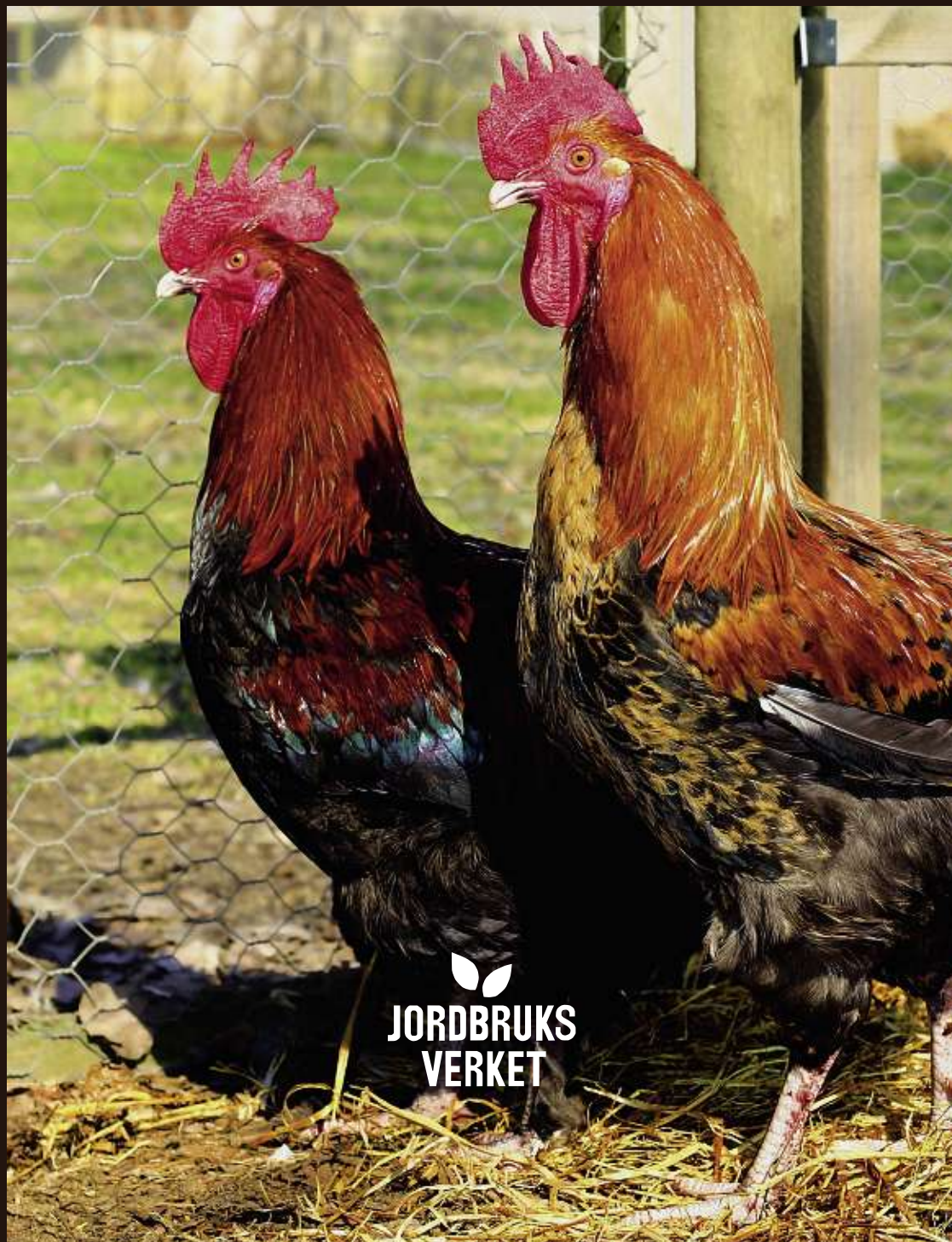

Jordbruksstatistisk årsbok 2006

med data om livsmedel

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

JORDBRUKS
VERKET

Jordbruksstatistisk årsbok 2006

med data om livsmedel

Sveriges officiella statistik
Jordbruksverket
Statistiska centralbyrån

Yearbook of agricultural statistics 2006 including food statistics

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2006

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binärningar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapskötsel: 1866–1963.

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll kan i första hand ställas till Daniel Persson och Charlotta Olsson vid SCB:s avdelning för Regioner och miljö i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

Inquiries

Inquiries for the content of the Yearbook can be made to Daniel Persson and Charlotta Olsson at the Regions and Environment Department at Statistics Sweden in Örebro. The postal address is SCB, 701 89 Örebro.
Telephone +46 19 17 60 00.

ISSN 0082-0199
ISBN 91-618-1331-1
ISBN 978-91-618-1331-5
URN:NBN:SE:SCB-2006-JO01SA0601_.pdf

Omslagsfoto: Morgan Rolfsson, Örebro

Printed in Sweden

SCB-Tryck, Örebro 2006.06 MILJÖMÄRKT Trycksak 341242

Förord

Jordbruksstatistisk årsbok 2006 är den fyrtioandra sedan starten 1965. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruks- och livsmedelsstatistiken.

Från och med 1999 är Jordbruksverket ansvarig för den officiella statistiken inom jordbruksområdet. Denna statistik produceras av Jordbruksverket och Statistiska centralbyrån (SCB). Annan statistik inom jordbruksområdet produceras även av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk. SCB, Livsmedelsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt m.fl. är ansvariga för den livsmedelsstatistik som återges i boken. Uppgifterna till de internationella avsnitten hämtas från EU:s statistikbyrå Eurostat och FN:s Food and Agriculture Organization (FAO).

Ytterligare information om statistik över jordbruksområdet och länkar till annan statistik finns på SCB:s webbplats (www.scb.se) och på Jordbruksverkets webbplats (www.sjv.se).

Boken har tagits fram inom SCB:s enhet för Lantbruksstatistik med Daniel Persson som huvudredaktör. Charlotta Olsson och Lea Wedén har svarat för den tekniska framställningen av boken. Ett flertal personer inom främst SCB och Jordbruksverket har medverkat med underlag till boken. Till alla dessa riktas härmed ett varmt tack.

Statistiska centralbyrån i maj 2006

Inger Eklund

Marie-Louise Widén

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 2006 is the fortysecond volume since the beginning 1965. From the year 2001, the Yearbook of Agricultural Statistics is substantially revised compared to earlier editions. It has been extended with information on foodstuff while statistics on forestry and some statistics on agriculture have been removed.

The Table of Contents is translated into English and so are the headings of all tables.

On page 23 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. The last pages have a Swedish-English vocabulary with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Innehåll

Contents

Sida

3	Förord
4	Innehåll
5	Teckenförklaring och förkortningar
6	Tabellförteckning
23	1 Summary
31	2 Företag och företagare
43	3 Åkerarealens användning
59	4 Skördar
75	5 Trädgårdsodling
83	6 Husdjur
113	7 Arbetskraft inom jordbruket
121	8 Produktionsmedel inom jordbruket
131	9 Stödåtgärder
147	10 Jordbrukets ekonomi
171	11 Ekologisk produktion
187	12 Jordbrukets miljöpåverkan
211	13 Jordbruket i EU
229	14 Internationella uppgifter om jordbruk
241	15 Industriproduktion m.m.
257	16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
275	17 Konsumtion av livsmedel
289	18 Livsmedelssäkerhet
303	19 Priser på livsmedel
311	20 Internationella uppgifter om livsmedel

Bilagor

326	1 Lantbruksregistret
327	2 Områdesindelningar i lantbruksstatistiken
331	3 Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation
332	4 Avgränsning av livsmedelssektorn
337	5 Varuklassificering enligt SITC/KN
350	Swedish-English Vocabulary
368	Sakregister

Page

3	Preface
4	Contents
5	Symbols and abbreviations
6	List of tables
23	1 Summary
31	2 Holdings and holders
43	3 Utilization of arable land
59	4 Yields and crop production
75	5 Horticulture
83	6 Livestock
113	7 Labour force in agriculture
121	8 Production means in agriculture
131	9 Support
147	10 Economics
171	11 Organic farming
187	12 Impacts from agriculture on environment
211	13 Agriculture in the European Union
229	14 International data on agriculture
241	15 Manufacturing
257	16 Imports and exports of agricultural products and foodstuffs
275	17 Consumption of foodstuffs
289	18 Food safety
303	19 Prices on food
311	20 International data on food

Appendices

326	1 The Farm Register
327	2 Regional break down of the agriculture statistics
331	3 Quality and the organisation of the agricultural statistics
332	4 Definition of the food sector
337	5 Classification on commodities according to SITC/KN
350	Swedish-English Vocabulary
368	Subject index

Teckenförklaring

–	Noll
0	Mindre än 0,5
0,0	Mindre än 0,05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma
*	Preliminär uppgift
ha	Hektar
tkr	Tusen kronor
mkr	Miljoner kronor
milj. kr	”

En linje som avskär en tidsserie, markerar att uppgifterna på ömse sidor om linjen inte är fullt jämförbara

Symbols

–	Zero
0	Less than 0.5
0,0	Less than 0.05
..	Data not available
.	Not applicable
*	Provisional figure
ha	Hectares
tkr	Thousands of Swedish kronor (SEK)
mkr	Millions of Swedish kronor (SEK)
milj. kr	”

Substantial breaks in the homogeneity of a series are indicated by a line across the column/row

Lista över vissa förkortningar

A-index	Avräkningsprisindex	NR	Nationalräkenskaperna
BNP	Bruttonationalprodukt	PM-index	Produktionsmedelsprisindex
CFAR	Centrala företags- och arbetsställe-registret	PPI	Producentprisindex
CN	Combined Nomenclature	PPP	Purchasing Power Parities
EAA	Economic Accounts for Agriculture	PR-index	Prisregleringsprisindex
ENS	Europeiska Nationalräkenskapssystemet	RAMS	Registerbaserad sysselsättningsstatistik
EFTA	European Free Trade Association	SEK	Svenska kronor
EU	Europeiska Unionen	SITC	Standard International Trade Classification
FDB	Företagsdatabasen	SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
FoB	Folk- och bostadsräkningen	SLV	Statens livsmedelsverk
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	SM	SCB:s publikationsserie Statistiska meddelanden
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System	SNA	System of National Accounts
ICP	International Comparison Project	SNI	Standard för svensk näringsgrensindelning
KN	Kombinerade nomenklaturen	SNV	Statens naturvårdsverk
KPI	Konsumentprisindex	SOS	Sveriges officiella statistik
KSLA	Kungliga Skogs- och lantbruksakademien	SOU	Statens offentliga utredningar
LBR	Lantbruksregistret	SVA	Statens Veterinärmedicinska Anstalt
LRF	Lantbrukarnas Riksförbund		

Tabellförteckning

List of tables

Sida/ 2. Företag och företagare

Page Holdings and holders

34	Figur 2A	Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2005 <i>Average area of arable land per holding by county</i>
35	Figur 2B	Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2003 <i>Characteristic type of farming by county</i>
36	Tabell 2.1	Antal företag med odling av olika grödor 2005 <i>Number of holdings with different kinds of crops</i>
37	Tabell 2.2	Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2005 <i>Number of holdings by size group</i>
38	Tabell 2.3	Antal företag och areal åker efter bruksform 2003 <i>Number of holdings and area of arable land by type of holding</i>
39	Tabell 2.4	Antal företag med husdjur av olika slag 2005 <i>Number of holdings with different kinds of livestock</i>
40	Tabell 2.5	Antal företag efter driftsinriktning 2003 <i>Number of holdings by type of farming</i>
41	Tabell 2.6	Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2003, procent <i>Percentage of holdings by type of farming and county</i>
42	Tabell 2.7	Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2003 <i>Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture</i>

3. Åkerarealens användning

Utilization of arable land

46	Figur 3A	Total åkerareal länsvis 2005 <i>Total area of arable land by county</i>
47	Figur 3B	Åkerarealens användning 2005 <i>Use of arable land</i>
47	Figur 3C	Antal företag med odling av vissa grödor 2005 <i>Number of holdings with cultivation of certain crops</i>
48	Figur 3D	Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2005 <i>Cultivation of certain crops, areas per holding</i>
48	Figur 3E	Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2005 <i>Cultivation of cereals, areas per holding</i>
49	Tabell 3.1	Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2003, hektar <i>Area of agricultural and forest land on holdings in 2003</i>
50	Tabell 3.2	Åkerareal efter storleksgrupp 2005 <i>Area of arable land by size group</i>

- 51 **Tabell 3.3** Åkerarealens användning 1990–2005, hektar
Use of arable land
- 52 **Tabell 3.4** Spannmål 2005. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation
- 53 **Tabell 3.5** Baljväxter 2005. Arealer och antal företag med odling
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation
- 54 **Tabell 3.6** Oljeväxter 2005. Arealer och antal företag med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation
- 55 **Tabell 3.7** Vall och grönfoder 2005. Arealer och antal företag med odling
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation
- 56 **Tabell 3.8** Slåttervall och betesvall. Arealfördelning 2005, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage in 2005, hectares and per cent
- 57 **Tabell 3.9** Potatis och sockerbetor 2005. Arealer och antal företag med odling
Potatoes and sugar beet. Areas and number of holdings with cultivation
- 58 **Tabell 3.10** Träda, outnyttjad mark m.m. 2005. Arealer, hektar
Fallow and untilled land etc. Areas

4. Skördar

Yields and crop production

- 65 **Figur 4A** Totalskördar av spannmål 1990–2005, 1 000-tals ton
Total production of cereals
- 65 **Figur 4B** Total skörd av oljeväxter 1990–2005, 1 000-tals ton
Total production of oilseed crops
- 66 **Tabell 4.1** Spannmål 2005. Hektarskörd, kg/ha
Cereals. Yield per hectare
- 67 **Tabell 4.2** Spannmål 2005. Totalskördar, ton
Cereals. Total production
- 68 **Tabell 4.3** Ärter och åkerbönor 2005. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Peas. Yield per hectare and total production
- 69 **Tabell 4.4** Oljeväxter 2005. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production
- 70 **Tabell 4.5** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2005.
Areal, hektarskörd och totalskörd
*Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.
Crop area, yield per hectare and total production*
- 71 **Tabell 4.6** Potatis och sockerbetor 2005. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beet. Yield per hectare and total production
- 72 **Tabell 4.7** Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor
1990/91–2005/06 respektive 1990–2005, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beet

- 73 **Tabell 4.8** Normskördar 2005, kg/ha
Standard yields per hectare
- 5. Trädgårdsodling**
Horticulture
- 77 **Tabell 5.1** Växthus- och bänkgårdsyta samt frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling den 31 december 1999 och 2002
Areas of greenhouses, frames and outdoors cultivation and number of enterprises
- 78 **Tabell 5.2** Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–2002
Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoors cultivation and number of enterprises
- 79 **Tabell 5.3** Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoors cultivation of horticultural plants
- 80 **Tabell 5.4** Frilandsodlingens omfattning 1981–2002
Outdoors cultivation
- 81 **Tabell 5.5** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames
- 82 **Tabell 5.6** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–2002
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames
- 6. Husdjur**
Livestock
- 88 **Figur 6A** Antal nötkreatur 1970–2005
Number of cattle
- 88 **Figur 6B** Antal svin 1970–2005
Number of pigs
- 89 **Figur 6C** Nötkreaturens geografiska fördelning 2005
Geographical distribution of cattle
- 89 **Figur 6D** Svinens geografiska fördelning 2005
Geographical distribution of pigs
- 90 **Figur 6E** Antal höns och kycklingar 1972–2005
Number of fowls and chickens
- 90 **Figur 6F** Antal får 1970–2005
Number of sheep
- 91 **Figur 6G** Hönsens geografiska fördelning 2005
Geographical distribution of fowls
- 91 **Figur 6H** Fårens geografiska fördelning 2005
Geographical distribution of sheep
- 92 **Tabell 6.1** Antal djur av olika slag 1980–2005
Number of livestock

93	Tabell 6.2	Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2005 <i>Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others</i>
93	Tabell 6.3	Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2005 <i>Average size of herd</i>
94	Tabell 6.4	Antal nötkreatur 2005 <i>Number of cattle</i>
95	Tabell 6.5	Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of dairy cows by size of herd</i>
96	Tabell 6.6	Antal företag med nötkreatur 2005 <i>Number of holdings with cattle</i>
97	Tabell 6.7	Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of holdings with dairy cows by size of herd</i>
98	Tabell 6.8	Antal får 2005 och getter 2003 <i>Number of sheep and goats</i>
99	Tabell 6.9	Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of ewes and rams by size of herd</i>
100	Tabell 6.10	Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of holdings with ewes and rams by size of herd</i>
101	Tabell 6.11	Antal svin 2005 <i>Number of pigs</i>
102	Tabell 6.12	Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of sows and boars by size of herd</i>
103	Tabell 6.13	Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of fattening pigs by size of herd</i>
104	Tabell 6.14	Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of holdings with sows and boars by size of herd</i>
105	Tabell 6.15	Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of holdings with fattening pigs by size of herd</i>
106	Tabell 6.16	Antal höns, kycklingar och kalkoner 2005 <i>Number of fowls, chickens and turkeys</i>
107	Tabell 6.17	Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of fowls (chickens not included) by size of herd</i>
108	Tabell 6.18	Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2005 <i>Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd</i>
109	Tabell 6.19	Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal hästhållare. Oktober 2004 <i>Number of horses, density of horses and number of horse keepers. October 2004</i>
110	Tabell 6.20	Antal uppfödare av mink och rävar samt antal avelshonor 1990/91–2004/05 <i>Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals</i>

110 **Tabell 6.21** Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bioning under perioden 1990–2005
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

111 **Tabell 6.22** Antal renar och antal renskötsel företag vid samebyar 2004
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

7. Arbetskraft inom jordbruket

Labour force in agriculture

116 **Tabell 7.1** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 2004 efter arbetsplatsens belägenhet
Economically active population in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work

117 **Tabell 7.2** Jordbruksföretagarnas åldersfördelning 2005
Age distribution of holders

118 **Tabell 7.3** Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2003 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

119 **Tabell 7.4** Antal sysselsatta i jordbruket 2003 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

120 **Tabell 7.5** Antal sysselsatta i jordbruket 2003 efter årlig arbetstid för samtliga företagskategorier (utom tillfälligt sysselsatta ej familjemedlemmar)
Number of occupied persons in agriculture by working hours, all holding categories (temporary occupied non family workers excluded)

8. Produktionsmedel inom jordbruket

Production means in agriculture

125 **Tabell 8.1** Antal levererade traktorer 1990–2004
Number of delivered tractors

125 **Tabell 8.2** Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2004, milj.kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

126 **Tabell 8.3** Antalet förprovade djurstallar under 2005
Number of pre-tested buildings for livestock

127 **Tabell 8.4** Total kvantitet certifierat utsäde 2003/04 och 2004/05, ton
Total quantity of state certified seed

128 **Tabell 8.5** Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket. Kvantitet verksam substans 1990–2004 och värde 1990–2000
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance and value

- 129 **Tabell 8.6** Förbrukning av handelsgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2004/05, milj. kg
Use of commercial fertilizers in agriculture and horticulture
- 129 **Tabell 8.7** Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2004 och 2005, 1 000-tals ton
Feed materials in compound feeds for all animals
- 130 **Tabell 8.8** Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2005, 1 000-tals ton
Feed materials in compound feeds produces in Sweden for all animals

9. Stödåtgärder

Support

- 139 **Tabell 9.1** Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2005, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings
- 140 **Tabell 9.2** Gårdsstöd för stödåret 2005 utbetalade t.o.m. april 2006, 1 000-tals kr
Single farm payment and premiums for male bovines and milk
- 141 **Tabell 9.3** Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige för stödåret 2005, utbetalt t.o.m. april 2006, 1 000-tals kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden
- 142 **Tabell 9.4** Registrerade arealer för vissa miljöstöd avseende år 2005, hektar
Areas for environmental support
- 143 **Tabell 9.5** Miljöersättning för stödåret 2005 utbetalade t.o.m. april 2006, 1 000-tals kr
Environmental support
- 145 **Tabell 9.6** Beviljade investerings- och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 2005
Granted investment support to holdings in agriculture, horticulture and reindeer breeding
- 146 **Tabell 9.7** Beviljade stöd till investeringar för förädling och avsättning enligt miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006, 1 000-tals kr
Granted investment support to improved processing and marketing according to the environmental and rural development plan for Sweden for the period 2000–2006
- 146 **Tabell 9.8** Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2005, 1 000-tals kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

10. Jordbrukets ekonomi

Economics

- 154 **Figur 10A** Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2004 i löpande priser
Output value in the agricultural sector at current basic prices
- 154 **Figur 10B** Jordbrukets kostnader till baspriser år 2004 i löpande priser
Costs in the agricultural sector at current basic prices
- 155 **Figur 10C** Jordbrukets prisindex 2000–2005 (2000=100)
Agricultural price indices

- 155 **Figur 10D** Försålda lantbruksenheter år 2004, köpeskilling medelvärde, 1 000-tals kr
Sold agricultural units, average market price
- 156 **Tabell 10.1** Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2003 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices
- 157 **Tabell 10.2** Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2004 i löpande priser, mkr
EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2004 at current prices
- 159 **Tabell 10.3** Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2003 och 2004. Redovisning för vissa riksområden (RO) och riket, driftsriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag
Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for selected major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours
- 163 **Tabell 10.4** Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2003 kr per hushåll, kronor
The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household 2000–2003, SEK
- 164 **Tabell 10.5** Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettointkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2003. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK
- 165 **Tabell 10.6** Jordbrukets prisindex 2000–2005 (2000=100)
Agricultural price indices
- 166 **Tabell 10.7** Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1990–2005, kr
Prices of tractors, fuel, fertilizers, vegetable and animal products
- 167 **Tabell 10.8** Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2000–2005 (2000=100)
Producer price index. Indices for subtotals
- 167 **Tabell 10.9** Genomsnittliga arrendepriser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2004, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land
- 168 **Tabell 10.10** Utvecklingen av arrendepriser 1994–2004 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices
- 168 **Tabell 10.11** Priser på jordbruksmark 1995–2004, 1 000-tals kr per hektar
Prices on agricultural land
- 169 **Tabell 10.12** Försålda lantbruksenheter 2005
Sold agricultural units

11. Ekologisk produktion*Organic farming*

- 174 **Tabell 11.1** KRAV-kontrollerad åkerareal (KRAV-godkänd inkl. karens) samt total åkerareal 2005
KRAV controlled arable land and total arable land
- 175 **Tabell 11.2** KRAV-godkända arealer för olika grödor och grödgrupper 2005, hektar
KRAV certified areas for different crops and groups of crops
- 177 **Tabell 11.3** Kontrollerad areal och antal odlare på KRAV-anslutna gårdar 2005
Controlled area and number of cultivators on KRAV certified holdings
- 178 **Tabell 11.4** Arealer av KRAV-godkända trädgårdsväxter 2005, hektar
Areas of KRAV controlled horticultural plants
- 179 **Tabell 11.5** Yta KRAV-godkänd växthusodling 2005, m²
KRAV certified cultivation in greenhouses
- 180 **Tabell 11.6** Antal KRAV-godkända djur samt antal djur i karens 2005
Number of KRAV certified animals and animals qualifying for certification
- 182 **Tabell 11.7** Spannmål 2005. Arealer med ekologisk odling
Cereals. Areas with cultivation in organic farming
- 182 **Tabell 11.8** Oljeväxter 2005. Arealer med ekologisk odling
Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming
- 183 **Tabell 11.9** Potatis, ärter och åkerbönor 2005. Arealer med ekologisk odling, hektar
Potatoes, peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming
- 183 **Tabell 11.10** Slättervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2005. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production in organic farming
- 184 **Tabell 11.11** Spannmål 2005. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha
Cereals. Yield per hectare in organic farming
- 184 **Tabell 11.12** Spannmål 2005. Totalskördar vid ekologisk odling, ton
Cereals. Total production in organic farming
- 185 **Tabell 11.13** Potatis och ärter 2005. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and peas. Yield per hectare and total production in organic farming
- 186 **Tabell 11.14** Areal för ekologisk odling av trädgårdsprodukter växthus och på friland 2002
Areas for ecological cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation

12. Jordbrukets miljöpåverkan*Impacts from agriculture on environment*

- 194 **Figur 12A** Utnyttjad areal betesmark i riksområden 1989–2005
Utilized permanent grassland in major regions

194	Figur 12B	Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2005, 1 000-tals ton <i>Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector</i>
195	Figur 12C	Slam som återförs till jordbruket <i>Sludge brought back to agriculture</i>
195	Figur 12D	Kväveutlakning från åkermark i Götaland och Svealand, 1 000-tals ton <i>Nitrogen leaching from arable land in Götaland and Svealand, from human activities</i>
195	Figur 12E	Bruttobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2000 <i>Gross pollution load on water by phosphorus from human activities</i>
195	Figur 12F	Nettobelastning på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2000 <i>Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities</i>
196	Figur 12G	Ammoniakavgång från jordbruket <i>Emission of ammonia from agriculture</i>
196	Figur 12H	Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam <i>Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge</i>
196	Figur 12I	Kalkning till åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark <i>Liming per hectare utilized arable land</i>
197	Figur 12J	Bekämpningsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1992–2004 <i>Pesticides in agriculture, number of doses per hectare</i>
197	Figur 12K	Bekämpningsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 1981–2004 <i>Pesticides in agriculture, number of supplies per hectare in relation to the area of arable land</i>
198	Figur 12L	Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård) <i>Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture excl.)</i>
198	Figur 12M	Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård) <i>Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture excl.)</i>
198	Figur 12N	Utsläpp av klimatgaser totalt 2004 och från jordbruket <i>Emission of climate gases, totally and from agriculture</i>
199	Tabell 12.1	Areal betesmark 2005. Hektar <i>Areas under pasture and meadow 2005. Hectare</i>
200	Tabell 12.2	Anslutning och måluppfyllelse för stöd till miljövänligt jordbruk <i>Total area included and target fulfilment for Swedish environmental support</i>
201	Tabell 12.3	Förbrukning av växtnäringsämnen i handels- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2003 <i>Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure</i>

- 203 **Tabell 12.4** Förbrukning av kväve, fosfor och kalium från handels- och stallgödsel i olika grödor 2003
Consumption of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops
- 204 **Tabell 12.5** Handels- och stallgödslade arealer 2003
Arable land treated with commercial fertilizers and manure
- 205 **Tabell 12.6** Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark ("soil surface" bruttobalanser)
Nitrogen- and phosphorus balances for arable land
- 206 **Tabell 12.7** Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2004, riket och för produktionsområden 2003
Emissions to air of ammonia in agriculture 1995–2004, whole of Sweden and production area 2003
- 207 **Tabell 12.8** Sålda bekämpningsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2004
Pesticides sold to farmers, number of doses and average dose in kg/ha for 1995–2004
- 208 **Tabell 12.9** Användning 1998 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton
Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance
- 210 **Tabell 12.10** Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruket 1998. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha
Use of pesticides in arable crops, treated crop area, per cent and active substance

13. Jordbruket i EU

Agriculture in the European Union

- 214 **Tabell 13.1** Sysselsättning fördelad på sektorer 2004, 1 000-tals personer
Civilian employment by sector of activity
- 215 **Tabell 13.2** Sysselsättning fördelad på sektorer 2004, procent
Civilian employment by sector of activity
- 216 **Tabell 13.3** Total areal och jordbruksareal 2003, 1 000-tals hektar
Total and agricultural area
- 217 **Tabell 13.4** Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2003
Holdings by size classes of holdings
- 218 **Tabell 13.5** Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2003, 1 000-tals hektar
Utilized agricultural area by size classes of holdings
- 219 **Tabell 13.6** Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2004, 1 000-tals hektar
Harvested area of some of the most important crops
- 221 **Tabell 13.7** Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2004, 1 000-tals ton
Total production of some of the most important crops
- 223 **Tabell 13.8** Skörd av vissa grönsaker 2004, 1 000-tals ton
Harvested production of selected fresh vegetables

- 224 **Tabell 13.9** Antal nötkreatur i maj/juni 2004, 1 000-tal
Number of bovines
- 225 **Tabell 13.10** Antal svin, får och getter i december 2004, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats
- 226 **Tabell 13.11** Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2003, 1 000-tal
Number of holdings with dairy cows by size of herd
- 227 **Tabell 13.12** Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2003, 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd
- 228 **Tabell 13.13** Animalieproduktion 2003, 1 000-tals ton
Production of animal products
- 14. Internationella uppgifter om jordbruk**
International data on agriculture
- 230 **Tabell 14.1** Åkerarealens användning i olika länder 2004, 1 000-tals hektar
Use of arable land in different countries
- 232 **Tabell 14.2** Totalskördens storlek i olika länder 2004, 1 000-tals ton
Crop production in different countries
- 234 **Tabell 14.3** Antal husdjur i olika länder 2004, 1 000-tal (höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries
- 236 **Tabell 14.4** Animalieproduktion i olika länder 2004
Livestock production in different countries
- 238 **Tabell 14.5** Förvärvsarbetsande befolkning inom jordbruk med binärningar och dess andel av den totala förvärvsarbetsande befolkningen i olika länder 2003
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries
- 15. Industriproduktion m.m.**
Manufacturing
- 246 **Figur 15A** Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2004
Number of employees in food manufacturing
- 247 **Figur 15B** Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2004, 1 000-tals ton
Industrial production of certain food products and groups of food products
- 248 **Tabell 15.1** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2005
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle
- 248 **Tabell 15.2** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2005
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs
- 249 **Tabell 15.3** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2005
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

- 249 **Tabell 15.4** Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2005, 1 000-tals ton
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens
- 249 **Tabell 15.5** Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2005, 1 000-tals ton
Eggs delivered to wholesalers and total production
- 250 **Tabell 15.6** Produktion av kött från ren och vilt 1990–2005, ton
Production of meat from reindeer and wild animals
- 250 **Tabell 15.7** Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2005
Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk and average content of fat and protein
- 251 **Tabell 15.8** Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2005, 1 000-tals ton
Disposition of milk delivered to dairies
- 251 **Tabell 15.9** Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2005, 1 000-tals ton
Dairy production and production of milk powder
- 252 **Tabell 15.10** Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 92
Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 92
- 254 **Tabell 15.11** Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2004, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs
- 255 **Tabell 15.12** Sysselsatta minst en timme per vecka i november inom olika livsmedelsbranscher 2003 och 2004 enligt SNI 2002
Number of employees at least one hour/week in different branches of the food sector according to SNI 2002

16. Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Imports and exports of agricultural products and food

- 261 **Figur 16A** Import och export av livsmedel och drycker 1993–2005, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages
- 263 **Tabell 16.1** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2005, milj. kr. Varugruppering enligt SITC
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC
- 264 **Tabell 16.2** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2005, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data
- 266 **Tabell 16.3** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2005, 1 000-tals ton, insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

- 268 **Tabell 16.4** Import och export av husdjur 2000–2005, ton, 1 000-tals kr samt antal djur, insamlade värden¹
Imports and exports of livestock, collected data
- 269 **Tabell 16.5** Import och export av förädlade livsmedel 2000–2005, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of processed foodstuffs, SEK, millions, collected data
- 271 **Tabell 16.6** Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2005, milj. kr, insamlade värden.
Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC
- 273 **Tabell 16.7** Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2005, milj. kr, insamlade värden.
Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC
- 17. Konsumtion av livsmedel**
Consumption of foodstuffs
- 279 **Figur 17A** Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1995–2005
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures
- 279 **Figur 17B** Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2005 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent, preliminära uppgifter
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts, percentages, provisional data
- 280 **Tabell 17.1** Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2004, kilo eller liter per person
Consumption of food. Kilogrammes or litres per person
- 283 **Tabell 17.2** Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population
- 283 **Tabell 17.3** Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2004 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs
- 284 **Tabell 17.4** Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2004, milligram. Preliminära uppgifter
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day milligrams. Provisional data
- 285 **Tabell 17.5** Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2004 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr
Turnover (incl. V.A.T) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2004 (by more detailed COICOP), millions SEK

- 287 **Tabell 17.6** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2005 enligt nationalräkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices
- 288 **Tabell 17.7** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2005 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (1993=100)
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers

18. Livsmedelssäkerhet

Food safety

- 293 **Figur 18A** Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2004, procent
Percentage of various remarks in drinking-water
- 293 **Figur 18B** Andel anmärkningar efter provtagning 2004 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent
Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure
- 294 **Figur 18C** Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2004, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals
- 295 **Figur 18D** Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1984–2004. Inhemska respektive importerade produkter, procent
Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively
- 295 **Figur 18E** Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2004, procent
Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticides Residues in Food of Plant origin)
- 296 **Figur 18F** Andel fynd av *Salmonella* i den svenska foderproduktionen 2000–2004 totalt och fördelat på typ av foderråvara, procent
Percentage of finds of Salmonella in the Swedish fodder production in total and distributed by type of fodder primary product
- 296 **Figur 18G** Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2000–2004
Number of herds of different kinds of animals infected by Salmonella
- 297 **Figur 18H** Andel fynd av *Salmonella* i samtliga livsmedel provtagna i handeln fördelade på kycklingprodukter och övriga livsmedel 2000–2004, procent
Frequency of finds of Salmonella in foodstuffs in retail trade distributed by chicken products and other foodstuffs

- 297 **Figur 18I** Andel fynd av *Salmonella* i importerade livsmedel av nöt, gris och kyckling 2000–2004, procent
Frequency of finds of Salmonella in imported foodstuffs of cattle, pigs and chickens
- 297 **Figur 18J** Antal rapporterade fall av human *Salmonella* infektion i Sverige 1997–2004
Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden
- 298 **Figur 18K** Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklingårdar 2002–2004, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter from chickenfarms
- 298 **Figur 18L** Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklingprodukter i butik 2000–2004, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter on chickenproducts in retail trade
- 298 **Figur 18M** Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*infektioner i Sverige 1997–2004
Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden
- 299 **Tabell 18.1** Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2004
Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark
- 299 **Tabell 18.2** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung 2000–2004
Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin
- 300 **Tabell 18.3** Antal prov uppdelat på förekomsten av resthalter av pesticider i frukter, grönsaker, spannmål och spannmålsprodukter från olika odlingsformer 2004
Number of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cerealproducts distributed by type of farming
- 301 **Tabell 18.4** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2004
Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production
- 302 **Tabell 18.5** Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2004
Results from sampling and analysis of Campylobacter

19. Priser på livsmedel

Prices on food

- 306 **Figur 19A** Konsumentprisindex 1980–2005 (1980=100)
Consumer Price Index
- 307 **Tabell 19.1** Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods

308 **Tabell 19.2** Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindextal (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers

310 **Tabell 19.3** Prisindex inom livsmedelsområdet (2000=100)
Price index numbers in the food sector

20. Internationella uppgifter om livsmedel

International data on food

315 **Figur 20A** Indextal för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2002 (EU-25=100)
Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

316 **Figur 20B** Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2004 för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100)
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland

317 **Tabell 20.1** Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 2003, kg per person respektive procent
Human consumption and self sufficiency for certain food products

318 **Tabell 20.2** Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2002, procent
Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries

319 **Tabell 20.3** Indextal för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2002 (EU-25=100)
Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

321 **Tabell 20.4** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2003 för EU-länderna och de nordiska länderna (EU-25=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and the nordic countries (EU-25=100)

323 **Tabell 20.5** Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2004
Comparative price levels for total private consumption

324 **Tabell 20.6** Harmoniserat index för konsumentpriser 2003 och 2004 (HIKP) för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland. Selected categories of foodstuffs

325 **Tabell 20.7** Mervärdskattesatser inom EU den 1 februari 2006, procent
VAT rates in EU-countries at 1st February 2006, per cent

1 Summary

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture and food.

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping and fur farming and also statistics on food.

For detailed information on forestry related to agriculture, please consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry.

Until year 1999, information on food stuffs, such as food manufacturing, trade and consumption, were presented in "När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt" issued by Statistics Sweden (SCB). From year 2001, the food statistics is included in the Yearbook of Agricultural Statistics.

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

In the beginning of the book, there is a Table of Contents and a List of Tables and Diagrams with translations into English. The translations of subject headings are, however, somewhat shortened. Information regarding units, years etc. should be obvious by the headings in Swedish, i.e

Kg = kilogram

Milj. kg = million kilograms

Kr = Swedish kronor, SEK

Mkr = million of Swedish kronor (SEK)

Hektar = hectares

Ton = metric tons

Procent = per cent, percentages

1 000-tal = thousands

At the end of the book there is a Swedish-English list of terms translating most words and expressions found in the headings and lefthand columns of the tables.

In most cases, the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 2006 refers to the year of 2005 or the production year 2004/05. Estimates pertaining to the whole country

are also frequently given for the three previous years and often for year 1990, 1995 and 2000.

In the following, you will find a summary of some scopes regarding Swedish agriculture and after that a brief description, chapter by chapter, of the different surveys and other statistical material utilized in the presentation.

Scope

Structure, labour etc.

Structural developments in agriculture over the last few decades have led to fewer but larger farms. A change in this pattern was seen 2005 caused by changed rules for the support system. More holdings applied for supports, often a lot of small-sized holdings. This led to an increase in the total number of agricultural holdings with more than 2 hectares of arable land 2005. Year 2005 there were 75 000 agricultural holdings with an average area of 36 hectares of arable land.

The table below shows the number of holdings in different size classes.

Agricultural holdings, by size

	1990	2000	2005
All holdings	96 560	76 798	74 863
2,1– 5,0 ha	14 957	11 784	14 486
5,1– 10,0 ha	19 020	14 110	14 117
10,1– 20,0 ha	20 832	15 453	14 147
20,1– 30,0 ha	12 177	8 717	7 583
30,1– 50,0 ha	14 223	10 624	8 862
50,1–100,0 ha	11 348	10 652	9 569
100,1– ha	4 003	5 458	6 099

In densely forested Sweden, farming and forestry often are combined. In the north of Sweden the farms mostly have small areas of arable land.

The number of people engaged in agriculture is steadily decreasing. Less than 2 % of the economically active population is engaged in farming. The farmers' average age is high, 63 % are older than 50 years.

Many Swedish farms are very small if measured by labour requirements. The number of

full time enterprises 2003 where more than 1 600 hours of labour are required is about 22 000. Around 45 % of the holdings requires less than 800 hours of labour.

Animal husbandry is the dominant line of production. Only in the central part of Sweden and in the southern county the cropping farms dominates. In the north of Sweden there are mostly small farms.

Crop production

The conditions for crop production display great differences between the north and south of Sweden. More than 60 % of the arable land is found on the fertile plains of southern and central Sweden.

The crop production is strongly dominated by cereals and by leys, the former mainly being wheat. The proportion of leys increases towards the north of Sweden and makes up most of the area of arable land in Norrland. Oil seed production is mainly located on the plains in Götaland and Svealand. Potatoes are grown throughout the entire country. Sugar beets are grown in the counties of Skåne, Gotland, Kalmar, Blekinge and Halland.

In 2005, the arable land amounted to 2,7 million hectares. The arable land by crop is found in the table below.

Arable land by crop, 1 000 hectares

	1990	2000	2005
Total arable land	2 845	2 706	2 703
Wheat	350	402	355
Rye	73	35	21
Barley	..	411	379
Oats	388	296	200
Mixed grain	33 ¹	45	19
<i>Triticale</i>	..	41	50
Potatoes	36	33	30
Sugar beet	50	55	49
Leys,			
other fodder	918	921	1 067
Oilseed	..	59	92
Other crops	..	161	117
Fallow, untilled arable land	193	..	323

1) Incl. *triticale*.

The total crop production in 2005 is estimated to 5,1 million tonnes of cereals, 80 000 tons of peas and field beans, 214 000 tonnes of oilseed crops, 623 000 tonnes of table potatoes and 325 000 tonnes of potatoes for processing.

The average yield varies in different parts of Sweden. For example for spring barley the average yield in Skåne, the most southern county, is 5 460kg/ha and in Västernorrland, a county in the north part of Sweden, 1 860 kg/ha.

Total production and average yields are shown below with a 14 % moisture content.

Crop production 2005

	Total production, 1 000 tons	Yield, kg/ha
Wheat	2 247	6 330
Rye	112	5 270
Barley	1 593	4 210
Oats	746	3 870
<i>Triticale</i>	272	5 420
Mixed grain	81	3 450
Potatoes	947	31 110
Sugar beet	2 381	48 400
Rape and Turnip rape	198	2 410

Livestock

The dairy sector is playing a central role in Swedish agriculture. The number of dairy cows has, however, been decreasing over a long period of time. The number of livestock is shown in the table below.

The number of farms with livestock has decreased the last decades whereas those remaining have increased their number of animals.

In 2005, there were dairy cows in 8 500 farms. There is an average of 46 dairy cows/herd.

In 2005 there are roughly 2 800 pig farms in Sweden. Around 98 % of the fattening pigs are found in herds with at least 100 animals.

Livestock, mid-year estimates, 1 000s

	1990	2000	2005
<i>Cattle</i>	1 718	1 684	1 605
Dairy cows	576	428	393
Suckler cows	75	167	177
Heifers, bulls, steers, calves	1 067	1 089	1 035
Sheep and lambs	405	432	471
Goats	..	..	..
<i>Pigs</i>	2 264	1 918	1 811
Boars, sows	230	206	188
Other pigs	2 034	1 712	1 623
Poultry of			
Laying breed	8 568	7 324	6 762
Turkeys	..	..	122

Egg production is dominated by few but large flocks. Over 90 % of the hens of laying breed are found in herds with at least 5 000 hens.

The number of agricultural holdings with different types of animals is shown below.

Number of agricultural holdings with different types of animals

	1990	2000	2005
<i>Cattle</i>	47 292	32 063	26 179
Dairy cows	25 921	12 676	8 548
Suckler cows	10 883	13 861	12 821
Sheep (lambs excl.)	9 688	8 041	7 595
Goats	..	..	..
Pigs	14 301	4 809	2 794
Horses	..	..	..
Fowls (chickens excl.)	12 900	5 678	4 916
Turkeys	..	..	338
With none of the above animals	36 695	33 300	41 581

*Brief description by chapter***Chapter 2 Holdings and holders**

Since 1968 an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry has been carried out. Data have been recorded in the Farm Register. Detailed information on the Farm Register is given in appendix 1.

Some data on the number of holdings with different kinds of crops are given in table 2.1

Some data on the number of holdings by size groups are given in table 2.2.

In table 2.3, number of holdings and area of arable land by type of holding are shown.

In table 2.4, number of holdings with different kinds of livestock are shown.

Number of holdings by type of farming and percentage of holdings by type of farming and county are shown in tables 2.5 and 2.6.

In table 2.7, information can be found on the number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture.

Chapter 3 Utilization of arable land

In tables 3.1–3.8 information is given on the use of arable land and on the number of holdings with different crops.

Chapter 4 Yields and crop production

The crop yield surveys comprise investigations of cereals, peas, oilseed crops, temporary grasses and potatoes. The surveys cover a sample of holdings with more than 2 hectares of arable land. The statistics are presented in tables 4.1–4.6.

The statistics for cereals, peas and oilseed crops are from 2005 based on an internet survey. Some farmers did not answer this internet survey. Those farmers we interviewed by telephone. For potatoes, however, the yield levels are based on mail inquiries to a sample of farmers and for sugar beet data have been delivered by Danisco Sugar Co. Due to changes in the 1999 data collection methods for potatoes, comparisons with earlier years should be made with great caution.

SCB makes annual estimates of the total production of cereals, peas, oilseed crops and potatoes on the basis of the crop yield surveys. From 2002 SCB also makes estimations of the total production and yield for temporary grasses. Data on the total production of sugar beet are supplied by Danisco Sugar Co.

Content of starch and sugar in potatoes and sugar beet respectively are supplied by the Swedish Starch Producers and Danisco Sugar

Co. respectively.

Standard yields are calculated every year for cereals, potatoes, oilseed crops and sugar beet. The standard yield is an estimate of the yield that can be expected if the weather and other conditions that influence the crops are normal (table 4.8).

Chapter 5 Horticulture

All enterprises with horticultural production were until 1999 included in the Farm Register. The statistics in tables 5.1–5.6 are entirely based on the horticultural censuses, which have been performed every third year since 1981, the latest was performed in 2003 with data for 2002.

Data on the main structure in the horticultural sector are given in tables 5.1–5.2. Data on outdoors cultivation of different plants are given in tables 5.3–5.4 and on cultivation in greenhouses and frames in tables 5.5–5.6.

Chapter 6 Livestock

Data from the Farm Register on the number of domestic animals and data on the number of holdings with livestock are given in tables 6.1–6.7 (cattle), 6.1–6.3 and 6.8–6.10 (sheep), 6.1–6.2, 6.8 and 6.19 (goats and horses), 6.1–6.3 and 6.11–6.15 (pigs), 6.1–6.3 and 6.16–6.18 (fowls) and 6.1 and 6.16 (turkeys). Data on other animals such as minks, foxes, bees and reindeers are presented in tables 6.20–6.22.

Statistics on ecological production and the number of organically bred animals, obtained from KRAV, a Swedish national control society for organic farming, are presented in chapter 11.

Chapter 7 Labour Force in agriculture

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agriculture. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas.

Some data on the size of the economically active population in agriculture and related fields are given in table 7.1.

The Farm Register provides data on the age

distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture (table 7.2).

Data on the number of occupied persons in agriculture for different groups are given in tables 7.3–7.4. In these tables also data on employment in terms of AWU (Annual Work Unit) are given.

In table 7.5 the number of occupied persons are distributed by working hours in agriculture on the holding.

Chapter 8 Production means in agriculture

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of tractors and machinery purchased by the agricultural sector. The statistics are shown in tables 8.1–8.2.

The Swedish Animal Welfare Agency provides data on the number of pre-tested buildings for livestock (table 8.3).

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute, which annually reports statistics on state certified seed (table 8.4).

The Swedish Board of Agriculture makes an annual survey on the sale of pesticides in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers (table 8.5).

Information on the consumption of fertilizers in agriculture and horticulture, based on figures supplied by manufacturers and importers, is reported by the Swedish Board of Agriculture (table 8.6).

Information of the Feed materials in compound feeds for animals are annually compiled by the Swedish Board of Agriculture (tables 8.7–8.8).

Chapter 9 Support

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) is reported by the Swedish Board of Agriculture. In tables 9.1–9.5 and 9.8 the statistics refer to the years for which support have been disbursed and in tables 9.6–9.7 the years when support have been granted. Table 9.4 shows areas registered for environmental support.

Chapter 10 Economics

SCB produces national accounts statistics. Some data regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in table 10.1.

The Economic Accounts for Agriculture (EAA) are shown in table 10.2.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB performs an annual farm economics survey. The 2003 and 2004 studies are based on the accounts of approx. 1 000 farms. Results from those surveys are presented in table 10.3.

Some results from an investigation on farmers' assessed net receipts and income are presented in tables 10.4–10.5.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected by the Swedish Board of Agriculture in the monthly calculations of different indices, i.a. Input and Output Price Indices and – for price regulated agriculture products – Price Index for the Food Industry and Consumer Price Index. (tables 10.6 and 10.8)

The Swedish Board of Agriculture compiles average prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products (table 10.7).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on rent prices for agricultural and arable land and on the development of rent prices (tables 10.9–10.10).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on prices of agricultural land (table 10.11).

Statistics on the number of sold agricultural units are produced by SCB (table 10.12).

Chapter 11 Organic farming

Statistics on organic farming and horticulture and on the number of organically bred animals are obtained from KRAV in tables 11.1–11.6. KRAV is a Swedish national control society for organic farming. In table 11.3 data on the controlled area and number of cultivators on KRAV certified holdings are given. The number of KRAV certified animals and animals qualifying for certification is shown in table 11.6.

Areas, yield per hectare and production for

areas with environmental support for ecological production are shown in tables 11.7–11.13.

Areas for ecological cultivated horticultural products in greenhouses and other outdoor cultivations are shown in table 11.14.

Chapter 12 Impacts from agriculture on environment

The basic data for the information given in this chapter have been collected by SCB, the Swedish Board of Agriculture, the Swedish Environmental Protection Agency, SMED and the National Chemicals Inspectorate.

Chapter 13 Agriculture in the European Union

Information on the agricultural sector in the European Union is mostly obtained from Eurostat's database, theme "Agriculture and fisheries".

Civilian employment by sector of activity is shown in table 13.1–13.2.

Total agricultural area, forest area and total area (water incl.) are shown in table 13.3. Utilized agricultural area and number of holdings are shown in table 13.4–13.5.

Harvested area and production of some of the most important crops are shown in table 13.6–13.7.

Harvested production of selected fresh vegetables, berries and fruits are shown in tables 13.8.

Data on livestock, and the structure of dairy cow holdings are shown in tables 13.9–13.12.

Production of animal products is shown in table 13.13.

Chapter 14 International data on agriculture

Information on the agricultural sector in different countries is obtained from statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). The statistics include information on utilized areas (table 14.1), harvested production of different crops (table 14.2), number of livestock (table 14.3), livestock

production (table 14.4) and on active population in agriculture and subsidiary industries (table 14.5).

Chapter 15 Manufacturing

The statistics in the tables 15.1–15.6 and 15.9 on slaughtered animals and on production of eggs and milk products are based on data supplied by the Swedish Board of Agriculture. Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association (tables 15.7–15.8).

The statistics in tables 15.10–15.11 on establishments, employees etc. in foodstuffs and beverage manufacturing and on production of different agricultural products and foodstuffs are produced by SCB.

The statistics in table 15.12 on employment in different branches of the food sector are produced by SCB.

Chapter 16 Imports and exports of agricultural products and food

Statistics regarding foreign trade are produced by SCB. The system for collecting the basic data for the statistics was totally changed when Sweden entered EU in 1995. From 1995 data on internal EU trade are collected by inquires to importers and exporters (the Intra-stat System), which means that the statistics suffer from non response and errors caused by the the omission of "small" actors in the statistics.

The basis for identification of agricultural products and foodstuffs has been the codes 0, 11, 12, 22 and 4 according to SITC rev.3. Further specification on products within these major SITC groups follows CN (Combined Nomenclature). This system for divisions on items is also practiced by the Swedish Board of Agriculture in their presentation of statistics on foreign trade

In table 16.1 imports and exports are given on SITC groups. Compensation has been made for lack of information depending on mostly non response error in the data delivered to the

Intrastat system. Tables 16.2–16.7 reflect collected data, which means that compensation for non response has not been made. Such compensation is only possible for data on at most SITC two-digit level. Compensation is further not possible for different countries.

Table 16.5 shows imports and exports of processed foodstuffs.

Chapter 17 Consumption of food stuffs

The Swedish Board of Agriculture has since the middle of the 1940:ies calculated the consumption of different foodstuffs and produced data both in values and quantities. In table 17.1 figures on consumption of food are presented for 1990–2004.

The Swedish Board of Agriculture has also made calculations on nutritive values in the intake of foodstuffs (table 17.2), mean supply per head and day of energy, protein, fat and carbohydrates (table 17.3) and of vitamins, iron, calcium, and fibres (table 17.4). All these calculations are based on consumption calculations and on nutritive data from the National Food Administration in Sweden.

Table 17.5 shows the turnover (incl. V.A.T.) of food and drinks for retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2004.

In the Swedish National Accounts data are available on private final consumption expenditures by purpose. Statistics for different foodstuffs and beverages are presented in tables 17.6–17.7.

Chapter 18 Food safety

In this chapter statistics on food safety are shown. Data is received from the National Food Administration and the National Veterinary Institute (SVA). The National Food Administration is the central administrative authority for matters concerning food. It is also directly in charge of the food control at 600 food establishments. The National Veterinary Institute is a Swedish national authority that strives for a good animal and human health, a good environment and sustainable food production.

Table 18.1 shows the number of drinking-water structures with remarks distributed by

type of remark.

Table 18.2 shows results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin.

Number of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cereal products distributed by type of farming is presented in table 18.3.

Table 18.4 shows the results for *Salmonella* in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production.

Table 18.5 shows the results from sampling and analysis of *Campylobacter*.

Chapter 19 Prices on food

SCB calculates every month Consumer Price Index for different foodstuffs according to COICOP. Yearly indices are shown in table 19.2 for the period 1985–2004. In table 19.1 average retail prices are listed for some common food products used as input in the calculation of Consumer Price Index.

In table 19.3 price index numbers in the food sector are shown. These indices are partly calculated by the Swedish Board of Agriculture.

Chapter 20 International data on food

Human consumption and self sufficiency for certain food products are shown in table 20.1.

Table 20.2 shows to what extent the individual private consumption goes to food and table 20.3 shows the differences between countries concerning consumed volumes per head of different foodstuffs. Table 20.4 shows differences between countries in price levels for different foodstuffs and table 20.6 shows the price development. Table 20.5 shows the general development of prices in different countries.

In table 20.7 V.A.T rates for food and beverages are shown for different EU countries.

Appendix 1

The Farm Register

The Swedish Farm Register (LBR) contains data on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original

objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

The Farm Register has included the following types of enterprises:

- a) enterprises with more than 2,0 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2,0 hectares of arable land but with large animal stocks.
- c) enterprises with horticultural production of a certain size.

During 1968–1995 there was an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise, areas of arable and forest land, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data is collected at intervals. The 1999 data collection was performed similar to the 1968–1995 method, i.e. data were collected for all farms.

In 1996–1998, information on name, address, telephone number, the number of holders on the holding, real estates included in the holding and their area of arable and forest land respectively, was collected for all enterprises. Other data were collected in a sample survey.

From year 2000 the data collection is mainly based on data from the Swedish administrative system for agricultural subsidies, containing data on farmers who have applied for such subsidies. The statistics are also based on information collected by a simplified mail inquiry to all farmers including those who have not applied for subsidies.

Appendix 2

Regional break down of the agriculture statistics

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys,

data usually are given for counties and larger areas, although, for some years the Farm Register provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties has, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found.

For the crop yield surveys, the country is divided into 106 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome.

Appendix 3

Quality and the organization of the agricultural statistics

Most of the data presented for the agricultural sector in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Swedish Board of Agriculture (SJV) and Statistics Sweden (SCB).

For further information, contact Daniel Persson or Charlotta Olsson at the Regions and Environment Department at Statistics Sweden. Telephone +4619176000, postal address: SCB, S-701 89 Örebro.

Appendix 4

Definition of the food sector

The food sector has no official definition in Swedish statistics. Appendix 4 informs on how the sector in terms of SNI has been delimited in the book.

Appendix 5

Classification on commodities according to SITC/KN

In the statistics on different food and agricultural products, SITC and KN has been used to identify different commodities. Appendix 5 informs on the codes in terms of these nomenclatures, on which the accounts on food manufacturing and foreign are based (chapter 15 and 16).

2 Företag och företagare

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens fördelning efter grödgrupper, storleksgrupper hektar åker och efter brukningsform (ägda respektive arrenderade företag). Vidare redovisas, antal företag med olika slags djur samt företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel grundas på uppgifter för 2003 och 2005.

Uppgången i antal företag med växtodling 2005 är till följd av ett starkt ökat antal ansökningar av jordbruksstöd 2005, betydligt högre än vad som tidigare redovisats för 2004. Denna ökning innebär inte att jordbruket förändrats på motsvarande sätt utan beror till en del av att stödreglerna ändrats.

Företag och brukningsförhållanden

Det totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker år 2005 var ca 75 000. Sedan 1995 har antalet företag minskat med 12 400 företag (**tabell 2.2**).

Antalet helt ägda företag utgör något mindre än hälften av det totala antalet företag. Regionalt hade Värmlands län 2003 den högsta andelen helt ägda företag med 53 % av det totala antalet företag i länet (**tabell 2.3**).

Andelen delvis arrenderade företag 2003 utgjorde 42 % av samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark var vanligast på Gotland och i Västerbotten med 53 % av det totala antalet företag.

Andelen helt ägda företag 2003 var högst i gruppen 2,1–10,0 hektar med 72 % av totalantalet företag i gruppen. Andelen sjunker med ökad åkerareal och var 17 % i grupperna över 50,0 hektar.

Grödor och arealer hos företag

Slätter- och betesvall är den grödtype som finns hos flest antal företag följt av spannmål. År 2005 hade totalt 62 500 företag odling av slätter- och betesvall samt 38 200 företag odling av spannmål. För ytterligare redovisning av företag efter grödtype se kap. 3 (**tabell 2.1**).

Den totala åkerarealen år 2005 var 2,7 miljoner hektar. År 2003 svarade de helt ägda företagen för 24 % och de delvis arrenderade för 59 % av åkerarealen.

Sedan 1990 fram till 2003 har i stort sett antalet företag varje år minskat i de storleksgrupper där åkerarealen är mindre än 100 hektar och ökat i storleksgruppen över 100 hektar. 2005 ökar istället antalet företag i storleksgrupperna mindre än 20 hektar åkermark och minskar eller förblir relativt oförändrade i de högre storleksgrupperna.

Andelen företag med högst 10 hektar åkermark är högst i Västernorrlands och Jämtlands län där mer än hälften av företagen fanns i detta storleksintervall år 2005.

Den högsta andelen företag med mer än 100 hektar åkermark fanns i Götalands södra slättbygder (Gss).

De största genomsnittliga arealerna per företag noterades år 2005 för Södermanlands län med 59,6 hektar, Östergötlands län med 58,7 hektar, Uppsala län med 57,9 hektar och Västmanlands län med 55,4 hektar per företag. Lägst låg Kronobergs län med 19,8 hektar, Västernorrlands län med 20,2 hektar samt Jämt-

lands län med 21,1 hektar per företag. Genomsnittet för hela riket var 36,1 hektar, 3,9 hektar mindre än 2003 (**tabellerna 2.2, 2.3**).

Antal företag med husdjur

Antal företag med mjölkkor fortsätter att minska. År 2005 fanns det 8 500 företag med mjölkkor, vilket var en minskning med 7 % sedan 2004. Även antal företag med svin minskar. Sedan 1995 har antalet företag med svin minskat med 74 % och år 2005 fanns det 2 800 företag med svin (**tabell 2.4**).

Driftsinriktning och arbetsbehov

Det svenska jordbruket är relativt specialiserat. Ungefär 20 400 företag var växtodlingsföretag år 2003 (de flesta av dessa var jordbruksväxtföretag), 26 000 var husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerade) och endast 6 200 var blandföretag (med övervikt för husdjursskötsel) (**tabell 2.5**).

Drygt 15 000 jordbruksföretag 2003 klassificerades som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Det är en minskning från föregående år, 20 %. Dessa företag – 22 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela en mycket liten roll för brukarnas försörjning (**tabell 2.7**).

Skillnaden i driftsinriktning var stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen var 2003 omkring 30 % av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar dominerade husdjursskötsel. En hög andel småbruk fanns också i Värmland (58 %) (**tabell 2.6**).

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Västra Götalands län representerar i det här avseendet nästan genomsnittet för riket.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å

andra sidan finns Skåne län, som med sin tonvikt på växtodling på många sätt liknar ”Mälarlandskapen” (**tabell 2.6**).

Knappt hälften av de svenska jordbruksföretagen, drygt 30 000, har ett arbetsbehov under 800 standardtimmar år 2003. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidjordbruk (**tabell 2.7**).

Om man sätter gränsen för heltidsjordbruk vid 1 600 standardtimmar blir antalet heltidsjordbruk ca 21 900. Endast ca 5 500 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnader i arbetsbehov mellan företag med olika driftsinriktning var stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året) (**tabell 2.7**).

Om statistiken

Företag, arealer, brukningsförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Fr.o.m. 1996 ingår – till skillnad mot tidigare – även företag med mer än 2,0 hektar åkermark men med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åker i redovisningen.

Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m.m. i LBR lämnas i bilaga 1.

Företagens driftsinriktning och arbetsbehov

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företagets stan-

dardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Typologidata

Typologidata för det svenska jordbruket har publicerats löpande fr.o.m. 1984. En översyn i slutet av 1980-talet ledde till vissa revideringar av systemet fr.o.m. 1990 års statistik. Bl.a. skedde en anpassning till den reviderade standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI 92), vilken baseras på den europeiska näringsgrensstandarden NACE Rev 1.

Effekterna av omläggningen beskrivs i publikationen J 30 SM 9103.

En översyn av metoderna för beräkning av typologin gjordes år 2000, vilket beskrivs i JO 35 SM 0101. Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal samt areal skogsmark. På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild dels av företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. JO 35 SM 0101: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1999. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 10 juni 1999. Typologidata.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Jordbruksföretag

Med jordbruksföretag menas en inom jordbruk, husdjurskötsel eller frukt- och trädgårdssodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten på ett jordbruksföretag.

Annan publicering

Uppgifter om åkerarealens användning, företag och brukningsförhållanden samt husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0601, JO 34 SM 0401 och JO 20 SM 0601.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats.

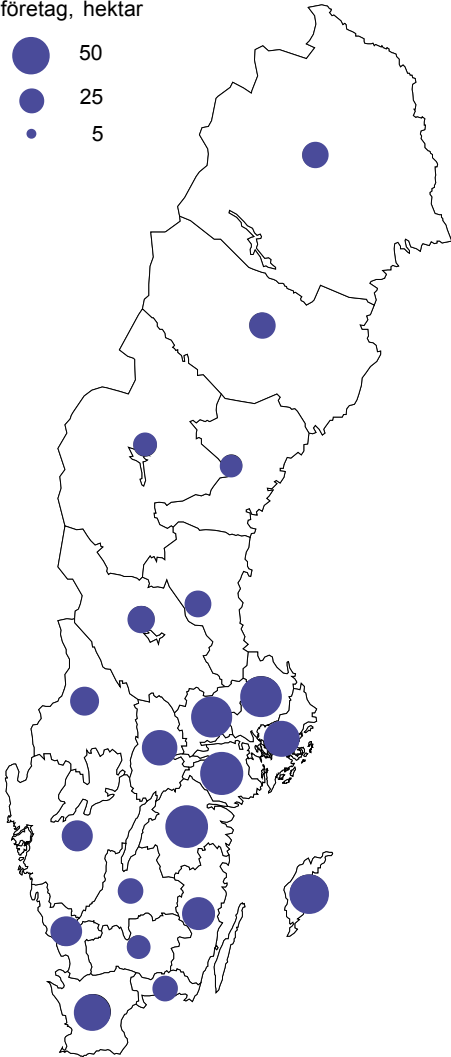
Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. Uppgifter från Lantbruksräkningen 1988 har redovisats i Statistiska meddelanden J 13 SM 9002 och J 33 SM 9001 och Lantbruksräkningen 1992 i Statistiska meddelanden J 13 SM 9302.

Typologidata har publicerats årligen fr.o.m. årgång 1984 av SCB i Statistiska meddelanden serie J och fr.o.m. 2000 i serie JO, senast JO 35 SM 0401.

Figur 2A
Genomsnittlig areal åker per företag
länsvis 2005

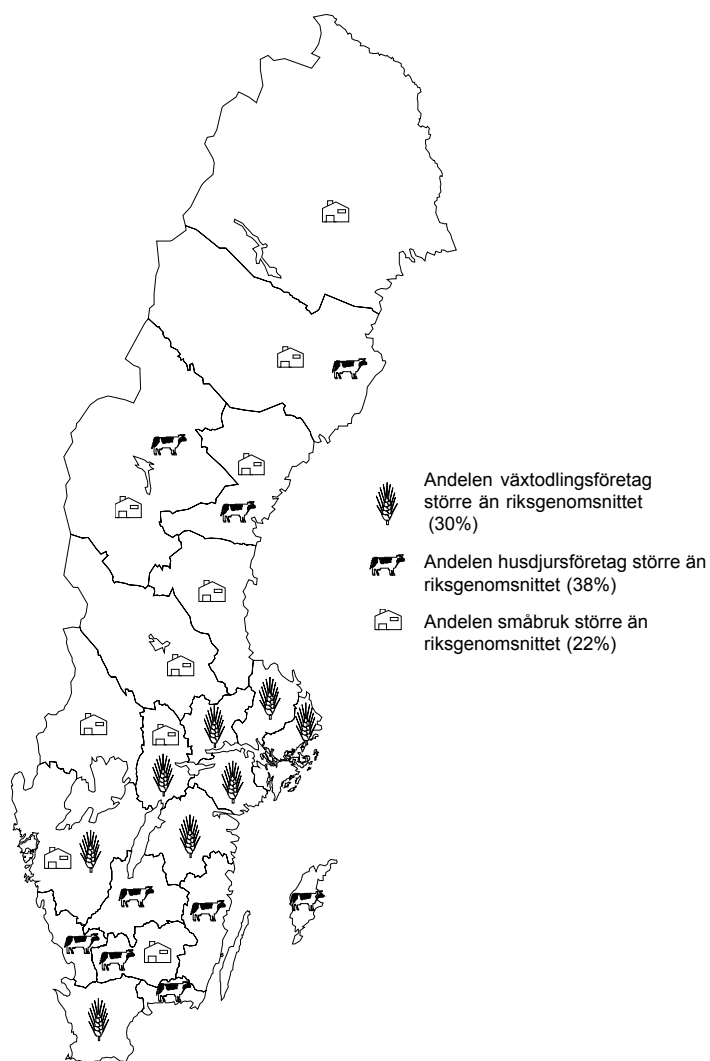
Average area of arable land per holding
by county

Areal åker per
företag, hektar

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 2B
Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2003
Characteristic type of farming by county

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.1
Antal företag¹ med odling av olika grödor 2005

Number of holdings with different kinds of crops

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område	Antal företag med					
	Spannmål ²	Ärter, åker- bönor m.m.	Oljeväxter (exkl. oljelin)	Slätter- och betesvall	Matpotatis	Sockerb- betor
<i>Län</i>						
Stockholms	942	75	192	1 702	108	–
Uppsala	1 831	258	397	2 147	128	..
Södermanlands	1 296	168	260	1 806	84	..
Östergötlands	2 315	421	604	3 066	208	–
Jönköpings	1 849	20	27	3 760	284	–
Kronobergs	1 027	10	9	2 528	165	–
Kalmar	1 890	109	162	3 189	197	103
Gotlands	1 191	178	229	1 528	108	275
Blekinge	682	14	44	1 257	139	119
Skåne	5 710	356	1 247	7 742	779	2 859
Hallands	2 197	168	205	3 199	380	162
Västra Götalands	8 528	658	1 329	11 711	888	–
Värmlands	1 336	61	127	3 416	140	–
Örebro	1 410	109	273	2 065	182	–
Västmanlands	1 464	156	320	1 729	64	–
Dalarnas	992	37	60	2 046	229	–
Gävleborgs	1 396	31	32	2 451	228	–
Västernorrlands	615	..	3	2 238	324	–
Jämtlands	345	5	–	1 900	213	–
Västerbottens	995	–	3	2 498	201	–
Norrbottens	374	–	..	1 302	108	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	4 300	333	1 054	4 226	716	2 296
Gmb	4 814	420	710	6 432	651	1 257
Gns	6 399	922	1 703	6 192	479	–
Ss	6 987	793	1 513	9 442	517	..
Gsk	9 716	226	371	20 448	1 267	54
Ssk	3 083	128	197	6 664	377	–
Nn	2 204	20	11	6 359	811	–
Nö	1 398	..	6	4 315	358	–
<i>Hela riket</i>						
2005	38 163	2 832	5 517	62 479	5 149	3 520
2004	41 987	3 158	5 752	52 212	5 147	3 629
2003	42 781	3 022	4 511	51 719	5 306	3 829
2000	50 679	3 495	4 475	54 673	6 310	4 370
1995	..	1 871	..	71 340	13 371	5 143
1990	..	..	..	..	19 348	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår en del arealer av stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljäxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2

Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2005¹

Number of holdings by size group

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa	Åker per företag, hektar
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0		
<i>Län</i>									
Stockholms	253	341	423	226	212	255	232	1 942	44,7
Uppsala	270	281	433	301	399	552	423	2 659	57,9
Södermanlands	235	288	405	200	271	354	396	2 149	59,6
Östergötlands	435	408	505	315	533	734	609	3 539	58,7
Jönköpings	794	915	773	398	469	389	106	3 844	23,9
<i>Kronobergs</i>									
Kalmar	722	628	485	250	258	194	56	2 593	19,8
Gotlands	520	569	636	344	487	533	270	3 359	37,5
Blekinge	179	172	211	173	289	413	230	1 667	52,1
Skåne	314	314	271	148	168	123	43	1 381	23,4
	1 604	1 501	1 720	1 018	1 200	1 350	1 120	9 513	48,1
<i>Hallands</i>									
Hallands	642	660	817	469	421	425	212	3 646	31,5
Västra Götalands	2 781	3 030	3 220	1 578	1 752	1 681	971	15 013	31,8
Värmlands	1 092	1 024	760	329	367	342	246	4 160	26,9
Örebro	471	444	442	280	306	389	266	2 598	41,6
Västmanlands	202	245	359	288	396	438	334	2 262	55,4
<i>Dalarnas</i>									
Dalarnas	577	483	455	256	276	237	112	2 396	26,5
Gävleborgs	612	598	628	288	327	297	95	2 845	24,7
Västernorrlands	806	661	474	191	188	218	81	2 619	20,2
Jämtlands	693	471	342	157	167	174	78	2 082	21,1
Västerbottens	807	705	525	234	238	318	147	2 974	24,7
Norrbottnens	477	379	263	140	138	153	72	1 622	23,7
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	720	626	858	593	764	1 030	938	5 529	62,1
Gmb	966	955	1 221	779	1 080	1 265	759	7 025	45,5
Gns	1 027	1 114	1 570	945	1 265	1 542	1 232	8 695	51,7
Ss	1 358	1 537	2 059	1 326	1 635	2 029	1 738	11 682	53,3
Gsk	4 928	5 168	4 682	2 253	2 314	1 850	590	21 785	22,4
Ssk	1 881	1 844	1 494	695	763	703	357	7 737	25,7
Nn	2 065	1 663	1 408	579	627	649	260	7 251	22,3
Nö	1 541	1 210	855	413	414	501	225	5 159	23,2
<i>Hela riket</i>									
2005	14 486	14 117	14 147	7 583	8 862	9 569	6 099	74 863	36,1
2004	..	..	..	..	..	..	..	65 801	40,4
2003	9 293	11 315	13 159	7 603	9 259	10 112	6 039	66 780	40,0
2000	11 784	14 110	15 453	8 717	10 624	10 652	5 458	76 798	35,2
1995	12 828	16 710	18 458	10 633	12 834	11 339	4 503	87 305	31,7
1990	14 957	19 020	20 832	12 177	14 223	11 348	4 003	96 560	29,5

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.3**Antal företag och areal åker efter bruksform 2003¹***Number of holdings and area of arable land by type of holding*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område; storleksgrupp	Antal företag			Summa	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägda	Helt arren- derade	Delvis arren- derade		Helt ägd	Helt arren- derad	Delvis arren- derad	
<i>Län</i>								
Stockholms	745	342	550	1 637	20 253	25 756	40 069	86 079
Uppsala	1 032	423	1 034	2 489	34 360	33 728	80 934	149 022
Södermanlands	884	383	693	1 960	33 313	33 705	60 213	127 231
Östergötlands	1 346	731	1 276	3 353	49 142	56 578	102 853	208 572
Jönköpings	1 404	461	1 766	3 631	16 489	14 128	60 712	91 329
Kronobergs	933	266	1 180	2 379	9 377	6 601	34 607	50 585
Kalmar	1 250	445	1 508	3 203	28 843	19 332	78 258	126 433
Gotlands	602	165	852	1 619	18 612	9 984	57 478	86 073
Blekinge	592	133	549	1 274	8 304	4 252	19 818	32 374
Skåne	4 020	1 342	3 404	8 766	117 196	98 976	239 276	455 448
Hallands	1 526	395	1 382	3 303	30 056	16 004	67 348	113 408
Västra Götalands	7 128	1 390	5 263	13 781	138 243	66 830	270 883	475 955
Värmlands	1 819	324	1 277	3 420	30 072	13 138	66 322	109 532
Örebro	1 108	280	957	2 345	29 964	14 619	62 199	106 782
Västmanlands	1 011	272	782	2 065	33 615	23 682	64 722	122 019
Dalarnas	825	271	991	2 087	11 291	10 037	39 591	60 918
Gävleborgs	998	220	1 237	2 455	11 168	6 944	50 797	68 908
Västernorrlands	808	166	966	1 940	7 576	4 902	37 379	49 857
Jämtlands	589	161	789	1 539	5 352	5 242	30 949	41 543
Västerbottens	816	242	1 181	2 239	8 723	8 940	52 427	70 090
Norrbottens	584	138	573	1 295	6 637	3 814	25 975	36 426
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	2 104	964	2 097	5 165	84 315	79 723	179 127	343 165
Gmb	2 918	778	2 918	6 614	79 525	48 799	187 848	316 172
Gns	4 040	1 149	3 063	8 252	124 485	90 984	234 153	449 623
Ss	4 941	1 694	3 991	10 626	159 998	133 714	319 647	613 359
Gsk	9 052	2 277	8 617	19 946	116 058	65 477	303 646	485 180
Ssk	3 178	696	2 699	6 573	44 973	26 143	122 831	193 946
Nn	2 232	544	2 893	5 669	22 895	18 216	112 654	153 765
Nö	1 555	448	1 932	3 935	16 337	14 136	82 903	113 376
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 10,0	14 884	2 210	3 514	20 608	82 096	12 619	23 085	117 800
10,1 – 20,0	6 719	1 537	4 903	13 159	95 891	22 372	72 353	190 616
20,1 – 50,0	5 629	2 044	9 189	16 862	175 152	66 708	307 021	548 881
50,1 – 100,0	1 955	1 394	6 763	10 112	134 043	98 533	476 150	708 726
Över 100,0	833	1 365	3 841	6 039	161 404	276 961	664 199	1 102 564
<i>Hela riket</i>								
2003	30 020	8 550	28 210	66 780	648 585	477 193	1 542 809	2 668 586
1999	37 402	10 425	32 292	80 119	673 016	553 648	1 520 266	2 746 929
1998	41 246	11 077	32 984	85 307	709 001	562 177	1 512 577	2 783 755
1997	42 736	11 753	33 537	88 026	728 701	575 241	1 494 631	2 798 574
1995	40 557	12 656	34 092	87 305	726 885	580 619	1 459 136	2 766 641
1990	46 363	14 669	35 528	96 560	822 003	587 723	1 434 866	2 844 592

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.4
Antal företag med husdjur av olika slag 2005

Number of holdings with different kinds of livestock

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stora djurbesättningar.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks.

Område	Antal företag med				
	Nöt- kreatur	Varav mjölkkor	Får	Svin	Höns
<i>Län</i>					
Stockholms	476	115	288	33	188
Uppsala	803	271	287	83	166
Södermanlands	684	234	288	53	191
Östergötlands	1 410	496	466	107	253
Jönköpings	2 289	750	416	77	440
Kronobergs	1 408	362	269	43	238
Kalmar	1 819	716	435	116	318
Gotlands	763	364	422	97	110
Blekinge	691	151	186	62	88
Skåne	3 236	799	719	790	640
Hallands	1 451	490	359	476	212
Västra Götalands	4 787	1 531	1 343	474	951
Värmlands	985	238	391	65	180
Örebro	689	190	238	61	163
Västmanlands	432	126	161	62	114
Dalarnas	746	240	264	35	165
Gävleborgs	872	305	275	40	165
Västernorrlands	780	261	212	24	111
Jämtlands	669	267	194	26	85
Västerbottens	809	427	253	58	93
Norrbottnens	380	215	187	12	45
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	1 307	439	328	672	305
Gmb	3 115	1 211	943	528	483
Gns	2 384	918	610	419	452
Ss	3 010	941	1 210	316	776
Gsk	10 586	2 952	2 565	610	1 913
Ssk	2 100	568	781	75	452
Nn	2 309	816	694	98	372
Nö	1 368	703	522	76	163
<i>Hela riket</i>					
2005	26 179	8 548	7 653	2 794	4 916
2004	27 626	9 147	8 239	3 194	5 376
2003	27 905	9 720	7 639	3 669	5 422
2000	32 063	12 676	8 089 ¹	4 809 ¹	5 678 ¹
1995	41 990	17 743	10 037	10 753	9 593
1990	47 292	25 921	..	14 301	12 900

1) Dessa uppgifter avser augusti medan samtliga övriga uppgifter i tabellen avser juni respektive år.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.5
Antal företag efter driftsriktning 2003

Number of holdings by type of farming

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stora djurbesättningar.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks.

Driftsriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	18 430
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	972
Frukt och bär	404
Blandad växtodling	597
Summa växtodling	20 403
Nötkreatur	19 932
Får och getter	2 520
Svin	1 039
Fjäderfä	189
Blandad husdjursskötsel	2 321
Summa husdjursskötsel	26 001
Blandat jordbruk, mest växtodling	2 417
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	3 837
Summa blandat jordbruk	6 254
Småbruk ¹	15 230
<i>Samtliga</i>	
2003	67 888
2000	77 110
1999	80 435
1998	85 599
1997	88 389
1995	87 682
1990	96 945

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.6**Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2003, procent***Percentage of holdings by type of farming and county*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stora djurbesättningar.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks.

Område	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	%	Antal företag
<i>Län</i>						
Stockholms	48	23	13	17	100	1 711
Uppsala	48	25	14	14	100	2 509
Södermanlands	41	29	14	17	100	1 991
Östergötlands	37	37	12	14	100	3 422
Jönköpings	8	68	3	21	100	3 662
Kronobergs	8	63	4	25	100	2 408
Kalmar	16	58	9	16	100	3 240
Gotlands	23	50	17	10	100	1 631
Blekinge	20	51	11	18	100	1 307
Skåne	41	32	12	15	100	9 117
Hallands	24	47	10	19	100	3 379
Västra Götalands	31	34	8	26	100	13 905
Värmlands	27	27	9	37	100	3 446
Örebro	41	24	11	24	100	2 378
Västmanlands	58	16	11	15	100	2 090
Dalarnas	27	34	9	29	100	2 112
Gävleborgs	27	36	7	30	100	2 474
Västernorrlands	17	43	5	35	100	1 971
Jämtlands	15	51	3	31	100	1 553
Västerbottens	22	42	6	31	100	2 266
Norrbottnens	25	35	4	36	100	1 316
<i>Hela riket</i>						
2003	30	38	9	22	100	67 888
2000 ¹	28	39	9	25	100	77 110
1999	18	38	6	38	100	80 435
1998	17	38	7	38	100	85 599
1997	16	38	7	39	100	88 389
1995	15	42	8	36	100	87 682
1990	16	42	8	34	100	96 945

1) Metoden för klassificering av jordbruksföretag efter driftsinriktning ändrades år 2000, varför siffrorna fr.o.m. detta år inte är jämförbara med tidigare års siffror.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.7**Antal företag efter driftsriktning och arbetsbehov i jordbruket 2003***Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stora djurbesättningar.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks.

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsriktning			Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
– 799	9 606	4 226	1 193	15 230	30 255
800 – 1 599	5 999	7 900	1 820	–	15 719
1 600 – 2 399	2 288	3 767	1 411	–	7 466
2 400 – 3 199	1 014	3 232	812	–	5 058
3 200 – 3 999	518	2 974	427	–	3 919
4 000 – 5 599	467	2 670	350	–	3 487
5 600 –	511	1 232	241	–	1 984
Samtliga 2003	20 403	26 001	6 254	15 230	67 888
2000 ¹	21 377	29 710	7 085	18 938	77 110
1999	14 261	30 502	5 193	30 479	80 435
1998	14 937	32 328	5 956	32 378	85 599
1997	14 070	34 018	6 095	34 206	88 389
1995	12 887	36 607	6 819	31 369	87 682
1990	12 865	40 549	7 820	33 017	96 945

1) Metoden för klassificering av jordbruksföretag efter driftsriktning ändrades år 2000, varför siffrorna fr.o.m. detta år inte är jämförbara med tidigare års siffror.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

3 Åkerarealens användning

I kapitel 3 redovisas statistik över åkerarealens användning för de företag som har mer än 2,0 hektar åkermark. Bland annat lämnas uppgifter om arealen av olika ägoslag, olika grödor och antal företag med odling av olika växtslag.

Sammanfattning

Förändringarna av stödreglerna har i första hand påverkat de redovisade arealerna av slåtter- och betesvall, grönfoder och träda.

Åkerarealens användning

Åkerarealens fördelning på olika grödgrupper och antal företag med odling år 2005 framgår översiktligt av **figurerna 3B och 3C** och **tabell 3.3**. I övriga tabeller lämnas redovisning bl.a. för län.

Arealer (figur 3A, tabell 3.1–3.3)

Den totala jordbruksmarken på jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åker var 3,2 milj. hektar år 2005. Jordbruksmarken utgörs av 2,7 milj. hektar åkermark och 0,5 milj. hektar betesmark. Skogsmarken vid jordbruksföretagen 2003 var 3,4 milj. hektar.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under de senaste åren följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 2005, som var 2,7 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,8 miljoner hektar eller 67 %. Andelen åkerareal i storleksgrupperna under 20 hektar har under senaste året ökat, liksom andelen i storleksgruppen över 100 hektar åkermark, som även tidigare år ökat.

Spannmål (tabell 3.4)

Spannmålsarealen, knappt 40 % av den totala åkerarealen, uppgick år 2005 till 1 024 000 hektar, vilket är en minskning med 9 % sedan föregående år. Den arealmässigt största minskningen svarade *höstvet* för som minskade från 349 800 hektar till 295 300 ha, dvs. en minskning med 16 %. *Havre* minskade med 13 % och *råg* med 12 %. Arealen för *vårvet* ökade dock med 11 %. *Vårkorn* och *höstvet* står för störst andel av spannmålsarealen, dvs. 36 % (373 000 hektar) respektive 29 % (295 000 hektar).

Av övriga spannmålsgrödor svarade *havre* för 20 % (200 100 hektar) av arealen, *vårvet* för 6 % (59 400 hektar), *rågvete* för 5 % (50 300 hektar), *råg* för 2 % (21 400 hektar), *blandsäd* för 2 % (18 900 hektar) och *höstkorn* för 0,5 % (5 400 hektar).

Baljväxter (tabell 3.5)

Den totala *baljväxtarealen* år 2005 var 40 900 hektar, en minskning med 5 % sedan 2004. Merparten av baljväxtarealen består av *ärter och åkerbönor* som upptar 31 300 hektar, dvs. 77 % av den totala baljväxtarealen.

Oljeväxter (tabell 3.6)

Arealen *raps och rybs* minskade med 2 % jämfört med 2004 och omfattar 2005 82 200 hektar. Detta kan jämföras med att raps- och rybsarealen samt oljelinsarealen ökat kraftigt de

närmast föregående åren, 43 % respektive 55 % i ökning mellan 2003 och 2004. År 2005 upptog *höstraps* 35 000 hektar, en minskning med 7 %. Arealen *vårraps* var 38 600 hektar, *höstrybs* 1 500 hektar och *vårrybs* 7 100 hektar.

Odlingen av *oljelin* har ökat med 71 % sedan 2004 och arealen uppgick år 2005 till 9 900 hektar. Under den senaste femårsperioden har oljelinsarealen minskat för att nu närma sig 2000 års areal som låg på 10 700 hektar.

Vall och grönfoderväxter (tabell 3.7) och Slåttervall och betesvall (tabell 3.8)

Slåtter- och betesvall var den arealmässigt största grödan 2005 och täckte 1 027 300 hektar, vilket var en ökning med 10 % jämfört med 2004. Slåtter- och betesvall odlas också av flest antal företag. I de fyra nordligaste länen samt i Kronobergs, Jönköpings, Gävleborgs, Kalmar, Värmlands och Dalarnas län utgör vall och grönfoderväxter mer än halva totala åkerarealen. I **tabell 3.8** redovisas slåtter- och betesvallsarealen separat, uppdelat på län och produktionsområden. Betesvallen uppgick år 2005 till 192 700 hektar vilket är en ökning med 16 % sedan år 2004. Slåttervallsarealen år 2005 upptog 803 900 hektar, vilket är en ökning med drygt 6 %. Uppgifterna om vallarealerna är hämtade ifrån skördestatistiken, se kap 4, sid 61.

Potatis och sockerbeter (tabell 3.9)

Den totala *potatisarealen* uppgick år 2005 till 30 500 hektar, vilket är en minskning med knappt 4 % sedan år 2004. *Sockerbetsarealen* uppgick till 49 200 hektar, vilket är en ökning med knappt 4 % sedan tidigare år. Odlingen av *matpotatis* är främst förlagd till Skåne- och Västra Götalands län, *stärkelsepotatis* till Skåne och Blekinge län och *sockerbeter* till Skåne och Gotlands län.

Flest företag som odlar potatis finns i storleksgruppen 50,1–100,0 hektar (960 st.), och de nyttjar 22 % av matpotatisarealen.

En tredjedel av företagen som odlar sockerbeter finns i storleksgruppen över 100,0 hektar (1 132 st.).

Träda, outnyttjad åker m.m. (tabell 3.10)

Trädesarealen ökade med 20 % och uppgick år 2005 till 321 300 hektar.

Energiskogsarealen fortsätter att minska och låg år 2005 på 13 700 hektar. Störst energiskogsareal finns i Skåne, Örebro och Uppsala län.

Om statistiken

Ägoslag

Vid lantbruksräkningen har uppgifter erhållits om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter, dvs. även för företag med enbart skog. Den senaste lantbruksräkningen avsåg år 1992. Vid insamlingen till lantbruksregistret i juni varje år har erhållits underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Omläggningar i metoden för datafångst fr.o.m. år 2000 har dock medfört att en fullständig statistik över ägoslag på jordbruksföretagen fortsättningsvis bara kommer att kunna tas fram intermittent.

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom Lantbruksregistret. Fr.o.m. år 2000 används, till övervägande del, Jordbruksverkets register avseende arealbaserade stöd i stället för som tidigare insamling i postenkät. En beskrivning av Lantbruksregistret lämnas i bilaga 1. Där beskrivs också närmare de ändrade förutsättningarna för statistiken fr.o.m. år 2000.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöja.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöja.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats sedan 1981. De fastställdes som svensk standard i januari samma år och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

Annan publicering

Uppgifter från lantbruksregistret om åkerarealens användning publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0601.

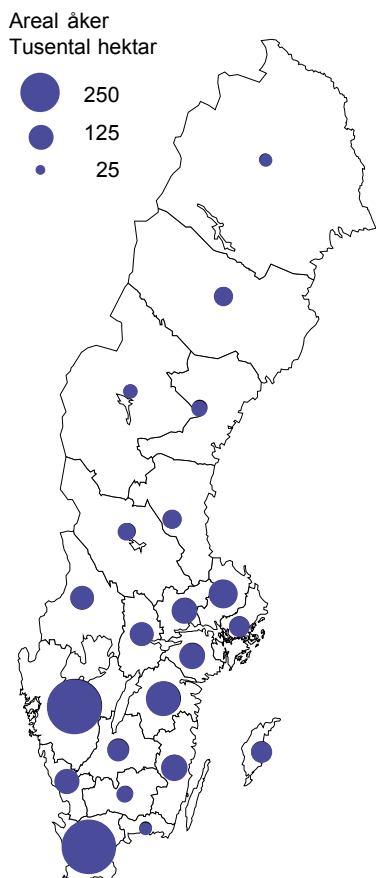
Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser, SSD, i anslutning till SCB:s webbplats.

Figur 3A

Total åkerareal länsvis 2005

Total area of arable land by county

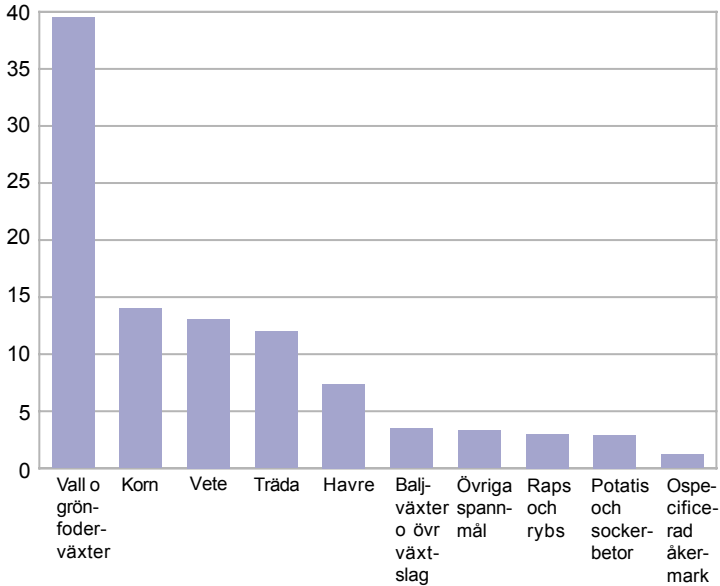
Källa: Jordbruksverket.

Figur 3B
Åkerarealens användning 2005

Use of arable land

Procent

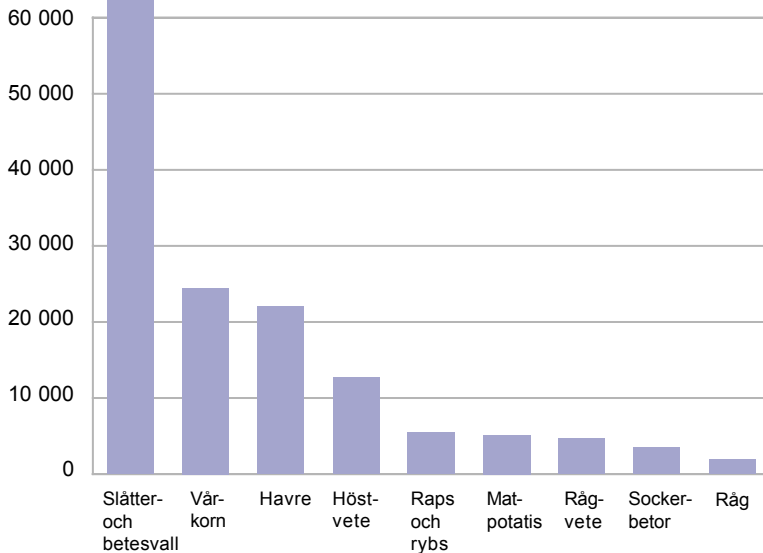

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

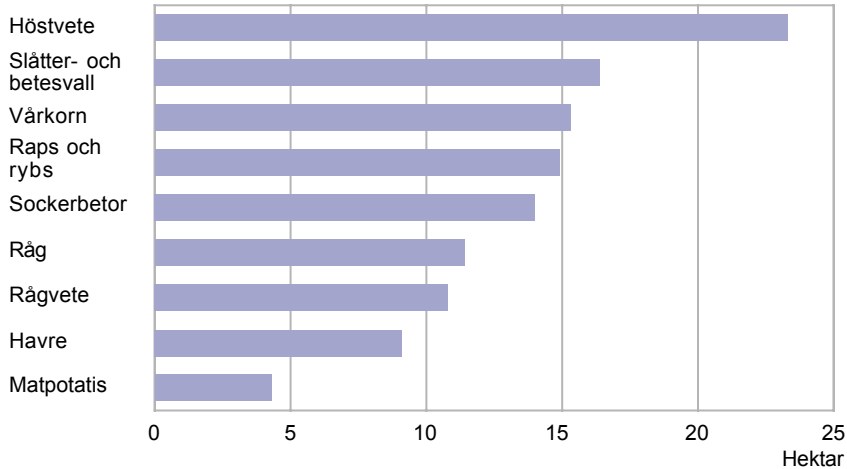
Figur 3C
Antal företag med odling av vissa grödor 2005

Number of holdings with cultivation of certain crops

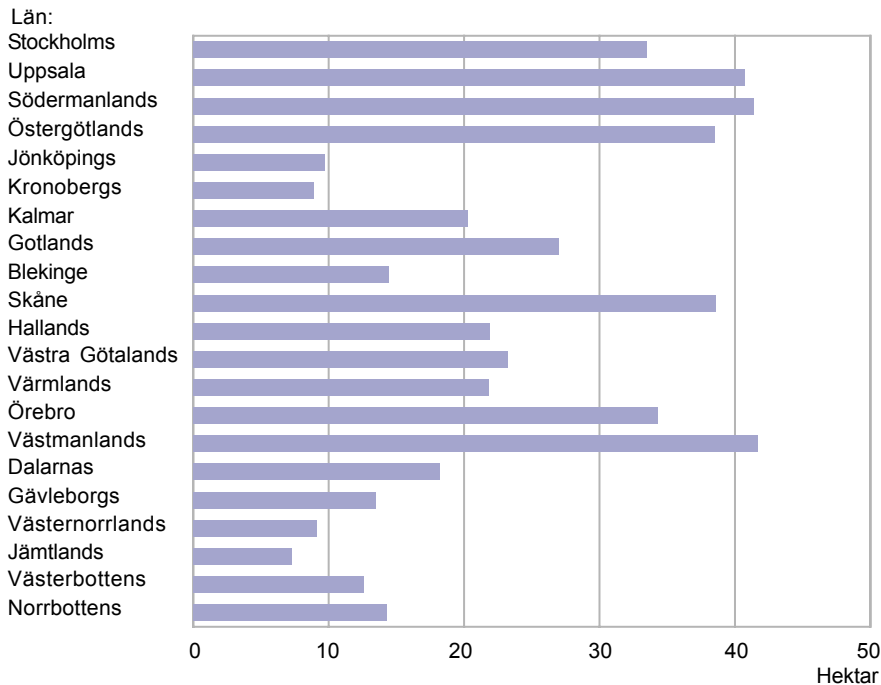
Antal

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3D**Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2005***Cultivation of certain crops, areas per holding*

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3E**Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2005***Cultivation of cereals, areas per holding*

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.1

Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2003, hektar

Area of agricultural and forest land on holdings in 2003

Område; storleksgrupp	Åkermark		Betesmark		Summa jordbruks- mark, hektar	Skogs- mark, hektar
	Totalt, hektar	Varav arren- derad, hektar	Totalt, hektar	Varav arren- derad, hektar		
<i>Län</i>						
Stockholms	86 079	45 970	14 027	5 444	100 106	85 722
Uppsala	149 022	70 827	19 880	7 677	168 901	118 331
Södermanlands	127 231	61 679	19 191	8 161	146 422	135 368
Östergötlands	208 572	103 631	47 359	21 389	255 931	180 734
Jönköpings	91 329	48 342	42 829	19 192	134 158	207 391
Kronobergs	50 585	25 399	23 455	10 838	74 040	137 902
Kalmar	126 433	56 037	75 845	29 282	202 277	204 363
Gotlands	86 073	31 444	28 860	8 175	114 933	61 918
Blekinge	32 374	13 236	13 234	5 567	45 608	61 144
Skåne	455 448	204 294	58 889	29 432	514 337	122 572
Hallands	113 408	46 010	17 456	7 510	130 864	85 720
Västra Götalands	475 955	185 759	66 232	24 940	542 187	452 323
Värmlands	109 532	46 442	8 433	2 283	117 965	202 601
Örebro	106 782	42 452	9 948	3 112	116 730	130 212
Västmanlands	122 019	51 743	9 545	3 549	131 564	117 143
Dalarnas	60 918	29 084	13 161	3 788	74 080	125 588
Gävleborgs	68 908	33 463	6 342	1 883	75 250	214 932
Västernorrlands	49 857	27 169	3 705	1 055	53 562	181 144
Jämtlands	41 543	24 307	10 901	4 043	52 444	199 294
Västerbottens	70 090	39 504	2 654	894	72 744	193 574
Norrbottens	36 426	16 887	2 471	656	38 897	163 406
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	343 165	157 274	19 192	10 196	362 358	53 958
Gmb	316 172	125 412	111 557	43 196	427 729	173 583
Gns	449 623	188 372	46 469	18 496	496 092	200 070
Ss	613 359	279 302	70 178	26 993	683 537	579 379
Gsk	485 180	222 529	188 635	81 376	673 815	1 001 507
Ssk	193 946	87 109	23 073	7 846	217 019	415 988
Nn	153 765	82 942	21 770	6 494	175 535	540 447
Nö	113 376	60 738	13 541	4 276	126 917	416 449
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1 – 5,0	33 984	5 278	20 913	4 290	54 897	303 023
5,1 – 10,0	83 816	17 757	34 282	8 568	118 097	422 413
10,1 – 20,0	190 616	54 137	56 425	17 830	247 041	563 856
20,1 – 30,0	187 153	63 637	50 270	17 020	237 423	382 075
30,1 – 50,0	361 728	143 143	85 315	35 701	447 043	502 999
50,1 – 100,0	708 726	324 649	131 383	60 332	840 108	591 904
100,1 –	1 102 564	595 079	115 826	55 132	1 218 391	615 113
<i>Hela riket</i>						
2003	2 668 586	1 203 679	494 414	198 873	3 163 001	3 381 382
2002	2 679 941	..	..	..	..	..
2001	2 694 184	..	..	..	..	..
2000	2 705 984	..	..	..	..	..
1995	2 766 641	..	425 219	..	3 191 860	3 843 789
1990	2 844 592	..	331 691	..	3 176 283	4 065 431

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2
Åkerareal efter storleksgrupp 2005
Area of arable land by size group

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	909	2 487	6 216	5 504	8 305	17 847	45 455	86 724
Uppsala	962	2 098	6 322	7 472	15 937	39 042	82 152	153 986
Södermanlands	842	2 151	5 865	4 980	10 888	25 552	77 795	128 071
Östergötlands	1 493	2 949	7 481	7 779	21 110	52 302	114 614	207 727
Jönköpings	2 811	6 635	11 016	9 823	18 316	26 650	16 671	91 922
Kronobergs	2 530	4 462	7 019	6 097	9 900	13 188	8 219	51 416
Kalmar	1 828	4 187	9 246	8 499	19 081	37 555	45 718	126 113
Gotlands	649	1 267	3 149	4 307	11 192	28 920	37 375	86 859
Blekinge	1 095	2 280	3 827	3 667	6 504	8 294	6 632	32 300
Skåne	5 537	11 023	25 014	25 143	47 104	94 768	248 657	457 246
Hallands	2 219	4 861	11 717	11 543	16 331	29 459	38 738	114 867
Västra Götalands	9 736	22 122	46 204	38 699	67 805	117 590	175 635	477 791
Värmlands	3 845	7 478	10 855	8 084	14 162	23 813	43 811	112 048
Örebro	1 635	3 225	6 442	6 824	11 967	27 678	50 398	108 169
Västmanlands	713	1 822	5 407	6 996	15 554	30 911	63 838	125 240
Dalarnas	1 981	3 485	6 612	6 288	10 754	16 733	17 578	63 431
Gävleborgs	2 155	4 310	9 005	7 094	12 664	20 993	13 969	70 191
Västernorrlands	2 789	4 734	6 658	4 693	7 373	14 885	11 862	52 993
Jämtlands	2 369	3 345	4 718	3 849	6 600	11 597	11 505	43 983
Västerbottens	2 824	5 085	7 448	5 765	9 156	22 542	20 687	73 507
Norrbottens	1 715	2 715	3 783	3 485	5 456	10 734	10 583	38 472
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	2 454	4 622	12 616	14 727	30 193	73 503	205 355	343 471
Gmb	3 415	7 021	17 910	19 225	42 204	88 052	141 469	319 297
Gns	3 593	8 187	23 041	23 268	49 501	109 425	232 703	449 718
Ss	4 818	11 415	30 216	32 597	64 508	144 144	335 217	622 915
Gsk	17 216	37 569	66 722	55 311	89 418	126 788	94 841	487 865
Ssk	6 607	13 351	21 488	16 990	29 576	49 062	61 530	198 605
Nn	7 123	11 887	19 854	14 266	24 678	44 961	38 695	161 463
Nö	5 411	8 671	12 156	10 206	16 081	35 116	32 082	119 724
<i>Hela riket</i>								
2005	50 637	102 723	204 004	186 590	346 159	671 052	1 141 892	2 703 057
2003	33 984	83 816	190 616	187 153	361 728	708 726	1 102 564	2 668 586
2002	41 110	91 570	200 735	193 279	376 113	717 112	1 060 022	2 679 941
2000	43 780	104 774	224 457	215 019	415 572	742 556	959 826	2 705 984
1995	48 935	126 649	271 350	263 631	502 960	780 177	772 940	2 766 641
1990	57 460	145 662	309 428	304 009	558 354	776 427	693 252	2 844 592

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.3
Åkerarealens användning 1990–2005, hektar
Use of arable land

Gröda	1990	1995	2000	2003	2004	2005
Spannmål ¹	1 335 700	1 104 500	1 228 900	1 153 900	1 125 700	1 024 000
därav vete	349 700	261 400	401 600	411 300	403 400	354 800
korn	492 000	453 400	411 200	368 500	397 300	378 600
havre	387 800	278 300	295 500	279 800	229 700	200 100
resterande	106 200	111 400	120 600	94 300	95 300	90 500
Baljväxter	..	21 200	37 300	38 800	43 200	40 900
Vall och grönfoderväxter ¹	918 100	1 058 900	920 800	965 000	970 500	1 066 900
Potatis	36 200	35 000	32 900	30 500	31 700	30 400
Socketbetor	50 000	57 500	55 500	50 100	47 600	49 200
Raps och rybs	167 900	104 600	48 200	58 600	83 800	82 200
Övriga växtslag ²	..	46 400	55 000	42 700	45 600	54 900
Träda	176 100	278 600	247 700	275 600	268 200	321 300
Ospecificerad åkermark ³	..	..	79 700	41 400	30 400	31 500
Ej utnyttjad åkermark	46 400	59 800	..	11 900	13 900	1 800
Summa åkermark	2 844 600	2 766 600	2 706 000	2 668 600	2 660 600	2 703 100
Summa betesmark	331 700	425 200	..	494 400	523 400	512 500
Summa jordbruksmark	3 176 300	3 191 800	..	3 163 000	3 184 000	3 215 600

1) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer stråsåd till grönfoder och stråsåd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.

2) Frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter samt alla övriga mindre åkergrödor som inte ingår i ovanstående redovisning.

3) Arealer som ej kunnat fördelas på gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4
Spannmål 2005. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar								Summa spann- måls- areal	Antal företag med odling
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd ¹		
<i>Län</i>										
Stockholms	13 082	1 428	250	125	9 420	5 706	1 056	477	31 544	942
Uppsala	22 431	7 548	1 477	82	31 956	8 730	962	1 325	74 511	1 831
Södermanlands	22 195	3 555	742	24	12 267	11 066	3 042	788	53 680	1 296
Östergötlands	43 765	3 403	2 883	301	17 349	10 562	8 777	2 123	89 162	2 315
Jönköpings	753	132	9	92	6 980	7 426	1 224	1 272	17 889	1 849
Kronobergs	295	59	29	16	2 727	4 728	816	455	9 124	1 027
Kalmar	10 224	960	430	1 257	14 598	5 519	4 471	965	38 423	1 890
Gotlands	6 540	2 005	758	869	15 360	2 315	4 115	237	32 199	1 191
Blekinge	1 894	999	137	95	4 306	1 254	998	127	9 811	682
Skåne	93 918	12 654	9 127	1 788	85 586	12 048	4 983	403	220 508	5 710
Hallands	6 123	3 368	444	52	22 271	10 996	3 668	1 119	48 042	2 197
V:a Götalands	52 617	6 923	3 370	441	47 684	66 941	12 565	7 090	197 632	8 528
Värmlands	1 872	698	163	52	12 242	12 287	1 485	354	29 154	1 336
Örebro	8 121	6 142	960	24	18 523	13 022	1 208	355	48 356	1 410
Västmanlands	10 014	8 381	351	138	25 324	15 763	646	472	61 089	1 464
Dalarnas	981	724	213	–	12 187	3 590	82	251	18 028	992
Gävleborgs	481	441	41	–	12 701	4 776	48	319	18 807	1 396
Västernorrlands	17	..	..	–	4 695	633	84	153	5 585	615
Jämtlands	–	9	..	–	2 269	177	..	62	2 526	345
Västerbottens	–	–	–	–	10 439	1 697	52	353	12 542	995
Norrbottens	–	–	–	–	4 324	885	–	157	5 366	374
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	77 616	12 067	4 708	1 099	70 797	14 170	5 172	767	186 397	4 300
Gmb	35 558	6 860	5 638	2 809	54 625	8 720	10 437	607	125 255	4 814
Gns	88 637	8 598	5 599	640	48 266	52 992	16 876	5 270	226 877	6 399
Ss	76 456	26 683	3 605	422	101 903	58 125	7 936	3 460	278 590	6 987
Gsk	11 605	2 618	1 072	330	40 367	41 543	7 372	6 467	111 375	9 716
Ssk	5 278	2 341	703	55	23 329	17 585	2 313	1 243	52 847	3 083
Nn	175	263	60	–	19 090	4 389	134	529	24 639	2 204
Nö	–	–	–	–	14 831	2 600	52	513	17 997	1 398
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1– 5,0	210	54	47	23	966	1 291	73	69	2 733	1 406
5,1– 10,0	1 010	231	164	62	4 182	5 213	324	380	11 566	3 582
10,1– 20,0	6 099	1 134	641	162	17 888	16 171	1 464	1 255	44 814	7 129
20,1– 30,0	8 510	1 544	844	211	21 257	16 506	2 414	1 349	52 634	5 108
30,1– 50,0	22 609	4 232	1 739	470	45 090	29 230	5 011	3 301	111 683	6 928
50,1– 100,0	63 098	11 308	4 257	1 450	101 785	52 587	12 728	6 127	253 339	8 300
Över 100,0	193 788	40 927	13 694	2 979	182 040	79 125	28 278	6 375	547 207	5 710
<i>Hela riket</i>										
2005	295 325	59 430	21 386	5 356	373 208	200 122	50 292	18 857	1 023 976	38 163
2004	349 823	53 585	24 402	5 268	392 006	229 696	52 195	18 697	1 125 672	41 987
2003	364 058	47 290	24 366	6 345	362 127	279 808	44 661	25 235	1 153 890	42 781
2000 ²	353 201	48 364	34 533	12 997	398 227	295 544	40 728	45 328	1 228 922	50 679
1995	222 304	39 076	39 693	26 220	427 155	278 322	44 577	27 124	1 104 471	..
1990	320 120	29 595	73 460	..	492 027 ³	387 823	..	32 628 ⁴	1 335 653	..

1) För åren 2002-2005 avses stråsädesblandningar.

2) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer av stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljävt-blandningar avsedda att skördas som grönfoder.

3) Inklusiv höstkorn.

4) Inklusiv rågvete.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.5

Baljväxter 2005. Arealer och antal företag¹ med odling*Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; storleksgrupp	Ärtor, åkerbönor m.m.		Konservärter		Bruna bönor		Summa balj- växter Areal hektar
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	940	75	—	—	—	—	940
Uppsala	2 983	258	—	—	..	..	2 983
Södermanlands	2 204	168	..	..	—	—	2 204
Östergötlands	5 461	421	..	..	—	—	5 461
Jönköpings	96	20	—	—	—	—	96
Kronobergs	14	10	—	—	—	—	14
Kalmar	1 006	109	—	—	703	70	1 709
Gotlands	1 276	178	..	..	—	—	1 276
Blekinge	66	14	—	—	—	—	66
Skåne	4 333	356	5 979	367	—	—	10 312
Hallands	1 331	168	538	44	—	—	1 869
Västra Götalands	7 682	658	2 348	159	—	—	10 030
Värmlands	713	61	—	—	—	—	713
Örebro	1 034	109	—	—	—	—	1 034
Västmanlands	1 659	156	—	—	—	—	1 659
Dalarnas	343	37	..	..	—	—	343
Gävleborgs	138	31	..	..	—	—	138
Västernorrlands	5	..	—	—	—	—	5
Jämtlands	..	5	—	—	—	—	..
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	3 590	333	5 572	350	—	—	9 162
Gmb	3 947	420	631	43	703	70	5 281
Gns	11 683	922	2 346	158	—	—	14 029
Ss	9 426	793	..	..	..	..	9 426
Gsk	1 524	226	316	22	—	—	1 840
Ssk	1 084	128	3	3	—	—	1 087
Nn	31	20	..	..	—	—	31
Nö	..	..	—	—	—	—	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 5,0	42	25	3	1	—	—	45
5,1– 10,0	174	66	10	3	—	—	184
10,1– 20,0	714	194	55	7	4	1	773
20,1– 30,0	936	192	137	14	18	5	1 091
30,1– 50,0	1 822	321	476	48	88	17	2 386
50,1– 100,0	6 320	792	1 594	141	156	25	8 070
Över 100,0	21 276	1 242	6 599	362	441	23	28 316
<i>Hela riket</i>							
2005	31 285	2 832	8 874	576	707	71	40 866
2004	33 116	3 158	9 318	598	767	71	43 201
2003	28 942	3 022	9 121	591	767	76	38 830
2000	27 892	3 495	8 525	562	835	121	37 252
1995	11 959	1 871	8 578	..	709	..	21 246
1990	32 725	..	..	..	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.6
Oljevaxter 2005. Arealer och antal företag¹ med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation

Område; Storleksgrupp	Arealer, hektar					Summa areal av raps och rybs	Antal företag med odling	Oljelin	
	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrybs	Areal hektar			Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	555	2 865	243	210	3 872	192	463	16	
Uppsala	370	5 532	338	477	6 717	397	956	52	
Södermanlands	586	3 662	258	553	5 059	260	827	35	
Östergötlands	5 584	2 736	51	344	8 715	604	4 296	245	
Jönköpings	162	59	..	–	228	27	..	..	
Kronobergs	..	29	..	38	92	9	..	..	
Kalmar	1 609	214	–	162	1 984	162	116	12	
Gotlands	1 206	905	..	123	2 241	229	76	9	
Blekinge	169	179	–	..	376	44	–	–	
Skåne	16 164	3 442	129	..	19 755	1 247	588	30	
Hallands	788	918	..	218	1 943	205	89	9	
Västra Götalands	7 472	9 397	65	1 798	18 733	1 329	1 704	100	
Värmlands	17	760	112	1 300	2 188	127	..	..	
Örebro	225	3 082	99	490	3 896	273	291	25	
Västmanlands	55	4 680	127	555	5 416	320	434	26	
Dalarnas	..	109	–	545	659	60	6	3	
Gävleborgs	..	..	..	253	270	32	6	4	
Västernorrlands	..	..	–	–	4	3	..	..	
Jämtlands	..	..	–	–	–	–	–	–	
Västerbottens	..	..	–	–	1	3	–	–	
Norrbottens	–	..	–	..	..	..	–	–	
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	13 258	2 962	114	148	16 482	1 054	474	27	
Gmb	6 236	2 032	..	150	8 427	710	359	29	
Gns	12 367	10 205	83	1 630	24 285	1 703	5 598	329	
Ss	1 807	20 233	1 173	3 228	26 440	1 513	2 922	149	
Gsk	1 066	2 133	71	696	3 966	371	115	14	
Ssk	261	1 011	..	1 208	2 491	197	384	26	
Nn	..	..	–	52	56	11	..	..	
Nö	..	0	–	..	4	6	–	–	
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	21	32	–	8	60	32	5	3	
5,1 – 10,0	109	146	10	46	310	80	32	10	
10,1 – 20,0	378	606	30	266	1 280	256	203	34	
20,1 – 30,0	721	951	9	346	2 026	352	69	13	
30,1 – 50,0	1 951	2 603	109	789	5 451	767	404	53	
50,1 – 100,0	6 151	8 008	195	1 710	16 064	1 587	1 349	118	
Över 100,0	25 667	26 232	1 109	3 952	56 960	2 443	7 792	338	
<i>Hela riket</i>									
2005	34 997	38 578	1 460	7 116	82 152	5 517	9 854	569	
2004	37 496	36 715	1 244	8 343	83 798	5 752	5 764	422	
2003	23 352	26 670	817	7 734	58 574	4 511	3 727	328	
2000	24 870	12 112	1 395	9 791	48 168	4 475	10 660	1 142	
1995	56 084	23 311	1 587	23 661	104 643	..	4 288	..	
1990	84 598	44 203	9 068	30 035	167 904	..	..	..	

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.7

Vall och grönfoder 2005. Arealer och antal företag¹ med odling

Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder ²		Slätter- och betesvall		Frövall		Summa vall
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
<i>Län</i>							
Stockholms	383	62	30 920	1 702	105	13	31 408
Uppsala	1 461	134	36 288	2 147	458	31	38 207
Södermanlands	573	86	39 473	1 806	813	42	40 859
Östergötlands	1 663	219	59 765	3 066	2 029	129	63 457
Jönköpings	2 100	479	64 268	3 760	..	..	66 368
Kronobergs	757	204	36 808	2 528	9	6	37 574
Kalmar	2 095	301	65 757	3 189	50	7	67 902
Gotlands	1 605	224	37 223	1 528	25	5	38 853
Blekinge	345	79	14 377	1 257	..	..	14 722
Skåne	5 981	832	95 653	7 742	4 394	263	106 028
Hallands	2 377	303	43 533	3 199	460	33	46 370
Västra Götalands	7 924	933	163 811	11 711	2 163	138	173 898
Värmlands	1 415	193	58 832	3 416	558	44	60 805
Örebro	675	94	30 569	2 065	595	44	31 839
Västmanlands	517	52	25 556	1 729	980	60	27 053
Dalarnas	620	152	32 686	2 046	64	12	33 370
Gävleborgs	1 911	315	41 114	2 451	33	12	43 058
Västernorrlands	2 043	421	39 785	2 238	44	16	41 872
Jämtlands	2 323	433	35 757	1 900	25	4	38 105
Västerbottens	2 123	331	48 395	2 498	19	7	50 537
Norrbottnens	736	153	26 724	1 302	..	..	27 460
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	3 046	356	42 232	4 226	3 770	231	49 048
Gmb	6 047	773	116 306	6 432	892	64	123 245
Gns	5 207	478	93 689	6 192	3 860	227	102 756
Ss	3 788	422	169 556	9 442	3 275	213	176 619
Gsk	9 933	1 927	307 375	20 448	554	66	317 862
Ssk	2 304	369	101 424	6 664	393	44	104 121
Nn	6 053	1 129	114 979	6 359	79	25	121 111
Nö	3 250	587	81 732	4 315	24	12	85 006
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 5,0	253	206	36 736	11 377	85	40	37 074
5,1– 10,0	780	486	72 457	11 721	130	35	73 367
10,1– 20,0	2 335	936	122 419	11 762	160	36	124 914
20,1– 30,0	2 577	726	96 282	6 273	142	33	99 001
30,1– 50,0	4 883	1 052	158 764	7 495	498	65	164 145
50,1– 100,0	11 885	1 546	268 673	8 369	1 826	186	282 384
Över 100,0	16 915	1 020	271 963	5 482	10 006	472	298 884
<i>Hela riket</i>							
2005	39 628	5 972	1 027 294	62 479	12 847	867	1 079 769
2004	35 715	5 671	934 771	52 212	12 329	771	982 815
2003	31 748	5 471	933 280	51 719	12 306	814	977 334
2000	3 478	918	917 305	54 673	8 465	690	929 248
1995	23 999	..	1 034 937	71 340	7 822	1 037	1 066 758
1990	..	..	..	..	10 753	1 649	928 846

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) Inkl. majs. Fr.o.m. år 2000 redovisas stråsäd till grönfoder samt vissa arealer stråsäd/baljväxtblandningar under spannmål.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.8**Slättervall och betesvall. Arealfördelning 2005, hektar och procent***Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage in 2005, hectares and per cent*

Område	Areal slättervall, hektar	Andel slätter- vall av total vallareal, procent	Areal betesvall, hektar	Andel betes- vall av total vallareal, procent
<i>Län</i>				
Stockholms	24 400	79	5 000	16
Uppsala	28 520	79	4 220	12
Södermanlands	26 440	67	11 780	30
Östergötlands	52 020	87	6 960	12
Jönköpings	53 460	83	10 450	16
Kronobergs	31 180	85	5 280	14
Kalmar	56 980	87	8 670	13
Gotlands	30 530	82	6 650	18
Blekinge	..	..	..	..
Skåne	73 100	76	19 060	20
Hallands	31 040	71	10 640	24
Västra Götalands	123 340	75	38 130	23
Värmlands	42 810	73	13 050	22
Örebro	21 640	71	6 800	22
Västmanlands	17 630	69	7 480	29
Dalarnas	25 250	77	6 370	20
Gävleborgs	30 300	74	8 960	22
Västernorrlands	31 800	80	6 870	17
Jämtlands	27 850	78	6 940	19
Västerbottens	41 040	85	3 860	8
Norrbottnens	23 830	89	2 720	10
<i>Produktionsområden</i>				
Gss	33 280	79	7 350	17
Gmb	95 310	82	19 500	17
Gns	71 610	76	20 790	22
Ss	124 860	74	36 430	22
Gsk	246 240	80	56 770	19
Ssk	72 520	72	22 980	23
Nn	88 220	77	22 580	20
Nö	71 000	87	7 260	9
<i>Hela Riket</i>				
2005	803 920	78	192 670	19
2004	754 870	81	166 330	18
2003	764 360	82	159 590	17
2002	765 050	81	169 380	18

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 3.9

Potatis och sockerbetor 2005. Arealer och antal företag¹ med odling*Potatoes and sugar beet. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; storleksgrupp	Matpotatis ²		Potatis för stärkelse ²		Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>						
Stockholms	114	108	–	–	–	–
Uppsala	237	128	1	3	..	..
Södermanlands	108	84	–	–	..	..
Östergötlands	1 791	208	24	4	–	–
Jönköpings	300	284	–	–	–	–
Kronobergs	129	165	22	4	–	–
Kalmar	526	197	761	64	1 444	103
Gotlands	775	108	–	–	2 808	275
Blekinge	117	139	2 729	212	918	119
Skåne	7 193	779	4 686	341	43 287	2 859
Hallands	2 902	380	18	3	709	162
Västra Götalands	3 539	888	118	12	–	–
Värmlands	616	140	..	..	–	–
Örebro	793	182	–	–	–	–
Västmanlands	142	64	–	–	–	–
Dalarnas	872	229	..	..	–	–
Gävleborgs	360	228	..	..	–	–
Västernorrlands	229	324	–	–	–	–
Jämtlands	178	213	–	–	–	–
Västerbottens	495	201	1	3	–	–
Norrbottnens	666	108	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	6 673	716	790	102	35 866	2 296
Gmb	4 417	651	6 841	474	12 940	1 257
Gns	4 632	479	142	14	–	–
Ss	1 653	517	11	4	..	..
Gsk	1 404	1 267	587	68	360	54
Ssk	935	377	–	–	–	–
Nn	1 185	811	..	..	–	–
Nö	1 182	358	1	3	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1– 5,0	134	352	7	5	14	8
5,1– 10,0	345	639	26	13	125	52
10,1– 20,0	1 122	983	151	44	1 007	285
20,1– 30,0	1 033	573	277	58	1 446	311
30,1– 50,0	2 180	794	932	128	4 338	664
50,1– 100,0	4 954	960	2 147	186	11 136	1 068
Över 100,0	12 315	848	4 833	211	31 116	1 132
<i>Hela riket</i>						
2005	22 081	5 149	8 372	645	49 182	3 520
2004	23 015	5 147	8 656	700	47 625	3 629
2003	21 923	5 306	8 617	669	50 100	3 829
2000	23 610	6 310	9 293	827	55 484	4 370
1995	27 630	13 371	7 371	916	57 518	5 143
1990	27 305	19 348	8 866	1 364	49 951	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) År 2000 inkluderas vissa arealer matpotatis i potatis för stärkelse.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.10
Träda, outnyttjad mark m.m. 2005. Arealer, hektar
Fallow and untilled land etc. Areas

Område; storleksgrupp	Energi- skog	Träd- gård- växter ¹	Andra växtslag	Träda	Ospecifi- cerad åker- mark ²	Outnyttjad åkermark	Ej ut- nyttjad slätter- och betesvall	Hela åker- arealen
<i>Län</i>								
Stockholms	642	227	222	16 288	532	153	..	86 404
Uppsala	2 048	133	576	23 393	1 419	42	..	151 229
Södermanlands	1 864	384	343	23 124	305	106	..	128 877
Östergötlands	1 298	633	219	30 148	1 382	49	..	206 637
Jönköpings	..	162	20	5 244	1 157	52	..	91 535
Kronobergs	24	45	11	3 141	653	31	..	50 863
Kalmar	117	909	43	11 122	1 166	35	..	126 256
Gotlands	20	779	126	7 056	507	12	..	86 730
Blekinge	..	754	14	2 653	305	22	..	32 514
Skåne	2 468	6 398	750	32 226	4 668	393	..	459 260
Hallands	92	585	64	10 691	1 644	180	..	115 196
Västra Götalands	843	1 094	1 060	66 088	4 322	155	..	479 216
Värmlands	290	176	556	15 784	2 096	56	..	112 445
Örebro	2 101	244	144	17 869	1 293	69	..	107 930
Västmanlands	1 360	74	486	26 112	1 371	79	..	125 274
Dalarnas	328	189	196	7 770	1 430	45	..	63 241
Gävleborgs	68	54	127	6 337	1 182	94	..	70 503
Västernorrlands	19	77	38	3 617	1 680	39	..	53 166
Jämtlands	..	132	30	1 845	931	45	..	43 809
Västerbottens	76	46	54	8 224	1 535	59	..	73 571
Norrbottnens	..	282	16	2 576	1 976	52	..	38 403
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	1 115	3 807	612	24 022	3 470	364	..	338 284
Gmb	1 194	5 052	310	26 864	3 021	163	..	323 369
Gns	1 648	1 328	1 082	64 977	3 424	77	..	450 857
Ss	7 928	1 158	1 831	109 392	4 712	413	..	621 116
Gsk	764	1 076	272	45 163	5 440	317	..	490 541
Ssk	920	364	786	30 081	3 808	158	..	197 983
Nn	51	264	121	9 738	3 943	158	..	161 303
Nö	79	328	79	11 072	3 737	117	..	119 604
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	88	296	154	3 587	6 379	59	..	50 637
5,1 – 10,0	263	582	267	9 887	5 643	125	..	102 723
10,1 – 20,0	848	1 024	447	23 897	3 240	285	..	204 004
20,1 – 30,0	944	1 075	370	25 228	1 260	135	..	186 590
30,1 – 50,0	1 723	1 299	606	49 480	1 323	210	..	346 159
50,1 – 100,0	2 367	2 694	1 138	83 043	1 899	467	..	671 052
Över 100,0	7 466	6 406	2 111	126 186	11 811	488	..	1 141 892
<i>Hela riket</i>								
2005	13 700	13 376	5 094	321 309	31 555	1 769	..	2 703 057
2004	14 113	11 504	1 930	268 223	30 442	13 885	..	2 660 643
2003	14 306	10 437	1 893	275 644	41 374	11 936	..	2 668 586
2000	15 079	10 389	10 447	247 734	79 696	..	..	2 705 984
1995	13 575	14 952	10 014	278 633	..	37 397	22 419	2 766 641
1990	..	..	..	176 075	..	17 312	29 099	2 844 592

1) I arealen för trädgårdsväxter ingår fr.o.m. år 2005 kryddväxter och utsäde grönsaker.

2) Arealer som ej kunnat fördelas per gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

4 Skördar

I kapitel 4 redovisas hektar- och totalskördar samt normskördar för olika jordbruksgrödor för de företag som har mer än 2,0 ha åkermark. Skördar inom trädgårdsodlingen redovisas i kapitel 5.

Sammanfattning

Allmänt

Hösten 2004 var till en början torr och varm. Senare under hösten blev dock vädret mera ostadigt och i många fall gick det inte att genomföra den planerade höstsådden på grund av för mycket regn. Vintern blev sedan mild och nederbördsfattig och de höstsådda grödorna klarade övervintringen bra. April var torrare än normalt och vårbruket kom igång tidigt på de flesta håll. I norra Sverige var dock våren sen och i många fall blev grödorna sent sådda.

Grödorna utvecklades väl under den svala våren och försommaren. I de västra delarna av landet var nederbörds mängderna rikliga under maj och juni, medan torkan fortsatte i sydöstra och södra Sverige. Den första halvan av juli var mestadels torr och varm och lokalt medförde torkan att grödorna brådmognade. I slutet av juli och början av augusti förekom en del hårda regn som orsakade liggsäd. Torrt väder i augusti och september gjorde att merparten av årets grödor kunde tröskas under gynnsamma förhållanden.

Hektarskördar

Hektarskördarna påverkas av andelen obärgad areal på så vis att de blir lägre ju större den obärgade arealen är.

Spannmål (tabell 4.1)

Odlingen av spannmål minskade med 9 % jämfört med 2004. Arealminskningen bedöms främst vara en effekt av EU:s jordbruksreform, som för Sveriges del började gälla under 2005. Reformen innebar att tidigare utbetalda stöd

för bland annat spannmål i hög grad frikopplats från krav på produktion. Spannmålsodlingen minskade mest i skogsbygdslänen, där skördenivåerna ligger lägre. Tendensen att arealer med låga skördar tas ur bruk leder på sikt till att det genomsnittliga skördeutbytet per odlad hektar ökar.

Höstsåden hade kommit längre i utvecklingen före den torra och varma perioden i början av juli och kunde därmed tåla torkan bättre än de vårsådda grödorna. För flertalet av de höstsådda grödorna blev skördeutfallet per hektar förhållandevis högt.

Höstvete visade hektarskördar som var högre än motsvarande genomsnitt för de fem senaste åren i alla län där grödan odlas i större omfattning. På riksnivå uppgick skörden till 6 630 kg per hektar vilket var den högsta höstveteskörden som har redovisats. Den är 2 % högre än 1990 års hektarskörd av höstvete, som var det tidigare rekordet. Skillnaden ligger dock inom felmarginalen.

På länsnivå var det Stockholms, Östergötlands, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Dalarnas län som visade störst ökning jämfört med femårsgenomsnittet. Skåne län hade den högsta hektarskörden med 7 790 kg per hektar.

De vårsådda grödorna visade mer varierande skörderesultat. Många områden drabbades av torka under den första halvan av juli och det medförde att en del av grödorna brådmognade. Ett exempel på ett län med låga hektarskördar är Gotlands län där hektarskörden av vårkorn och havre var 6 respektive 7 % under femårsgenomsnittet. Ett annat är Blekinge län där hektarskörden av vårkorn och havre var 16 respektive 12 % under motsvarande femårsgenomsnitt.

Ärter och åkerbönor (tabell 4.3)

Skörden per hektar av ärter var på riksnivå 18 % lägre än förra årets hektarskörd och 11 % under femårsgenomsnittet. Som en följd av regnig väderlek under senare delen av maj och första hälften av juni gulnade en del årtfält på grund av syrebrist. Det gäller till exempel i Östergötlands län som är det dominerande länet inom ärtodlingen. Från Skåne rapporteras att ärterna även missgynnades av varmt och torrt väder under blomningen. De högsta ärtskördarna per hektar fanns under 2005 i Uppsala och Örebro län.

Under 2005 ingick *åkerbönor* i skördestatistiken för andra året. Åkerbönor har under senare år börjat odlas alltmer och arealen uppgick under 2005 till 6 400 hektar. Åkerbönor uppvisade en hektarskörd på 2 320 kg per hektar vilket var i nivå med avkastningen under 2004. Odling av åkerbönor är vanligt förekommande inom den ekologiska odlingen eftersom grödan liksom andra baljväxter bidrar till försörjningen av växtnäringssämnet kväve.

Ärter och åkerbönor är de två vanligaste grödorna som ingår i begreppet trindsäd. Med trindsäd menas baljväxter som odlas för fröna skull till mogen skörd. Namnet trindsäd kommer av de runda, uppsvällda fröna.

Oljeväxter (tabell 4.4)

För oljeväxterna blev årets skördeutfall per hektar bättre för de höstsådda än för de vårsådda grödorna. Det kan hänga samman med att de höstsådda grödorna stod emot torkan bättre. Hektarsköörden av *höstraps* var under 2005 6 % lägre än året innan. *Vårrops*, *höstrybs* och *vårrybs* visade hektarskördar som var betydligt lägre (16 %) än föregående års skördenivå. Som dock var ett år med rekordskördar per hektar av raps- och rybsgrödorna.

För *oljelin* har avkastningen per hektar minskat med 21 % jämfört med föregående år efter att en hög redovisats de två föregående åren.

Slåttervall (tabell 4.5)

Hektarsköörden för första skörd av *slåttervall* 2005 uppgick till 3 330 kg per hektar, återväxten till 1 520 kg per hektar och den totala inbärgade

vallskörden till 4 840 kg per hektar. Avkastningen var 3 % lägre jämfört med föregående år, en skillnad som dock ligger inom felmarginalen. Hektarsköörden för återväxten har beräknats för den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Det innebär att avkastningsnivån per hektar blir lägre än om beräkningen skett för enbart tillvaratagen återväxtareal. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits som bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.6)

Hektarsköörden av *matpotatis* var för riket 28 200 kg per hektar, vilket är cirka 2 % högre än förra året. Hallands län redovisade den högsta hektarsköörden, 33 490 kg per hektar. Skåne län har en förhållandevis stor färskpotatisodling vilket drar ner hektarsköörden, trots detta nåddes en hektarskörd om 31 610 kg per hektar. Något högre hektarskörd än föregående år redovisades för Skåne och Jönköpings län. Hallands, Västerbottens och Norrbottens län uppvisade en ökning med 10 % eller mera. I övriga län där hektarskördar redovisas är skörden mellan 2 och 11 % lägre än föregående år. Hektarsköörden för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgick den till 19 810 kg per hektar, en ökning med 7 % jämfört med föregående år. Odlingar med hög hektarskörd av färskpotatis har redovisats i större utsträckning jämfört med tidigare år. Drygt 16 % av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar.

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarsköörden för riket beräknades till 38 770 kg per hektar.

Stärkelsehalten för potatis levererad som potatis för stärkelse framgår av **tabell 4.7**. År 2005/2006 låg medelstärkelsehalten på 20,0 % enligt uppgifter från Lyckeby Stärkelsen. Det är en något högre halt jämfört med föregående år.

Enligt uppgifter från Danisco Sugar AB var 2005 års skörd av *sockerbetor* 48 400 kg per hektar för riket, vilket är i nivå med föregående år. Sockerhalten (**tabell 4.7**) angavs till 18,4 % vilket är 0,9 % högre än föregående år.

Normskördar (tabell 4.8)

SCB beräknar årligen normskördar. Med normskörd menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Normskörden i ett område utgörs av medeltalet av hektarskördarna enligt skördeundersökningarna (leveransuppgifter för sockerbetor) under de senaste 15 åren före det aktuella normskördeåret plus en beräknad skördeförändring från 15-årsperiodens mitt t.o.m. det aktuella skördeåret. Under senare år har trenden med årliga skördeökningar för normskörden stagnerat och för vissa grödor t.o.m. minskat.

Totalskördar

Totalskördarna är beroende av skörden per hektar och av odlingens omfattning.

Vete och råg (tabell 4.2)

Bland spannmålsgrödorna är det liksom tidigare *höstvete* som dominerar. Den totala höstveteskörden uppgick till 1 957 000 ton. Det var en minskning med 9 % jämfört med 2004, som var ett år med rekordhög totalskörd av höstvete. Nedgången under 2005 var en följd av att den sammanlagda arealen var 16 % lägre än 2004.

En allt större andel av höstvetet utgörs av s.k. fodervete som här har inräknats i totalskörden. De spannmålsgrödor som odlas för produktion av etanol ingår också i de redovisade kvantiteterna.

Den totala skörden av *vårvete* var 290 000 ton. Störst total skörd redovisades för Skåne län med 73 000 ton.

Totalskörden av *höstråg* uppgick till 112 000 ton vilket är en minskning med 16 % jämfört med 2004.

Korn, havre, rågvetet och blandsäd (tabell 4.2)

Odlingen av *havre* minskade med 14 % jämfört med 2004. Havrearealen minskade kraftigt redan under 2004 och har därmed under 2005 sjunkit ytterligare från en redan låg nivå. Totalskörden av havre uppgick till 746 000 ton, vilket är den lägsta havreskörden sedan 1950-talet.

Den totala skörden av *vårkorn* uppgick till 1 562 000 ton. Totalskörden av *rågvete* har beräknats till 272 000, vilket är i nivå med föregående år. Totalskörden av *blandsäd* beräknas till 80 800 ton. De redovisade blandsädesuppgifterna innefattar stråsådesblandningar och blandningar av stråsåd och baljväxter. Arealer som skördats som grönfoder har frånräknats.

Ärter och åkerbönor (tabell 4.3)

Den totala skörden av *ärter* uppgick till 65 000 ton, vilket är 26 % mindre än 2004. Störst omfattning har odlingen i Östergötlands län som redovisade en total skörd på drygt 14 000 ton. Under 2005 ingick *åkerbönor* i skördestatistiken för andra året. Den totala skörden uppgick till nästan 15 000 ton. Störst omfattning har odlingen i Västra Götalands län som svarade för mer än hälften av rikets skörd.

Oljevaxter (tabell 4.4)

Den totala skörden av raps och rybs uppgick till 198 000 ton, en minskning med 13 % jämfört med 2004. Minskningen beror mest på att skördeutbytet per hektar var lägre än 2004, som var ett år med rekordhöga skördar per hektar. Totalskörden av raps och rybs ligger dock kvar på en relativt hög nivå om man jämför med åren före 2004. I förhållande till genomsnittet för de fem senaste åren är 2005 års totalskörd 33 % högre. Se även **figur 4B**.

Av *höstraps* bärgades 113 000 ton. Totala skörden för *vårrops* beräknas till 73 000 ton. Totalskördarna av *vårrys* och *höstrybs* uppgick till 9 700 respektive 2 700 ton.

Den totala skörden av *oljelin* uppgick till 15 700 ton. Avkastningen per hektar blev lägre än föregående år men en arealökning på drygt 70 % medförde att totalskörden ökade med 35 % jämfört med 2004. Den totala skörden har varierat mycket mellan åren beroende på skillnader i skörd per hektar och förändringar i den odlade arealen.

Slåttervall (tabell 4.5)

Som en effekt av ändrade stödregler ökade rapporteringen av vallarealer 2005. Trots detta

ökade den inbärgade skörden av *slåttervall* endast marginellt och beräknas till 3,9 miljoner ton, varav den första skörden till 2,7 miljoner ton och återväxten till 1,2 miljoner ton.

Det är den inbärgade skörden av slåttervall som beräknats. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits genom bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbeter (tabell 4.6)

Totalskörden av *matpotatis* beräknas för riket till 623 000 ton. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatis-sorter. Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i denna statistik.

Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 77 % av rikets totala matpotatis-skörd. Ändrad insamlingsmetod under 1999 gör det svårt att jämföra resultaten fr.o.m. 1999 med tidigare års resultat.

Totalskörden för *potatis för stärkelse* har beräknats till 325 000 ton, vilket är en minskning med 19 000 ton jämfört med föregående års skörd. I totalskörden ingår även potatis för stärkelse som ska bli utsäde.

Enligt Danisco Sugar AB blev 2005 års totalskörd av *sockerbeter* uppemot 2,4 miljoner ton vilket är drygt 4 % mer än föregående år.

Om statistiken

Hektar- och totalskördar

Skördestatistik

Sedan lång tid tillbaka har uppgifter om skördar inom jordbruket redovisats varje år i Sverige. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades främst för skörde-skadedskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skörde-skade-

skyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skörde-skador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För *spannmål, trindsäd och oljeväxter* baseras skördestatistiken fr.o.m. 1998 helt och hållet på en intervjuundersökning med ett urval av jordbrukare. Fr.o.m. 1995 ingår även *oljeväxterna* i intervjuundersökningen om skördens storlek. Tidigare erhöles uppgifterna från Jordbruksverkets Oljeväxtekontor.

För *sockerbeter* erhålls uppgifter från Danisco Sugar AB. Framtagning av skördestatistik för *potatis* med hjälp av provgrävningar ersattes 1999 med postenkätundersökning. Även andra metodförändringar gjordes vilket gör att jämförelser mellan senare års resultat och uppgifter från åren före 1999, bör göras med försiktighet.

SCB:s objektiva skördeuppskattningar utfördes i *slåttervall* i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 gjordes skattningar endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995–1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå. Fr.o.m. 1998 och fram t.o.m. 2001 genomfördes inga undersökningar för skörd av slåttervall. Ett ökat intresse för skörd av slåttervall gjorde att framtagning av statistik återupptogs fr.o.m. 2002, numera som postenkätundersökning.

Omfattning

För 2005 års undersökning i spannmål, trindsäd och oljeväxter uttogs genom sannolikhetsurval totalt 4 350 jordbruksföretag fördelade på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer. Uppgifter inhämtades om skörden av de åtta spannmålsgrödorna samt skörden

av trindsäd och oljevaxter. Med trindsäd avses baljväxter som odlas för frönas skull till mogen skörd, främst ärter och åkerbönor. Med blandsäd avses stråsädesblandningar och stråsäd/baljväxtblandningar för skörd av mogen gröda.

För 2005 års skördeundersökning i potatis uttogs 1 240 matpotatisodlare och 186 odlare av stärkelsepotatis. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i denna statistik.

I undersökningen om slåttervall drogs ett urval om 1 000 lantbruksföretag med en odling på minst 0,5 hektar slåttervall.

Bearbetning

I undersökningen om skörd av *spannmål, trindsäd och oljevaxter* inhämtades uppgifter om bärgade kvantiteter av varje gröda och vilken vattenhalt uppgiften avser. Dessutom inhämtades uppgifter om obärgade arealer. Jordbrukarna kunde lämna sina skördeuppgifter på en särskild Internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. För spannmål omräknas uppgiven kvantitet till 14,0 % vattenhalt. För trindsäd omräknas vattenhalten till 15,0 % och för oljevaxter till 9,0 %. Hektarskörden erhålls genom att kvantiteten divideras gårdens areal av grödan.

I postenkäten om potatisskörden inhämtas uppgifter om skördad kvantitet och obärgade arealer. Reducering av den skördade kvantiteten för små, gröna och rötskadade knölar görs med hjälp av standardtal. Innan *matpotatisen* når konsumenten orsakar t.ex. lagringsförluster ytterligare svinn som dock inte beaktas vid skördeberäkningen.

Skattningen av hektarskörd görs för skördeområden, län, produktionsområden och hela riket. På basis av hektarskörden och arealuppgifter från Lantbruksregistret beräknas bärgad totalskörd. Undersökningen om skörden av *slåttervall* har begränsats till att endast omfatta slåttervall, första skörd samt återväxt på

slåttervallen. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår ej. Det är alltså inbärgad skörd som skattats.

Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Återväxtskörden per hektar beräknas utslagen på den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas. Dessutom redovisas den totala vallarealen med uppdelning på slåttervall respektive betesvall.

Uppgifterna om hektarskörd av spannmål, trindsäd, oljevaxter, potatis och slåttervall avser företag vilkas totala åkerareal är mer än 5,0 hektar. Uppgifterna om totalskörd avser dock företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

För undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljevaxter blev bortfallet 4 %. Bortfallet i potatisundersökningarna uppgick till 6 respektive 8 % (matpotatis respektive stärkelsepotatis). Bortfallet i vallundersökningen var 12 %. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

Totalskördeberäkningarna utgår från erhållna hektarskördar för olika grödor vilka multipliceras med motsvarande arealer. Grödarealerna baseras på uppgifter i Lantbruksregistret, som fr.o.m. år 2000 kommer från Jordbruksverkets register avseende arealbaserade stöd. Dessa arealuppgifter är dock uppgivna före skörd och avviker ibland från faktiskt skördade arealer. Exempelvis har relativt stora arealer som enligt Lantbruksregistret redovisas som vårkorn, havre, blandsäd och ärter skördats som grönfoder. Denna typ av avvikelser mellan uppgivna och skördade arealer har bidragit till att skördestatistikens arealer i större eller mindre utsträckning avviker från de arealer som redovisas i arealstatistiken (se kap 3). En annan skillnad är att blandsäd i arealstatistiken avser stråsädesblandningar medan blandsäd i skördestatistiken avser stråsädesblandningar och stråsäd/baljväxtblandningar för skörd av mogen gröda. Vidare särredovisas ärter och åkerbönor i skördestatistiken medan de sam-

redovisas i arealstatistiken. I nedanstående tablå visas arealstatistikens och skördestatistikens uppgifter för olika grödor samt den procentuella skillnaden dem emellan. Skördestatistikens arealuppgifter är avrundade till jämna tiotal.

Arealer 2005

Gröda	Areal, hektar, enligt		Skillnad %
	Arealstatistiken	Skördestatistiken	
Höstvete	295 325	295 090	-0,1
Vårvete	59 430	59 030	-0,7
Höstråg	21 386	21 300	-0,4
Höstkorn	5 356	5 360	0,1
Vårkorn	373 208	366 220	-1,9
Havre	200 122	192 740	-3,7
Rågvete	50 292	50 120	-0,3
Blandsäd ¹	18 857	23 420	24,2
Ärter ²	31 285	24 160	-2,2
Åkerbönor ³		6 430	
Höstraps	34 997	34 970	-0,1
Vårrops	38 578	38 510	-0,2
Höstrybs	1 460	1 460	0,0
Vårrysbs	7 116	7 080	-0,5
Oljelin	9 854	9 850	0,0
Slättervall ⁴	1 027 294	803 920	0,0
Betesvall		192 670	
Ej utnyttjad vall		30 710	

- 1) I skördestatistiken ingår även stråsäd/baljväxtblandningar som skördats som mogen gröda.
- 2) I arealstatistiken ingår även åkerbönor m.m.
- 3) Åkerbönor samredovisas med ärter m.m. i arealstatistiken.
- 4) I arealstatistiken samredovisas slätter- och betesvall.

Normskördar

Normskördar beräknas årligen för följande grödor: höstvete, vårvete, råg, vårkorn, havre, höstraps, vårraps, höstrybs, vårrysbs, matpotatis och potatis för stärkelse samt sockerbeter. Med normskörd menas den skörd, som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Normskörden i ett område utgörs av medeltalet av hektarskördarna enligt skördeundersökningarna (leveransuppgifter för sockerbeter) under de senaste 15 åren före det aktuella normskördeåret plus en beräknad skördeförändring från 15-årsperiodens mitt t.o.m. det aktuella skördeåret.

Normskördarna används bl.a. som underlag vid rådgivning till lantbrukare, driftsekonomiska beräkningar och vid värderingar vid intring.

Annan publicering

Definitiva resultat från skördeundersökningarna rörande hektar- och totalskördar redovisas i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 16 SM 0601. Redovisning sker här också av obärgade arealer samt av arealer skördade som grönfoder.

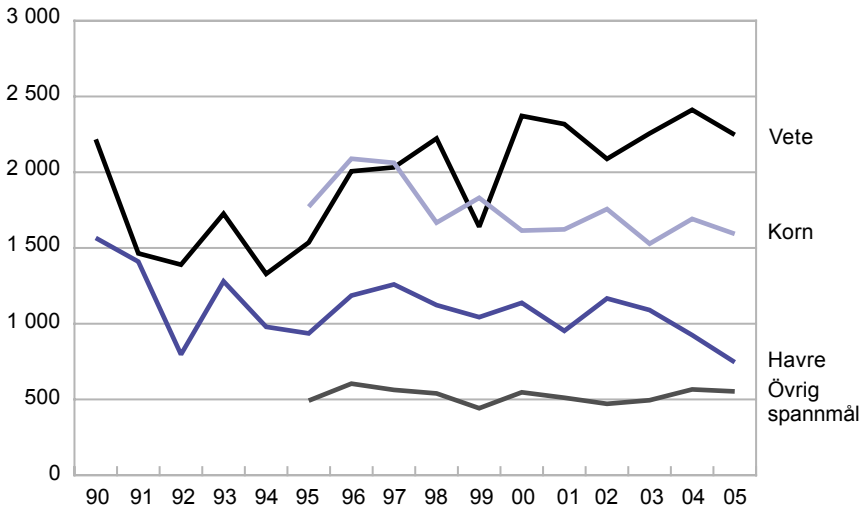
Normskördar publiceras årligen i Statistiska meddelanden serie JO, för år 2005 i JO 15 SM 0501.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser, i anslutning till SCB:s webbplats.

Figur 4A**Totalskördar av spannmål 1990–2005, 1 000-tals ton***Total production of cereals*

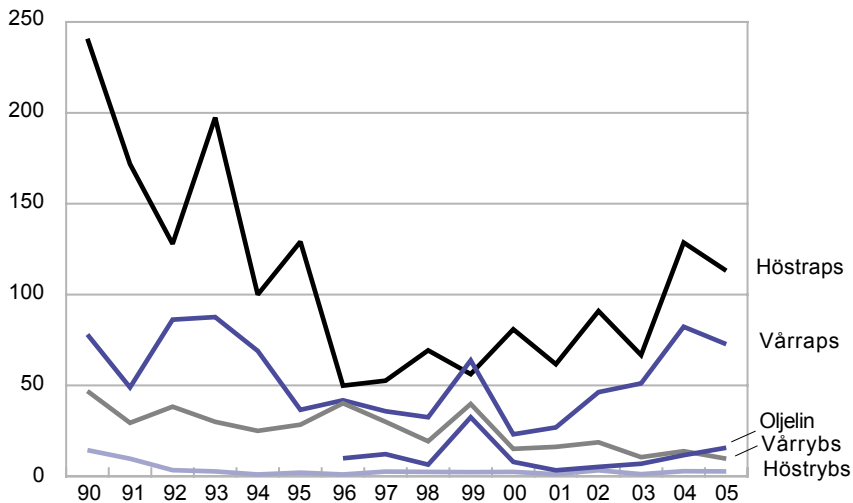
1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Figur 4B**Totalskördar av oljev växter 1990–2005, 1 000-tals ton***Total production of oilseed crops*

1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.1
Spannmål 2005. Hektarskörd, kg/ha¹
Cereals. Yield per hectare

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Län</i>								
Stockholms	5 760	4 700	..	–	3 960	3 730	..	..
Uppsala	5 810	5 120	5 180	..	4 320	4 040	..	3 450
Södermanlands	5 700	4 490	3 600	..	4 320	3 500	5 720	3 150
Östergötlands	6 650	4 840	5 730	..	4 500	4 090	6 050	3 570
Jönköpings	..	..	–	..	3 240	3 360	4 480	3 650
Kronobergs	..	..	..	..	3 830	4 080	4 610	..
Kalmar	6 030	4 940	..	5 180	3 600	3 890	4 500	..
Gotlands	5 170	5 000	4 060	4 500	3 900	3 670	4 290	..
Blekinge	6 400	..	..	..	3 500	3 800	4 180	..
Skåne	7 790	5 740	5 970	6 560	5 460	5 160	5 850	..
Hallands	6 440	5 980	..	..	4 790	4 690	5 760	..
Västra Götalands	6 270	3 800	4 820	..	4 100	3 950	5 540	3 770
Värmlands	5 170	..	..	–	3 680	2 840	5 740	..
Örebro	6 070	5 320	4 140	–	4 360	3 980	5 300	..
Västmanlands	5 750	4 100	..	–	4 160	3 790	..	..
Dalarnas	4 490	3 080	..	–	3 210	3 310	..	..
Gävleborgs	..	..	..	–	2 420	2 280	..	..
Västernorrlands	–	–	–	–	1 860	..	..	..
Jämtlands	–	..	–	–	2 400	..	..	..
Västerbottens	–	–	–	–	2 350	1 990	..	..
Norrbottens	–	–	–	–	2 240	..	–	..
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	7 960	6 200	6 250	6 770	5 720	5 290	6 020	..
Gmb	6 320	4 840	5 280	5 220	4 170	4 280	4 500	..
Gns	6 550	4 230	5 350	..	4 510	4 120	5 990	3 920
Ss	5 800	4 800	4 550	..	4 260	3 780	5 630	3 260
Gsk	5 550	3 870	4 470	..	3 660	3 720	4 960	3 400
Ssk	5 500	3 730	4 020	–	3 090	2 980	5 060	3 070
Nn	..	..	..	–	2 360	2 170	..	..
Nö	–	–	–	–	2 320	2 090	..	..
<i>Hela Riket</i>								
2005	6 630	4 910	5 270	5 800	4 260	3 870	5 420	3 450
2004	6 180	4 740	5 510	5 610	4 300	4 120	5 200	3 640
2003	5 560	4 900	4 860	4 550	4 190	3 960	4 580	3 470
2000	6 030	5 040	5 370	5 030	3 920	3 910	4 550	3 430
1995	6 190	4 920	5 250	5 310	3 910	3 440	5 070	2 510
1990	6 480	5 160	4 700	.. ²	4 490	4 260	.. ²	.. ²

- 1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.2
Spannmål 2005. Totalskördar, ton¹
Cereals. Total production

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Län</i>								
Stockholms	75 300	6 700	..	..	36 600	21 300	..	..
Uppsala	130 200	38 700	7 700	..	137 900	34 700	..	5 600
Södermanlands	126 300	15 900	2 700	..	51 000	37 600	17 400	3 100
Östergötlands	290 400	16 500	16 500	..	76 600	43 100	53 100	7 700
Jönköpings	..	..	..	..	22 100	20 900	5 300	5 700
<i>Kronobergs</i>								
Kalmar	61 600	4 700	..	6 500	52 000	17 200	20 100	..
Gotlands	33 800	9 800	3 100	3 900	56 200	7 800	17 200	..
Blekinge	12 100	..	..	..	14 300	4 400	4 200	..
Skåne	731 400	72 700	54 500	11 700	467 300	60 700	29 200	..
<i>Hallands</i>								
Västra Götalands	329 900	26 100	16 300	..	190 800	259 300	69 600	33 800
Värmlands	9 700	..	..	..	44 600	34 100	8 500	..
Örebro	49 300	32 300	4 000	..	80 800	51 800	6 400	..
Västmanlands	57 600	34 300	..	..	105 400	57 800	..	..
<i>Dalarnas</i>								
Gävleborgs	..	..	..	..	39 200	11 800	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	27 800	10 100	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	8 000	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	4 700	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..	24 300	2 400	..	..
<i>Norrbottnens</i>								
Gss	616 600	73 900	29 400	7 400	401 300	74 400	31 100	..
Gmb	224 600	33 000	29 800	14 600	223 500	34 200	46 500	..
Gns	579 800	36 200	30 000	..	211 300	216 500	101 100	26 600
Ss	443 300	127 800	16 400	..	431 800	216 300	44 700	15 000
Gsk	64 400	10 000	4 600	..	145 400	142 300	36 300	23 500
Ssk	29 000	8 700	2 800	..	69 800	50 500	11 700	5 500
Nn	..	..	..	..	41 600	8 600	..	..
Nö	..	..	..	..	33 600	4 100	..	..
<i>Hela Riket</i>								
2005	1 957 000	289 800	112 300	31 000	1 561 900	746 300	271 500	80 800
2004	2 159 400	252 900	133 400	29 500	1 662 400	925 300	270 200	74 700
2003	2 025 400	230 800	116 700	28 700	1 499 700	1 089 500	202 700	96 500
2000	2 129 400	242 500	185 100	60 000	1 555 400	1 137 700	185 100	109 000
1995	1 347 200	188 600	204 000	136 300	1 635 600	935 700	221 300	66 700
1990	2 070 400	146 400	330 800	.. ²	2 097 900 ³	1 565 800	.. ²	.. ²

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

3) Avser höst- och vårkorn.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.3
Ärter och åkerbönor 2005. Hektarskörd, kg/ha¹ och total skörd, ton

Peas and field beans. Yield per hectare and total production

Område	Ärter		Åkerbönor	
	Hektar-skörd	Total skörd	Hektar-skörd	Total skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	2 940	2 700	—	..
Uppsala	3 140	8 800	..	..
Södermanlands	2 350	4 900	..	..
Östergötlands	2 870	14 400	..	..
Jönköpings	..	..	..	..
<i>Kronobergs</i>				
Kalmar	2 790	2 700	—	—
Gotlands	3 010	3 500	..	..
Blekinge	..	..	—	—
Skåne	2 720	7 800	2 360	3 200
<i>Hallands</i>				
Västra Götalands	2 510	10 600	2 430	7 800
Värmlands	2 310	1 400	..	..
Örebro	3 210	3 200	..	..
Västmanlands	2 240	3 400	..	..
<i>Dalarnas</i>				
Gävleborgs	..	..	..	..
Västernorrlands	—	..	—	—
Jämtlands	—	..	—	—
Västerbottens	—	—	—	—
<i>Norrbottnens</i>				
Norrbottnens	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>				
Gss	2 960	5 900	2 560	3 900
Gmb	2 660	8 900	..	..
Gns	2 750	22 500	2 430	7 900
Ss	2 700	23 900	2 160	1 100
Gsk	2 440	2 100	..	..
Ssk	2 350	2 100	..	..
Nn	..	..	..	..
Nö	—	—	—	—
<i>Hela Riket</i>				
2005	2 710	65 400	2 320	14 900
2004	3 300	88 000	2 260	12 400
2003	3 270	79 100	.. ³	.. ³
2000	2 660	67 400	.. ³	.. ³
1995	.. ²	.. ²	.. ³	.. ³
1990	.. ²	.. ²	.. ³	.. ³

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

2) 1996 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

3) 2004 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.4
Oljevaxter 2005. Hektarskörd, kg/ha¹ och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production

Område	Höstraps		Våraps		Höstrybs		Vårrybs		Oljelin	
	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd
<i>Län</i>										
Stockholms	..	..	1 830	5 200	..	..	..	..	..	..
Uppsala	..	..	2 050	11 300	..	..	..	..	1 820	1 700
Södermanlands	..	..	1 980	7 300	..	..	..	..	1 600	1 300
Östergötlands	3 370	18 800	1 810	4 900	—	..	..	..	1 770	7 600
Jönköpings	..	..	..	..	—	..	—	—	—	..
Kronobergs	..	..	..	..	—	..	..	..	—	..
Kalmar	2 770	4 400	..	..	—	—	..	..	..	..
Gotlands	2 790	3 400	1 740	1 600	..	..	..	..	..	..
Blekinge	..	..	..	..	—	—	..	..	—	—
Skåne	3 410	55 100	1 930	6 600	..	..	—	..	..	..
Hallands	2 600	2 000	2 310	2 100	—	..	..	..	..	..
V:a Götalands	3 040	22 700	1 720	16 200	..	..	1 490	2 700	1 180	2 000
Värmlands	..	..	1 820	1 400	..	..	1 110	1 400	—	..
Örebro	..	..	2 080	6 400	..	..	..	..	..	..
Västmanlands	..	..	1 850	8 600	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	..	..	..	..	—	—	1 370	700	..	..
Gävleborgs	—	..	—	..	..	..	..	..	—	..
Västernorrlands	—	..	—	..	..	..	..	..	—	..
Jämtlands	—	..	—	..	..	..	..	..	—	..
Västerbottens	—	..	—	..	..	..	..	..	—	..
Norrbottnens	—	—	—	..	—	—	—	..	—	—
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	3 500	46 400	2 060	6 100	..	..	..	..	..	..
Gmb	2 900	18 100	1 750	3 500	..	..	..	..	..	..
Gns	3 190	39 500	1 740	17 800	—	..	1 610	2 600	1 580	8 900
Ss	3 060	5 500	1 960	39 600	1 930	2 300	1 320	4 300	1 640	4 800
Gsk	2 830	2 950	1 850	3 900	..	..	..	..	..	..
Ssk	..	..	1 810	1 800	..	..	1 340	1 600	..	..
Nn	—	..	—	..	—	..	..	..	..	..
Nö	—	..	—	..	—	—	—	..	—	—
<i>Hela Riket</i>										
2005	3 230	113 100	1 890	72 700	1 880	2 700	1 370	9 700	1 600	15 700
2004	3 430	128 600	2 240	82 300	2 230	2 800	1 660	13 800	2 020	11 600
2003	2 860	66 700	1 920	51 100	1 490	1 200	1 360	10 500	1 850	6 900
2000	3 250	80 900	2 010	23 100	1 750	2 400	1 550	15 100	770	7 900
1995	2 300	129 100	1 570	36 600	.. ²	.. ²	1 200	28 400	.. ³	.. ³
1990	2 910	240 800	1 820	77 960	1 770	14 440	1 590	46 910	.. ³	.. ³

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

2) Odlingens omfattning är inte tillräcklig för redovisning.

3) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken, men odlingens omfattning är inte tillräcklig för redovisning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.5

Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2005.

Areal, hektarskörd och totalskörd

Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.

Crop area, yield per hectare and total production

Område	Antal företag	1:a skörd		Inbärgad skörd, kg/ha ²	Återväxt		Inbärgad vallskörd		
		Areal, hektar ¹	Totalt inbärgad skörd, ton ²		Totalt inbärgad skörd, ton ^{2,3}	Inbärgad återväxt, kg/ha ^{2,3}	Totalt inbärgad, ton ²	kg/ha ²	
<i>Län</i>									
Stockholms	17	..	..	..	..	..	..	..	..
Uppsala	31	28 520	104 300	3 660	48 000	1 680	152 300	5 340	
Södermanlands	31	26 440	75 100	2 840	34 000	1 290	109 100	4 130	
Östergötlands	48	52 020	189 500	3 640	86 100	1 660	275 600	5 300	
Jönköpings	43	53 460	193 500	3 620	97 700	1 830	291 200	5 450	
Kronobergs	25	31 180	84 800	2 720	47 100	1 510	131 900	4 230	
Kalmar	52	56 980	197 800	3 470	91 100	1 600	288 900	5 070	
Gotlands	40	30 530	96 300	3 160	54 100	1 770	150 500	4 930	
Blekinge	9	..	..	..	..	..	..	..	
Skåne	93	73 100	273 900	3 750	127 300	1 740	401 200	5 490	
Hallands	35	31 040	132 400	4 270	82 400	2 650	214 800	6 920	
Västra Götalands	119	123 340	435 500	3 530	240 100	1 950	675 600	5 480	
Värmlands	43	42 810	126 200	2 950	42 500	990	168 700	3 940	
Örebro	25	21 640	82 800	3 820	23 700	1 090	106 400	4 920	
Västmanlands	17	..	..	..	..	..	..	..	
Dalarnas	22	25 250	78 200	3 100	34 500	1 370	112 800	4 470	
Gävleborgs	36	30 300	101 500	3 350	32 600	1 080	134 200	4 430	
Västernorrlands	30	31 800	83 000	2 610	21 700	680	104 700	3 290	
Jämtlands	25	27 850	94 000	3 380	27 200	980	121 200	4 350	
Västerbottens	30	41 040	118 200	2 880	38 900	950	157 100	3 830	
Norrbottens	20	23 830	57 100	2 400	43 800	1 840	101 000	4 240	
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	48	33 280	146 300	4 400	84 400	2 540	230 700	6 930	
Gmb	109	95 310	349 200	3 660	175 500	1 840	524 600	5 500	
Gns	79	71 610	275 500	3 850	139 300	1 940	414 800	5 790	
Ss	125	124 860	400 800	3 210	165 300	1 320	566 100	4 530	
Gsk	214	246 240	814 700	3 310	413 300	1 680	1 228 000	4 990	
Ssk	77	72 520	233 100	3 220	81 800	1 130	314 900	4 340	
Nn	82	88 220	269 700	3 060	78 200	890	347 900	3 940	
Nö	57	71 000	191 800	2 700	90 200	1 270	282 000	3 970	
<i>Hela Riket</i>									
2005	791	803 920	2 674 400	3 330	1 220 900	1 520	3 895 400	4 840	
2004	800	754 870	2 481 300	3 290	1 302 900	1 730	3 784 200	5 010	
2003	790	764 360	2 530 800	3 310	1 295 600	1 700	3 826 400	5 010	
2002	609	765 100	2 737 000	3 580	1 275 000	1 670	4 012 000	5 240	
1995 ^{4,5}	879	742 420	3 377 600	4 580	..	..	..	..	
1990 ^{5,6}	2 936	703 700	3 296 200	4 720	1 922 900	2 770	5 219 000	7 490	

1) Arealen slåttervall har skattats genom att minska den totala vallarealen med andelen betesvall.

2) Vattenhalt 16,5 procent.

3) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas.

4) För 1995 redovisades endast uppgifter för förstaskörden.

5) För återväxt och inbärgad vallskörd inkluderas även betesvall.

6) SCB:s objektiva skördeuppskattning utfördes i slåttervall fram t.o.m. 1992 i full skala.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.6
Potatis och sockerbetor 2005. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beet. Yield per hectare and total production

Område	Matpotatis ¹		Potatis för stärkelse		Sockerbetor ²	
	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton
<i>Län</i>						
Stockholms	..	..	–	–	–	–
Uppsala	18 000	4 300	–	..	–	–
Södermanlands	..	..	–	–	–	–
Östergötlands	31 150	55 800	–	..	..	..
Jönköpings	23 730	7 100	–	–	–	–
<i>Kronobergs</i>						
Kalmar	..	..	..	..	–	–
Gotlands	25 470	13 400	..	..	46 400	67 000
Blekinge	27 530	21 300	–	–	41 000	115 100
Skåne	..	..	38 000	103 700	50 500	46 400
	31 610	227 400	39 910	187 000	48 900	2 115 400
<i>Hallands</i>						
Hallands	33 490	97 200	..	..	52 500	37 200
Västra Götalands	27 690	98 000	..	..	–	–
Värmlands	21 610	13 300	..	..	–	–
Örebro	27 980	22 200	–	–	–	–
Västmanlands	..	..	–	–	–	–
<i>Dalarnas</i>						
Dalarnas	21 610	18 800	–	..	–	–
Gävleborgs	14 520	5 200	–	..	–	–
Västernorrlands	..	..	–	–	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–	–
Västerbottens	15 640	7 700	–	..	–	–
Norrbottnens	14 780	9 800	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	33 360	222 600	42 830	33 800	..	..
Gmb	28 980	128 000	38 840	265 700	..	..
Gns	29 740	137 800	..	..	..	..
Ss	24 450	40 400	..	..	–	–
Gsk	23 390	32 800	37 080	21 800	..	..
Ssk	21 270	19 900	–	–	–	–
Nn	17 310	20 500	–	..	–	–
Nö	15 140	17 900	–	..	–	–
<i>Hela Riket</i>						
2005	28 200	622 700	38 770	324 600	48 400	2 381 200
2004	27 610	635 300	39 720	343 800	48 000	2 287 100
2003	25 580	560 800	34 380	296 300	49 600	2 484 400
2000	26 720	654 400	38 700	325 700	46 900	2 602 200
1995	31 280	791 500	38 330	282 300	43 600	2 478 500
1990	33 060	834 200	40 090 ³	351 900 ³	55 800	2 775 500

1) Metodförändringar gör att jämförbarheten mellan resultat fr.o.m. 1999 och tidigare års resultat försämrats.

2) Uppgifter fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avses bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarhet mellan åren försämrats.

3) Uppgifterna för 1990 avser även potatis till råspirit.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken samt Danisco Sugar AB.

Tabell 4.7
Stärkelse- och sockerhalt i potatis
respektive sockerbeter 1990/91–
2005/06 respektive 1990–2005, procent
Content of starch in potatoes and content of
sugar in sugar beet

År	Medel- stärkelse- halt, %	År	Socket- halt, %
2005/06	20,0	2005	18,4
2004/05	19,8	2004	17,5
2003/04	19,9	2003	18,2
2002/03	20,4	2002	18,0
2000/01	19,5	2000	17,6
1995/96	18,8	1995	16,5
1990/91	18,4	1990	17,6

Källa: Lyckeby Stärkelsen och Danisco Sugar AB.

Tabell 4.8
Normskördar 2005, kg/ha
Standard yields per hectare

Område	Spannmål ¹		Råg	Korn	Havre
	Höst- vete	Vår- vete			
<i>Län</i>					
Stockholms	5 160	4 186	4 137	3 651	3 230
Uppsala	5 240	4 814	4 039	4 178	4 025
Södermanlands	5 181	4 429	4 116	4 032	3 738
Östergötlands	5 848	5 134	5 396	4 605	4 174
Jönköpings	4 520	..	..	3 049	3 153
Kronobergs	4 585	..	..	3 285	3 569
Kalmar	6 235	5 551	3 828	4 083	3 975
Gotlands	4 866	4 040	4 161	4 037	3 715
Blekinge	6 518	6 326	4 142	4 346	4 655
Skåne	7 936	6 293	6 776	5 702	5 457
Hallands	5 958	4 750	4 475	4 588	4 575
Västra Götalands	5 668	4 382	5 399	4 075	4 018
Värmlands	4 370	4 356	3 950	3 529	3 460
Örebro	5 476	5 273	4 208	4 185	3 925
Västmanlands	4 909	4 026	3 736	4 049	3 803
Dalarnas	3 344	..	..	3 165	3 224
Gävleborgs	..	..	..	2 606	2 268
Västernorrlands	..	..	..	1 889	1 700
Jämtlands	..	..	..	2 313	2 846
Västerbottens	..	..	..	2 036	2 148
Norrbottnens	..	..	..	2 082	2 347
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	7 928	6 399	7 090	5 808	5 383
Gmb	6 576	5 397	5 598	4 627	4 582
Gns	5 818	4 698	5 442	4 653	4 319
Ss	5 156	4 614	4 092	4 096	3 807
Gsk	4 966	4 173	4 163	3 518	3 401
Ssk	4 872	4 423	3 754	3 197	3 196
Nn	..	..	..	2 351	2 138
Nö	..	..	..	2 048	2 177
<i>Hela riket</i>					
2005	6 196	5 282	5 567	4 248	3 880
2004	6 231	5 227	5 526	4 245	3 853
2003	6 302	5 204	5 496	4 216	3 779
2000	6 371	5 000	5 143	4 089	3 615
1995	6 189	4 956	4 409	4 006	3 808
1990	5 750	4 861	4 146	3 866	3 821

1) Vattenhalt: Spannmål 14 %. Även tidigare års rikssiffror, som i tidigare sammanhang redovisats vid 15 %, avser nu 14 %.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.8 (forts.)

Område	Oljeväxter ²				Mat- potatis ³	Potatis för stjär- kelse	Socker- betor
	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs			
<i>Län</i>							
Stockholms	..	1 802	1 640	1 481	..	..	..
Uppsala	..	2 320	1 744	1 800	21 664	..	..
Södermanlands	2 282	1 964	1 651	1 513	..	..	..
Östergötlands	2 743	2 172	..	1 584	32 167	..	..
Jönköpings	..	..	..	..	27 373	..	..
<i>Kronobergs</i>							
Kalmar	2 745	1 859	..	1 575	29 552	36 545	44 381
Gotlands	2 519	1 653	..	1 499	27 960	..	38 951
Blekinge	2 592	2 180	..	..	23 756	39 071	46 547
Skåne	3 003	2 268	..	..	39 845	38 900	47 113
<i>Hallands</i>							
Hallands	2 666	2 011	..	1 679	32 588	..	44 525
Västra Götalands	2 730	2 131	..	1 693	31 421	..	..
Värmlands	..	1 895	..	1 333	25 138	..	..
Örebro	..	2 359	..	1 742	26 744	..	..
Västmanlands	..	2 048	..	1 636	20 291	..	..
<i>Dalarnas</i>							
Dalarnas	..	..	..	1 340	24 341	..	..
Gävleborgs	..	..	..	1 485	15 529	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	14 086	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	15 855	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	16 128	..	..
<i>Norrbottnens</i>							
Norrbottnens	..	..	..	..	19 211	..	..
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	3 091	2 233	..	1 804	36 903	37 100	46 593
Gmb	2 910	2 060	..	1 532	34 889	38 721	42 156
Gns	2 863	2 228	..	1 654	31 922	..	..
Ss	2 548	2 166	1 601	1 628	24 822	..	..
Gsk	2 613	1 932	..	1 528	28 840	34 130	42 374
Ssk	2 687	..	..	1 347	22 030	..	..
Nn	..	..	..	..	18 865	..	..
Nö	..	..	..	..	17 680	..	..
<i>Hela riket</i>							
2005	2 887	2 141	1 496	1 596	31 536	38 426	46 389
2004	2 789	2 062	1 440	1 573	32 461	38 530	46 661
2003	2 717	2 008	1 415	1 553	33 436	39 368	46 626
2000	2 609	1 720	1 471	1 451	35 146	40 401	46 300
1995	2 777	1 699	1 724	1 555	31 900	37 754	46 762
1990	3 050	1 972	2 021	1 761	29 194	36 045	44 843

2) Vattenhalt: Oljeväxter 9 %.

3) Avser endast den konsumtionsdugliga delen.

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om

– Frilandsarealer

– Växthus- och bänkgårdsytor

– Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär

Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11

Sammanfattning

År 2002 bedrevs enligt trädgårdsinventeringen 2003 trädgårdsodling vid ca 3 000 företag i landet. Frilandsodling förekom på 68 procent av företagen på en sammanlagd areal av 12 100 hektar. Växthusodling förekom på 1 100 företag med en sammanlagd yta av 3,4 milj. m² (**tabellerna 5.1–2**).

Av arealen för köksväxter var morotsarealen störst (1 800 ha) följt av ”övriga köksväxter” (1 200 ha) samt isbergssallat (1 100 ha) år 2002. Vissa köksväxter redovisas för 2004, däribland morötter (2 100 ha) och isbergssallad (926 ha) (**tabell 5.3**).

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2002 upptog morötter och jordgubbar mer än en tredjedel. Morötter odlades av 453 och jordgubbar av 597 företag.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av tomater och gurka år 2002. En minskning har dock skett till 2004. Bland snittblommorna användes mer än hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande (**tabell 5.5**).

Både antalet företag och den odlade ytan av snittblommor i växthus/bänkgård fortsätter att minska. År 2002 upptog odlingen av snittblommor i växthus och bänkgård en yta av

114 500 kvadratmeter vid total 64 företag. Ytan för köksväxter har dock ökat något sedan 1996, med ca 15 procent och upptar nu 155 ha (**tabell 5.6**).

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor vid lantbruksregistreringen

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 genom lantbruksregistreringen i juni. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering görs. LBR-insamlingen syftar enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna/inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar avses ske växelvis vart tredje år.

Produktion och odlade arealer 2004 redovisas för tretton av de viktigaste trädgårdsprodukterna i Sverige. Statistiken baseras på en urvalsundersökning till ca 1 100 trädgårdsföretag.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001. Skörd av trädgårdsväxter 2004 har publicerats i JO 37 SM 0501. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 har publicerats i J 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 i JO 36 SM 0001.

Trädgårdsinventeringen 2003 och trädgårdsräkningen 2000 är tillgänglig på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Statistik rörande ekologiskt odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1

Växthus- och bänkgårdsyta samt frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling den 31 december 1999 och 2002¹*Areas of greenhouses, frames and outdoors cultivation and number of enterprises*

Storleksgrupp, hektar åkermark	Växthus		Bänkgård, plasttunnlar		Friland		Totala antalet företag ²
	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
1999							
– 2,0	2 474	794	20	41	212	203	890
2,1– 5,0	292	144	4	11	557	282	351
5,1– 10,0	171	71	3	7	779	259	288
10,1– 20,0	124	79	2	4	1 484	369	393
20,1– 30,0	26	44	–	–	1 044	218	235
30,1– 50,0	60	44	1	3	1 420	295	304
50,1–100,0	52	48	14	7	3 197	409	419
100,1–	75	40	2	4	3 541	311	319
Hela riket							
2002	3 373	1 143	.. ³	.. ³	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	44	77	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	.. ³	.. ³	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	81	174	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	.. ³	.. ³	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	97	287	13 456	4 106	5 028
1984	3 370	1 696	.. ³	.. ³	13 463	4 388	5 296
1981	3 545	1 854	160	517	11 898	3 961	4 907

1) För 2002 finns ingen statistik uppdelad på storleksgrupp, hektar åkermark.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

3) Bänkgårdsytan redovisas inte vid trädgårdsinventeringar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.2**Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–2002***Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoors cultivation and number of enterprises*

	1981 ¹	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002
Växthus								
yta, 1 000 m ²	3 545	3 370	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373
antal	1 854	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143
Bänkgård								
yta, m ²	159 525	.. ²	96 835	.. ²	80 607	.. ²	44 424	.. ²
antal	517	.. ²	287	.. ²	174	.. ²	77	.. ²
Friland								
yta, m ²	11 898	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081
antal	3 961	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044
Totalt								
antal företag	4 907	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004

1) Fr.o.m. 1981 är statistiken avgränsad till företag med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal.

2) Bänkgårdsyta redovisas inte vid trädgårdsinventeringarna.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.3

Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland

Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser företag med minst 0,25 hektar frilandsareal

Figures for holdings with at least 0.25 hectares outdoor cultivation

Växtslag	1999 ¹			2002 ¹			2004 ²	
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ³	Areal, hektar	Skörd, ton
<i>Köksväxter</i>								
Gurka	293	13 276	159	278	12 313	117	205	10 800
Blomkål	341	6 028	105	316	4 850	98	351	5 600
Vitkål	447	19 842	201	385	13 405	189	474	20 800
Salladskål	69	1 194	47	75	1 782	38	..	..
Matlök	791	35 283	313	805	23 228	311	915	31 500
Purjolök	138	3 245	105	99	2 574	115	122	2 400
Morötter	1 756	84 308	500	1 820	84 784	453	2 060	109 900
Rödbetor	303	14 400	162	255	9 330	177	..	..
Isbergssallat	687	19 325	138	1 092	23 350	114	926	23 300
Annan sallat	39	538	42	94	865	63	..	..
Majs	84	524	87	126	425	91	..	..
Kälrötter	197	5 945	154	175	4 080	147	..	..
Övriga köksväxter	1 006	..	478	1 246	..	453	..	..
Summa köksväxter	6 150	..	1 158	6 767	..	1 045	..	..
<i>Frukt</i>								
Äpple	1 531	18 006	296	1 334	18 005	231	1 380	18 500
Päron	185	1 159	133	172	1 972	111	..	..
Plommon	101	388	148	169	495	135	..	..
Körsbär	195	196	73	188	621	65	..	..
Summa frukt	2 011	..	365	1 862	..	350	..	..
<i>Bär</i>								
Jordgubbar	2 707	12 520	771	2 209	9 845	597	2 001	11 500
Hallon	117	118	156	130	191	156	..	..
Svarta vinbär	415	478	186	471	395	184	..	..
Övriga bär	119	159	56	99	..	61	..	..
Summa bär	3 358	..	949	2 909	..	811	..	..
<i>Snittblommor</i>	47	61 563 ⁴	97	..	..	..	..	..
<i>Plantskoleväxter</i>	616	24 284 ⁴	181	435	16 781	160	..	..

1) Trädgårdsräkning 1999. Trädgårdsinventering 2002, se sid. 75 för mer information.

2) Urvalsundersökning, se sid. 76.

3) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

4) Blommor och plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1981–2002
Outdoors cultivation

	1981	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002
Köksväxter								
areal, hektar	5 398	6 412	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767
antal företag	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045
Frukt								
areal, hektar	3 039	3 108	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862
antal företag	620	623	558	503	460	425	365	350
Bär								
areal, hektar	2 562	2 990	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909
antal företag	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811
Snittblommor								
areal, hektar	92	87	73	65	89	67	47	..
antal företag	267	231	200	156	200	168	97	..
Plantskoleväxter								
areal, hektar	751	793	737	706	740	761	616	435
antal företag	327	310	303	246	230	194	181	160

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.5

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Växtslag	2002 ¹			2004 ²	
	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ³	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal
<i>Köksväxter</i>					
Tomater	642 133	22 771 ⁴	262	505 300	19 400 ⁴
Gurka	605 935	22 937 ⁴	238	471 300	19 600 ⁴
Melon	18 622	175 ⁴	28	..	..
Kruksallat	70 790	14 980	10	38 700	12 700
Huvud-, annan sallat	69 825	3 836	27	..	..
Kryddväxter	53 291	22 557	36	71 800	23 800
Jordgubbar	52 218	248 ⁴	20	..	..
Övriga köksväxter	27 728	38	407	..	..
Summa köksväxter	1 488 324	..	407	..	..
<i>Snittblommor</i>					
Rosor	78 268	10 032	17	..	..
Krysanthemum	17 988	432	33	..	..
Alstroemeria	4 884	477	10	..	..
Övriga snittblommor	13 322	443	26	..	..
Summa snittblommor	114 462	11 383	64	..	..
<i>Lökblommor till snitt</i>					
Tulpaner		112 025	252		..
Narcisser		1 023	169		..
Övriga lökblommor		2 580	37		..
Summa lökblommor till snitt		115 628	272		..
<i>Krukväxter</i>					
Begonia		5 066	204		..
Krysanthemum		2 506	36		..
Cyklamen		1 290	125		..
Julstjärna		6 112	224		..
Pelargon		11 352	548		..
Saint paulia		2 099	26		..
Kalanchoe		3 934	26		..
Impatiens		1 838	184		..
Primula		1 516	51		..
Marguerite		2 569	242		..
Gröna växter		1 089	95		..
Praktpetunia, stor och småbladig		1 319	335		..
Övriga krukväxter		7 671	272		..
Summa krukväxter		48 361	619		..
<i>Övrigt</i>					
Lökblommor i kruka		13 072	364		..
Utplanteringsväxter		65 017	690		..
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		169 711	227		..

1) Trädgårdsräkning-/inventering, se sid. 75.

2) Urvalsundersökning, se sid. 76.

3) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

4) Tomater, gurka, melon och jordgubbar redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning-/inventering.

Tabell 5.6**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–2002***Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames*

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002
Köksväxter							
yta, 1 000-tals m ²	1 580	1 562	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551
antal företag	739	641	566	607	517	462	429
Snittblommor							
yta, 1 000-tals m ²	534	399	309	266	185	160	114
antal företag	424	341	228	211	134	90	64
Krukväxter							
kvantitet, 1 000-tal	37 384	46 719	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361
antal företag	834	812	697	765	630	608	619
Lökblommor							
kvantitet, 1 000-tal ¹	130 602	133 880	122 488	126 919	116 806	116 145	128 700
antal företag	641	587	467	487	383	380	388
Utplanteringsväxter							
kvantitet, 1 000-tal	51 672	60 229	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017
antal företag	.. ²	970	846	916	779	705	690
Sticklingar och småplantor							
kvantitet, 1 000-tal	61 699	111 074	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711
antal företag	.. ³	586	326	709	216	203	227

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

2) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

3) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

6 Husdjur

I kapitel 6 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag samt om besättningsstorlekar. Statistik lämnas rörande nötkreatur, får, getter, svin, höns, kycklingar, kalkoner, hästar samt om pålsdjursuppfödning, biodling och rennärning.

Uppgifter om ekologisk djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Antal djur och antal företag

Tabell 6.1 visar antal husdjur av olika slag inom jordbruket fr.o.m. 1980 och **tabell 6.2** antalet företag med olika djurslag. Statistiken avser t.o.m. 1985 endast djur vid jordbruksföretag med mer än 2 hektar åkermark. Därefter ingår även djur vid företag med högst 2 hektar åkermark men som är stora djurhållare.

Antalet *nötkreatur* har sedan 1980 minskat med drygt 330 000 djur. Minskningen skedde främst under 1980-talet. Under första hälften av 1990-talet var antalet djur tämligen stabilt men fortsatte därefter återigen att minska. Antalet företag med nötkreatur har minskat fortlöpande sedan 1980.

Antalet *mjölkkor* har sedan 1980 minskat med drygt 260 000 djur. Nedgången var kraftigast under andra hälften av 1980-talet och början av 1990-talet och kan ses mot bakgrund av det tvåprissystem för mjölk som infördes 1986.

Antalet *kor för köttproduktion* har mer än fördubblats sedan 1980 och uppgick 2005 till 177 000 djur. Framförallt skedde ökningen under första hälften av 1990-talet och torde ha sammanhängt med den då pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. På senare år har antalet varit i stort sett oförändrat. Antalet fö-

retag med kor för köttproduktion hade en topp under mitten av 90-talet men har minskat på senare år och börjar närma sig antalet som fanns i början av 1980-talet.

Får fanns år 2005 vid 7 700 företag. Sedan 1980 har antalet företag med får minskat med 25 %.

Antalet *tackor och baggar* uppgick år 2005 till 222 000 och antalet *lamm* till 249 000 djur. Antalet lamm kan dock ha underskattats något beroende på att en del fårägare, i bidrags-sammanhang, bara redovisat tackorna. Totalt sedan 1980 har fårstammen ökat med 80 000 djur, dvs. 20 %.

Antalet *svin*, som år 2005 uppgick till 1,8 milj. djur, har minskat med en tredjedel sedan 1980. Minskningen var kraftigast under 1980-talet. Antalet företag med svin har sedan 1980 minskat med 90 %.

Antalet *höns* ökade under den första hälften av 1980-talet men har därefter minskat. Mellan åren 2004 och 2005 ökade antalet höns (exkl. kycklingar) marginellt och uppgick 2005 till 5,1 milj. djur.

Antalet *kalkoner* uppgick år 2005 till 122 000 och fanns vid drygt 300 företag.

Jordbruksföretag utan djur

År 2005 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 41 600. År 1980 var motsvarande siffra, för företag med mer än 2,0 hektar åker 32 300 (**tabell 6.2**).

Nötkreatur

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–7)

Trenden med färre men större brukningsenheter inom mjölkproduktionen tycks fortgå. Antal företag med *mjölkkor* minskade med 7 % jämfört med år 2004, dvs. från 9 100 till 8 500 företag. Samtidigt steg den genomsnittliga besättningsstorleken från 44 till 46 mjölkkor.

Den kraftiga minskningen i antalet mjölkkor sedan 1980 motsvarades av en minskning av antalet mjölkko-företag med drygt 80 %, till ca 8 500 år 2005. Nedgången, som var mest markerad under 1980-talet torde till stor del kunna ses mot bakgrund av tvåprissystemet för mjölk som infördes 1986 och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. En del av dessa företag övergick sannolikt till köttproduktion.

Under hela 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur från mindre besättningar till större. Strukturomvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt även under 1990-talet och in på 2000-talet. Alla besättningsstorlekar under 75 mjölkkor har minskat under perioden. Det största antalet mjölkkor, 140 000, fanns i besättningar med över 74 mjölkkor.

Figur 6C ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av nötkreatur.

Flest nötkreatur finns i Västra Götalands län och Skåne län med sammanlagt drygt 30 % av landets nötkreatur.

Den genomsnittliga köttkobsättningen hade 14 djur år 2005 mot 6 djur år 1980.

Får och getter

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 8–10)

Får fanns år 2005 vid 7 700 företag, vilket var en minskning med 7 % jämfört med 2004. Totalt fanns i riket 222 000 tackor och baggar och 249 000 lamm.

Fårskötseln som helhet har en småskalig karaktär. Vart tredje företag med får har högst 9 vuxna djur och endast 14 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler. Samtidigt som antalet

företag med får minskar sker en förskjutning mot större besättningar.

Kartan i **figur 6H** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av fåren.

De två län som har flest får är Västra Götalands och Gotlands län.

Den genomsnittliga fårbesättningen (exklusive lamm) ökade från 27 djur år 2004 till 29 år 2005, att jämföra med 16 djur 1980.

Antal *getter* uppgick år 2003 till 5 500. Flest getter fanns det i Jämtlands län med 1 200 djur vilket motsvarar drygt 20 % av landets getter.

Svin

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 11–15)

År 2005 fanns svin vid 2 800 företag.

De kraftiga förändringarna i antalet *suggor och galtar* vid företag med högst 2,0 hektar åkermark under första hälften av 90-talet sammanhänger med uppbyggnaden av leasing-system för suggor. Leasing-systemen fungerar så att suggorna under sinperioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningsprinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggandet av leasing-system en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark.

År 2005 fanns 30 000 suggor och galtar och 105 000 *slaktsvin* vid företag med högst 2,0 hektar åkermark. Det innebär att 11 % av samtliga svin fanns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Figur 6B visar att det totala antalet *svin* sjönk under 1980-talet, liksom i slutet av 1990-talet, med tendens till fortsatt minskning de senaste åren.

Götalands skogsbygder (Gsk), Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk), och Nedre Norrland (Nn) är de tre områden som har högst andel småföretag. Omkring 60 % av företagen har här färre än 100 slaktsvin.

Drygt 60 % av suggorna och galtar finns vid företag med 200 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 12 % av de företag som har suggor och galtar.

Den genomsnittliga besättningen av suggor och galtar år 2005 bestod av 106 djur. Motsvarande siffra för övriga svin var 471 djur. År 1980 var genomsnittet 15 respektive 81.

Kartan i **figur 6D** ger en översiktlig bild av svinens geografiska fördelning. Nästan en tredjedel av svinen finns i Skåne. Endast 3 % av svinen finns i Norrland.

År 2005 har över hälften av företagen med slaktsvin över 50 hektar åkermark. Endast 4 % har mindre än 2 hektar åkermark.

Av företagen med slaktsvin har drygt 40 % färre än 100 djur. Totalt återfinns 2 % av slaktsvinen hos denna grupp av företag.

Av slaktsvinen finns 70 % i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Av företagen med suggor och galtar har 96 % av företagen minst 2 hektar åkermark och 44 % minst 50 hektar åkermark.

Ungefär vart fjärde företag har minst 100 suggor och galtar. Hos denna grupp av företag återfinns drygt 80 % av djuren.

Höns, kycklingar och kalkoner

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 16–18)

År 2005 fanns höns vid 4 900 företag och kycklingar av värpras vid 600 företag.

Totalt fanns 5,1 milj. höns år 2005, vilket var en marginell ökning jämfört med 2004. Antal kycklingar av värpras var knappt 1,7 milj., en ökning från 2004 med 4 %.

Drygt 40 % av hönsen fanns på företag med högst 2,0 ha åkermark 2005.

Företag med mer än 100 hektar åkermark har en tredjedel av hönsen.

Andelen företag med mer än 5 000 höns är mycket liten, dvs. 4 % av totala antalet företag med höns. Kartan i **figur 6G** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns 2005. De län som har flest höns är Skåne, Östergötlands, Västra Götalands och Hallands län. Två tredjedelar av landets höns finns i något

av dessa fyra län.

En mycket stor andel av hönsen (93 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns 2005. Motsvarande andel 1995 var 86 %. Sedan dess har antalet höns i besättningar med mindre än 200 höns minskat med 58 %.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för höns var 1 030 djur år 2005 mot 250 djur 1980. För kycklingar av värpras var motsvarande siffror 2 680 respektive 500.

Antalet kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion uppgick år 2005 till 1,7 milj. djur. Detta är en minskning med 6 % sedan 1995.

Antal kalkoner uppgick år 2005 till 122 000. Flest kalkoner förekom i Skåne län där 57 % av kalkonerna fanns.

Hästar

Antalet hästar i oktober 2004 har uppskattats till 283 100 (**tabell 6.19**).

Det genomsnittliga antalet hästar per 1 000 invånare uppgår till 31. Endast fyra län har en lägre siffra. Ett av dessa är Stockholms län, som ligger i särklass lägst med 15 hästar per 1 000 invånare. Gotlands län ligger allra högst med 101 följt av Kalmar län med 55 hästar per 1 000 invånare.

Antalet hästhållare redovisas till 56 000. Ett jordbruk respektive en fastighetsägare betraktas här som en hästhållare, även om flera personer hyr stall/stallplats och sköter sina hästar självständigt.

Övrig djurhållning

Antalet *minkar* (avelshonor) redovisades 2004/05 till 290 000, ett antal som varit relativt konstant den senaste 5-årsperioden (**tabell 6.20**).

Antalet *biodlare* (medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund) uppgick år 2005 till drygt 10 300, ett antal som sjunker för varje år. Uppräknad skörd av honung låg år 2005 på 3 400 ton (**tabell 6.21**).

Antalet *renar* uppgick år 2004 till 251 000 mot 253 000 år 1995. Antalet renägare har minskat, från 4 600 år 2003 till 4 000 år 2004 (**tabell 6.22**).

Om statistiken

Husdjur inom jordbruket

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen har insamlats uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom har inhämtats uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stor djurbesättning. De minimigränser som gäller för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skall medräknas är minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar.

Åren 1996–1998 baserades husdjursstatistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (25, 35 resp. 18 %). Tidigare år liksom för 1999 har statistiken baserats på totalundersökningar. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

År 2000 togs uppgifter in på annat sätt. Till grund för statistiken över får, hästar, svin och höns låg uppgifter från en postenkät i september månad. Redovisningen avsåg förhållandena den 1 augusti. För nötkreatur och svin hade dessförinnan genomförts en urvalsundersökning (djurräkning) i juni. Statistiken över nötkreatur baserades på denna räkning eftersom insamlingen i september inte var heltäckande. Uppgifter om antalet svin i riket hämtades också från djurräkningen, eftersom juniuppgifterna gav bättre jämförbarhet med uppgifterna för tidigare år. För andra djurslag ansågs smärre avvikelser i räkningstidpunkt mellan olika år ha mindre betydelse.

År 2001 liksom 2002 samlades uppgifterna in via en postenkät i början av juni. Dessa båda undersökningar baserades på ett riksomfattande urval av drygt 15 000 lantbruk.

År 2003 baseras statistiken för får, getter, svin, hästar och fjäderfå på en postenkätundersökning i juni till samtliga jordbruksföretag i landet. Fr.o.m. 2003 framställs statistiken för nötkreatur genom elektronisk bearbetning av informationen i Jordbruksverkets centrala djur-databas (CDB), som innehåller aktuella upp-

gifter för samtliga nötkreatur i landet, och informationen i Jordbruksverkets mjölkkvotsregister om mjölkleveranser för juni 2005, den månad statistiken avser.

År 2004 baseras statistiken för svin, får, höns samt kycklingar på ett sannolikhetsurval på ca 8 500 jordbruksföretag från lantbruksregistret avseende 2003 kompletterat med företag från administrativa register över svin- och fjäderfåföretag. Uppgiftsinsamlingen har skett via postutskick samt via webbtjänsten *djurräkning 2004* på Jordbruksverkets webbplats.

År 2005 baseras statistiken för får, getter, svin och fjäderfå på en postenkätundersökning (juni 2005) till samtliga jordbruksföretag i landet.

Undersökningen om hästar genomfördes hösten 2004. Populationen bestod av fyra delpopulationer:

- Fastighet som ingår i jordbruk. Ramen härrörde från Lantbruksregistret 2003. För företag som i strukturundersökningen 2003 uppgett att hästar förekom, användes denna uppgift. För övriga inhämtades uppgifter via urvalsundersökning.
- Andra fastigheter där hästhållning skulle kunna förekomma. Ramen härrörde från Fastighetstaxeringsregistret och uppgifterna samlades in via urvalsundersökning.
- Ridskolor och professionella trav- och galopptränare totalundersöktes.
- Hästhållare inom ett fåtal kommuner, där information erhöles från det kommunala tillsynsregistret.

Uppgifterna inhämtades via postenkät.

Annan djurskötsel

Statistik rörande pälsdjurskötsel utarbetas fortlöpande av Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund.

Sveriges Biodlares Riksförbund utarbetar statistik över biodlingen utifrån postenkäter.

Uppgifter om *rennäringen*, vad avser antalet samebyar, antalet företag och antalet renar, är hämtade från Jordbruksverket via bearbetning av de s.k. renlängderna.

Annan publicering

Uppgifter om antal husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 20 SM 0601.

Uppgifter om hästar publiceras i Statistiskt meddelande JO 24 SM 0501.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats.

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Uppgifter om biodling publiceras regelmässigt i Bitidningen vilken ges ut av Sveriges Biodlares Riksförbund.

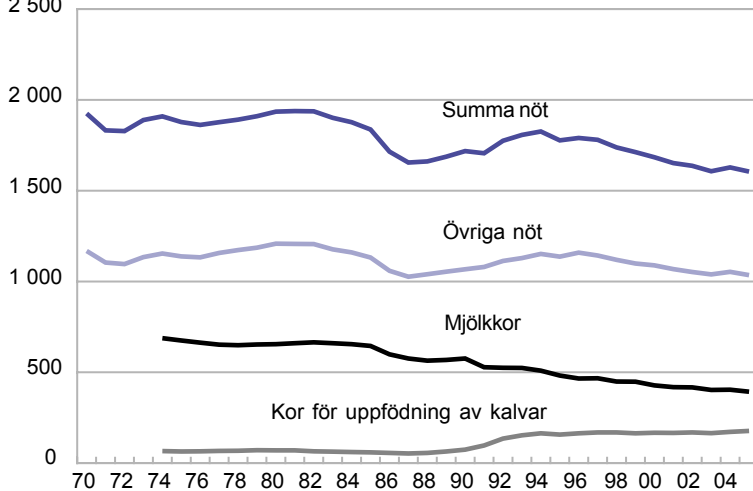
Uppgifter om antalet samebyar, antalet företag och antalet renar är hämtade från underlag vid Jordbruksverket.

Figur 6A
Antal nötkreatur 1970–2005

Number of cattle

1 000-tal

2 500

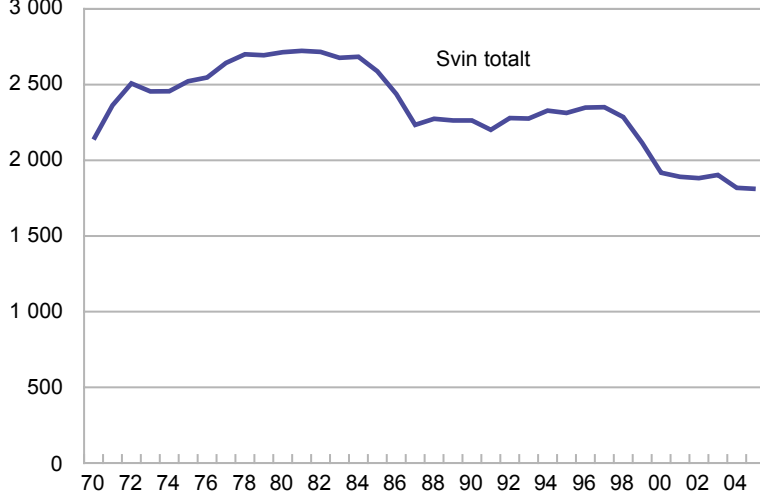
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6B
Antal svin 1970–2005

Number of pigs

1 000-tal

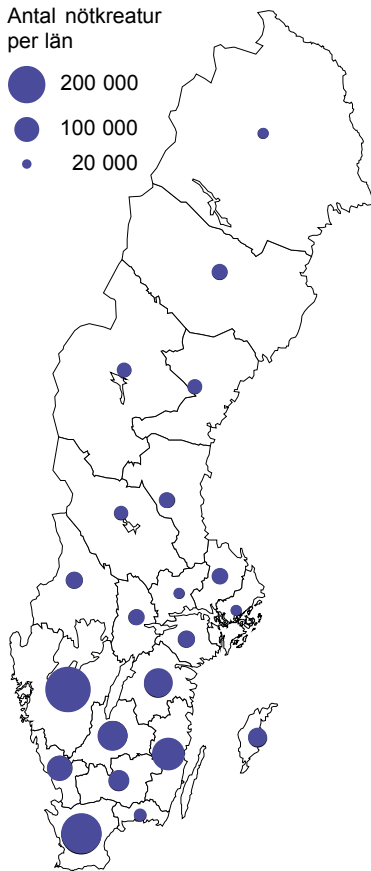
3 000

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6C
Nötkreaturens geografiska fördelning 2005

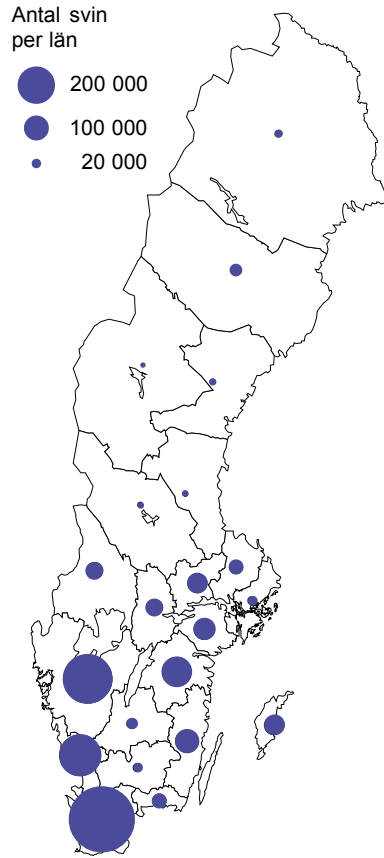
Geographical distribution of cattle

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6D
Svinens geografiska fördelning 2005

Geographical distribution of pigs

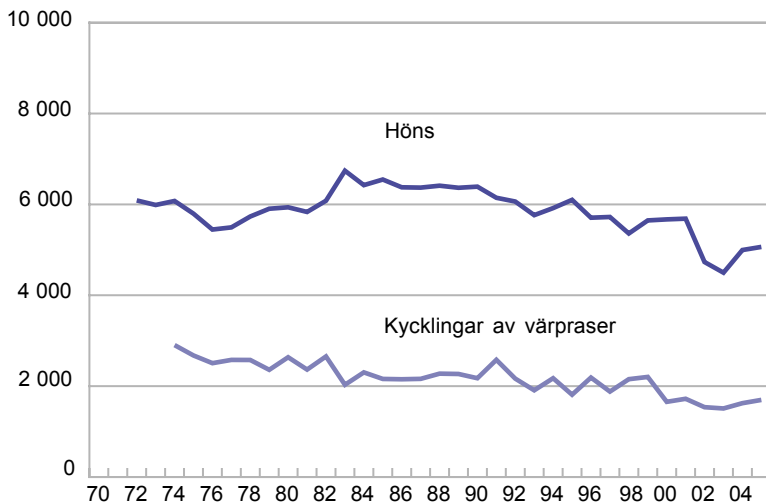

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6E
Antal höns och kycklingar 1972–2005

Number of fowls and chickens

1 000-tal

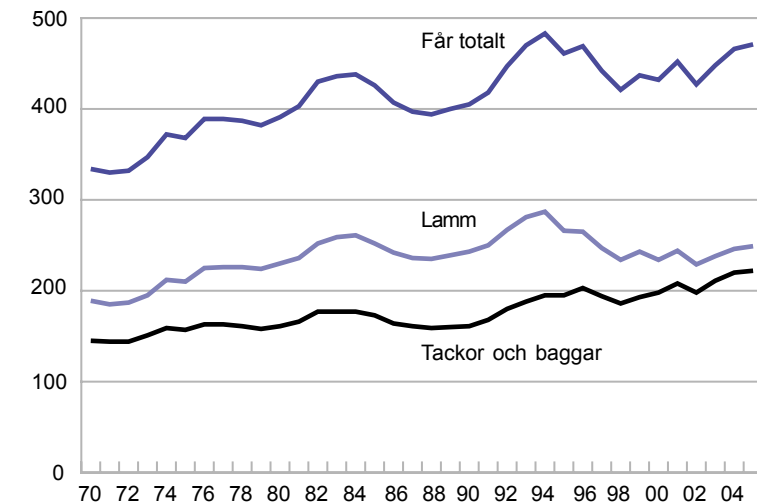

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6F
Antal får 1970–2005

Number of sheep

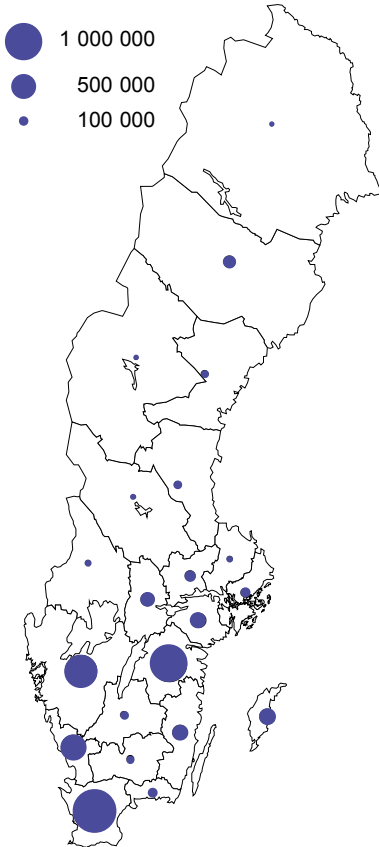
1 000-tal

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6G
Hönsens geografiska fördelning 2005
Geographical distribution of fowls

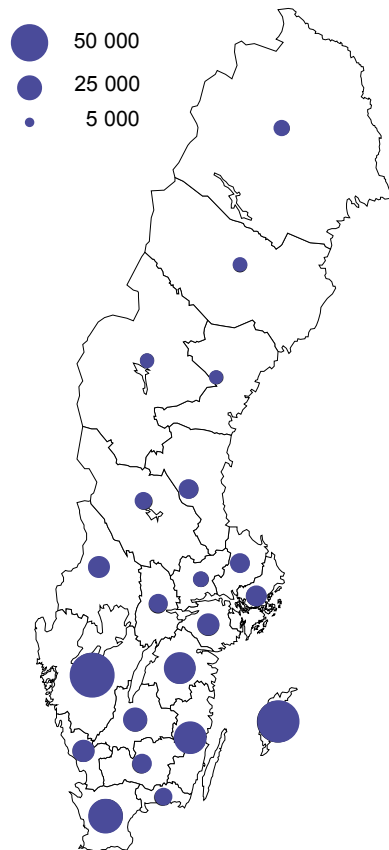
Antal höns per län

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Figur 6H
Fårens geografiska fördelning 2005
Geographical distribution of sheep

Antal får (inkl lamm) per län

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Tabell 6.1
Antal djur av olika slag 1980–2005
Number of livestock

Djurslag	1980	1985	1990	1995	2000	2004	2005
Kor för mjölkproduktion	655 738	645 706	576 409	482 118	427 621	403 702	393 263
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	59 227	74 544	157 128	167 277	171 730	176 613
Kvigor, tjurar o. stutar	613 818	569 626	543 458	595 521	588 686	539 425	526 562
Kalvar under 1 år	594 550	562 642	524 032	542 328	500 183	513 607	508 495
Summa nötkreatur	1 935 022	1 837 201	1 718 443	1 777 095	1 683 767	1 628 464	1 604 933
Tackor och baggar	161 043	173 334	161 178	195 439	198 268	220 028	222 009
Lamm	230 586	251 644	243 621	266 410	233 666	245 533	249 275
Summa får	391 629	424 978	404 799	461 849	431 934	465 561	471 284
Getter, avelshonor	..	..	..	..	..	..	..
Övriga getter, inkl. killingar	..	..	..	..	..	..	..
Summa getter	..	..	..	..	..	..	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	11 932	10 946	8 591	7 595	4 161	3 115	2 697
Suggor för avel, 50 kg och däröver	278 249	249 248	221 092	237 355	201 896	191 939	185 415
Slaktsvin 20 kg ¹ och däröver	1 253 804	1 127 036	1 024 820	1 299 843	1 145 856	1 094 537	1 085 304
Smågrisar under 20 kg ²	1 170 212	1 112 843	1 009 440	768 344	566 004	528 445	537 800
Summa svin	2 714 197	2 500 073	2 263 943	2 313 137	1 917 917	1 818 037	1 811 216
Höns 20 veckor eller äldre (exkl. kycklingar)	5 937 152	6 548 298	6 391 943	6 100 270	5 669 655	4 995 014	5 065 258
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	2 635 620	2 159 298	2 175 676	1 811 509	1 654 063	1 624 948	1 696 778
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 707 596	8 567 619	7 911 779	7 323 718	6 619 962	6 762 036
Kalkoner	..	..	..	..	..	..	121 549

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.2**Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2005***Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others*

Djurslag	1980	1985	1990	1995	2000	2004	2005
Kor för mjölkproduktion	44 143	35 063	25 921	17 743	12 676	9 147	8 548
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 310	10 883	17 069	13 861	13 013	12 821
Kvigor, tjurar och stutar	63 179	52 652	42 696	39 160	30 457	26 291	24 808
Kalvar under 1 år	62 314	52 001	41 986	36 542	27 733	24 116	22 888
Totalt med nötkreatur	70 503	58 872	47 292	41 990	32 063	27 626	26 179
Tackor och baggar	10 125	10 536	9 688	9 985	8 041	8 237	7 595
Lamm	9 547	9 940	9 101	9 380	7 272	7 050	6 666
Totalt med får	10 238	10 595	9 749	10 037	8 089	8 239	7 653
Getter, avelshonor	..	..	..	..	..	..	..
Övriga getter inkl. killingar	..	..	..	..	..	..	..
Totalt med getter	..	..	..	..	..	..	..
Hästar	..	..	..	14 300	15 325	..	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	8 169	7 401	5 607	4 579	2 122	1 467	1 259
Suggor för avel, 50 kg och däröver	19 247	14 933	10 836	7 927	3 218	2 117	1 767
Slaktsvin, 20 kg och däröver	15 419	12 452	8 591	8 276	3 897	2 699	2 306
Smågrisar under 20 kg	19 774	15 536	10 923	6 807	2 814	1 913	1 644
Totalt med svin	26 122	19 937	14 301	10 753	4 809	3 194	2 794
Höns, 20 veckor eller äldre (exklusive kycklingar)	23 603	17 531	12 900	9 593	5 678	5 376	4 916
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	5 093	2 714	1 875	1 405	715	803	634
Kalkoner	..	..	..	..	..	..	338
Utan nötkreatur, får, svin eller höns ¹	32 258	35 443	36 695	33 560	33 300	32 198	41 581

1) Andra djur än nötkreatur, får, svin eller höns kan förekomma.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.3**Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2005***Average size of herd*

Djurslag	1980	1985	1990	1995	2000	2004	2005
Kor för mjölkproduktion	15	18	22	27	34	44	46
Kor för uppfödning av kalvar	6	6	7	9	12	13	14
Nötkreatur totalt	27	31	36	42	53	59	61
Tackor och baggar	16	17	17	20	25	27	29
Suggor och galtar ¹	15	18	21	31	64	92	106
Slaktsvin och smågrisar ^{1,2}	81	95	119	157	294	406	471
Höns exkl. kycklingar	250	370	500	640	1 000	930	1 030
Kycklingar av värpras	500	800	1 150	1 300	2 300	2 020	2 680

1) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med "Övriga svin".

Fr.o.m. 1996 samredovisades de med "Suggor och galtar".

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.4
Antal nötkreatur 2005
Number of cattle

Område	Kor		Summa kor	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
<i>Län</i>						
Stockholms	4 963	3 652	8 615	7 367	7 447	23 429
Uppsala	11 563	4 803	16 366	15 272	15 379	47 017
Södermanlands	12 204	5 791	17 995	17 390	16 132	51 517
Östergötlands	28 339	12 430	40 769	38 387	36 592	115 748
Jönköpings	32 592	13 610	46 202	44 571	41 856	132 629
Kronobergs	15 374	8 866	24 240	24 243	21 503	69 986
Kalmar	41 043	12 187	53 230	48 822	46 566	148 618
Gotlands	16 797	5 262	22 059	21 144	19 726	62 929
Blekinge	5 374	5 365	10 739	10 098	9 404	30 241
Skåne	44 583	36 193	80 776	71 504	73 396	225 676
Hallands	27 027	7 844	34 871	29 818	29 497	94 186
Västra Götalands	67 609	26 949	94 558	89 318	85 725	269 601
Värmlands	10 569	7 282	17 851	17 126	16 873	51 850
Örebro	8 733	4 779	13 512	13 068	14 040	40 620
Västmanlands	6 142	2 753	8 895	7 830	8 490	25 215
Dalarnas	8 626	4 470	13 096	11 932	11 694	36 722
Gävleborgs	10 256	4 725	14 981	14 287	13 371	42 639
Västernorrlands	8 910	3 932	12 842	11 244	9 828	33 914
Jämtlands	9 551	3 460	13 011	11 248	9 809	34 068
Västerbottens	15 233	1 504	16 737	14 991	14 034	45 762
Norrbottens	7 775	756	8 531	6 902	7 133	22 566
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	28 084	10 462	38 546	31 363	32 695	102 604
Gmb	66 545	27 955	94 500	87 465	85 238	267 203
Gns	48 255	16 386	64 641	58 910	59 803	183 354
Ss	44 673	21 984	66 657	63 126	63 722	193 505
Gsk	128 832	70 702	199 534	190 357	177 713	567 604
Ssk	23 775	13 819	37 594	34 890	32 976	105 460
Nn	28 531	12 101	40 632	36 567	33 253	110 452
Nö	24 568	3 204	27 772	23 884	23 095	74 751
<i>Hela riket</i>						
2005	393 263	176 613	569 876	526 562	508 495	1 604 933
2004	403 702	171 730	575 432	539 425	513 607	1 628 464
2003	402 520	164 718	567 238	527 204	512 232	1 606 674
2000	427 621	167 277	594 898	588 686	500 183	1 683 767
1995	482 118	157 128	639 246	595 521	542 328	1 777 095
1990	576 409	74 544	650 953	543 458	524 032	1 718 443

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.5
Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2005
Number of dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>						
Stockholms	..	599	1 724	1 057	..	4 963
Uppsala	..	1 140	4 607	2 932	..	11 563
Södermanlands	..	754	3 874	3 127	..	12 204
Östergötlands	58	1 415	7 765	6 524	12 577	28 339
Jönköpings	130	3 262	12 292	7 929	8 979	32 592
Kronobergs	67	1 631	5 443	4 217	4 016	15 374
Kalmar	116	1 864	11 211	8 809	19 043	41 043
Gotlands	45	1 619	5 959	3 452	5 722	16 797
Blekinge	60	892	2 042	1 344	1 036	5 374
Skåne	140	2 995	11 790	7 253	22 405	44 583
Hallands	73	2 034	6 348	5 223	13 349	27 027
Västra Götalands	474	6 732	22 257	17 419	20 727	67 609
Värmlands	126	1 039	3 037	2 286	4 081	10 569
Örebro	36	856	2 770	1 924	3 147	8 733
Västmanlands	..	543	1 939	1 422	..	6 142
Dalarnas	126	1 511	2 927	2 022	2 040	8 626
Gävleborgs	166	2 019	3 994	2 205	1 872	10 256
Västernorrlands	163	1 764	2 886	1 770	2 327	8 910
Jämtlands	86	1 827	3 195	2 360	2 083	9 551
Västerbottens	221	2 517	5 972	3 301	3 222	15 233
Norrbottnens	113	1 288	2 820	1 546	2 008	7 775
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	57	1 640	5 275	4 676	16 436	28 084
Gmb	142	3 760	19 483	12 947	30 213	66 545
Gns	188	3 025	13 577	12 448	19 017	48 255
Ss	90	3 694	14 993	11 007	14 889	44 673
Gsk	707	13 492	44 841	30 715	39 077	128 832
Ssk	216	3 118	7 432	4 708	8 301	23 775
Nn	462	5 231	9 866	6 500	6 472	28 531
Nö	373	4 341	9 385	5 121	5 348	24 568
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	-	-	-	175	620	795
2,1- 5,0	41	20	97	-	-	158
5,1- 10,0	277	355	125	-	397	1 154
10,1- 20,0	942	5 227	1 272	181	268	7 890
20,1- 30,0	475	8 710	7 260	678	839	17 962
30,1- 50,0	359	14 384	35 110	6 777	2 320	58 950
50,1- 100,0	125	8 812	65 391	44 187	26 269	144 784
Över 100,0	16	793	15 597	36 124	109 040	161 570
<i>Hela riket</i>						
2005	2 235	38 301	124 852	88 122	139 753	393 263
2004	2 682	42 246	135 767	90 182	132 825	403 702
2003	3 123	47 855	145 063	87 283	119 196	402 520
2000	6 747	75 578	171 934	88 268	85 094	427 621
1995	13 388	126 508	211 870	72 666	57 686	482 118
1990	27 928	198 372	245 115	62 243	42 751	576 409

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.6
Antal företag med nötkreatur 2005
Number of holdings with cattle

Område	Kor		Samtliga kor	Kvigor, tjurar o. stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Samtliga företag med nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
<i>Län</i>						
Stockholms	115	263	378	443	401	476
Uppsala	271	373	643	763	696	803
Södermanlands	234	331	560	637	577	684
Östergötlands	496	676	1 161	1 348	1 258	1 410
Jönköpings	750	1 138	1 873	2 206	2 059	2 289
Kronobergs	362	774	1 129	1 339	1 243	1 408
Kalmar	716	827	1 534	1 743	1 640	1 819
Gotlands	364	268	627	733	689	763
Blekinge	151	460	610	660	603	691
Skåne	799	2 006	2 784	3 064	2 865	3 236
Hallands	490	705	1 192	1 383	1 288	1 451
Västra Götalands	1 531	2 337	3 850	4 509	4 155	4 787
Värmlands	238	530	766	915	807	985
Örebro	190	357	546	650	578	689
Västmanlands	126	216	341	392	359	432
Dalarnas	240	355	591	699	640	746
Gävleborgs	305	371	672	824	752	872
Västernorrlands	261	316	575	734	649	780
Jämtlands	267	264	529	628	573	669
Västerbottens	427	180	604	780	724	809
Norrbottnens	215	74	289	358	332	380
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	439	654	1 087	1 241	1 159	1 307
Gmb	1 211	1 471	2 659	2 980	2 795	3 115
Gns	918	1 025	1 930	2 256	2 089	2 384
Ss	941	1 448	2 381	2 813	2 550	3 010
Gsk	2 952	5 796	8 702	10 066	9 356	10 586
Ssk	568	1 116	1 677	1 985	1 769	2 100
Nn	816	978	1 786	2 164	1 959	2 309
Nö	703	333	1 032	1 303	1 211	1 368
<i>Hela riket</i>						
2005	8 548	12 821	21 254	24 808	22 888	26 179
2004	9 147	13 013	22 160	26 291	24 116	27 626
2003	9 720	12 681	22 365	26 457	24 883	27 905
2000	12 676	13 861	25 500	30 457	27 733	32 063
1995	17 743	17 069	33 249	39 160	36 542	41 990
1990	25 921	10 883	..	42 696	41 986	47 292

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.7
Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2005
Number of holdings with dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>						
Stockholms	..	34	48	18	..	115
Uppsala	..	62	131	49	..	271
Södermanlands	..	42	104	52	..	234
Östergötlands	8	77	212	108	91	496
Jönköpings	17	181	343	134	75	750
Kronobergs	10	95	153	70	34	362
Kalmar	15	100	306	146	149	716
Gotlands	6	87	166	57	48	364
Blekinge	9	51	60	22	9	151
Skåne	18	167	323	120	171	799
Hallands	10	117	176	85	102	490
Västra Götalands	64	381	629	290	167	1 531
Värmlands	17	64	87	38	32	238
Örebro	6	49	76	32	27	190
Västmanlands	..	29	56	24	..	126
Dalarnas	18	87	83	33	19	240
Gävleborgs	23	116	115	37	14	305
Västernorrlands	25	103	82	29	22	261
Jämtlands	12	100	95	39	21	267
Västerbottens	30	138	174	54	31	427
Norrbottens	16	72	82	26	19	215
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	7	92	146	77	117	439
Gmb	19	207	530	213	242	1 211
Gns	26	165	374	208	145	918
Ss	12	206	417	184	122	941
Gsk	96	762	1 264	511	319	2 952
Ssk	30	180	213	78	67	568
Nn	67	298	284	107	60	816
Nö	52	242	273	85	51	703
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	-	-	-	3	5	8
2,1- 5,0	6	2	3	-	-	11
5,1- 10,0	42	28	4	-	3	77
10,1- 20,0	129	344	40	3	2	518
20,1- 30,0	63	516	232	12	6	829
30,1- 50,0	49	772	1 032	117	22	1 992
50,1- 100,0	17	450	1 798	739	273	3 277
Över 100,0	3	40	392	589	812	1 836
<i>Hela riket</i>						
2005	309	2 152	3 501	1 463	1 123	8 548
2004	380	2 373	3 809	1 500	1 085	9 147
2003	450	2 711	4 101	1 462	996	9 720
2000	1 315	4 189	4 936	1 484	751	12 676
1995	2 303	7 395	6 288	1 243	514	17 743
1990	5 228	11 811	7 428	1 069	385	25 921

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.8
Antal får 2005 och getter 2003
Number of sheep and goats

Område	2005			2003		
	Tackor och baggar födda 2004 och tidigare	Lamm	Summa får och lamm	Getter, avelshonor	Övriga getter inkl. killingar	Summa getter
<i>Län</i>						
Stockholms	7 553	9 000	16 553	53	64	117
Uppsala	7 348	8 453	15 801	59	32	91
Södermanlands	9 803	10 813	20 616	40	43	83
Östergötlands	17 183	20 567	37 750	54	55	109
Jönköpings	10 721	12 319	23 040	36	73	109
Kronobergs	6 854	7 637	14 491	33	39	72
Kalmar	16 689	19 292	35 981	33	73	106
Gotlands	27 642	32 692	60 334	9	..	15
Blekinge	5 788	6 287	12 075	15	10	25
Skåne	20 435	23 892	44 327	53	100	153
Hallands	8 717	10 098	18 815	36	49	85
Västra Götalands	31 491	35 865	67 356	422	263	685
Värmlands	9 123	9 000	18 123	224	245	469
Örebro	6 372	7 440	13 812	55	32	87
Västmanlands	4 829	5 184	10 013	7	10	17
Dalarnas	6 180	6 441	12 621	463	223	686
Gävleborgs	6 598	7 458	14 056	238	144	382
Västernorrlands	4 926	3 756	8 682	378	195	573
Jämtlands	4 925	4 632	9 557	909	284	1 193
Västerbottens	4 260	4 253	8 513	194	97	291
Norrbottnens	4 572	4 196	8 768	107	54	161
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	7 185	8 444	15 629	20	48	68
Gmb	47 772	56 402	104 174	40	57	97
Gns	15 914	19 420	35 334	62	86	148
Ss	34 984	39 764	74 748	190	187	377
Gsk	70 427	79 802	150 229	527	425	952
Ssk	18 308	19 161	37 469	473	349	822
Nn	16 919	16 226	33 145	1 419	673	2 092
Nö	10 500	10 056	20 556	687	266	953
<i>Hela riket</i>						
2005	222 009	249 275	471 284	..	..	..
2004	220 028	245 533	465 561	..	..	..
2003	210 463	237 845	448 308	3 418	2 091	5 509
2000	198 268	233 666	431 934	..	..	..
1995	195 439	266 410	461 849	..	..	..
1990	161 974	243 621	404 799	..	..	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.9

Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2005

Number of ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	483	1 671	2 032	3 367	7 553
Uppsala	488	1 613	2 106	3 141	7 348
Södermanlands	387	2 110	1 460	5 846	9 803
Östergötlands	556	2 518	3 418	10 691	17 183
Jönköpings	610	2 914	2 120	5 077	10 721
Kronobergs	386	1 786	1 661	3 021	6 854
Kalmar	508	2 476	3 623	10 082	16 689
Gotlands	214	1 777	3 594	22 057	27 642
Blekinge	225	1 106	1 496	2 961	5 788
Skåne	1 219	3 953	3 518	11 745	20 435
Hallands	670	2 104	1 714	4 229	8 717
Västra Götalands	2 497	7 707	7 420	13 867	31 491
Värmlands	668	2 229	2 278	3 948	9 123
Örebro	447	1 484	1 193	3 248	6 372
Västmanlands	264	953	923	2 689	4 829
Dalarnas	417	1 890	1 407	2 466	6 180
Gävleborgs	400	1 820	1 493	2 885	6 598
Västernorrlands	307	1 443	1 129	2 047	4 926
Jämtlands	295	1 329	891	2 410	4 925
Västerbottens	477	1 651	1 165	967	4 260
Norrbottnens	315	1 002	1 133	2 122	4 572
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	637	1 457	1 857	3 234	7 185
Gmb	881	4 661	7 254	34 976	47 772
Gns	1 193	3 110	3 352	8 259	15 914
Ss	1 979	7 289	7 586	18 130	34 984
Gsk	3 876	16 057	15 017	35 477	70 427
Ssk	1 363	4 948	4 276	7 721	18 308
Nn	997	4 670	3 805	7 447	16 919
Nö	907	3 344	2 627	3 622	10 500
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	33	32	61	801	927
2,1- 5,0	3 150	9 954	3 857	2 112	19 073
5,1- 10,0	2 567	11 918	10 204	6 168	30 857
10,1- 20,0	2 288	10 471	13 263	17 796	43 818
20,1- 30,0	1 105	3 946	5 760	18 759	29 570
30,1- 50,0	974	3 402	4 871	27 407	36 654
50,1- 100,0	1 061	3 505	4 981	26 953	36 500
Över 100,0	655	2 308	2 777	18 870	24 610
<i>Hela riket</i>					
2005	11 833	45 536	45 774	118 866	222 009
2003	11 419	45 885	46 246	106 913	210 463
2000	12 671	49 093	46 400	90 104	198 268
1999	14 186	48 083	45 196	86 179	193 644
1995	19 770	55 336	46 033	74 300	195 439
1990	23 876	41 740	39 330	57 028	161 974

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.10**Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2005***Number of holdings with ewes and rams by size of herd*

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa företag med får
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	84	106	58	35	283
Uppsala	88	106	60	33	287
Södermanlands	71	128	44	45	288
Östergötlands	97	161	99	105	462
Jönköpings	120	182	64	47	413
Kronobergs	75	116	49	27	267
Kalmar	94	156	104	77	431
Gotlands	39	104	102	172	417
Blekinge	42	70	43	28	183
Skåne	269	248	104	89	710
Hallands	134	137	50	37	358
Västra Götalands	474	503	217	143	1 337
Värmlands	124	152	67	43	386
Örebro	81	91	34	32	238
Västmanlands	50	60	28	22	160
Dalarnas	73	122	40	27	262
Gävleborgs	78	118	44	33	273
Västernorrlands	57	97	33	22	209
Jämtlands	62	85	26	21	194
Västerbottens	97	104	36	13	250
Norrbottnens	63	65	34	25	187
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	145	97	53	29	324
Gmb	181	284	207	261	933
Gns	226	206	99	77	608
Ss	360	459	220	164	1 203
Gsk	739	1 022	443	340	2 544
Ssk	249	327	122	81	779
Nn	190	303	112	80	685
Nö	182	213	80	44	519
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 - 2,0	9	2	2	10	23
2,1 - 5,0	585	666	121	22	1 394
5,1 - 10,0	502	754	305	79	1 640
10,1 - 20,0	442	653	378	220	1 693
20,1 - 30,0	211	250	163	192	816
30,1 - 50,0	189	223	143	235	790
50,1 - 100,0	212	217	145	201	775
Över 100,0	122	146	79	117	464
<i>Hela riket</i>					
2005	2 272	2 911	1 336	1 076	7 595
2003	2 284	2 963	1 362	999	7 608
2000	2 556	3 215	1 378	891	8 041
1999	2 916	3 119	1 325	849	8 209
1995	4 183	3 668	1 367	767	9 985
1990	5 094	2 828	1 169	597	9 688

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.11
Antal svin 2005
Number of pigs

Område	Galtar	Suggor	Slaktsvin, 20 kg och däröver	Smågrisar, under 20 kg	Summa svin
<i>Län</i>					
Stockholms	21	1 048	14 419	3 362	18 850
Uppsala	67	4 384	19 142	12 563	36 156
Södermanlands	61	8 059	46 640	21 934	76 694
Östergötlands	98	11 759	85 605	34 837	132 299
Jönköpings	52	3 198	10 255	8 053	21 558
Kronobergs	32	2 086	10 713	4 788	17 619
Kalmar	97	8 107	49 335	27 814	85 353
Gotlands	58	6 967	38 226	19 147	64 398
Blekinge	42	1 931	25 108	7 594	34 675
Skåne	1 181	56 732	311 542	163 980	533 435
Hallands	321	22 384	148 670	68 426	239 801
Västra Götalands	384	34 871	186 782	100 034	322 071
Värmlands	45	4 427	34 022	13 125	51 619
Örebro	41	4 809	31 108	12 949	48 907
Västmanlands	56	8 748	32 685	22 699	64 188
Dalarnas	32	910	4 166	2 775	7 883
Gävleborgs	22	827	6 263	2 698	9 810
Västernorrlands	15	1 018	5 840	3 668	10 541
Jämtlands	19	131	2 155	611	2 916
Västerbottens	43	1 924	13 475	4 672	20 114
Norrbottnens	10	1 095	9 153	2 071	12 329
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	1 030	45 082	288 899	134 906	469 917
Gmb	460	37 428	219 044	113 686	370 618
Gns	353	37 154	239 460	114 084	391 051
Ss	262	29 358	169 780	83 046	282 446
Gsk	407	26 905	114 010	69 197	210 519
Ssk	59	4 323	16 002	8 690	29 074
Nn	69	2 133	15 471	7 440	25 113
Nö	57	3 032	22 638	6 751	32 478
<i>Hela riket</i>					
2005	2 697	185 415	1 085 304	537 800	1 811 216
2004	3 115	191 939	1 094 537	528 445	1 818 037
2003	3 945	204 527	1 127 372	567 282	1 903 126
2000	4 161	201 896	1 145 856	566 004	1 917 917
1995	7 595	237 355 ¹	1 299 843 ¹	768 344	2 313 137
1990	8 591	221 092	1 024 820	1 009 440	2 263 943

1) 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med "Slaktsvin 20 kg och däröver". Fr.o.m. 1996 samredovisades de med "Suggor och galtar".

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.12**Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2005***Number of sows and boars by size of herd*

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar				Summa
	1-49	50-99	100-199	Över 199	
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	4 690	5 802	10 417	25 203	46 112
Gmb	2 449	3 844	7 465	24 130	37 888
Gns	1 596	2 714	7 063	26 134	37 507
Ss	1 158	1 594	5 409	21 459	29 620
Gsk	3 252	3 219	3 652	17 189	27 312
Ssk	178	627	1 449	2 128	4 382
Nn	419	280	464	1 039	2 202
Nö	416	567	676	1 430	3 089
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	63	907	1 952	27 148	30 070
2,1- 5,0	260	61	358	321	1 000
5,1- 10,0	734	172	0	1 982	2 888
10,1- 20,0	2 158	1 032	1 270	1 259	5 719
20,1- 30,0	2 203	1 967	1 153	2 323	7 646
30,1- 50,0	3 280	2 522	3 841	8 591	18 234
50,1- 100,0	3 615	6 622	13 076	17 566	40 879
Över 100,0	1 845	5 364	14 945	59 522	81 676
<i>Hela riket</i>					
2005	14 158	18 647	36 595	118 712	188 112
2003	21 888	25 308	40 968	120 308	208 472
2000	30 738	32 358	44 395	78 733	186 224
1999	38 890	38 474	44 644	102 372	224 380
1995	86 863	63 852	39 580	54 655	244 950
1990	..	..	..	..	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.13
Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2005
Number of fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin					Summa
	1-99	100-249	250-499	500-749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	7 562	15 514	37 828	38 695	189 300	288 899
Gmb	4 973	8 823	20 898	27 179	157 171	219 044
Gns	3 599	5 365	20 035	24 798	185 663	239 460
Ss	2 216	6 120	17 727	12 234	131 483	169 780
Gsk	7 141	7 333	13 172	18 437	67 927	114 010
Ssk	370	866	2 421	..	..	16 002
Nn	500	1 544	4 744	..	..	15 471
Nö	763	893	5 360	4 361	11 261	22 638
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	145	1 297	7 768	6 395	89 802	105 407
2,1- 5,0	422	410	1 005	1 169	1 300	4 306
5,1- 10,0	1 441	1 010	-	1 350	3 125	6 926
10,1- 20,0	4 867	2 391	3 029	6 315	10 712	27 314
20,1- 30,0	4 492	5 933	6 078	1 265	8 632	26 400
30,1- 50,0	5 255	8 815	21 526	10 250	14 700	60 546
50,1- 100,0	7 510	15 327	42 216	37 621	101 425	204 099
Över 100,0	2 992	11 275	40 563	64 358	531 118	650 306
<i>Hela riket</i>						
2005	27 124	46 458	122 185	128 723	760 814	1 085 304
2003	38 469	68 293	161 875	146 559	712 176	1 127 372
2000	49 730	85 129	162 254	174 976	611 688	1 083 777
1999	75 452	112 356	200 458	181 742	669 472	1 239 480
1995	..	..	..	..	..	1 187 990 ¹
1990	..	..	..	..	..	..

1) Svin 20 kg och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.14
Antal företag med suggor och galtar efter besättnings-
storlek 2005

Number of holdings with sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar				Summa företag med suggor och galtar
	1– 49	50– 99	100– 199	Över 199	
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	249	82	74	51	456
Gmb	190	56	55	47	348
Gns	99	34	50	41	224
Ss	82	22	38	36	178
Gsk	319	45	26	34	424
Ssk	29	8	10	4	51
Nn	38	4	3	3	48
Nö	35	8	5	4	52
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	4	12	15	35	66
2,1 – 5,0	48	1	3	1	53
5,1 – 10,0	120	3	–	2	125
10,1 – 20,0	230	17	9	2	258
20,1 – 30,0	168	29	9	6	212
30,1 – 50,0	206	36	28	17	287
50,1 – 100,0	193	90	92	44	419
Över 100,0	72	71	105	113	361
<i>Hela riket</i>					
2005	1 041	259	261	220	1 781
2003	1 597	360	299	227	2 483
2000	2 282	458	325	156	3 223
1999	3 036	547	328	208	4 119
1995	6 607	934	301	116	7 958
1990	..	..	..	..	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.15**Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2005***Number of holdings with fattening pigs by size of herd*

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin					Summa företag med slaktsvin
	1– 99	100– 249	250– 499	500– 749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	216	94	105	64	118	597
Gmb	173	55	58	44	101	431
Gns	108	31	52	41	120	352
Ss	83	37	48	21	85	274
Gsk	297	46	37	30	46	456
Ssk	28	6	7	..	..	52
Nn	47	10	13	..	..	78
Nö	32	5	15	7	7	66
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0– 2,0	6	8	20	11	54	99
2,1– 5,0	43	2	3	2	1	51
5,1– 10,0	97	7	–	2	2	108
10,1– 20,0	205	14	9	10	6	244
20,1– 30,0	151	38	17	2	6	214
30,1– 50,0	190	56	62	17	11	336
50,1– 100,0	219	93	116	62	89	579
Över 100,0	73	66	108	106	322	675
<i>Hela riket</i>						
2005	984	284	335	212	491	2 306
2003	1 402	431	439	240	481	2 993
2000	2 218	524	457	289	409	3 897
1999	2 872	707	566	302	462	4 909
1995	..	..	..	..	..	8 276 ¹
1990	..	..	..	..	..	..

1) Företag med svin 20 kg och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.16
Antal höns, kycklingar och kalkoner 2005

Number of fowls, chickens and turkeys

Område	Höns, 20 veckor eller äldre	Kycklingar av värpras avsedda för ägg- produktion	Slakt- kycklingar	Kalkoner
<i>Län</i>				
Stockholms	83 354	20 825	..	114
Uppsala	49 477	31 333	358	813
Södermanlands	233 848	50 340	652 101	297
Östergötlands	955 359	399 858	285 027	175
Jönköpings	57 873	1 461	24	150
Kronobergs	67 659	40 853	189 010	276
Kalmar	197 286	176 836	1 038 975	47
Gotlands	221 896	85 948	38 055	7
Blekinge	50 873	44 656	1 615 599	..
Skåne	1 212 208	309 812	1 792 694	69 670
Hallands	512 008	91 927	572 658	78
Västra Götalands	759 553	226 816	1 205 331	41 824
Värmlands	34 763	273	35	6 287
Örebro	176 780	127 300	69 259	66
Västmanlands	116 112	302	44 808	53
Dalarnas	31 885	145	514	101
Gävleborgs	71 448	398	209	269
Västernorrlands	56 227	78 136	22	130
Jämtlands	28 526	204	37	1 020
Västerbottens	141 658	9 215	31	139
Norrbottnens	6 465	140	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Gss	1 005 848	152 658	1 539 005	13 692
Gmb	839 825	433 434	2 805 391	45 797
Gns	1 401 406	512 848	1 209 633	9 666
Ss	563 948	103 417	722 500	7 564
Gsk	683 398	231 959	907 337	10 974
Ssk	276 685	174 368	320 810	32 251
Nn	145 689	78 687	67	1 397
Nö	148 459	9 407	34	208
<i>Hela riket</i>				
2005	5 065 258	1 696 778	7 504 777	121 549
2004	4 995 014	1 624 948	6 085 387	..
2003	4 497 678	1 508 597	5 905 679	..
2000	5 669 655	1 654 063	7 431 737	..
1995	6 100 270	1 811 509	4 812 824	..
1990	6 391 943	2 175 676	2 743 798	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.17

Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2005

Number of fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa höns
	1-49	50-199	200-4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>					
Stockholms	2 654	1 252	10 558	68 890	83 354
Uppsala	2 173	1 391	6 606	39 307	49 477
Södermanlands	2 660	1 212	10 546	219 430	233 848
Östergötlands	3 027	925	19 580	931 827	955 359
Jönköpings	6 026	2 390	..	..	57 873
Kronobergs	3 144	592	20 923	43 000	67 659
Kalmar	4 534	907	18 300	173 545	197 286
Gotlands	1 201	565	15 330	204 800	221 896
Blekinge	1 008	435	..	..	50 873
Skåne	7 659	3 892	28 403	1 172 254	1 212 208
Hallands	2 368	600	12 550	496 490	512 008
Västra Götalands	12 681	5 081	57 654	684 137	759 553
Värmlands	2 348	530	..	..	34 763
Örebro	2 054	1 814	6 550	166 362	176 780
Västmanlands	1 183	967	15 962	98 000	116 112
Dalarnas	2 273	812	..	..	31 885
Gävleborgs	1 981	630	10 000	58 837	71 448
Västernorrlands	1 185	442	..	..	56 227
Jämtlands	964	475	..	..	28 526
Västerbottens	997	397	-	140 264	141 658
Norrbottnens	..	..	-	..	6 465
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	3 249	2 192	20 181	980 226	1 005 848
Gmb	5 990	2 433	43 440	787 962	839 825
Gns	5 160	2 710	47 733	1 345 803	1 401 406
Ss	10 048	6 021	54 382	493 497	563 948
Gsk	25 961	7 392	90 658	559 387	683 398
Ssk	6 143	2 135	12 785	255 622	276 685
Nn	4 346	1 919	..	..	145 689
Nö	1 638	557	-	..	148 459
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	113	180	52 463	2 043 453	2 096 209
2,1- 5,0	10 829	2 197	11 750	95 494	120 270
5,1- 10,0	13 370	3 959	14 586	95 100	127 015
10,1- 20,0	15 040	6 273	35 506	124 200	181 019
20,1- 30,0	7 746	3 071	33 020	81 287	125 124
30,1- 50,0	7 243	3 748	24 758	296 434	332 183
50,1- 100,0	6 048	4 578	67 728	309 290	387 644
Över 100,0	2 146	1 353	46 568	1 645 727	1 695 794
<i>Hela riket</i>					
2005	62 535	25 359	286 379	4 690 985	5 065 258
2003	70 846	25 845	283 863	4 117 124	4 497 678
2000	75 621	32 101	385 897	5 176 036	5 669 655
1999	87 884	39 514	418 818	5 101 293	5 647 509
1995	133 368	78 218	643 724	5 244 960	6 100 270
1990	185 804	122 461	897 009	5 186 669	6 391 943

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.18

Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2005

Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa företag med höns
	1– 49	50– 199	200– 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>					
Stockholms	163	12	8	5	188
Uppsala	138	17	8	3	166
Södermanlands	162	13	6	10	191
Östergötlands	183	13	8	49	253
Jönköpings	399	29	..	..	440
Kronobergs	217	8	9	4	238
Kalmar	283	15	9	11	318
Gotlands	85	7	9	9	110
Blekinge	71	8	..	..	88
Skåne	552	49	11	28	640
Hallands	179	5	6	22	212
Västra Götalands	824	64	33	30	951
Värmlands	168	5	..	..	180
Örebro	127	23	3	10	163
Västmanlands	90	13	7	4	114
Dalarnas	152	10	..	..	165
Gävleborgs	148	9	4	4	165
Västernorrlands	100	7	..	..	111
Jämtlands	77	5	..	..	85
Västerbottens	81	5	–	7	93
Norrbottens	..	..	–	..	45
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	234	27	9	35	305
Gmb	405	34	20	24	483
Gns	333	33	20	66	452
Ss	644	70	34	28	776
Gsk	1 743	95	48	27	1 913
Ssk	403	27	..	..	452
Nn	333	24	..	..	372
Nö	147	8	–	..	163
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	10	1	17	61	89
2,1 – 5,0	813	32	9	7	861
5,1 – 10,0	949	51	10	7	1 017
10,1 – 20,0	1 015	75	28	7	1 125
20,1 – 30,0	492	41	17	5	555
30,1 – 50,0	463	49	15	22	549
50,1 – 100,0	368	51	32	23	474
Över 100,0	132	18	18	78	246
<i>Hela riket</i>					
2005	4 242	318	146	210	4 916
2003	4 745	317	156	204	5 422
2000	4 819	390	213	256	5 678
1999	5 449	478	242	272	6 441
1995	7 952	945	410	286	9 593
1990	10 284	1 533	773	310	12 900

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.19**Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal hästhållare. Oktober 2004***Number of horses, density of horses and number of horse keepers. October 2004*

Område	Antal hästar	Därav hästar på jordbruk ¹	Antal hästar/1 000 invånare	Antal hästhållare ²
<i>Län</i>				
Stockholms	27 300	6 712	15	2 700
Uppsala	8 700	3 739	29	1 600
Södermanlands	11 200	3 964	43	1 700
Östergötlands	15 400	5 108	37	2 800
Jönköpings	12 300	4 988	37	2 500
Kronobergs	7 700	3 753	43	2 300
Kalmar	12 900	4 654	55	2 600
Gotlands	5 800	2 766	101	1 300
Blekinge	4 700	1 519	31	1 200
Skåne	35 800	13 067	31	6 800
Hallands	11 500	4 708	41	2 400
Västra Götalands	50 200	17 306	33	10 400
Värmlands	12 500	3 605	46	2 900
Örebro	9 800	3 170	36	2 000
Västmanlands	11 800	3 625	45	1 700
Dalarnas	9 500	2 844	34	2 600
Gävleborgs	9 300	3 094	34	2 500
Västernorrlands	7 200	2 507	29	1 800
Jämtlands	5 400	2 093	42	1 100
Västerbottens	8 800	1 562	34	1 800
Norrbottnens	5 300	876	21	1 500
<i>Hela riket</i>	283 100	95 660	31	56 000

1) Enligt Lantbruksregistret, juni 2003.

2) Ett jordbruk respektive fastighetsägare betraktas här som en hästhållare, även om flera personer hyr stall/stallplats och sköter sina hästar självständigt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksstatistiken.

Tabell 6.20**Antal uppfödare av mink och rävar samt antal avelshonor 1990/91–2004/05***Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals*

År	Antal uppfödare av				Antal avelshonor av	
	Mink	Mink och rävar	Rävar	Summa uppfödare	Mink	Rävar
2004/05	180	–	–	180	290 000	–
2003/04	180	–	–	180	290 000	–
2002/03	180	–	–	180	290 000	–
2001/02	155	–	–	155	270 000	–
2000/01	183	–	–	183	280 000	–
1995/96	190	8	12	210	260 000	3 500
1990/91	220	25	26	330 ¹	255 000	4 600

1) Summa uppfödare 1990/91 består även av 47 chinchilla-uppfödare och 12 övriga uppfödare.

Källa: Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund.

Tabell 6.21**Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bihonung under perioden 1990–2005***Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey*

År	Antal medlemmar	Antal bisamhällen		Skörd av honung, 1 000-tals kg	Andel medlemmar med uppgifter om skörd, %	Uppräknad ¹ skörd av honung, 1 000-tals kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinterförluster			
2005	10 330	36 791	5 567	1 370	45	3 382
2004	10 646	39 253	4 368	973	45	2 403
2003	11 044	41 989	9 648	1 160	45	2 865
2000	11 726	42 586	3 673	1 088	47	2 571
1995	13 316	57 284	4 688	2 184	60	4 044
1990	17 923	88 040	5 665	2 415	65	4 110

1) Skörden uppräknad till en total för medlemmarna, dvs. Skörd av honung dividerat med procentuell andel medlemmar som lämnat uppgifter om skörd. Dessutom har en justering för produktion utanför SBR:s medlemskrets gjorts, dvs. den uppräknade siffran divideras med 0,9.

Källa: Sveriges Biodlares Riksförbund.

Tabell 6.22**Antal renar och antal renskötsel­företag vid samebyar 2004***Number of reindeer and number of holdings by sami villages*

Område; typ av sameby	Antal					
	Same- byar	Före- tag	Ren- ägare	Renar ¹	Renar/ företag	Renar/ renägare
Jämtlands län						
Fjällsamebyar	12	108	315	43 664	404	139
Västerbottens län						
Samebyar	7	101	323	55 527	550	172
Norrbottens län						
N:a fjällsamebyar	9	343	1 310	67 647	197	52
S:a fjällsamebyar	6	244	791	39 710	163	50
Skogssamebyar	9	130	891	30 533	235	34
Koncessions- samebyar	8	14	988	13 444	960	14
<i>Hela riket</i>						
2004	51	940	3 980	250 525	267	63
2003	51	937	4 597	238 819	255	52
2002	51	928	4 487	228 535	246	51
2001	51	915	4 500	219 504	240	49
2000	51	930	4 525	221 164	238	49
1999	51	934	4 522	220 107	236	49
1995	51	..	4 806	253 300	..	53

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhjorden.
Företag i koncessionssamebyarna avser koncessionshavare.

Källa: Jordbruksverket, Företagsregistret för rennäringen.

7 Arbetskraft inom jordbruket

I kapitel 7 redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Från den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) har hämtats uppgifter om förvärvsarbete inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbete. Uppgifter lämnas vidare om jordbrukarnas åldersfördelning.

Sammanfattning

Förvärvsarbete

År 2004 var enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, drygt 77 300 personer sysselsatta inom jordbruk med binärningar, varav knappt 57 000 inom jordbruk. Detta innebär 1,9 respektive 1,4 % av samtliga förvärvsarbete personer. Detta är en ökning med 8,3 respektive 5,2 % i jämförelse med förra året (se stycket *Om statistiken*). Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binärningar noteras för Gotlands län med 5,8 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 % (**tabell 7.1**).

Företagarnas åldersfördelning

Jordbrukarnas medianålder ligger i intervallet 50–54 år. 20 % av brukarna med känd ålder är 65 år eller äldre och 6 % är yngre än 35 år. Förändringarna i de här avseendena har varit små under senare år. Andelen företagare som är 65 år eller äldre är avsevärt högre i små än i stora företag (**tabell 7.2**).

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket, beräknade enligt EU:s statistikkrav, uppgick 2003 till totalt till 168 000 personer, vilket framgår av **tabell 7.3**. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 119 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till

företagaren eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person, uppgick till 25 000. Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjeanknytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning var 24 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 71 000. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltids-sysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. År sysselsättningen mindre räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för tre fjärdedelar av det totala antalet arbetskraftsenheter (**tabell 7.4**).

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen 96 000 (66 %) och kvinnorna 49 000 (34 %) (**tabell 7.4**).

Närmare hälften av samtliga sysselsatta redovisar under 25 % arbetstid i jordbruket. Av företagarna har en fjärdedel motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med SCB:s undersökning har det framkommit att en stor andel av dem som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än vad som motsvarar normal heltid.

Kvinnornas andel minskar i timgrupper med

stigande timantal. I högsta timgruppen finns t.ex. endast ca 5 700 kvinnor redovisade jämfört med ca 26 500 män (**tabell 7.5**).

Om statistiken

Förvärvsarbete

I **tabell 7.1** redovisas uppgifter från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, om antal förvärvsarbete i jordbruk med binäringar år 2004. Resultaten avser förvärvsarbete i åldern 16–84 år vilka bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november 2004.

I samband med årgång 2004 av RAMS har SCB gjort en del förändringar i bearbetningarna jämfört med tidigare årgångar. Huvudskälet till förändringarna är att snabba upp statistiken. Detta är möjligt genom att använda en ny källa för att identifiera företagare. Dessutom har metoden för att klassificera anställda setts över. Det som vi i dagligt tal kallar företagare omfattar dels de personer som driver näringsverksamhet i enskild firma eller enkelt bolag, s.k. personliga företagare, dels de personer som i delägarskap driver fåmansägt handels-, kommandit- eller aktiebolag. SCB får del av Skatteverkets insamlade standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) från företagarna redan tre månader innan den slutliga taxeringen är färdig. Från detta material kan SCB identifiera företagarna och beräkna deras inkomster för den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken. Tidigare hämtades uppgifter avseende företagare från SCB:s taxeringsstatistik som var tillgänglig drygt ett år efter inkomståret.

Personliga företagare och delägare i bolag klassificerades tidigare som företagare enbart när man redovisade överskott i sin näringsverksamhet. I samband med övergången till att inhämta uppgifter om företagare från SRU inkluderas även verksamheter med underskott.

I samband med den förändrade bearbetningen för företagarpopulationen har, efter en metodöversyn, även vissa mindre justeringar

gjorts avseende klassificering av sysselsatta anställda. Den största förändringen gäller den äldsta åldersgruppen (65–84 år) där betydligt fler än tidigare klassificeras som sysselsatta.

Genom att använda en ny datakälla för information om företagare redovisas en högre och mer rättvisande nivå av antalet företagare samtidigt som den longitudinella kvaliteten förbättras. Förändringarna som beskrivits ovan medför en relativt liten förändring för antalet sysselsatta som helhet. Skillnaderna blir dock mer markanta i vissa redovisningsgrupper. Det gäller t.ex. redovisning efter näringsgren och åldersgrupper. För redovisning på näringsgrenar medför detta framförallt att i de näringsgrenar som domineras av personliga företagare, som t.ex. jordbruk och fiske ökar antalet sysselsatta företagare.

Branschindelningen i RAMS är fr.o.m. 1995 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI92) och fr.o.m. 2002 efter standard för svensk näringsgrensindelning 2002 (SNI2002).

RAMS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. standardiserade räkenskapsutdrag från Skatteverket och SCB:s företagsregister.

RAMS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 2004. RAMS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Det är viktigt att påpeka att fördelningen på näringsgren i RAMS grundas på det s.k. mestkriteriet, vilket förklarar varför RAMS redovisar betydligt färre personer inom jordbruk än Lantbruksregistret. I Lantbruksregistrets registrering kommer i princip alla personer med som under året varit sysselsatta på jordbruksföretag, dvs. även personer som är huvudsakligen verksamma i andra näringar.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. Som företagare i Lantbruksregistret räknas definitionsmässigt den person som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten. Sålunda redovisas endast uppgifter för den förste företagaren även om flera personer gemensamt brukar ett företag. Fram t.o.m. 1995 kunde ytterligare högst två företagare ingå i redovisningen. Ändringen 1996 skedde som anpassning till EU:s riktlinjer på området.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkra

I anslutning till uppgiftsinsamlingen för lantbruksregistret har SCB för åren 1995, 1997, 1999 och 2003 genomfört särskilda sysselsättningsundersökningar anpassade till EU:s krav. Resultat från 2003 års undersökning redovisas i **tabellerna 7.3–5**.

Sysselsatta personer redovisas som företagare, familjemedlemmar till företagaren eller som ej familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare.

Annan publicering

Antalet förvärvsarbetande enligt RAMS med fördelning på näringsgren finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK vid SCB. Bl.a. sker redovisning på län och kommun och med uppdelning på kön. Redovisning på begränsad näringsgrensnivå sker också i Sveriges Statistiska Databaser, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) publicerades av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO 34. Sysselsättningen i jordbruket enligt EU:s statistikkra har likaledes redovisats i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM0401.

SM-publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av jordbruksstatistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats.

Tabell 7.1**Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 2004 efter arbetsplatsens belägenhet***Economically active population in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work*

Område	Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärvsarbetande			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk ¹	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk ¹
<i>Län</i>								
Stockholms	2 708	1 135	3 843	3 416	0,5	0,2	0,4	0,4
Uppsala	2 037	438	2 475	2 088	3,3	0,7	2,0	1,7
Södermanlands	2 032	540	2 572	2 077	3,7	1,0	2,4	1,9
Östergötlands	3 691	728	4 419	3 544	3,8	0,9	2,4	1,9
Jönköpings	2 935	637	3 572	2 439	3,4	0,9	2,2	1,5
<i>Kronoberg</i>								
Kalmar	1 977	456	2 433	1 429	4,2	1,1	2,8	1,6
Gotlands	3 286	611	3 897	2 918	6,0	1,2	3,8	2,8
Blekinge	1 262	217	1 479	1 415	9,8	1,7	5,8	5,5
Skåne	1 331	246	1 577	1 168	3,7	0,8	2,3	1,7
	8 750	2 473	11 223	10 273	3,4	1,0	2,3	2,1
<i>Hallands</i>								
Västra Götalands	3 106	744	3 850	3 287	5,2	1,3	3,3	2,8
Värmlands	8 623	1 969	10 592	8 729	2,3	0,6	1,5	1,2
Örebro	2 611	530	3 141	1 896	4,2	0,9	2,7	1,6
Västmanlands	2 125	433	2 558	1 791	3,3	0,7	2,1	1,4
	1 657	414	2 071	1 679	2,8	0,8	1,8	1,5
<i>Dalarnas</i>								
Gävleborgs	2 688	597	3 285	1 403	4,1	1,0	2,6	1,1
Västernorrlands	2 718	573	3 291	1 804	4,3	1,0	2,7	1,5
Jämtlands	2 312	522	2 834	1 356	4,0	1,0	2,5	1,2
Västerbottens	2 228	404	2 632	1 201	7,2	1,4	4,5	2,0
	2 584	487	3 071	1 599	4,2	0,9	2,6	1,4
<i>Norrbottnens</i>								
	2 156	366	2 522	1 303	3,7	0,7	2,3	1,2
<i>Hela riket</i>								
2004 ²	62 817	14 520	77 337	56 815	2,9	0,7	1,9	1,4
2003	55 957	15 484	71 441	54 011	2,6	0,8	1,7	1,3
2002	57 829	16 057	73 886	55 715	2,7	0,8	1,8	1,3
2001	58 573	16 632	75 205	57 107	2,8	0,8	1,8	1,4
2000	60 340	17 134	77 474	59 020	2,8	0,9	1,9	1,5

1) Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill (SNI 01).

2) Ny metod fr.o.m. 2004. Se texten Om statistiken.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

Tabell 7.2
Jordbruksföretagarnas¹ åldersfördelning 2005
Age distribution of holders

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppgift saknas	Summa
	Under 25	25– 34	35– 44	45– 49	50– 54	55– 59	60– 64	Över 64		
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	13	252	881	669	682	705	690	952	685	5 529
Gmb	28	431	1 263	848	888	907	825	1 272	563	7 025
Gns	36	456	1 381	1 103	1 076	1 204	1 081	1 727	631	8 695
Ss	34	510	1 872	1 493	1 512	1 708	1 587	2 016	950	11 682
Gsk	93	1 205	3 896	2 710	2 861	3 046	2 729	4 429	816	21 785
Ssk	30	413	1 332	881	1 023	1 154	1 087	1 498	319	7 737
Nn	41	394	1 297	889	923	1 140	1 068	1 211	288	7 251
Nö	18	276	813	626	668	737	786	898	337	5 159
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1– 5,0	56	981	2 510	1 583	1 722	1 964	1 932	3 423	315	14 486
5,1– 10,0	62	722	2 397	1 574	1 737	1 965	1 903	3 360	397	14 117
10,1– 20,0	64	681	2 147	1 651	1 782	2 032	2 030	3 283	477	14 147
20,1– 30,0	33	355	1 221	1 007	958	1 181	1 063	1 468	297	7 583
30,1– 50,0	38	390	1 551	1 208	1 250	1 401	1 246	1 329	449	8 862
50,1–100,0	30	519	1 897	1 438	1 421	1 361	1 178	836	889	9 569
Över 100,0	10	289	1 012	758	763	697	501	304	1 765	6 099
<i>Hela riket</i>										
2005	293	3 937	12 735	9 219	9 633	10 601	9 853	14 003	4 589	74 863
2003	287	3 593	12 040	8 339	8 973	9 752	7 822	11 596	4 378	66 780
2002	344	4 029	12 940	8 753	9 671	10 288	7 867	12 645	4 413	70 950
2000	405	5 077	14 769	9 532	10 746	10 449	8 062	13 287	4 471	76 798
1999	310	4 878	14 617	9 784	11 261	10 126	8 339	15 842	4 962	80 119
1995	..	4 091 ²	16 716 ³	26 245 ⁴	13 235	10 948	9 939	18 461	1 421 ⁵	101 056
1990	..	5 737 ²	19 964 ³	28 357 ⁴	12 126	12 044	12 413	20 608	1 066 ⁵	112 132

1) Fr.o.m. 1996 redovisas endast huvudbrukaren som företagare i Lantbruksregistret. Tidigare år redovisades brukare 1 (huvudbrukare) och även brukare 2 och 3 som företagare.

2) Under 30 år.

3) 30–39 år.

4) 40–49 år.

5) Enbart "uppgift saknas".

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.3**Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2003 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU***Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU*

Område	Företagare och familjemedlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
	Personer	AWU	Stadigvarande sysselsatta	AWU	Tillfälligt sysselsatta	AWU	Personer	AWU
<i>Län</i>								
Stockholms	2 794	1 231	1 115	683	1 147	81	5 056	1 995
Uppsala	4 514	2 093	926	577	623	98	6 062	2 768
Södermanlands	3 388	1 560	1 194	795	919	247	5 501	2 602
Östergötlands	5 669	2 758	1 896	1 224	1 484	208	9 049	4 190
Jönköpings	6 997	3 074	1 011	574	1 005	88	9 013	3 736
Kronobergs	4 580	1 993	356	183	1 070	48	6 007	2 224
Kalmar	5 781	2 945	1 298	928	1 608	175	8 687	4 049
Gotlands	2 970	1 606	701	474	576	44	4 246	2 123
Blekinge	2 306	1 061	330	205	907	98	3 543	1 365
Skåne	14 853	7 003	4 638	3 223	5 595	856	25 086	11 082
Hallands	5 844	2 721	1 627	1 110	1 713	190	9 184	4 022
Västra Götaland	24 701	10 136	3 795	2 208	2 851	319	31 347	12 663
Värmlands	5 984	2 077	856	533	992	109	7 832	2 719
Örebro	4 183	1 660	724	464	508	36	5 415	2 159
Västmanlands	3 654	1 528	843	538	404	42	4 901	2 108
Dalarnas	3 680	1 497	743	394	657	46	5 080	1 937
Gävleborgs	4 364	1 747	452	286	353	37	5 169	2 070
Västernorrlands	3 836	1 534	589	394	250	31	4 675	1 959
Jämtlands	3 051	1 301	465	244	315	44	3 831	1 589
Västerbotten	3 947	1 542	826	503	331	36	5 104	2 081
Norrbottnens	2 386	936	387	238	387	47	3 160	1 221
<i>Hela riket</i>								
2003	119 482	52 008	24 771	15 774	23 697	2 880	167 950	70 662
1999	132 824	56 172	24 029	15 473	20 215	2 596	177 068	74 242
1997	143 259	62 786	25 302	16 009	27 343	2 963	195 903	81 758
1995	134 979	65 050	29 245	18 350	32 216	4 274	196 440	87 674

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.4

Antal sysselsatta i jordbruket 2003 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Grupper sysselsatta	Antal företag	Personer				Arbetskraftsenheter			
		Män	Kvinnor	Totalt	Procent	Män	Kvinnor	Totalt	Procent
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>									
Företagare	62 974	55 574	7 381	62 956	37	30 968	2 965	33 933	48
Makar/sambor och övriga familjemedlemmar		22 407	34 120	56 527	34	7 436	10 639	18 075	26
Stadigvarande sysselsatta (ej familjemedlemmar)		6 427	2 136	8 563	5	3 706	1 050	4 756	7
Tillfälligt sysselsatta (ej familjemedlemmar)		..	..	15 257	9	..	..	1 445	2
Totalt		..	..	143 304	85	..	..	58 209	82
<i>Sysselsatta i företag som drivs av juridisk person</i>									
Stadigvarande sysselsatta	4 916	11 311	4 895	16 206	10	8 128	2 890	11 018	16
Tillfälligt sysselsatta		..	..	8 440	5	..	..	1 435	2
Totalt		..	..	24 646	15	..	..	12 452	18
<i>Samtliga sysselsatta 2003</i>									
	67 890	..	..	167 950	100	..	..	70 662	100
1999	81 407	..	..	177 068	100	..	..	74 242	100
1997	89 577	..	..	195 903	100	..	..	81 758	100
1995	..	110 376	53 848	164 225 ¹	100	62 346	21 053	83 400 ²	100

1) Tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 32 216 personer ingår ej.

2) Arbetskraftsenheter avseende tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 4 274 AWU ingår inte.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.5**Antal sysselsatta i jordbruket 2003 efter årlig arbetstid för samtliga företagskategorier (utom tillfälligt sysselsatta ej familjemedlemmar)***Number of occupied persons in agriculture by working hours, all holding categories (temporary occupied non family workers excluded)*

Företagskategori	Årlig arbetstid, timmar					Totalt
	1–	450–	900–	1 350–	1 800–	
	449	899	1 349	1 799		
<i>Företagare</i>	20 987	11 274	7 861	5 022	17 811	62 956
Män	17 301	10 018	7 010	4 506	16 740	55 574
Kvinnor	3 686	1 256	851	517	1 072	7 381
<i>Makar/sambo</i>	18 625	5 344	3 034	1 588	3 286	31 878
Män	2 317	1 079	588	293	567	4 844
Kvinnor	16 307	4 265	2 446	1 295	2 720	27 033
<i>Övriga familjemedlemmar</i>	17 078	3 003	1 470	857	2 241	24 650
Män	11 509	2 285	1 143	673	1 952	17 563
Kvinnor	5 569	718	327	184	269	7 087
<i>Andra stadigvarande sysselsatta</i>	6 420	3 014	2 771	3 646	8 919	24 770
Män	4 251	1 972	1 681	2 576	7 259	17 738
Kvinnor	2 169	1 042	1 090	1 071	1 660	7 031
<i>Totalt</i>	63 109	22 635	15 137	11 114	32 258	144 253
Män	35 378	15 353	10 423	8 048	26 517	95 720
Kvinnor	27 731	7 282	4 714	3 066	5 740	48 533

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

8 Produktionsmedel inom jordbruket

I kapitel 8 redovisas uppgifter om jordbrukarnas inköp av traktorer och andra maskiner och redskap. Vidare redovisas uppgifter om länsstyrelsernas förprovning av byggnader sammanställda av Jordbruksverket. Dessutom redovisas statistik rörande försäljningen till jordbruket av bekämpningsmedel och handelsgödsel samt produktion av jordbrukets fodermedel. Statistik över bekämpningsmedel och handelsgödsel i jordbruket redovisas också i kapitel 12.

Sammanfattning

Traktorer

Totalt levererades 3 800 traktorer till det svenska jordbruket under år 2004, vilket var 400 fler än 2003. Det genomsnittliga effektuttaget uppgick till 111,4 kilowatt. Sedan 1990 har det genomsnittliga effektuttaget på inköpta traktorer ökat med runt 80 % (**tabell 8.1**).

Värdet av jordbrukets inköp av traktorer uppgick till 1 741 milj. kr. I fasta priser har värdet av traktorinköpen ökat med drygt 16 % sedan 1990 (**tabell 8.2**).

Övriga maskiner och redskap

Inköp av andra maskiner och redskap än traktorer uppgick till 3 110 milj. kr under 2004. Dominerande var redskap för skörd och tröskning som uppgick till 731 milj. kr. eller 24 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap exklusive traktorer. I fasta priser har jordbrukets inköp av övriga maskiner och redskap minskat med 15 % sedan 1990 (**tabell 8.2**).

Förprovning av byggnader

Under 2005 förprovades flest byggnader i Västra Götalands län följt av Skåne län och Hallands län. De flesta förprovningar avser byggnader för ”övrig nöt”, ”hästar” eller ”mjölk-

kor”. Under de senaste åren har antalet förprovade svinstallar och värphönsstallar minskat betydligt. Samtidigt har antalet förprovade häst- och fårstallar ökat markant (**tabell 8.3**).

Utsäde

Officiell statistik saknas beträffande utsädesmängder. Statens utsädeskontrolls uppgifter om certifierade utsädesmängder kan dock ses som en uppskattning av den totala försäljningen av utsäde.

Av **tabell 8.4** framgår att det totalt certifierades ca 169 500 ton utsäde av fröburna växtslag och ca 27 000 ton potatis under 2004/2005. Under samma period importerades knappt 5 700 ton fröburna växtslag som införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis finns inget krav på införselansmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Bekämpningsmedel

Tabell 8.5 visar försäljningen av bekämpningsmedel i ton under perioden 1990–2004 och i milj. kr under perioden 1990–2000. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt. För samtliga slag av bekämpningsmedel gäller att kvantitet-

erna varierar mellan enskilda år under perioden. Den statliga prisregleringsavgift som infördes 1986 på jordbrukskemikalier avskaffades i december 1992.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det svårt att tolka kvantitetsuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Uppgifterna om värde i **tabell 8.5** baseras på Jordbruksverkets sammanställning av prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla. Fr.o.m. år 2000 tas inte värdestatistiken fram längre.

Handelsgödsel

Tabell 8.6 visar den totala försäljningen av handelsgödsel samt i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Redovisningen avser vikten av den sålda varan och inte av respektive näringsämne. Enkla kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 46 % kväve.

Av tabellen framgår att användningen av enkla handelsgödselmedel totalt är 6 % större än användningen av sammansatta medel. De rena kvävegödselmedlen utgörs främst av kalksalpeter N 15,5 (15,5 % kväve), av kalkammonsalpeter/Axan (27–28 % kväve) samt av ammoniumnitrat N 34 (34 % kväve). Bland de sammansatta gödselmedlen är NP 26-4 (26 % kväve, 4 % fosfor) dominerande i gruppen NP-medlen, medan PK 11-21, NK 22-11 samt NPK 21-4-8 och 21-3-10 är dominerande i övriga grupper.

Försäljningen av handelsgödsel har under den senaste 5-årsperioden minskat med 25 %. Mellan 2003/04 och 2004/05 minskade försäljningen av enkla kvävegödselmedel med nästan 24 %.

Den främsta orsaken till den minskade försäljningen av kväve i mineralgödsel är minskad spannmålsareal 2005 jämfört med 2004. Detta förstärks av att drygt hälften av areal-

minskningen utgörs av höstvet, som vanligen tillförs högre givor än vårsådd spannmål. Lägre spannmålspriser bedöms också ha bidragit till en viss generell försiktighet i gödslingen av spannmål.

Fodermedel

Produktionen av foderblandningar har under 2005 minskat jämfört med föregående år. Svinfoder står för den största minskningen följt av nötfoder. Däremot har produktionen av fjäderfäfoder ökat något. Produktionen av foderblandningar i Sverige uppgick 2005 till 2 319 300 ton. Blanketten för inrapporteringen från foderleverantörer över använda foderråvaror har ändrats sedan 2003. Det har medfört att siffrorna är svåra att jämföra med tidigare år. Kvantiteterna återfinns i **tabell 8.8**

Spannmål är den vanligaste råvaran i samtliga foderblandningar. I foder till nötkreatur används även mycket betmassa, raps och soja. Soja är efter spannmål den enskilt mest använda råvaran till svin och fjäderfä.

Vid tolkningen av uppgifterna i **tabell 8.7** bör beaktas att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Om statistiken

Maskiner och redskap

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Därefter har totalundersökningar genomförts intermitent. Den senaste genomförda totalundersökningen avsåg 2003 medan undersökningar för 2002 och 2004 varit urvalsundersökningar.

De redovisade värdena av försålda maskiner och redskap grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej kunnat tas till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Förprovning av byggnader

Djurstallar får inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att byggnaden från början har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall eller en anläggning ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt, eller när en byggnad som förut använts på något annat sätt börjar utnyttjas som djurstall. Kraven på förprovning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen.

Länsstyrelsen förprövar djurstallet med hjälp av ritningar och dylikt, och besiktigar stallet när det är färdigbyggt för att kontrollera att granskningsunderlaget har följts vid byggan- det.

Förprovning krävs inte om antalet djur av berört djurslag efter den planerade byggnads- åtgärden understiger 5 hästar, 10 vuxna nötkreatur, 20 ungnöt, 10 vuxna svin, 50 slaktsvin, 100 tillväxtgrisar, 20 vuxna får eller getter, 500 fjäderfän utom strutsfåglar eller 3 strutsfåglar.

Statistik rörande förprovning av byggnader sammanställs fortlöpande av Djurskyddsmyndigheten.

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen. För denna gäller följande:

Utsäde av lantbruksväxter måste vara certifierat för att få släppas ut på marknaden. För köksväxutsäde gäller krav på certifiering eller märkning som godkänt standardutsäde. Utsäde som har certifierats i annat land inom EES-området får importeras och säljas i Sverige utan krav på ny certifiering.

Certifiering av utsäde utförs av Statens utsädeskontroll. Certifiering av fröburna växtslag får också utföras av fristående juridisk person som har förklarats behörig av Jordbruksverket.

Beslut om certifiering grundas på kontroll av generationssamband, officiell fältbesikt-

ning, officiell provtagning, analys av frövaru- respektive knölkvalitet samt kontroll av sort- renhet och sortäkthet.

Certifiering innebär att utsädet godkänns för olika typer av användningar, t.ex. som förädlarutsäde, stamutsäde, certifikatutsäde och basutsäde.

Statistik rörande utsädescertifieringen sammanställs av Statens utsädeskontroll.

Handelsgödsel

Statistiken om försäljning av handelsgödsel- medel (mineralgödsel) samlas in genom en en- kätundersökning till tillverkare och importörer av handelsgödselmedel. Enligt lag skall mijö- avgift erläggas med hänsyn till medlens kväve- och kadmiuminnehåll. Från det register som upprättas över de företag som betalar gödsel- medelskatt hämtas underlag för enkätunder- sökningen.

Undersökningen sker samordnat mellan Jordbruksverket och SCB. Jordbruksverkets statistik inriktar sig på försäljningen i ton vara per produkt medan SCB:s redovisning sker uttryckt i ren växtnäring per län.

Hänsyn har i denna statistik ej kunnat tas till ev. lagerförändringar på enskilda gårdar el- ler i handelsledet. Uppgifterna som redovisas är baserade på den försäljning som sker till jordbruket och trädgårdsnäringen. Använd- ningen av handelsgödsel i skogsbruket eller de specialgödselmedel som används för golf- banor samt organiska gödselmedel ingår inte i statistiken.

Fodermedel

I Jordbruksverkets foderstatistik redovisas till- verkade och importerade kvantiteter av foder för olika djurslag. Uppdelning sker på råvaru- användning, dvs. vilka råvaror som används i tillverkningen. I statistiken ingår inte foder som tillverkas på gårdsnivå eller importeras för eget bruk.

En liten del av foderbehovet täcks av im- porterade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foder- blandningar.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder.

Annan publicering

Uppgifter om *traktorer och skördetröskor* i jordbruket har redovisats intermittent av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM 0001.

Jordbrukarnas *investeringar i maskiner och redskap* har från år 2003 publicerats på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik.

Fler uppgifter om *förprovning av djurstallar* finns i rapporten Tillsynsrapporteringen 2005 på Djurskyddsmyndighetens webbplats www.djurskyddsmyndigheten.se.

Uppgifter om *certifierat utsäde* har publicerats på Statens utsädeskontrolls webbplats (www.utsadeskontrollen.se) under rubriken Statistik.

Uppgifter om *bekämpningsmedel i jordbruket* har publicerats på Kemikalieinspektionens webbplats (www.kemi.se) under rubriken Statistik.

Statistik över *försäljningen av handelsgödsel i jordbruket* har publicerats på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik.

Foderstatistik för 2005 publiceras på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Djur och veterinär.

Tabell 8.1
Antal levererade traktorer 1990–2004
Number of delivered tractors

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget. Kilowatt
2004	3 800	111,4
2003	3 400	99,2
2002	3 500	79,0
2000	4 000	76,0
1995	2 900	69,0
1990	3 988	60,7

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.2
Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2004, milj. kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

	1990	1995	2000	2002	2003	2004
<i>Löpande priser</i>						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	999	1 079	1 673	1 645	1 578	1 741
Övriga tillhörande gruppen traktorer	15	3	21	–	17	28
Jordbearbetningsredskap	262	152	224	176	178	161
Redskap för sådd, spridning m.m.	200	184	234	210	272	253
Redskap för skörd och tröskning	516	433	640	791	754	731
Vagnar	139	41	94	78	171	246
Torkar, kvarnar, silor m.m.	219	119	206	209	187	208
Potatis och rotfruktsredskap	67	100	77	77	95	178
Transportredskap och lastapparater ¹	179	170	292	276	271	302
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	64	110	164	259	134	108
Stallutrustningar	227	342	309	287	472	414
Bevattningsutrustningar	18	28	14	14	25	25
Diverse ²	73	56	75	84	136	138
Skogs- och trädgårdsredskap för lantbruket ³	..	..	..	..	242	318
Summa	2 978	2 817	4 023	4 107	4 532	4 851
<i>2004 års priser</i>						
Traktorer	1 519	1 311	1 832	1 712	1 595	1 769
Övriga maskiner och redskap	3 630	2 446	2 715	2 642	2 937	3 082
Summa	5 148	3 758	4 547	4 355	4 532	4 851

1) Exklusive vagnar.

2) Elmotorer och hydroforer som ingått i posten "Diverse" har utgått fr.o.m. 2003 års undersökning.

3) Ny post fr.o.m. 2003 års undersökning.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.3
Antalet förprovade djurstallar under 2005
Number of pre-tested buildings for livestock

Område	Mjölkkor	Di-kor	Övriga nöt	Suggor	Slaktsvin	Övriga svin	Övriga djur ¹
<i>Län</i>							
Stockholms	1	5	3	–	1	–	35
Uppsala	4	6	11	1	–	2	21
Södermanlands	6	9	15	1	1	1	37
Östergötlands	5	19	22	4	2	2	52
Jönköpings	24	17	48	–	1	–	32
Kronobergs	14	12	23	1	–	–	20
Kalmar	26	16	58	–	1	–	39
Gotlands	3	12	19	1	3	1	21
Blekinge	2	6	8	1	–	–	13
Skåne	25	17	55	11	6	2	100
Hallands	17	15	54	4	4	4	53
Västra Götalands	34	44	83	3	5	4	107
Värmlands	2	6	10	1	1	–	13
Örebro	9	10	12	–	–	–	22
Västmanlands	7	–	12	3	–	1	25
Dalarnas	4	5	8	1	–	3	13
Gävleborgs	7	5	20	–	–	–	23
Västernorrlands	6	5	14	–	–	–	18
Jämtlands	10	11	20	–	1	2	17
Västerbottens	27	3	36	2	2	2	11
Norrbottens	9	3	14	–	–	–	18
<i>Hela riket</i>							
2005	242	226	545	34	28	24	690
2004	218	183	410	36	48	23	585
2003	276	132	344	59	47	10	500
2002	326	194	579	97	50	53	425
2000	466	240	606	78	54	37	301
1994/95	926	107	224	240	116	43	87

1) Hästar, får/getter, fjäderfå och pälsdjur.

Källa: Djurskyddsmyndigheten.

Tabell 8.4
Total kvantitet certifierat utsäde 2003/04 och
2004/05, ton

Total quantity of state certified seed

Utsädesslag	Certifierat i Sverige		Importerat certifierat utsäde	
	2003/04	2004/05	2003/04	2004/05
Stråsäd				
Höststråsäd	65 730	58 961	270	868
Vårstråsäd	94 604	94 322	996	1 088
Foderväxter				
Baljväxter	9 958	8 836	168	504
Gräs	5 531	5 186	2 413	2 454
Övr. foderväxter	0	7	45	66
Betor	393	467	247	447
Olje- och fiberväxter	964	1 618	128	240
Köksväxter	216	67	0	0
S:a fröburna växtslag	177 395	169 463	4 266	5 667
Potatis	24 967	27 090	–	–

Källa: Statens utsädeskontroll.

Tabell 8.5**Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket.****Kvantitet verksam substans 1990–2004 och värde 1990–2000**

Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance and value

Bekämpningsmedel	Totalt	därav			
		insekts- medel ¹	svamp- medel ²	betnings- medel ³	ogräs- medel ⁴
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
2004	986	14	221	44	706
2003	2 087	21	194	37	1 835
2002	1 711	30	163	39	1 479
2001	1 738	12	190	69	1 467
2000	1 652	17	186	52	1 397
1999	1 698	57	260	63	1 318
1998	1 629	27	226	74	1 302
1997	1 609	15	187	75	1 332
1995	1 224	17	133	67	1 007
1990	2 344	26	546	97	1 675
<i>Värde, milj. kr⁵</i>					
2000	697,1	45,4	173,4	62,8	413,5
1999 ⁶	..	..	..	..	..
1998	735,4	46,4	155,8	84,6	448,6
1997	720,9	38,7	123,0	72,5	485,8
1995	589,1	32,1	85,5	54,5	416,4
1990	752,1	50,7	101,7	57,3	542,4

1) Inkluderar inte myggmedel.

2) Inklusiva micronäringsämnen och baljväxtbakterier.

3) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

4) Inklusiva medel för tillväxtreglering.

5) Fr.o.m. 2000 tas ej statistiken fram längre.

6) Ingen undersökning gjordes.

Källa: Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket.

Tabell 8.6

Förbrukning av handelsgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2004/05, milj. kg

Use of commercial fertilizers in agriculture and horticulture

	1990/91	1995/96	2000/01	2002/03	2003/04	2004/05
<i>Enkla gödselmedel</i>						
Kvävegödsel	685,4	555,9	579,4	509,0	474,7	361,0
Fosforgödsel	12,0	4,2	2,6	1,7	1,5	1,0
Kaliumgödsel	6,0	8,0	9,2	10,1	10,3	10,1
Svavelgödsel	–	–	0,6	0,3	0,5	0,6
<i>Sammansatta gödselmedel</i>						
NP-gödsel	42,8	56,4	44,5	42,2	46,1	35,1
PK-gödsel	74,3	62,6	33,5	26,7	23,9	17,3
NK-gödsel	18,6	13,0	20,2	11,1	9,2	8,2
NPK-gödsel	292,3	266,6	284,8	278,8	285,0	290,4
Totalt	1 130,9	966,7	974,8	879,9	851,2	723,8

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.7

Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2004 och 2005, 1 000-tals ton

Feed materials in compound feeds for all animals

Foderråvara	Producerat i Sverige		Importerat	
	2004	2005	2004	2005
Spannmål; produkter och biprodukter	1 120 165	1 029 420	71 880	48 100
Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter	177 464	169 062	494 768	497 574
Frön från baljväxter; produkter och biprodukter	36 389	35 710	1 271	71
Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter	87 250	54 352	107 383	104 854
Andra frön och frukter; produkter och biprodukter	–	665	36	62
Vallfoder och grovfoder	7 331	4 177	16 966	12 873
Andra växter; produkter och biprodukter	3	7	4	2
Mjolkprodukter	3 391	2 320	4 391	6 788
Produkter från landdjur ¹	9 909	8 722	5 955	5 438
Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter ²	6 860	3 336	683	2 496
Mineraler	36 573	28 205	51 508	58 826
Diverse ³	42 800	38 913	7 603	7 425
Övriga produkter ⁴	34 462	22 496	6 297	5 939
Totalt	1 562 597	1 397 385	768 745	750 448

1) Köttmjöl, mjöl av kött med ben, benmjöl, grevar, fjäderfämjöl, blodmjöl och animaliskt fett.

2) Fiskmjöl och fiskolja (raffinerad och härdad).

3) Bageri- och pastaprodukter och biprodukter därav, fettsyror och salter av fettsyror.

4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.8

Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2005, 1 000-tals ton
Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

Foderråvara	Svin	Fjäderfä	Nöt	Häst	Hund/ Katt	Övrigt	Totalt
<i>Spannmål; produkter och biprodukter</i>							
Varav havre	14 327	21 472	35 448	6 976	93	1880	80 196
korn	77 192	21 827	101 917	1 855	321	944	204 056
vete	131 876	236 570	80 284	4 604	17 307	1 368	472 009
vetefodermjöl	16 328	2 401	12 635	442	29	225	32 060
vetekli	15 222	7 916	46 761	5 288	830	1 272	77 289
rågvete	13 778	10 757	69 293	19	–	699	94 546
torkad drank	2 420	67	35 327	23	–	340	38 177
Summa	273 452	310 376	394 387	22 228	20 930	8 047	1 029 420
<i>Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter</i>							
Varav raps	2 565	17 015	6 770	45	–	84	26 479
raps, extraherad	4 971	1 804	126 522	–	–	685	133 982
Summa	9 365	19 176	139 373	250	104	794	169 062
<i>Frön från baljväxter; produkter och biprodukter</i>							
Varav ärter	11 056	12 024	8 492	154	–	146	31 872
Summa	12 591	12 076	10 741	154	–	148	35 710
<i>Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter</i>							
Varav bet(socker)- pressmassa	790	–	25 905	164	223	380	27 462
betmelass	956	17	12 384	506	1	102	13 966
Summa	2 134	174	49 022	1 158	416	1 448	54 352
<i>Andra frön och frukter; produkter och biprodukter</i>							
Summa	–	–	–	665	–	–	665
<i>Vallfoder och grovfoder</i>							
Summa	8	2 963	526	624	5	51	4 177
<i>Andra växter; produkter och biprodukter</i>							
Summa	–	–	–	–	7	–	7
<i>Mjölkprodukter</i>							
Summa	204	13	2 061	14	8	20	2 320
<i>Produkter från landdjur¹</i>							
Summa	1 083	1 765	–	–	5 839	35	8 722
<i>Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter²</i>							
Summa	2 390	905	–	24	17	–	3 336
<i>Mineraler</i>							
Summa	6 117	13 113	7 507	540	114	814	28 205
<i>Diverse³</i>							
Summa	7 082	5 611	25 854	241	37	88	38 913
<i>Övriga produkter⁴</i>							
Summa	1 494	1 704	3 045	1 698	11 326	3 229	22 496
<i>Totalt</i>							
2005	315 920	367 876	632 516	27 596	38 803	14 674	1 397 385
2004	367 558	369 099	737 405	36 889	39 011	12 635	1 562 597

1) Köttmjöl, mjöl av kött med ben, benmjöl, grevar, fjäderfämjöl, blodmjöl och animaliskt fett.

2) Fiskmjöl och fiskolja (raffinerad och härdad).

3) Bageri- och pastaprodukter och biprodukter därav, fettsyror och salter av fettsyror.

4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att:

- Öka produktiviteten i jordbruket
- Ge jordbrukarna en skäligen levnadsstandard
- Stabilisera marknaderna
- Trygga livsmedelsförsörjningen
- Ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersätter flera stöd, bland annat arealersättningen och de flesta tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstödet.

Stödrätterna motsvarade det antal hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste då först godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. gårdsstöd (tidigare arealersättningar, djurbidrag), regionala stöd samt miljöstöd och i **tabellerna 9.2–**

5 mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och **9.7**. Statistiken där avser de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Stöd till rennäringsredovisning redovisas i en särskild tabell (**tabell 9.8**).

Många av stöden till det svenska jordbruket är delvis finansierade av Sverige och vissa helt, t.ex. de nationella stöden till jordbruket i norra Sverige. Mer detaljerad information lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Stödrätter

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstöd.

För det antal hektar jordbruksmark (åkermark och/eller betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005 får jordbrukaren motsvarande antal stödrätter. Dessa stödrätter gav jordbrukaren rätt att få gårdsstöd 2005 och kommande år. Maximalt för Sverige är 597 milj. euro.

Ett fåtal jordbrukare tilldelas särskilda stödrätter och det berör dem som har ett tilläggsbelopp som grundar sig på slaktbidrag 2000–2002 eller am- och dikobidrag där det inte varit krav på foderareal.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark. Sverige delas in i fem regioner och grundbeloppet för åkermark är fastställt per region.

Regionerna motsvarar de produktionsregioner som fanns för den tidigare arealersättningen, undantag är region 5 och 6 som har slagits samman till en gemensam region.

Om jordbrukaren har fått vissa djurbidrag för något av åren 2000–2002 eller torkningsersättning kommer jordbrukarens stödrätter också att bestå av ett tilläggsbelopp. Det inne-

bär att stödrätterna får ett högre värde. Efter som tilläggsbeloppet baseras på företagens tidigare stöd, så varierar det mellan jordbruksföretagen.

Från och med 2006 kan jordbrukaren köpa, sälja och byta stödrätter med andra jordbrukare. Jordbrukaren måste ha minst lika många hektar jordbruksmark som jordbrukaren har stödrätter för att få utbetalt för alla stödrätter.

Gårdsstöd

De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd som i stort sett är helt frikopplade från produktionen. Gårdsstödet betalas ut för det minsta av antalet stödrätter eller antalet hektar mark som jordbrukaren har.

Av **tabell 9.2** framgår att för 2005 utbetalades ca 5 316 milj. kr i gårdsstöd till svenska jordbrukare. De största utbetalningar skedde i Skåne län och i Västra Götalands län.

Stöd för proteingrödor

Från och med stödår 2004 lämnas stöd för odling av proteingrödor. Stödet ingår i den nya jordbruksreformen och kan sökas av jordbrukare som odlar vissa proteingrödor (baljväxter).

Stödet är på maximalt 55,57 euro per hektar (cirka 500 kr/ha). Inom hela EU finns en maximal areal på 1,6 milj. hektar, någon nationell nivå finns inte. Om jordbrukarna inom EU söker stöd för en större areal än den arealen kan stödet komma att minskas. Minskningen kommer då att ske proportionellt.

I Sverige är den ansökta arealen 42 400 ha för 2005, jämfört med 2004, då den ansökta arealen var 38 700 ha.

Stöd för energigrödor

Från och med stödår 2004 lämnas ett särskilt stöd för odling av energigrödor.

Jordbrukare som odlar energigrödor på mark som inte är uttagspliktig areal kan ansöka om det särskilda stödet för odling av energigrödor. Det särskilda stödet lämnas inte för energigrödor som odlas på uttagspliktig areal. Alla jordbruksgrödor utom sockerbetor och hampa

kan berättiga till stöd under förutsättning att de används till godkända energiändamål.

Stödet är maximalt 45 euro (cirka 400 kr) per hektar. Inom hela EU finns en maximal garantiareal på 1,5 milj. hektar, någon nationell nivå finns inte. Visar det sig att jordbrukarna inom EU sökt stöd för en större areal än garantiarealen kommer stödet att minska proportionellt.

Den ansökta arealen i Sverige är 31 100 ha för 2005, vilket är mer än en fördubbling mot 2004 då den ansökta arealen var 14 500 ha.

Anläggningsstöd för energiskog

För uttagen areal som planteras med energiskog lämnas ett stöd som helt finansieras av Sverige. Odling av energiskog berättigade till arealersättning samt ett anläggningsstöd på 5 000 kr/ha år 2004.

Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis

Jordbrukare som odlar stärkelsepotatis kan ansöka om stöd för kontrakterad stärkelsepotatis.

Stödbeloppet är 66,32 euro (cirka 600 kr) per potatismängd, som behövs för att tillverka ett ton stärkelse. Beloppet justeras efter stärkelseinnehållet i potatisen.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis till industrin har för 2005 t.o.m april utbetalts 37 milj kr.

Stöd för kvalitetscertifiering

Jordbrukare som har kvalitetscertifierat sin produktion genom att de är anslutna till ett kvalitetssäkringssystem har möjlighet att få stöd för kvalitetscertifiering. Det kvalitetssäkringssystem som jordbrukaren är ansluten till måste ha kontroller som utförs av ett oberoende certifieringsorgan, dvs. det krävs en oberoende tredjepartskontroll av att jordbrukaren uppfyller de krav som kvalitetssäkringssystemet ställer. Certifieringsorgan som utför den oberoende kontrollen ska vara ackrediterat.

Stödet betalas ut till jordbrukare som har växtodling, betesmark, nötkreatur för kött- och

mjölkproduktion eller får och getter.

Jordbrukare som är berättigade till stödet får en fast ersättning på 2 000 kr. Brukare som har sin mark certifierad kan dessutom få en ersättning per hektar för den mark där det odlas godkända grödor. Ersättningen beräknas bli omkring 20 kronor/hektar, men kan bli högre eller lägre. Ansökningstiden för 2005 års stöd har varit den 31 januari 2006 och stödet har inte betalats ut t.o.m. april 2006.

Stöd till mervärden i jordbruket

Jordbrukare som söker stöd till mervärden i jordbruket måste vara verksam inom minst en av följande produktionsgrenar:

- Spannmål, oljeväxter, proteingrödor, utsäde, stärkelsepotatis, lin eller hampa
- Nötkött
- Mjölkproduktion
- Får och getter

Stödet kan utbetalas för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder. Det kan gälla produkt- och kvalitetsarbete till exempel genom studiebesök och specialistutbyte. Andra områden som kan vara aktuella är tekniska undersökningar, genomförbarhets- och designstudie. Det kan även gälla kostnader för utveckling av produktionsmetoder eller produkter, till exempel marknadsundersökningar och testprodukter.

Stödet betalas ut med högst 75 % av kostnaderna för åtgärderna men med högst 50 000 kr per år och åtgärd. Stöd under 100 euro (cirka 900 kronor) betalas inte ut. Eftersom senaste ansökningsdag för 2005 års bidrag har varit den 31 januari 2006 har inget stöd betalats ut t.o.m. april 2006.

Handjursbidrag

Kvoten för handjursbidrag utgörs från och med 2005 dels av ett utgiftstak, som bygger på utbetalda bidrag åren 2000–2002, dels på en kvot-tilldelning av antal slaktade handjur. För handjursbidrag är kvoten inte fördelad på enskilda jordbruksföretag.

Antal slaktade handjur som berättigar till handjursbidrag omfattas av utgiftstaket och

det maximerade antalet slaktade handjur, som är 250 000 djur.

Mjölkbidrag

År 2004 infördes det nya mjölkbidraget till mjölkproducenterna. Mjölkkvoten är fördelad på jordbruksföretag och bidraget baseras på mjölkproducenternas individuella mjölkkvoter den 31 mars 2005. För att få bidrag krävs att mjölkproducenten levererat mjölk under kvotåret 31 mars 2004 – 1 april 2005.

Sverige har en mjölkkvot som delas upp i leveranskvot och direktförsäljningskvot. Leveranskvot har de producenter som levererar till ett mejeri, medan de som säljer eller skänker mjölk alternativt mjölkprodukter till konsumenter har direktförsäljningskvot.

Ungefär 9 400 mjölkproducenter har ansökt om mjölkbidrag 2005. Sverige har en total mjölkkvot på 3 303 000 ton.

Modulering

Enligt EG:s regler ska 3 % av det totala stödbeloppet (totalt utbetalt = belopp för gårdsstödet, mjölkbidraget, handjursbidraget, stödet för proteingrödor, stödet för energigrödor, stödet för kvalitetscertifiering, stödet för mervärden i jordbruket och stödet för kontrakterad stärkelsepotatis), som överskrider 5 000 euro i huvudsak gå till miljö- och landsbygdsprogrammet.

Vid utbetalning av 2005 års bidrag har moduleringen dragits för samtliga brukare. Avdraget på 3 % av belopp upp till och med 5 000 euro ska återbetalas till brukaren vid ett senare tillfälle, dock senaste den 30 september 2006.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag

EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livs-

medelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav. Pensionärer kan inte få kompensationsbidrag.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 355 och 2 460 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västerbottens län följt av Västra Götalands och Gävleborgs län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått. Totalt utbetalades 639 milj. kronor i kompensationsbidrag för år 2005.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion samt för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark. Nationellt stöd lämnas inte till jordbrukare som vid ansökningstillfället har statlig ålderspension eller hel förtidspension.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. april 2006 har 277 milj.kr utbetalats i nationellt stöd till norra

Sverige för år 2005. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren (20 år när det gäller stödet till våtmarker och småvatten).

Det tidigare miljöprogrammet upphörde att gälla den 31 december 1999. Fr.o.m. år 2000 ingår miljöstöden i miljö- och landsbygdsprogrammet som gäller för perioden 2000–2006. Flertalet nya miljöstöd kan sökas fr.o.m. 2001. Endast miljöstöd för ekologisk produktion och miljöstöd för bevarande av värdefulla kulturmiljöer i renkötselområdet gick att söka redan år 2000.

I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2005 och som ingår i det nya miljö- och landsbygdsprogrammet. För information om stöd som ingick i det tidigare programmet hänvisas till Jordbruksstatistisk Årsbok 2001, eller till Jordbruksverket, www.sjv.se.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöstöd. Totalt utbetalades det år 2005 2 334 milj. kr i ersättningar enligt det nya programmet. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län, vilket motsvarar 17 % respektive 11 % av utbetalningarna.

I **tabell 9.4** visas de arealer för vilka vissa miljöstöd söktes för år 2005.

Bevarande av betesmarker och slätterängar

Från och med 2001 finns två stöd för slätterängar och betesmarker. Dels ett projektstöd för restaurering av slätterängar och betesmarker och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slätterängar, betesmarker, skogs- och fåbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävden upphört. Syftet med stödet

för skötsel av betesmarker och slätterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Stödnivån för anläggning av våtmarker och småvatten kan högst vara 90 % av stödberättigande kostnader och ersättning kan lämnas med högst 10 000 kr/ha och år. Grundersättningen för skötsel av betesmarker, slätterängar, fåbodbete, skogsbete och alvarbete på Öland och Gotland ligger på 1 000 kr/ha, därutöver kan en tilläggsersättning på 1 400 kr/ha lämnas för särskild skötsel av betesmarker och slätterängar med höga biologiska eller kulturhistoriska värden. Kompletterande åtgärder såsom lövtäkt, lieslätter och efterbete ger också ytterligare ersättning. Ett jordbruksskifte ska vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenmurar, trädrader, stentippar, källor och åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att ersättning skall utgå krävs att det sammanlagda ersättningsbeloppet för värdefulla landskapselement på åtagandeenheten uppgår till minst 3 000 kr. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet med detta stöd är att öka antalet vuxna, renrasiga djur av svenska utrotningshotade husdjursraser så att rasernas fortlevnad och den biologiska mångfalden säkras. Ersättning lämnas för att hålla djur av utrotninghotade raser som t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får

och getter och 1 500 kr per djurenhet för linde-rödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Syftet med detta stöd är att bevara odlingslandskapet och förhindra omfattande nedläggning av jordbruksmark. Därigenom bevaras en biologisk mångfald och värdefulla kulturmiljöer. Ersättning lämnas för skötsel av slåttervall och betesvall på åkermark. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning och odlingen ska omfatta minst 0,10 ha under varje år under åtagandeperioden. Ersättningsbeloppet skiljer sig åt mellan stöd-områdena, men ligger mellan 400–2 050 kr/ha.

Vallodling

Syftet med stödet är att öka vallodlingen i områden med stor spannmålsodling. Ersättning lämnas endast för odling på åkermark utanför stödområdena 1–5:b.

Årligt ersättningsbelopp är 300 kronor per hektar.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med stöd till ekologiska produktionsformer är att öka omfattningen av den ekologiska odlingen och djurhållningen. Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 500–7 500 kr/ha. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk odlad slåttervall, betesvall och grönfodergrödor. Ersättningen baseras på antalet mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur) och suggor som finns inom företaget. 1,00 djurenhet kvalificerar för ersättning för 1,00 ha. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor, am- och dikor till 6,67 för tackor och getter (hondjur). Ersättningen per djurenhet är 1 700 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för vårbearbetning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska den kvävebelastning i havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger för fånggröda på 900 kr/ha och för vårbearbetning på 400 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att våtmarker och småvatten anläggs för att minska kväveläckaget från jordbruket samt för att gynna den biologiska mångfalden inom jordbruket. Syftet med stödet för skötsel av våtmarker och småvatten är att stimulera en ökning av arealen våtmarker och småvatten på jordbruksmark. Syftet är också att våtmarkerna och småvattnen sköts så att deras värden för miljön består eller ökar.

Stödnivån för anläggning av våtmarker och småvatten kan högst vara 90 % av stödberättigande kostnader och ersättning kan lämnas med högst 200 000 kr/ha i Blekinge, Skåne och Halland och med högst 100 000 kr/ha i övriga län. Den årliga ersättningsnivån för skötsel av våtmarker och småvatten ligger på 3 000 kr/ha. Dessutom kan ytterligare ersättning på 800 kr/ha utgå för slåtter och bete. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäringstlakning till Östersjön. Dessutom bevaras

odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger på 2 700 kr/ha.

Sockerbetor på Gotland

Ersättning lämnas till jordbrukare på Gotland med miljövänlig odling av sockerbetor. Syftet är att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäringens utlakning till Östersjön. Ersättning lämnas endast på Gotland. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 350 kr/ha.

Skyddszoner

Syftet med stödet för skyddszoner är att minska erosionen av växtnäringssämnen från åkermark till vatten. Skyddszoner gynnar också växt- och djurlivet. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besådda med vall utmed vattendrag. Skydds-zonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skyddszonsskiften minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 3 000 kr/ha.

Strukturstöd

De statliga insatserna för jordbrukets rationalisering samordnas av Jordbruksverket och administreras av länsstyrelserna.

De viktigaste rationaliseringsinsatserna består av startstöd till yngre jordbrukare samt investeringsstöd. Det senare infördes 1997. Även trädgårds- och renkötsföretagare kan få dessa stöd. Tidigare kunde även lånegaranti (statlig borgen för banklån) utgå vid etablering på och effektivisering av företag. Lånegaranti kan numera endast beviljas för trädgårdsföretag. Till så kallad yttre rationalisering (fastighetsombildning) utgår dessutom ett totalt bidrag med 5 milj. kr per år som i huvudsak går till Dalarnas län. I rationaliseringssyfte

kan länsstyrelserna köpa fastigheter och sälja till jordbrukare som är i behov av tillskotts-mark för att förbättra strukturen. Genom ändringar i jordförvärvslagen 1991 har rationaliseringsmomentet tonats ner och andelen tillståndspliktiga förvärv har minskat kraftigt i hela landet.

Till strukturstöden kan även räknas de stöd som fr.o.m. 1995 lämnas till företag med verksamhet inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter.

Investeringsstöd (tabell 9.6)

Investeringsstödet utgår i form av bidrag som varierar geografiskt. I södra och mellersta Sverige ingår stödet i Sveriges program för landsbygdsutveckling år 2000–2006. Syftet är att stimulera investeringar som gynnar miljön, djurmiljön, arbetsmiljön och livsmedelshygienen samt konkurrensförmågan och sysselsättningen vid lantbruksföretagen. Stödet lämnas för fasta investeringar med högst 480 000 kr per företag och fyraårsperiod. Av stödet betalas 25 % av EU och 75 % av Svenska staten.

I norra Sverige ingår investeringsstödet i struktur-fondsprogrammen för mål 1¹ och betalas till 75 % av EU. Syftet med stödet är i huvudsak samma som i södra Sverige. Stödet varierar mellan högst 800 000 och 1 200 000 kr per företag och fyraårsperiod. Det högre beloppet kan utgå till företag i kustområdena i Gävleborgs och Västernorrlands län.

EU-regler begränsar i vissa fall möjligheterna att lämna stöd till utökning av animalieproduktion, särskilt svinproduktion.

Totalt beviljades 1 094 investeringsstöd till ett sammanlagt belopp av 297 milj. kr för år 2005. En stor del av stöden avsåg nya lösdri-ftsladugårdar för mjölkkor.

Startstöd (tabell 9.6)

Startstöd kan lämnas till yngre företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renkötsföretag. Reglerna för stöd, som är lika i hela landet, ändrades den 1 januari 2003 så att stödet numera enbart omfattar en startpremie. (Tidigare tillämpning var att stöd lämnades med en startpremie om högst 100 000 kr plus en ränte-

subvention om högst 100 000 kr efter två år). Stödet ingår i samma program som investeringsstödet (se ovan) och finansieras på samma sätt av EU respektive Sverige. Bidrag kan beviljas vid förstagångsetablering om sökanden är under 40 år och har teoretisk och praktisk jordbruksutbildning. Företaget skall ge brukaren tillfredsställande sysselsättning och försörjning.

Under år 2005 beviljades 214 stöd till ett sammanlagt belopp av 41 milj. kr.

Mjölproduktion är den dominerande driftsriktningen och förekommer vid knappt hälften av företagen.

Stöd till investeringar som avser förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter (tabell 9.7)

Syftet med stödet är att främja varaktigt nya avsättningsmöjligheter för jordbruksprodukter genom att stödja den svenska livsmedelsproduktionen. Stödet riktar sig till dem som bedriver småskalig livsmedelsförädling och till dem som producerar högförädlade livsmedel av innovativ karaktär.

Stödet handläggs dels av Jordbruksverket, dels av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen handlägger stödet i områden som omfattas av mål 1¹ i Sverige.

I **tabell 9.7** redovisas beviljade stöd inom miljö- och landsbygdsprogrammet och de två mål 1-programmen. Totalt 51 milj. kr beviljades till investeringar för förädling och saluföring av jordbruksprodukter år 2005. Nöt-, gris-, får-, lamm-, vilt- och renkött stod för den största andelen av dessa stöd, nämligen 32 %, dvs. 16 milj. kr.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd till rennäringen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.8**.

Efter Tjernobyolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I tabell 9.8 redovisas även ersättningar från Banverket för tågödade och från trafikförsäkringen för vägtrafiködade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket. Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgick. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2005.

1) Mål 1 omfattar Norrbotten och Västerbottens län, Jämtlands och Västernorrlands län, kommunen Torsby i Värmlands län, kommunen Ljusdal i Gävleborgs län, kommunerna Malung, Orsa, Vansbro och Älvdalen och samhällena Venjan och Våmhus i Dalarnas län.

Tabell 9.1

Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2005¹, milj. kr

Disbursed direct support to the agricultural holdings

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
<i>Gårdstöd</i>	.	.	.	.	.	5 316
Stöd för proteingrödor ²	.	.	.	.	..	21
Stöd för energigrödor	.	.	.	.	6	9
Kontrakterad stärkelsepotatis	.	.	.	.	.	37
Nationellt kuvertet	.	.	.	.	.	–
Aterbetalning modulering	.	.	.	.	.	–
<i>Arealersättning</i>	3 480	4 085	4 030	4 025	4 054	.
<i>Djurbidrag, generella</i>	940	1 157	1 567	1 504	1 940	732
Handjursbidrag	331	381	484	463	509	262
Am- och dikobidrag	198	228	281	269	270	.
Tackbidrag	31	20	41	40	40	.
Slaktbidrag	130	260	443	417	422	.
Extensifieringsbidrag	250	267	318	316	344	.
Mjölkbidrag ³	.	.	.	.	355	470
<i>Regionala stöd</i>	864	858	847	846	866	916
Kompensationsbidrag	574	570	565	562	559	639
Nationellt stöd norra Sverige	289	287	282	283	306	276
<i>Miljöstöd, gamla</i>	1 929	671	604	81	..	..
Öppet odlingslandskap	582	14	6	2	.	.
Ekologisk odling	268	105	61	30	.	.
Flerårig vallodling	433	426	423	21	.	.
Biologisk mångfald o. kulturmiljövården	520	17	9	3	.	.
Betesmarker	333	16	8	3	.	.
Slätterängar	14	1	0	0	.	.
Kulturmiljö	173	0	0	0	.	.
Miljökänsliga områden	24	12	9	7	.	.
Våtmarker och småvatten	9	8	7	6	..	..
Extensiv vall, skydds zoner	6	3	2	1	.	.
Fånggrödor	9	1	1	0	.	.
Resurshållande konventionellt jordbruk	94	93	92	16	.	.
Återskapande av slätterängar	3	3	3	1	.	.
Odling av bruna bönor på Öland	2	0	0	0	.	.
Utrotningshotade djurraser	3	1	0	0	.	.
Kulturmiljöstöd för renskötselområdet	0	0	0	0	.	.
<i>Miljöstöd, nya</i>	128	1 725	1 884	2 004	2 104	2 333
Betesmarker och slätterängar	.	585	617	641	669	754
Natur- och kulturmiljöer	.	148	156	161	165	168
Kulturmiljöer i renskötselområdet	1	2	2	5	.	.
Utrotningshotade husdjursraser	.	3	4	4	5	5
Öppet och varierat odlingslandskap	.	479	499	503	503	509
Ekologisk produktion	126	347	415	466	520	573
Vallodling	.	.	.	.	.	85
Minskat kväveläckage	.	151	177	197	203	197
Våtmarker och småvatten	.	0	2	5	7	8
Bruna bönor på Öland	.	2	2	2	2	2
Sockerbetor på Gotland	.	2	3	3	3	3
Skydds zoner	.	5	7	18	26	28
<i>Stöd för växtodlingsplaner</i>	.	.	191	194	129	.
<i>Summa utbetalade direktstöd</i>	7 340	8 495	9 123	8 653	9 099	9 364

1) För perioden 2000–2004 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2005 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2006.

2) Stöd för proteingrödor ingår i arealersättning t.o.m. 2004.

3) Ett nytt bidrag, mjölkbidraget, infördes från och med 2004. Bidraget kan sökas av producenter som har mjölkkvot och som under kvotåret varit aktiva.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2**Gårdsstöd för stödåret 2005 utbetalade t.o.m. april 2006, 1 000-tals kr***Single farm payment and premiums for male bovines and milk*

Område	Gårdsstöd	Protein- grödor ¹	Energi- grödor ²	Kontrakterad stärkelse- potatis	Handjurs- bidrag	Mjök- bidrag ³
<i>Län</i>						
Stockholms	174 174	604	257	–	3 141	5 912
Uppsala	296 674	1 864	668	–	7 641	14 049
Södermanlands	267 475	1 162	1 168	–	8 914	14 276
Östergötlands	505 299	2 965	2 615	–	18 469	33 838
Jönköpings	192 412	295	0	–	23 122	37 106
Kronobergs	111 209	150	8	–	12 318	16 888
Kalmar	304 009	774	97	3 482	22 796	47 641
Gotlands	182 048	848	15	–	11 403	19 628
Blekinge	78 329	47	22	12 830	5 247	6 102
Skåne	1 028 381	2 876	535	20 228	36 096	54 911
Hallands	227 506	1 077	62	55	14 386	35 397
Västra Götalands	893 983	5 774	768	–	44 795	80 293
Värmlands	157 910	579	209	36	9 155	11 382
Örebro	195 206	635	2 148	–	8 407	10 829
Västmanlands	225 225	980	526	–	3 773	7 550
Dalarnas	96 369	195	123	–	6 931	10 283
Gävleborgs	104 082	188	23	–	7 160	11 904
Västernorrlands	69 638	4	.	–	4 231	10 882
Jämtlands	61 974	10	.	–	3 996	12 100
Västerbottens	97 010	1	.	–	7 261	18 984
Norrbottnens	47 237	0	.	–	2 756	10 481
<i>Hela riket</i>						
2005	5 316 149	21 028	9 245	36 632	261 997	470 437
2004 ⁴	5 128 258	..	5 959	.	509 034	355 204
2003 ⁴	5 066 753	.	.	.	462 615	.
2002 ⁴	5 112 732	.	.	.	483 723	.
2001 ⁴	4 860 467	.	.	.	381 397	.
2000 ⁴	4 088 860	.	.	.	330 836	.

1) Nytt bidrag, stöd för proteingrödor, infördes från och med 2004. År 2004 ingår utbetalningen i arealersättning.

2) Nytt bidrag, stöd för energigrödor, infördes från och med 2004.

3) Ett nytt bidrag, mjölkbidraget, infördes från och med 2004.

4) Jämförelsetalen för gårdsstöd t.o.m. 2004 är summan av tidigare arealersättning, am- och dikobidrag, tackbidrag, slaktbidrag och extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3

Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige för stödåret 2005 utbetalt t.o.m. april 2006, 1 000-tals kr*Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden*

Område	Kompensationsbidrag	Nationellt stöd			Summa nationellt stöd
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär o. grönsaker	Mjök	Slaktsvin	
<i>Län</i>					
Stockholms	1 390	.	–	.	–
Uppsala	7 151	.	52	.	52
Södermanlands	178	.	–	.	–
Östergötlands	9 312	.	435	.	435
Jönköpings	58 038	.	184	.	184
Kronobergs	27 318	.	–	.	–
Kalmar	43 096	.	–	.	–
Gotlands	11 695	.	14	.	14
Blekinge	5 849	.	–	.	–
Skåne	20 775	.	–	.	–
Hallands	12 224	.	372	.	372
Västra Götalands	68 121	.	–	.	–
Värmlands	50 958	288	2 993	125	3 406
Örebro	11 812	.	255	.	255
Västmanlands	2 523	.	13	.	13
Dalarnas	42 112	663	3 001	76	3 741
Gävleborgs	62 106	1 211	17 064	1 269	19 544
Västernorrlands	48 816	1 116	34 181	2 460	37 756
Jämtlands	54 093	1 409	59 846	1 129	62 384
Västerbottens	68 302	3 865	86 685	5 740	96 290
Norrbottens	33 558	2 695	47 192	1 829	51 716
<i>Hela riket</i>					
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161
2004	559 131	11 221	283 133	12 049	306 403
2003	562 264	10 915	260 742	11 674	283 331
2002	565 060	8 805	262 393	11 187	282 385
2001	570 367	9 588	265 321	12 407	287 316
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469

Källa Jordbruksverket.

Tabell 9.4
Registrerade arealer för vissa miljöstöd avseende år 2005, hektar
Areas for environmental support

Område	Betesmarker och slätter- ängar	Öppet och varierat odlingslandskap	Ekologisk produktion ¹	Minskat kväve- läckage
<i>Län</i>				
Stockholms	12 631	12 502	16 719	–
Uppsala	18 814	15 291	22 871	–
Södermanlands	17 634	11 435	27 321	–
Östergötlands	46 678	33 449	34 187	27
Jönköpings	40 227	61 603	25 097	32
Kronobergs	22 108	34 844	12 248	70
Kalmar	75 964	56 750	17 218	16 430
Gotlands	27 748	35 566	14 991	12 514
Blekinge	12 251	6 412	3 693	3 959
Skåne	49 379	31 515	26 362	79 460
Hallands	15 549	16 924	13 771	31 483
Västra Götalands	58 064	100 787	109 269	122 343
Värmlands	6 712	46 076	39 831	50
Örebro	9 326	15 837	15 579	–
Västmanlands	8 088	8 982	20 302	510
Dalarnas	13 977	26 520	18 651	–
Gävleborgs	5 854	27 874	24 748	–
Västernorrlands	2 453	22 872	24 322	–
Jämtlands	14 540	23 213	23 996	–
Västerbottens	2 111	30 618	16 520	–
Norrbottnens	1 294	15 199	12 000	–
<i>Hela riket</i>				
2005	461 401	634 268	519 694	266 879
2004	408 656	669 129	462 438	283 945
2003	430 825	646 992	413 619	275 947
2002	401 236	643 967	362 296	177 578
2001	389 866	605 144	294 298	153 722

1) Här redovisas endast areal för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För total miljöstödsareal för ekologisk produktion skall areal som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. Den arealen redovisas dock ej här. Se även kapitel 11.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5
Miljöersättning för stödåret 2005 utbetalade t.o.m. april 2006, 1 000-tals kr
Environmental support

Område	Betes- marker och slätter- ängar	Natur- och kultur- miljöer	Kultur- miljöer i ren- skötsel- området	Utrot- nings- hotade hus- djurs- raser	Öppet och varierat odlings- landskap	Ekologisk produk- tion ¹	Vallodling ²
<i>Län</i>							
Stockholms	19 880	3 601	–	147	5 045	17 422	6 421
Uppsala	32 053	6 159	–	128	6 111	25 609	4 215
Södermanlands	33 488	4 772	–	82	4 547	28 852	9 634
Östergötlands	82 969	14 774	–	235	13 425	41 694	13 150
Jönköpings	53 506	10 182	–	154	24 366	30 554	18
Kronobergs	31 694	7 578	–	179	13 778	16 077	0
Kalmar	129 898	21 110	–	234	22 649	19 825	6 016
Gotlands	51 009	1 321	–	157	14 203	19 058	4 768
Blekinge	23 074	4 283	–	187	2 508	4 808	2 449
Skåne	85 947	35 215	–	403	12 438	30 987	13 262
Hallands	25 109	13 059	–	159	6 843	16 889	6 688
Västra Götalands	85 917	24 827	–	585	43 915	128 214	13 016
Värmlands	9 968	1 824	–	446	53 454	42 921	51
Örebro	17 325	5 288	–	114	11 058	15 565	2 813
Västmanlands	16 096	4 034	–	110	3 652	20 572	2 813
Dalarnas	17 656	2 154	–	546	32 564	21 394	0
Gävleborgs	10 136	929	–	318	49 845	25 614	0
Västernorrlands	4 050	587	–	236	46 967	22 702	0
Jämtlands	16 521	2 017	–	431	47 798	22 047	1
Västerbottens	3 751	2 315	–	350	62 673	12 555	0
Norrbottnens	4 354	1 483	–	165	31 143	9 485	0
<i>Hela riket</i>							
2005	754 401	167 511	–	5 367	508 983	572 845	85 316
2004	669 494	165 316	–	4 716	503 219	520 491	.
2003	640 632	160 547	4 636	4 270	502 658	465 933	.
2002	616 764	155 681	2 366	3 935	499 117	415 293	.
2001	585 086	148 273	1 648	3 184	479 097	346 771	.
2000	.	.	1 461	.	.	126 484	.

1) Här redovisas endast miljöstöd för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För totalt miljöstöd för ekologisk produktion skall miljöstöd som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

2) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödsystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5 (forts.)

Område	Minskat kväve-läckage	Våtmarker och småvatten	Bruna bönor på Öland	Socketbetor på Gotland	Skyddszoner	Summa miljöstöd
<i>Län</i>						
Stockholms	–	280	.	.	1 117	53 914
Uppsala	–	105	.	.	2 172	76 552
Södermanlands	–	837	.	.	2 878	85 091
Östergötlands	24	1 298	.	.	2 727	170 295
Jönköpings	8	142	.	.	359	119 289
Kronobergs	34	30	.	.	86	69 456
Kalmar	11 981	606	1 895	.	647	214 860
Gotlands	8 708	16	.	2 766	674	102 681
Blekinge	3 314	192	.	.	169	40 983
Skåne	61 113	2 403	.	.	3 488	245 258
Hallands	22 160	959	.	.	1 472	93 340
Västra Götalands	89 356	965	.	.	5 412	392 206
Värmlands	77	–	.	.	881	109 622
Örebro	–	499	.	.	2 365	55 027
Västmanlands	360	29	.	.	3 644	51 311
Dalarnas	–	9	.	.	177	74 500
Gävleborgs	–	–	.	.	75	86 919
Västernorrlands	–	8	.	.	–	74 550
Jämtlands	–	–	.	.	–	88 817
Västerbottens	–	–	.	.	–	81 644
Norrbottens	–	–	.	.	–	46 630
<i>Hela riket</i>						
2005	197 136	8 378	1 895	2 766	28 344	2 332 942
2004	202 804	7 086	2 068	2 817	25 966	2 103 977
2003	197 092	4 630	2 049	3 076	18 401	2 003 925
2002	177 391	2 121	1 851	2 500	6 916	1 883 935
2001	151 340	373	1 824	2 167	5 181	1 724 945
2000	.	.	.	.	.	127 945

Tabell 9.6**Beviljade investerings- och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötsföretag 2005***Granted investment support to holdings in agriculture, horticulture and reindeer breeding*

Område	Investeringsstöd		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr
<i>Län</i>				
Stockholms	31	6 187	5	850
Uppsala	14	4 003	3	400
Södermanlands	53	11 714	8	1 400
Östergötlands	43	11 004	18	3 450
Jönköpings	50	12 597	5	900
Kronobergs	40	8 400	4	750
Kalmar	81	18 509	12	2 225
Gotlands	36	7 570	9	1 650
Blekinge	17	3 355	–	–
Skåne	190	38 765	19	3 750
Hallands	33	9 299	6	1 200
Västra Götalands	139	30 853	31	5 550
Värmlands	34	7 773	18	3 500
Örebro	36	9 685	6	1 200
Västmanlands	9	1 523	7	1 250
Dalarnas	32	7 576	8	1 550
Gävleborgs	41	11 460	10	1 900
Västernorrlands	53	18 142	4	800
Jämtlands	80	33 213	14	2 800
Västerbottens	50	27 271	10	2 000
Norrbottens	32	17 610	17	3 400
<i>Hela riket</i>				
2005	1 094	296 509	214	40 525
2004	766	160 316	235	40 820
2003	617	133 134	199	33 725
2002	1 000	212 115	285	27 332
2001	1 126	232 301	393	38 500
2000	360 ¹⁾	86 451	121	12 100

1) P.g.a att EU:s regler för stöden dröjde blev antalet beviljade stöd år 2000 onormalt lågt.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7**Beviljade stöd till investeringar för förädling och avsättning enligt miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006, 1 000-tals kr***Granted investment support to improved processing and marketing according to the environmental and rural development plan for Sweden for the period 2000–2006*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nöt-, gris-, får-, lamm-, vilt- och renkött	20 235	8 489	20 449	18 800	18 204	16 154
Mjölk och mjölkprodukter	12 537	16 666	13 583	13 040	24 785	5 309
Fågelkött	7 422	3 366	4 473	2 222	1 407	660
Ägg	4 576	1 043	2 465	996	460	479
Spannmål	2 881	236	6 396	6 823	1 279	9 321
Oljeväxter	–	–	211	124	1 504	496
Frukt, bär och grönsaker	8 056	8 679	20 383	8 233	8 545	11 360
Potatis	1 779	7 295	7 816	1 739	8 440	6 941
Blommor och plantor	–	768	526	480	131	501
Totalt	57 485	46 542	76 302	52 457	64 754	51 221

Källa: Jordbruksverket och Länsstyrelsen.

Tabell 9.8**Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2005, 1 000-tals kr***Disbursed support and compensation to reindeer breeding*

Typ av stöd	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Prisstöd	14 663	15 514	19 736	18 730	14 463	17 480
Ersättning p.g.a. Tjernobyloyckan, utbet.	9 884	10 983	9 865	11 180	8 461	9 763
Övriga medel för främjande av rennäringen, varav; katastrofsskadeskydd projektstöd m.m.	6 779 566 6 213	7 040 2 804 4 236	9 416 4 663 4 753	2 903 – 2 903	863 – 863	5 423 2 202 3 221
Ersättning (anslagsposter) för rovdjursrivna renar	35 000	35 000	44 000	44 000	42 000	47 000
Ersättning för tågdödade renar	2 326	1 791	1 425	1 454	1 411	2 282
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 499	4 217	4 058	3 479	4 512	4 256

Källa: Jordbruksverket, Vägverket, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.

10 Jordbrukets ekonomi

I kapitel 10 beskrivs jordbrukets ekonomi i dess helhet och sektorns roll i samhälls ekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Totalt omfattar redovisningen:

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn
- Intäkter, kostnader m.m. för företagen
- Jordbrukarhushållens inkomster
- Prisindex
- Arrendepreiser
- Markpriser
- Priser på lantbruksenheter

Sammanfattning

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Jordbrukets bidrag till BNP uppgick 2003 till 13,1 miljarder kr, vilket motsvarade 0,5 % av BNP (mätt som jordbrukets förädlingsvärde till baspris i relation till BNP marknadspris). Sedan mitten av 1980-talet har jordbrukets andel successivt minskat men det bör påpekas att fullständig jämförbarhet – p.g.a. omläggning av beräkningssystemet – bara föreligger bakåt t.o.m. 1993 (**tabell 10.1**).

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA (Economic Accounts for Agriculture) är en ekonomisk kalkyl för jordbruket som beräknas inom alla EU-länder och som fr.o.m. år 2000 har ersatt den tidigare svenska sektorskalkylen. Jordbrukets ekonomiska resultat enligt EAA redovisas i **tabell 10.2**. Produktionsvärdet redovisas till baspriser vilket innebär att s.k. produktrelaterade direktersättningar (produktsubventioner) enligt den gemensamma jordbrukspolitikerna ingår i värdet för respektive produkt. Övriga direktersättningar (produktionssubventioner) utgörs bl.a. av

miljöersättningar, extensifieringsbidrag, kompensationsbidrag och ersättning för uttagen areal.

Efter ökning under 2000 och 2001 sjönk jordbrukssektorns produktionsvärde i löpande baspriser svagt mellan 2001 och 2002. År 2003 steg produktionsvärdet åter något och under 2004 noterades en fortsatt marginell ökning (+0,7 %). Värdet av vegetabilieutvecklingen sjönk svagt, huvudsakligen som en följd av prisutvecklingen. Den totala spannmålsproduktionen var under 2004 något större än under 2003 och genomsnittet de senaste fem åren. Spannmålsarealen minskade jämfört med 2003, men detta uppvägdes av ökade hektarskördar. Den totala skörden för oljeväxter ökade mycket kraftigt 2004 och var den största sedan 1995. Detta var en följd av både ökad odling och ökade hektarskördar. Matpotatisskörden ökade, liksom arealen, medan priserna minskade kraftigt. För animalier ökade produktionen med 1,5 % mellan 2003 och 2004. Den viktigaste orsaken var ökade slaktvolymerna.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

I Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är företagen grupperade efter olika driftinrikt-

ningar med hjälp av jordbruksstatistikens typklassificeringssystem, vilket dock inte innebär att redovisningen av resultatutvecklingen är renodlad till en produktionsgren. Detta sammanhänger med att företagen väljs efter sin huvudsakliga driftsriktning. Företag i gruppen Jordbruksväxter kan således även ha vissa animalieinkomster, inkomster från körslor utanför företaget, hyror samt inkomster av övrig verksamhet utanför jordbruket. En resultatförändring i en viss grupp behöver därför inte enbart bero på förändrad lönsamhet inom den huvudsakliga verksamhetsgrenen.

Intäkter i jordbruket redovisas i **tabell 10.3** med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. I respektive intäkter ingår också inkomster från direktstöd. Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, arbetskostnader, avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto. I tabellen sker även redovisning för skogsbruket. Intäkterna för skogsbruket avser årets försäljningar och inkluderar inte värdeändring i skogsbeståndet.

En jämförelse av resultaten mellan år 2003 och år 2004 visar att svinföretagens genomsnittliga resultat förbättrades något mellan åren, denna resultatförbättring motsvarar dock inte den resultatförsämring som skett mellan föregående två år. Växtodlingsföretagens mjölkföretag visade en försämring av resultatet. Det genomsnittliga nettoresultatet för svinföretag var precis som under 2003 negativt och det genomsnittliga nettoresultatet för kött djursföretag var fortsatt svagt under år 2004.

Jordbrukarhushållens inkomster

I **tabell 10.4** redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter i olika storleksgrupper av jordbruksföretag för åren 2000–2003. T.o.m. 1998 avsåg redovisningen brukare inklusive maka/make. Fr.o.m. 1999 avser redovisningen hela hushållets inkomster, varför resultaten efter 1998 inte är fullt jämförbara med tidigare år.

Resultaten från och med år 2000 påverkas dessutom något av det från och med detta år nya sättet att producera Lantbruksregistret.

I **tabell 10.5** återfinns med uppdelning på län jordbrukarhushållens genomsnittliga taxerade inkomst för 2003 av näringsverksamhet och tjänst samt nettointkomst av kapital. Genom att därutöver beakta underskott av näringsverksamhet, nettoförändring av expansionsmedel samt allmänna avdrag har hushållsinkomsten före transfereringar erhållits. Vidare redovisas positiva ej skattepliktiga transfereringar, negativa transfereringar samt hushållsinkomsten efter dessa transfereringar.

Av **tabell 10.5** framgår att jordbrukarhushållen i Jönköpings län hade den högsta genomsnittliga hushållsinkomsten efter transfereringar, 248 000 kr vilket var 9 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Västerbottens, Uppsala, Skåne och Västmanlands län. Lägst inkomst redovisades för Gotlands län med 196 600 kr per hushåll, vilket var 13 % under riksgenomsnittet. Därefter följde Stockholms, Norrbottens och Hallands län.

Prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex visar att jordbrukets avräkningspriser sjunkit med drygt 2 % sedan 2000 medan kostnaderna för att ta fram olika produkter stigit med drygt 15 % (**tabell 10.6**). Prisutvecklingen i detaljledet var ca 6 % upp sedan 2000.

I **tabell 10.7** visas några av de prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Något helt entydigt mönster är svårt att se i tabellen. I allmänhet har dock priserna på produktionsmedel som dieselolja och handelsgödsel gått upp under det senaste året. Även jordbrukarnas avräkningspriser för animalier och vegetabilier varierar.

I **tabell 10.8** visas indextal för olika delposter i avräkningsprisindex. Prisutvecklingen sedan 2000 har varit rätt splittrad. Exempelvis har avräkningspriset på oljeväxter stigit med 30 % medan avräkningspriset på spannmål sjunkit med 10 %.

Arrendepriser

Jordbruksarrendena har ökat kontinuerligt i pris under senare år. Jämför **tabell 2.3**.

Jordbruksverkets arrendeprisundersökning visar att antalet arrenden var i genomsnitt 3,3 år 2004 per företag med arrenden. Antalet var störst i norra Sverige och lägst i Östra Mellansverige. Arrenden inom jordbruket kan vara av skilda slag. Ett arrende kan t.ex. avse en hel gård med tillhörande byggnader och bostadshus eller ett sidoarrende på mindre än ett hektar. Det kan röra sig om några hektar av den bästa åkermarken eller åkermark avsedd för bete. Detta påverkar naturligtvis arrendepriserna liksom om marken arrenderas från nära släkt eller vänner.

Det är också vanligt att arrenden är gratis. Andelen gratisarrenden i olika delar av Sverige redovisas i tablån nedan.

Andelen gratisarrenden av jordbruksarrendena 2002 och 2004:

Område	Län	2002, %	2004, %
Sydsverige	K,M	4	5
Västsverige	N,O	14	10
Småland med öarna	F,G,H,I	9	15
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	10	5
Norra Mellansverige	S,W,X	40	43
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	56	61
Hela riket		14	13

Sammanställningen avser enbart marknadsmissiga arrenden, dvs. släktarrenden och arrenden genom självägda bolag ingår inte. Gratisarrendena är vanligast i norra Sverige där 61 % av arrendena var gratis 2004. Lägst var andelen i Sydsverige (5 %).

I **tabell 10.9** redovisas de genomsnittliga arrendepriserna år 2004 för jordbruksmark, dvs. både åker- och betesmark, samt för enbart åkermarken. För jordbruksmarken var genomsnittspriset 1 080 kr per hektar om gratisarrendena medräknas och 1 190 kr om de inte tas med. För enbart åkermarken var arrendepriserna i genom-

snitt drygt 130 kronor högre än för jordbruksmarken. De regionala skillnaderna var dock stora. Arrendepriserna i det jordbruksdominerade sydsverige var avsevärt högre än i norra Sverige.

Sedan 1994 har arrendepriserna stigit med 36 %. Kraftigast var ökningen mellan 1996 och 1997 samt mellan 2000 och 2001 då de steg med omkring 7 % (**tabell 10.10**).

Priset på jordbruksmark

Priset på jordbruksmark (åker- och betesmark) skiljer sig kraftigt mellan olika regioner. I det jordbruksdominerade sydsverige är de i genomsnitt runt sjutton gånger högre än i Norrland. Priserna har i kronor ökat med ca 1 000 kr per hektar i Norrland sedan mitten av 1990-talet, medan de i t.ex. Götalands södra slättbygder ökat med nästan 35 000 kr per hektar. I genomsnitt för riket har markpriserna ökat med runt 11 500 kr eller med drygt 100 % sedan 1995. Ökningen var kraftigast under periodens första del. Sälunda steg de med ca 43 % mellan 1995 och 1999 (**tabell 10.11**). Även mellan 2003 och 2004 har prisökningen varit stor.

Det bör understrykas att prisstatistiken bygger på ett relativt litet antal köp. Den kraftiga variationen mellan olika år kan i viss utsträckning bero på detta (se nedan).

Priser på lantbruksenheter

År 2005 redovisades totalt 3 465 marknadsmissiga köp av fastigheter för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling av 1 335 000 kr. Ett ovägt medelvärde för köpeskillingskoefficienten var 1,81 (**tabell 10.12**).

Om statistiken

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av den s.k. bruttonationalprodukten.

Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 92 (standard för svensk näringsgrensindelning 1992). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till marknadspris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagets driftsöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras huvudsakligen på Jordbruksverkets EAA-kalkyl.

EAA – ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA är ett räkenskapssystem för jordbruket som baseras på European System of Integrated Economic Accounts (ESA), ett redovisningssystem som följer FN:s rekommendationer för nationalräkenskaper.

EAA följer principen att all jordbruksproduktion skall ingå och avsikten med kalkylen är att beräkna värdet av all produktion och alla kostnader för denna produktion för att kunna upprätta en resultaträkning. För detta finns en förteckning över de produktionsgrenar och andra aktiviteter som anses vara karakteristiska för jordbruket och som därför skall ingå i beräkningarna, oavsett på vilken typ av företag produktionen sker. EAA är en kalkyl för jordbrukssektorn men innefattar inte jordbrukarhushållens intäkter från annan verksamhet, såsom från skogsbruk eller anställning.

Intäkter från och kostnader för försäljning av vidareförädlade produkter skall i princip inte ingå i EAA. För företag som har flera produk-

tionsprocesser vertikalt integrerade, exempelvis djuruppfödning och gårdsslakteri med försäljning, gäller således att enbart intäktsvärdet från och kostnaderna för primärproduktionen av jordbruksprodukter skall ingå i EAA. Inte heller ingår förädlade mjölkprodukter.

I EAA utgörs undersökningspopulationen av alla företag som bedriver växtodling på friland (inkl. trädgårdsodling) eller under glas, husdjursskötsel, uppfödning av hästar eller sällskapsdjur (dock ej för eget privat bruk), bi-odling, renskötsel, pälsdjursskötsel, uppfödning av vilt i hägn eller entreprenadtjänster åt andra jordbruksföretag. Utöver detta kan sådana verksamheter ingå som intäkt- eller kostnadsmissigt ur statistiksynpunkt inte kan skiljas från jordbruksverksamheten. Sådana verksamheter benämns ”Sekundära ej särskiljbara icke-jordbruksaktiviteter”. För Sverige ingår här väsentligen maskintjänster utanför sektorn, såsom snöröjning åt kommuner.

EAA bygger till största delen på sammanställningar och bearbetningar av redan befintligt statistikunderlag, såsom lantbruksregistret (LBR), skördestatistik, prisstatistik, slaktstatistik och bokföringsundersökningen FADN. Det primärmaterial som särskilt tas fram inom ramen för denna statistik är intäkter för trädgårdsnäringen samt arrendekostnader och avskrivningskostnader för maskiner och redskap.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), som genomförs av SCB på Jordbruksverkets uppdrag, redovisar utvecklingen av lantbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. Resultaten från JEU används för jordbrukspolitiska ställningstaganden samt för rådgivning, undervisning och forskning.

Sverige skall som medlemsland i EU lämna uppgifter från JEU till EU:s bokföringssystem Farm Accountancy Data Network (FADN). Uppgifterna i FADN används främst som underlag för jordbrukspolitiska beslut och för

uppföljning av EU:s jordbrukspolitik CAP (Common Agricultural Policy).

JEU baseras på ett omfattande primärmaterial för ett urval av företag. Det består av bokföringsmaterial avseende inkomster och utgifter samt uppgifter om lager, inventarier och anläggningar. Resultaten redovisas nationellt som medeltal per företag efter riksområden, driftsinriktningar och standardiserat arbetsbehov (uttryckt i standardtimmar). Redovisningen på driftsinriktningar sker såväl enligt svensk typologi som enligt EU:s typologi.

Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag. Den urvalsplan som EU antagit för JEU har inneburit en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då det var fullt utbyggt. Under uppbyggnaden av antalet företag har företagen i princip behållits utan utbyte, oavsett hur många år de deltagit, för att snabbt komma upp i den av EU angivna urvalstorleken. I de följande undersökningsgångarna har urvalet successivt förnyats.

Fr.o.m. JEU 1996 anpassades undersökningens datainnehåll till kraven för FADN. Denna anpassning innebär att beräkningarna av resultatet i jordbruket i princip enbart omfattar nominellt resultat till nukostnad. Dessutom redovisas ett modifierat nominellt resultat till anskaffningskostnad genom att alternativa beräkningar för avskrivningskostnader görs på anskaffningsvärden. För skogsbruket ändrades redovisningen till kontantredovisning vilket innebär att förändring i skogsförrådet inte beaktas i resultatet.

JEU förändrades i väsentliga delar under perioden 1995–1998, bl.a. som följd av anpassning till EU:s FADN-system. Undersökningsresultaten för 2004 kan på grund av dessa ändringar bara jämföras bakåt t.o.m. JEU 1996.

Härutöver bör vid jämförelser beaktas den statistiska osäkerheten till följd av urvalets begränsade storlek. Medelfelen för medeltalskattningarna anges i redovisningen i Statistiska meddelanden. Det kan noteras att medelfelen för intäkter och driftskostnader totalt ofta ligger i storleksordningen 2–10 %. För skattningar av bruttoreultat ligger medelfelen för vissa grupper högre.

Jordbrukarhushållens inkomster

Undersökningen Jordbrukarhushållens inkomster genomförs av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Den bygger på en sambearbetning mellan Lantbrukregistret (LBR) och den totalräknade inkomststatistiken (IoT). Från LBR hämtas uppgifter om vilka som var brukare vid lantbruksföretagen det aktuella året samt de uppgifter som behövs för att fördela brukarna på olika redovisningsgrupper. Från IoT, som innehåller uppgifter om hela Sveriges befolkning, hämtas uppgifter om inkomster, avdrag, skatter och sociala ersättningar.

Medelvärden per hushåll redovisas för ett stort antal ekonomiska variabler med fördelning på riksområden, storlek efter åkerareal, driftsinriktningar samt brukarens ålder. Vidare redovisas antalet hushållsmedlemmar för samma grupper, vilket möjliggör en beräkning av medelvärden per hushållsmedlem. Dessutom redovisas medelvärden för brukare och maka/make med uppdelning på kvinnor och män för några variabler.

I redovisningar avseende inkomståren till och med 1998 ingick endast brukaren och brukarens maka/make. Från och med inkomståret 1999 redovisas uppgifterna per hushåll med i princip samma definition av hushållet som i registret över totalbefolkningen (RTB). I RTB-hushållet ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), sammanboende som har gemensamt barn och barn oavsett ålder som bor på samma fastighet som föräldrarna. RTB-hushållet kan bestå av maximalt två generationer. Denna förändring samt det från och med år 2000 påverkas dessutom något av det från och med år 2000 nya sättet att producera Lantbruksregistret, vilket inneburit att andelen äldre brukare minskat, försvårar jämförelser med uppgifter avseende inkomståret 1999 och tidigare.

Prisindex

Jordbruksverket beräknar och publicerar månatligen indextal över prisutvecklingen på jord-

brukets område. Indexsystemet syftar främst till att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Fr.o.m. år 2004 publiceras indexserierna med 2000 som basår. Tidigare basår var 1995.

Följande indexserier ingår i indexsystemet:

- 1 Produktionsmedelsprisindex (PM-index)
- 2 Avräkningsprisindex (A-index)
- 3 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J)
- 4 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J)

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1 och 2 utarbetas av Jordbruksverket och 3 och 4 av SCB. Indexentalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indexentalen är 2000. EU-medlemskapet 1995 har medfört att indexserierna 1–2 har förändrats såväl innehållsmässigt som metodmässigt. Vikterna i indexserierna 1–2 ändras inte längre årligen utan byts med vissa intervall, fastställda av EU.

Produktionsmedelsprisindex (PM-index) belyser prisutvecklingen för de produktionsmedel som används i jordbruket, med undantag för lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital. Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. Vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i EAA-kalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex (A-index) visar den genomsnittliga utvecklingen av producentpriserna på jordbruksprodukter i landet. Fram t.o.m. 1994 ingick i denna indexserie enbart de produkter som omfattades av den dåvarande

svenska jordbruksregleringen. Inom EU ingår trädgårdsnäringen i jordbrukssektorn, varför A-index fr.o.m. 1995 utvidgats till att omfatta prisutvecklingen även på dessa produkter. Vägningstalen i A-index grundas på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar inte de numera mycket betydelsefulla produktobundna direktstöden till jordbruksproduktionen (t.ex. areal- och djurbidrag).

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J) är en delserie av SCB:s producentprisindex (PPI) och mäter prisutvecklingen på de livsmedel som lämnar livsmedelsindustrin och avser jordbruksprodukter, vilka ingick i den tidigare jordbruksprisregleringen. I denna prisserie mäts inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J) är en delserie av SCB:s konsumentprisindex (KPI) och följer utvecklingen på priserna till konsument på samma produkter som PPI-J. Liksom för PR-index och PPI-J ingår inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter i KPI-J.

Konsumentprisindex (KPI) utarbetas månadsvis av SCB och mäter prisutvecklingen i detaljhandeln vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatten registreras i konsumentprisindex men inte i övriga indexserier (se även kapitel 19).

Arrendepriser

Arrendeprisundersökningar har genomförts intermitterat av Jordbruksverket sedan 1994. Syfte och urvalsstorlek har varierat något över åren. I undersökningen för år 2004 var urvalet 1 800 jordbrukare vilka enligt Lantbruksregistret arrenderade åker (**tabell 10.9**).

Priset på jordbruksmark

EU-inträdet innebar bl.a. önskemål om en statistisk redovisning av marknadspriserna på jordbruks- och åkermark. Regelbunden statistik avseende rena markpriser, uttryckt i kro-

nor per hektar, hade tidigare inte framtagits för Sverige. Dock har vissa överslagsmässiga beräkningar gjorts av Jordbruksverket.

Köp av enbart jordbruksmark är så sällan förekommande att statistik baserad på enbart sådana köp skulle bli alltför bristfällig för statistisk redovisning. De flesta köp av jordbruksmark omfattar också andra ägoslag eller byggnader. Till grund för redovisningen i **tabell 10.11** ligger dels det prismaterial (köpeskillingsstatistik) som används av SCB vid beräkning av fastighetsprisutvecklingen, dels uppgifter om det totala fastighetsbeståndet.

Det använda prismaterialet begränsas till vanliga köp, vilka representerar marknadsvärdet enligt fastighetstaxeringslagen. Endast köp med en total areal på minst två hektar och ett taxeringsvärde på minst 1 000 kr ingår. Vidare omfattar statistiken bara köp med köpeskillingskoefficienter i intervallet 0,5 – 6,0, vilket innebär att s.k. extrema köp inte tas med. Inte heller ingår köp med intressegemenskap (såsom mellan nära släktingar) eller köp där lösöre ingår i köpeskillingen.

För varje köp har värdet av jordbruksmarken uppskattats genom antagandet att denna andel av det totala priset är detsamma som jordbruksmarkens andel av taxeringsvärdet för den köpta egendomen.

För att statistiken skall ge en rättvisande och representativ bild av markpriserna vid genomförda köp har använts s.k. efterstratifiering. Vid denna har använts uppgifter från det totala fastighetsbeståndet i taxeringsregistret.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenheter.

Den s.k. köpeskillingskoefficienten som redovisas i **tabell 10.12** utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde, vilket är det taxeringsvärde som sattes vid 2005 års allmänna fastighetstaxering för lantbruk. Den redovisas som ovägt medelvärde. Vid beräkningen av

köpeskillingskoefficienten tas inte med s.k. släktköp, dvs. köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Annan publicering

EAA: Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se. Statistiska meddelanden JO 45 SM 0502.

Nationalräkenskaperna: Tabellen grundas på beräkningsunderlag från Nationalräkenskaperna vid SCB.

Jordbruksekonomiska undersökningen: Nationellt publiceras JEU-resultaten i serien Statistiska Meddelanden, senast i JO 40 SM 0601. Redovisning lämnas för företag med kalenderåret som redovisningsperiod. Statistiken presenteras såväl med svensk typologi som EU:s typologi. I samtliga tabeller klassificeras företagen efter region och storleksklass efter standardtimmar.

Jordbruksekonomiska undersökningen publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser (SSD) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

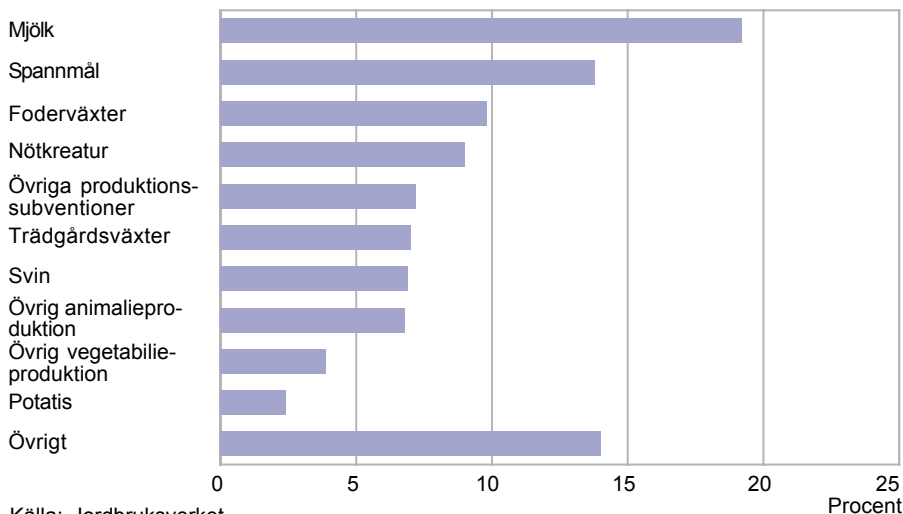
Jordbrukarhushållens inkomster: Statistiska meddelanden, Jordbrukarhushållens inkomster 2003, JO 42 SM 0501.

Prisindex: Priser och prisindex inom livsmedelsområdet, Jordbruksverket Månadsstatistik. Statistiken är numera tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik.

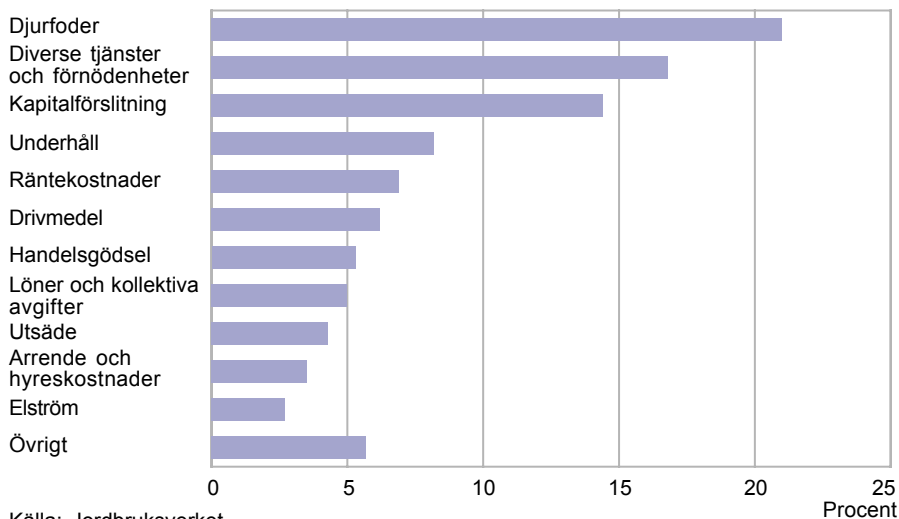
Arrendepriiser: Arrendepriiser på jordbruksmark 2004, JO 39 SM 0501. Statistiken är numer tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se under rubriken Statistik. Denna statistik publiceras vartannat år.

Markpriser: Priser på jordbruksmark 2004, JO 38 SM 0501. Statistiken är numer tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se under rubriken statistik och fakta.

Priser på lantbruksenheter: SCB, Statistiska meddelanden, BO 41 SM 0601.

Figur 10A**Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2004 i löpande priser***Output value in the agricultural sector at current basic prices*

Källa: Jordbruksverket.

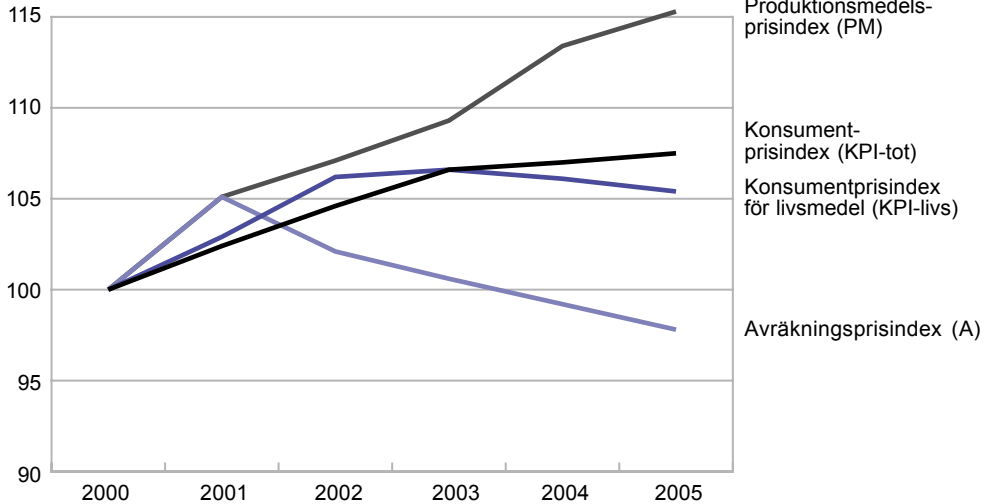
Figur 10B**Jordbrukets kostnader till baspriser år 2004 i löpande priser***Costs in the agricultural sector at current basic prices*

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10C
Jordbrukets prisindex 2000–2005 (2000=100)

Agricultural price indices

Procent

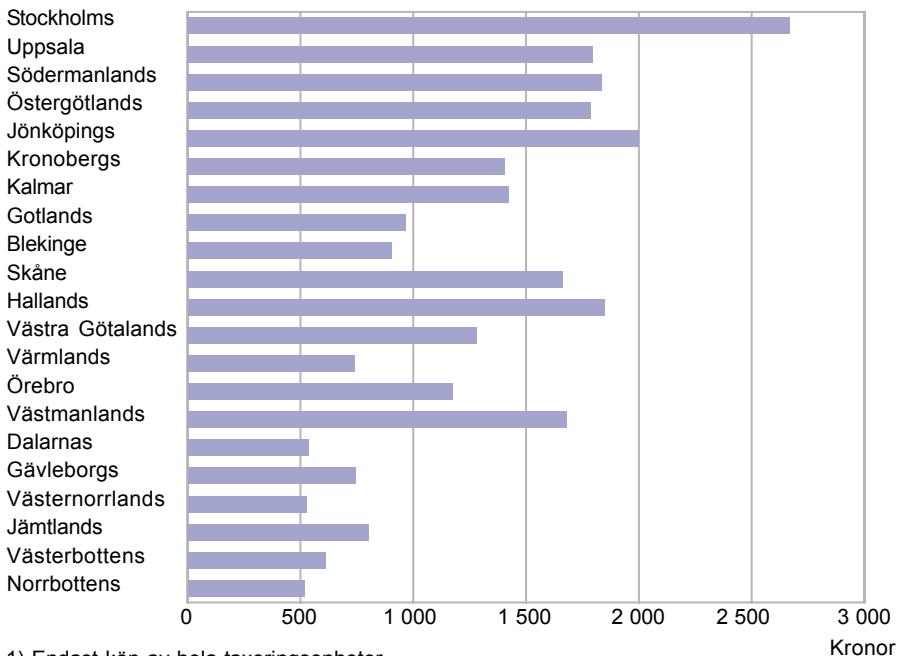

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10D
Försålda lantbruksenheter¹ år 2004*, köpeskilling medelvärde, 1 000-tals kr

Sold agricultural units, average market price

Län:

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

Tabell 10.1**Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2003 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr***Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices*

År	Totala bruttonationalprodukten till marknadspris, miljoner kr	Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten (jordbrukets förädlingsvärde till baspris)	
		Miljoner kr	Procentuell andel
2003	2 459 413	13 074	0,5
2002	2 371 606	13 304	0,6
2001	2 288 351	13 277	0,6
2000	2 217 290	12 549	0,6
1999	2 096 363	12 699	0,6
1998	1 987 242	13 770	0,7
1997	1 904 656	13 917	0,7
1996	1 829 429	13 728	0,8
1995	1 787 889	15 812	0,9
1994	1 661 590	15 513	0,9
1993	1 557 060	15 239	1,0

Källa: SCB, Nationalräkenskaper.

Tabell 10.2

Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2004 i löpande priser, mkr*EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2004 at current prices*

EAA	2000	2001	2002	2003	2004
01 Spannmål (inkl. utsäde)	7 105	7 662	7 232	7 479	7 055
02 Industrigrödor	1 592	1 696	1 858	1 735	1 927
02.1 Oljeväxtfrön (inkl. utsäde)	362	346	498	419	646
02.2 Proteingrödor (inkl. utsäde)	146	174	182	174	223
02.4 Sockerbetor	1 076	1 173	1 169	1 134	1 044
02.5 Andra industrigrödor	7	3	9	8	14
03 Foderväxter	5 215	4 971	4 730	4 726	5 025
04 Köks- och plantskoleväxter	2 819	2 939	2 968	2 948	3 107
04.1 Färska grönsaker	1 219	1 291	1 397	1 405	1 444
04.2 Blommor och växter	1 600	1 649	1 571	1 542	1 663
05 Potatis	1 183	1 457	1 251	1 557	1 229
06 Frukt och bär	336	316	283	422	455
09 Andra växter och vegetabiliska produkter	37	55	63	51	51
10 Vegetabilieproduktion (01 till 09)	18 288	19 095	18 385	18 918	18 850
11 Djur	9 202	10 302	10 221	9 746	10 100
11.1 Nötkreatur	3 909	4 269	4 418	4 465	4 599
11.1 Svin	3 335	4 004	3 649	3 221	3 516
11.3 Hästar	547	552	529	508	491
11.4 Får och getter	150	134	163	173	167
11.5 Fjäderfå	868	946	1 035	948	902
11.6 Andra djur	394	397	427	431	423
12 Animaliska produkter	11 228	11 238	11 228	11 340	11 310
12.1 Mjölke	10 011	9 821	9 859	9 924	9 821
12.2 Ägg	808	941	921	936	986
12.3 Andra animaliska produkter	410	476	448	480	503
13 Animalieproduktion (11+12)	20 431	21 540	21 449	21 086	21 409
14 Produktion av jordbruksvaror (10+13)	38 718	40 635	39 834	40 005	40 259
15 Produktion av jordbrukstjänster	938	999	1 062	1 100	1 140
16 Jordbruketsproduktion (14+15)	39 656	41 634	40 896	41 105	41 399

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.2 (forts.)

EAA	2000	2001	2002	2003	2004
17 Sekundära icke jordbruksaktiviteter	1 463	1 719	2 116	2 200	2 200
18 Jordbrukssektorns produktion (16+17)	41 119	43 353	43 012	43 305	43 599
19 Total insatsförbrukning	27 510	29 128	28 612	28 645	29 227
19.01 Utsåde	1 628	1 653	1 701	1 724	1 781
19.021 Elektricitet	947	920	1 032	1 050	1 100
19.023 Drivmedel	2 306	2 537	2 400	2 469	2 539
19.03 Handelsgödsel	1 856	2 094	2 141	2 145	2 195
19.04 Växtskyddsmedel	865	819	849	858	886
19.05 Veterinärkostnader	237	299	314	325	340
19.06 Djurfoder	9 785	10 087	9 470	8 948	8 960
19.07 Underhåll maskiner	2 461	2 687	2 256	2 500	2 551
19.08 Underhåll ekonomibyggnader	563	781	782	787	821
19.09 Tjänster från andra jordbruksföretag	938	999	1 062	1 100	1 140
19.10 Diverse tjänster och förnödenheter	5 925	6 252	6 605	6 739	6 914
20 Förädlingsvärde brutto till baspris (18–19)	13 609	14 226	14 399	14 659	14 372
21 Kapitalförslitning	5 888	5 921	6 143	5 931	5 952
21.1 Utrustning	4 536	4 540	4 767	4 541	4 537
21.2 Byggnader	1 351	1 380	1 367	1 369	1 414
22 Förädlingsvärde netto till baspris (20–21)	7 721	8 304	8 256	8 729	8 421
23 Löner och kollektiva avgifter	1 841	1 978	2 058	2 050	2 075
24 Övriga produktionsskatter	0	0	0	0	0
25 Övriga produktionssubventioner	3 421	3 916	4 098	3 810	3 686
26 Faktorinkomst (22–24+25)	11 142	12 220	12 354	12 539	12 107
27 Driftöverskott netto (22–23–24+25)	9 301	10 243	10 296	10 489	10 032
28 Arrende- och hyreskostnader	1 259	1 385	1 426	1 436	1 448
29 Räntekostnader	3 040	3 052	2 982	2 932	2 865
30 Ränteintäkter	153	153	150	147	140
31 Företagsinkomst netto (27–28–29+30)	5 155	5 954	6 038	6 254	5 859

Tabell 10.3

Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2003 och 2004. Redovisning för vissa riksområden (RO) och riket, driftsinriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag¹

Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for selected major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

	JEU 2003				JEU 2004			
	RO 1		RO 2		RO 1		RO 2	
	Växtodlingsföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Växtodlingsföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	
	800–	1 600–	3 200–	3 200–	800–	1 600–	3 200–	3 200–
	1 599	3 199	5 599	5 599	1 599	3 199	5 599	5 599
Jordbruket								
<i>Intäkter</i>								
Vegetabilier	279 700	736 000	49 500	2 500	237 300	722 500	67 000	28 100
Animalier	3 000	12 100	1 013 600	1 077 000	2 800	10 100	930 800	957 900
Övrigt	84 900	172 200	48 400	70 600	101 500	169 700	59 200	82 900
Direktorsättningar	139 100	303 800	213 700	167 200	131 200	306 200	228 300	191 900
Summa intäkter	506 700	1 224 100	1 325 200	1 317 300	472 800	1 208 500	1 285 300	1 260 900
<i>Kostnader</i>								
Förnödenheter	142 600	341 400	369 900	357 400	140 100	367 300	377 100	368 600
Underhåll	43 100	89 500	86 700	83 300	42 800	79 600	100 400	85 000
Övrigt	101 800	171 300	284 800	283 800	101 700	220 400	318 100	306 200
Summa kostnader	287 500	602 200	741 500	724 500	284 600	667 200	795 600	759 800
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader samt räntenetto								
	219 200	621 900	583 700	592 800	188 200	541 300	489 700	501 100
Arbetskostnader	12 800	20 800	48 200	37 700	8 700	25 800	35 500	49 500
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto								
	206 400	601 100	535 500	555 200	179 500	515 500	454 200	451 600
<i>Avskrivningar</i>								
Ekonomibyggnader o. byggnadsinvent.	45 100	72 900	164 400	120 600	53 800	67 500	152 000	121 000
Markinvent. och markanläggning	1 500	5 600	3 300	2 600	1 500	3 000	2 500	2 700
Maskiner och redskap	68 900	142 900	96 500	115 800	60 900	133 100	93 300	111 400
Summa avskrivningar	115 500	221 400	264 200	239 000	116 200	203 600	247 900	235 000

1) Företagen är klassade efter sin huvudsakliga driftsinriktning.

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2003				JEU 2004			
	RO 1		RO 2		RO 1		RO 2	
	Växtodlingsföretag	Mjolkföretag	Mjolkföretag	Mjolkföretag	Växtodlingsföretag	Mjolkföretag	Mjolkföretag	Mjolkföretag
	800– 1 599	1 600– 3 199	3 200– 5 599	3 200– 5 599	800– 1 599	1 600– 3 199	3 200– 5 599	3 200– 5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	29 900	91 600	42 600	25 900	21 100	92 000	40 800	25 300
Resultat före räntenetto	60 900	288 200	228 700	290 200	42 200	219 900	165 500	191 300
Räntenetto	28 500	76 200	64 600	32 100	28 400	60 900	57 300	25 000
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	32 400	211 900	164 100	258 100	13 800	158 900	108 200	166 300
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändr. skogsförråd)	15 600	21 700	20 700	83 100	31 200	17 700	23 300	113 700
Kostnader	1 600	5 300	2 000	11 300	2 400	1 800	3 300	10 100
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och räntenetto	13 900	16 500	18 700	71 800	28 800	15 900	20 000	103 600
Arbetskostnader	–	1 700	3 200	2 000	1 800	1 900	2 800	1 000
Avskrivningar på maskiner och redskap	900	2 000	1 400	2 800	900	1 400	1 500	4 600
Resultat före räntenetto	13 000	12 800	13 700	66 000	26 100	12 700	15 200	96 700
Räntenetto	5 400	13 400	14 500	29 300	5 500	8 700	12 900	28 100
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	7 700	-600	-800	36 800	20 600	4 000	2 300	68 600
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	40 100	211 300	163 300	294 900	34 400	162 900	110 500	234 900

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2003			JEU 2004		
	Riket			Riket		
	Mjolk- företag	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjolk- företag ¹	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600– 3 199	800– 3 199	1 600– 5 599	1 600– 3 199	800– 3 199	1 600– 5 599
Jordbruket						
<i>Intäkter</i>						
Vegetabilier	7 400	17 100	127 400	6 200	13 700	114 100
Animalier	448 400	125 700	1 096 900	394 700	131 000	1 253 000
Övrigt	31 200	79 900	140 200	34 800	95 100	106 300
Direktersättning	138 700	228 800	188 100	130 300	229 700	179 900
Summa intäkter	625 600	451 600	1 552 700	566 000	469 500	1 653 400
<i>Kostnader</i>						
Förnödenheter	164 800	92 800	658 700	156 300	91 400	692 400
Underhåll	42 600	44 900	74 900	42 000	51 000	73 000
Övrigt	153 500	111 900	377 600	166 600	142 900	406 900
Summa kostnader	360 900	249 600	1 111 100	365 000	285 300	1 172 300
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader samt räntenetto	264 700	202 100	441 500	201 000	184 200	481 100
Arbetskostnader	6 000	2 700	37 400	5 800	8 100	30 000
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto	258 700	199 400	404 100	195 300	176 100	451 100
<i>Avskrivningar</i>						
Ekonomibyggnader och byggnadsinventarier	70 500	90 500	289 100	70 100	88 800	328 500
Markinventarier och markanl.	1 000	1 500	2 600	600	1 700	4 200
Maskiner och redskap	54 600	56 900	103 500	52 300	68 900	85 500
Summa avskrivningar	126 100	148 900	395 200	123 100	159 400	418 100

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2003			JEU 2004		
	Riket			Riket		
	Mjolk- företag	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjolk- företag	Företag med köttdjur	Företag med svin
1 600– 3 199	800– 3 199	1 600– 5 599	1 600– 3 199	800– 3 199	1 600– 5 599	
Jordbruket						
Arrendekostnader	7 500	11 700	65 800	6 500	11 600	48 900
Resultat före räntenetto	125 000	38 800	-56 800	65 600	5 100	-15 900
Räntenetto	8 400	15 400	122 700	4 200	8 500	96 700
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o.ersättning för eget arbete	116 700	23 400	-179 500	61 400	-3 400	-112 700
Skogsbruket						
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	77 200	76 000	44 800	74 700	62 700	60 500
Kostnader	17 400	8 300	4 500	20 000	6 000	3 500
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och räntenetto	59 700	67 700	40 300	54 700	56 700	56 900
Arbetskostnader	600	1 300	800	1 000	1 600	800
Avskrivningar på maskiner och redskap	58 600	66 400	39 500	2 300	5 700	15 300
Resultat före räntenetto	4 400	4 900	10 800	51 000	49 400	40 700
Räntenetto	12 200	17 300	18 100	11 600	15 500	20 300
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o.ersättning för eget arbete	42 000	44 200	10 600	39 500	33 900	20 400
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	158 700	67 600	-168 900	100 900	30 500	-92 300

Tabell 10.4**Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2003 kr per hushåll, kronor***The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household 2000–2003, SEK*

Storleksgrupp hektar åker	2000	2001	2002	2003
<i>Näringsverksamhet</i>				
2,1– 5,0	13 500	14 000	15 500	16 000
5,1– 10,0	15 000	16 700	17 300	18 000
10,1– 20,0	23 700	25 700	27 100	26 900
20,1– 30,0	44 000	47 700	49 000	47 200
30,1– 50,0	77 000	82 200	83 600	79 300
50,1– 100,0	122 800	129 600	130 300	126 900
100,1– 200,0	145 600	158 400	167 700	164 100
200,1–	164 400	183 100	190 900	188 400
Samtliga	50 400	54 700	57 600	58 600
<i>Tjänst</i>				
2,1– 5,0	283 200	292 800	305 700	324 800
5,1– 10,0	272 900	281 700	294 700	312 100
10,1– 20,0	246 200	255 300	268 900	284 700
20,1– 30,0	215 400	226 000	238 200	251 900
30,1– 50,0	181 300	190 400	200 700	213 900
50,1– 100,0	151 900	160 100	170 900	183 100
100,1– 200,0	147 600	156 200	163 300	170 000
200,1–	138 900	146 400	161 500	167 200
Samtliga	226 400	235 200	246 100	258 100
<i>Taxerad förvärvsinkomst¹</i>				
2,1– 5,0	291 900	302 100	316 600	335 900
5,1– 10,0	283 100	293 800	307 300	325 300
10,1– 20,0	265 600	276 700	291 600	307 200
20,1– 30,0	255 300	269 700	283 100	295 000
30,1– 50,0	254 700	268 600	280 400	289 300
50,1– 100,0	271 200	286 100	297 300	305 900
100,1– 200,0	289 200	310 400	326 500	329 400
200,1–	299 100	325 300	347 700	350 700
Samtliga	272 600	285 600	299 300	312 300
<i>Nettoinkomst av kapital</i>				
2,1– 5,0	11 600	4 500	1 900	1 600
5,1– 10,0	14 700	9 400	7 200	4 800
10,1– 20,0	22 500	16 100	14 300	11 800
20,1– 30,0	31 300	25 500	22 600	19 000
30,1– 50,0	40 700	36 200	31 600	29 200
50,1– 100,0	51 300	43 900	38 600	34 900
100,1– 200,0	61 900	54 000	44 100	43 100
200,1–	76 700	66 800	50 500	54 600
Samtliga	29 000	22 900	19 700	18 200

1) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag.

Källa: SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.5**Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2003. Medeltal i kronor per hushåll**

The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK

Område	Taxerad inkomst av näringsverksamhet och tjänst		Nettoinkomst av kapital	Hushållsinkomst före skattepliktiga transfereringar och skatter m.m.	Positiva ej skattepliktiga transfereringar	Skatter och övriga negativa transfereringar	Hushållsinkomst efter transfereringar
<i>Län</i>							
Stockholms	64 400	254 000	23 000	321 200	10 300	115 700	215 800
Uppsala	75 700	247 800	26 200	336 300	11 700	112 500	235 500
Södermanlands	71 700	240 800	15 600	312 600	12 400	106 400	218 600
Östergötlands	72 600	234 200	26 800	320 100	11 700	104 800	227 000
Jönköpings	64 400	266 700	22 100	342 700	13 300	107 900	248 000
Kronobergs	52 900	258 000	25 100	323 600	11 600	103 600	231 600
Kalmar	78 800	221 800	29 600	318 700	11 900	105 000	225 600
Gotlands	76 300	193 000	18 400	275 600	13 900	92 900	196 600
Blekinge	46 500	253 400	19 800	311 800	11 800	102 500	221 100
Skåne	72 700	246 100	25 100	328 300	12 300	107 600	232 900
Hallands	56 900	242 000	18 800	302 600	11 700	96 700	217 600
Västra Götalands	48 800	268 500	14 500	318 500	11 600	105 300	224 700
Värmlands	35 900	286 600	6 100	315 300	11 600	106 500	220 400
Örebro	56 300	268 200	15 900	326 700	11 100	109 000	228 800
Västmanlands	63 000	265 200	18 200	332 200	11 700	111 100	232 900
Dalarnas	48 100	270 600	11 500	318 000	12 400	104 300	226 100
Gävleborgs	52 500	263 800	12 600	311 200	11 700	103 300	219 600
Västernorrlands	46 900	284 500	11 500	326 700	11 000	107 900	229 800
Jämtlands	60 600	254 300	11 500	309 600	13 500	104 000	219 000
Västerbottens	48 400	293 200	13 800	340 200	12 100	111 800	240 500
Norrbottens	44 600	280 300	5 800	308 800	10 800	102 500	217 200
<i>Hela riket</i>							
2003	58 600	258 100	18 200	320 800	11 900	105 900	226 800
2002	57 600	246 100	19 700	313 900	11 900	100 300	225 400
2001	54 700	235 200	22 900	306 200	11 400	101 600	216 000
2000	50 400	226 400	29 000	298 800	10 700	104 000	205 500

Källa: SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.6
Jordbrukets prisindex 2000–2005 (2000=100)
Agricultural price indices

Index	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Produktionsmedelsprisindex						
Total insatsförbrukning	100,0	105,6	107,2	109,3	113,5	114,6
Investeringsvaror och -tjänster	100,0	102,9	106,5	109,4	113,3	117,7
Totalt	100,0	105,1	107,1	109,3	113,4	115,3
Avräkningsprisindex						
Vegetabilier	100,0	109,7	104,2	106,1	108,2	103,1
Animalier	100,0	102,4	100,9	97,4	94,0	94,6
Totalt	100,0	105,1	102,1	100,6	99,2	97,8
Producentprisindex för livs- medelsindustrin, jordbruks- reglerade livsmedel						
Vegetabilier	100,0	104,5	109,5	111,9	112,8	112,8
Animalier	100,0	105,2	108,2	108,8	107,9	107,7
Totalt	100,0	105,0	108,6	109,9	109,6	109,4
Konsumentprisindex för jord- bruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	100,0	101,0	103,6	104,3	104,7	102,8
Animalier	100,0	103,4	106,6	107,7	107,6	107,1
Totalt	100,0	102,5	105,5	106,5	106,5	105,5
Konsumentprisindex						
Livsmedel, totalt	100,0	102,9	106,2	106,6	106,1	105,4
Totalt	100,0	102,4	104,6	106,6	107,0	107,5

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.7

Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1990–2005, kr

Prices of tractors, fuel, fertilizers, vegetables and animal products

Varuslag	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005
Traktorer, kr/st	250 000	..	418 000	470 000	462 000	465 000	–
Drivmedel, kr/100 liter							
Dieselolja	277	329	572	572	583	634	772
Handelsgödselmedel, kr/100 kg							
Kalksalpeter, 15,5 % N	112 ¹	137 ¹	120	145	152	161	167
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	175 ¹	207 ¹	177	202	210	217	237
Superfosfat, P 20	136 ^{1,2}	233 ^{1,2}	224	225	230	238	259
Supra PK 11–21	234 ¹	213 ^{1,3}	197	200	206	213	230
Supra NPK 17– 4–13	..	..	213	223	238	244	264
Supra NPK 21–4–7	..	..	207	224	239	243 ⁴	259
Vegetabilier, kr/100 kg							
Vete ⁵	133	118	97	97	102	97	91
Råg ⁵	143	110	91	89	91	87	91
Korn ⁵	133	111	89	88	89	85	82
Havre ⁵	132	107	88	94	77	76	84
Potatis för stärkelse	57 ⁶	56	50	53	52	52	46
Sockerbeter	29	42	39	42	41	41	42
Vetekli	179 ⁷	127	123	136	138	143	150
Melass	169	126	102	153	136	129	135
Animalier, kr/100 kg							
Kött av							
Storboskap	2 545	2 295	1 829	1 730	1 718	1 590	1 831
Mellankalv	2 882	2 502	1 850	1 943	2 100	2 022	1 835
Mindre kalv	1 621	1 638	115	..	127	150	150
Häst	1 344	607	702	701	669	594	614
Får och lamm	2 205	1 764	1 778	1 931	2 035	2 022	2 043
Slaktsvin	1 487	1 325	1 102	1 132	985	1 039	1 080
Fjäderfä ⁸	975	773	663	716	677	675	648
Mejerimjök, kr/100 kg	297	308	306	307	309	291	283
Ägg, kr/100 kg	..	815	805	875	898	853	786

1) T.o.m. 1998 50 kg säck. Fr.o.m. 1999 600 kg säck.

2) Superfosfat, P9.

3) Supra PK 7–13.

4) OptiCrop 21–3–10.

5) Vid leveransort för vara av normal kvalitet. Fr.o.m. juli 1995 pris vid 14 % vattenhalt samt för normalvete vid 11 % proteinhalt. Dessförinnan pris vid 15 % vattenhalt. Årsmedelpriser beräknas som sammanvägda månadspriser med avseende på levererade kvantiteter.

6) Uppgifterna för 1990 avser även potatis för råspit.

7) Uppgifterna är inte jämförbara.

8) T.o.m. 1996 för djur med vikten 1,3 kg, därefter 1,7 kg.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.8**Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2000–2005 (2000=100)***Producer price index. Indices for subtotals*

Varuslag	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Spannmål	100,0	106,2	100,2	97,2	92,7	90,0
Matpotatis	100,0	142,9	128,5	137,2	165,5	100,8
Annan potatis	100,0	110,1	105,0	104,1	104,1	91,9
Sockerbetor	100,0	111,2	109,2	107,0	106,8	110,7
Oljeväxter	100,0	134,9	138,8	140,3	128,8	130,6
Mjök	100,0	97,9	99,8	100,6	94,9	91,9
Ägg	100,0	106,3	108,6	111,6	106,0	97,7
Storboskap	100,0	98,0	94,1	92,6	86,4	99,0
Kalv	100,0	103,5	104,7	107,4	98,5	88,3
Får och getter	100,0	101,2	109,9	113,5	114,7	115,0
Gris	100,0	117,0	104,0	88,5	93,3	97,7
Frukt	100,0	135,4	109,4	158,3	135,4	122,2
Grönsaker, blommor och plantskoleväxter	100,0	104,7	103,9	104,4	105,4	108,4

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.9**Genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2004, kr per hektar***Average rent for agricultural land and for arable land*

Område	Län	Genomsnittliga arrendepriiser för		
		jordbruksmark inkl.gratis- arrenden kr/ha	exkl.gratis- arrenden kr/ha	åkermark inkl.gratis- arrenden kr/ha
Sydsverige	K,M	2 293	2 365	2 808
Västsverige	N,O	1 243	1 300	1 446
Småland med öarna	F,G,H,I	708	752	992
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	1 013	1 039	1 072
Norra Mellansverige	S,W,X	352	483	374
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	188	361	150
<i>Hela riket</i>		1 080	1 190	1 238

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.10**Utvecklingen av arrendepriiser 1994–2004 (1994=100)***Rent for agricultural land, indices*

Område	Län	1994	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Sydsverige	K,M	100	102	114	116	119	135	141	154	155
Västsverige	N,O	100	100	115	118	124	128	136	143	145
Småland med öarna	F,G,H,I	100	104	121	126	133	133	136	131	131
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	100	103	122	125	121	139	137	138	138
Norra Mellansverige	S,W,X	100	100	124	129	139	141	144	100	101
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	100	98	103	107	115	94	102	96	100
<i>Hela riket</i>		100	102	117	120	122	131	134	136	136

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.11**Priser på jordbruksmark¹ 1995–2004, 1 000-tals kr per hektar***Prices on agricultural land*

Produktions- område	Pris per hektar (vägt medelvärde)								Antal försäljn. 2004	Försäld areal, ha 2004
	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004		
Gss	25,8	40,4	39,2	40,1	46,6	43,2	48,9	60,1	117	1 047
Gmb	13,8	20,3	20,9	22,8	20,9	26,0	27,6	30,2	166	1 608
Gns	13,3	15,8	19,0	20,1	21,4	21,4	22,5	25,1	236	2 938
Ss	8,7	12,1	11,9	13,9	18,9	17,0	16,1	19,4	260	3 244
Gsk	9,1	11,4	11,7	14,2	14,1	14,3	15,5	16,1	712	5 307
Ssk	5,1	5,5	7,2	6,5	6,9	8,1	6,5	10,1	278	1 517
Nn	2,9	3,1	3,2	3,0	3,0	3,3	3,4	3,6	389	1 763
Nö	2,2	3,0	3,2	3,2	3,2	3,3	3,4	3,5	217	1 160
<i>Hela riket</i>	10,8	14,6	15,4	16,8	18,4	18,5	19,4	22,4	2 375	18 584

1) Avser både åker- och betesmark.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.12
Försålda lantbruksenheter¹ 2005
Sold agricultural units

Område	Samtliga lagfarna köp (ej släktköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tals kr	Taxeringsvärde ² medelvärde, 1 000-tals kr	Köpeskilling-koefficient ³ , ovägt medelvärde
<i>Län</i>				
Stockholms	58	3 129	1 779	1,99
Uppsala	60	2 408	1 284	1,89
Södermanlands	49	2 018	1 017	2,08
Östergötlands	96	2 293	1 385	1,73
Jönköpings	128	1 484	959	1,65
Kronobergs	173	1 263	783	1,80
Kalmar	100	1 467	981	1,60
Gotlands	69	1 332	708	1,97
Blekinge	77	1 622	923	2,07
Skåne	400	1 961	1 087	1,92
Hallands	125	1 959	1 148	1,90
Västra Götalands	610	1 550	921	1,79
Värmlands	307	909	565	1,84
Örebro	142	1 212	754	1,80
Västmanlands	53	2 006	1 174	1,82
Dalarnas	189	508	309	1,91
Gävleborgs	114	905	575	1,71
Västernorrlands	192	592	369	1,77
Jämtlands	181	749	421	1,94
Västerbottens	227	677	496	1,55
Norrbottens	115	640	474	1,59
<i>Hela riket</i>				
2005	3 465	1 335	797	1,81
2004	3 093	1 167	460	2,61
2003	3 064	1 082	465	2,40
2002	2 944	1 030	458	2,30
2001	2 938	1 010	466	2,22
2000	3 024	1 009	498	2,09

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

2) Taxeringsvärde enligt allmän fastighetstaxering för lantbruk 2005. För åren 2000–2004 avses basvärdet enligt 1998 års taxering.

3) Se texten.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

11 Ekologisk produktion

I kapitel 11 redovisas uppgifter om ekologisk odling inom jordbruk och trädgård samt ekologisk djurhållning. Viss arealstatistik samt ersättningar redovisas även i kapitel 9.

Sammanfattning

Den ekologiska produktionen

Regeringens mål för ekologisk produktion till år 2010 är att andelen certifierad ekologisk odling bör uppgå till 20 % av jordbruksmarken. Den certifierade ekologiska produktionen av mjölk, ägg och kött från idisslare bör öka markant. Slutligen bör den certifierade produktionen av griskött och matfågel öka kraftigt. Ett av huvudargumenten för att sätta upp ett mål för ekologisk produktion är att målet i sig utgör en av flera åtgärder för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen.

Ekologisk odling är en odlingsmetod som syftar till ett naturanpassat jordbruk utan lättlöslig handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Kretsloppstänkande och strävan efter ett kulturlandskap med stor artrikedom och biologisk mångfald är några av målsättningarna med ekologisk odling. Målsättningen är också att producera jordbruksprodukter av bra kvalitet med hjälp av uthålliga produktionsmetoder.

Från konsumentsynpunkt är det nödvändigt med garantier för hur de ekologiskt odlade produkterna odlas. År 2005 fanns ett godkänt kontrollorgan i Sverige, KRAV. KRAV är godkänd av Jordbruksverket och Livsmedelsverket att utföra kontroll av ekologisk produktion. Certifierade ekologiska produkter kan vara märkta med KRAV, Demeter eller EU:s logotyp för ekologiska produkter. EU:s logotyp är inte vanligt förekommande i Sverige.

KRAV och Demeterförbundet (biodynamisk odling) ställer sinsemellan något olika krav på godkännande. Vid biodynamisk odling krävs inte bara frånvaro av kemiska bekämpningsmedel och lättlöslig handelsgödsel utan även

att biodynamiska preparat används för att stimulera jordens och växternas biologiska förhållanden i syfte att erhålla livsmedel med hög kvalitet. Produkter som odlats ekologiskt men inte certifierats säljs som konventionellt odlade.

Ekologiskt odlade arealer

Ekologiskt odlade arealer finns redovisade med två definitioner. I tabellerna från KRAV redovisas certifierade arealer från vilka produktionen kan säljas med ekologisk märkning. I övriga tabeller är det i stället arealer där man sökt miljöstödd för ekologiska produktionsformer, vid jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

I **tabell 11.1–11.6** återges vissa delar av den statistik som tas fram av KRAV.

I **tabell 11.1** redovisas andelen KRAV-kontrollerad åkerareal (dvs. inklusive s.k. karensareal) i landet med uppdelning på län. Den totala KRAV-kontrollerade åkerarealen år 2005 var drygt 178 000 hektar, vilket är något mindre jämfört med föregående år och innebär att arealen fortsätter att minska jämfört med 2003 då den hitintills största arealen redovisades.

De högsta andelarna KRAV-kontrollerad åkerareal redovisas för Västmanlands, Södermanlands och Uppsala län där drygt 10 % av åkermarken var kontrollerad. De lägsta andelarna har Norrbottens och Västerbottens med ca 2 % vardera och Skåne län där 2,6 % av åkerarealen i länet var KRAV-kontrollerad ekologisk areal. Genomsnittet för landet är 6,6 %.

I **tabell 11.2** har den för ekologisk odling godkända jordbruksmarken delats upp på grödor. Av denna areal upptas 37 % av ”Vall på åker”, 26 % av ”Spannmål” och nästan 20 % av ”Betesmark, ej åker”.

I **tabell 11.3** redovisas antalet odlare på

KRAV-anslutna gårdar. De uppgick år 2005 till 2 951 jordbrukare varav 492 var odlare vars gårdar inte var helt omställda, dvs. någon del av gården var inte KRAV-godkänd eller i karens. Anslutningen har tidigare ökat kontinuerligt men antalet odlare har nu minskat för andra året i rad. I tabellen redovisas även den KRAV-kontrollerade arealen med uppdelning på godkänd areal och karensareal. Den KRAV-kontrollerade arealen ligger på ungefär samma nivå som året innan, drygt 200 000 hektar. Det bör understrykas att arealuppgifterna även inkluderar Betesmark. Arealen ”Betesmark, ej åker” uppgick år 2005 till ca 39 000 hektar (**tabell 11.2**).

I **tabell 11.7–11.13** redovisas grödarealer, skörd per hektar och produktion för arealer med miljöstödd för ekologisk produktion. Den totala arealen med miljöstödd för ekologisk produktion redovisas i kapitel 9 **tabell 9.4**. Där ingår även areal på de jordbruksföretag som har en åkerareal på 2 hektar eller mindre.

I **tabell 11.7** redovisas spannmålsarealer med stöd för ekologisk odling med uppdelning på produktionsområden och riket. Havre var den gröda som hade den största omfattningen av odlingen med 33 500 hektar. Vårkorn med miljöstödd för ekologisk odling odlades på nästan 21 700 hektar medan höstveten odlades på 12 600 hektar. I Svealands slättbygder, Götalands norra slättbygder och Götalands skogsbygder odlades de största arealerna med ekologiskt odlad spannmål.

I **tabell 11.8** redovisas den ekologiska oljeväxtarealen med miljöstödd. För samtliga oljeväxtgrödor ökade arealen jämfört med året innan. Odling av höstraps hade störst omfattning med nästan 1 700 hektar. Vårrys odlades på uppemot 1 600 hektar, vårraps på drygt 700 hektar medan odlingen av höstrybs var begränsad till drygt 300 hektar. Närmare 800 hektar oljelin odlades 2005.

I **tabell 11.9** redovisas arealer med miljöstödd för potatis, ärter och åkerbönor. Arealen uppgick år 2005 till nästan 1 000 hektar matpotatis, 5 500 hektar ärter och 4 300 hektar åkerbönor.

I **tabell 11.10** redovisas beräknad slätter-

vallsareal med miljöstödd. Arealen uppgick år 2005 till 259 000 hektar, en ökning av arealen med drygt 17 % jämfört med föregående år. Om vallen enbart använts som betesvall har arealen reducerats för detta i samband med beräkning av skörden. De redovisade arealerna i tabell 11.10 är därför inte desamma som lantbrukarna sökt stöd för där även betesvall ingår.

Ekologisk produktion

I **tabell 11.10–11.13** redovisas skörd per hektar och total produktion för arealer med miljöstödd för ekologisk produktion, vid jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

I **tabell 11.10** redovisas skörd av slättervall från arealer med miljöstödd för ekologisk produktion. Den totalt inbärgade skörden för 2005 var uppemot 1,0 miljoner ton, fördelat på första skörd 0,72 miljoner ton och återväxtskörd 0,25 miljoner ton. Skörden per hektar uppgick på riksnivå till 3 700 kg per hektar.

I **tabell 11.11** redovisas skörd per hektar för spannmålsgrödorna med uppdelning på produktionsområden och riket. Högst hektarskördar hade rågvete och höstveten med ca 3 700 kg resp. 3 400 kg per hektar på riksnivå. Höstråg nådde upp till 3 100 kg per hektar medan vårveten och blandsäd visade avkastningsnivåer på 2 700 respektive 2 600 kg per hektar.

Havre är den gröda som har den största omfattningen av den ekologiska spannmålsodlingen. Hektarskörden var 2 100 kg per hektar. Avkastningen för vårkorn var i samma storleksordning, ca 2 300 kg per hektar. Avkastningsnivåerna för de ekologiskt odlade spannmålsgrödorna var på riksnivå mellan 24 och 48 % lägre än motsvarande ordinarie hektarskördar. Den bör då understrykas att de ordinarie hektarskördarna även innefattar skörd från den ekologiska odlingen.

I **tabell 11.12** redovisas totalskördar från arealer med miljöstödd från ekologisk produktion. Vid beräkning av total skörd används arealer som man planerat att skörda som mogen gröda. Arealer som skördats som grönfoder ingår inte.

Totalskörden av höstveten och vårveten uppgick under 2005 till 42 900 respektive 28 100

ton. Störst totalskörd för både höst- och vårvete uppmättes i Svealands slättbygder. Totalskörden för höstråg var 8 400 ton. Totalskörden för havre respektive vårkorn uppgick till 64 700 respektive 45 200 ton. Totalskörden av rågvete och blandsäd har beräknats till 15 400 respektive 19 700 ton.

Av landets totala produktion av vårvete var nästan 10 % ekologiskt odlad. För havre var motsvarande andel ca 9 %, för höstråg 7 % och för rågvete 6 %. Av den totala produktionen av vårkorn och höstvete var 3 respektive 2 % ekologiskt odlad.

Totalskörden av åkerbönor och ärter uppgick under 2005 till 8 100 respektive 11 400 ton (**tabell 11.13**). Störst totalskörd uppmättes i Götalands norra slättbygder för åkerbönor och i Svealands slättbygder för ärter. Totalskörden för matpotatis var 10 800 ton, vilket är 15 % mindre än föregående år. Minskningen beror på att en lägre skörd per hektar bärgats. Den odlade arealen är i nivå med fjolårets. För åkerbönor och ärter var 55% respektive 17 % av den totala produktionen i riket ekologiskt odlad. För matpotatis var nästan 2 % ekologiskt odlad. Produktionen avser grödor odlade på arealer med miljöstöd för ekologisk odling. All produktion på denna areal är inte certifierad för försäljning som ekologiskt odlade produkter.

Ekologisk trädgårdsodling

Den för ekologisk odling godkända arealen av frukt, bär och grönsaker på åker redovisas i **tabell 11.2**. I **tabell 11.4** har den KRAV-kontrollerade arealen delats upp på vissa trädgårdsprodukter. Arealen frukt, bär och grönsaker år 2005 var 804 hektar, vilket är en ökning med 4 % jämfört med föregående år. Morötter odlades på 142 hektar dvs. 18 % av den totala KRAV-kontrollerade frukt-, bär- och grönsaksarealen. Svarta vinbär var den näst största kulturen med 105 hektar i odling. Odlingen av jordgubbar och vitkål uppgick till 50 resp. 36 hektar vardera. Övriga kulturer, inklusive lök, hade en odlingsareal som var mindre än 30 hektar.

Den KRAV-godkända odlingen i växthus framgår av **tabell 11.5**. Den ekologiskt odlade

växthusytan ökade dramatiskt mellan 2001 och 2002 från 62 000 till 91 000 kvm. Sedan år 2003 har odlade växthusytan legat på drygt 80 000 kvm. Tomater, som var den största kulturen 2005, odlades på 23 000 kvm (28 %), följt av kryddväxter som odlades på 19 000 kvm (23%).

Den ekologiskt odlade arealen enligt trädgårdsinventeringen för 2002 redovisas i **tabell 11.14**. Arealen 2002 för ekologisk odling enligt denna undersökning var 964 hektar motsvarande 7,3 % av trädgårdsodlingen på friland och den ekologiskt odlade växthusytan var 62 000 kvm motsvarande 2 % av den totalt odlade växthusytan i Sverige.

Ekologisk djurhållning

Ekologisk djurhållning bedrivs av samma skäl som ekologisk odling. Ekologisk djurhållning kräver ekologisk växtodling för att förse djuren med egenproducerat ekologiskt foder i så stor utsträckning som möjligt. En god hälsa hos djuren anses främjas och de ges möjlighet till ett naturligt beteende och en värdig tillvaro. Den ekologiska djurhållningen enligt KRAV:s statistik redovisas i **tabell 11.6**. Sedan föregående år har bl.a. antalet mjölkkor, suggor, övriga svin och värphöns ökat. Den största procentuella ökningen står övriga svin för, en ökning i antal med 23 %. Antal djur i karens ökade för samtliga djurslag, med undantag för suggor, jämfört med fjolåret.

Om statistiken

Följande begrepp som används inom ekologisk odling kan behöva förtydligas:

Karens, karensår, karensareal

De första åren en åker odlas enligt KRAV:s regler blir varken grödan eller marken godkänd. Dessa år kallas "karensår". På samma sätt blir djurhållning godkänd först efter en viss "karenstid". Under karenstid sker kontroll precis på samma sätt som för all produktion som är ansluten till KRAV. Statistik över den KRAV-kontrollerade arealen inkluderar som regel karensarealen.

KRAV-godkänd odling

Odling som uppfyller KRAV:s alla regler för ekologiskt lantbruk. Här ingår inte arealer i karens.

Miljöstöd för ekologisk odling

Areal och växthusytor som omfattas av miljöstöd för ekologisk produktion utan att odlingarna behöver vara certifierade av t.ex. KRAV. Statistik rörande stödet till ekologisk odling tas fram av Jordbruksverket och redovisas översiktligt i kapitel 9. Arealer fördelade på grö-

dor och produktion för dessa arealer redovisas i tabellerna 11.7–11.14

Annan publicering

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning publicerar KRAV på sin webbplats www.krav.se.

Definitiva uppgifter om hektar- och totalskördar redovisas i Statistiska med delanden, serie JO 16.

Trädgårdsinventeringen genomförs intermittert och publiceras i serie JO 33.

Tabell 11.1**KRAV-kontrollerad åkerareal (KRAV-godkänd inkl. karens) samt total åkerareal 2005**

KRAV controlled arable land and total arable land

Område	Areal åkermark, ha		Andel KRAV-kontrollerad åkerareal, %
	KRAV-kontrollerad	Total åkerareal	
<i>Län</i>			
Stockholms	6 831	86 404	7,9
Uppsala	15 527	151 229	10,3
Södermanlands	13 247	128 877	10,3
Östergötlands	15 512	206 637	7,5
Jönköpings	6 020	91 535	6,6
Kronobergs	2 326	50 863	4,6
Kalmar	4 191	126 256	3,3
Gotlands	7 117	86 730	8,2
Blekinge	1 184	32 514	3,6
Skåne	11 774	459 260	2,6
Hallands	6 650	115 196	5,8
Västra Götalands	45 168	479 216	9,4
Värmlands	8 796	112 445	7,8
Örebro	4 656	107 930	4,3
Västmanlands	13 464	125 274	10,7
Dalarnas	4 225	63 241	6,7
Gävleborgs	4 993	70 503	7,1
Västernorrlands	1 887	53 166	3,5
Jämtlands	2 307	43 809	5,3
Västerbottens	1 530	73 571	2,1
Norrbottens	738	38 403	1,9
<i>Hela riket</i>			
2005	178 142	2 703 057	6,6
2004	179 443	2 660 643	6,7
2003	183 686	2 668 586	6,9
2002	183 539	2 679 941	6,8
2001	154 673	2 694 184	5,7

Källa: KRAV ekonomisk förening.

Tabell 11.2

KRAV-godkända arealer för olika grödor och grödgrupper 2005, hektar*KRAV certified areas for different crops and groups of crops*

Område	Summa godkänd jordbruks- areal	Varav				
		Spannmål	Ärtor och bönor	Oljeväxter	Potatis och betor	Träda
<i>Län</i>						
Stockholms	7 742	1 861	121	33	6	459
Uppsala	17 462	5 450	658	123	24	1 440
Södermanlands	15 176	4 170	519	80	4	814
Östergötlands	18 409	4 920	894	223	24	882
Jönköpings	7 188	1 178	98	63	2	92
Kronobergs	3 468	428	0	3	3	33
Kalmar	7 257	1 030	102	19	32	123
Gotlands	9 219	1 757	184	123	190	201
Blekinge	1 707	245	20	43	24	95
Skåne	15 417	3 382	567	220	288	437
Hallands	7 394	2 099	345	164	30	237
Västra Götalands	45 380	13 427	2 898	1 400	84	2 435
Värmlands	8 409	2 126	256	230	49	537
Örebro	5 209	1 375	68	37	8	290
Västmanlands	14 031	5 620	780	267	3	1 224
Dalarnas	4 110	1 156	153	85	81	205
Gävleborgs	5 235	1 359	47	54	87	230
Västernorrlands	2 235	350	0	0	15	45
Jämtlands	2 658	411	0	0	18	26
Västerbottens	1 563	233	0	0	12	89
Norrbottnens	738	219	0	0	17	24
<i>Hela riket</i>						
2005	200 010	52 799	7 711	3 168	1 002	9 917
2004	206 579	59 587	8 065	2 209	1 103	14 725
2003	207 540	59 774	7 505	1 677	1 394	14 401
2002	190 526	51 582	7 181	1 691	1 512	12 502
2001	161 702	42 193	5 138	1 469	1 414	10 609

- 1) Betesmarker som ej är lämpliga att plöja och därmed inte ingår i växtföljden. Dessa redovisas i KRAV:s statistik eftersom de har betydelse för djurhållningen i ekologisk produktion och dessutom ingår i KRAV:s kontroll.
- 2) I rubriken "Energiskog m.m." ingår rörlin, salix och poppel.
- 3) I rubriken "Övrig markanvändning" ingår bovete, spannmålsförsök, hirs, solros, oljeväxtförsök, vitsenap, sötlupiner, vicker, spånadslin, viltbete, skydds zoner, grön gödsling, våtmark, julgransodling och övrigt.

Källa: KRAV ekonomisk förening.

Tabell 11.2 (forts.)

Område	Varav						
	Vall på åker	Betesmark m.m. (ej åker) ¹	Grönfoder och majs	Frukt och bär	Grönsaker och kryddor	Energiskog m.m. ²	Övrig markanvändning ³
<i>Län</i>							
Stockholms	3 197	1 679	104	8	19	2	198
Uppsala	5 291	3 373	210	4	13	51	760
Södermanlands	5 888	2 829	319	2	6	36	473
Östergötlands	6 354	4 374	375	7	23	50	214
Jönköpings	3 455	2 118	95	0	11	0	50
Kronobergs	1 630	1 257	67	2	3	0	7
Kalmar	2 411	3 304	167	5	13	0	20
Gotlands	3 838	2 691	87	5	77	0	43
Blekinge	580	580	73	7	15	0	11
Skåne	4 752	4 737	358	60	127	130	292
Hallands	3 176	1 002	128	6	39	1	122
Västra Götalands	15 989	6 448	705	18	72	32	1 503
Värmlands	4 263	629	163	2	28	0	98
Örebro	2 003	840	208	11	12	50	257
Västmanlands	3 108	1 429	252	17	8	14	1 218
Dalarnas	1 755	361	32	73	15	4	189
Gävleborgs	2 712	541	104	1	19	3	58
Västernorrlands	1 318	465	12	9	3	0	9
Jämtlands	1 609	481	72	21	8	0	6
Västerbottens	1 043	89	65	0	18	0	14
Norrbottens	441	13	2	11	6	0	3
<i>Hela riket</i>							
2005	74 814	39 239	3 599	271	533	372	5 545
2004	76 675	39 253	343	240	532	390	2 794
2003	78 451	39 396	486	233	611	355	2 690
2002	73 934	37 149	578	216	579	302	2 859
2001	64 508	32 069	1 025	205	573	286	2 110

Tabell 11.3**Kontrollerad areal och antal odlare på KRAV-anslutna gårdar 2005***Controlled area and number of cultivators on KRAV certified holdings*

Område	Areal, hektar			Antal odlare		
	KRAV God- känd	Karens	Summa	KRAV Helt omlagda ¹	Ej helt omlagda ²	Summa
<i>Län</i>						
Stockholms	7 742	920	8 662	91	10	101
Uppsala	17 462	1 964	19 426	161	42	203
Södermanlands	15 176	1 259	16 435	131	24	155
Östergötlands	18 409	2 011	20 420	150	54	204
Jönköpings	7 188	1 242	8 430	97	4	101
Kronobergs	3 468	238	3 706	53	1	54
Kalmar	7 257	436	7 693	79	9	88
Gotlands	9 219	1 136	10 355	100	31	131
Blekinge	1 707	91	1 798	29	3	32
Skåne	15 417	1 486	16 903	190	49	239
Hallands	7 394	342	7 736	120	33	153
Västra Götalands	45 380	7 222	52 602	663	117	780
Värmlands	8 409	1 128	9 537	97	18	115
Örebro	5 209	379	5 588	84	12	96
Västmanlands	14 031	1 142	15 173	136	49	18
Dalarnas	4 110	508	4 618	59	9	68
Gävleborgs	5 235	356	5 591	100	7	107
Västernorrlands	2 235	135	2 370	37	9	46
Jämtlands	2 658	165	2 823	44	5	49
Västerbottens	1 563	87	1 650	28	2	30
Norrbottnens	738	13	751	10	4	14
<i>Hela riket</i>						
2005	200 010	22 258	222 268	2 459	492	2 951
2004	206 597	15 468	222 065	2 567	572	3 139
2003	207 540	18 552	226 092	2 733	636	3 369
2002	190 360	35 205	225 565	2 839	706	3 545
2001	161 702	31 399	193 101	2 654	684	3 338

1) Helt omlagd = all mark på gården är KRAV-godkänd eller i karens.

2) Ej helt omlagd = någon del av gården är inte KRAV-godkänd eller i karens.

Källa: KRAV ekonomisk förening.

Tabell 11.4

Arealer av KRAV-godkända trädgårdsväxter 2005, hektar

Areas of KRAV controlled horticultural plants

Område	Träd- gårds- växter totalt ¹	Varav					Frukt		Varav Äpple	
		Lök	Morot	Röd- betor	Vit- kål	Bär	Varav Svarta vinbär	Jord- gubbar		
<i>Län</i>										
Stockholms	27,1	1,0	0,5	0,9	0,7	2,9	1,5	0,6	5,5	2,2
Uppsala	17,5	–	2,4	–	–	2,9	0,1	–	1,3	0,7
Södermanlands	7,9	0,1	0,1	–	0,2	1,1	–	0,2	1,2	1,0
Östergötlands	29,9	5,2	6,0	–	0,6	5,9	0,1	3,9	1,0	–
Jönköpings	11,0	–	–	–	–	0,4	–	–	–	–
Kronobergs	5,0	0,3	0,8	–	0,4	1,6	–	0,1	0,2	–
Kalmar	18,9	0,4	–	–	–	5,4	0,2	1,7	–	–
Gotlands	82,5	11,6	31,3	–	2,0	2,6	–	1,7	2,8	1,5
Blekinge	21,7	–	9,7	–	–	6,8	–	–	–	–
Skåne	186,7	3,9	39,4	8,5	–	9,8	1,7	6,0	49,9	27,9
Hallands	45,4	2,9	9,0	–	–	3,9	–	2,6	2,0	1,0
Västra Götalands	90,6	2,1	6,2	9,0	25,1	16,0	2,8	9,1	2,6	2,2
Värmlands	29,7	–	9,0	–	3,0	2,0	0,3	–	–	–
Örebro	23,0	0,2	1,8	–	2,0	9,8	6,5	2,8	1,6	1,6
Västmanlands	25,9	0,3	6,0	0,1	0,1	0,3	–	–	17,0	–
Dalarnas	88,2	–	4,8	–	0,5	73,0	58,3	13,7	0,1	0,1
Gävleborgs	20,0	–	8,9	0,5	–	1,4	–	1,1	–	–
Västernorrlands	12,0	0,3	0,3	–	0,1	9,3	5,8	3,5	0,0	–
Jämtlands	27,9	–	3,2	–	1,2	20,3	17,6	2,6	0,2	–
Västerbottens	18,1	–	2,5	–	–	0,3	0,3	–	–	–
Norrbottens	16,7	–	0,4	–	–	10,9	10,2	0,7	–	–
<i>Hela riket</i>										
2005	804,0	28,2	142,1	19,0	35,9	186,2	105,3	50,3	85,3	38,2
2004	772,2	33,9	122,8	27,5	27,3	159,1	91,7	42,7	81,2	18,7
2003	844,1	46,9	164,6	29,9	29,5	159,5	80,5	51,4	73,1	19,0
2002	794,4	42,5	146,7	23,6	32,5	149,5	65,5	53,3	66,2	15,9
2001	777,5	37,6	177,8	41,4	17,7	154,1	69,6	60,3	50,7	18,6

1) Trädgårdsväxter inkl. frukt, bär grönsaker, kryddväxter, blommor m.m.

Källa: KRAV ekonomisk förening.

Tabell 11.5

Yta KRAV-godkänd växthusodling 2005, m²

KRAV certified cultivation in greenhouses

Område	Tomat	Gurka	Sallad	Krydd- växter	Övrigt	Totalt
<i>Län</i>						
Stockholms	3 124	1 365	724	255	2 713	8 181
Uppsala	1 180	115	–	8	1 041	2 344
Södermanlands	725	150	125	4 329	600	5 929
Östergötlands	744	3 835	–	1 155	1 766	7 500
Jönköpings	450	460	30	–	1 137	2 077
Kronobergs	325	112	58	12	107	614
Kalmar	300	350	600	50	625	1 925
Gotlands	3 958	350	–	–	218	4 526
Blekinge	–	380	–	–	–	380
Skåne	2 664	1 135	550	5 165	4 364	13 878
Hallands	480	1 020	–	120	1 110	2 730
Västra Götalands	4 113	1 396	930	7 210	3 058	16 707
Värmlands	240	489	150	–	1 285	2 164
Örebro	1 005	785	60	20	504	2 374
Västmanlands	–	–	–	–	–	–
Dalarnas	2 312	1 385	110	276	385	4 468
Gävleborgs	1 171	570	–	–	714	2 455
Västernorrlands	74	216	7	8	33	338
Jämtlands	160	80	–	250	860	1 350
Västerbottens	–	310	–	–	570	880
Norrbottnens	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>						
2005	23 025	14 503	3 344	18 858	21 090	80 820
2004	24 753	14 504	2 913	18 857	22 781	83 808
2003	23 903	15 271	4 678	16 241	22 588	82 681
2002	22 454	11 704	5 391	15 278	36 130	90 957
2001	15 149	7 808	3 879	12 845	22 270	61 951

Källa: KRAV ekonomisk förening.

Tabell 11.6**Antal KRAV-godkända djur samt antal djur i karens 2005***Number of KRAV certified animals and animals qualifying for certification*

Område	Mjölkkor	Am- och dikor	Övriga nöt ¹	Får exkl. lamm ²	Lamm ³
<i>Län</i>					
Stockholms	944	534	1 663	780	1 234
Uppsala	1 436	852	3 731	779	713
Södermanlands	1 247	1 263	4 313	811	1 208
Östergötlands	1 802	1 043	4 065	1 178	2 082
Jönköpings	1 765	608	3 843	466	688
Kronobergs	428	619	1 806	459	740
Kalmar	740	565	2 067	1 063	1 501
Gotlands	821	390	2 133	1 619	2 577
Blekinge	226	170	633	252	323
Skåne	1 389	1 766	5 430	2 538	3 447
Hallands	1 240	493	2 871	346	522
Västra Götalands	5 327	3 153	12 840	2 550	3 658
Värmlands	916	710	2 609	137	126
Örebro	508	284	1 058	206	336
Västmanlands	897	386	1 883	345	547
Dalarnas	424	151	826	51	80
Gävleborgs	833	144	1 315	238	350
Västernorrlands	393	169	585	224	92
Jämtlands	646	23	954	80	100
Västerbottens	339	75	662	32	–
Norrbottens	–	35	63	87	135
<i>Hela riket</i>					
2005	22 321	13 433	55 350	14 241	20 459
2004	21 892	13 571	56 116	15 871	22 393
2003	22 051	13 724	56 332	16 555	23 598
2002	21 533	13 468	55 208	16 063	24 762
2001	20 712	12 534	52 558	14 615	23 404
<i>Djur i karens</i>					
2005	597	761	2 300	..	976 ⁴
2004	1	674	816	..	250 ⁴
2003	110	989	2 192	..	145 ⁴
2002	286	1 414	2 877	..	639 ⁴
2001	880	1 661	5 437	..	796 ⁴

1) Inkl. avelstjurar, kalvar, ungdjur, kalvar till vidareförädling o. stutar.

2) Inkl. mjölkfår, tackor o. baggar.

3) Inkl. lamm, vinterlamm o. lamm till vidareuppfödning.

4) Exkl. vinterlamm o. lamm till vidareuppfödning.

5) Inkl. galtar, smågrisar o. slaktsvin, för djur i karens enbart galtar o. slaktsvin.

Källa: KRAV ekonomisk förening.

Tabell 11.6 (forts.)

Område	Suggor	Övriga svin ⁵	Värp- höns	Slakt- kyck- lingar
<i>Län</i>				
Stockholms	2	35	8 490	–
Uppsala	152	3 563	6 955	–
Södermanlands	79	1 311	21 205	–
Östergötlands	150	3 689	121 600	–
Jönköpings	3	10	–	–
Kronobergs	13	241	12 000	–
Kalmar	42	575	11 931	–
Gotlands	–	35	11 889	–
Blekinge	–	–	–	–
Skåne	105	4 900	55 846	45 575
Hallands	129	2 612	4 700	–
Västra Götalands	126	4 629	38 277	–
Värmlands	–	1 850	24 100	–
Örebro	72	11	18 580	–
Västmanlands	70	1 250	14 700	–
Dalarnas	160	950	2 600	–
Gävleborgs	6	50	8 879	–
Västernorrlands	–	–	3 100	–
Jämtlands	6	81	480	–
Västerbottens	24	368	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>				
2005	1 139	26 160	365 332	45 575
2004	964	21 243	349 798	45 915
2003	1 044	20 939	323 620	21 600
2002	1 173	24 825	247 693	31 072
2001	1 229	26 436	186 102	17 920
<i>Djur i karens</i>				
2005	220	1 012	1 103	..
2004	361	3	39	..
2003	67	3	3 520	..
2002	83	18	8 399	..
2001	109	5	5 881	..

Tabell 11.7**Spannmål 2005. Arealer med ekologisk odling¹***Cereals. Areas with cultivation in organic farming*

Område	Arealer, hektar								
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Blandsäd Strå- säd	Balj- växter
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	370	650	280	–	950	410	180	70	380
Gmb	750	800	430	10	1 980	1 250	520	190	940
Gns	4 400	3 550	810	0	2 010	8 200	1 570	1 000	2 520
Ss	5 740	3 870	670	20	3 800	9 990	860	950	1 890
Gsk	910	750	380	10	3 240	6 700	920	1 280	2 780
Ssk	410	850	200	10	2 440	4 350	200	360	1 330
Nn	20	40	20	–	4 620	1 750	40	280	3 470
Nö	–	–	–	–	2 630	880	–	170	1 320
<i>Hela riket</i>									
2005	12 600	10 510	2 800	50	21 670	33 520	4 280	4 300	14 640
2004	14 170	9 990	3 380	60	22 160	35 140	4 920	4 200	14 460
2003	14 270	8 660	2 660	90	21 100	34 020	4 220	4 510	13 450

1) Uppgifterna avser arealer med miljöstöd för ekologisk produktion vid jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.8**Oljeväxter 2005. Arealer med ekologisk odling¹***Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming*

Område	Arealer, hektar				
	Höstraps	Vårtraps	Höstrybs	Vårtrybs	Oljelin
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	160	10	10	20	40
Gmb	180	120	–	30	100
Gns	1 050	190	20	290	360
Ss	60	160	260	770	170
Gsk	200	180	30	240	0
Ssk	10	100	0	180	110
Nn	0	0	–	40	–
Nö	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>					
2005	1 670	740	330	1 570	790
2004	1 240	490	170	1 170	440
2003	780	410	80	620	500

1) Uppgifterna avser arealer med miljöstöd för ekologisk produktion vid jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.9

Potatis, ärter och åkerbönor 2005. Arealer med ekologisk odling¹, hektar*Potatoes, peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming*

Område	Arealer, hektar		
	Matpotatis	Ärter	Åkerbönor
<i>Produktionsområden</i>			
Gss	90	120	400
Gmb	180	460	190
Gns	70	1 710	2 710
Ss	60	2 420	470
Gsk	100	390	390
Ssk	130	380	120
Nn	250	10	0
Nö	80	0	–
<i>Hela riket</i>			
2005	960	5 500	4 300
2004	970	6 220	3 910
2003	1 020	6 220	3 180

1) Uppgifterna avser arealer med miljöstöd för ekologisk produktion vid jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.10

Slättervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2005. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling¹*Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.**Crop area, yield per hectare and total production in organic farming*

Område	Antal företag	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
		Areal, hektar ²	Total inbärgad skörd, ton ³	Inbärgad skörd, kg/ha ³	Total inbärgad skörd, ton ^{3,4}	Inbärgad återväxt, kg/ha ^{3,4}	Totalt inbärgad, ton ³	Kg/ha ³
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	20	4 780	14 000	2 920	..	..	..	..
Gmb	46	16 900	54 900	3 250	21 500	1 270	76 400	4 520
Gns	44	21 140	71 300	3 370	23 600	1 120	94 900	4 490
Ss	71	42 800	117 200	2 740	53 700	1 260	170 900	3 990
Gsk	101	75 100	223 300	2 970	86 200	1 150	309 600	4 120
Ssk	42	30 220	75 100	2 490	17 800	590	92 900	3 070
Nn	53	45 830	117 200	2 560	28 100	610	145 300	3 170
Nö	28	21 880	49 400	2 260	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>								
2005	405	259 130	719 600	2 780	248 600	960	968 200	3 740
2004	413	220 900	601 500	2 720	202 800	920	804 300	3 640
2003	405	220 230	629 400	2 860	336 500	1 530	965 900	4 390

1) Uppgifterna avser arealer och skörd från arealer med miljöstöd för ekologisk produktion vid företag med mer än 2 hektar åkermark.

2) Arealen slättervall har skattats genom att minska den totala vallarealen med andelen betesvall.

3) Vattenhalt 16,5 %.

4) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slättervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.11**Spannmål 2005. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha^{1,2}***Cereals. Yield per hectare in organic farming*

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	..	3 370	..	..	3 870	..	..	..
Gmb	3 110	2 220	..	..	2 980	2 620	3 360	3 310
Gns	3 370	2 760	2 920	–	2 450	2 100	3 910	2 800
Ss	3 660	2 760	3 270	..	2 560	2 270	4 290	2 450
Gsk	2 870	2 710	..	..	2 740	2 030	3 160	2 840
Ssk	..	2 450	..	–	2 140	1 960	..	2 340
Nn	..	..	..	–	1 580	1 690	..	..
Nö	–	–	–	–	1 780	..	–	..
<i>Hela riket</i>								
2005	3 440	2 720	3 060	..	2 300	2 120	3 750	2 630
2004	3 740	3 040	3 100	..	2 540	2 600	3 670	2 820
2003	3 060	2 940	2 660	..	2 410	2 430	3 090	2 650

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöstöd för ekologisk produktion.

2) Tidigare redovisade uppgifter har avsett 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.12**Spannmål 2005. Totalskördar vid ekologisk odling, ton^{1,2}***Cereals. Total production in organic farming*

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	..	2 200	..	–	3 200	..	..	..
Gmb	2 300	1 800	..	..	5 300	2 600	1 500	1 700
Gns	14 800	9 800	2 320	..	4 200	16 400	5 800	5 200
Ss	21 000	10 500	2 190	..	9 600	21 800	3 700	4 200
Gsk	2 400	2 000	..	..	7 600	11 600	2 900	5 300
Ssk	..	2 100	..	..	5 000	7 800	..	2 200
Nn	..	..	..	–	6 000	2 300	..	..
Nö	–	–	–	–	4 600	..	–	..
<i>Hela riket</i>								
2005	42 900	28 100	8 370	..	45 200	64 700	15 400	19 700
2004	52 800	30 200	10 400	..	54 800	88 900	17 900	30 000
2003	43 500	25 200	6 900	..	48 600	75 200	12 800	18 200

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöstöd för ekologisk produktion. Areal skördad som grönfoder ingår ej.

2) Tidigare redovisade uppgifter har avsett 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.13

Potatis, ärter och åkerbönor 2005. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton¹*Potatoes, peas and field beans. Yield per hectare and total production in organic farming*

Område	Matpotatis		Ärter ^{2,3}		Åkerbönor ^{2,3}	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	..	..	..	..	..	..
Gmb	13 900	2 500	1 960	900	..	..
Gns	..	..	2 350	4 000	2 010	5 200
Ss	..	..	1 940	4 600	1 790	800
Gsk	9 320	900	..	..	..	..
Ssk	11 120	1 500	2 130	800	..	..
Nn	10 040	2 500	..	..	–	..
Nö	..	..	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>						
2005	11 200	10 800	2 120	11 400	1 960	8 100
2004	13 040	12 600	2 360	14 000	2 420	9 400
2003	10 280	10 500	2 220	12 700	.. ⁴	.. ⁴

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöstöd för ekologisk produktion.

2) Vid 15,0 % vattenhalt.

3) Areal skördad som grönfoder ingår ej.

4) 2004 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.14**Areal för ekologisk odling av trädgårdsprodukter i växthus och på friland 2002***Areas for ecological cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation*

Avser företag med minst 0,25 hektar frilandsareal eller 200 kvadratmeter växthusyta

Figures for holdings with at least 0.25 hectares outdoor cultivation or at least 200 square meters greenhouse

Område	Växthusyta, m ²	Andel ekologisk växthusodling, %	Frilandsareal, hektar	Andel ekologisk frilandsodling, %
<i>Län</i>				
Stockholms	7 629	2,7	24,5	13,4
Uppsala	2 363	10,2	12,5	19,7
Södermanlands	7 507	11,2	5,7	1,9
Östergötlands	2 118	1,6	64,4	11,1
Jönköpings	1 310	3,1	12,7	5,0
Kronobergs	440	1,1	7,5	6,2
Kalmar	200	0,5	54,0	6,7
Gotlands	3 456	6,4	77,3	12,0
Blekinge	400	0,4	23,6	4,0
Skåne	3 751	0,2	175,3	2,5
Hallands	3 340	1,6	102,3	15,7
Västra Götalands	17 294	6,8	141,3	16,2
Värmlands	2 015	5,0	25,0	22,4
Örebro	1 485	3,3	25,1	13,9
Västmanlands	600	0,8	16,9	24,8
Dalarnas	3 818	9,2	74,6	55,8
Gävleborgs	1 720	3,3	14,6	18,9
Västernorrlands	566	1,3	19,3	20,8
Jämtlands	930	5,4	27,3	25,6
Västerbottens	720	1,0	13,6	23,5
Norrbottens	350	0,7	46,7	22,5
<i>Hela riket</i>				
2002	62 012	1,8	964,2	7,3
1999	101 749	3,1	640,4	5,2

Källa: Trädgårdsinventeringen 2003, Jordbruksverket.

12 Jordbrukets miljöpåverkan

Jordbruket påverkar miljön på olika sätt. Vissa typer av påverkan upplevs som positiva (t.ex. på kulturlandskapet) medan andra upplevs som negativa eller skadliga. Det negativa är oftast kopplat till användning av olika naturresurser eller olika typer av utsläpp. I kapitel 12 redovisas statistik över kulturlandskapet och miljöpåverkande faktorer som bekämpningsmedels- och gödselmedelsanvändning samt utsläpp till luft och vatten orsakat av jordbruket.

Statistik över jordbrukets produktionsmedel – bl.a. viss statistik rörande förbrukning av handelsgödsel- och försäljning bekämpningsmedel – redovisas i kapitel 8.

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning, redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Det öppna, omväxlande odlingslandskapet med skog, betesmark och insprängd åker har formats av jordbruket under århundraden. Ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald. Under senare decennier har dock jordbruket medfört förändringar i landskapet och i livsmiljöerna för djur och växter. Åker och betesmarker har lagts ned. Utvecklingen har fram till 1990-talet också gått mot ett mer enformigt landskap genom att småbiotoper som åkerholmar, dikeskanter och småvatten tagits bort.

Figur 12A visar att den utnyttjade arealen betesmark minskade – framförallt i skogsbygderna – fram till mitten av 1990-talet men att den därefter ökat, vilket hänger samman med de miljöstödd som finns för skötseln av dessa marker. **Tabell 12.1** visar den regionala fördelningen av olika typer av betesmark. Stora arealer betesmark finns i Västra Götalands-, Skåne- och Kalmar län.

Tabell 12.2 visar hur miljöersättningarna fördelas på olika typer av stöd samt i vilken utsträckning miljömålen för perioden har upp-

nått. Anslutningen till de miljöstödd som har till syfte att bevara odlingslandskapet samt betesmarker och slåtterängar är mycket god och arealmålen för 2006 har i stort sett nåtts. Stödet ”Åtgärder för minskat kväveläckage” har fått betydligt större anslutning än väntat.

Lägst anslutning redovisas för samt ”Våtmarker och småvatten” samt ”Natur och kulturmiljöer i renskötsel området”.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Försäljningen av mineralgödsel (handelsgödsel) till jord- och trädgårdsbruk har minskat successivt sedan slutet av 1980-talet (**figur 12B**). Jämfört med 2004 minskade kväveförsäljningen 2005 i medeltal med 9 %. Fosfor- och kaliumförsäljningen minskade 8 respektive 10 %.

År 2003 gödslades totalt 72 % av åkerarealen med mineralgödsel och 35 % med stallgödsel. Andelen mineralgödselad areal var störst i de södra delarna av landet och i slättbygdsområdena medan andelen stallgödselad areal var störst i djurtäta områden i Götalands skogs- och mellanbygder samt i övre och nedre Norrland. I Norrland var stallgödselandelens ungefär lika stor som mineralgödselandelens (**tabell 12.5**). De arealer som får både mineral- och

stallgödsel får betydligt högre givor än de som endast får mineralgödsel. Knappt 50 % av den totala grödarealen får enbart mineralgödsel under ett enskilt år medan 25 % får både mineral- och stallgödsel.

Den totala tillförseln av mineral- och stallgödsel till grödor som skördades 2003 uppgick enligt **tabell 12.3** till 203 000 ton kväve i växttillgänglig form, 35 000 ton fosfor och 129 000 ton kalium. Detta är för kväve och fosfor en nedgång jämfört med 1997 års undersökning, men för kväve och kalium öknings sedan 1995. Knappt 84 % av det växttillgängliga kvävet tillfördes grödorna genom mineralgödselmedel medan huvuddelen av fosfor- och kaliumgödslingen, 60 respektive 78 %, skedde med stallgödsel. Per hektar åker är tillförseln av kväve och fosfor högst i de sydligaste länen medan kaliumgödslingen är högst i de djurtäta Smålandslänen. Gödslingsnivån hänger samman med vilka grödor som odlas men också med intensiteten i produktionen.

Av **tabell 12.4** framgår att stärkelsepotatis, höstraps och höstvetete är de grödor som i medeltal får högst kvävegivor, medan potatis får höga givor av fosfor och kalium.

Organiskt avfall från samhället består bl.a. av avloppsslam från reningsverken samt avfall från livsmedelsindustrin, storkök och hushåll. Enligt **figur 12C** spreds 2003 runt 19 000 ton torrsbstans av slam på jordbruksmark, vilket nästan är en halvering jämfört med år 2000. Minskningen beror främst på den debatt som förs om att skadliga ämnen tillförs marken via slam.

Växtnäringsbalanser

I **tabell 12.6** redovisas näringsbalanser för växtodlingen enligt s.k. soil-surface brutto-metod. Tillförsel av kväve till jordbruksmark sker genom mineral-, stall- och betesgödsel, slam, utsäde, luftnedfall samt kvävefixering från baljväxter. Bortförslens består av de skördeprodukter som förs bort från fälten. Skillnaden mellan tillförsel och bortförsl utgör det överskott som riskerar att ge miljöstörande utsläpp till luft och vatten.

Både kväve- och fosforöverskottet har på riksnivå minskat sedan 1995. Det minskade kväveöverskottet beror bl.a. på att tillförseln sjunkit något. Effektiviteten i kväveutnyttjandet ligger på drygt 60 % och för fosforutnyttjandet på 85 %. Effektiviteten i näringsutnyttjandet har beräknats som bortförsl med skördeprodukter i procent av total näringstillförsel.

Kväve- och fosforläckage

Det övergripande svenska miljö kvalitetsmålet är att ingen övergödning skall ske. Det innebär att en onaturlig ökning av halter av näringsämnen i miljön skall motverkas. Det delmål som antagits av riksdagen är:

- Senast år 2010 ska de svenska vattenburna utsläppen av kväve från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 % från 1995 års nivå.

Jordbruket står för knappt hälften av kväveläckaget till vatten från mänsklig verksamhet (**figur 12F**) och har därför en central betydelse för hur delmålet ska uppnås.

Under vattnets väg genom landskapet renas vattnet från en del kväve genom denitrifikation (omvandling till luftkväve), sedimentering och upptag i växter. Processerna benämns retention. Förlusterna från åkern benämns bruttobelastning och den del som når havet efter retention nettobelastning. Eftersom åkermarken är spridd över stora delar av landet varierar den andel av läckaget som når havet. Beräkningar från SMHI visar att 10–20 % av det kväve som läcker från åkrar på Småländska höglandet når havet medan det för åkermark i kustzonen kan vara 90 %.

Figur 12D visar på en läckageminskning mellan 1985 och 1999/00 på ca 25 % i Götaland och Svealand. Denna minskning har både samband med ökad andel vall och minskad spannmålsodling under perioden (se kapitel 3) men även med bättre kväveutnyttjande, dvs. en större andel av tillförd mängd kväve har tagits upp av grödan

För övergödningen av sjöar och vattendrag

i inlandet anses fosfor ha större betydelse än kväve. **Figur 12E** visar *bruttobelastningen* av fosfor från mänsklig verksamhet till vatten. Det framgår att jordbruket svarar för närmare hälften av den totala belastningen.

Ammoniakavgång

Vid hantering och lagring av stallgödsel likasom vid spridning av både mineral- och stallgödsel förloras kväve i form av ammoniak till luften. När djuren går på bete avgår dessutom ammoniak från djurspillningen. Ammoniaknedfallet kan vara både försurande och övergödande. Det delmål för ammoniak som antagits av riksdagen är:

- Senast år 2010 ska utsläppen av ammoniak i Sverige ha minskat med minst 15 % från 1995 års nivå.

Av total kvävemängd i gödseln utgör ammoniakavgången en ca 30-procentig förlust. Gödsellagring och spridning står för de största förlusterna men även i stallet är förlusterna betydande. Av jordbrukets totala ammoniakavgång kommer mer än 95 % från djurgödsel (**figur 12G**).

Enligt SCB:s beräkningar har ammoniakavgången från jordbruket minskat med ungefär 3 % mellan 2001 och 2003, främst beroende på minskat djurantal men även förbättrad lagrings- och spridningsteknik. Jämfört med 1995 är minskningen ca 18 %. Eftersom utsläppen från övriga sektorer, främst från transporter och industri, ökat beräknas den totala minskningen till 13 % mellan 1995 och 2003.

Tabell 12.7 visar den regionala fördelningen av ammoniakutsläppen totalt och per hektar åker. I medeltal för riket betyder avgången ca 20 kg ammoniak per hektar, vilket omräknat till kväve blir 16 kg.

Kadmiumupplagring i åkermark

Kadmium ingår i råfosfat, som används vid tillverkning av fosforgödselmedel. Kadmium finns också i det slam som sprids på åkrarna för att öka avkastningen. En fortsatt upplagring av kadmium i åkermarken utgör ett hot mot åkermarkens långsiktiga användning för pro-

duktion av livsmedel. Viktiga processer i naturen kan skadas och upplagring av kadmium i jordbruksväxterna kan påverka människors hälsa.

Av **figur 12H** framgår att kadmiumhalterna i fosforgödselmedel minskat med knappt 80 % sedan 1995. Även halterna i slam har minskat, men kadmiumhalterna i slam var år 2003 ändå ungefär 4 gånger högre än kadmiumhalterna i fosforgödselmedlen. Den största tillförseln till åkermarken kommer nu från luftnedfallet.

Kalkningens omfattning framgår av **figur 12I**. Kalkning leder till ökat näringsupptag hos växterna genom höjt pH-värde men också till upplagring av tungmetaller som kadmium i åkermarken.

Bekämpningsmedel

Jordbrukets användning av bekämpningsmedel kan bidra till ökade koncentrationer av oönskade ämnen i luft, mark och vatten. Miljöriskerna med jordbruket bekämpningsmedel är beroende av ett flertal olika faktorer. Preparatens egenskaper, brukarens hantering och miljöbetingelserna på fälten är avgörande.

De bekämpningsmedelsrester som påträffas i naturen härstammar oftast från olämplig hantering vid påfyllning och rengöring av sprutan eller från vindavdrift vid spridningen. Vid besprutningen riskerar bekämpningsmedel även att hamna i fältkanter och vattendrag där växt- och djurliv påverkas negativt. Rester av bekämpningsmedel kan även finnas i spannmålsprodukter, frukt och grönsaker.

För jordbrukets bekämpningsmedel finns numera inga specificerade och mätbara miljömål. Det övergripande miljö kvalitetsmålet är: En giftfri miljö och ett delmål är att hälso- och miljöriskerna fortlöpande ska minska.

Den areal som behandlats med bekämpningsmedel minskade i början av 1990-talet för att sedan åter öka något (**tabell 12.9**). Nedgången berodde främst på att jordbruksmark togs ur produktion p.g.a. den svenska jordbrukspolitik. Uppgången berodde bl.a. på att delar av denna areal åter togs i produktion

i samband med EU-inträdet. År 1998 var andelen behandlad areal knappt 50 %.

Variationerna i behandlad areal mellan olika delar av landet är stora. De sammanhänger med regionala skillnader i grödfördelning och intensitet. Högst andel behandlad areal har Skåne, Västmanlands och Östergötlands län (**tabell 12.9**).

Betydande skillnader i bekämpningsmedelsanvändningen föreligger också mellan gårdar av olika storlek. Bland jordbruksföretag med mer än 100 hektar åkerareal användes ogräsmedel på närmare 70 % av arealen medan motsvarande andel på gårdar med högst 20 hektar var knappt 20 %.

Svampmedelsanvändningen är starkt koncentrerad till spannmåls-, potatis-, och trädgårdsodlingen, vardera med 45, 42 samt 11 % av totalförbrukningen svampmedel. Risk för angrepp av bladmögel gör att potatisgrödorna tillförs störst hektardoser. För matpotatis ligger dosen på 3,8 kg/ha och för potatis för stärkelse på 2,7 kg/ha (**tabell 12.10**).

Användningen av bekämpningsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I **tabell 12.8** och **figur 12J** redovisas beräknat antal försålda doser sedan början av 1990-talet. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas etiketter och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden.

Av redovisningen framgår att antalet hektardoser ökat inom alla redovisade typer av bekämpningsmedel sedan mitten av 1990-talet. En minskning av hektardoserna skedde dock rejält för ogräsmedel och tillväxtreglering det senaste året 2003 jämfört med året innan. Antal doser med svampmedel, (1 621 000) och insektsmedel (559 000) ligger kvar på samma nivåer som tidigare år. Även antalet doser fördelade per hektar åker har ökat sedan mitten av 1990-talet. (**figur 12K**).

Energianvändning

För att jordbruket skall kunna producera livsmedel och andra produkter krävs insatser av energi. En stor del av energiinsatserna kommer från fossila bränslen som olja, diesel och bensen. Användningen av fossila bränslen måste begränsas, dels för att den tär på lagerresurserna, dels för att förbränningen ger upphov till föroreningar som bidrar till övergödning, försurning och klimatförändringar. Föroreningarna består främst av svaveldioxid, kväveoxider och koldioxid (se Klimatgaser nedan).

Utsläpp av svaveldioxid från energianvändning i jordbruket var år 2003 på 177 ton, en ökning med 10 % mot året innan (**figur 12L**).

Utsläppen av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket håller sig dock relativt konstant och var år 2003 på 14 700 ton (**figur 12M**).

Svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid från jordbruket bidrar till försurningen av mark och vatten. De direkta utsläppen från jordbruket har minskat kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Minskningen beror till stor del på övergång till mindre svavelhaltiga bränslen. Det bör nämnas att om utsläppen från trädgårdsbruket inräknas skulle den totala utsläppsmängden mer än fördubblas.

Kväveoxider

Kväveoxiderna bidrar till övergödning och försurning av mark och vatten. Bl.a. bidrar jordbrukets användning av dieseldriva maskiner och traktorer till näringens andel av de totala utsläppen. **Figur 12M** visar att utsläppen från jordbruket ligger strax under 15 000 ton.

Klimatgaser

Utsläpp av s.k. klimatgaser ökar atmosfärens förmåga att bibehålla värme på jordklotet och som följd härav stiger temperaturen. Jordbruket släpper främst ut tre typer av klimatgaser nämligen koldioxid från åkermark och från förbränning av diesel och olja, metangas från

husdjur samt lustgas (dikväveoxid) från åkermark.

Det övergripande miljö kvalitetsmålet är: Begränsad klimatpåverkan, med ett delmål om att de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för 2008–2012 ska vara minst fyra procent lägre än utsläppen 1990.

De totala utsläppen i Sverige av klimatgaser uppgår till ca 70 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Av dessa svarar jordbruket (exklusive CO₂ från mark) för 12 % eller ca 9 milj. ton (**figur 12N**).

Det är viktigt att påpeka att den mest dominerande källan av koldioxid från mulljordar inte omfattas av nuvarande statistik.

Lustgas

Det svenska jordbrukets utsläpp av lustgas, dikväveoxid, uppgår 2004 till drygt 5 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Detta motsvarar ca 8 % av de totala utsläppen av växthusgaser. En viss minskning i utsläppen har skett kontinuerligt sedan 1990 men det har understrukits att statistiken är osäker. Bl.a. bidrar minskad gödselgiva till minskad avgång av lustgas.

Metan

Metan bildas i husdjurens magar samt i gödsel och i Sverige härrör utsläppen främst från nötkreatur. Metangasavgången har minskat något under senare år p.g.a. minskat antal nötkreatur och uppgick 2004 till drygt 3 milj. ton CO₂-ekvivalenter.

Koldioxid

Utsläppen av koldioxid från jordbrukets arbetsmaskiner uppgick 2004 till ca 835 000 ton koldioxid. Dessutom kan jordbruksmark både bidra till en ökad respektive minskad växthuseffekt genom att avge, respektive binda, koldioxid. Odlingen av organogena jordar, dvs. mulljordar, bidrar till ökade utsläpp medan odling på jordar med lägre mullhalt, som kan binda kol i marken, minskar utsläppen.

Om statistiken

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Uppgifter om arealen utnyttjad betesmark har under perioden 1995–1999 varje år ingått i lantbruksregistret. Fr.o.m. 2002 hämtas betesmarksarealen från IAKS (Jordbruksverkets administrativa register avseende arealbaserade stöd).

Statistik rörande miljöstöden sammanställs varje år av Jordbruksverket på basis av gjorda ansökningar om stöd samt utbetalningar.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Försäljning av mineralgödsel till jord- och skogsbruk insamlas årligen från återförsäljare och importörer av SCB i samarbete med Jordbruksverket.

Uppgifter om användningen av mineral- och stallgödsel till olika grödor insamlas vartannat år av SCB genom telefonintervjuer med jordbrukare i den s.k. gödselmedelsundersökningen. Urvalet består av ca 4 000 jordbrukare.

Växtnäringsbalanser

Näringsbalansberäkningarna bygger på uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning, som genomförs vartannat år. I beräkningarna används dessutom skördeuppgifter och olika data från Jordbruksverket, Lantbruksuniversitetet (SLU) och olika forskningsrapporter om t.ex. näringsinnehåll i stallgödsel, kvävenedfall och kvävefixering. Jämfört med tidigare publicerade resultat har beräkningarna anpassats till internationell metod, vilket innebär bruttotillförsel av kväve, dvs. ammoniakförluster från gödsel har inte dragits bort. Dessutom avser balanserna jordbruksmark (åker och betesmark) mot att tidigare avsett enbart åkermark.

Kväveläckage

Kväveläckaget från åkermark skattas med modellberäkningar av SMED (Svenska Miljö-

EmissionsData, ett samarbete mellan IVL, SCB och SMHI) och SLU på uppdrag av Naturvårdsverket utifrån data bl.a. från Jordbruksverket och SCB om grödarealer, skördar, gödselgivor och spridningstidpunkter för gödseln. Även väderuppgifter är viktiga indata i modellerna.

Nettobelastningen på havet, dvs. läckaget efter avdrag för retention, grundas på modellberäkningar, som utförs av SMED.

Ammoniakavgång

Beräkningarna av ammoniakavgången utförs av SMED och bygger på dataunderlag främst insamlat i SCB:s gödselmedelsundersökning. Beräkningsmetoderna har tagits fram av Naturvårdsverket och SCB i samråd med Jordbrukstekniska institutet och Jordbruksverket. I beräkningsmodellerna utnyttjas bl.a. uppgifter om kväveinnehållet i förbrukade gödselmedel samt, för stall- och betesgödsel, uppgifter om antal djur, kväveproduktion per djurslag och lagrings- och spridningssätt för olika typer av gödselmedel. Dessutom används schabloner för ammoniakemissionen från olika gödselslag i stall vid lagring och spridning.

Kadmiumupplagring i åkermark

Uppgifter om kadmiuminnehållet i fosforgödsel har inhämtats av SCB från leverantörerna i samband med uppgifter om försålda mängder av mineralgödsel.

Statistiken rörande jordbrukets användning av slam samt kadmiuminnehållet i slam bygger på en totalundersökning (utförd av SMED) utifrån reningsverkens årsredovisningar, som i sin tur baseras på urvalsbaseade mätningar.

Statistik rörande kalkningen till åkermark baseras på försäljningen till jordbruket enligt en postenkät från SCB till de största tillverkarna, importörerna och återförsäljarna av kalkprodukter.

Bekämpningsmedel

Uppgifter om försäljningen av bekämpningsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspek-

tionen. På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat. Ökningen mellan 2002 och 2003 förklaras av hamstring.

SCB har på uppdrag av KemI intermittert genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska bekämpningsmedel till olika grödor, senast 1998.

Energianvändning

Beräkningarna av utsläpp från jordbrukets energianvändning genomförs av SMED och grundar sig på användningen av olika energi- och bränsleslag i jordbruket.

Klimatgaser

Beräkningarna grundas på internationella modeller enligt IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) men med anpassning till svenska emissionsdata och uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning.

Publicering

Underlaget till detta kapitel bygger på *Miljöredovisning för svenskt jordbruk 2000*, (LRF och SCB) och på uppgifter från olika Statistiska meddelanden:

Betesmarksarealer:

JO 10 SM, Jordbruksmarkens användning 2005

Utsläpp till vatten:

MI 22 SM, Utsläpp till vatten och slamproduktion 2002

Gödselmedel och kalk i jordbruket:

MI 30 SM, Gödselmedel i jordbruket 2002/03; Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk under 2004/05; Försäljning av kalk för jord- och trädgårdsbruk, sjöar, vattendrag och skog

Kväve- och fosforbalanser:

MI 40 SM, Kväve- och fosforbalanser för

---

svensk åkermark och jordbrukssektor 2003

Bekämpningsmedel:

MI 31 SM, Bekämpningsmedel i jordbruket
2004

Ammoniak:

MI 37 SM, Utsläpp av ammoniak till luft i
Sverige 2003

Andra statistikproducenter

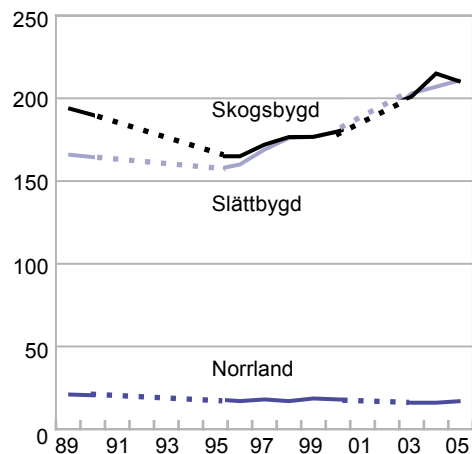
Naturvårdsverket: Rapport 5247, Transport –
Retention – Källfördelning; Rapport 5248,
Kväveläckage från svensk åkermark; Rapport
5319, Ingen övergödning ; Internationell rap-
portering – slamstatistik 2004.

Jordbruksverkets årsredovisning för räken-
skapsåret 2005.

Figur 12A Utnyttjad areal betesmark i riks- områden 1989–2005¹

Utilized permanent grassland in major
regions

1 000-tals hektar

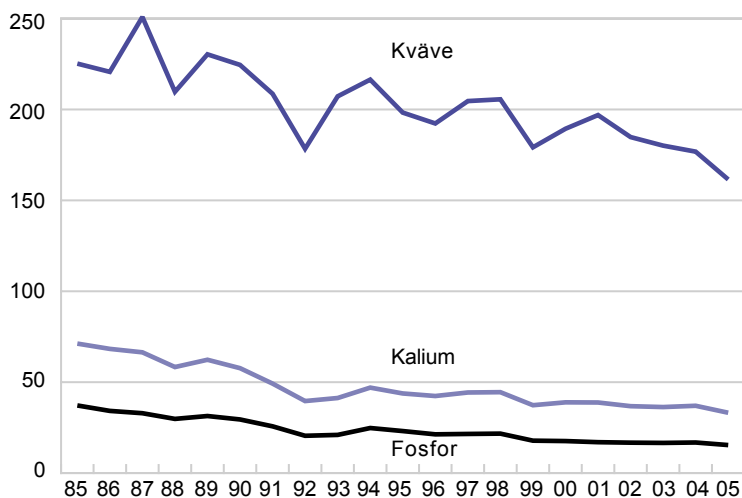
1) Företag med mer än 2 ha åker.

Källa: Jordbruksverket och SCB,
Lantbruksregistret.

Figur 12B Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2005, 1 000-tals ton

Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

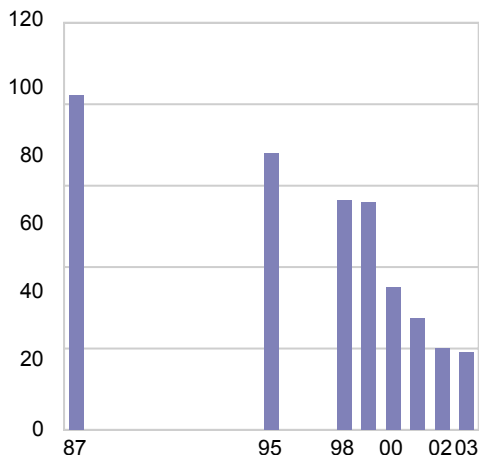
1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Figur 12C
Slam som återförts till jordbruket
Sludge brought back to agriculture

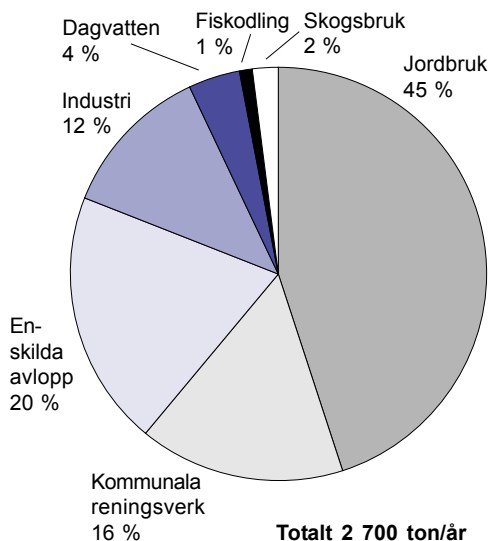
1 000-tals ton ts¹

1) Torrsubstans.

Källa: Naturvårdsverket, SvenskaMiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

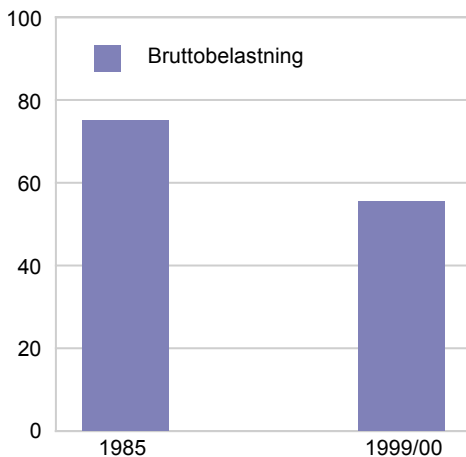
Figur 12E
Bruttobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2000
Gross pollution load on water by phosphorus from human activities

Källa: Naturvårdsverket och SvenskaMiljöEmission-Data.

Figur 12D
Kväveutlakning från åkermark i Götaland och Svealand^{1,2}, 1 000-tals ton
Nitrogen leaching from arable land in Götaland and Svealand, from human activities

1 000-tals ton kväve

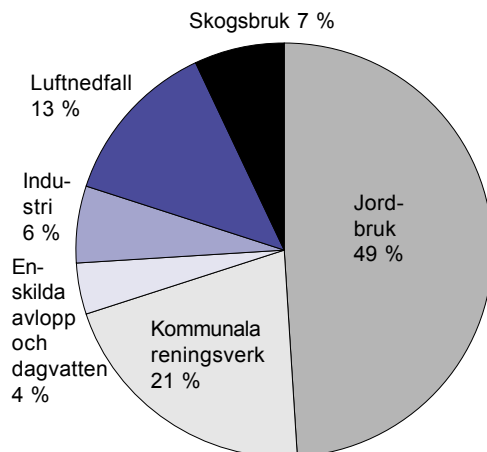

1) Från mänsklig verksamhet.

2) Revidering av modellberäkningarna pågår och beräknas vara klar 2007.

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12F
Nettobelastning^{1,2} på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2000
Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

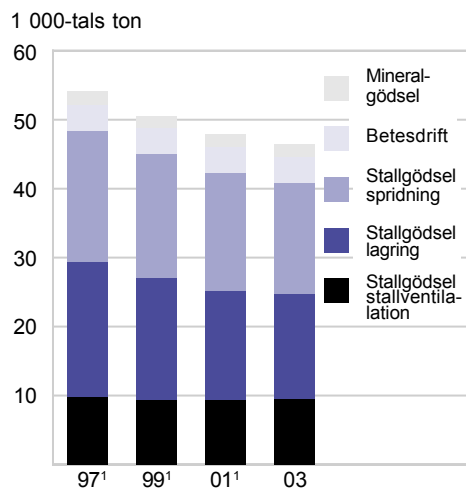

1) Efter självrening (retention) under vägen till havet.

2) Revidering av modellberäkningarna pågår och beräknas vara klar 2007.

Källa: Naturvårdsverket och SvenskaMiljö-EmissionData.

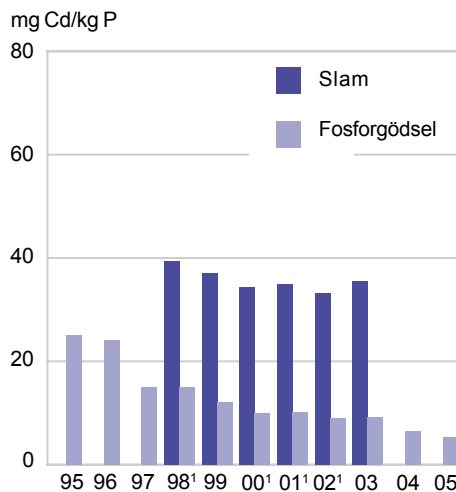
Figur 12G
Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

1) Reviderade.

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

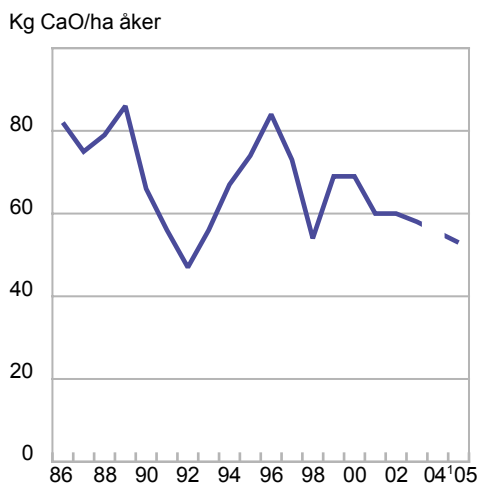
Figur 12H
Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge

1) Reviderade slamsiffror.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12I
Kalkning till åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

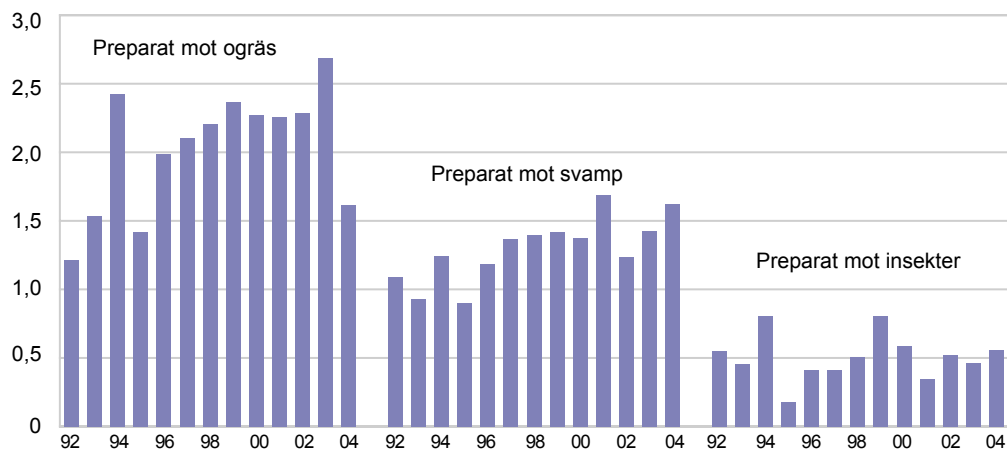

1) Ingen undersökning genomfördes 2004.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12J**Bekämpningsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1992–2004***Pesticides in agriculture, number of doses per hectare*

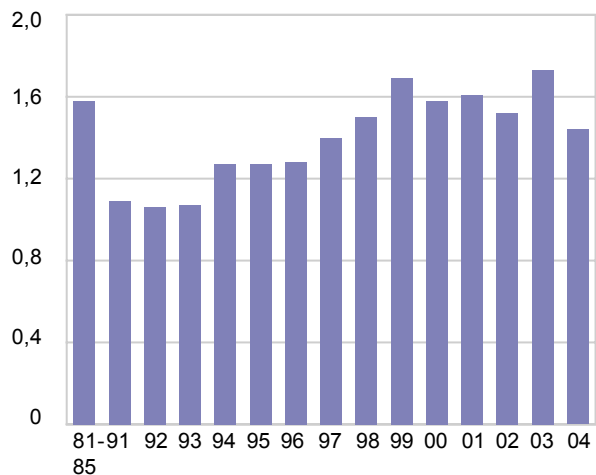
Miljoner doser

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12K**Bekämpningsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 1981–2004***Pesticides in agriculture, number of supplies per hectare in relation to the area of arable land*

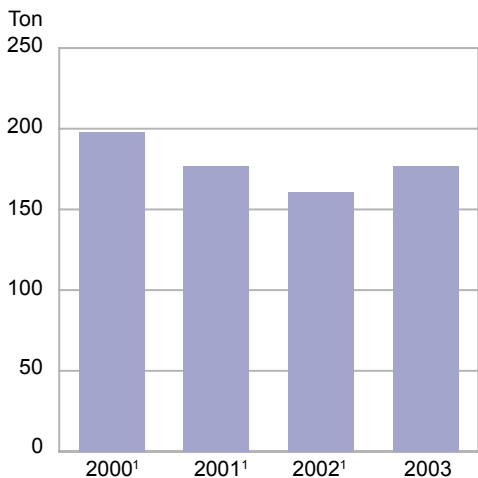
Doser/ha

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12L Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård)

Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture excl.)

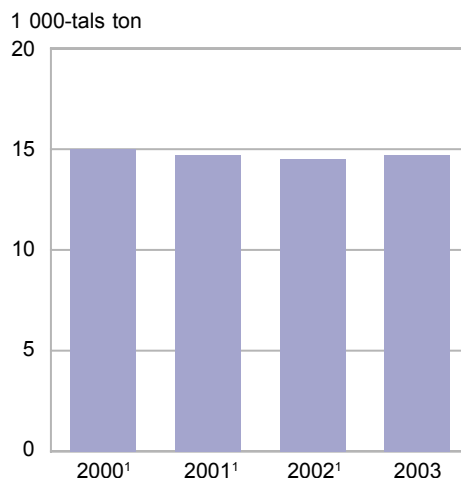

1) Reviderade värden.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12M Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (exkl. trädgård)

Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture excl.)

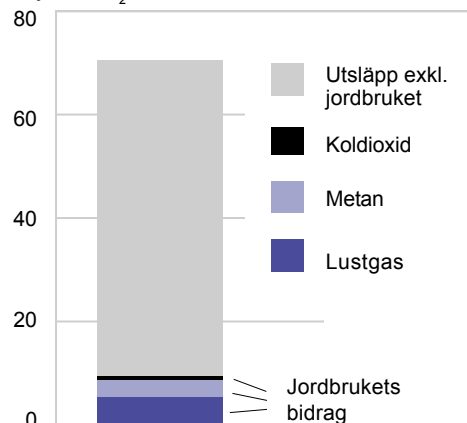
1) Reviderade värden.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12N Utsläpp av klimatgaser totalt och från jordbruket, 2004

Emission of climate gases, totally and from agriculture

Milj. ton CO₂-ekvivalenter

Källa: SCB och Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData.

Tabell 12.1

Areal betesmark 2005. Hektar

Areas under pasture and meadow 2005. Hectare

Område; storleksgrupp	Betes- mark	Slätter- äng	Skogs- bete	Fäbod- bete	Alvar- bete	Outnytt- jad betes- mark	Ospec. betes- mark	Summa
<i>Län</i>								
Stockholms	13 642	46	1 060	–	–	185	115	15 047
Uppsala	18 741	209	1 812	–	–	113	144	21 019
Södermanlands	18 742	322	394	–	–	143	68	19 670
Östergötlands	46 081	131	1 240	–	–	120	239	47 811
Jönköpings	42 996	133	71	–	–	70	478	43 748
Kronobergs	23 665	180	134	–	–	71	314	24 364
Kalmar	54 711	880	2 064	–	19 972	243	415	78 284
Gotlands	19 417	264	4 882	–	3 766	312	406	29 047
Blekinge	12 367	46	147	–	–	32	142	12 734
Skåne	57 263	1 640	270	–	–	196	533	59 901
Hallands	17 503	130	72	–	–	91	238	18 033
Västra Götalands	65 106	367	734	–	–	414	750	67 370
Värmlands	7 350	114	111	1 302	–	59	275	9 211
Örebro	9 849	126	146	..	–	49	136	10 339
Västmanlands	9 247	459	36	..	–	120	187	10 051
Dalarnas	6 002	103	32	8 806	–	135	190	15 268
Gävleborgs	4 916	127	162	1 750	–	40	159	7 153
Västernorrlands	2 788	58	53	338	–	47	231	3 514
Jämtlands	4 917	88	337	9 395	–	46	174	14 957
Västerbottens	1 608	78	645	315	–	24	170	2 840
Norrbottnens	1 539	183	96	–	–	5	341	2 163
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	16 950	824	69	–	–	105	408	18 356
Gmb	80 361	1 672	5 854	–	23 738	564	686	112 875
Gns	45 030	243	721	–	–	222	218	46 433
Ss	67 639	1 130	3 405	..	–	601	589	73 365
Gsk	188 905	989	2 871	–	–	652	2 100	195 516
Ssk	22 046	279	256	249	–	176	570	23 575
Nn	12 928	227	372	12 600	–	163	551	26 841
Nö	4 591	315	951	9 088	–	35	582	15 563
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1– 5,0	20 525	656	601	912	164	129	2 044	25 031
5,1– 10,0	32 070	571	1 500	1 874	255	213	1 478	37 963
10,1– 20,0	51 677	839	2 336	3 338	975	423	335	59 923
20,1– 30,0	42 415	352	1 474	2 926	677	210	206	48 259
30,1– 50,0	70 143	644	2 628	4 733	4 240	428	181	82 997
50,1– 100,0	108 220	1 191	3 252	5 347	9 754	425	395	128 583
Över 100,0	113 400	1 428	2 706	2 807	7 674	688	1 065	129 769
<i>Hela riket</i>								
2005	438 449	5 681	14 497	21 938	23 738	2 517	5 704	512 525
2004	438 352	5 317	16 436	16 856	22 036	19 015	5 367	523 378
2003	419 951	4 618	14 344	15 050	21 509	10 378	8 565	494 414
2002	415 126	4 676	15 224	13 619	21 162	7 712	12 466	489 985

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.2**Anslutning och måluppfyllelse för stöd till miljövänligt jordbruk¹***Total area included and target fulfilment for Swedish environmental support*

	2001	2003	2005*	Mål år 2006	Måluppfyllelse % år 2005
<i>Stödtyp</i>					
Öppet och varierat odlingslandskap, ha	573 000	611 000	633 000	600 000	106
Bevarande av betes- marker och slåtterängar, ha	386 000	426 000	490 000	450 000	109
Ekologisk produktion ² , ha	293 000	412 000	510 000	540 000	95
Ekologisk produktion, djurenheter	79 000	109 000	125 000	114 000	110
Bevarande av natur och kulturmiljöer, antal jordbrukare	12 740	14 094	14 849	18 000	82
Åtgärder för minskat kväveläckage, ha	153 000	193 700	194 000	50 000	388
Bevarande av utrotnings- hotade husdjursraser, djurenheter	3 300	4 500	5 100	5 000	106
Skyddszoner, ha	1 750	6 100	9 100	5 500	165
Våtmarker och småvatten, skötsel ³ , ha	114	1 394	2 234	6 000	37
Miljövänlig odling av sockerbeter, ha	1 605	2 200	2 050	2 200	93
Miljövänlig odling av bruna bönor, ha	673	759	710	1 000	71
Natur och kulturmiljöer renskötselområdet, ha	303	485	780	1 700	46

1) Miljö- och landsbygdsprogrammet för perioden 2000–2006.

2) Inkluderar även icke ersättningberättigande areal på gårdar som får ersättning för ekologisk produktion.

3) Exkl våtmarker som anlagts med det gamla miljöstödet (1996–2000).

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.3
Förbrukning av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2003

Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

Område; storleks- grupp	Grödareal totalt, hektar	Areal gödslad med växtnäringsämnen från mineral- o/ell stallgödsel						
		Kväve			Fosfor		Kalium	
		Gödslad areal, %	Växttillgäng- ligt kväve, kg/ha	Total kväve, kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha ¹
<i>Län</i>								
Stockholm	70 300	77	96	105	46	17	36	66
Uppsala	127 500	85	97	110	56	19	42	62
Södermanlands	106 800	83	103	123	66	22	53	84
Östergötlands	176 700	86	116	133	60	24	54	82
Jönköpings	85 400	83	86	133	76	24	77	130
Kronobergs	46 900	87	99	147	85	25	85	129
Kalmar	113 600	83	104	140	66	25	66	111
Gotlands	78 000	87	97	124	78	23	80	94
Blekinge	29 400	93	110	144	67	28	68	113
Skåne	418 000	90	126	144	60	25	62	81
Hallands	103 300	87	111	141	74	26	76	94
Västra Götalands	411 700	82	109	131	66	24	64	85
Värmlands	92 600	71	87	112	66	22	67	84
Örebro	90 300	85	93	105	69	20	66	56
Västmanlands	100 200	83	103	115	67	20	48	64
Dalarnas	52 700	73	81	110	67	20	67	95
Gävleborgs	61 700	69	66	96	67	19	67	91
Västernorrlands	43 800	62	63	102	49	23	48	118
Jämtlands	38 400	63	72	124	59	25	58	146
Västerbottens	59 800	82	72	108	65	26	64	101
Norrbottens	30 200	77	78	111	74	22	74	97
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	308 900	92	132	147	61	26	64	70
Gmb	289 900	87	111	140	67	25	68	101
Gns	386 400	86	120	135	63	24	59	75
Ss	514 700	83	100	113	62	20	50	69
Gsk	441 000	82	92	130	72	24	73	113
Ssk	163 500	71	75	..	64	20	63	81
Nn	138 100	67	70	108	60	22	59	117
Nö	96 300	79	73	108	67	24	67	102
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 20,0	255 000	65	66	91	56	20	53	77
20,1 – 50,0	486 100	78	89	113	64	22	63	87
50,1 – 100,0	626 100	86	102	128	68	23	65	96
Över 100,0	972 000	87	119	141	65	25	61	88
<i>Hela riket</i>								
2003	2 339 600	83	104	128	65	23	62	89
2001	2 352 900	82	107	129	64	24	61	84
1999	2 410 100	84	100	122	69	25	65	80
1997	2 530 800	84	100	120	66	25	64	75
1995	2 386 900	83	100	119	62	25	60	80
1991	2 418 100	83	95	114	59	30	57	85

1) Ökningen 2003 kan till en del bero på ändrad beräkning av näringsinnehållet i stallgödsel, se avsnittet *Jämförbarhet av resultaten* i MI 30 SM 0403.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.3 (forts.)

Område; storleks- grupp	Totalförbrukning, ton						
	Kväve			Fosfor		Kalium	
	Växttill- gängligt kväve	Därav i mineral- gödsel	Total- kväve i stallgödsel	Totalt	Därav i mineral- gödsel	Totalt ¹	Därav i mineral- gödsel
<i>Län</i>							
Stockholm	5 170	4 840	830	550	340	1 680	530
Uppsala	10 580	9 780	2 100	1 360	740	3 320	650
Södermanlands	9 160	7 790	3 110	1 540	710	4 760	760
Östergötlands	17 610	15 640	4 530	2 500	1 290	7 910	2 050
Jönköpings	6 060	3 720	5 680	1 570	190	8 590	650
Kronobergs	4 020	2 580	3 420	980	160	5 140	460
Kalmar	9 900	6 980	6 260	1 830	240	8 320	620
Gotlands	6 540	5 130	3 310	1 400	580	5 850	1 450
Blekinge	3 010	2 310	1 640	550	90	2 250	250
Skåne	47 540	42 640	11 640	6 360	2 810	21 040	7 900
Hallands	9 950	7 720	4 960	1 990	520	7 390	1 750
Västra Götalands	36 790	31 380	12 840	6 440	2 910	22 420	5 680
Värmlands	5 720	4 560	2 830	1 350	640	5 210	1 160
Örebro	7 160	6 630	1 440	1 270	860	3 290	1 420
Västmanlands	8 600	7 920	1 610	1 330	880	3 100	920
Dalarnas	3 140	2 490	1 740	710	280	3 370	720
Gävleborgs	2 830	1 940	2 130	790	290	3 730	620
Västernorrlands	1 720	930	1 840	500	50	2 500	100
Jämtlands	1 720	720	2 270	570	50	..	..
Västerbottens	3 550	2 560	2 720	990	200	3 880	550
Norbottens	1 810	1 310	1 260	500	180	2 180	430
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	37 540	34 260	7 520	4 830	2 300	13 810	6 530
Gmb	28 150	22 310	13 040	4 900	1 400	19 930	4 020
Gns	39 790	35 640	9 370	5 850	3 190	17 170	5 610
Ss	42 680	38 580	9 890	6 490	3 780	17 650	4 660
Gsk	33 310	23 610	23 380	7 590	1 710	36 230	4 240
Ssk	..	..	4 520	2 090	900	8 350	1 880
Nn	6 450	3 770	6 250	1 850	380	9 570	860
Nö	5 540	3 960	4 240	1 570	400	6 560	1 000
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 20,0	10 950	9 240	5 820	2 810	1 110	10 430	2 460
20,1– 50,0	33 550	27 910	15 050	6 880	2 810	26 660	6 060
50,1–100,0	55 300	44 980	23 820	9 760	3 720	39 290	7 560
Över 100,0	101 270	86 220	32 820	15 520	6 430	51 890	12 580
<i>Hela riket</i>							
2003	202 730	169 710	78 190	35 140	14 040	129 220	28 780
2001	207 130	174 300	74 580	35 710	14 720	121 430	30 090
1999	203 780	171 970	74 490	39 960	17 680	124 020	35 400
1997	213 290	181 760	74 220	42 410	19 030	125 470	38 690
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840
1991	190 490	166 850	62 560	40 760	20 870	113 840	38 840

Tabell 12.4
Förbrukning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2003

Consumption of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops

Gröda	Mineral- och eller stallgödsel							
	Gröd- areal totalt, ha	Kvävegödslad areal			Fosforgödslad areal		Kaliumgödslad areal	
		Göds- lad areal, %	Växtill- tillgligt, kg/ha	Total- kväve, kg/ha	Göds- lad areal, %	kg/ha	Göds- lad areal, %	kg/ha
Höstkorn	6 300	81	111	141	49	32	52	70
Vårkorn	362 100	98	85	106	76	22	72	69
Havre	279 800	91	81	102	78	22	70	66
Höstvete	364 100	97	143	156	60	25	55	57
Vårvete	47 300	85	120	130	58	21	47	50
Rågvete	44 700	95	104	128	69	25	68	79
Höstråg	24 400	..	..	..	51	19	54	44
Blandsäd (stråsäd)	25 200	84	74	113	72	25	72	96
Höstraps	23 400	95	152	161	55	24	54	53
Vårrips	26 700	97	115	122	75	23	56	43
Höstrybs	800	..	..	..	..	..	..	..
Vårrys	7 700	99	103	..	88	21	..	41
Kok- och foderarter	24 900	16	38	..	42	27	44	61
Konservärter	9 100	..	..	..	..	27	..	66
Åkerbönor m.m.	4 800	..	..	..	..	..	..	..
Ojelin	3 700	..	58	..	..	..	..	..
Matpotatis	21 900	94	112	130	94	50	94	196
Stärkelsepotatis	8 600	100	129	174	95	42	93	147
Sockerbeter	50 100	100	118	137	69	34	70	75
Frövall	12 300	72	97	..	..	15	..	30
Slättervall	769 200	80	106	139	68	22	68	122
Betesvall	164 100	27	63	73	16	13	16	57
Energiskog	14 300	..	..	..	..	..	..	..
Grönsaksodling	4 600	92	125	137	86	38	86	160
Övriga trädgårdsväxter	5 800	68	98	..	63	31	62	108
Grönf. o. ensilagev.	31 800	75	46	113	74	29	74	141
Andra växtslag	1 900	..	..	..	..	..	..	..
Betesmark	420 000	4	46	..	2	11	3	58

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.5**Mineral- och stallgödslade arealer 2003***Arable land treated with commercial fertilizers and manure*

Produktions- område	Utnyttjad åkerareal enligt LBR	Därav gödslad med		
		Mineral- gödsel, %	Stall- gödsel, %	Både mineral- och stallgödsel, %
Gss	308 900	90	26	24
Gmb	289 900	79	47	39
Gns	386 400	79	27	21
Ss	514 700	76	21	14
Gsk	441 000	62	54	34
Ssk	163 500	58	29	16
Nn	138 100	41	45	19
Nö	96 300	56	43	20
<i>Hela riket</i>				
2003	2 339 600	72	35	24
2001	2 352 900	72	34	23
1999	2 410 100	75	34	25
1997	2 530 800	76	32	24
1995	2 386 900	76	33	26

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.6**Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark ("soil surface" bruttobalanser)¹***Nitrogen- and phosphorus balances for arable land*

	Kväve, kg/ha ²				Fosfor, kg/ha ²			
	1995 ³	1999 ³	2001 ³	2003	1995 ³	1999 ³	2001 ³	2003
<i>Tillförsel</i>								
mineralgödsel ⁴	62	55	57	55	6	6	5	5
stallgödsel ⁴	37	35	33	34	7	7	6	6
betesgödsel ⁴	12	13	12	13	2	2	2	2
utsäde	2	1	1	2	(0,3)	(0,3)	0,3	0,3
deposition	10	9	10	9	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
slam	1	1	1	0	0,6	0,4	0,4	0,2
kvävefixering	8	9	9	10	–	–	–	–
Totalt⁵	130	123	123	123	16	15	14	14
<i>Bortförsel</i>								
skörd	71	72	74	75	11	11	11	11
skörderester	2	2	2	2	(0,3)	(0,3)	0,3	0,3
Summa skördeprodukter	72	74	76	77	11	11	11	12
<i>Överskott, totalt</i>								
därav	58	50	48	46	5,2	4	2,5	2,1
ammoniak från mineral-, stall- och betesgödsel	15	13	12	12	–	–	–	–
läckage	24	21	20	20 ⁶	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
denitrifikation, fastläggning m.m.	19	16	16	14 ⁶	5	4	2	2
Effektivitet, %	55	60	61	62	67	73	82	85

1) Ändrad metod jämfört med tidigare publicerade balanser.

2) Åker och betesmark.

3) Reviderade uppgifter.

4) Ammoniak i stall, vid lagring och spridning samt på bete har inte räknats bort.

5) P.g.a. avrundningar stämmer inte alltid summorna i tabellen.

6) Ej uppdaterat för 2003.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.7**Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2004, riket och för produktionsområden 2003¹***Emissions to air of ammonia in agriculture 1995–2004, whole of Sweden and production area 2003*

Produktionsområde	Mineral- gödsel NH ₃ ton	Stall- gödsel NH ₃ ton	Därav		Betes- gödsel NH ₃ ton	Totalt	
			Nöt NH ₃ ton	Svin NH ₃ ton		NH ₃ ton	kg/ha åker ²
<i>2003</i>							
Gss	350	4 000	1 500	1 650	300	4 650	15
Gmb	300	6 750	4 050	1 400	650	7 700	27
Gns	250	5 700	3 250	1 550	400	6 400	17
Ss	450	5 550	3 400	1 100	550	6 550	13
Gsk	250	12 350	9 600	1 000	1 300	13 900	32
Ssk	100	2 450	1 950	100	250	2 800	17
Nn	50	2 250	1 900	100	250	2 550	18
Nö	50	1 800	1 500	100	150	1 950	20
<i>Hela riket</i>							
2004	1 790	41 300	27 700	6 700	3 850	46 950	20
2003	1 800	40 850	27 100	7 050	3 800	46 500	20
2001 ³	1 740	42 200	28 700	6 350	3 850	47 800	20
1999 ³	1 700	45 100	30 500	7 200	3 800	50 550	21
1997 ³	2 000	48 400	32 400	8 650	3 700	54 050	21
1995 ³	2 200	50 500	34 100	8 900	3 650	56 500	24

1) Uppgifterna avrundade till 50 ton.

2) Utnyttjad åkerareal.

3) Uppgifterna reviderade jämfört med MI37 SM 0201.

Källa: Naturvårdsverket och SMED (SCB, Miljöstatistiken).

Tabell 12.8

Sålda bekämpningsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2004*Pesticides sold to farmers, number of doses and average dose in kg/ha for 1995–2004*

År	Försålda mängder		Antal doser 1 000-tal	Genomsnittlig dos	
	Preparat, ton	Verksam substans, ton		Preparat, kg/ha	Verksam substans, kg/ha
Preparat mot ogräs					
2004	1 831	690	1 618	1,1	0,43
2003	4 387	1 818	2 691	1,6	0,68
2002	3 618	1 447	2 286	1,6	0,63
2001	3 543	1 432	2 260	1,6	0,63
2000	3 415	1 364	2 271	1,5	0,60
1999	3 277	1 285	2 366	1,4	0,54
1995	2 493	975	1 417	1,8	0,69
Preparat mot svamp					
2004	850	259	1 621	0,52	0,16
2003	710	227	1 427	0,50	0,16
2002	641	199	1 236	0,52	0,16
2001	946	255	1 691	0,56	0,15
2000	808	233	1 374	0,59	0,17
1999	985	315	1 419	0,69	0,22
1995	537	200	898	0,60	0,22
Preparat mot insekter					
2004	156	19	559	0,28	0,03
2003	231	23	461	0,50	0,05
2002	217	31	518	0,42	0,06
2001	144	14	349	0,41	0,04
2000	204	20	585	0,35	0,03
1999	279	61	809	0,34	0,08
1995	99	17	178	0,56	0,10
Totalt inkl. Preparat för tillväxtreglering					
2004	2 876	986	3 824	0,8	0,26
2003	5 366	2 084	4 605	1,2	0,45
2002	4 545	1 711	4 080	1,1	0,42
2001	4 712	1 736	4 344	1,1	0,40
2000	4 497	1 648	4 272	1,1	0,39
1999	4 610	1 692	4 639	1,0	0,36
1995	3 196	1 224	2 530	1,3	0,48

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.9

Användning 1998 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton

Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance

Område; storleksgrupp	Gröd- areal totalt, 1 000-tals ha	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal kg/ha	ton	Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal kg/ha	ton
<i>Län</i>							
Stockholms	78	46	0,35	12,4	11	0,37	3,1
Uppsala	138	56	0,50	38,8	14	0,35	6,6
Södermanlands	117	55	0,40	26,0	12	0,32	4,3
Östergötlands	189	58	0,45	49,4	22	0,36	15,1
Jönköpings	92	16	0,61	9,1	..	..	1,5
Kronobergs	53	21	0,29	3,1	..	..	0,2
Kalmar	122	39	0,79	37,8	10	0,92	11,1
Gotlands	81	42	0,63	21,5	3	0,83	2,2
Blekinge	31	46	0,89	12,7	17	2,09	11,4
Skåne	441	74	1,20	389,5	40	0,68	118,2
Hallands	113	50	0,46	25,9	12	1,24	16,7
Västra Götalands	446	48	0,41	88,6	10	0,49	21,5
Värmlands	97	29	0,37	10,4	2	1,44	2,7
Örebro	101	56	0,45	25,2	11	0,51	5,9
Västmanlands	109	61	0,42	28,3	8	0,29	2,7
Dalarnas	58	32	0,46	8,5	..	..	1,3
Gävleborgs	69	17	0,50	5,8	..	..	0,5
Västernorrlands	50	..	..	2,1	..	..	0,1
Jämtlands	43	..	..	0,5	..	..	0,2
Västerbottens	64	..	..	2,5	..	..	0,3
Norrbottens	37	..	..	0,3	-	-	-
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	331	82	1,15	311,3	44	0,63	91,5
Gmb	301	55	0,94	154,3	19	1,09	62,4
Gns	410	64	0,41	108,0	20	0,42	34,3
Ss	553	56	0,43	133,4	11	0,37	22,9
Gsk	483	24	0,50	57,9	3	0,82	10,8
Ssk	190	30	0,47	26,9	3	0,61	3,6
Nn	154	9	0,47	6,5	..	..	1,3
Nö	108	3	0,74	2,8	..	..	0,3
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	360	18	0,64	41,3	2	1,42	9,6
20,1 – 50,0	666	36	0,66	159,0	7	0,85	38,3
50,0 – 100,0	723	49	0,69	243,6	12	0,80	72,2
Över 100,0	780	69	0,66	355,3	28	0,47	103,5
<i>Hela riket</i>							
1998	2 529	47	0,67	798,3	14	1,00	225,5
1996	2 432	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1992	2 440	42	0,90	897,2	6	2,50	370,9
1991	2 418	42	0,90	944,1	9	2,20	471,9
1990	2 573	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.9 (forts.)

Område; storleksgrupp	Insektssmedel			Summa		
	Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal		Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal	
		kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>						
Stockholms	15	0,05	0,5	48	0,43	16,0
Uppsala	10	0,03	0,4	58	0,57	45,8
Södermanlands	6	0,05	0,3	56	0,47	30,6
Östergötlands	16	0,03	0,8	60	0,58	65,3
Jönköpings	6	0,09	0,5	17	0,72	11,0
Kronobergs	8	0,02	0,1	21	0,31	3,4
Kalmar	9	0,06	0,7	40	1,02	49,7
Gotlands	3	0,03	0,1	44	0,67	23,9
Blekinge	13	0,20	0,8	47	1,69	24,9
Skåne	33	0,05	7,0	75	1,56	514,6
Hallands	8	0,05	0,4	51	0,75	43,1
Västra Götalands	5	0,02	0,5	50	0,50	110,5
Värmlands	..	..	0,0	30	0,46	13,1
Örebro	3	0,02	0,0	58	0,54	31,2
Västmanlands	4	0,01	0,0	62	0,46	31,0
Dalarnas	..	..	0,0	34	0,50	9,8
Gävleborgs	..	..	0,0	18	0,52	6,3
Västernorrlands	–	–	–	..	..	2,2
Jämtlands	–	–	–	..	..	0,7
Västerbottens	..	..	0,0	..	..	2,8
Norrbottnens	–	–	–	..	..	0,3
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	37	0,05	5,6	83	1,48	408,4
Gmb	15	0,07	3,0	56	1,30	219,7
Gns	12	0,02	1,1	67	0,53	143,5
Ss	7	0,05	1,8	57	0,50	158,2
Gsk	5	0,06	1,4	24	0,59	70,1
Ssk	2	0,03	0,1	31	0,52	30,6
Nn	–	–	–	10	0,52	7,8
Nö	..	..	0,0	3	0,82	3,1
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
5,1– 20,0	2	0,05	0,4	18	0,79	51,3
20,1– 50,0	5	0,09	3,2	37	0,81	200,4
50,0– 100,0	10	0,04	3,1	50	0,88	318,9
Över 100,0	21	0,04	6,8	70	0,85	465,6
<i>Hela riket</i>						
1998	11	0,04	12,2	48	0,85	1 036,0
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1992	16	0,09	34,7	46	1,20	1 302,1
1991	7	0,05	8,0	44	1,30	1 424,0
1990	11	0,09	24,9	51	1,40	1 763,9

Tabell 12.10
**Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruket 1998.
 Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans,
 kg/ha**
Use of pesticides in arable crops, treated crop area, per cent and active substance

Gröda	Gröd- areal, 1 000- tals hektar	Ogräsmedel		Svampmedel		Insektsmedel		Summa	
		Behand- lad areal, %	kg/ha ¹	Behand- lad areal, %	kg/ha ¹	Behand- lad areal, %	kg/ha ¹	Behand- lad areal, %	kg/ha ¹
Höstvete	359,0	91	0,54	60	0,32	33	0,02	92	0,75
Vårvete	39,0	85	0,54	40	0,32	23	0,04	86	0,70
Råg	34,6	71	0,57	12	0,27	17	0,01	72	0,61
Höstkorn	15,9	81	0,73	50	0,37	..	..	84	0,92
Vårkorn	429,0	78	0,50	17	0,30	9	0,09	78	0,57
Havre	311,5	73	0,41	1	0,35	9	0,04	73	0,42
Rågvete	66,8	71	0,54	6	0,27	6	0,03	72	0,56
Blandsäd	27,0	35	0,40	..	..	..	..	35	0,40
Slättervall	742,1	..	..	–	–	–	–	..	..
Grönfoder	21,9	..	..	–	–	..	..	..	..
Betesvall	221,4	..	..	–	–	–	–	..	..
Frövall	9,0	50	1,20	..	..	..	..	52	1,19
Kok- o. Foderärter	49,2	77	1,03	..	..	18	0,07	77	1,05
Konservärter	8,5	88	0,78	–	–	40	0,07	88	0,81
Bruna bönor	0,9	..	..	–	–	–	–	..	..
Matpotatis	25,1	57	0,84	76	3,83	20	0,13	77	4,47
Potatis för stärkelse	8,6	81	0,96	94	2,71	57	0,25	94	3,68
Socketbetor	58,7	98	3,09	..	..	11	0,05	98	3,10
Höstraps	23,2	83	0,84	16	0,57	55	0,01	89	0,89
Vårrops	16,7	54	0,48	..	..	82	0,01	88	0,40
Höstrybs	1,5	..	..	..	..	..	..	..	..
Vårrysbs	13,2	28	0,42	..	..	64	0,01	75	0,20
Oljelin	15,1	56	0,13	–	–	..	..	56	0,13
Trädgårdsväxter	13,1	50	2,62	37	5,02	19	0,35	56	5,70
Andra växtslag	3,0	..	..	..	..	..	..	..	..
Energiskog	14,5	..	..	–	–	–	–	..	..

1) Aktiv substans på behandlad areal.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

13 Jordbruket i EU

Kapitel 13 innehåller uppgifter för EU-länderna om

- Sysselsättning
- Arealer och företag
- Växtodling och trädgårdsodling
- Husdjur

Redovisningen hänför sig främst till förhållandena 2004 men vissa tabeller avser 2003.

Sammanfattning

Växtodling och företag

Sysselsättning (tabell 13.1–13.2)

Det totala antalet sysselsatta i olika länder följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas invånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Lägst var antalet på Malta och i Luxemburg.

Den största andelen sysselsatta i jordbruk, skog och fiske hade Polen 18%, Litauen 16 %, Grekland och Lettland med 13 % samt Portugal med 12 %. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien var motsvarande tal 2 %, 1 %, 4 % respektive 4 %. Storbritanniens andel var den lägsta som något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Belgien, Luxemburg och Malta med 2 % samt Danmark och Nederländerna med 3 %.

Slovenien, Tjeckien och Slovakien var de länder som hade den högsta andelen sysselsatta i industrin, 31 och 30 %, medan Luxemburg med 88 % samt Storbritannien och Cypern med 84 % respektive 83 % hade högst andel sysselsatta i övriga näringar.

Arealer och företag (tabell 13.3–5)

Av länderna inom EU har Frankrike och Spanien den största utnyttjade jordbruksarealen följt av Tyskland, Storbritannien och Polen. Åkerarealen är störst i Frankrike, Spanien, Polen och Tyskland medan Storbritannien, Frank-

rike och Spanien har den största arealen betesmark. De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemsländerna. De största skogsarealerna redovisar Sverige och Finland och Sverige.

Totalt fanns 2003 7,6 miljoner jordbruksföretag i EU-länderna. Av dessa hade 60 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för drygt 5 % av arealen.

Företagsstrukturen visar mycket stora skillnader mellan olika länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Italien följt av Ungern, Grekland och Spanien. I Italien utgjorde dessa företag 77 % av antalet företag och svarade för 17 % av arealen.

Frankrike, Spanien och Storbritannien hade flest företag i den högsta storleksgruppen. Storbritannien är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, 16 %, av det totala antalet företag. I Slovakien och Tjeckien utgjorde den utnyttjade jordbruksarealen hos företag med minst 100 ha 93 resp. 89 % av den totala utnyttjade jordbruksarealen.

Skördar (tabell 13.6–8)

Av spannmålsgrödorna odlas vete på störst areal följt av korn och majs. Frankrike hade den största vetearealen, 5,2 miljoner hektar och även den största skörden. Spanien hade den största kornarealen, men Tyskland hade den största kornskörden följt av Frankrike och Spanien.

Produktionen av grönsaker varierar mycket mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien och Grekland hade de största skördarna av tomater.

Husdjur

Nötkreatur (tabell 13.9)

I tabellen redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag. Det framgår att mjölk-korna utgjorde knappt 24 % av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för övriga kor var 15 %. Flest mjölkkor hade Tyskland och Frankrike. Det klart största antalet övriga kor fanns i Frankrike.

Svin, får och getter (tabell 13.10)

I tabellen redovisas antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter. Flest svin fanns i Tyskland och Spanien medan Storbritannien och Spanien hade flest får. Grekland hade det största antalet getter.

Företag med mjölkkor (tabell 13.11–12)

I tabellen redovisas strukturen i mjölkproduktionen 2003. Av tabellen framgår att mjölkkor fanns vid 1 770 500 företag. Av dessa hade 71 % färre än 10 mjölkkor. Flest mjölkföretag hade Polen, Litauen, Tyskland och Frankrike. De flesta mjölkorna återfanns i storleksgrupperna 20–49 respektive 50–99 mjölkkor.

Animalieproduktion (tabell 13.13)

I tabellen redovisas medlemsländernas produktion av de viktigaste animalieprodukterna. Tyskland, Frankrike och Storbritannien hade den största mjölkproduktionen.

Om statistiken

EU:s statistiksystem

Sammanställningen av EU:s jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EU:s statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EU:s jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av direktoratet DG-Agri vid EU-kom-

missionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som möjliggör flexibla statistikuttag.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal

Uppgifterna till detta kapitel har hämtats från Eurostats databaser tema "Agriculture and fisheries" och "Population and social conditions" som innehåller uppgifter från en mängd olika områden.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senast tillgängliga uppgiften tagits med. Denna har då försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser. Även uppgiften för EU-15 respektive EU-25 totalt bygger i sådana fall på dessa oftast enstaka äldre uppgifter. Summorna har dock inte försetts med not.

Växtodling och företag

Strukturundersökningar ska genomföras av medlemsländerna minst vartannat år (1995, 1997 osv.). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar ska dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1999/2000.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Uppgifter lämnas till Eurostat som avidentifierade individdata. Redovisningen ska kunna ske för hela riket och på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikupp-

gifter från EU har stora likheter med den tidigare svenska redovisningen. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Arealredovisningen är t.ex. något annorlunda (se nedan). Dessutom har EU ett typologisystem, dvs. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken "Företagens driftsinriktning och arbetsbehov" i kapitel 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EU:s system använder standardiserat täckningsbidrag. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt.

En annan skillnad är att trädgårdnäringen är en reglerad näring i EU, vilket tidigare inte var fallet i Sverige. Denna förändring har påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EU:s definitioner av ägoslagen skiljer sig i olika avseenden från de svenska definitioner som redovisningen i kapitel 3 baseras på:

Utnyttjad jordbruksareal (Utilized agricultural area – UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), köksträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling.

Åkermarksbegreppet är något snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor t.ex. fruktodlingar.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur, dels vid strukturräkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda.

För svin skall räkningar genomföras tre gånger årligen avseende antalet djur. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att en räkning ge-

nomförs.

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

Annan publicering

Statistik rörande jordbruket i EU-länderna sammanställs av EU:s statistiska kontor Eurostat. Publicering sker i "Statistics in focus", vilket är Eurostats motsvarighet till Statistiska meddelanden. Publicering sker också i EU:s kvartalsrapporter Quarterly Bulletins, Animal production.

EU:s statistik för jordbruket är också tillgängligt i databasen New Cronos.

Tabell 13.1
Sysselsättning fördelad på sektorer 2004, 1 000-tals
personer

Civilian employment by sector of activity

Land	Jordbruk, skogsbruk, fiske	Industri	Övrigt	Totalt
Sverige	107	717	3 463	4 290
Belgien	82	758	3 299	4 139
Cypern	16	43	281	340
Danmark	89	456	2 188	2 738
Estland	35	161	400	596
Finland	116	458	1 783	2 365
Frankrike ¹	973	6 029	16 735	23 737
Grekland	544	617	3 152	4 313
Irland	117	301	1 447	1 865
Italien	990	5 036	16 379	22 404
Lettland	135	192	692	1 018
Litauen	227	288	917	1 433
Luxemburg	4	19	163	186
Malta	3	33	112	148
Nederländerna	256	1 091	6 366	8 102
Polen	2 482	3 188	8 122	13 794
Portugal	618	1 048	3 457	5 123
Slovakien	110	641	1 413	2 168
Slovenien	92	289	553	943
Spanien	989	3 211	13 771	17 971
Storbritannien	369	4 088	23 491	28 020
Tjeckien	202	1 409	3 078	4 691
Tyskland	835	8 615	26 012	35 463
Ungern	200	974	2 727	3 900
Österrike	188	732	2 822	3 744
EU-15	6 277	33 176	124 528	164 460
EU-25	9 779	40 394	142 823	194 613

1) Avser 2002.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.2
Sysselsättning fördelad på sektorer 2004, procent
Civilian employment by sector of activity

Land	Jordbruk, skogsbruk, fiske	Industri	Övrigt	Totalt
Sverige	2	17	81	100
Belgien	2	18	80	100
Cypern	5	13	83	100
Danmark	3	17	80	100
Estland	6	27	67	100
Finland	5	19	75	100
Frankrike ¹	4	25	71	100
Grekland	13	14	73	100
Irland	6	16	78	100
Italien	4	22	73	100
Lettland	13	19	68	100
Litauen	16	20	64	100
Luxemburg	2	10	88	100
Malta	2	22	76	100
Nederländerna	3	13	79	100
Polen	18	23	59	100
Portugal	12	20	67	100
Slovakien	5	30	65	100
Slovenien	10	31	59	100
Spanien	6	18	77	100
Storbritannien	1	15	84	100
Tjeckien	4	30	66	100
Tyskland	2	24	73	100
Ungern	5	25	70	100
Österrike	5	20	75	100
EU-15	4	20	76	100
EU-25	5	21	73	100

1) Avser 2002.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.3**Total areal och jordbruksareal 2003, 1 000-tals hektar***Total and agricultural area*

Land	Utnyttjad jordbruks- areal	Därav			Skogsmark	Total areal land och vatten- areal
		Åkermark	Fleråriga grödor	Betesmark		
Sverige	3 129	2 642	3	484	22 323	45 030
Belgien	1 392	833	21	536	617	3 053
Cypern	136	87	37	1	..	925
Danmark	2 642	2 446	10	186	473	4 310
Estland	829	545	2	268	2 267	4 523
Finland	2 246	2 212	4	28	23 186 ¹	33 814
Frankrike	29 697	18 305	1 125	10 094	15 483	54 909
Grekland	3 906 ²	2 701	1 133	146 ³	2 940 ²	13 196
Irland	4 373	1 182	2	3 186	327 ¹	7 030
Italien	15 097	7 959	2 674	4 377	10 306	30 134
Lettland	1 582	956	12	613	2 877	6 435
Litauen	2 531	1 496	33	973	2 009	6 530
Luxemburg	128	62	1	65	89	259
Malta	11	9	1	..	..	32
Nederländerna	1 924	1 087	32	791	349	3 736
Polen	16 136	12 554	254	3 268	9 089	31 269
Portugal	3 814	1 511	772	1 507	3 324 ³	9 191
Slovakien	2 236	1 379	28	795	2 003	4 903
Slovenien	510	173	29	308	1 283	2 027
Spanien	25 125	12 986	4 877	7 094	16 867	50 537
Storbritannien	16 761	5 484	26	11 249	..	24 410
Tjeckien	3 668	2 755	34	875	2 643	7 887
Tyskland	17 008	11 827	206	4 968	10 491 ⁴	35 703
Ungern	5 865	4 498	206	1 063	1 775	9 303
Österrike	3 374	1 379	71	1 917	3 260	8 386
EU-15	130 616	72 615	10 958	46 628	..	323 695
EU-25	164 120	97 065	11 594	54 792 ⁵	..	397 528

1) Avser 1995.

2) Avser 2000.

3) Avser 2002.

4) Avser 1997

5) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.4
Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2003
Holdings by size classes of holdings

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	-4,9	5,0-19,9	20,0-49,9	50,0-99,9	100,0-	
Sverige	6 000	23 900	17 700	11 400	7 900	66 800
Belgien	14 300	16 100	15 300	6 500	1 700	53 900
Cypern	..	..	..	..	..	..
Danmark	1 400	16 900	12 800	9 500	7 700	48 200
Estland	18 700	12 600	3 400	1 100	1 100	36 800
Finland	7 000	27 300	27 900	10 100	2 300	74 500
Frankrike	161 900	120 900	121 300	118 500	83 900	606 400
Grekland	621 400	163 200	27 400	5 000	1 500	818 500
Irland	10 400	48 900	51 600	19 500	4 900	135 200
Italien	1 507 600	327 300	87 300	26 200	14 200	1 962 500
Lettland	64 000	49 500	9 300	2 200	1 500	126 400
Litauen	168 900	85 700	12 500	3 000	2 100	272 100
Luxemburg	500	400	400	800	300	2 500
Malta	10 500	300	0	..	..	10 800
Nederländerna	24 000	25 800	24 000	8 600	1 800	84 200
Polen	..	..	..	..	..	..
Portugal ¹	324 400	65 200	13 100	4 100	5 800	412 600
Slovakien	63 900	2 500	900	600	1 900	69 800
Slovenien	44 400	30 300	2 200	200	100	77 100
Spanien	607 100	300 500	113 800	49 400	50 100	1 120 800
Storbritannien	67 500	56 700	45 000	35 700	39 800	244 600
Tjeckien	24 700	9 100	3 900	2 000	4 200	43 900
Tyskland	95 800	137 300	94 000	55 300	28 300	410 600
Ungern	632 100	55 200	14 200	5 200	5 500	712 200
Österrike ¹	70 100	82 900	35 100	6 000	2 900	197 100
<i>EU-15</i>						
2003	3 519 400	1 413 300	686 700	366 600	253 100	6 238 400
1999/2000	3 899 600	1 525 000	738 300	368 900	234 400	6 766 200
1997	3 901 700	1 686 900	802 000	372 200	226 300	6 989 100
1995	4 193 600	1 742 300	848 400	370 900	214 800	7 370 000
<i>EU-25²</i>						
2003	4 546 600	1 658 500	733 100	380 900	269 500	7 587 500

1) Avser år 2000.

2) Exklusive Cypern och Polen.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.5**Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2003, 1 000-tals hektar***Utilized agricultural area by size classes of holdings*

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	-4,9	5,0-19,9	20,0-49,9	50,0-99,9	100,0-	
Sverige	20	272	575	807	1 435	3 127
Belgien	30	182	497	440	245	1 394
Cypern	..	..	..	..	..	..
Danmark	3	186	417	679	1 373	2 658
Estland	46	125	102	72	452	796
Finland	21	332	894	681	316	2 245
Frankrike	328	1 331	4 114	8 450	13 572	27 795
Grekland	1 063	1 482	806	330	287	3 968
Irland	32	601	1 677	1 304	757	4 372
Italien	2 234	3 138	2 645	1 769	3 330	13 116
Lettland	137	483	274	152	442	1 489
Litauen	475	789	369	206	653	2 491
Luxemburg	1	4	16	57	50	128
Malta	9	2	0	..	..	11
Nederländerna	54	284	794	569	306	2 007
Polen	..	..	..	..	..	..
Portugal ¹	533	611	396	288	2 035	3 863
Slovakien	52	24	29	38	1 995	2 138
Slovenien	112	275	60	10	30	486
Spanien	1 245	3 017	3 507	3 414	13 992	25 175
Storbritannien	138	624	1 494	2 548	11 302	16 106
Tjeckien	37	93	120	143	3 239	3 632
Tyskland	250	1 584	3 102	3 851	8 196	16 982
Ungern	414	537	440	364	2 598	4 352
Österrike ¹	175	925	1 046	394	849	3 388
EU-15						
2003	6 127	14 573	21 980	25 581	58 045	126 324
1999/2000	6 589	15 706	23 611	25 687	55 197	126 790
1997	7 008	17 229	25 459	25 784	53 211	128 691
1995	7 317	17 788	26 826	25 616	50 949	128 497
EU-25						
2003	7 409 ²	16 901 ²	23 374 ²	..	..	141 719 ²

1) Avser 2000.

2) Exklusive Cypern och Polen.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6**Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2004, 1 000-tals hektar***Harvested area of some of the most important crops*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog- nad
Sverige	403	24	392	245	..
Belgien	213	1 ¹	39	6	52
Cypern	6	..	49	0	..
Danmark	666	32	697	62	..
Estland	78	8	127	41	..
Finland	236	31	565	389	..
Frankrike	5 239	34	1 630	188	1 822
Grekland	839	10	90	43	251
Irland	103	0	184	20	0
Italien	2 354	3	307	147	1 197
Lettland	170	45	127	68	..
Litauen	355	56	293	68	1
Luxemburg	12	1	9	2	0
Malta	..	..	..	..	..
Nederländerna	137	3	47	2	22
Polen	2 311	1 550	1 014	1 910	412
Portugal	189	29	16	56	138
Slovakien	369	33	224	25	147
Slovenien	32	1	15	2	46
Spanien	2 152	91	3 170	507	480
Storbritannien	1 994	4	1 006	112	0
Tjeckien	863	59	469	59	90
Tyskland	3 112	625	1 979	252	462
Ungern	1 174	45	331	70	1 190
Österrike	290	46	191	37	179
<i>EU-15</i>					
2004	17 937	930	10 322	2 067	4 603
<i>EU-25</i>					
2004	23 295	2 727	12 971	4 309	6 489
2003	22 156	2 569	13 363	4 495	6 213
2002	23 389	2 887	13 319	4 429	6 198
2001	22 571	3 539	13 536	4 379	..
2000	23 618	3 706	13 508	4 451	..
1999	22 235	3 703	13 876	4 451	..
1998	23 023	4 150	14 566	4 463	..
1995	21 790	4 256	14 226	4 297	..

1) Avser 2003.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
Sverige	84	0	32	48
Belgien	6	..	67	88
Cypern	..	..	4	..
Danmark	122	..	41	49
Estland	50	..	16	0
Finland	83	0	29	30
Frankrike	1 126	616	160	385
Grekland	..	4	36	33
Irland	2	..	13	31
Italien	3	124	72	186
Lettland	55	0	49	14
Litauen	101	..	70	23
Luxemburg	4	..	1	0
Malta	..	..	1	..
Nederländerna	2	..	164	98
Polen	538	3	713	297
Portugal	..	28	48	8
Slovakien	92	91	24	35
Slovenien	2	0	7	5
Spanien	5	750	97	103
Storbritannien	557	1	147	154
Tjeckien	259	39	36	71
Tyskland	1 283	32	295	441
Ungern	105	480	31	62
Österrike	35	29	22	45
<i>EU-15</i>				
2004	3 311	1 584	1 224	1 697
<i>EU-25</i>				
2004	4 514	2 196	2 176	2 205
2003	4 058	2 434	2 226	2 258
2002	4 187	2 144	2 330	2 416
2001	4 069	2 293	2 696	2 392
2000	4 055	2 303	2 754	2 423
1999	4 582	2 669	2 834	2 621
1998	3 982	2 745	..	2 717
1995	..	3 073	3 273	2 803

Tabell 13.7**Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2004, 1 000-tals ton***Total production of some of the most important crops*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog- nad
Sverige	2 412	133	1 692	1 000	..
Belgien	1 913	3 ¹	305	31	638
Cypern	12	..	107	0	..
Danmark	4 758	146	3 589	310	..
Estland	197	18	294	84	..
Finland	782	62	1 725	1 047	..
Frankrike	39 712	170	11 026	874	16 378
Grekland	1 774	17	238	90	2 210
Irland	1 037	0	1 327	155	0
Italien	8 639	8	1 169	338	11 367
Lettland	500	97	284	130	..
Litauen	1 430	141	860	149	3
Luxemburg	80	8	53	11	4
Malta	..	..	..	..	..
Nederländerna	1 224	17	288	11	265
Polen	9 892	4 281	3 571	5 530	2 344
Portugal	293	27	26	61	789
Slovakien	1 765	124	916	56	862
Slovenien	147	3	60	5	358
Spanien	7 108	166	10 609	1 073	4 766
Storbritannien	15 721	25	5 860	720	0
Tjeckien	5 043	313	2 330	227	552
Tyskland	25 427	3 830	12 993	1 299	4 200
Ungern	6 007	125	1 413	217	8 332
Österrike	1 719	213	1 007	165	1 654
<i>EU-15</i>					
2004	112 600	4 825	51 905	7 186	42 270
<i>EU-25</i>					
2004	137 592	9 927	61 739	13 586	54 721
2003	106 959	6 929	54 684	12 687	41 549
2002	124 841	9 166	56 452	13 488	50 304
2001	114 249	11 881	56 730	12 518	..
2000	124 701	10 209	58 618	12 077	..
1999	116 004	11 406	57 342	12 636	..
1998	125 656	12 991	61 235	13 386	..
1995	107 853	13 313	52 670	..	..

1) Avser 2003.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.7 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
Sverige	228	0	979	2 287
Belgien	23	..	3 230	6 216
Cypern	..	..	99	..
Danmark	468	..	1 629	2 829
Estland	69	..	166	0
Finland	75	..	619	1 064
Frankrike	3 995	1 462	7 260	30 842
Grekland	..	5	864	2 095
Irland	6	..	552	1 861
Italien	5	274	1 822	8 473
Lettland	105	0	628	506
Litauen	205	..	907	905
Luxemburg	17	..	22	0
Malta	..	..	29	..
Nederländerna	8	..	7 488	6 292
Polen	1 633	4	13 999	12 730
Portugal	..	14	770	627
Slovakien	263	196	382	1 599
Slovenien	5	0	171	213
Spanien	8	785	2 746	7 015
Storbritannien	1 570	2	6 100	8 470
Tjeckien	935	85	862	3 579
Tyskland	5 277	70	13 044	27 159
Ungern	291	1 186	784	3 252
Österrike	121	78	693	2 902
<i>EU-15</i>				
2004	11 799	..	47 817	108 131
<i>EU-25</i>				
2004	15 303	..	65 843	130 915
2003	10 832	..	58 936	121 341
2002	11 640	..	66 736	141 188
2001	11 453	3 824	68 753	123 068
2000	11 166	4 052	72 366	136 287
1999	14 207	4 191	67 380	144 076
1998	11 550	4 504	..	139 876
1995	..	4 267	68 435	135 365

Tabell 13.8
Skörd av vissa grönsaker 2004, 1 000-tals ton
Harvested production of selected fresh vegetables

Land	Blomkål och broccoli	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Sverige	6	21	2	23	19	20	23 ¹	110
Belgien	86	17	170	86	246	30	41	292
Cypern	2	5	..	1	37	17	7	2
Danmark	7	16	6	19	20	15	53	55
Estland	0	10	..	..	3	1	0	7
Finland	4	18	1	6	35	31	24	57
Frankrike	448	92	187	340	843	131	457	712
Grekland	81	195	38	80	1 880	158	205	36
Irland ¹	8	55	1	8	8	5	9	23
Italien	604	105	17	495	7 683	77	403	607
Lettland	2	74	0	0	0	4	20	33
Litauen	1	83	1	0	1	3	27	46
Luxemburg	..	0	0	0	0	..	0	0
Malta	4	3	0	3	15	1	7	2
Nederländerna	55	128	104	73	655	435	1 290	471
Polen	206	1 371	..	..	213	256	866	928
Portugal ²	53	..	..	57	993	..	39	54
Slovakien	4	37	0	0	37	4	26	16
Slovenien	2	24	1	7	5	3	7	3
Spanien	499	93 ²	77 ²	967	4 442	573 ²	1 084	448 ²
Storbritannien	243	274 ¹	39	136	78	61	363	677
Tjeckien	14	71	4 ²	1 ²	16	3	64	30
Tyskland	182	476	70	236	50 ²	68	426	554
Ungern	33	176	2	10	269	83	119	107
Österrike	10	49	7	45	36	28	118	81
<i>EU-15</i>								
2004	2 286 ³	1 539 ⁴	..	2 571	16 988	1 632 ^{3,4}	4 535	4 177
<i>EU-25</i>								
2004	2 554 ³	3 393 ⁴	..	2 593 ^{5,6}	17 584	2 007 ^{3,4}	5 678	5 351
2003	2 471 ³	5 982 ⁴	..	2 482 ^{5,6}	15 826	6 609 ^{3,4}	4 857	8 886
2002	..	..	..	2 538	15 019	1 975	4 773	4 842
2001	..	..	..	2 614	15 848	2 053	4 822	4 797
2000	..	..	..	..	16 440	..	5 006	..
1999	..	..	..	..	16 888	2 042	4 951	4 975
1998	..	..	..	..	15 476	2 062	4 645	4 611
1997	..	..	..	..	14 219	2 101	4 411	4 442

1) Avser 2002.

2) Avser 2003.

3) Exklusive Luxemburg.

4) Exklusive Portugal.

5) Exklusive Polen.

6) Exklusive Estland.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.9**Antal nötkreatur i maj/juni 2004, 1 000-tal***Number of bovines*

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar	Kvigor	Tjurar		
Sverige	404	172	334	206	514	1 629
Belgien	569	522	670	189	795	2 746
Cypern ¹	26	0	11	1	23	60
Danmark	563	108	380	48	547	1 646
Estland ¹	117	3	53	11	66	250
Finland	324	31	173	110	330	969
Frankrike	3 790	4 070	4 870	1 597	5 231	19 558
Grekland ¹	150	134	93	72	191	640
Irland	1 156	1 207	1 279	1 622	1 770	7 016
Italien	1 909	431	1 389	837	1 989	6 781
Lettland ¹	186	5	53	18	110	379
Litauen ¹	434	6	115	49	189	792
Luxemburg	40	31	47	17	50	186
Malta ¹	8	0	4	2	5	19
Nederländerna	1 515	86	644	88	1 378	3 713
Polen	2 770	26	735	513	1 308	5 353
Portugal ¹	338	384	218	105	398	1 443
Slovakien	206	33	113 ¹	35 ¹	161 ¹	570
Slovenien ¹	134	48	93	61	137	451
Spanien	1 083	1 982	900	306	2 222	6 493
Storbritannien	2 133	1 735	2 323	1 539	2 821	10 551
Tjeckien	434	138	275	145	440	1 432
Tyskland	4 285	751	2 875	1 244	4 041	13 196
Ungern	311	37	160	32	197	735
Österrike	543	262	404	212	626	2 047
EU-15	18 802	11 906	16 599	8 195	22 903	78 614
EU-25	23 428	12 202	18 210	9 062	25 539	88 617

1) Avser december.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.10
Antal svin, får och getter i december 2004, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

Land	Svin				Totalt	Får		Getter
	Galtar	Suggor	Övriga svin 20 kg och däröver	Under 20 kg		Tackor och dräk- tiga tack- lamm	Totalt	
Sverige	5	195	1 154	567	1 920	201	456	6
Belgien	9	608	4 056	1 645	6 319	109 ¹	146 ²	25 ²
Cypern	1	52	251	166	471	194	279	378
Danmark	22	1 397	7 715	4 273	13 407	77	88	0
Estland	1	36	199	118	354	30	42	3
Finland	5	187	849	396	1 435	50	72	5
Frankrike	21	1 302	9 540	4 305	15 168	6 749	8 898	1 242
Grekland	12	143	570	269	994	6 972	9 241	5 185
Irland	3	179	1 069	507	1 758	3 469	4 557	9
Italien	19	725	6 558	1 670	8 972	7 255	8 106	978
Lettland	2	49	284	101	436	23	39	15
Litauen	2	96	777	199	1 073	14	22	27
Luxemburg	0	8	57	12	77	5	7	3
Malta	1	8	49	20	77	10	14	6
Nederländerna	10	1 125	5 705	4 300	11 140	1 275	1 700	300
Polen	44	1 648	9 958	5 745	17 396	201	311	177 ³
Portugal	16	314	1 333	686	2 348	2 312	3 541	547
Slovakien	5	114	711	320	1 149	266	321	39
Slovenien	2	47	322	158	534	84	119	23
Spanien	79	2 606	14 861	7 349	24 895	17 184	22 736	2 833
Storbritannien	19	541	2 970	1 257	4 787	16 266	24 688	92
Tjeckien	8	335	1 755	818	2 915	64	155	14
Tyskland	47	2 467	16 970	6 851	26 335	1 595	2 138	170
Ungern	10	391	2 738	920	4 059	1 088	1 397	74
Österrike	8	309	2 017	792	3 125	217	327	56
<i>EU-15</i> 2004	274	12 105	75 421	34 880	122 680	63 736	86 625	11 451
<i>EU-25</i> 2004	349	14 880	92 463	43 446	151 143	65 710	89 305	12 207
2003	382	15 173	95 122	42 120	152 793	67 714	91 036	11 236
2002	425	15 706	94 833	43 394	154 356	..	89 923	..
2001	424	15 392	94 677	42 410	152 902	..	90 498	..

1) Avser 2001.

2) Avser 2002.

3) Avser 2000.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.11**Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2003***Number of holdings with dairy cow by size of herd*

Land	Antal mjölkkor per företag					Totalt
	1-9	10-19	20-49	50-99	100-	
Sverige	450	1 662	5 150	1 954	504	9 720
Belgien	1 780	2 571	8 387	3 545	286	16 569
Cypern	12	3	25	101	109	250
Danmark	512	383	1 872	2 959	2 224	7 950
Estland	11 220	511	323	97	247	12 398
Finland	4 231	8 233	5 864	347	24	18 699
Frankrike	8 116	12 901	67 336	22 609	1 294	112 256
Grekland	6 757	1 951	1 469	552	178	10 907
Irland	2 343	3 267	13 494	6 893	885	26 882
Italien	38 804	14 978	16 976	7 646	4 137	82 541
Lettland	58 936	1 376	567	124	105	61 108
Litauen	190 425	2 210	531	110	137	193 413
Luxemburg	34	50	721	206	16	1 027
Malta	22	14	55	44	18	153
Nederländerna	3 288	1 838	8 291	12 368	2 592	28 377
Polen	747 431	47 912	11 974	757	580	808 654
Portugal	12 832	3 125	4 012	1 290	314	21 573
Slovakien	16 193	51	54	119	590	17 007
Slovenien	16 060	3 011	1 084	92	11	20 258
Spanien	32 574	11 902	14 426	3 631	1 185	63 718
Storbritannien	3 064	1 549	6 318	8 941	8 003	27 875
Tjeckien	8 460	803	438	339	1 179	11 219
Tyskland	20 433	27 694	49 666	19 069	4 662	121 524
Ungern	19 892	982	472	172	495	22 013
Österrike ¹	48 947	19 666	5 612	176	9	74 410
EU-15	184 165	111 770	209 594	92 186	26 313	624 028
EU-25	1 252 816	168 643	225 117	94 141	29 784	1 770 501

1) Avser 2001.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.12**Antal mjölkcor efter besättningsstorlek 2003, 1 000-tal***Number of dairy cows by size of herd*

Land	Antal mjölkcor per företag					Totalt
	1-9	10-19	20-49	50-99	100-	
Sverige	3	25	168	129	77	403
Belgien	8	38	275	228	35	585
Cypern	0	0	1	7	18	27
Danmark	2	6	68	215	306	596
Estland	21	7	10	7	76	120
Finland	24	118	161	21	3	328
Frankrike	34	191	2 223	1 418	154	4 019
Grekland	20	25	45	36	24	149
Irland	11	51	485	465	124	1 136
Italien	157	201	515	505	702	2 080
Lettland	115	18	16	9	26	184
Litauen	361	28	15	7	37	448
Luxemburg	0	1	25	13	2	41
Malta	0	0	2	3	2	8
Nederländerna	13	27	297	855	343	1 535
Polen	1 720	642	313	50	151	2 876
Portugal	35	42	118	81	53	328
Slovakien	21	1	2	9	182	214
Slovenien	52	40	29	5	4	131
Spanien	95	151	434	229	210	1 118
Storbritannien	12	22	222	648	1 302	2 206
Tjeckien	17	11	13	25	404	469
Tyskland	109	401	1 557	1 257	1 048	4 372
Ungern	56	14	15	13	211	309
Österrike ¹	192	255	140	10	1	598
EU-15	715	1 554	6 733	6 110	4 384	19 494
EU-25	3 078	2 315	7 149	6 245	5 495	24 280

1) Avser 2001.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.13
Animalieproduktion 2003, 1 000-tals ton
Production of animal products

Land	Slakt av			Mjök totalt	Varav				Ägg
	Nöt- boskap	Svin	Får, lamm, get		Konsum- tions- mjök	Grädde	Smör	Ost	
Sverige	140	288	4	3 253	1 007	91	49	125	100
Belgien	275	1 029	4	3 127	619	105	116	60	216
Cypern	4	54	8	220	..	..	..	..	..
Danmark	147	1 762	2	4 659	497	65	106	326	81
Estland	12	36	..	612	76	24	9	24	..
Finland	94	193	1	2 472	702	31	48	103	56
Frankrike	1 632	2 333	136	25 496	3 834	350	438	1 806	996
Grekland	62	134	122	1 891	417	9	2 ¹	155	123 ¹
Irland	568	219	63	5 397	548	19	150	112	37
Italien	1 128	1 589	60	11 540	2 911	113	124 ¹	1 097	785
Lettland	21	37	0	786	85	3	7	29	..
Litauen	43	91	1	1 796	78	12	18	55	49
Luxemburg	11	12	0	268	..	..	3	..	..
Malta	1	10	..	45	32	0	..	2	6
Nederländerna	365	1 253	16	11 205	793	46	163 ¹	658	463
Polen	321	2 094	2	11 927	1 877	217	151	472	518
Portugal	105	328	12	2 083	882	16	26	66	126
Slovakien	33	183	0	1 153	320	26	15	39	..
Slovenien	43	37	0	667	291	15	4 ¹	24	..
Spanien	703	3 190	250	7 564	3 770	70	55	292	914
Storbritannien	697	715	300	15 017	6 696	323	148	321	701
Tjeckien	110	464	1	2 725	459	37	54	123	168 ¹
Tyskland	1 226	4 239	46	28 563	5 821	660	453	1 816	814
Ungern	40	510	1	2 038	605	11	14	158	..
Österrike	208	506	0	3 253	541	59	32	144	85
EU-15	7 361	17 787	1 015	125 789	29 038 ²	1 957 ²	1 913	7 081 ²	..
EU-25	7 989	21 306	1 029 ^{4,5}	147 758	32 861 ^{2,3}	2 302 ^{2,3}	2 185 ^{3,5}	8 007 ^{2,3}	..

1) Avser 2002.

2) Exklusive Luxemburg.

3) Exklusive Cypern.

4) Exklusive Estland.

5) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

14 Internationella uppgifter om jordbruk

Kapitel 14 innehåller internationella uppgifter om

- Åkerarealens användning
- Totalskördar
- Antal husdjur
- Animalieproduktion
- Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar

Sammanfattning

Statistik över jordbruket i skilda länder redovisas i **tabellerna 14.1 – 14.4**. Uppgifterna avser ett urval länder och hänför sig till år 2004.

I **tabell 14.5** lämnas uppgifter om antalet förvärvsarbetande personer i jordbruk med binäringar i olika länder och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Det framgår att de lägsta andelarna redovisas för flertalet västeuropeiska länder samt USA, Kanada, Japan och Australien. Här ligger andelarna runt 5 %. I mindre ekonomiskt utvecklade länder som t.ex. Etiopien, Tanzania och Kenya ligger andelarna på 70–80 %. Uppgifterna hänför sig till år 2003.

Om statistiken

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FN:s speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits

genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet ”–” både visa att uppgiften inte finns tillgänglig eller att intet finns att redovisa. Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i årsboken.

Annan publicering

Internationella uppgifter om jordbruket publiceras av FAO i Production Yearbook, senast i Production Yearbook 2004. Publicering sker också på FAO:s webbplats www.fao.org som fortlöpande uppdateras med senast tillgängliga uppgifter.

Tabell 14.1**Åkerarealens användning i olika länder 2004¹, 1 000-tals hektar***Use of arable land in different countries*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	403	24	397	230	–	–	–	32	48
Danmark	666	32	697	62	–	–	–	41	49
Finland	225	27	532	326	–	–	–	27	30
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	85	7	148	86	–	–	–	14	–
Albanien	81	2	2	13	47	–	–	11	1
Belgien	213	1	39	6	52	–	–	67	88
Bosnien, Herzegovina	87	3	21	20	193	–	–	43	–
Bulgarien	1 040	9	329	43	383	3	6	31	1
Estland	78	8	127	35	–	–	–	16	–
Frankrike	5 235	33	1 630	125	1 825	48	20	160	386
Grekland	852	14	98	42	244	1	24	47	36
Irland	103	–	184	20	–	–	–	13	31
Italien	2 354	3	307	147	1 197	34	230	72	186
Kroatien	215	2	57	20	414	–	–	55	27
Lettland	170	45	127	57	–	–	–	49	14
Litauen	306	56	298	55	–	–	–	93	23
Luxemburg	12	1	9	2	–	–	–	1	–
Makedonien	101	4	45	2	34	–	3	14	2
Moldavien	272	2	100	8	570	6	–	33	35
Nederländerna	138	3	48	2	22	–	–	164	98
Polen	2 311	1 550	1 014	520	412	–	–	713	297
Portugal	187	29	16	56	137	–	26	80	8
Rumänien	2 292	22	396	175	3 099	8	1	266	21
Ryssland	22 920	1 860	9 562	3 286	870	26	125	3 130	790
Schweiz	88	2	37	3	19	–	–	13	19
Serbien, Montenegro	638	6	110	68	1 203	2	–	99	67
Slovakien	368	32	222	24	148	1	–	24	36
Slovenien	32	1	15	2	46	–	–	7	5
Spanien	2 152	91	3 170	477	480	7	122	97	103
Storbritannien	1 990	6	1 010	108	–	–	–	149	154
Tjeckien	863	59	469	59	90	–	–	42	69
Tyskland	3 112	625	2 236	228	462	–	–	295	441
Ukraina	5 534	716	4 515	510	2 300	36	21	1 556	697
Ungern	1 173	45	331	69	1 188	3	2	31	61
Vitryssland	341	597	624	269	12	–	–	509	86
Österrike	290	46	191	30	179	–	–	22	45

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2006.

Tabell 14.1 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Algeriet	1 800	–	850	75	–	–	–	90	–
Egypten	1 095	15	59	–	854	152	646	104	59
Etiopien	1 166	–	1 075	42	1 410	1 336	8	38	–
Kenya	153	–	14	3	1 665	123	13	130	–
Marocko	3 064	2	2 324	40	245	20	2	65	59
Nigeria	61	–	–	–	4 466	7 073	3 704	177	–
Sydafrika	830	2	83	25	3 204	130	1	52	–
Tanzania	70	–	2	–	2 000	700	355	38	–
Förenta staterna	20 234	121	1 627	723	29 798	2 637	1 346	472	529
Kanada	9 862	165	4 050	1 315	1 072	–	–	171	14
Mexico	600	–	384	80	8 000	1 909	46	69	–
Argentina	5 735	39	334	231	2 331	475	169	70	–
Brasilien	2 793	3	140	326	12 344	920	3 733	140	–
Chile	420	–	12	123	119	–	25	60	30
Peru	123	–	143	10	453	–	299	251	–
Indien	26 620	–	750	–	7 000	9 400	42 300	1 400	–
Irak	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Iran	6 750	–	1 700	–	207	–	630	190	180
Japan	213	–	60	1	–	–	1 701	85	68
Kazakstan	11 786	29	1 642	150	100	–	76	168	20
Kina	21 626	322	786	270	25 467	571	28 616	4 302	190
Pakistan	8 216	–	102	–	982	308	2 520	110	7
Syrien	1 831	–	1 291	–	50	4	–	25	25
Turkiet	9 300	143	3 600	129	700	–	70	179	315
Australien	12 200	35	3 589	864	70	734	66	36	–
Nya Zeeland	39	–	49	8	15	–	–	11	–
Hela världen	215 638	6 892	57 115	11 657	146 939	43 078	151 028	18 754	5 499

Tabell 14.2**Totalskördens storlek i olika länder 2004¹, 1 000-tals ton***Crop production in different countries*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Sverige	2 412	133	1 692	925	–	–	–	979	2 287
Danmark	4 759	146	3 589	310	–	–	–	1 629	2 829
Finland	782	62	1 725	1 002	–	–	–	619	1 064
Island	–	–	–	–	–	–	–	12	–
Norge	410	37	619	359	–	–	–	350	–
Albanien	253	2	4	23	216	–	–	160	40
Belgien	1 913	3	305	31	638	–	–	3 230	6 216
Bosnien, Herzegovina	319	10	62	57	990	–	–	447	–
Bulgarien	3 961	17	1 181	101	2 123	6	28	573	26
Estland	197	18	293	73	–	–	–	166	–
Frankrike	39 705	168	11 040	598	16 391	258	115	7 254	30 554
Grekland	2 062	31	234	88	2 451	2	171	836	2 208
Irland	1 019	–	1 327	155	–	–	–	552	1 861
Italien	8 639	8	1 169	336	11 375	215	1 496	1 822	8 473
Kroatien	840	6	180	40	2 200	1	–	330	1 000
Lettland	500	97	284	107	–	–	–	628	506
Litauen	1 310	160	978	125	–	–	–	1 433	905
Luxemburg	80	8	53	9	3	–	–	22	–
Makedonien	358	10	150	4	146	–	15	199	52
Moldavien	690	2	260	12	1 840	10	–	318	907
Nederländerna	1 224	17	288	10	196	–	–	7 488	6 292
Polen	9 892	4 281	3 571	1 430	2 344	–	–	13 999	12 730
Portugal	293	27	26	61	789	–	149	1 250	627
Rumänien	7 812	55	1 406	447	14 542	28	5	4 230	673
Ryssland	45 413	2 872	17 180	4 955	3 516	44	471	35 914	21 848
Schweiz	563	11	265	16	186	–	–	527	1 449
Serbien, Montenegro	2 746	15	410	119	6 575	7	–	1 098	2 643
Slovakien	1 765	124	916	56	862	1	–	382	1 599
Slovenien	147	3	60	5	358	–	–	171	213
Spanien	7 108	166	10 609	1 019	4 748	25	900	2 745	7 015
Storbritannien	15 473	32	5 815	630	–	–	–	6 316	8 850
Tjeckien	5 043	313	2 331	227	552	–	–	993	3 488
Tyskland	25 427	3 830	12 993	1 186	4 200	–	–	13 044	27 159
Ukraina	17 520	1 593	11 084	1 007	8 867	65	80	20 755	16 600
Ungern	6 007	125	1 413	216	8 317	6	10	767	3 130
Vitryssland	1 121	1 397	2 031	765	39	–	–	9 902	3 088
Österrike	1 719	213	1 007	139	1 654	–	–	693	2 935

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2006.

Tabell 14.2 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Algeriet	2 602	–	1 314	80	1	1	–	1 800	–
Egypten	7 178	30	163	–	6 728	864	6 352	2 547	2 861
Etiopien	1 618	–	1 087	39	2 744	1 784	16	400	–
Kenya	379	–	39	4	2 138	70	49	1 000	–
Marocko	5 540	2	2 760	30	224	15	17	1 440	4 560
Nigeria	71	–	–	–	4 779	8 028	3 542	657	–
Sydafrika	1 680	1	185	37	9 965	449	3	1 819	–
Tanzania	75	–	5	–	3 230	800	680	260	–
Förenta staterna	58 738	210	6 091	1 679	299 917	11 555	10 470	20 686	27 176
Kanada	25 860	418	13 186	3 683	8 836	–	–	5 171	744
Mexico	2 900	–	1 109	147	22 000	6 400	192	1 735	–
Argentina	14 560	37	1 004	348	15 000	2 160	1 060	2 021	–
Brasilien	5 726	4	387	434	41 806	2 131	13 277	2 931	–
Chile	1 922	–	56	539	1 321	–	119	1 144	2 370
Peru	169	–	177	12	1 181	–	1 817	2 996	–
Indien	72 060	–	1 370	–	14 000	7 530	128 000	25 000	–
Irak	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Iran	14 000	–	2 900	–	1 500	–	3 400	4 180	4 900
Japan	860	–	196	2	–	–	10 912	2 884	4 656
Kazakstan	9 937	20	1 388	130	458	1	276	2 261	398
Kina	91 952	600	3 222	600	130 434	2 341	180 523	70 036	5 860
Pakistan	19 500	–	98	–	2 797	186	7 537	1 938	250
Syrien	4 537	–	527	–	180	3	–	500	1 100
Turkiet	21 000	270	9 000	275	3 000	–	490	4 800	13 517
Australien	20 376	20	6 454	1 057	395	2 009	553	1 310	–
Nya Zeeland	271	–	380	35	170	–	–	500	–
Hela världen	629 562	17 675	153 949	25 844	724 233	57 872	606 649	330 519	248 611

Tabell 14.3**Antal husdjur i olika länder 2004¹, 1 000-tal (höns i miljon-tal)***Number of livestock in different countries*

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Sverige	96	1 628	1 818	466	–	7
Danmark	39	1 646	13 233	141	–	16
Finland	61	969	1 394	109	5	6
Island	72	65	36	455	–	–
Norge	28	931	505	2 416	65	4
Albanien	65	654	143	1 780	959	4
Belgien	32	2 739	6 355	151	26	36
Bosnien, Herzegovina	18	453	595	891	–	5
Bulgarien	150	728	1 032	1 599	725	17
Estland	6	257	345	31	4	2
Frankrike	350	19 320	15 004	9 151	1 206	205
Grekland	29	624	948	9 042	5 362	28
Irland	73	7 016	1 732	4 850	8	13
Italien	290	6 305	8 972	8 106	978	100
Kroatien	10	466	1 489	722	126	10
Lettland	15	379	444	39	15	3
Litauen	64	812	1 057	17	27	8
Luxemburg	3	185	76	7	2	79
Makedonien	57	255	158	1 432	–	3
Moldavien	78	373	446	817	121	16
Nederländerna	129	3 767	11 153	1 236	282	86
Polen	335	5 353	16 988	318	–	86
Portugal	17	1 389	2 249	5 500	502	35
Rumänien	897	2 808	6 495	7 425	661	87
Ryssland	1 500	24 935	15 980	14 669	2 361	328
Schweiz	54	1 570	1 538	441	71	8
Serbien, Montenegro	35	1 276	3 463	1 838	195	15
Slovakien	9	540	1 149	321	39	6
Slovenien	18	450	621	106	23	5
Spanien	238	6 653	24 895	22 672	2 833	129
Storbritannien	184	10 603	5 161	35 890	–	158
Tjeckien	24	1 428	3 127	116	12	14
Tyskland	525	13 386	26 495	2 125	160	110
Ukraina	637	7 712	7 322	893	965	121
Ungern	67	739	4 913	1 296	80	38
Vitryssland	192	3 924	3 287	63	63	24
Österrike	85	2 052	3 245	325	58	12

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2006.

Tabell 14.3 (forts.)

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Algeriet	44	1 560	6	18 700	3 200	125
Egypten	62	4 369	31	5 043	3 889	95
Etiopien	1 447	38 103	28	16 576	9 626	36
Kenya	2	12 000	415	10 000	12 000	26
Marocko	155	2 729	8	17 026	5 359	137
Nigeria	206	15 200	6 611	23 000	28 000	140
Sydafrika	270	13 512	1 651	25 360	6 372	145
Tanzania	–	17 800	455	3 521	12 550	30
Förenta staterna	5 300	94 888	60 444	6 105	2 525	1 970
Kanada	385	14 653	14 623	1 005	30	160
Mexico	6 260	31 477	14 625	6 820	8 992	425
Argentina	3 655	50 768	1 490	12 450	4 200	95
Brasilien	5 901	192 000	33 000	14 182	9 087	1 100
Chile	660	3 989	3 215	3 680	725	88
Peru	725	5 050	2 880	14 050	1 950	93
Indien	800	185 500	14 300	62 500	120 000	425
Irak	–	–	–	–	–	–
Iran	140	9 150	–	54 000	26 300	290
Japan	25	4 478	9 724	11	34	284
Kazakstan	1 064	4 871	1 369	10 420	1 827	25
Kina	7 902	112 537	472 896	157 330	183 363	4 215
Pakistan	300	23 800	–	24 700	54 700	160
Syrien	17	940	–	15 300	1 018	30
Turkiet	271	9 789	7	25 431	6 772	278
Australien	220	27 500	2 548	104 000	400	83
Nya Zeeland	83	9 617	389	39 255	153	20
Hela världen	54 966	3 077 984	945 095	1 061 853	789 477	16 405

Tabell 14.4**Animalieproduktion i olika länder 2004¹***Livestock production in different countries*

Land	Köttproduktion (1 000-tals ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkkavkastning		Äggproduktion ³ 1 000-tals ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris-kött		Kg per djur	1 000-tals ton	
Sverige	142	4	295	404	7 998	3 229	92
Danmark	150	2	1 810	563	8 109	4 569	83
Finland	93	1	198	345	7 522	2 595	58
Island	4	9	6	24	4 592	112	3
Norge	86	26	114	271	6 268	1 700	53
Albanien	39	19	9	449	2 042	917	29
Belgien	281	4	1 057	543	6 173	3 350	230
Bosnien, Herzegovina	14	3	8	291	1 999	583	16
Bulgarien	31	43	250	362	3 716	1 345	97
Estland	15	–	41	117	5 581	652	14
Frankrike	1 565	129	2 293	3 985	6 112	24 358	1 040
Grekland	75	125	135	245	2 970	728	107
Irland	563	72	208	1 136	4 843	5 500	32
Italien	1 151	63	1 589	1 913	5 211	9 969	705
Kroatien	32	2	61	238	2 875	684	48
Lettland	22	–	37	186	4 208	784	32
Litauen	60	1	114	448	4 158	1 863	52
Luxemburg	17	–	13	41	6 573	269	–
Makedonien	9	7	9	90	2 362	213	19
Moldavien	23	3	38	300	2 000	600	37
Nederländerna	388	16	1 299	1 471	7 413	10 905	595
Polen	311	2	1 956	2 816	4 198	11 822	514
Portugal	118	24	315	328	5 944	1 950	132
Rumänien	162	73	374	1 592	3 592	5 716	369
Ryssland	1 951	144	1 644	10 425	3 037	31 664	1 992
Schweiz	134	7	227	690	5 677	3 917	36
Serbien, Montenegro	161	21	539	745	2 427	1 807	76
Slovakien	41	3	136	207	5 222	1 079	63
Slovenien	47	1	71	134	4 858	651	20
Spanien	702	245	3 176	1 120	5 625	6 300	700
Storbritannien	712	314	679	2 151	6 767	14 555	552
Tjeckien	97	1	388	433	6 006	2 602	140
Tyskland	1 258	52	4 323	4 374	6 431	28 124	798
Ukraina	614	16	559	4 203	3 202	13 458	677
Ungern	53	1	510	327	5 972	1 950	180
Vitryssland	224	2	299	1 830	2 814	5 150	164
Österrike	206	8	654	548	6 495	3 559	89

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött.

3) Hönsägg.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2006.

Tabell 14.4 (forts.)

Land	Köttproduktion (1 000-tals ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkkavkastning		Äggproduktion ³ 1 000-tals ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris-kött		Kg per djur	1 000-tals ton	
Algeriet	125	177	–	1 003	1 296	1 300	165
Egypten	594	57	2	1 635	1 300	2 126	240
Etiopien	331	84	2	7 500	200	1 500	37
Kenya	319	71	19	5 500	511	2 812	61
Marocko	148	124	1	1 380	942	1 300	230
Nigeria	280	248	208	1 800	240	432	476
Sydafrika	655	156	145	770	3 314	2 552	340
Tanzania	246	41	13	4 828	174	840	35
Förenta staterna	11 261	90	9 312	9 010	8 599	77 475	5 278
Kanada	1 496	18	1 936	1 055	7 584	8 000	377
Mexico	1 543	84	1 058	6 870	1 437	9 874	1 906
Argentina	3 024	61	150	2 000	4 050	8 100	300
Brasilien	7 774	117	3 110	20 500	1 138	23 320	1 560
Chile	208	15	364	1 680	1 339	2 250	132
Peru	152	40	88	640	1 976	1 265	173
Indien	2 966	714	497	38 600	972	37 500	2 464
Irak	–	–	–	–	–	–	–
Iran	333	453	–	4 000	1 250	5 000	610
Japan	513	–	1 263	1 179	7 068	8 333	2 475
Kazakstan	330	109	199	2 376	1 877	4 460	127
Kina	6 779	3 996	48 118	7 928	2 892	22 929	23 501
Pakistan	975	519	–	7 359	1 201	8 840	381
Syrien	48	212	–	493	2 536	1 250	167
Turkiet	367	318	–	4 876	1 971	9 609	770
Australien	2 033	578	406	2 036	4 973	10 125	168
Nya Zeeland	686	511	52	3 928	3 763	14 780	48
Hela världen	62 823	12 570	100 483	238 739	2 192	523 228	58 061

Tabell 14.5**Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2003¹***Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries*

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, 1 000-tals personer	I procent av den totala förvärvsarbetande befolkningen
Sverige	136	2,8
Danmark	98	3,4
Finland	124	4,8
Island	13	7,9
Norge	97	4,1
Albanien	745	46,3
Belgien	69	1,6
Bosnien, Herzegovina	79	4,0
Bulgarien	238	5,8
Estland	76	10,5
Frankrike	781	2,9
Grekland	730	15,2
Irland	156	9,2
Italien	1 158	4,6
Kroatien	144	6,9
Lettland	139	11,0
Litauen	191	10,8
Luxemburg	4	2,1
Makedonien	104	10,9
Moldavien	452	20,4
Nederländerna	227	3,1
Polen	4 073	20,2
Portugal	589	11,5
Rumänien	1 405	13,1
Ryssland	7 571	9,7
Schweiz	147	3,9
Serbien, Montenegro	893	17,5
Slovakien	249	8,3
Slovenien	15	1,5
Spanien	1 165	6,3
Storbritannien	501	1,7
Tjeckien	427	7,5
Tyskland	881	2,2
Ukraina	3 297	13,1
Ungern	454	9,6
Vitryssland	628	11,7
Österrike	169	4,5

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag mars 2005.

Tabell 14.5 (forts.)

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, 1 000-tals personer	I procent av den totala förvärvsarbetande befolkningen
Algeriet	2 729	23,6
Egypten	8 535	31,5
Etiopien	25 056	81,1
Kenya	12 422	74,1
Marocko	4 285	33,8
Nigeria	15 178	30,6
Sydafrika	1 616	8,6
Tanzania	14 982	79,1
Förenta staterna	2 848	1,9
Kanada	362	2,1
Mexico	8 484	19,7
Argentina	1 458	9,1
Brasilien	12 404	15,0
Chile	987	14,9
Peru	3 048	28,9
Indien	273 515	58,3
Irak	618	8,7
Iran	6 485	25,2
Japan	2 309	3,4
Kazakstan	1 266	16,4
Kina	510 573	64,9
Pakistan	26 173	45,6
Syrien	1 599	26,6
Turkiet	14 779	44,1
Australien	439	4,4
Nya Zeeland	168	8,7
Hela världen	1 340 460	43,5

15 Industriproduktion m.m.

I kapitel 15 redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för jordbruksvaror och livsmedel enligt SCB:s statistik över industrins varuproduktion. Dessutom redovisas uppgifter om antalet sysselsatta inom livsmedelsindustrin och andra livsmedelsbranscher enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik RAMS.

Sammanfattning

Kött och ägg

Nötkött (tabell 15.1)

Produktionen av nötkött (exkl. kalv) uppgick 2005 till 131 400 ton, vilket var 5 % lägre än 2004. Knappt 44 % av produktionen härrörde från tjur. Slakten av stut, som representerar 11 % av den totala slakten, har nästan femdubblats sedan 1995, från 8 400 till 49 400 slaktkroppar. Generellt kan man säga att produktionen av storboskap i ton har varit relativt konstant de senaste åren med bara små variationer mellan åren.

Får och lamm (tabell 15.2)

Produktionen av får- och lammkött uppgick 2005 till totalt 4 100 ton, vilket var en ökning mot tidigare år. Av den totala produktionen utgjorde lammkött över 80 %. Sedan 1995 har produktionen av lammkött ökat med 24 % medan produktionen av fårkött minskat med 7 %.

Griskött (tabell 15.3)

Produktionen av griskött uppgick år 2005 till 275 100 ton vilket var 7 % lägre än året innan. Antal slaktkroppar av svin har sjunkit till en lägre nivå än den som var i början av 2000-talet och uppgick 2005 till knappt 3,2 milj.

Fjäderfä (tabell 15.4)

Produktionen av fjäderfäkött uppgick år 2005

till 96 200 ton, vilket var knappt 6 % högre än 2004. Slakten uppgick 2005 till drygt 73 milj. djur, vilket var 20 % fler än 1995.

Ägg (tabell 15.5)

Partihandelns invägning av ägg uppgick år 2005 till knappt 74 000 ton vilket var en minskning med 3 % sedan 2004. Den totala produktionen, där den produktion som inte passerar partihandeln ingår, har också minskat. Även denna minskning var 3 % mellan 2004 och 2005.

Kött av ren och vilt (tabell 15.6)

Produktionen av kött av vilt uppgick år 2005 till 16 500 ton, vilket innebar en ökning med 3 % sedan 1995. Under samma period minskade produktionen av renkött med 48 %. Denna uppgick år 2005 till 1 200 ton vilket var samma nivå som året innan. Produktionen av renkött motsvarar endast 1 % av produktionen av nötkött. Motsvarande tal för viltköttet är 13 %.

Mjölk och mejeriprodukter

Antal mejerier och mjölkleverantörer (tabell 15.7)

Redovisningen i tabellen avser antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk. Mejeribranschen är under snabb omstrukturering. Antalet mjölkleverantörer minskar med 6–7 % per år och uppgick år 2005 till ca 8 600. Samtidigt har den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag ökat. Totalt invägdes 3 163 mkg mjölk år 2005. Per

leverantör och dag var invägningen 1 004 kg, en ökning av medelinvägningen med 35 % sedan 2000. Mjölkens medelfetthalt och medelproteinhalt var oförändrad 2005 jämfört med 2004.

Mjölkens användning (tabell 15.8)

Av den totala invägningen användes 42 % till konsumtionsmjölkprodukter och 36 % till ostframställning år 2005. Andelen mjölk som går till konsumtionsmjölk och ostframställning har varit ganska konstant under de senaste tio åren. Däremot syns en trend att tillverkningen av magrare produkter ökar på bekostnad av fetare mejeriprodukter.

Produktion av mejerivaror (tabell 15.9)

Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver har i stort sett varit oförändrad de senaste åren, men minskat något sedan 2004. Av den totala produktionen på 3,2 milj. ton står konsumtionsmjölk för 31 %.

Allmänt

Anställda m.m. inom livsmedelsindustrin (tabell 15.10)

Under perioden år 1993 till och med 2003 har tillverkningsindustrin inom gruppen företag med minst 10 anställda ökat med cirka 35 000 personer. Antalet anställda (beräknat i helårs-personer) är cirka 622 000 personer år 2003. Förädlingsvärdet har inom tillverkningsindustrin för samma period ökat med cirka 150 miljarder kr och har år 2003 ett värde på 383 miljarder kr.

Livsmedelsindustrin inkl. tobaksindustrin har under perioden 1993–2003 minskat antalet anställda med 8 000 personer. Antalet anställda år 2003 är drygt 54 000 personer. Förädlingsvärdet har dock under samma period ökat med drygt 8 miljarder kr, för att år 2003 ha ett värde på 31,8 miljarder kr.

Förändringarna inom delbranscherna för livsmedelsindustrin inkl. tobaksindustrin är mycket olika vad gäller antalet anställda. Frukt-, bär- och grönsaksindustrin tillsammans med dryckesvaruindustrin har ökat antalet anställda

med cirka 2 500 personer under perioden 1993–2003. Övriga delbranscher har minskat antalet anställda eller har i stort sett oförändrat antal anställda under perioden.

Förädlingsvärdet uttryckt i löpande priser har ökat med 100 % under perioden 1993–2003 för frukt-, bär- och grönsaksindustrin samt kvarnindustrin till 2,6 miljarder kr resp. 1,3 miljarder kr. Kvarnindustrin har det högsta förädlingsvärdet per anställd inom livsmedelsindustrin år 2003 med ett värde på 961 000 kr, vilket också är högre än hela tillverkningsindustrin som år 2003 hade ett förädlingsvärde per anställd på 617 000 kr.

Livsmedelsindustrins varuproduktion (tabell 15.11)

De värdemässigt viktigaste av industrins produkter på livsmedelsområdet tillhör segmenten kött- och köttvaror, mejerivaror och spannmålsprodukter. Av enskilda produktgrupper kan särskilt nämnas bakverk och bröd, mjölk och grädde (inkl. yoghurt), griskött, beredda köttprodukter samt nötkött

Förändringarna i produktionen sedan 2000 är förhållandevis små men en viss ökning i produktionsvärdena kan noteras med undantag av tobak. Produktionen av te, kakao och kryddor har ökat markant sedan 2000 och ligger på en ökning med 306 %. Produktionen av får-, lamm- och getkött har ökat med 110 %, torkade grönsaker med 91 % och fisk, kräft- och blötdjur med 59 %. Vinproduktionen går däremot ned och har minskat med 52 %.

Livsmedelssektorns sysselsättning (tabell 15.12)

I tabellen redovisas antalet sysselsatta inom livsmedelssektorn enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. Statistik för livsmedelsindustrin som baseras på individdata ger i allmänhet högre tal än statistik som redovisas i **tabell 15.12** och som baseras på industristatistik. Detta beror bl.a. på att industristatistiken är begränsad till företag av viss storlek, se nedan. Avgränsningen av livsmedelssektorn baseras inte på några officiellt vedertagna kriterier utan kan ses som tillfällig el-

ler provisorisk.

Det framgår att de flesta av sektorns knappt 338 000 sysselsatta återfinns inom restauranger (knappt 100 000 personer) och detaljhandel (drygt 87 000 personer). Livsmedelsindustrin sysselsätter totalt knappt 64 000 personer, de flesta inom bagerier och slakterier.

Kvinnorna dominerar i detaljhandel samt inom hotell och restaurang medan de flesta sysselsatta inom jordbruk, fiske, industri och partihandel är män.

Om statistiken

Kött och ägg

Jordbruksverket redovisar varje år siffror avseende marknadsförd slakt i landet. Som underlag använder verket egna siffror avseende antalet slaktdjur och uppgifter om medelslaktvikter från Swedish Meats.

Vidare utför Jordbruksverket årligen beräkningar av den totala äggproduktionen. Beräkningarna baseras på uppgifter från partihandeln om invägningen av svenska ägg. Beräkningarna genomförs varje månad. Beräkningarna av äggproduktionen bygger på förutsättningen att 73 % av den totala äggproduktionen passerar partihandeln.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av kött av ren och vilt bygger på verkets slaktstatistik respektive avskjutningsstatistik från Jägareförbundet och Naturvårdsverket.

Mjölk och mejeriprodukter

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svensk Mjölks statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till Svensk Mjölk. Med Svensk Mjölks uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Allmänt

Livsmedelsindustrin

Statistiska uppgifter om livsmedelsindustrin

inhämtas fr.o.m. 1997 från den nya företagsstatistiken vid SCB. Företagsstatistiken är en årlig totalundersökning till vilken samtliga företag med minst 50 anställda enligt SCB:s Företagsregister är skyldiga att lämna uppgifter. För företag med färre än 50 anställda inhämtas uppgifter via administrativt material från Riksskatteverket. Företagsstatistiken ersätter de tidigare undersökningarna "Finansstatistik för företag" och "Industristatistik".

I tabell 15.10 sker redovisning för åren 1997–2003 enligt Företagsstatistiken medan uppgifterna för åren före 1997 baseras på den tidigare industristatistiken. Industristatistiken omfattade företag med minst 10 anställda. För jämförbarhetens skull har här enbart uppgifter för företag med minst tio anställda tagits med även för åren 1997–2003.

Företagsstatistikens uppdelning av livsmedelsindustrin på olika delbranscher sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 92). Denna standard baseras på de vid företagets olika verksamhetsenheter producerade varornas branschtillhörighet enligt ett mestkriterium.

Livsmedelsindustrin enligt SNI innefattar även branscher som bara berör livsmedelsstatistiken i det avseendet att de förser livsmedelsproduktionen med insatsvaror. Vissa livsmedelsföretag ingår inte alls i industristatistiken, då de inte har någon egen produktion, t.ex. särskilda styckningsföretag och potatispackerier.

Bland annat innehåller SCB:s företagsstatistik för livsmedelssektorn uppgifter om antal anställda, förädlingsvärde, antal arbetstimmar, rörelseintäkter och -kostnader. Varustatistiken är fr.o.m. 1996 frikopplad från företagsstatistiken och redovisas i en egen undersökning (se nedan).

Livsmedelsindustrins varuproduktion

Fr.o.m. 1996 produceras varudata som följd av EU-krav i en egen undersökning, Industrins varuproduktion, frikopplad från företagsstatistiken. Statistiken ingår i en inom EU samordnad undersökning, PRODCOM (Produktionsstatistik inom Gemenskapen).

Produktionsstatistiken avser företag med minst 20 anställda. Dessa undersöks via enkät, medan uppgifter från företag med 0–19 anställda inhämtas från administrativa källor och sedan modellberäknas.

Produktionen i saluvärden av olika varor och varugrupper av livsmedel redovisas i **tabell 15.11**. Tabellen är ett aggregat för 2000–2004 avseende den produktion av drygt 600 varor i termer av åttasiffriga KN-koder. För närmare information om hur de olika varugrupperna avgränsats med KN-nummer hänvisas till bilaga 5. I huvudsak samma aggregering på varugrupper har använts som för utrikeshandelsstatistiken i kapitel 16, vilket förklarar varför någon produktion ej redovisas för vissa grupper. Antingen saknas produktion i Sverige eller också ligger den utanför industrin (vilket är fallet för t.ex. ris).

Eftersom statistiken på varunivå avser saluvärden och inte förädlingsvärden anses det inte meningsfullt att redovisa totaler i varustatistiken. Varor som produceras inom en viss industri kan vara insatsvaror inom andra industrier och skulle vid en totalredovisning komma att räknas dubbelt. Detta ”problem” är dock mindre för livsmedelsindustrin än för övrig tillverkningsindustri där slutprodukten i större utsträckning än inom livsmedelsindustrin utgörs av halvfabrikat. Viss uppmärksamhet krävs dock vid tolkningen av statistiken och vid bedömningar av den relativa betydelsen av produktionen av olika varor.

I **figur 15B** lämnas en redovisning av livsmedelsproduktionen i kvantiteter. Dock har inte sådana varugrupper tagits med där heterogeniteten bedömts vara för stor för att göra en summering till kvantiteter någorlunda meningsfull. Varugrupper för vilka kvantitetsredovisningen i statistiken för hela eller delar av varusortimentet varit ofullständig har tagits med till en del.

Sysselsättningen i livsmedelssektorn

I praktiskt taget all statistik som beskriver produktion och distribution av livsmedel inhämtas

tas också uppgifter om sysselsättningen, t.ex. antal sysselsatta. Ett viktigt syfte med uppgifterna är att möjliggöra beräkningar av olika slags relationstal, t.ex. produktion per sysselsatt och mervärde per sysselsatt. Eftersom olika statistikmaterial inte alltid tas fram på samma sätt och inte alltid med sammanfallande definitioner och avgränsningar är det svårt att ”summera” statistiken till sammanfattande beskrivningar av sysselsättningen inom hela ”livsmedelssektorn”. För sådana beskrivningar måste man därför utgå från ett övergripande material. Ett sådant material är SCB:s årliga registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS. Uppgifterna i **tabell 15.12** har hämtats från RAMS i vilket landets samtliga förvärvsarbetande personer fördelats på näringsgren. Klassificering av de sysselsatta på näringsgren sker utifrån förhållandena under november månad räkningsåret. Information om bransch för det arbetsställe där personen är sysselsatt hämtas från Företagsdatabasen (FDB) vid SCB och redovisning sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI.

I tabell 15.12 redovisas antal sysselsatta i ”livsmedelssektorn” år 2003 och 2004 med näringsgrensgruppering enligt SNI2002. Som sysselsatta räknas de som under november bedöms ha förvärvsarbetat under minst fyra timmar (i genomsnitt en timme per vecka). Som förvärvsarbete räknas inte normalt hushålls- och hemarbete eller arbete i den egna köks-trädgården. Vidare har som förvärvsarbetande inte räknat medhjälpare familjemedlemmar i familjens rörelse.

I samband med årgång 2004 av RAMS har SCB gjort en del förändringar i bearbetningarna jämfört med tidigare årgångar. Huvudskälet till förändringarna är att snabba upp statistiken. Detta är möjligt genom att använda en ny källa för att identifiera företagare. Dessutom har metoden för att klassificera anställda setts över. Läs mer om detta i kapitel 7, Om statistiken.

Till ”livsmedelssektorn” har i tabell 15.12 hänförs branscher som enligt beskrivningen i SNI yrkesmässigt hanterar livsmedel eller livsmedelsråvaror. SNI är emellertid utformad på

ett sådant sätt att en entydig avgränsning av den tvärsektor vi vill kalla "livsmedelssektor" inte är möjlig. Exempelvis får vi inte med personer som arbetar med

- lejda livsmedelstransporter
- förpackningar till livsmedelsindustrin och handeln
- produktion av insatsvaror till jordbruket
- produktion av insatsvaror till livsmedelsindustrin
- livsmedelsförsäljning i t.ex. varuhus
- statlig administration av jordbruk och fiske
- branschens intresseorganisationer
- jordbruk som har sin huvudsakliga verksamhet i annan näringsgren.

Förutsättningarna för undersökningen har under senare år ändrats i en del avseenden vilket påverkar möjligheterna till tidsmässiga jämförelser. Detta beror på att ett förhållandevis stort antal personer inte kan hänföras till näringsgren genom att företaget eller arbetsstället inte återfunnits i FDB. År 1985 var antalet sådana personer totalt 172 315 (4,0 % av samtliga sysselsatta). År 2004 uppgick antalet till knappt 65 000 (1,6 % av samtliga sysselsatta). Fram t.o.m. 1990 kunde en viss del av dessa personer hänföras till näringsgrenen jordbruk m.m. (21 000 personer år 1990), eftersom de konstaterats ha haft inkomst av jordbruksfastighet (varav en del verksamma enbart inom skogsbruk). Efter skatteomläggningen 1991 finns inte längre denna möjlighet.

Ändringar har också under årens lopp skett i reglerna för vilka företag som skall ingå i FDB. Bl.a. har tidigare inte ingått företag som inte varit redovisningsskyldiga för mervärdesskatt. Fr.o.m. 1997 år dock alla företag mervärdesskatteskyldiga från första kronan, dvs. registret omfattar numera samtliga juridiska och fysiska personer som bedriver något slag av affärsmässig verksamhet. Denna ändring har dock haft obetydlig effekt på antalet sysselsatta enligt RAMS.

Ändringarna i underlaget till RAMS försvårar möjligheterna till en beskrivning av den faktiska sysselsättningsutvecklingen inom "livsmedelssektor" under en längre period. Därför lämnas i tabell 15.12 bara uppgifter för 2003

och 2004. Den underskattning av sysselsättningen som blir resultatet av att företag inte kunnat återfinnas i FDB bedöms vara störst för jordbruket. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) 2004 är antalet sysselsatta inom jordbruket drygt 72 100 personer mot 53 900 i RAMS. Exempelvis arbetade enligt Lantbruksregistret (LBR) 81 000 personer mer än 450 timmar per år med jordbruk på företag med mer än 2,0 hektar åker år 2003. Av dessa arbetade 58 500 mer än 900 timmar.

Annan publicering

Jordbruksverket publicerar fortlöpande uppgifter om jordbruksproduktionen vad gäller prisindex och priser inom livsmedelsområdet. Denna statistik finns tillgänglig på webben under rubriken "Statistik" och "Priser och prisindex".

Uppgifter om antal mejerier, invägd mjölk, mjölkens användning m.m. publiceras av Svensk Mjölk i den årliga publikationen "Mejeristatistik".

Uppgifter om antal arbetsställen, sysselsatta, produktionsvärde, förädlingsvärde, rörelseintäkter och -kostnader m.m. för olika näringsgrenar sker publicering i databaser i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel grupperade enligt KN-nomenklaturen, finns publicerade i databasen i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken vid SCB, RAMS, finns branschfördelad statistik enligt SNI92 och SNI2002 för landets samtliga förvärvsarbetande. Grundtabellerna i RAMS finns samlade i det årliga sysselsättningspaketet AMPAK där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Statistik från RAMS finns också i Sveriges Statistiska Databaser, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

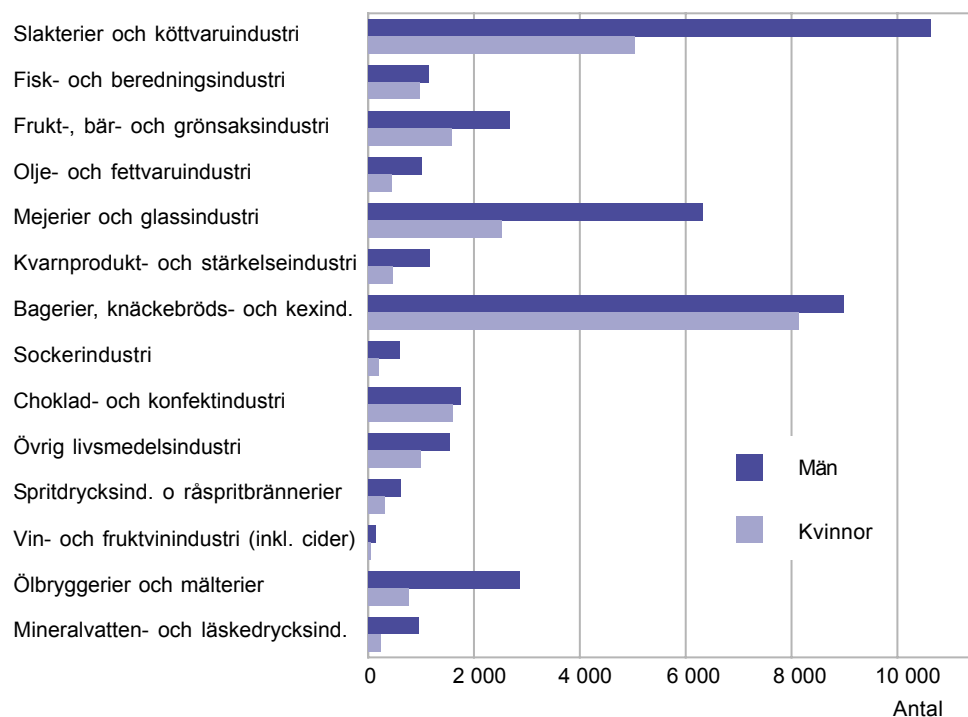
Sysselsättningsuppgifter enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) redovisas varje månad, kvartal och helår i SCB:s Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i

AM 12 SM 0601.

Statistik över jordbrukets sysselsättningsförhållanden 2003 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 30 SM 0401.

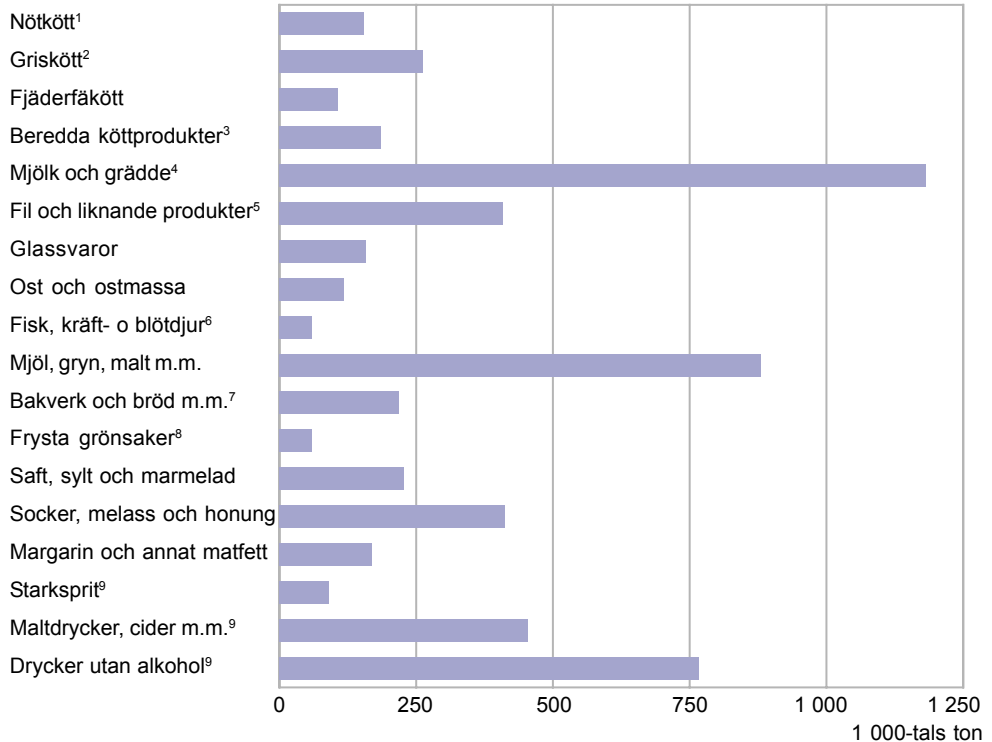
SM-publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Publikationerna för jordbruket kan också nås via Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se.

Figur 15A
Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2004
Number of employees in food manufacturing

Källa: SCB, Företagsstatistiken.

Figur 15B**Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2004
1 000-tals ton***Industrial production of certain food products and groups of food products*

- 1) Exkl. KN 02.01.2020 "Kvartsparter av nötkreatur eller andra oxdjur med ben, kompenserade, färskt eller kylt".
- 2) Exkl. KN 02.03.1110 "Hela och halva slaktkroppar av tama svin, färskt eller kylt" och KN 02.03.1190 "Hela och halva slakt kroppar av svin, färskt eller kylt (exkl. tama svin)".
- 3) Exkl. KN 16.01.0099d "Korv, andra slag: rökt eller kokt medvurst o.d.", KN 16.01.0099e "Korv annan" och KN 16.02.5080a "Hamburgare, köttbullar o.d., frysta".
- 4) Exkl. KN 04.01.3019 "Mjöl och grädde, inte koncentrerade och inte försatta med socker eller annat sötningsmedel, med fetthalt av ≤ 21 viktprocent, men > 6 viktprocent, (exkl. förpackningar med ett innehåll av ≤ 2 liter)".
- 5) Exkl. KN 04.04.1004 "Vassle och modifierad vassle, i form av pulver eller granulat eller i annan fast form, inte försatta med socker eller annat sötningsmedel, med ett proteininnehåll 'kväveinnehåll x 6,38' av ≤ 15 viktprocent och med en fetthalt av $> 1,5$ viktprocent, men ≤ 27 viktprocent".
- 6) Exkl. KN 03.03.3200 "Rödspätta, *Pleuronectes platessa*, fryst", KN 03.03.6019 "Torsk av arten, *Gadus ogac*, fryst", KN 16.04.1291 "Sill och strömming, beredda eller konserverade, hela eller i bitar men inte hackade eller malna, i hermetiskt tillslutna förpackningar (exkl. sill- och strömmingsfiléer, råa, endast panerade, även förstekta i olja, djupfrysta)", KN 16.04.1995 "Alaska sej *Theragra chalcogramma* och lyrtorsk *Pollachius pollachius*, beredd eller konserverad, hel eller i bitar, (exkl. hackad eller malen, filéer, enbart panerade, även förstekta i olja, djupfrysta)", KN 16.04.2090 "Fisk, beredd eller konserverad, (exkl. hel eller i bitar, surimiberedningar, lax, ansjovis, sardiner, arter av släktet *Sarda*, makrill av släktet *Scomber scrombus* och *Scomber japonicus*, fisk av släktet *Orcrynopsis unicolor*, tonfisk, bonit eller annan fisk av släktet *Euthynnus*)" och KN 16.04.3090 "Kaviarersättning som framställts av fiskrom".
- 7) Exkl. KN 19.05.2030 "Pepparkakor och liknande, även innehållande kakao, innehållande ≥ 30 men < 50 viktprocent sockaros, inkl. invertsocker uttryckt som sockaros" och KN 19.05.9030a "Mjukt matbröd".
- 8) Exkl. KN 07.10.3000 "Spenat, nyszeeländsk spenat och trädgårdsmälla, även ångkokta eller kokta i vatten, frysta", KN 07.10.8051 "Sötpeppar, även ångkokta eller kokta i vatten, frysta", KN 07.10.8061 "Svampar av släktet *Agaricus*, även ångkokta eller kokta i vatten, frysta" och KN 07.10.8095 "Grönsaker, även ångkokta eller kokta i vatten, frysta (exkl. potatis, baljfrukter och spritade baljväxtfrön, vanlig spenat, nyszeeländsk spenat och trädgårdsmälla, sockermajs, oliver, frukter av släktena *Capsicum* och *Pimenta*, svampar, tomater, kronärtskockor och sparris)".
- 9) Milj. liter.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.1**Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2005¹***Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle*

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kalv	Stut	Tjur	Kviga	Ko	Summa storboskap
<i>Antal slaktkroppar</i>						
Godkänd slakt						
2005	33 037	49 422	179 703	44 582	159 335	433 042
2004	33 894	55 916	184 944	54 777	162 350	457 987
2003	31 571	49 055	187 354	52 321	165 460	454 190
2002	33 802	44 365	196 992	58 112	173 386	472 855
2000	38 975	31 824	217 287	56 116	184 762	489 989
1995	29 930	8 419	234 308	52 179	206 779	501 685
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>						
2005	4,54	14,82	57,44	11,98	47,17	131,40
2004	4,58	16,60	59,14	14,56	47,54	137,84
2003	4,04	14,66	59,86	13,88	47,97	136,36
2002	4,16	13,33	63,49	15,49	50,00	142,31
2000	4,38	9,42	69,63	14,40	51,99	145,43
1995	3,15	2,39	70,35	12,19	55,16	140,09

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.2**Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2005¹***Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs*

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Får	Lamm
<i>Antal slaktkroppar</i>		
Godkänd slakt		
2005	28 046	177 934
2004	25 790	167 438
2003	25 336	166 737
2002	25 332	171 345
2000	28 301	173 849
1995	32 727	155 903
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>		
2005	0,78	3,29
2004	0,71	3,09
2003	0,69	3,06
2002	0,69	3,17
2000	0,73	3,18
1995	0,84	2,65

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.3
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2005¹

Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Svin inkl. spädgris
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt 2005	3 159 930
2004	3 364 834
2003	3 304 939
2002	3 282 118
2000	3 251 100
1995	3 742 660
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>	
2005	275,13
2004	294,50
2003	287,53
2002	283,81
2000	276,98
1995	308,81

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.5
Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2005, 1 000-tals ton

Eggs delivered to wholesalers and total production

År	Invägning ¹	Total produktion ²
2005	73,7	101
2004	75,6	104
2003	67,6	93
2002	68,3	94
2000	65,1	100
1995	68,5	108
1990	79,4	122

1) Uppgiftsinsamlingen utökades i januari 2001, vilket från denna månad torde ha påverkat siffrorna med 10–12 % i höjande riktning.

2) Den totala äggproduktionen har beräknats under antagandet att ca 35 % t.o.m. år 2000 resp. ca 27 % fr.o.m år 2001 inte passerar partihandeln.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.4
Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2005¹, 1 000-tals ton

Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kycklingar
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt 2005	73 458
2004	69 628
2003	74 742
2002	77 383
2000	68 617
1995	61 313
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>	
2005	96,23
2004	91,21
2003	97,90
2002	101,37
2000	89,89
1995	73,58

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.6
Produktion av kött från ren och vilt¹
1990–2005, ton

Production of meat from reindeer and wild animals

År	Ren	Vilt
2005	1 200	16 500
2004	1 200	16 500
2003	1 500	17 400
2000	1 400	17 700
1995	2 300	16 000
1990	2 600	22 000

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.7
Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier
invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör,
medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2005¹

Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk, and average content of fat and protein

År	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, 1 000-tals ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg	Medelfetthalt, %	Medelproteinhalt, %
2005	37	8 634	3 163	1 004	4,25	3,38
2004	39	9 228	3 229	956	4,25	3,38
2003	43	9 853	3 206	892	4,22	3,35
2000	50	12 168	3 297	742	4,18	3,28
1995	57	17 176	3 243	517	4,33	3,34
1990	71	24 786	3 432	379	4,31	3,36

1) Antal mejerier den 31 december respektive år.

2) Årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Svensk Mjölk.

Tabell 15.8**Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2005, 1 000-tals ton***Disposition of milk delivered to dairies*

År	Konsumtions- mjölk och grädde ¹	Ystmjök till ost	Mjölkpulver och kondens- mjölk	Skum- och kämmjök till foder	Övrigt	Summa invägning
2005	1 344	1 136	488	42	153	3 163
2004	1 362	1 129	566	43	129	3 229
2003	1 368	1 183	456	40	159	3 206
2000	1 381	1 212	517	27	160	3 297
1995	1 393	1 215	357	23	255	3 243
1990	1 432	1 093	652	29	226	3 432

1) Inkl. syrade produkter.

Källa: Svensk Mjök.

Tabell 15.9**Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2005, 1 000-tals ton***Dairy production and production of milk powder*

År	Produktion av mejerivaror						Total mjök- produk- tion
	Konsum- tions- mjök	Syrad mjök m.m.	Grädde	Smör ¹	Ost	Mjök- pul- ver ²	
2005	992	265	89	45	118	53	3 206
2004	1 009	263	90	52	118	51	3 275
2003	1 012	266	91	49	125	43	3 253
2002	1 022	268	93	48	128	40	3 274
2000	1 024	261	96	49	127	49	3 348
1995	1 057	252	89	53	129	36	3 304

1) Inkl. smördel i annat matfett.

2) Inkl. kärnmjölkspulver.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.10**Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 92***Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 92*

Tillverknings- industri	Varav							
	Livsme- dels- och dryckes- varu- industri	Varav Slakterier och köttvaru- industri	Fisk- och fiskbered- nings- industri	Frukt-, bär- och grönsaks- industri	Olje- och fettvaru- industri	Mejerier och glass- industri	Kvarn- produkt- och stärkelse- industri	
SNI 92	15-37	151-160	151	152	153	154	155	156
Antal arbetsställen								
2003	9 593	935	195	37	62	5	89	31
2002	9 585	908	182	37	61	8	92	30
2001	9 703	891	173	41	55	9	88	31
2000	9 692	909	185	42	59	7	97	30
1999	9 366	926	188	41	55	6	94	34
1998	9 330	947	191	40	50	7	103	36
1997	9 106	898	194	42	40	4	97	35
1995	8 510	853	204	47	48	6	76	33
1994	8 210	837	194	41	42	6	75	33
1993	8 153	849	202	44	36	9	77	33
Antal anställda								
2003	621 711	54 123	13 210	1 414	4 377	1 158	8 674	1 313
2002	640 248	56 110	13 540	1 552	4 601	1 520	8 457	1 277
2001	660 563	56 355	13 444	1 657	4 825	1 418	8 538	1 281
2000	658 546	55 891	12 795	1 593	3 582	1 522	8 595	1 183
1999	662 045	57 765	13 412	1 599	3 466	1 427	8 702	1 281
1998	663 314	58 691	13 654	1 661	3 238	1 494	9 018	1 349
1997	637 139	57 788	13 964	1 691	3 060	1 366	8 617	1 233
1995	633 210	60 188	15 368	1 753	3 760	1 413	8 709	1 045
1994	599 051	60 253	15 377	1 444	3 454	1 605	8 689	1 046
1993	585 509	61 917	16 504	1 525	3 450	1 504	8 550	1 022
Förädlingsvärde, mkr								
2003	383 336	31 848	5 613	703	2 596	947	4 270	1 262
2002	376 465	32 732	5 657	816	2 670	1 166	4 307	1 223
2001	360 770	31 018	5 462	791	2 701	1 501	3 979	1 122
2000	389 903	30 318	4 943	649	1 809	1 268	4 437	918
1999	373 674	29 405	4 709	686	1 715	897	3 884	873
1998	355 749	28 703	4 881	687	1 578	996	3 669	905
1997	332 827	28 807	4 980	678	1 453	892	3 403	915
1995	307 953	24 335	4 737	550	1 435	925	2 974	711
1994	268 560	24 145	4 449	475	1 111	837	2 560	653
1993	229 430	23 558	4 673	525	1 254	973	2 443	626
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
2003	617	588	425	497	593	818	492	961
2002	588	583	418	526	580	767	509	957
2001	546	550	406	477	560	1 059	466	876
2000	592	542	386	407	505	833	516	776
1999	564	509	351	429	495	629	446	681
1998	536	489	357	414	487	667	407	671
1997	522	498	357	401	475	653	395	742
1995	486	404	308	314	382	655	341	680
1994	448	401	289	329	322	521	295	624
1993	392	380	283	344	363	647	286	613

1) Ökningen av antalet arbetsställen 1997 och 1998 har samband med en omklassificering av verksamhetsenheter inom bryggerinäringen.

Källa: SCB, Företagsstatistiken.

Tabell 15.10 (forts.)

	Foder- medels- industri	Övrig livsme- dels- och tobaks- varu- industri	Varav Bagerier, knäcke- bröds- och kexindustri	Choklad- och kon- fekt- industri samt socker- tillverkning	Dryckes- varu- industri ¹	Varav Ölbryg- gerier	Mineral- vatten och läske- drycks- industri
SNI 92	157	158+160	1581-82	1583-1584	159	1596	1598
Antal arbetsställen							
2003	28	405	318	35	83	..	..
2002	27	389	300	39	82	..	..
2001	27	380	300	41	87	..	..
2000	21	381	294	38	87	..	..
1999	24	384	292	38	100	47	42
1998	29	388	294	42	103	46	42
1997	19	390	299	41	77	42	26
1995	21	385	296	37	33	12	12
1994	22	391	292	41	33	10	15
1993	27	388	297	38	33	11	15
Antal anställda							
2003	644	17 354	10 902	3 576	5 979	..	..
2002	746	18 206	11 635	3 790	6 211	..	..
2001	673	18 561	11 636	3 969	5 958	..	..
2000	594	20 187	11 583	4 225	5 840	..	..
1999	653	21 379	11 827	4 423	5 846	2 253	2 724
1998	862	21 353	11 842	4 894	6 062	2 257	2 861
1997	538	21 396	11 631	4 920	5 923	2 409	2 668
1995	751	22 852	12 522	4 952	4 537	1 847	1 654
1994	748	23 718	12 447	5 091	4 172	1 452	1 691
1993	1 062	23 948	12 890	5 267	4 352	1 544	1 725
Förädlingsvärde, mkr							
2003	543	10 770	4 948	2 451	5 145	..	..
2002	767	10 557	4 846	2 569	5 570	..	..
2001	470	10 057	4 596	2 714	4 936	..	..
2000	373	11 257	4 541	2 675	4 664	..	..
1999	548	12 095	4 360	2 870	3 999	1 081	1 457
1998	616	11 408	4 343	3 163	3 962	1 520	1 146
1997	302	11 979	4 224	2 997	4 286	1 244	1 910
1995	480	9 357	3 643	1 448	3 166	753	1 374
1994	483	10 301	3 589	1 364	3 276	701	1 486
1993	667	9 570	3 580	1 426	2 827	539	1 439
Förädlingsvärde per anställd, tkr							
2003	843	621	454	685	861	..	..
2002	1 028	580	417	678	897	..	..
2001	698	542	395	684	828	..	..
2000	628	558	392	633	799	..	..
1999	839	566	369	649	684	480	535
1998	715	534	367	646	654	673	401
1997	561	560	363	609	724	516	716
1995	639	409	291	292	698	408	831
1994	646	434	288	268	785	483	879
1993	628	400	278	271	650	349	834

Tabell 15.11**Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2004, milj. kr***Industrial production of agricultural products and foodstuffs*

SITC		2000	2001	2002	2003	2004
01	Kött och köttvaror					
	Nötkött	5 092	5 055	5 312	5 280	5 286
	Griskött	9 091	9 819	10 223	8 721	9 914
	Får-, lamm- och getkött	85	77	139	149	178
	Fjäderfäkött	1 659	2 068	2 030	1 766	1 800
	Övrigt kött inkl. vilt	101	125	131	151	149
	Beredda köttprodukter	7 686	8 417	10 003	9 562	7 479
02	Mejeriprodukter och ägg					
	Mjök, grädde, yoghurt m.m.	11 533	11 438	11 749	11 981	12 070
	Smör o. andra smörfettsprodukter	1 683	1 803	1 738	1 742	2 163
	Glassvaror	1 723	1 687	1 916	1 935	1 793
	Ost och ostmassa	4 510	4 291	4 453	4 560	4 253
	Ägg och äggalbuminer	146	161	172	198	158
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.					
	Fisk, kräft- o. blötdjur	396	503	577	572	630
	Beredningar av fisk, kräft o. blötdjur	2 020	2 383	2 799	2 857	2 762
04	Spannmål o. varor därav					
	Spannmål (exkl. ris)	2	1	1	1	1
	Mjöl, gryn, malt m.m.	1 855	1 798	2 149	2 142	2 268
	Ris	0	0	0	2	2
	Bakverk, bröd m.m.	10 143	10 551	13 009	12 936	13 667
	Okokt pasta	216	220	193	185	194
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	1 341	1 367	1 502	1 622	1 559
05	Frukt och grönsaker					
	Färska o. kyllda grönsaker	20	8	29	30	30
	Frysta grönsaker	753	763	888	809	804
	Torkade grönsaker	69	93	95	107	131
	Övriga frukt o. grönsaker, tillf. konserverade, färska, kyllda, frysta, torkade	0	0	0	0	0
	Beredda potatisprodukter	1 114	1 195	1 205	1 218	1 130
	Övriga beredningar av grönsaker ¹	675	763	866	980	351
	Färsk, kylld, torkad frukt, bär o. nötter	3	7	5	3	7
	Fryst frukt o. bär	153	165	106	102	116
	Saft, sylt o. marmelad	1 819	1 923	2 355	2 318	2 270
	Övriga beredningar av frukt o. bär	45	66	71	84	46
06	Socker, sockervaror m.m.					
	Socker melass o. honung	2 631	2 833	2 915	2 548	2 604
	Sockerkonfektyrer	1 826	1 532	1 664	1 861	1 644
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.					
	Kaffe o. kaffeesättningar	2 995	2 686	3 034	2 570	2 756
	Choklad o. kakaoberedningar	3 094	3 047	3 206	2 785	2 704
	Te, kakao o. kryddor	31	31	44	200	125
08	Djurfoder²	4 390	4 846	5 754	5 716	5 229
09	Diverse livsmedelsprodukter					
	Soppor, såser och buljonger	2 248	2 216	2 411	2 201	2 381
	Margarin o. annat matfett	1 661	1 461	1 578	1 224	1 712
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	620	625	638	700	761
	Övriga livsmedel ³	1 421	1 275	1 485	1 485	1 232
11	Drycker					
	Starksprit	4 023	4 793	4 594	4 510	4 594
	Vin	333	166	215	198	161
	Övriga drycker med alkohol	3 900	3 930	4 022	4 035	3 520
	Drycker utan alkohol	4 514	5 098	5 169	5 102	4 751
12	Tobak	2 411	2 553	1 766	1 901	2 134
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	5	5	5	5	10
4	Oljor och fetter	1 508	1 808	2 405	2 460	1 933

1) Exkl. andra grönsaker samt blandningar, beredda eller konserverade år 2004 (KN 200490).

2) Exkl. oljekakor och andra fasta återstoder från utvinning av veg. fetter eller oljor av raps- el. rybsfrön med låg halt av erukasyra för åren 2000–2001 (KN 230641) samt hund- eller kattfoder, ej innehållande el. < 10 viktprocent mjölkprodukter år 2004 (KN 23091051).

3) Exkl. homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar år 2004 (KN 210420).

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.12

Sysselsatta minst en timme per vecka i november inom olika livsmedelsbranscher 2003 och 2004 enligt SNI 2002

Number of employed persons at least one hour/week in different branches of the food sector according to SNI 2002

SNI 2002		2003	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill	51 224	23,6
01.1-3, 9 (exkl. 01.122, 124, 228, 251, 253)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk, småbruk) ¹	43 892	22,6
01.4	Service till jordbruk utom veterinärverksamhet	6 892	31,0
01.251, 253	Renskötsel och biodling	396	16,2
01.5	Jakt och viltvård (inkl. service)	44	13,6
05	Fiske m.m.¹	1 215	8,2
05.01	Fiske	979	5,7
05.02 (exkl. 05.025)	Vattenbruk	236	18,6
15	Livsmedels- och dryckesvaruindustri	64 778	36,6
15.1	Slakterier och köttvaruindustri	16 073	32,5
15.2	Fisk- och fiskberedningsindustri	2 147	47,3
15.3	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	4 169	37,3
15.4	Olje- och fettvaruindustri	1 523	30,6
15.5	Mejerier och glassindustri	8 864	28,5
15.6	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri	1 587	28,9
15.81, 82	Bagerier, knäckebröds- och kexindustri	17 078	47,7
15.83	Socketindustri	837	24,9
15.84	Choklad- och konfektindustri	3 499	47,6
15.85-89	Övrig livsmedelsindustri	2 485	38,8
15.91, 92	Spritdrycksindustri och råspritsbrännerier	923	32,9
15.93-95	Vin- och fruktvinindustri (inkl. cidertillverkning)	193	28,5
15.96, 97	Ölbryggerier och mälterier	3 668	19,9
15.98	Mineralvatten- och läskedrycksindustri	1 732	23,5
51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon	30 502	28,1
51.11, 17	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel m.m.	758	38,0
51.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	3 210	30,6
51.3 exkl. 51.35	Partihandel med livsmedel och drycker	26 534	27,5
52	Detaljhandel utom med fordon, reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	84 963	69,9
52.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	73 381	70,2
52.2 exkl. 52.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	11 582	65,4
55	Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.	95 223	55,2
55.101, 3, 4	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	86 772	53,9
55.5	Drift av personalmatsalar, catering och centralköksverksamhet	8 451	68,1
	Summa livsmedelssektor	327 905	47,6
	Ej specificerad verksamhet	61 520	48,7
	Samtliga näringsgrenar	4 095 047	48,0

1) Medhjälpande familjemedlemmar ingår inte. Personliga företagare som också har en anställning klassificeras på näringsgren efter störst inkomst.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Tabell 15.12 (forts.)

SNI 2002		2004	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill	53 915	19,8
01.1-3, 9 (exkl. 01.122, 124, 228, 251, 253)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk, småbruk) ¹	46 293	18,0
01.4	Service till jordbruk utom veterinärverksamhet	7 004	31,6
01.251, 253	Renskötsel och biodling	560	15,4
01.5	Jakt och viltvård (inkl. service)	58	17,2
05	Fiske m.m.¹	1 239	7,5
05.01	Fiske	992	5,0
05.02 (exkl. 05.025)	Vattenbruk	247	17,4
15	Livsmedels- och dryckesvaruindustri	63 737	36,6
15.1	Slakterier och köttvaruindustri	15 666	32,2
15.2	Fisk- och fiskberedningsindustri	2 122	45,8
15.3	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	4 253	37,0
15.4	Olje- och fettvaruindustri	1 452	30,4
15.5	Mejerier och glassindustri	8 844	28,6
15.6	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri	1 628	28,3
15.81, 82	Bagerier, knäckebröds- och kexindustri	17 130	47,5
15.83	Socketindustri	785	25,1
15.84	Choklad- och konfektindustri	3 345	47,5
15.85-89	Övrig livsmedelsindustri	2 533	39,0
15.91, 92	Spritdrycksindustri och råspritsbrännerier	942	33,9
15.93-95	Vin- och fruktvinindustri (inkl. cidertillverkning)	201	28,4
15.96, 97	Ölbryggerier och mälterier	3 635	21,3
15.98	Mineralvatten- och läskedrycksindustri	1 201	19,7
51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon	30 610	28,1
51.11, 17	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel m.m.	740	34,5
51.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 855	29,3
51.3 exkl. 51.35	Partihandel med livsmedel och drycker	27 015	27,7
52	Detaljhandel utom med fordon, reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	86 340	68,7
52.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	74 655	69,3
52.2 exkl. 52.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	11 685	65,2
55	Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.	101 865	53,6
55.101, 3, 4	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	92 984	52,4
55.5	Drift av personalmatsalar, catering och centralköksverksamhet	8 881	66,5
	Summa livsmedelssektor	337 706	46,4
	Ej specificerad verksamhet	64 963	56,2
	Samtliga näringsgrenar	4 173 085	47,9

16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Kapitel 16 innehåller statistik om import och export av jordbruksvaror och livsmedel. Uppgifter lämnas i enlighet med den avgränsning av varuområdet som Jordbruksverket tillämpat i sin redovisning av utrikeshandeln. Statistik lämnas i värden men i vissa redovisningar även i kvantiteter. Uppgifter lämnas också om viktigaste handelspartner.

Flertalet tabeller grundas på uttag från Sveriges Statistiska Databaser i mars/april 2006. Detta förklarar smärre avvikelser från Jordbruksverkets motsvarande redovisningar, vilka baseras på uttag senare under året.

Sammanfattning

Import

Jordbruksvaror och livsmedel (tabell 16.1, 16.2 och 16.6)

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för omkring 63 miljarder kr. under 2005. Värdet i löpande priser ökade därmed med 10 % sedan föregående år. Totalt ökade värdet av den totala importen med 12 % 2005 jämfört med föregående år. Av den totala importen utgjorde jordbruksvaror och livsmedel 8 % år 2005.

Importen kom under 2005 till knappt 67 % från övriga EU-länder. De viktigaste avsändningsländerna i den svenska importen av jordbruksvaror och livsmedel under 2005 var Norge, Danmark, Nederländerna och Tyskland.

Till betydande del består importen av produkter som antingen inte produceras alls i Sverige eller som Sverige har liten produktion av t.ex. vin, bananer och kaffe. Sålunda var produktgruppen frukt och köksväxter den värdemässigt största under 2005 då den representerade närmare en femtedel av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel. Fisk,

kräft- och blötdjur svarade för 19 %, drycker för 10 % och kaffe, te, kakao m.m. för 8 %. Kött och köttvaror hade också en stor betydelse (11 %) och fortsätter att öka från år till år.

Förändringarna för olika varugrupper varierade något jämfört med 2004. Kaffe, te, kakao m.m. ökade med 21 %, kött och köttvaror med 17 %, medan oljefrön och oljehaltiga nötter minskade med 36 % sedan 2004. Sedan 2000 har värdet på importen av tobak nästan fördubblats.

Levande djur (tabell 16.4)

Den svenska importen av husdjur har värdemässigt liten omfattning (26 milj. kr år 2005). Importvärdet ökade med 43 % mellan 2004 och 2005.

Förädlade livsmedel (tabell 16.5)

Av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel utgjorde förädlade livsmedel omkring 60 %. De värdemässigt största produktgrupperna i denna import var drycker, kött och köttvaror samt grönsaker, frukt o. bär. Importen av förädlade livsmedel ökade med omkring 7 % jämfört med 2004.

Export

Jordbruksvaror och livsmedel (tabell 16.1, 16.2 och 16.7)

Under 2005 exporterade Sverige jordbruksvaror och livsmedel för knappt 35 miljarder kr, vilket innebar att exportvärdet i löpande priser ökade med 13 % sedan föregående år.

Jordbruksvaror och livsmedel utgjorde år 2005 omkring 3 % av den totala varuexporten. Andelen har legat på denna nivå sedan 1996.

Exporten gick till 58 % till länder inom EU. EU-ländernas andel har varit ungefär densamma alla år sedan 1995, första året för Sveriges medlemskap i unionen. Åren närmast före EU-inträdet var EU-ländernas andel i exporten mellan 40 och 50 %.

De viktigaste exportmarknaderna bland EU-länderna var Danmark, Finland, Tyskland, Frankrike samt Storbritannien och Nordirland. Dessa länder tog tillsammans emot 43 % av Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel. De mest betydande produktgrupperna i exporten var fisk, kraft- o. blötdjur m.m. (26 %) samt drycker (15 %).

De i särklass viktigaste landsmarknaderna utanför EU var USA och Norge. Tillsammans tog dessa länder emot drygt en femtedel av den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel. Omkring 70 % av exporten till USA utgjordes av drycker.

Levande djur (tabell 16.4)

Exporten av husdjur uppgick år 2005 till ca 88 milj. kr, en minskning med 5 % sedan år 2004. Husdjursexporten utgörs till 44 % av fjäderfå.

Förädlade livsmedel (tabell 16.5)

Exporten av förädlade livsmedel har i värde-termer ökat med drygt 8 % sedan 2004. Drycker är den livsmedelsgrupp som står för den värdemässigt största andelen av exporten av förädlade livsmedel, drygt en fjärdedel. Vodkan representerade år 2005 drygt en femtedel av den totala exporten av förädlade livsmedel. Export av beredningar av spannmål, mjöl m.m. motsvarar 13 % av värdet av exporten av för-

ädlade livsmedel. Här ingår bakverk och bröd som står för 7 % av exportvärdet för förädlade livsmedel.

Om statistiken

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelsstatistiken var fram t.o.m. 1994 i sin helhet de uppgifter, som företagen lämnade till Tullverket om import och export av varor. Uppgifterna lagrades fortlöpande inom Tulldatasystemet, ur vilket SCB vid givna tidpunkter kunde göra uttag för framställning av statistik. Fr.o.m. 1995, då Sverige blev medlem i EU, tillämpas ett nytt system för utrikeshandelsstatistiken, det s.k. Intrastat-systemet (se nedan).

Statistiken avser bl.a. varukod, nettovikt, värde och ursprungs- respektive bestämmelse-land. Statistikens utformning och innehåll är sedan länge uppbyggda av internationella rekommendationer för att ge internationell handelsstatistik, som är jämförbar mellan länder.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU ändrades på ett genomgripande sätt förutsättningarna för utrikeshandelsstatistiken. Från år 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter på blankett direkt från exportörer och importörer (det s.k. Intrastat-systemet). Samtidigt med denna ändring måste inskränkningar göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, företag vars varuhandel med EU som understiger 1,5 milj. kr per år, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigerings måste göras. Sådan korrigerings, som även innefattar korrigerings för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen, som fr.o.m. 1995 införs från ett annat EU-land, finns

endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har sitt ursprung inom eller utom EU. För import från land utanför EU, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder kan alltså inte jämföras bakåt till tiden före EU-medlemskapet. Uppgiften om varuexporten per land är däremot, i det här avseendet, oförändrad jämfört med tidigare.

Sedan 1988 har i den svenska statistiken skett gruppering på varor enligt den internationellt överenskomna varunomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). Genom EU-medlemskapet följer Sverige från 1995 det inom EU tillämpade KN-systemet (Kombinerade Nomenklaturen). Detta system bygger på HS men saknar den i Sverige använda sjunde HS-siffran. Även varuredovisningen påverkas således av EU-medlemskapet.

Varje år sker av olika anledningar revideringar av tulltaxan, dvs. av KN-systemet, på det sättet att en vara som år t redovisats under kod a redovisas år $t+1$ under kod b . Som regel sker dessa revideringar på 8-siffrig KN-nivå vilket betyder att varor som redovisas på 4- eller 6-siffernivå inte påverkas. I de fall en varugrupp i respektive tabell omfattat specificeringar på koder som ändrats, har målsättningen varit att, för att få tidsmässig jämförbarhet, hålla samma grupperna så att samma vara i tidsserierna inte återfinns i olika varugrupper under perioden. Utgångspunkten för grupperingen har alltid varit gruppstillhörigheten det senaste året.

I utrikeshandelsstatistiken sker också gruppering av varor enligt SITC (Standard International Trade Classification), en varuklassificering utarbetad av FN. I SITC-redovisningen på tvåsiffernivå (**tabell 16.1**) har korrigerings för bortfall m.m. gjorts för att ge jämförbarhet med statistiken för tidigare år. I bilaga 5 lämnas mer detaljerad information om de olika varuindelningssystemen.

Värdeuppgifterna avser löpande priser i

svenska kronor. Importvärdet hänför sig till det värde till vilket godset är köpt (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller cif importhamn. Exportvärdet anges fob, dvs. till det värde till vilket godset är köpt av importören (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller fob utförselhamn.

Det bör understrykas att övergången till uppgiftsinsamling enligt Intrastat lett till ökad osäkerhet i utrikeshandelsstatistiken. Främst sammanhänger detta med att insamlade uppgifter inte avser den totala importen respektive exporten av varor. Det bör också nämnas att 2004 och 2005 års statistik, som redovisas i detta kapitel, är preliminär.

Beträffande sambandet mellan insamlade värden i tabellerna **16.2** – **16.7** och totala värden i **tabell 16.1** hänvisas till faktarutan och tabblån på sid. **262**.

Eftersom bortfallet i statistiken enbart hänför sig till handeln med länder inom EU blir uppgifterna för EU-länderna i tabellerna 16.6 och 16.7 något underskattade.

Förädlade livsmedel

Med förädlade livsmedel i **tabell 16.5** avses livsmedel som kräver ingen eller endast liten ytterligare förädling före försäljning till konsument eller storhushåll. Avgränsningen av varuområdet är baserad i stora delar på den definition som utformats av *Food from Sweden*. *Food from Sweden* är en styrgrupp i vilken ingår representanter för staten, Exportrådet, LRF och livsmedelsindustrin. Styrgruppens uppgift är att med hjälp av statlig finansiering främja svensk export av livsmedel. Jordbruksverket har för styrgruppens räkning vissa år producerat statistik över exporten av förädlade livsmedel enligt den avgränsning av varuområdet som skett i tabellen.

Annan publicering

Utrikeshandelsstatistiken publiceras i Sveriges statistiska databaser (SSD) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Redovisningen består till största delen av insamlade värden,

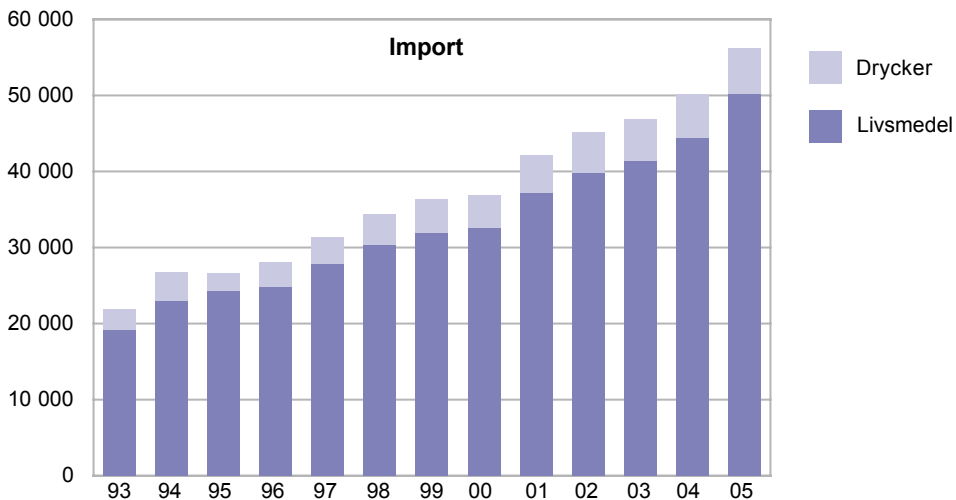
dvs. utan korrigering för svarsbortfall och för att de minsta företagen inte är representerade i statistiken.

SCB sammanställer i serien Statistiska meddelanden serie HA såväl insamlade som för svarsbortfall m.m. korrigerade uppgifter för utrikeshandeln, senast i HA 22 SM 0601 "Utrikeshandel, export och import av varor. Januari–december 2005, i löpande priser". Bortfallskorrigering görs dock bara för varugrupper på 2-siffrig SITC-nivå och ej för olika länder.

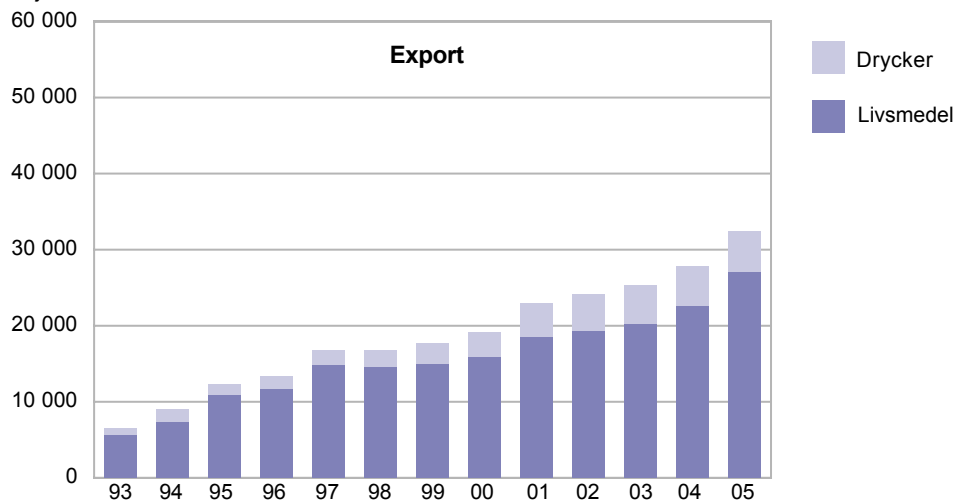
Jordbruksverket sammanställer varje år en särskild publikation över utrikeshandeln med jordbruksvaror och livsmedel, senast i "Sveriges utrikeshandel med jordbruksvaror och livsmedel 2002–2004", Rapport 2006:2. Uppgifterna i detta kapitel följer i allt väsentligt, vad gäller varuavgränsning m.m., mönstret i denna publicering.

Figur 16A**Import och export av livsmedel och drycker 1993–2005, milj. kr***Imports and exports of foodstuffs and beverages*

Milj. kr

Milj. kr

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Uppgifterna i tabell 16.1 baseras på *totala värden*, dvs. korrigerig har skett för bortfall av uppgiftslämnare och för att de minsta företagen ej lämnar uppgifter till statistiken. Övriga tabeller visar *insamlade värden* dvs. någon korrigerig enligt ovan har ej skett. Det här betyder att lägre värden redovisas för olika varugrupper och totalt i dessa tabeller än i tabell 16.1. I sammanställningen nedan visas med hur mycket insamlade värden i tabellerna 16.2–16.7 i *genomsnitt* skulle behöva räknas upp för att kompensera för bortfallet och förbättra jämförbarheten mellan år.

Korrigeringsfaktorer för att kompensera för bortfallet i insamlade värden. Faktorerna är enbart beräknade på uppgifter som redovisats i kronor och är bara direkt tillämpliga på 2-siffernivån i SITC

SITC	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Import							
00	Levande djur	1,17	1,10	1,15	1,07	1,11	1,13
01	Kött och köttvaror	1,04	1,04	1,03	1,03	1,04	1,04
02	Mejeriprodukter och ägg	1,06	1,03	1,03	1,02	1,02	1,09
03	Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	1,02	1,02	1,01	1,01	1,01	1,01
04	Spannmål o.varor därav	1,06	1,03	1,03	1,02	1,02	1,03
05	Frukt och köksväxter	1,03	1,03	1,02	1,02	1,02	1,03
06	Socket, sockervaror m.m.	1,07	1,04	1,02	1,03	1,03	1,06
07	Kaffe, te, kakao m.m.	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03
08	Djurfoder	1,05	1,04	1,03	1,02	1,03	1,03
09	Diverse livsmedel	1,04	1,03	1,03	1,02	1,02	1,04
11	Drycker	1,04	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03
12	Tobak och tobaksvaror	1,01	1,01	1,00	1,00	1,00	1,00
22	Oljefrön, oljehaltiga nötter	1,01	1,01	1,01	1,00	1,01	1,03
4	Oljor och fetter	1,03	1,03	1,03	1,02	1,01	1,03
	Summa import	1,04	1,03	1,02	1,02	1,02	1,03
Export							
00	Levande djur	1,14	1,14	1,07	1,16	1,11	1,45
01	Kött och köttvaror	1,07	1,07	1,04	1,03	1,03	1,06
02	Mejeriprodukter och ägg	1,04	1,03	1,03	1,03	1,03	1,23
03	Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	1,03	1,03	1,02	1,01	1,01	1,02
04	Spannmål o.varor därav	1,03	1,02	1,02	1,01	1,01	1,03
05	Frukt och köksväxter	1,08	1,08	1,05	1,04	1,03	1,06
06	Socket, sockervaror m.m.	1,04	1,05	1,02	1,03	1,03	1,09
07	Kaffe, te, kakao m.m.	1,02	1,01	1,02	1,01	1,01	1,02
08	Djurfoder	1,07	1,09	1,05	1,06	1,07	1,06
09	Diverse livsmedel	1,02	1,02	1,01	1,01	1,01	1,02
11	Drycker	1,01	1,02	1,01	1,01	1,01	1,02
12	Tobak och tobaksvaror	1,03	1,02	1,01	1,01	1,03	1,07
22	Oljefrön, oljehaltiga nötter	1,05	1,11	1,10	1,05	1,10	1,13
4	Oljor och fetter	1,01	1,01	1,00	1,00	1,00	1,01
	Summa export	1,03	1,03	1,02	1,01	1,02	1,04

Tabell 16.1

Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2005, milj. kr.

Varugruppering enligt SITC

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

SITC	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*
Import						
00 Levande djur ¹	172	172	108	149	143	137
01 Kött och köttvaror	3 924	4 396	4 983	5 302	5 881	6 868
02 Mejeriprodukter och ägg	1 899	2 291	2 696	2 931	3 274	3 508
03 Fisk, kräft- o. blötdjur m.m.	6 619	7 716	7 883	8 473	9 564	11 894
04 Spannmål o. varor därav	2 497	3 058	3 230	3 154	3 437	3 620
05 Fukt och köksväxter	9 769	11 025	11 762	12 136	12 448	13 431
06 Socker, sockervaror m.m.	1 415	1 645	1 825	1 787	1 761	1 784
07 Kaffe, te, kakao m.m.	3 794	3 808	3 957	3 897	4 084	4 940
08 Djurfoder	2 052	2 290	2 159	2 074	2 102	2 038
09 Diverse livsmedel	2 706	3 260	3 456	3 665	3 979	4 128
11 Drycker	4 201	4 890	5 334	5 462	5 687	6 011
12 Tobak och tobaksvaror	973	1 090	2 055	2 176	1 948	1 861
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter	443	678	538	577	589	378
4 Oljor och fetter	1 469	1 542	1 977	2 140	2 246	2 196
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	41 933	47 862	51 963	53 924	57 143	62 796
Därav EU-länder, %	67,4	69,1	70,3	71,4	70,3	66,9
All varuimport	672 412	662 746	656 664	679 329	739 203	831 214
Därav EU-länder, %	64,0	65,0	65,6	66,3	66,0	64,0
Export						
00 Levande djur ¹	110	104	117	159	220	223
01 Kött och köttvaror	821	1 015	1 084	1 168	1 276	1 518
02 Mejeriprodukter och ägg	1 813	1 971	1 642	1 688	2 207	2 465
03 Fisk, kräft- o. blötdjur m.m.	4 188	4 917	5 119	5 657	6 681	8 836
04 Spannmål o. varor därav	3 233	4 066	3 604	4 202	4 084	4 167
05 Fukt och köksväxter	1 028	1 283	1 619	1 731	1 901	2 103
06 Socker, sockervaror m.m.	772	786	884	688	897	890
07 Kaffe, te, kakao m.m.	1 698	1 931	1 981	2 085	2 091	2 593
08 Djurfoder	287	294	299	326	362	382
09 Diverse livsmedel	2 304	2 536	3 354	3 045	3 467	4 527
11 Drycker	3 234	4 401	4 839	5 114	5 225	5 253
12 Tobak och tobaksvaror	277	329	321	193	250	290
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter	37	31	27	28	44	60
4 Oljor och fetter	984	1 161	1 646	1 841	2 027	1 550
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	20 786	24 824	26 535	27 926	30 731	34 858
Därav EU-länder, %	57,1	56,6	57,1	59,3	60,0	58,5
All varuexport	804 056	806 466	805 696	825 850	904 532	971 956
Därav EU-länder, %	54,8	52,8	53,1	53,0	53,5	53,0

1) Inklusive andra djur än husdjur inom jordbruket.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2**Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2005, milj. kr, insamlade värden¹***Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data*

SITC	Import	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
00	Levande djur	147	156	93	139	130	121
01	Kött och köttvaror	3 764	4 240	4 820	5 149	5 679	6 600
	Nöt- o. kalvkött	1 040	974	1 227	1 490	1 669	2 047
	Griskött	1 282	1 346	1 533	1 550	1 673	1 939
	Får-, lamm- o. getkött	110	168	164	198	173	245
	Fjäderfäkött	453	685	704	740	898	947
	Övrigt kött inkl. vilt	107	132	130	101	88	113
	Beredningar av kött	773	936	1 062	1 070	1 177	1 309
02	Mejeriprodukter och ägg	1 800	2 216	2 617	2 879	3 219	3 230
	Mjolk, grädde, yoghurt m.m.	192	338	497	634	771	867
	Smör o. andra smörfettsprodukter	3	7	27	19	30	22
	Glassvaror	233	235	298	326	383	425
	Ost och ostmassa	1 259	1 503	1 645	1 722	1 882	1 779
	Ägg och äggalbuminer	113	134	150	178	153	136
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	6 464	7 579	7 768	8 371	9 438	11 731
	Fisk, kräft- o. blötdjur	5 104	6 008	6 189	6 726	7 825	10 063
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	1 360	1 571	1 579	1 645	1 613	1 667
04	Spannmål o. varor därav	2 361	2 956	3 131	3 086	3 370	3 528
	Spannmål (exkl. ris)	224	317	334	177	213	234
	Mjöl, gryn, malt m.m.	75	111	123	126	112	123
	Ris	282	304	306	333	335	307
	Bakverk o. bröd m.m.	980	1 296	1 405	1 421	1 653	1 822
	Okokt pasta	199	257	273	298	307	308
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	601	669	689	731	749	733
05	Frukt och grönsaker	9 472	10 701	11 546	11 927	12 238	13 010
	Färska o. kylda grönsaker	2 278	2 657	2 769	2 980	2 951	3 230
	Frysta grönsaker	297	398	429	419	397	416
	Torkade grönsaker	119	138	145	119	120	132
	Övriga frukt o. grönsaker, tillf. konserverade, färska, kylda, frysta, torkade	30	37	99	37	29	36
	Beredda potatisprodukter	363	407	472	498	644	692
	Övriga beredningar av grönsaker	768	858	951	1 001	950	1 024
	Färsk, kylad, torkad frukt, bär o. nötter	3 944	4 400	4 752	4 980	5 214	5 526
	Frost frukt o. bär	218	243	259	284	342	330
	Saft, sylt o. marmelad	920	934	1 058	1 009	916	858
	Övriga beredningar av frukt o. bär	534	629	612	599	675	768
06	socker, sockervaror m.m.	1 324	1 583	1 781	1 735	1 703	1 687
	Socker, melass o. honung	404	425	458	416	442	498
	Sockerkonfektyrer	920	1 158	1 324	1 319	1 260	1 189
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	3 713	3 741	3 890	3 830	4 003	4 813
	Kaffe o. kaffeersättningar	1 921	1 699	1 618	1 512	1 589	2 376
	Choklad o. kakaoberedningar	1 049	1 295	1 470	1 518	1 594	1 657
	Te, kakao o. kryddor	743	746	802	799	819	780
08	Djurfoder	1 964	2 208	2 105	2 029	2 041	1 980
09	Diverse livsmedelsprodukter	2 591	3 156	3 366	3 593	3 909	3 965
	Soppor, såser och buljonger	705	818	872	965	1 049	1 123
	Margarin o. annat matfett	73	122	138	287	361	390
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	279	341	407	432	516	567
	Övriga livsmedel	1 534	1 876	1 950	1 909	1 983	1 886
11	Drycker	4 053	4 780	5 229	5 354	5 584	5 859
	Starksprit	732	844	976	927	1 103	1 082
	Vin	2 463	2 869	3 074	3 127	2 980	3 252
	Övriga drycker med alkohol	383	424	453	503	628	598
	Drycker utan alkohol	475	643	727	797	873	926
12	Tobak o. tobaksvaror	968	1 084	2 046	2 168	1 942	1 852
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	438	673	530	575	582	366
4	Oljor och fetter	1 430	1 494	1 924	2 104	2 218	2 132
	Totalt	40 490	46 568	50 847	52 940	56 054	60 873

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2 (forts)

SITC	Export	2000	2001	2002	2003	2004*	2005**
00	Levande djur	96	91	109	137	198	154
01	Kött och köttvaror	765	948	1 046	1 139	1 236	1 428
	Nöt- o. kalvkött	84	80	81	99	116	118
	Griskött	290	385	392	454	560	563
	Får-, lamm- o. getkött	6	7	6	8	8	12
	Fjäderfäkött	64	102	85	92	89	153
	Övrigt kött inkl. vilt	73	92	101	83	73	72
	Beredningar av kött	248	282	380	402	389	510
02	Mejeriprodukter och ägg	1 751	1 918	1 600	1 640	2 152	2 002
	Mjöl, grädde, yoghurt m.m.	493	565	331	367	730	836
	Smör o. andra smörfettsprodukter	390	476	360	380	473	302
	Glassvaror	226	286	322	322	313	326
	Ost och ostmassa	552	516	465	442	507	431
	Ägg och äggalbuminer	91	75	123	129	129	108
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	4 049	4 757	5 011	5 585	6 602	8 663
	Fisk, kräft- o. blötdjur	3 457	4 029	4 205	4 831	5 851	7 946
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	593	728	806	754	750	716
04	Spannmål o. varor därav	3 142	3 989	3 546	4 146	4 043	4 040
	Spannmål (exkl. ris)	1 344	1 823	1 137	1 628	1 213	1 015
	Mjöl, gryn, malt m.m.	268	293	314	327	436	520
	Ris	12	14	15	12	9	20
	Bakverk o. bröd m.m.	1 322	1 591	1 750	1 855	2 078	2 180
	Okokt pasta	6	13	16	21	20	20
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	190	256	315	303	287	285
05	Frukt och grönsaker	955	1 188	1 546	1 671	1 839	1 978
	Färska o. kyllda grönsaker	57	106	110	175	175	207
	Frysta grönsaker	200	247	271	257	248	260
	Torkade grönsaker	14	11	25	42	32	34
	Övriga frukt o. grönsaker, tillf konserverade, färska, kyllda, frysta, torkade	2	2	3	3	3	2
	Beredda potatisprodukter	58	71	78	85	130	165
	Övriga beredningar av grönsaker	80	104	224	187	197	219
	Färsk, kylld, torkad frukt, bär o. nötter	189	285	466	541	565	566
	Fryst frukt o. bär	226	223	199	198	250	273
	Saft, sylt o. marmelad	97	106	130	137	165	147
	Övriga beredningar av frukt o. bär	29	32	36	44	68	100
06	Socket, sockervaror m.m.	741	747	866	667	869	819
	Socket, melass o. honung	335	407	544	325	473	423
	Socketkonfektyrer	406	341	322	342	395	396
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	1 668	1 907	1 947	2 071	2 064	2 544
	Kaffe o. Kaffeesättningar	360	361	416	409	448	847
	Choklad o. kakaoberedningar	1 135	1 358	1 381	1 499	1 464	1 551
	Te, kakao o. kryddor	173	188	151	163	152	146
08	Djurfoder	268	269	283	307	339	361
09	Diverse livsmedelsprodukter	2 258	2 484	3 307	3 012	3 425	4 425
	Soppor, såser och buljonger	433	498	550	576	591	643
	Margarin o. annat matfett	934	895	619	370	532	1 114
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	191	223	292	321	416	467
	Övriga livsmedel	700	868	1 847	1 745	1 887	2 201
11	Drycker	3 197	4 326	4 803	5 085	5 189	5 173
	Starksprit	2 857	3 919	4 322	4 488	4 461	4 426
	Vin	48	44	73	214	274	197
	Övriga drycker med alkohol	138	97	125	113	172	271
	Drycker utan alkohol	153	266	283	270	281	279
12	Tobak o. tobaksvaror	268	323	316	190	243	271
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	35	28	25	26	40	53
4	Oljor och fetter	972	1 152	1 639	1 837	2 019	1 537
	Totalt	20 166	24 126	26 045	27 514	30 258	33 446

1) Se faktaruta på sid. 262.

2) Databasuttag mars 2006.

Tabell 16.3**Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2000–2005, 1 000-tals ton, insamlade värden¹***Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data*

SITC	Import	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
00	Levande djur	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
01	Kött och köttvaror	121,8	120,9	149,6	165,5	177,3	202,6
	Nötkött	33,3	31,7	46,1	55,7	57,5	63,7
	Griskött	42,4	36,9	43,8	45,9	48,3	58,2
	Får-, lamm- o. getkött	3,8	4,6	4,3	5,3	4,4	5,7
	Fjäderfäkött	15,1	19,2	22,0	24,3	29,7	32,7
	Övrigt kött inkl. vilt	3,4	3,2	3,5	3,0	2,7	3,6
	Beredda köttprodukter	23,8	25,2	29,9	31,3	34,7	38,7
02	Mejeriprodukter och ägg	91,7	107,9	128,2	163,3	180,1	184,5
	Mjolk, grädde, yoghurt m.m.	26,8	41,3	53,9	79,3	88,5	97,4
	Smör o. andra smörfettsprodukter	0,1	0,2	1,0	0,7	1,1	0,8
	Glassvaror	12,0	12,7	14,8	17,2	22,0	24,0
	Ost och ostmassa	39,1	40,7	45,2	51,0	55,8	51,0
	Ägg och äggalbuminer	13,7	13,0	13,3	15,2	12,8	11,3
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	195,2	208,4	220,1	270,6	317,3	354,4
	Fisk, kräft- o. blötdjur	149,5	162,1	173,9	220,9	266,8	303,6
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	45,7	46,3	46,3	49,7	50,5	50,8
04	Spannmål o. varor därav	343,8	437,1	498,9	373,1	400,7	443,7
	Spannmål (exkl. ris)	153,2	215,1	261,6	124,9	141,1	171,1
	Mjöl, gryn, malt m.m.	21,9	32,2	37,8	35,4	28,1	31,7
	Ris	40,8	43,5	45,6	52,6	55,4	57,6
	Bakverk, bröd m.m.	58,8	71,4	77,5	79,6	93,4	103,4
	Okokt pasta	32,8	38,8	40,1	44,1	44,6	44,0
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	36,3	36,0	36,3	36,5	38,2	35,8
05	Frukt och grönsaker	1 213,8	1 253,3	1 353,4	1 386,1	1 446,7	1 418,6
	Färska o. kylta grönsaker	287,8	328,0	324,3	337,5	364,6	340,4
	Frysta grönsaker	37,7	43,2	49,3	53,5	51,0	51,1
	Torkade grönsaker	7,5	9,3	10,4	8,1	9,5	8,8
	Övriga frukt o. grönsaker, tillf konserverade, färska, kylta, frysta, torkade	1,5	1,6	50,0	4,6	4,2	2,1
	Beredda potatisprodukter	55,7	55,2	63,3	65,3	76,4	86,3
	Övriga beredningar av grönsaker	97,2	98,5	107,1	113,1	113,0	118,5
	Färsk, kylt, torkad frukt, bär o. nötter	573,1	548,2	573,3	623,3	650,2	634,2
	Frost frukt o. bär	18,1	20,2	21,3	21,5	23,3	23,0
	Saft, sylt o. marmelad	95,6	104,8	111,2	114,3	108,6	109,3
	Övriga beredningar av frukt o. bär	39,7	44,2	43,2	44,9	45,8	44,9
06	Socker, sockervaror m.m.	160,5	155,9	157,8	153,6	157,1	155,5
	Socker, melass o. honung	118,3	106,6	96,7	92,8	99,0	102,1
	Sockerkonfektyrer	42,2	49,3	61,1	60,8	58,1	53,4
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	147,2	160,6	168,5	167,5	180,4	191,3
	Kaffe o. kaffeersättningar	86,4	93,0	98,0	97,7	105,3	117,0
	Choklad o. kakaoberedningar	33,3	39,3	43,6	44,6	47,8	49,1
	Te, kakao o. kryddor	27,5	28,3	26,9	25,2	27,4	25,3
08	Djurfoder	882,3	851,5	808,3	795,8	708,2	686,9
09	Diverse livsmedelsprodukter	101,9	114,3	132,7	166,8	192,8	199,1
	Soppor, såser och buljonger	41,7	44,2	48,5	58,5	65,5	68,9
	Margarin o. annat matfett	7,6	10,9	15,1	32,7	41,0	42,3
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	20,3	24,1	29,4	32,4	36,3	34,8
	Övriga livsmedel	32,3	35,1	39,8	43,2	50,0	53,1
11	Drycker	266,5	288,2	317,4	370,9	404,0	398,0
	Starksprit	16,0	18,4	21,3	20,9	25,4	23,8
	Vin	119,6	113,9	127,0	162,5	124,6	130,7
	Övriga drycker med alkohol	57,9	56,7	55,0	63,8	103,0	62,3
	Drycker utan alkohol	72,9	99,3	114,1	123,7	151,0	181,3
12	Tobak	11,3	11,2	20,9	15,0	16,8	15,6
22	Oljväxtfrön o. oljehaltiga nötter	212,8	267,5	187,3	254,8	254,6	174,7
4	Oljor och fetter	284,4	314,2	420,1	478,7	487,1	463,6

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.3 (forts.)

SITC	Export	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
00	Levande djur	2,1	1,5	1,7	2,1	3,4	3,0
01	Kött och köttvaror	49,6	54,2	52,4	61,9	66,0	67,5
	Nötkött	4,6	3,5	3,5	3,7	4,0	3,9
	Griskött	18,8	21,3	24,7	30,0	34,9	34,4
	Får-, lamm- o. getkött	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
	Fjäderfåkött	15,8	19,1	10,7	14,3	13,4	13,2
	Övrigt kött inkl. vilt	1,2	1,4	1,6	1,3	1,1	1,0
	Beredda köttprodukter	9,1	8,8	11,7	12,5	12,4	14,7
02	Mejeriprodukter och ägg	97,1	100,8	87,3	92,3	124,3	113,6
	Mjolk, grädde, yoghurt m.m.	44,3	48,8	34,9	40,0	62,7	65,0
	Smör o. andra smörfettsprodukter	17,7	18,9	17,1	18,1	23,5	15,5
	Glassvaror	12,3	12,8	16,6	16,2	16,7	16,7
	Ost och ostmassa	18,5	16,9	13,4	13,3	16,3	11,7
	Ägg och äggalbuminer	4,4	3,5	5,2	4,7	5,0	4,7
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	264,0	264,1	263,2	278,6	322,5	359,6
	Fisk, kräft- o. blötdjur	240,7	240,1	239,7	255,5	299,4	339,1
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	23,4	24,0	23,4	23,1	23,1	20,6
04	Spannmål o. varor därav	1 490,9	1 703,1	1 139,2	1 650,9	1 348,5	1 323,7
	Spannmål (exkl. ris)	1 286,1	1 498,6	917,4	1 413,5	1 055,3	964,8
	Mjöl, gryn, malt m.m.	129,8	115,6	124,1	133,8	185,5	244,0
	Ris	1,2	1,4	1,5	1,3	1,1	3,7
	Bakverk, bröd m.m.	63,9	74,1	79,8	86,5	92,0	96,9
	Okokt pasta	0,7	1,0	1,4	1,5	1,3	1,1
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	9,2	12,4	15,0	14,2	13,3	13,1
05	Frukt och grönsaker	90,2	109,3	146,7	171,2	172,1	169,7
	Färska o. kylda grönsaker	10,8	18,1	14,3	22,2	23,6	20,6
	Frysta grönsaker	26,1	30,0	33,1	33,2	31,4	33,1
	Torkade grönsaker	1,9	0,7	7,6	18,0	9,9	13,2
	Övriga frukt o. grönsaker, tillf konserverade, färska, kylda, frysta, torkade	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
	Beredda potatisprodukter	5,2	5,2	5,2	4,8	7,5	10,3
	Övriga beredningar av grönsaker	5,0	5,8	12,0	10,8	10,0	11,5
	Färsk, kylad, torkad frukt, bär o. nötter	21,2	27,2	48,8	58,0	60,8	51,5
	Fryst frukt o. bär	11,6	13,3	12,9	11,9	13,9	13,9
	Saft, sylt o. marmelad	6,5	6,8	10,1	8,7	10,2	10,1
	Övriga beredningar av frukt o. bär	1,8	2,1	2,6	3,2	4,5	5,3
06	socker, sockervaror m.m.	131,1	133,9	156,7	115,7	154,1	145,0
	Socker, melass o. honung	113,9	119,2	143,6	101,5	139,1	130,0
	Sockerkonfektyrer	17,2	14,7	13,1	14,2	15,1	15,0
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	53,6	58,9	62,3	65,4	62,8	75,8
	Kaffe o. kaffeersättningar	8,6	9,1	12,1	12,7	13,7	26,1
	Choklad o. kakaoberedningar	42,7	47,2	48,1	50,4	46,7	47,5
	Te, kakao o. kryddor	2,3	2,7	2,2	2,3	2,4	2,2
08	Djurfoder	87,0	79,8	80,6	88,3	109,6	106,1
09	Diverse livsmedelsprodukter	154,0	146,8	138,3	116,6	139,3	221,9
	Soppor, såser och buljonger	17,8	18,9	20,6	22,0	19,4	25,8
	Margarin o. annat matfett	102,3	94,5	73,1	46,6	65,5	128,0
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	11,3	11,0	15,6	19,0	23,1	23,8
	Övriga livsmedel	22,7	22,4	29,0	29,0	31,3	44,3
11	Drycker	101,9	108,6	116,3	123,5	138,5	150,3
	Starksprit	62,7	63,2	65,4	73,4	76,8	85,0
	Vin	1,4	1,8	2,8	6,7	8,3	6,2
	Övriga drycker med alkohol	18,9	12,3	12,7	10,3	16,2	25,2
	Drycker utan alkohol	18,9	31,2	35,4	33,1	37,2	33,8
12	Tobak	3,8	4,0	3,9	1,1	1,2	1,4
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	10,9	6,4	3,3	3,7	7,3	10,3
4	Oljor och fetter	184,9	196,8	251,7	287,3	310,3	264,7

1) Se faktaruta sid. 262.

2) Databasuttag mars 2006.

Tabell 16.4**Import och export av husdjur 2000–2005, ton, 1 000-tals kr samt antal djur, insamlade värden¹***Imports and exports of livestock, collected data*

KN-kod		2000	2001	2002	2003	2004*	2005* ²
	Import						
	Ton						
01.02	Nötkreatur	2	1	0	6	0	0
01.03	Svin	0	0	0	0	0	9
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	6	4	5	8	11	13
	Tkr						
01.02	Nötkreatur	241	42	0	422	122	0
01.03	Svin	0	0	0	27	0	361
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	5 042	8 816	11 816	19 689	18 243	25 828
	Summa import, tkr	5 283	8 858	11 816	20 138	18 365	26 189
	Antal djur						
01.02	Nötkreatur	3	36	0	24	16	0
01.03	Svin	0	0	0	9	0	118
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	109 460	129 482	125 751	129 221	111 426	229 932
	Export						
	Ton						
01.02	Nötkreatur	518	145	291	507	353	920
01.03	Svin	1 042	956	943	1 127	2 475	1 536
01.04	Får och getter	0	6	0	1	0	0
01.05	Fjäderfä	74	44	41	97	240	187
	Tkr						
01.02	Nötkreatur	14 163	3 155	8 036	15 887	9 858	34 933
01.03	Svin	11 905	13 807	10 105	9 567	23 035	14 682
01.04	Får och getter	3	96	0	40	0	0
01.05	Fjäderfä	23 538	16 989	24 285	43 194	59 992	38 443
	Summa export, tkr	49 609	34 047	42 426	68 688	92 885	88 058
	Antal djur						
01.02	Nötkreatur	8 870	2 089	529	995	698	1 954
01.03	Svin	5 897	6 122	6 169	7 896	19 894	10 182
01.04	Får och getter	3	145	0	32	0	0
01.05	Fjäderfä	1 127 180	899 190	1 285 715	2 896 395	5 338 907	3 077 879

1) Se faktaruta sid. 262.

2) Databasuttag mars 2006.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5

Import och export av förädlade livsmedel 2000–2005, milj. kr, insamlade värden¹

Imports and exports of processed foodstuffs, SEK, millions, collected data

Import	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
Styckat kött och köttvaror	3 579	4 115	4 705	5 044	5 560	6 474
Styckat griskött	1 173	1 307	1 509	1 532	1 649	1 916
Styckat kött av nöt, får och lamm	1 099	1 084	1 336	1 620	1 766	2 213
Kött av fjäderfä	453	685	704	740	898	947
Övrigt kött inkl. vilt	87	110	99	86	73	94
Beredningar av kött	767	930	1 057	1 066	1 174	1 304
Ost och ostmassa	1 259	1 503	1 645	1 722	1 882	1 779
Andra mejerivaror och fett	474	648	725	933	1 135	1 267
Yoghurt	92	217	192	227	273	316
Glassvaror	233	235	298	326	383	425
Fast margarin	41	64	73	181	235	226
Flytande margarin och matfett	32	58	65	106	126	164
Hydrerade vegetabiliska fetter och oljor	76	74	98	93	117	136
Fisk och skaldjur; beredn. o. konserv.	1 393	1 599	1 606	1 674	1 646	1 718
Rökt fisk	33	27	27	29	33	51
Sill och strömming beredd och konserverad	90	117	149	111	98	122
Övriga fisk och skaldjur; beredd o kons.	1 270	1 454	1 430	1 534	1 515	1 545
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	2 042	2 543	2 358	2 472	2 813	2 999
Knäckebröd	49	51	74	71	86	115
Skorpor	16	16	22	25	23	25
Övriga bakverk och bröd	915	1 229	908	943	1 163	1 276
Pasta	317	404	438	448	465	541
Övrig beredn. av spannmål och mjöl	745	843	916	984	1 076	1 041
Grönsaker, frukt o. bär; färska, frysta m.m.	3 866	4 477	4 699	5 078	5 264	5 579
Frysta grönsaker	297	398	429	419	397	416
Övriga grönsaker; färska, torkade m.m.	2 413	2 813	2 939	3 120	3 088	3 383
Blåbär	90	92	76	64	85	104
Annan frukt och bär	1 066	1 173	1 255	1 474	1 694	1 676
Beredningar av grönsaker, frukt, bär m.m.	2 572	2 821	3 087	3 116	3 166	3 321
Saft	824	807	898	850	756	742
Sylt och marmelad	100	133	187	183	190	147
Beredda potatisprodukter	332	374	431	457	600	652
Andra beredn. av grönsaker	769	864	950	1 003	956	1 022
Andra beredn. av frukt, bär m.m.	547	644	620	623	665	758
Sockerkonfektyrer, choklad m.m.	1 964	2 447	2 788	2 832	2 849	2 841
Sockerkonfektyr	916	1 152	1 319	1 314	1 255	1 184
Choklad m.m.	1 049	1 295	1 470	1 518	1 594	1 657
Diverse livsmedel	2 573	3 071	3 247	3 342	3 474	3 519
Rostat kaffe	116	128	175	252	256	274
Essenser och konc. av kaffe m.m.	265	274	299	263	241	298
Såser och beredn. av grönsaker	551	630	692	759	809	899
Soppor och buljonger	159	189	190	218	261	249
Övrigt (bl.a. smörblandningar)	1 481	1 849	1 891	1 851	1 907	1 799
Drycker	4 183	4 960	5 372	5 714	5 967	6 521
Vodka	39	66	53	52	81	92
Övriga drycker med alkohol	3 629	4 213	4 560	4 835	4 984	5 472
Drycker utan alkohol	475	643	727	797	873	926
Ättika	40	38	32	30	29	30
Summa import av förädlade livsmedel	23 904	28 184	30 233	31 928	33 756	36 016

1) Se faktaruta på sid. 262.

2) Databasuttag april 2006.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5 (forts.)

Export	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
Styckat kött och köttvaror	693	867	951	1 056	1 154	1 337
Styckat griskött	266	337	344	406	522	514
Styckat kött av nöt, får och lamm	47	59	63	83	90	103
Kött av fjäderfä	64	102	85	92	89	153
Övrigt kött inkl. vilt	70	87	77	71	64	58
Beredningar av kött	247	282	381	404	389	508
Ost och ostmassa	552	516	465	442	507	431
Andra mejerivaror och fett	1 334	1 323	1 480	1 423	1 553	1 636
Yoghurt	36	3	3	6	11	14
Glassvaror	226	286	322	322	313	326
Fast margarin	375	353	325	215	219	236
Flytande margarin och matfett	559	542	294	155	313	878
Hydrerade vegetabiliska fetter och oljor	138	139	538	725	697	182
Fisk och skaldjur; beredn. o. konserv.	613	756	829	778	778	754
Rökt fisk	21	28	22	24	28	37
Sill och strömming beredd och konserverad	248	278	280	240	192	167
Övriga fisk och skaldjur; beredd o kons.	344	450	526	514	558	550
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	1 692	2 053	1 958	2 094	2 365	2 483
Knäckebröd	189	192	183	203	237	218
Skorpor	231	225	235	222	211	213
Övriga bakverk och bröd	903	1 174	950	1 056	1 230	1 329
Pasta	27	54	103	87	75	65
Övrig beredn. av spannmål och mjöl	343	408	486	526	612	657
Grönsaker, frukt o. bär; färska, frysta m.m.	538	646	667	747	786	882
Frysta grönsaker	200	247	271	257	248	260
Övriga grönsaker; färska, torkade m.m.	73	119	138	220	209	242
Blåbär	160	153	128	121	149	231
Annan frukt och bär	104	128	130	149	180	150
Beredningar av grönsaker, frukt, bär m.m.	322	358	519	511	620	707
Saft	69	68	72	67	79	78
Sylt och marmelad	69	62	82	101	108	89
Beredda potatisprodukter	48	59	65	71	117	154
Andra beredn. av grönsaker	86	105	228	194	208	234
Andra beredn. av frukt, bär m.m.	50	64	73	78	107	153
Sockerkonfektyrer, choklad m.m.	1 541	1 698	1 702	1 841	1 860	1 945
Sockerkonfektyr	406	340	322	341	395	394
Choklad m.m.	1 135	1 358	1 381	1 499	1 464	1 551
Diverse livsmedel	1 454	1 712	2 813	2 709	2 905	3 648
Rostat kaffe	303	305	359	336	370	744
Essenser och konc. av kaffe m.m.	56	55	52	71	75	90
Såser och beredn. av grönsaker	317	379	392	437	469	531
Soppor och buljonger	139	157	194	177	182	173
Övrigt (bl.a. smörblandningar)	640	817	1 816	1 688	1 809	2 111
Drycker	3 271	4 400	4 863	5 154	5 273	5 412
Vodka	2 789	3 814	4 208	4 274	4 194	4 215
Övriga drycker med alkohol	316	306	366	602	791	915
Drycker utan alkohol	153	266	283	270	281	279
Ättika	13	13	7	8	7	3
Summa export av förädlade livsmedel	12 010	14 329	16 247	16 754	17 800	19 234

Tabell 16.6

Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2005, milj. kr, insamlade värden¹. Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

SITC	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
00 Levande djur	147	156	93	139	130	121
USA	70	91	21	50	42	29
Storbritannien och Nordirland	12	9	10	17	14	19
Island	16	12	12	15	18	15
Tyskland	4	4	5	10	19	15
Danmark	9	11	15	17	14	13
Frankrike	1	1	1	1	1	9
01 Kött o köttvaror	3 764	4 240	4 820	5 149	5 679	6 600
Danmark	1 563	1 933	2 133	2 221	2 326	2 544
Tyskland	639	669	809	806	1 064	1 359
Irland	359	196	423	557	545	736
Nederländerna	322	303	289	303	331	368
Brasilien	70	119	128	168	258	302
Finland	183	210	211	215	257	170
02 Mjök, mejeriprodukter samt ägg	1 800	2 216	2 617	2 879	3 219	3 230
Danmark	563	726	843	910	920	764
Tyskland	301	310	382	452	557	690
Nederländerna	273	333	384	386	449	412
Frankrike	169	229	247	279	318	335
Finland	141	183	241	308	344	323
Italien	83	130	164	190	214	221
03 Fisk, kräft- o blötdjur, varor därav	6 464	7 579	7 768	8 371	9 438	11 731
Norge	4 439	5 077	5 226	5 718	6 659	8 738
Danmark	935	1 136	1 155	1 196	1 209	1 321
Kina	123	173	78	200	224	304
Nederländerna	162	189	193	195	210	217
Tyskland	45	62	115	151	168	186
Thailand	75	90	90	76	79	113
04 Spannmål o varor därav	2 361	2 956	3 131	3 086	3 370	3 528
Danmark	470	667	543	615	705	845
Tyskland	401	452	481	501	584	686
Belgien	216	284	286	312	382	436
Italien	202	272	298	329	338	321
Storbritannien och Nordirland	304	384	459	411	360	252
Nederländerna	173	218	237	246	263	224
05 Frukt o köksväxter	9 476	10 705	11 546	11 927	12 238	13 010
Nederländerna	2 767	2 918	3 166	3 268	3 288	3 508
Spanien	970	1 250	1 458	1 621	1 530	1 607
Tyskland	645	903	915	861	1 149	1 375
Italien	685	777	812	905	865	920
Danmark	513	606	691	811	841	775
Belgien	369	503	621	638	695	769
06 Socker, sockervaror o honung	1 324	1 583	1 781	1 735	1 703	1 687
Danmark	571	766	904	888	847	717
Tyskland	126	160	147	189	206	216
Nederländerna	121	121	139	167	148	170
Finland	61	63	138	66	78	101
Storbritannien och Nordirland	104	109	86	77	94	92
Belgien	86	99	107	97	83	63
07 Kaffé, te, kakao, kryddor o varor därav	3 713	3 741	3 890	3 830	4 003	4 813
Brasilien	554	328	350	355	439	756
Tyskland	534	523	608	507	502	583
Nederländerna	412	431	498	564	581	560
Danmark	233	286	289	337	459	420
Colombia	266	204	216	203	206	330
Belgien	207	225	310	268	278	283

1) Se faktaruta på sid. 262.

2) Databasuttag mars 2006.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.6 (forts.)

SITC	2000	2001	2002	2003	2004*	2005* ²
08 Djurfoder	1 964	2 208	2 105	2 029	2 041	1 980
Danmark	369	495	540	566	543	540
Nederländerna	513	692	501	338	288	302
Tyskland	454	392	326	284	270	278
Norge	211	182	219	200	198	230
Brasilien	64	124	141	214	299	205
Frankrike	61	60	81	116	134	139
09 Diverse livsmedel	2 575	3 151	3 360	3 590	3 899	3 949
Danmark	488	543	728	698	766	756
Nederländerna	288	361	396	408	444	538
Irland	558	790	697	720	709	517
Tyskland	210	251	242	324	413	408
Storbritannien och Nordirland	205	263	235	236	287	274
Norge	115	94	123	132	150	180
11 Drycker	4 055	4 783	5 242	5 367	5 600	5 871
Danmark	212	317	375	519	775	743
Frankrike	530	660	691	690	672	709
Tyskland	408	501	558	673	658	702
Italien	454	604	732	713	604	622
Storbritannien och Nordirland	367	398	460	428	433	492
Spanien	585	619	606	537	457	468
12 Tobak och tobaksvaror	968	1 084	2 046	2 168	1 942	1 852
Nederländerna	508	590	1 061	1 055	1 089	1 056
Danmark	117	142	452	672	393	364
Österrike	4	6	121	189	197	160
Tyskland	21	21	26	108	113	100
Storbritannien och Nordirland	5	6	17	14	0	53
Indien	23	19	42	8	23	16
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter o kärnor	438	673	530	575	582	366
Tyskland	213	374	267	296	360	159
Benin	6	0	0	38	15	35
Danmark	60	55	41	48	33	31
Nederländerna	26	32	15	21	20	29
Turkiet	8	10	9	11	9	17
Österrike	6	20	19	19	15	15
4 Oljor och fetter	1 430	1 494	1 924	2 104	2 218	2 132
Nederländerna	309	324	366	433	387	520
Tyskland	151	171	253	326	353	300
Malaysia	309	304	474	370	399	281
Norge	95	107	166	169	260	271
Danmark	108	105	142	239	276	213
Italien	127	162	151	139	134	129
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	40 480	46 570	50 854	52 950	56 060	60 870
Norge	5 376	6 103	6 554	6 870	7 921	10 115
Danmark	6 211	7 786	8 850	9 737	10 108	10 046
Nederländerna	6 017	6 686	7 411	7 605	7 779	8 120
Tyskland	4 153	4 793	5 135	5 489	6 415	7 057
Italien	1 757	2 235	2 487	2 617	2 531	2 599
Frankrike	1 735	2 167	2 205	2 334	2 293	2 458
Spanien	1 742	2 072	2 282	2 408	2 275	2 404
Belgien	1 208	1 458	1 694	1 763	1 957	2 106
Storbritannien och Nordirland	1 626	1 716	1 803	1 703	1 770	1 802
Irland	1 068	1 155	1 312	1 470	1 438	1 523
Finland	1 014	1 305	1 611	1 658	1 740	1 523
Brasilien	738	634	706	811	1 096	1 359
USA	1 072	1 172	940	802	765	939
Polen	305	336	437	610	672	819
Costa Rica	440	404	322	385	514	589

Tabell 16.7

**Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mot-
tagarländerna 2005, milj. kr, insamlade värden¹. Varugruppering enligt SITC**
*Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected
data. Specification according to SITC*

SITC	2000	2001	2002	2003	2004*	2005* ²
00 Levande djur	96	91	109	137	198	154
Norge	25	22	26	28	32	37
Danmark	27	20	23	36	41	29
Turkiet	0	0	0	0	0	22
Tyskland	10	11	8	11	23	16
USA	11	23	16	9	38	11
Jordanien	0	1	0	7	8	11
01 Kött o köttvaror	765	948	1 046	1 139	1 236	1 428
Finland	172	201	259	254	255	280
Danmark	95	151	178	210	233	272
Norge	45	90	82	88	86	185
Storbritannien och Nordirland	140	149	132	128	115	153
Tyskland	50	68	64	75	89	110
Italien	7	43	66	64	64	77
02 Mjök, mejeriprodukter samt ägg	1 751	1 918	1 600	1 640	2 152	2 002
Danmark	272	371	276	307	434	435
Finland	316	278	310	315	293	233
Tyskland	217	301	283	285	264	168
Nederländerna	161	200	87	122	190	146
Egypten	70	126	52	99	140	112
Oman	2	2	0	0	0	97
03 Fisk, kräft- o blötdjur, varor därav	4 049	4 757	5 011	5 585	6 602	8 663
Frankrike	665	703	883	1 154	1 302	1 671
Polen	26	27	39	30	403	1 152
Danmark	821	788	710	710	809	878
Portugal	268	334	271	359	567	807
Storbritannien och Nordirland	274	301	373	326	343	753
Italien	531	817	805	769	799	711
04 Spannmål o varor därav	3 142	3 989	3 546	4 146	4 043	4 040
Norge	453	600	672	654	698	760
Danmark	268	356	399	566	656	557
Tyskland	304	371	416	535	506	482
Finland	310	350	352	384	417	385
Spanien	12	299	83	135	235	288
Ryssland	98	176	106	102	113	237
05 Frukt o köksväxter	955	1 188	1 546	1 671	1 839	1 978
Finland	230	311	528	618	629	650
Norge	128	178	213	239	255	301
Danmark	80	107	100	116	191	235
Italien	161	173	173	157	180	177
Tyskland	107	107	121	148	172	157
Kina	5	17	17	11	28	74
06 Socker, sockervaror o honung	741	747	866	667	869	819
Danmark	215	205	244	230	272	258
Norge	153	145	144	163	177	175
Finland	120	115	212	125	113	121
Arabemiraten, Förenade	0	0	0	0	3	52
Indonesien	0	0	0	0	0	30
Sri Lanka	0	0	0	0	0	21
07 Kaffe, te, kakao, kryddor o varor därav	1 668	1 907	1 947	2 071	2 064	2 544
Danmark	212	294	263	313	342	576
Norge	378	441	455	479	462	464
Finland	223	263	231	271	285	312
USA	269	276	305	244	245	293
Tyskland	178	194	201	221	199	213
Storbritannien och Nordirland	62	73	82	72	48	151

1) Se faktaruta på sid. 262.

2) Databasuttag mars 2006.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.7 (forts.)

SITC	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*2
08 Djurfoder	268	269	283	307	339	361
Tyskland	33	47	56	73	84	87
Norge	61	93	97	96	104	86
Danmark	37	41	41	53	62	70
Finland	51	43	44	34	26	27
Schweiz	4	4	6	15	10	14
Frankrike	2	4	3	4	7	14
09 Diverse livsmedel	2 258	2 484	3 307	3 012	3 425	4 425
Finland	601	677	838	804	791	876
Danmark	330	319	274	304	463	542
Norge	362	327	380	392	477	536
USA	14	66	473	464	457	519
Ryssland	162	170	95	64	90	248
Storbritannien och Nordirland	62	119	258	175	212	202
11 Drycker	3 199	4 328	4 804	5 088	5 190	5 176
USA	2 116	3 000	3 235	3 181	3 045	2 795
Norge	135	166	189	429	515	340
Tyskland	60	72	104	110	178	263
Danmark	71	114	157	187	195	235
Finland	108	105	120	123	159	194
Spanien	55	91	114	112	121	169
12 Tobak och tobaksvaror	268	323	316	190	243	271
Norge	52	62	84	121	180	190
Danmark	54	38	42	19	26	44
Finland	14	25	25	25	18	23
Kroatien	0	0	3	3	2	4
Spanien	8	11	5	0	0	3
Estland	27	30	28	18	8	2
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter o kärnor	35	28	25	26	40	53
Danmark	7	10	9	14	8	17
Tyskland	5	1	1	1	2	8
Norge	11	9	8	5	6	7
Finland	10	3	2	3	4	5
Belgien	0	0	0	0	6	5
Lettland	0	1	1	2	6	4
4 Oljor och fetter	972	1 152	1 639	1 837	2 019	1 537
Norge	132	175	131	157	232	291
Tyskland	187	222	220	243	291	274
Polen	26	49	106	132	152	136
Finland	107	110	148	141	137	113
Danmark	85	81	124	178	156	107
Storbritannien och Nordirland	58	56	69	72	77	76
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	20 169	24 128	26 047	27 517	30 259	33 449
Danmark	2 577	2 894	2 839	3 242	3 888	4 256
USA	2 839	3 804	4 665	4 233	4 229	3 972
Finland	2 439	2 731	3 392	3 449	3 473	3 628
Norge	2 083	2 463	2 643	3 007	3 388	3 554
Tyskland	1 564	2 027	2 163	2 390	2 508	2 559
Frankrike	1 112	1 160	1 401	1 697	1 879	2 250
Storbritannien och Nordirland	858	987	1 283	1 121	1 248	1 830
Polen	350	253	281	272	688	1 449
Spanien	445	809	646	847	1 092	1 183
Italien	792	1 179	1 255	1 371	1 296	1 121
Portugal	291	362	303	409	620	861
Nederländerna	600	657	650	802	913	761
Ryssland	425	570	560	498	500	648
Belgien	407	398	433	456	590	474
Grekland	268	233	242	307	373	396

17 Konsumtion av livsmedel

Kapitel 17 innehåller information om direktkonsumtionen av livsmedel, om kostens näringsinnehåll samt om livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna.

Sammanfattning

Direktkonsumtion av livsmedel

Med direktkonsumtion av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till privat-hushåll och storkök samt producenternas hemmaförbrukning. Redovisning sker i kvantiteter per capita samt i miljoner kilo respektive liter.

Enligt **tabell 17.1** är konsumtionen av *bröd och konditorivaror* i kg per person och år i stort sett oförändrad mellan år 2003 och 2004. Sedan 1995 däremot har konsumtionen ökat med 29 %.

Konsumtionen per capita av *kött* har ökat förhållandevis kraftigt under senare år, framförallt av fjäderfäkött. Dessutom har konsumtionen av *charkprodukter* ökat sedan år 2000, främst beroende på en ökad konsumtion av *korv och pastejer* m.m.

Konsumtionen av *fisk* visar inget tydligt utvecklingsmönster. Resultaten anses osäkra och det är därför svårt att dra slutsatser av materialet.

I direktkonsumtionen av *mjölk* har sedan 1995 lätt- och minimjölken minskat sin andel till förmån för mellanmjölken samtidigt som standardmjölken minskat kraftigt, med 28 %.

Konsumtionen av *ost och ägg* har sedan 1995 legat på en relativt stabil nivå.

Konsumtionen av *smör och margarin* minskade med 34 % mellan 1995 och 2004. Såväl konsumtionen av lättmargarin som av det fetare smöret och margarinet har gått ned, medan konsumtionen av matolja ökat något.

I fråga om *köksväxter* så har konsumtionen

2004 i förhållande till året innan ökat något.

Konsumtionsmönstret vad gäller *frukt och bär* är förhållandevis konstant jämfört med föregående år 2003. Det som man kan påtala är dock en liten ökning av konsumtionen av *citrusfrukter och vindruvor* samt *äpplen och päron*.

Konsumtionen av *färsk potatis* har ökat något sedan föregående år och uppgick år 2004 till 46 kg per person. Konsumtionen har däremot minskat (20 %) sedan 1995, då den var 57 kg per person. Samtidigt minskar konsumtionen av potatisprodukter som t.ex. olika slags frysta och kyllda potatisprodukter.

Konsumtionen av *läskedrycker och mineralvatten* har ökat från 70 liter 1995 till 96 liter år 2004, dvs. med 37 % medan konsumtionen av *lättöl och öl* 2,25–3,5 % minskat från 44 till 24 liter (46 %). När det gäller *alkoholhaltiga drycker* så har konsumtionen minskat något. År 2004 konsumerades 28 liter starköl, 19 liter vin samt knappt 3 liter spritdrycker per person och år.

Kostens näringsinnehåll

Sedan 1980 och fram t.o.m. 2004 har *energitillförseln* per person och dag varit i stort sett oförändrad, dvs. ca. 12–13 mJ. (**tabell 17.2**).

Tillförseln av *protein* har ökat med drygt 17 % sedan 1980, från 87 g per person och dag till 102 g år 2004. Våra viktigaste proteinkällor är kött och köttvaror, bröd och spannmålsprodukter samt mjölk och ost.

Fettkonsumtionen har minskat sedan 1980-talet och år 2004 konsumerades 120 g per person och dag. År 2004 bidrog fett med drygt

34 % av energitillförseln, vilket är något mer än vad som rekommenderas. Fett erhålls främst genom konsumtion av matfett samt kött och köttvaror.

Sedan 1980 har *kolhydratintaget* ökat och det uppgick år 2004 till 371 g per person, vilket är en ökning med drygt 8 %. Kolhydrater erhålls i första hand från bröd och spannmålsprodukter (**tabellerna 17.2–3**).

De viktigaste livsmedlen för vårt intag av A-vitamin är kött och köttvaror, köksväxter och matfett. Frukt och bär, köksväxter samt potatis och potatisprodukter svarar för den dominerande delen av vårt intag av C-vitamin medan vårt intag av järn främst tillgodoses av bröd och spannmålsprodukter samt kött och köttvaror. De viktigaste källorna för kalciumintaget är mjölk och ost. Tiamin (vitamin B1) får vi främst från bröd- och spannmålsprodukter men även kött och köttvaror är en viktig tiaminkälla. Fibrer får vi främst genom bröd och spannmålsprodukter (**tabell 17.4**).

Försäljning av livsmedel

Försäljningen av livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökade i fasta priser med 2 % mellan 2003 och 2004 till knappt 139 miljarder kronor. Kraftigaste försäljningsökningen noteras för socker, sylt, honung, choklad och konfektyr, 5 %. Försäljningen av alkoholhaltiga drycker minskade med närmare 8 % (**tabell 17.5**).

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

Enligt nationalräkenskaperna utgjorde utgifter för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2004 drygt 12 % av hushållens totala utgifter. Alkoholhaltiga drycker svarade för drygt 2 % av den totala konsumtionen. Av livsmedelsutgifterna exklusive drycker var kött den största posten, 20 %. I nationalräkenskaperna räknas inte utgifter för livsmedel och drycker i restaurang och storkök till området livsmedel utan klassas som utgifter för tjänst (**tabell 17.6**).

I fast penningvärde har utgifterna för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökat med 26 % sedan 1993 medan motsvarande ökning av hushållens totala konsumtion är 30 %. De icke alkoholhaltiga dryckerna har ökat med 49 % sedan 1993 medan de alkoholhaltiga dryckerna ökat med knappt 1 %. Minskningen för starkspriten är knappt 40 %. Indextalen speglar också den kvantitetsmässiga utvecklingen av konsumtionen av livsmedel och drycker (**tabell 17.7**).

Om statistiken

Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Jordbruksverket (tidigare Statens jordbruksnämnd) redovisar sedan början av 1940-talet beräkningar av livsmedelskonsumtionen i landet och kostens näringsinnehåll. Beräkningarna tillkom för att man under krigsåren skulle kunna följa utvecklingen av livsmedelsförsörjningen och förändringar i näringsstandarden. Användningsområdet utökades successivt och beräkningarna ingick under flera år som en integrerad del i SCB:s nationalräkenskaper vid beräkningar av den totala konsumtionen i landet.

Fram t.o.m. redovisningsår 1999 innefattade beräkningarna av den s.k. direktkonsumtionen både konsumerade kvantiteter av livsmedel och ett till detaljhandelspris uppskattat värde av konsumtionen. Fr.o.m. redovisningsår 2000 innefattas enbart beräkningar över de konsumerade kvantiteterna.

Med *direktkonsumtion* av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt konsumenternas hemmaförbrukning, den s.k. naturakonsumentionen. Så långt det är möjligt sker redovisning i den form varorna når konsumenten, dvs. som jordbruksprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysta varor, färdiglagad mat etc.

Med *totalkonsumtion* av livsmedel avses den totala åtgången av olika råvaror för humankonsumtion. Totalkonsumtionen innefattar

därför alla de råvaror och halvfabrikat som konsumeras direkt, dels de råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar för att tillverka livsmedel av högre förädlingsgrad för direktkonsumtion.

Underlaget till Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar är verkets statistik rörande t.ex. slakt och egna undersökningar av exempelvis kvarnarnas leveranser av mjöl. Vidare används SCB:s statistik över industrins varuproduktion samt import och export. Förändringar i samband med och strax efter EU-inträdet av SCB:s statistikområden Utrikeshandelsstatistik och Industrins varuproduktion är två av de främsta anledningarna till nedläggningen av värdeberäkningen i direktkonsumtionsberäkningarna fr.o.m. år 2000.

Kostens näringsinnehåll

Beräkningarna avseende kostens näringsinnehåll baseras på uppgifter från Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar samt en vid Livsmedelsverket utvecklad livsmedelsdatabas. Denna innehåller näringsvärden för ca 1 800 livsmedel och maträtter. Näringsvärdena baseras främst på Livsmedelsverkets egna analyser.

Försäljning av livsmedel

Från och med år 2000 producerar SCB livsmedelsförsäljningsstatistik som uppfyller nationalräkenskapernas och konsumentprisindex behov.

Olika källor har använts för att samla in statistiken, till exempel datakasseregister, enkätundersökningar, momsregistret och register över vilka företag som ingår i respektive livsmedelsblock.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

I nationalräkenskaperna (NR) beskrivs i form av ett kontosystem vårt lands ekonomiska aktiviteter och utveckling på ett konsistent och överskådligt sätt. Produktionen redovisas in-

delad i de två huvudsektorerna näringslivet och offentliga myndigheter/hushållsorganisationer. Näringslivsredovisningen sker med uppdelning på bransch. För varje bransch, t.ex. livsmedelsindustri, visas produktionsvärde, förbrukning och förädlingsvärde. Summan av alla förädlingsvärden ger bruttonationalprodukten (BNP) mätt från produktionsidan. Produktionens användning redovisas uppdelad på hushållens konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, export samt bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar. Summan av dessa användningar med avdrag för import ger BNP från användningssidan.

Varje kvartal beräknas i NR värdet av den totala konsumtionen i landet. Beräkningsprinciperna följer de internationella rekommendationerna på området. För hushållssektorns konsumtionsutgifter sker uppdelning efter ändamål (typ av varor och tjänster). I årsstatistiken delas livsmedelskonsumtionen upp på vissa varugrupper enligt en grövre indelning än den Jordbruksverket använder för sina beräkningar av livsmedelskonsumtionen.

Underlaget till NR:s beräkningar av livsmedelskonsumtionen t.o.m. år 1999 är i första hand Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. NR:s beräkningar skiljer sig från Jordbruksverkets genom att den offentliga livsmedelskonsumtionen i storkök vid t.ex. skolor och sjukhus samt livsmedelskonsumtion i restauranger inte ingår i NR:s redovisning för livsmedel. Däremot ingår restaurangutgifter i NR:s redovisning av hushållens totala konsumtion. Även i en del andra avseenden är beräkningsprinciperna olika. Från och med år 2002 är NR:s källa den Livsmedelsförsäljningsstatistik som tas fram inom SCB. Det finns för närvarande ett brott i tidsserien mellan 2001 och 2002 när det gäller ändamålsfördelningen inom livsmedel.

Nationalräkenskapernas indelning i ändamålsgrupper baseras på den inom EU tillämpade COICOP-indelningen (Classification of Individual Consumption by Purpose), vilken fr.o.m. 2000 även används vid de svenska beräkningarna av konsumentprisindex.

Annan publicering

Jordbruksverket har varje år publicerat konsumtionsberäkningarna i särskilda rapporter. Den senaste redovisningen av direktkonsumtionen inklusive vissa uppgifter om kostens näringsinnehåll har lämnats i ”Konsumtionen av livsmedel och dess näringsinnehåll. Uppgifter t.o.m. 2004”, Jordbruksverket, Rapport 2006:2. Denna rapport finns tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik, Livsmedel. I denna rapport redovisas även beräkningar av totalkonsumtionen.

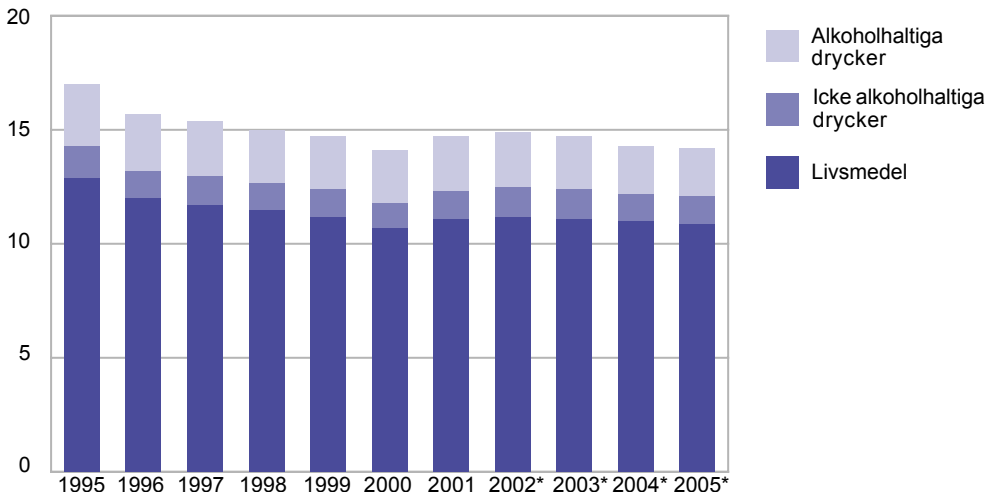
Statistik över livsmedelsförsäljning finns på SCB:s webbplats www.scb.se.

Hushållens konsumtionsutgifter enligt nationalräkenskaperna med uppdelning efter bl.a. olika livsmedel publiceras av SCB i Statistiska meddelanden serie NR. Nationalräkenskapssystemet redovisas enligt ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet), vilket sammanfaller med det av FN m.fl. rekommenderade. En dokumentation av det svenska nationalräkenskapssystemet finns tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se.

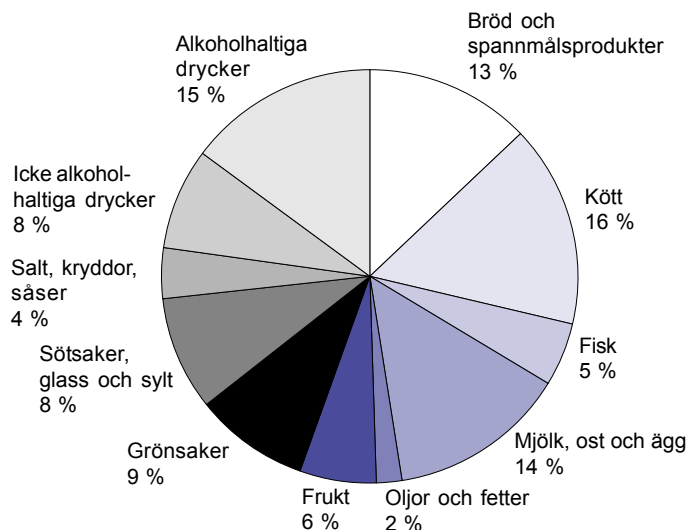

Figur 17A**Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1995–2005***Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures*

Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Figur 17B**Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2005 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent, preliminära uppgifter***Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts, percentages, provisional data*

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.1

Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2004, kilo eller liter per person

Consumption of food. Kilograms or litres per person

Uppgifterna nedan avser varans art före den slutliga beredningen i hemmet. Sålunda redovisas t.ex. endast marknadsförda produkter i positionerna 12–17, medan hembakade produkter redovisas under vetemjöl, ägg, socker osv.

	En- het	Varu- kod	1990	1995	2000	2003	2004*
Befolkningstal, milj. (medeltal personer)			8 559	8 827	8 872	8 958	8 994
Bröd och spannmålsprodukter							
<i>Mjöl och gryn</i>	kg	1–5	22,0	21,3	18,5	19,5	19,6
Vetemjöl, rågmjöl o. mjöl av annan spannmål	kg	1–3	15,3	14,1	12,1	11,4	11,1
Risgryn	kg	4	3,9	4,1	4,0	5,1	5,5
Havregryn och gryn av annan spannmål	kg	5	2,8	3,1	2,4	3,0	3,0
<i>Mjölprodukter, exkl. bröd och konditorivaror</i>	kg	7–10	9,5	10,6	12,7	13,6	13,8
Mixer m.m. av mjöl el. stärkelse, vällingpulver	kg	7–8	1,8	1,5	1,4	1,2	1,4
Makaroner, spagetti och liknande produkter	kg	9	4,3	5,4	7,1	8,0	8,2
Majsflingor, rostat ris, ostbågar, popcorn	kg	10	3,3	3,7	4,2	4,4	4,3
<i>Bröd och konditorivaror</i>	kg	12–17	52,1	55,2	66,7	70,6	71,0
Knäckebröd ¹ , flatbröd ^{2,3}	kg	12	5,6	4,2	3,6	3,5	3,7
Skorpor och skorpmjöl ³	kg	13	1,0	0,5	0,6	..	..
Mjukt matbröd ²	kg	14	30,9	36,6	45,1	50,9	49,0
Kex, rån och torra småkakor	kg	15	6,2	4,6	4,9	4,9	4,9
Bullar, vetelängder och annat mjukt kaffebröd	kg	16	3,8	3,9	6,3	3,7	4,3
Bakelser, tårter, sockerkakor o.övr. bakverk	kg	17	4,6	5,5	6,2	7,7	9,1
Kött och köttvaror							
<i>Kött, färskt och fryst</i>	kg	20–27	26,8	31,3	40,9	41,1	42,1
Hemslakt av kalv, gris och får ^{4,5}	kg	20	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4
Nöt- och kalvkött, färskt och fryst ^{6,7,8}	kg	21–22	7,1	7,1	10,8	10,4	10,5
Griskött, färskt och fryst ^{7,8}	kg	23	10,3	12,9	15,1	14,3	15,0
Färskött, färskt och fryst ⁸	kg	24	0,7	0,6	0,7	0,9	0,8
Fjäderfäskött, färskt och fryst ⁸	kg	25	5,4	8,2	11,8	13,0	13,5
Renkött, färskt och fryst ⁹	kg	26	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
Kött av hare, älg och annat vilt ^{9,10}	kg	27	2,6	1,9	2,0	2,0	1,9
<i>Charkuterivaror o. konserver (inkl. innanmat)</i>	kg	29–32	21,6	23,2	22,4	23,2	23,7
Lever, njure och tunga ^{9,9}	kg	29	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7
Skinka, kassler o. andra oblandade charkvaror ⁸	kg	30	4,6	5,7	5,6	4,9	4,8
Korv, pastejer o. andra blandade charkvaror ⁸	kg	31	14,7	15,7	15,1	16,9	17,5
Köttkonserver (exkl. köttsoppor) ⁸	kg	32	1,8	1,4	1,0	0,7	0,7
Frysta köttprodukter och fryst färdiglagad mat innehållande kött ⁸	kg	36	5,2	6,3	8,8	15,1	14,9

1) Inklusive ströbröd framställt av knäckebröd.

2) Fr.o.m. 1995 redovisas tunnbröd tillsammans med mjukt matbröd.

3) Fr.o.m. 2003 redovisas skorpor och skorpmjöl tillsammans med knäckebröd och flatbröd.

4) Uppgifterna avser vara med ben.

5) Uppgifterna har reviderats fr.o.m. 2000 p.g.a. ändrat underlag. Jämförelse med tidigare år bör tolkas med försiktighet.

6) Fr.o.m. 1995 redovisas Kalv- och Nötkött tillsammans.

7) Inkl. köttinnehållet i viss färdiglagad mat.

8) Uppgifterna har reviderats fr.o.m. 1996 p.g.a. ändrat underlag. Jämförelse med tidigare år bör tolkas med försiktighet.

9) Uppgifterna baseras på bristfälligt underlag och är därför osäkra.

10) Inkl. vissa kvantiteter fryst kött.

11) Produktion inom vattenbruket ingår här.

12) Fr.o.m. 2000 redovisas inte konsumtionen av varorna 38–44 samt 58 p.g.a. att resultaten anses alltför osäkra.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.1 (forts.)

	En- het	Varu- kod	1990	1995	2000	2003	2004*
Fisk, kräftdjur och blötdjur							
Hel, styckad eller filéad, färsk fisk ^{11,12}	kg	38–43	6,5	5,9	..	..	..
Filéad fryst fisk	kg	45–48	2,7	2,0	1,9	2,5	2,6
Konserver och beredd fisk	kg	49–56	6,7	5,8	7,4	8,2	8,9
Kräftdjur och blötdjur, även konserver ¹²	kg	58–59	2,7	3,0	1,6	1,9	1,8
Mjök							
Mjök	liter	60–68	154,7	144,7	140,5	140,1	139,3
Direktförsäld o. hemmaförbrukad mjök	liter	60	2,8	2,0	1,4	1,1	1,0
Lätt- och minimjök < 1,0 % ¹³	liter	61	36,3	25,8	23,7	23,7	24,5
Mellanmjök m.m. 1,0 % – 2,0 %	liter	62	34,2	45,0	49,8	50,9	51,3
Standardmjök > 2,0 %	liter	63	54,3	43,7	36,8	33,3	31,4
Filmjök < 1,0 % ¹³	liter	64	3,9	3,4	3,2	4,2	4,5
Filmjök >= 1,0 % ¹³	liter	65	11,0	9,6	15,1	13,7	13,3
Lättyoghurt etc. < 1,0 % ^{13,14}	liter	66	..	..	3,3	4,0	4,9
Yoghurt 1,0 % – 2,0 % ^{13,14}	liter	67	..	..	1,8	2,0	1,5
Yoghurt inkl. Kefir > 2,0 % ^{13,14}	liter	68	..	..	5,5	7,3	6,9
Grädde, ost och ägg							
Grädde	liter	70–72	8,5	9,2	9,9	9,0	9,0
Tunn grädde < 29 % ¹⁵	liter	70	1,3	1,3	2,0	2,0	2,1
Gräddfil 12 %	liter	71	1,1	1,2	1,6	1,6	1,6
Tjock grädde > 29 % ¹⁵	liter	72	6,2	6,7	6,3	5,5	5,3
Mjölkpulver	kg	74	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Ost	kg	75–78	16,3	16,4	16,5	17,5	17,6
Härdost	kg	75	13,1	13,3	12,6	12,7	12,9
Smältost, mesvaror, ost av andra slag	kg	76–78	3,2	3,1	3,9	4,8	4,7
Ägg ⁹	kg	80	11,7	10,4	10,4	9,2	10,2
Matfett							
Smör och margarin	kg	82–84	18,2	17,2	14,9	11,9	11,4
Smör	kg	82	2,2	2,0	1,3	1,4	1,4
Hushållsmargarin (inkl. Bregott)	kg	83	11,6	9,8	8,7	6,5	5,6
Lättmargarin	kg	84	4,3	5,4	4,9	4,1	4,4
Matolja	kg	87	0,8	0,9	0,9	1,3	1,3
Köksväxter							
Rotfrukter	kg	89–90	9,0	9,6	9,4	9,6	11,0
Morötter	kg	89	7,4	8,2	8,0	8,5	10,0
Övriga rotfrukter	kg	90	1,5	1,5	1,4	1,1	1,0
Färska köksväxter	kg	92–99	28,9	31,9	38,8	37,2	41,7
Gurka	kg	92	3,8	3,3	4,3	4,0	4,3
Lök, purjolök	kg	93–94	5,5	6,3	8,7	6,6	8,3
Blom-, vit-, röd-, bryssel-, grön- o. salladskål ¹⁶ samt broccoli	kg	95–96	5,9	6,7	6,3	5,7	6,4
Sallad, salladskål ¹⁶	kg	97	5,0	4,0	5,5	5,7	5,7
Tomater	kg	98	6,3	8,1	8,6	8,5	10,0
Övriga köksväxter, färska	kg	99	2,3	3,5	5,4	6,7	7,0
Frysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade rotfrukter o. köksväxter	kg	101–104	16,9	15,6	17,6	20,5	20,7

13) Revideringar har gjorts fr.o.m. 2000 p.g.a. förändringar i källmaterialet.

14) Inkl. frukt- och bäryoghurt.

15) Fr.o.m. år 2000 används fetthaltsgränsen 29 %, tidigare år gällde 27 %. Detta innebär att redovisade siffror före år 2000 inte är helt jämförbara med de som redovisats senare år.

Tabell 17.1 (forts.)

	En- het	Varu- kod	1990	1995	2000	2003	2004*
Fruktar och bär							
Citrusfrukter och vindruvor, färska	kg	106–107	16,9	17,2	17,0	17,2	18,4
Mandel och nötter, färska eller beredda	kg	108	1,5	1,4	1,2	1,3	1,6
Äpplen och päron, färska ^{9,17}	kg	109	15,0	13,5	14,0	14,6	15,8
Körsbär, persikor, plommon o. likn. stenfrukter, bananer, meloner och övriga färska frukter ^{9,17}	kg	110–111	21,5	21,3	27,6	27,2	26,4
Jordgubbar, hallon, sv. vinbär, blåbär, lingon o. andra bär, färska eller frysta ^{9,17}	kg	112–113	1,7	1,7	1,8	1,6	2,0
Fruktar och bär, hela i stycken el. mosade, torkade el. konserverade	kg	114–115	6,1	4,2	4,9	5,6	5,4
Sylter, marmelader, fruktmos och geléer	kg	116	5,5	6,3	6,4	7,5	6,7
Soppor och buljonger innehåll. köksväxter, bär, frukter, fisk och kött ¹⁸	kg	117–118	3,4	4,2	3,8	4,2	4,2
Safter och juicer av köksväxter, frukter och bär	liter	119–120	18,9	19,7	18,5	24,1	22,4
Övriga livsmedel							
Potatis, färsk ^{9,19}	kg	122	60,4	57,2	47,1	43,4	45,7
Potatisprodukter	kg	123–127	6,8	7,5	10,4	11,6	10,8
Socker	kg	129–130	13,9	11,3	10,1	8,5	8,1
Sirap	kg	131	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
Kaffe, rostat	kg	133	9,0	7,5	7,0	7,5	7,9
Te	kg	134	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
Kaffe- och teextrakt, kakaopulver, drick-choklad o. chokladsåser	kg	135–137	1,7	2,0	2,6	2,1	2,2
Honung ⁹	kg	139	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6
Choklad och konfektyrvaror	kg	140	11,1	11,8	14,8	16,8	15,7
Såser inkl. majonnäs	kg	141	5,4	6,4	9,1	10,8	12,5
Glass	liter	142–143	13,9	13,7	12,5	12,7	11,7
Kryddor inkl. senap och salt ⁹	kg	145–146	2,7	2,6	2,6	2,7	2,5
Alkohol fria och alkoholhaltiga drycker							
Läskedrycker och mineralvatten	liter	148–149	59,5	70,2	90,6	100,1	96,5
Läskedrycker, cider m.m. ²⁰	liter	148	49,8	58,2	82,2	93,4	88,6
Mineralvatten och annat kolsyrat vatten	liter	149	9,7	12,0	8,4	6,7	7,8
Majldrycker	liter	151–152	41,2	43,5	31,7	26,3	23,5
Lättöl < 2,25% (inkl. svagdricka)	liter	151	12,6	10,7	7,4	5,9	5,3
Öl 2,25 – 3,5 %	liter	152	28,6	32,8	24,2	20,5	18,2
Alkoholhaltiga drycker							
Starköl	liter	156	19,0	21,8	25,3	29,6	28,4
Vin	liter	157	12,2	12,6	16,3	19,9	19,3
Spritdrycker	liter	158	4,4	3,4	2,8	3,0	2,7

16) Fr.o.m. 1995 ingår salladskål i vara 96.

17) Naturakonsumtion ingår inte.

18) Uppgifterna avser såväl torkade som färdiga soppor, varför de bör tolkas med viss försiktighet.

19) Inkl. konsumtion av skalad potatis.

20) Inkl. mineralvatten och kolsyrat vatten med tillsats av socker eller aromämne.

Tabell 17.2

Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen¹*Nutritive values per capita and day. Means for the whole population*

	Absoluta tal					Procentuellt bidrag till energitillförseln				
	Energi,	Pro-	Fett,	Kolhyd-	Alko-	Pro-	Fett,	Kolhyd-	Alko-	Summa
	mJ ²	tein,	g	rater,	hol,	tein,	%	rater,	hol,	%
	g	g	g	g	g	%	%	%	%	%
2004*	12,9	102	120	371	13,5	13,4	34,6	49,0	3,0	100
2003	12,9	100	120	375	14,5	13,2	34,4	49,2	3,2	100
2002	13,3	104	122	390	14,2	13,2	34,0	49,7	3,1	100
2000	12,5	96	120	357	12,8	13,1	35,5	48,4	3,0	100
1995 ³	11,9	89	118	334	12,5	12,7	36,6	47,6	3,1	100
1990	12,3	89	122	352	13,1	12,0	37,2	47,8	3,0	100
1985	12,2	86	125	343	12,2	11,8	38,5	46,8	2,9	100
1980	12,3	87	126	342	13,0	11,8	38,7	46,4	3,1	100

1) Ändringar i underlaget för konsumtionsberäkningarna har medfört att uppgifterna fr.o.m. 1997 inte är helt jämförbara med uppgifterna för tidigare år.

2) 1 mJ (megajoule) = 239 kcal (kilokalorier) fr.o.m. 1980 men inte dessförinnan.

3) Fr.o.m. 1995 ingår ej kostfibrer i kolhydrat- och energivärdet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.3

Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2004 med fördelning på olika livsmedel*Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs*

	Energi, kJ		Protein, g		Fett, g		Kolhydrater, g	
	1980	2004*	1980	2004*	1980	2004*	1980	2004*
Bröd och spannmålsprodukter	3 028	3 793	17	23	12	17	134	164
Kött och köttvaror	1 321	1 599	23	30	23	27	5	5
Fisk, kräft- och blötdjur ²	220	273	6	7	3	3	1	2
Mjök	1 129	840	17	13	11	7	25	21
Grädde och mjölkpulver	247	285	1	1	6	7	1	1
Ost	544	626	10	11	10	11	1	1
Ägg	166	150	4	3	3	3	0	0
Matfett ³	1 747	968	0	1	47	26	0	0
Köksväxter	205	316	2	3	1	1	9	12
Frukt och bär	692	814	1	2	1	2	36	42
Potatis och potatisprodukter	625	613	3	3	1	3	31	26
Socker och sirap	919	383	0	0	0	0	54	23
Andra livsmedel ⁴	891	1 347	3	4	8	13	32	47
Malt och läskedrycker ⁵	259	459	0	0	0	0	11	23
Totalt livsmedel	11 993	12 468	87	101	126	120	340	367
Alkoholhaltiga drycker	326	404	0	1	0	0	2	4
Totalt	12 319	12 871	87	102	126	120	342	371

1) Fr.o.m. 1995 ingår inte kostfibrer i kolhydratvärdet.

2) Inkl. konserver och andra beredningar.

3) Smör, Bregott och övrigt matfett.

4) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.

5) Exkl. starköl.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.4

Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2004, milligram. Preliminära uppgifter

Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day milligrams.
Provisional data

	A-vitamin ¹	C-vitamin	Tiamin ²	Järn	Kalcium	Kost-fibrer
Bröd och spannmålsprodukter	106	2	0,9	4,5	113	12
Kött och köttvaror	636	1	0,5	4,2	34	0
Fisk, kräft- och blötdjur ³	34	0	0,0	0,5	18	0
Mjök	133	4	0,2	0,2	445	0
Grädde och mjölkpulver	64	0	0,0	0,0	21	0
Ost	103	0	0,0	0,1	296	0
Ägg	52	0	0,0	0,5	12	0
Matfett ⁴	297	0	0,0	0,0	6	0
Köksväxter	480	50	0,1	1,3	61	4
Frukt och bär	22	50	0,1	0,7	31	3
Potatis och potatisprodukter	3	14	0,1	0,8	10	3
Socker och sirap	0	0	0,0	0,0	1	0
Andra livsmedel ⁵	30	4	0,0	1,4	84	1
Malt- och läskedrycker (exkl. starköl)	0	0	0,0	0,3	12	0
Totalt livsmedel	1 960	126	2,1	14,5	1 145	23
Alkoholhaltiga drycker	0	0	0,0	0,7	13	0
Totalt	1 960	126	2,1	15,2	1 157	23

1) Redovisning i RE (=retinolekvivalenter). RE=summan av färdigblandad retinol i kosten och vitamin A aktivitet från beta-karoten.

2) B1-vitamin.

3) Inkl. konserver och andra beredningar.

4) Smör, Bregott och övrigt matfett.

5) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser, glass.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.5

Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2004 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr*Turnover (incl. V.A.T) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2004 (by more detailed COICOP), millions SEK*

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100) ¹		
		2000	2003	2004	2000	2003	2004
01.1.1	Bröd och övriga spannmåls- produkter	19 138	21 180	21 980	19 138	20 349	21 104
01.1.1.1	Ris	619	649	644	619	637	646
01.1.1.2	Bröd	10 997	12 534	13 047	10 997	12 010	12 399
01.1.1.3	Pastaproducter	1 186	1 386	1 554	1 186	1 308	1 494
01.1.1.4	Bakverk	3 188	3 358	3 450	3 188	3 204	3 285
01.1.1.5	Andra spannmålsprodukter	3 148	3 253	3 285	3 148	3 189	3 280
01.1.2	Kött	19 862	25 175	26 116	19 862	23 557	24 551
01.1.2.1-	Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött	8 556	10 237	10 494	8 556	9 449	9 638
01.1.2.4, 01.1.2.7							
01.1.2.5	Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter	8 438	11 526	12 358	8 438	10 885	11 796
01.1.2.6	Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött	2 868	3 412	3 264	2 868	3 223	3 116
01.1.3	Fisk	7 352	8 473	8 391	7 352	7 205	7 172
01.1.3.1-	Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad, rökt eller saltad)	2 580	3 382	3 668	2 580	2 690	2 928
01.1.3.3							
01.1.3.4	Annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur	4 772	5 091	4 723	4 772	4 515	4 244
01.1.4	Mjök, ost och ägg	19 839	23 751	23 920	19 839	21 667	21 826
01.1.4.1-	Mjök	5 135	5 713	5 678	5 135	5 065	5 010
01.1.4.3							
01.1.4.4	Yoghurt och fil	3 727	4 688	4 495	3 727	4 174	3 982
01.1.4.5-	Ost och andra mjökprodukter	9 539	11 641	12 014	9 539	10 875	11 277
01.1.4.6							
01.1.4.7	Ägg	1 438	1 710	1 733	1 438	1 554	1 557
01.1.5	Oljor och fetter	3 662	3 919	3 836	3 662	3 777	3 672
01.1.5.1	Smör	468	527	516	468	503	484
01.1.5.2, 01.1.5.5	Margarin och annat fett	2 685	2 779	2 702	2 685	2 691	2 601
01.1.5.3-	Matolja	509	612	618	509	583	587
01.1.5.4							

1) Fastprisberäkningar bygger på uppgifter ifrån KPI utförda på Nationalräkenskapernas varugruppsnivå. Fastprisberäkning är gjord i 2000 års priser.

Källa: SCB, Handel med varor och tjänster.

Tabell 17.5 (forts.)

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100) ¹		
		2000	2003	2004	2000	2003	2004
01.1.6	Frukt	8 157	9 839	10 420	8 157	8 690	9 025
01.1.6.1-	Frukt (färsk, kyld eller fryst)	7 300	8 797	9 348	7 300	7 703	7 999
01.1.6.7							
01.1.6.8	Torkad frukt	697	798	832	697	756	796
01.1.6.9	Konserverad frukt och fruktbaserade produkter	160	244	240	160	231	230
01.1.7	Grönsaker	13 218	15 366	15 046	13 218	13 876	14 186
01.1.7.1-	Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)	8 852	10 494	10 338	8 852	9 257	9 635
01.1.7.4,							
01.1.7.7							
01.1.7.5	Torkade grönsaker	96	102	114	96	96	108
01.1.7.6	Andra konserverade eller behandlade grönsaker	1 959	2 326	2 274	1 959	2 129	2 115
01.1.7.8	Potatisprodukter	2 312	2 444	2 320	2 312	2 395	2 328
01.1.8	Socket, sylt, honung, choklad och konfektyr	15 224	16 668	17 593	15 224	15 977	16 795
01.1.8.1	Socket	937	1 024	967	937	961	909
01.1.8.2	Sylter och marmelader	987	1 104	1 291	987	1 053	1 221
01.1.8.3-	Konfektyr, choklad och glass	13 299	14 541	15 334	13 299	13 964	14 666
01.1.8.6							
01.1.9	Övriga livsmedel	5 965	6 458	6 345	5 965	6 252	6 180
01.1.9.1	Såser och smaksättningsmedel	2 338	3 471	3 835	2 338	3 354	3 751
01.1.9.2	Salt, kryddor och kryddväxter	124	149	150	124	151	151
01.1.9.3-	Jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt	3 503	2 838	2 360	3 503	2 748	2 279
01.1.9.4							
01.2.1	Kaffe te och chokladdryck	4 501	4 440	4 413	4 501	4 952	5 046
01.2.1.1	Kaffe	3 685	3 566	3 500	3 685	4 079	4 148
01.2.1.2	Te	541	572	604	541	566	594
01.2.1.3	Kakao och chokladpulver	275	302	309	275	307	304
01.2.2	Mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuicer	8 195	9 860	9 454	8 195	9 686	9 267
01.2.2.1-	Läskedrycker samt mineral- och källvatten	4 381	5 673	5 308	4 381	5 529	5 126
01.2.2.2							
01.2.2.3-	Juice och saft	3 814	4 187	4 146	3 814	4 156	4 141
01.2.2.4							
02.1	Alkoholhaltiga drycker	24 709	27 777	25 629	24 709	27 756	25 632
02.1.1	Spritdrycker	7 285	7 441	6 507	7 285	7 279	6 354
02.1.2	Vin inkl. cider	10 113	12 017	11 734	10 113	12 431	11 963
02.1.3	Öl	7 312	8 319	7 388	7 312	8 046	7 315
Därav	Öl klass I och II	3 370	3 189	2 930	3 370	3 032	2 797
	Öl klass III	3 939	5 130	4 458	3 939	5 015	4 518

Tabell 17.6
**Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2005 enligt national-
 räkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr**

Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices

	COICOP ¹	1995	2000	2002	2003	2004*	2005*
<i>Livsmedel o icke alkoholhaltiga drycker²</i>	01	120 730	125 708	140 189	144 055	146 398	149 331
<i>Livsmedel</i>	011	109 149	113 777	126 019	129 304	132 114	134 672
Bröd och spannmåls- produkter	0111	18 083	18 603	21 111	21 180	21 980	22 413
Kött	0112	24 438	24 686	24 764	25 686	26 646	27 160
Fisk	0113	6 273	7 657	8 585	8 473	8 391	8 527
Mjölk, ost och ägg	0114	19 163	20 027	22 768	23 820	23 988	24 394
Oljor och fetter	0115	3 712	3 399	3 788	3 918	3 836	3 902
Frukt	0116	9 096	10 109	9 489	10 050	10 642	10 819
Grönsaker	0117	11 913	12 850	14 814	15 581	15 256	15 534
Sötsaker, glass, sylt	0118	12 576	12 486	14 438	14 139	15 030	15 463
Salt, kryddor, såser	0119	3 895	3 960	6 262	6 457	6 345	6 460
<i>Icke alkoholhaltiga drycker</i>	012	11 581	11 931	14 170	14 751	14 284	14 659
Kaffe, te, choklad	0121	5 287	4 606	4 298	4 440	4 413	4 575
Läsk, juice, saft	0122	6 294	7 325	9 872	10 311	9 871	10 084
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>	021	22 345	24 064	26 709	26 781	24 944	25 485
Sprit	0211	7 846	7 285	7 708	7 330	6 384	6 249
Vin	0212	7 392	9 517	10 828	11 317	11 176	11 650
Öl	0213	7 107	7 262	8 173	8 134	7 384	7 586
Hushållens konsumtions- utgifter totalt		862 146	1 060 457	1 121 265	1 161 225	1 198 508	1 240 049

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

2) Brott i tidsserien mellan 2001 och 2002 beroende på ny varufördelning inom gruppen 01 Livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.7**Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2005 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (1993=100)***Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers*

	COICOP ¹	1995	2000	2002	2003	2004*	2005*
<i>Livsmedel o icke alkoholhaltiga drycker²</i>	01	103,5	112,2	117,9	120,7	123,2	126,4
<i>Livsmedel</i>	011	103,6	111,9	115,7	118,1	121,2	124,2
Bröd och spannmålsprodukter	0111	104,7	110,1	120,4	120,5	125,0	128,7
Kött	0112	107,1	116,7	109,0	114,2	119,1	121,1
Fisk	0113	103,8	118,0	114,2	111,2	111,3	111,8
Mjölk, ost och ägg	0114	101,9	106,1	113,5	115,1	115,9	119,0
Oljor och fetter	0115	99,6	91,8	100,4	102,4	99,6	103,6
Frukt	0116	100,7	116,7	98,3	106,1	110,5	110,3
Grönsaker	0117	107,0	133,8	139,5	147,6	150,2	153,4
Sötsaker, glass, sylt	0118	98,4	97,6	109,0	106,4	112,7	118,8
Salt, kryddor, såser	0119	101,6	104,7	159,8	158,2	155,9	162,3
<i>Alkohol fria drycker</i>	012	103,3	115,0	140,3	146,6	143,1	148,8
Kaffe, te, choklad	0121	92,3	98,3	102,3	109,4	111,7	117,8
Läsk, juice, saft	0122	112,1	128,7	171,1	177,6	169,4	174,9
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>	021	97,3	95,4	106,3	105,8	98,6	100,9
Sprit	0211	86,1	70,8	73,4	69,7	60,6	59,3
Vin	0212	100,2	111,7	132,6	137,3	133,6	138,3
Öl	0213	109,0	111,4	122,1	120,6	112,1	117,1
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		102,8	119,9	122,2	124,3	126,7	129,8

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

2) Brott i tidsserien mellan 2001 och 2002 beroende på ny varufördelning inom gruppen 01 Livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

18 Livsmedelssäkerhet

Livsmedelssäkerhet är ett begrepp som får allt större uppmärksamhet. Alla delar i livsmedelskedjan har betydelse för livsmedelssäkerheten och helhetsperspektivet "från jord till bord" är viktigt. I detta kapitel redovisas uppgifter om vattenkvalitet, bekämpningsmedelsrester i vegetabilier och exempel på hur man kan visa förekomsten av bakterier (Salmonella och Campylobacter) i olika led av livsmedelskedjan, från djurfoder till antal rapporterade humana sjukdomsfall.

Sammanfattning

Allmänt

Livsmedelskvalitet och livsmedelssäkerhet är två stora begrepp som under de senaste åren fått stor uppmärksamhet bl.a. till följd av de stora livsmedelsskandalerna i Europa i slutet av 1990-talet. EU-kommissionen lägger stor vikt vid att konsumenterna ska tillförsäkras livsmedel av hög säkerhet och har nylanserat termen "från jord till bord" som inkluderar hela livsmedelskedjan från primärproduktionen på gården till livsmedelsbutiken. Målsättningen är att garantera konsumenterna livsmedel av hög säkerhet och kvalitet. Ett led i detta arbete är inrättandet av en fristående organisation, European Food Safety Authority (EFSA), år 2002, som arbetar för att uppnå ett starkt konsumentskydd genom att utarbeta vetenskapliga underlag för bl.a. ny lagstiftning, samla in och analysera vetenskaplig information och informera konsumenter om risker.

Begreppet säkra livsmedel kan definieras med att "livsmedlen inte ska utsätta konsumenten för någon hälsorisk varken på lång eller kort sikt". Hälsorisken kan orsakas av att livsmedlet innehåller, ur riskvärderingssynpunkt, höga halter av icke önskvärda substanser och organismer. Med den definitionen är det i Sverige flera myndigheter som delar på ansvaret att sörja för livsmedlens säkerhet beroende på att olika myndigheter ansvarar för olika delar av produktionskedjan.

Tillgång på statistik

Den statistik som finns om livsmedelssäkerhet har främst tonvikt på icke önskvärda ämnen i livsmedel. Statistiken på området produceras i huvudsak av Livsmedelsverket. Uppgifterna har dock inte karaktär av reguljär statistik och följer inte fortlöpande utvecklingen av kvaliteten hos t.ex. livsmedel eller det hygieniska tillståndet i livsmedelsbutiker och restauranger.

Undersökningsresultat

Dricksvatten

Enligt Livsmedelsverkets sammanställning har 261 av landets 290 kommuner rapporterat resultat från totalt 3 394 anläggningar under 2004. Totalt utfördes drygt 39 700 mikrobiologiska och drygt 30 200 kemiska analyser. Under året rapporterade drygt hälften av kommunerna anläggningar med anmärkningar på dricksvattenet. Av alla dricksvattenanläggningar hade 11,7 % någon typ av anmärkning 2004. Av **figur 18A** och **tabell 18.1** framgår att den mest förekommande typen av anmärkning var kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär (44 %), därefter kom anmärkningar om hälsomässiga kemiska problem (28 %) följt av mikrobiologiska anmärkningar av hälsomässig karaktär (26 %). Enligt **figur 18B** förekommer anmärkningar av mikrobiologisk hälsomässig karaktär och kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär i större utsträckning på de större anläggningarna än på de mindre.

Under 2004 rapporterades tre misstänkta vattenburna sjukdomsutbrott där sammanlagt 30 personer insjuknade. Endast i ett fall kunde man fastställa *E. coli* i dricksvattnet.

Bekämpningsmedelsrester

I Livsmedelsverkets kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung uttogs 2 280 prover under 2004. Av dessa överskred 80 (3,5 %) gällande gränsvärden (**tabell 18.2**). Majoriteten av proverna togs på färska och frusna frukter och grönsaker. I provtagningen kom 72 % av proverna från importerade varor och alla överskridanden härrörde från de importerade varorna.

Resultatredovisningen har anpassats till de av EU fastställda högsta tillåtna gränsvärden för olika pesticider (Maximum Residue Limits, EC-MRLs).

I **figur 18C** sammanfattas resultaten av genomförda provtagningar under 2004. Endast produkter för vilka minst 10 prov har tagits ingår i redovisningen.

Diagrammet visar att det i första hand var bananer och citrusfrukter som konstaterades innehålla bekämpningsmedelsrester. Andelen prov med överskridna gränsvärden var dock genomgående liten för citrusfrukterna. Överskridna gränsvärden noterades främst för papaya och bönor med balja.

Figur 18D visar att andelen överskridanden av tillåtna gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker sedan mitten av 1980-talet genomgående varit betydligt högre i importerade produkter än i inhemska.

Under de senaste åren har antalet prov i stickprovskontrollen minskat medan andelen prov som uppvisar resthalter både under och över gränsvärdet visar en ökande trend (**figur 18E**). Tre orsaker kan antas bidra till denna trend. Den första är att provtagningen varierar år från år och i och med förbättrade informationssystem inom EU är det lättare att rikta in provtagningen mot potentiella riskområden. Den andra är att analysmetoderna förbättras, att man över tiden letar efter fler substanser

och man förmår detektera dem i allt lägre halter. En tredje orsak är förändringar i gränsvärdesbestämmelser vilket då gränserna sänks leder till fler överskridanden. Den ökande andelen prov med halter behöver därför inte tyda på att förekomsten av bekämpningsmedelsrester i våra livsmedel ökar utan kan bero på att man har blivit bättre på att hitta dem.

Under 2004 gjordes en jämförelse mellan olika odlingsformer, konventionell odling, integrerad produktion och ekologisk odling, i fråga om fynd av resthalter (**tabell 18.3**). Samtliga 80 prover med halter över gränsvärdet härrörde från konventionellt odlade importerade varor. 42 % av de konventionellt odlade varorna innehöll resthalter varav de importerade varorna stod för 92 %. Bland de varor som odlats ekologiskt återfanns inga resthalter, varken bland importerade eller inhemskt producerade varor. I den integrerade produktionen var andelen prov med fynd av resthalter lägre än i den konventionella odlingen, 10 % av dessa prover innehöll resthalter men under gränsvärdet.

Den riktade kontrollen omfattade 75 partier av färska frukter och grönsaker. Kontrollverksamheten 2004 resulterade i att totalt 35,8 ton av importerad frukt och grönsaker stoppades för försäljning.

Salmonella

I foderproduktionen togs under 2004 totalt 14 542 prover och av dessa var endast en mycket liten del positiva för *Salmonella* (0,83 %) (**tabell 18.4**). Under de senaste åren har nivån på fynden varit stabilt låg utom år 2003 då man hade ett utbrott i en foderkvarn under sommaren. Under 2004 gjordes den största andelen fynd av *Salmonella* i likhet med tidigare år bland vegetabiliska foderåvaror och det är då främst importerade råvaror som är kontaminerade (majs, soja, raps) (**figur 18F**). Många av fynden av *Salmonella* härrör inte direkt från foderåvaran utan ifrån provtagning av kritiska kontrollpunkter i fabriksmiljön, s.k. miljöprover.

Vid provtagning på gårdar (**figur 18G**) upptäcktes *Salmonella* i sju fjäderfäbesättningar

och åtta nötbosättningar medan ingen grisbosättning var drabbad. Detta bekräftar tidigare års resultat att färre än 0,1 % av de svenska djurbosättningarna är smittade av *Salmonella*.

Även provtagningar vid slakthus, styckningsanläggningar och provtagning av livsmedel i butik visar samma trend då mycket få fynd av *Salmonella* påträffas. Under 2004 utfördes 5 499 analyser på prover av nöt, svin och fjäderfä tagna på styckningsanläggningar och samtliga var negativa. Från landets kommuner rapporterades det in 10 011 analyser i handeln varav 0,1 % var positiva (**figur 18H**). År 2002 fokuserades provtagning på kött och köttprodukter och då noterades att 10,5 % av alla kycklingprover var positiva för *Salmonella* (**tabell 18.4**). Under 2003 minskade andelen till 0,6 % men förra årets resultat visar återigen på en ökning av *Salmonella* i kyckling med 1,4 % positiva prov. I provtagning av importerade livsmedel av nöt, gris och kyckling har andelen partier som visats positiva minskat från år 2002 då 22 % av samtliga prover var positiva till 7,8 % under 2003/2004. I **figur 18I** kan man även se hur fynden fördelar sig över olika köttslag.

Under 2004 minskade det totala antalet rapporterade fall med *Salmonella* för femte året i rad till 3 562 personer. Även andelen som fått smittan i Sverige var den lägsta sedan 1998, 13 % av alla rapporterade fall (**figur 18J**). De vanligaste misstänkta smittkällorna är mat och vatten (72 %), personkontakter (5 %) och djur (2 %).

Campylobacter

Under 2004 undersöktes 3 019 svenska fjäderfåflockar för förekomst av *Campylobacter* i samband med slakt och av dessa var 429 (14 %) positiva (**tabell 18.5**). I **figur 18K** kan man se en tendens till att andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklinggårdar minskat under de tre senaste åren men det är för tidigt att säga om det är förbättrade hygienrutiner som gett resultat eller om det rör sig om naturliga variationer.

Under 2004 redovisades totalt 535 prover av olika livsmedel företrädesvis tagna i han-

deln. Av 27 prover färskt kycklingkött befanns 15 (56 %) vara infekterade av *Campylobacter* medan inga av de 28 prover av kycklingprodukter innehöll smitta. Övriga varor som provtagits är frukt och grönt, där 2 av 209 prover var positiva, och färdiglagade rätter där alla 271 prover var fria från smitta (**tabell 18.5**). Jämfört med tidigare år visar andelen fynd av salmonella i kycklingkött provtaget i butik på en kraftig ökning (**figur 18L**).

Under 2004 rapporterades totalt 6 167 fall av human *Campylobacter*smitta. Av dessa hade 34 % ådragit sig smittan i Sverige (**figur 18M**). Det totala antalet fall av smitta har visat på en sjunkande trend de senaste tre åren men andelen som smittas i Sverige under samma period har ökat.

Om statistiken

Dricksvatten

Landets producenter av dricksvatten har ansvaret att tillhandahålla en produkt av hög kvalitet och för att uppnå detta sker regelbundna kontroller i enlighet med Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrift. Kvalitetskontroller görs dels i egenkontrollprogram dels av kommunens tillsynsmyndighet. Resultaten rapporteras sedan till Livsmedelsverket som sammanställer data för hela landet. Den 25 december 2003 trädde nya dricksvattenföreskrifter i kraft vilket medför svårigheter att göra jämförelser bakåt i tiden på vissa parametrar.

Bekämpningsmedelsrester

Livsmedelsverket har ett löpande kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung (färska och frusna frukter och grönsaker, processade, konserverade och torkade livsmedel av frukt och grönt, spannmål, baljväxter, oljeväxter och nötter). I vilken mängd varje varugrupp och enskild vara ska undersökas bestäms med hänsyn tagen bl.a. till konsumtionsmängd, om produkten äts med eller utan skal och kännedom från tidigare år om höga halter. Analyserna förmår detektera 239 pesticider (aktiva substanser).

I det nationella programmet ingår EU:s ko-

ordinerade program som omfattar äpplen, tomater, sallad, jordgubbar, purjolök, apelsinjuice, huvudkål, råg och havre. Totalt uttogs för denna undersökning 513 prov och EU:s gränsvärden överskreds i 11 fall (2,1 %). Kommissionen sammanställer och publicerar resultaten för medlemsländerna på sin webbplats.

Resultatredovisningen har anpassats till de av EU fastställda tillåtna högsta gränsvärdena för olika pesticider (Maximum Residue Limits, EC-MRLs).

Salmonella

Sedan 1961 finns kontrollprogram för att förhindra spridning av *Salmonella* i Sverige och dagens kontrollprogram övervakas av Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Programmen kontrollerar hela livsmedelskedjan från djurfoder till vara i butik.

I foderproduktionen sker provtagningen enligt speciella regler och frekvenser beroende på vad för djurslag fodret är ämnat för. Utöver obligatoriska prover tas ofta frivilliga prover.

Djurbesättningar. Ägg- och köttproducerande fjäderfä provtogs regelbundet av veterinärer. För nöt och svin genomförs provtagning inom det frivilliga *Salmonella*-programmet. Skulle man upptäcka smitta spärras gården av och restriktioner införs för att hindra smittospridning. Är det en fjäderfäflokk som drabbats slaktas dessutom hela flokken innan gården spärras och desinficeras. För samtliga djurslag undersöks fodret som ett led i att spåra smittokällan.

Provtagning av livsmedel sker på slakterier och styckningsanläggningar där provtagningens omfattning beror på slakteriets kapacitet och utförs av en besiktningveterinär. På slaktkroppar tas dels prover på lymfan som visar om djuret bär på en infektion, dels svabbprover som vid fynd av *Salmonella* är en indikation på kontaminering vid slakt. Vid positiva prover vidtas åtgärder för att förbättra hygienrutinerna. I handeln är det kommunerna som ansvarar för provtagningen och det tas prov av ej tillredda köttvaror såväl som beredda produkter, färdiglagad mat, ost och mejeriprodukter, glass, ägg, fisk och skaldjur.

Samtliga livsmedel där *Salmonella* påträffas bedöms som otjänliga för konsumtion och destrueras alternativt skickas tillbaka till ursprungsland om det rör sig om importerade varor. Det inleds också en undersökning för att försöka spåra smittokällan och åtgärder tas för att hindra vidare spridning.

Infektion av *Salmonella* hos människor är anmälningspliktiga. Vid samtliga anmälda fall sker undersökningar för att spåra smittan samt provtagning på även personer i den insjuknades närhet.

Campylobacter

Undersökningar över förekomst av *Campylobacter* i fjäderfäflokkar har pågått sedan 1991 men 2001 förändrades programmet varför det inte är meningsfullt att göra jämförelser längre tillbaka i tiden. För *Campylobacter* i livsmedel finns inget officiellt kontrollprogram utan information samlas in via olika projekt Livsmedelsverket driver tillsammans med kommuner och andra parter. *Campylobacter*smitta är den vanligaste orsaken till inhemsk mag-/tarmsjukdom och de vanligaste smittvägarna är livsmedel och vatten.

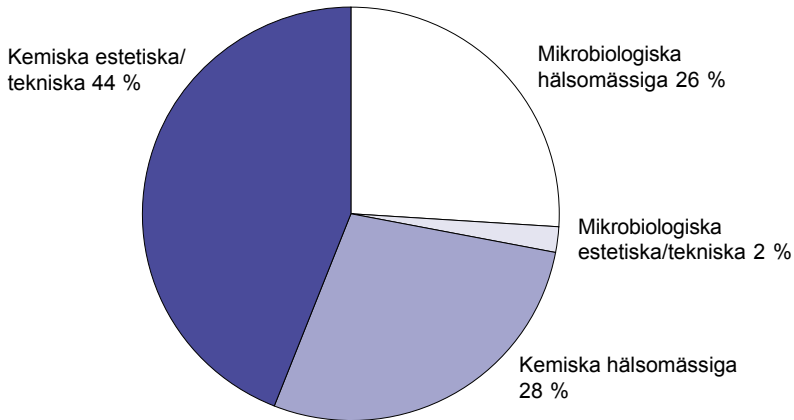
Annan publicering

En fördjupning av resultaten från provtagningarna av dricksvatten och bekämpningsmedelsrester i livsmedel finns i respektive årsrapport som finns tillgängliga på Livsmedelsverkets hemsida (www.slv.se). Rapporten om dricksvatten heter ”Rapportering av dricksvatten 2004, rapport nr 19/2005”. I rapporten om bekämpningsmedelsrester (”The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin 2004”) finns bl.a. uppgifter om vilka kemikalier som spårats samt ursprungsland för de importerade produkter som undersökts.

Rapporten om *Salmonella*, *Campylobacter* och andra zoonoser (”Trends and sources of zoonoses and zoonotic agents in humans foodstuffs, animal and feedingstuffs”) som kommer ut en gång per år finns på Statens Veterinärmedicinska Anstalt:s hemsida (www.sva.se).

Figur 18A
Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2004, procent

Percentage of various remarks in drinking-water

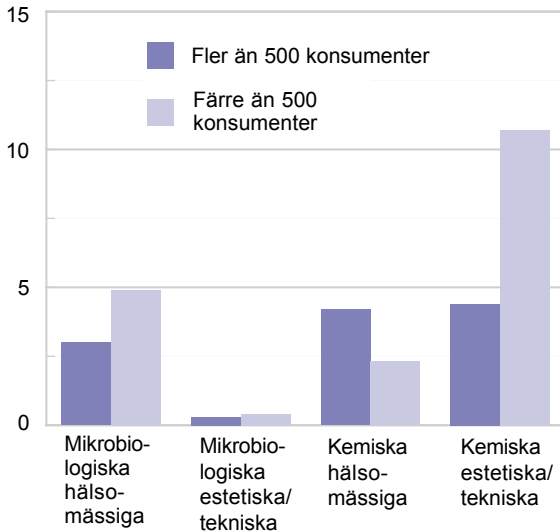

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18B
Andel anmärkningar efter provtagning 2004 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent

Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure

Procent

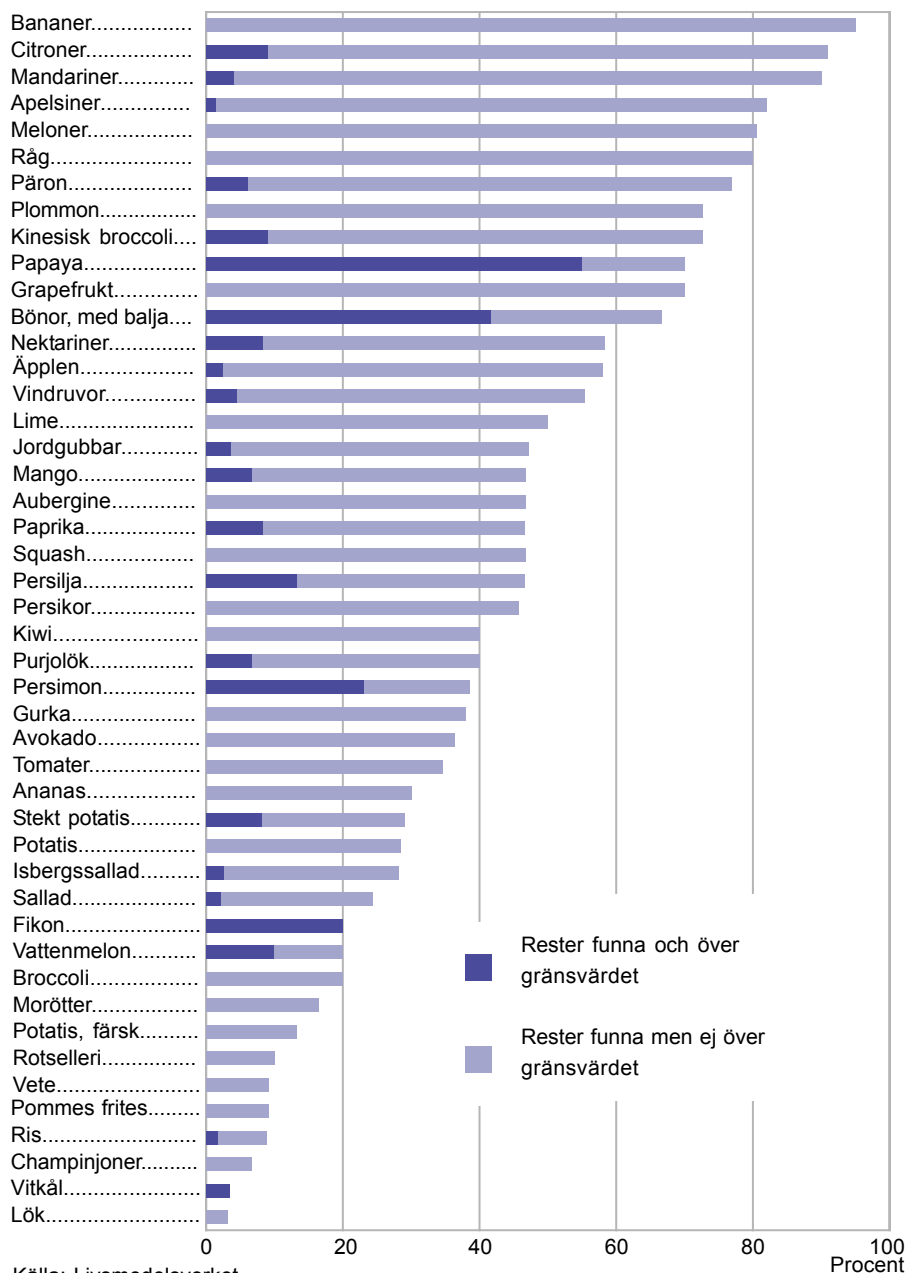

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18C

Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frossen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2004, procent

Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals

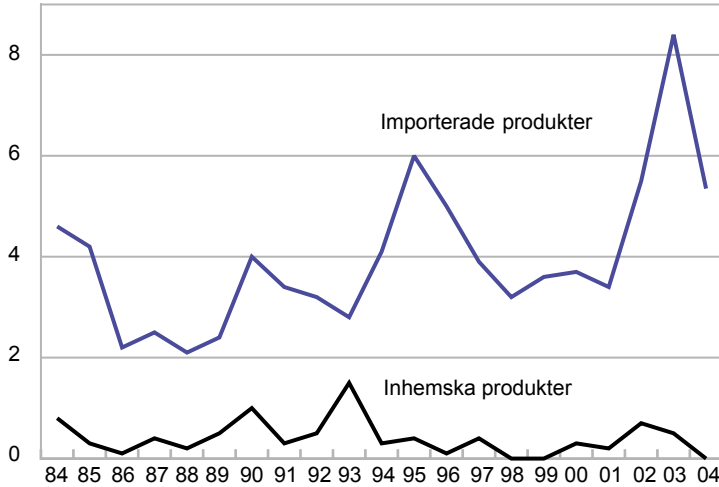

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18D**Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1984–2004. Inhemska respektive importerade produkter, procent***Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively*

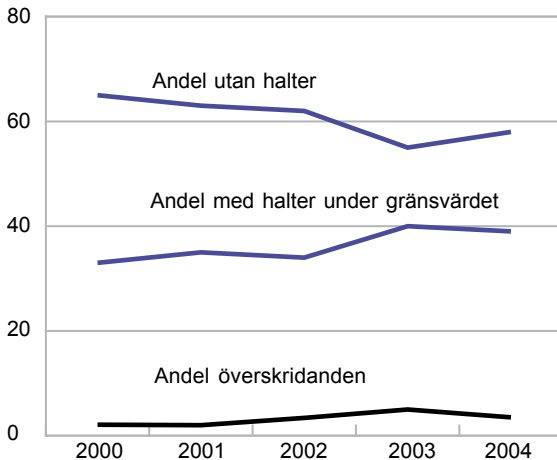
Procent

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18E**Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2004, procent***Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticides Residues in Food of Plant origin)*

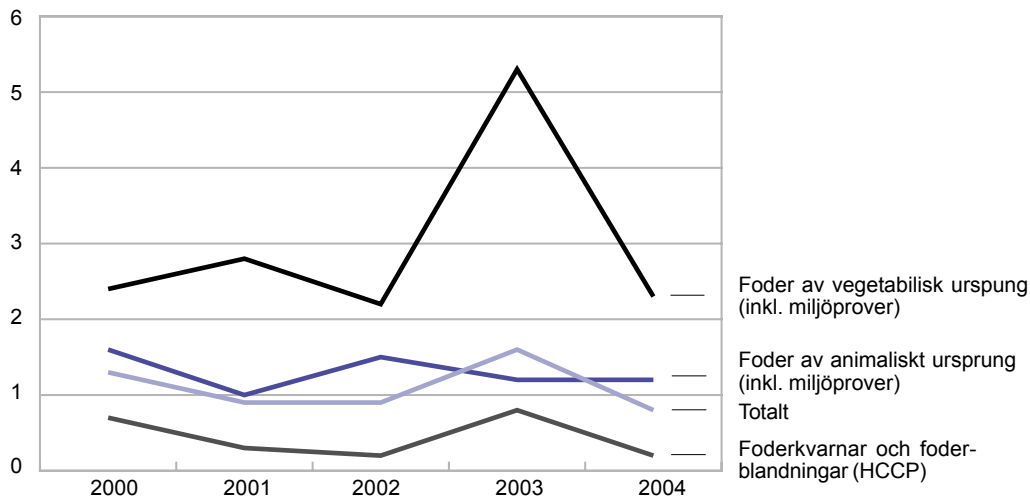
Procent

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18F**Andel fynd av *Salmonella* i den svenska foderproduktionen 2000–2004 totalt och fördelat på typ av foderråvara, procent***Percentage of finds of *Salmonella* in the Swedish fodder production in total and distributed by type of fodder primary product*

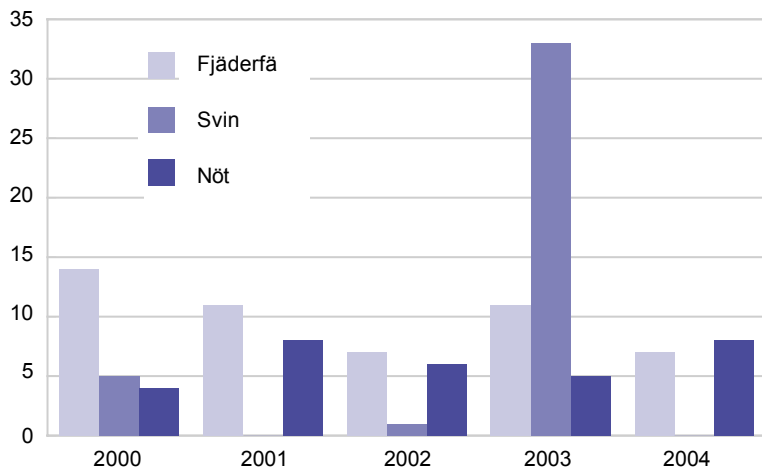
Procent

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18G**Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2000-2004***Number of herds of different kind of animals infected by *Salmonella**

Antal

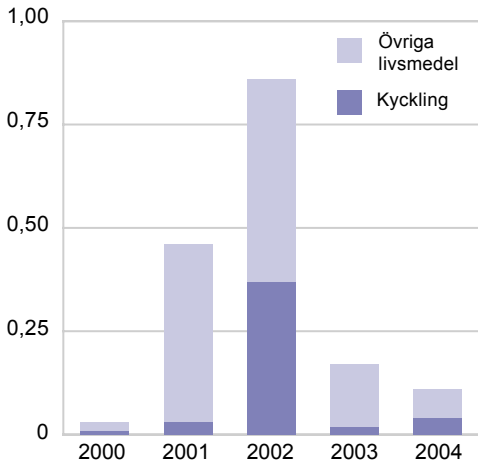

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18H
Andel fynd av *Salmonella* i samtliga livsmedel provtagna i handeln fördelade på kycklingprodukter och övriga livsmedel 2000–2004, procent

Frequency of finds of Salmonella in foodstuffs in retail trade distributed by chicken products and other foodstuffs

Procent

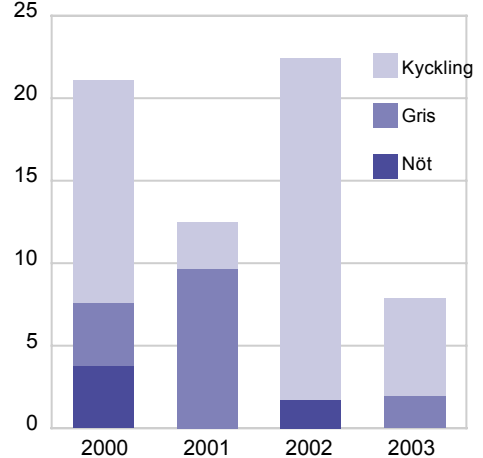

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18I
Andel fynd av *Salmonella* i importerade livsmedel av nöt, gris och kyckling 2000–2004, procent

Frequency of finds of Salmonella in imported foodstuffs of cattle, pigs and chickens

Procent

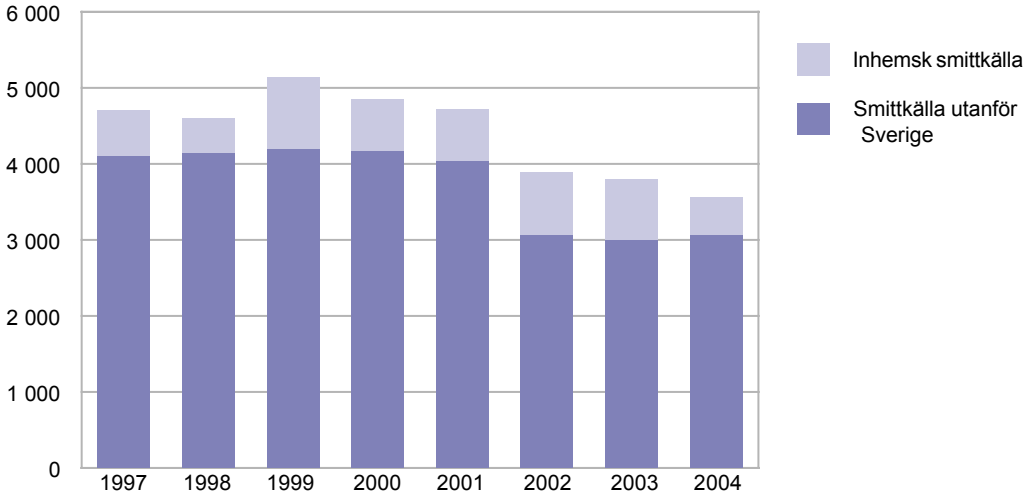

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18J
Antal rapporterade fall av human *Salmonella* infektion i Sverige 1997–2004

Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden

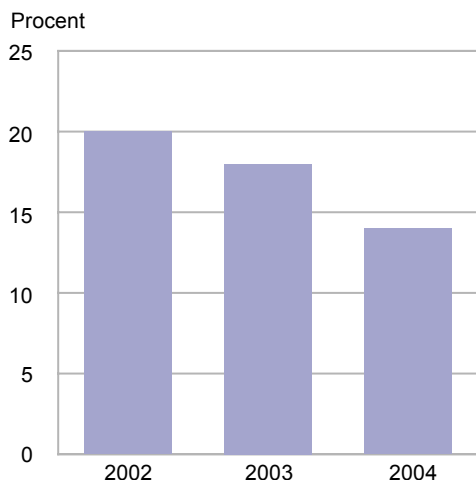
Antal

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18K
Andel positiva prov för
***Campylobacter* tagna på kyckling-**
gårdar 2002–2004, procent

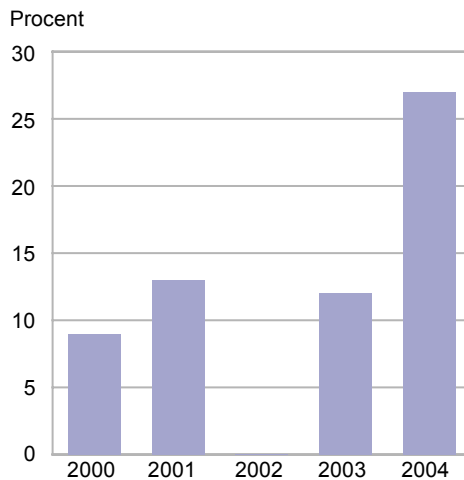
Frequency of positive samples of
Campylobacter from chickenfarms

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18L
Andel positiva prov för *Campylobacter*
tagna på kycklingprodukter i butik
2000–2004, procent

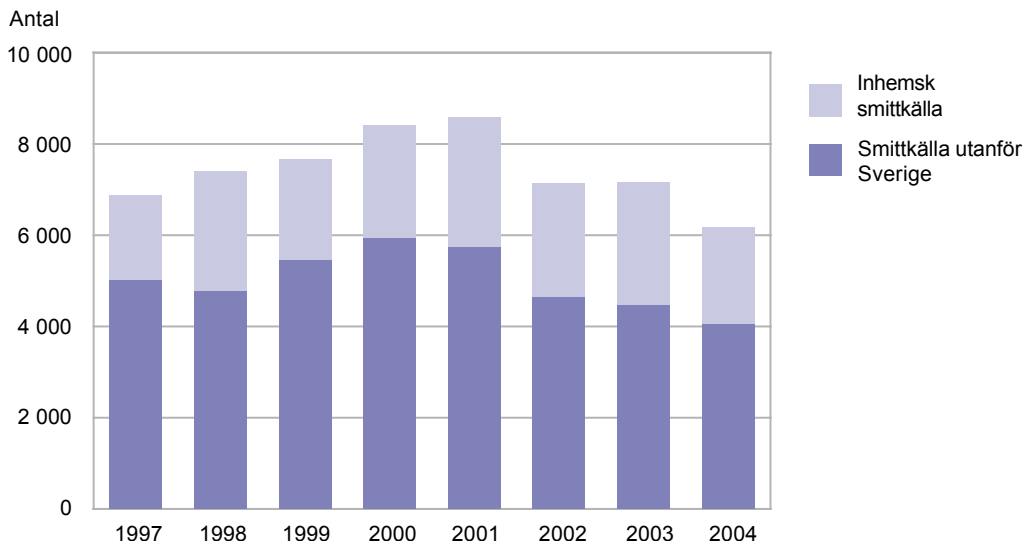
Frequency of positive samples of
Campylobacter on chickenproducts in
retail trade

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18M
Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*infektioner i Sverige
1997–2004

Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.1**Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2004***Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark*

Typ av anmärkning	Konsumenter per anläggning									
	<50		50–499		500–5000		>5000		Totalt	
	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent
Mikrobiologisk (hälsomässig)	40	2,4	40	4,0	22	4,5	15	5,9	117	3,4
Mikrobiologisk (estetisk, teknisk)	3	0,2	5	0,5	2	0,4	1	0,4	11	0,3
Kemisk (hälsomässig)	52	3,1	59	5,9	15	3,0	2	0,8	128	3,8
Kemisk (estetisk, teknisk)	45	2,7	71	7,2	55	11,1	25	9,8	196	5,8
Antal anläggningar med anmärkning ¹	128	7,7	160	16,1	76	15,4	35	13,7	399	11,7
Antal anläggningar, totalt	1 652		992		494		256		3 394	

1) Samtliga anläggningar som haft anmärkning, en del anläggningar har haft flera anmärkningar.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.2**Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung 2000–2004***Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin*

	2000	2001	2002	2003	2004
Antal prov	3 301	2 897	2 297	2 352	2 280
Inhemskt produkter	1 100	865	636	727	635
Importerade produkter	2 201	2 032	1 661	1 625	1 645
Prov utan halter	2 145	1 829	1 428	1 298	1 313
Prov med halter	1087	1 011	790	936	887
Prov med halter >MRL ¹	69	57	79	118	80
Inhemskt produkter	2	1	3	2	0
Importerade produkter	67	56	76	116	80

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.3**Antal prov uppdelat på förekomsten av resthalter av pesticider i frukter, grönsaker, spannmål och spannmålsprodukter från olika odlingsformer 2004***Number of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cerealproducts distributed by type of farming*

Produktionstyp	Antal prov	Inga halter	Halter≤MRL ¹	Halter>MRL ¹
Ekologisk				
Inhemskt producerade produkter	19	18	1	–
Importerade produkter	26	25	1	–
Integrerad				
Inhemskt producerade produkter	171	156	15	–
Importerade produkter	4	2	2	–
Konventionell				
Inhemskt producerade produkter	428	356	72	–
Importerade produkter	1 632	756	796	80

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.4

Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2004

Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production

	Antal prov (Antal positiva prov)				
	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Foder</i>					
Kvarnar och blandningar (HCCP)	8 336 (59)	7 974 (26)	8 514 (21)	9 548 (78)	8 456 (21)
Animaliskt ursprung (inkl. miljöprover)	9 004 (140)	5 084 (53)	3 975 (58)	3 477 (40)	3 521 (41)
Vegetabiliskt ursprung (inkl. miljöprover)	1 843 (44)	1 850 (52)	2 185 (48)	2 508 (133)	2 656 (59)
<i>Provtagning på slakthus</i>					
Nöt	6 811 (5)	6 488 (1)	6 271 (0)	6 461 (3)	6 945 (0)
Svin	13 439 (13,6)	13 128 (9)	12 822 (7)	12 485 (3)	11 913 (0)
Fjäderfä	3 882 (0)	4 243 (0)	4 466 (3)	4 209 (0)	3 730 (2)
<i>Provtagning på styckningsanläggning</i>					
Nöt och svin	4 454 (0)	4 311 (0)	4 478 (0)	4 411 (0)	4 474 (0)
Fjäderfä	1 074 (0)	1 121 (0)	1 146 (0)	1 130 (0)	1 025 (0)
<i>Provtagning i butik</i>					
Nöt och fläsk	2 834 (1)	3 493 (14)	2 087 (21)	2 099 (7)	2 386 (0)
Fjäderfä	374 (1)	292 (4)	421 (44)	312 (2)	286 (4)
Övriga djurslag	28 (0)	23 (0)	39 (0)	36 (0)	26 (0)
Ägg	50 (0)	54 (0)	39 (0)	37 (0)	– (0)
Ost och mejeriprodukter	298 (0)	438 (2)	345 (0)	309 (0)	239 (0)
Fisk och skaldjursprodukter	688 (0)	887 (2)	643 (1)	569 (0)	515 (2)
Frukt och grönsaker	655 (0)	926 (1)	2 139 (26)	642 (1)	1 022 (2)
Glass och efterrätter	868 (0)	662 (0)	1 332 (0)	917 (0)	1 083 (0)
Preparerad mat, övrigt	3 744 (1)	4 846 (31)	4 983 (12)	5 246 (7)	4 454 (3)

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.5**Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2004***Results from sampling and analysis of Campylobacter*

	Antal prov (Antal positiva prov)				
	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Provtagning på gård</i>					
Fjäderfä	3 969 (392) ¹	4 220 (682) ¹	3 842 (760)	3 224 (566)	3 019 (429)
<i>Provtagning i butik</i>					
Nöt	1 543 (0)	31 (0)	16 (0)	39 (0)	– –
Fjäderfä	858 (80)	114 (15)	28 (0)	466 (57)	55 (15)
Preparerad mat	39 (0)	65 (0)	99 (1)	52 (0)	271 (0)
Övrigt	328 (0)	24 (0)	25 (0)	40 (0)	209 (2)

1) Ej jämförbar med 2002 års värden eller senare p.g.a. förändrad provtagning.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

19 Priser på livsmedel

Kapitel 19 innehåller information om

- *Detaljhandelspriser för vissa livsmedel*
- *Konsumentprisindex för livsmedel*
- *Jordbrukets prisindex*

Sammanfattning

Detaljhandelspriser

I **tabell 19.1** visas genomsnittliga priser för ett antal olika livsmedelsprodukter. Redovisningen har som syfte att visa den allmänna prisnivån för dessa produkter under senare år.

Urvalet av prisnoteringsställen förnyas årligen, vilket inverkar på jämförbarheten av genomsnittliga priser mellan olika år. Den prisstatistik som SCB publicerar avser huvudsakligen indextal. Vid indexberäkningarna elimineras effekterna av urvalsbyten. Index – och inte priser – bör därför användas vid studier av prisutvecklingen (se nedan).

Konsumentprisindex

Enligt **tabell 19.2** har livsmedelspriserna sedan 1980 ökat med 147 % medan den allmänna prisnivån (totalindex) stigit med 180 % under samma period. Prisutvecklingen för livsmedel har under senare år varit långsammare än utvecklingen av den allmänna prisnivån.

I **figur 19A** visas utvecklingen mellan 1980 och 2005 för några livsmedel. Fram till början av 1990-talet var prisutvecklingen för livsmedel snabbare än utvecklingen av den allmänna prisnivån för att sedan under senare år ha en långsammare utveckling.

Justeringar av momssatsen för livsmedel under 1990-talet har bidragit till den långsammare utvecklingen av livsmedelspriserna:

- Den 1 januari 1992 sänktes momsens på livsmedel från 25 till 18 %, vilket motsvarade en prissänkning med 5,6 %. Den höjdes till 21 % den 1 januari 1993, vilket motsvarade en prishöjning med 2,5 %.

- Den 1 januari 1996 sänktes momsens på livsmedel från 21 till 12 %, vilket motsvarar en prissänkning med 7,4 %.

Jämfört med 1980 har prisutvecklingen på livsmedel varit långsammast för kaffe och andra alkoholfria drycker, för grönsaker, för oljor och fetter, mineralvatten, läskedrycker, frukt och grönsaksjuice, frukt samt för kött. Till de varugrupper där priserna har ökat snabbare är priserna generellt hör bl.a. fisk, sötsaker och glass, spritdrycker samt vin.

Den allra snabbaste prisutvecklingen kan noteras för restaurangpriserna som ökat med 288 % sedan basåret 1980. Till denna höjning bidrar, till viss del, momsbeläggningen av serveringstjänster med 21 % den 1 januari 1993 och höjningen av restaurangmomsen till 25 % den 1 januari 1995 (en konsekvens av EU-inträdet).

Jordbrukets prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex redovisas utförligt i kapitel 10. I **tabell 19.3** lämnas ett sammandrag av utvecklingen för några av de olika indexserierna. Kostnaderna för att ta fram produkter (PM-index) inom jordbruket har stigit med 15,3 % sedan basåret 2000.

Avräkningspriserna (A-index) har under samma period sjunkit med 2,2 %. Konsumentpriserna för sådana jordbruksprodukter som odlas i Sverige, jordbruksreglerade livsmedel, har ökat 5,5 % sedan basåret 2000 (KPI-J inklusive moms). Index för ”ej jordbruksreglerade livsmedel inklusive moms” har under samma period stigit med 5,5 %. Konsumentprisindex totalt (KPI-totalt) steg under samma tidsperiod med 7,5 % och om jordbruksreglerade grödor inte tas med (KPI exkl. jordbruksreglerade livsmedel blir ökningen av index istället 7,7 %.

Om statistiken

Detaljhandelspriser

Den statistik som publiceras om genomsnittliga livsmedelspriser i konsumentledet baseras på det underlag som samlas in för konsumentprisindex. Denna prisinsamling kan av praktiska skäl inte omfatta alla livsmedelsvaror som konsumeras. För de tre stora dagligvarublocken – ICA, KF och Axfood – dras slumpmässiga urval om vardera drygt 400 varuvarianter, exklusive vissa färskvaror. För färskvarorna färskt bröd, färsk fisk, färsk frukt och färska grönsaker insamlas priser på ett urval av s.k. representantvaror. Detta urval görs selektivt med målsättningen att erhålla bästa möjliga representativitet.

Prisuppgifter samlas in varje månad av SCB:s intervjuare vid besök i ett slumpmässigt urval av ca 45 butiker.

Konsumentprisindex

Konsumentprisindex (KPI) avser att mäta hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen. Indexberäkningarna skall avse den genomsnittliga prisutvecklingen för en konsumtion med över tiden lika standard. De priser som mäts är de som konsumenten faktiskt betalar och som påverkas av bl.a. ändringar i indirekta skatter (moms) och subventioner.

Förekommande s.k. extrapriser noteras i in-

dex, men däremot ej värdet av rabattkuponger och prestationsberoende rabatter. Selektivt lämnade rabatter, exempelvis mot uppvisande av medlemskort samt återbäring, beaktas inte.

Den relativa betydelsen av de i indexen ingående representantvarorna beaktas genom vägningstal. Dessa vägningstal visar hur stor värdemässig andel som olika varor och varugrupper representerar av den totala privata inhemska konsumtionen enligt SCB:s nationalräkenskaper. Beräkningarna baseras på ett butiksurval och ett urval av varor/varuvarianter med under året fasta vikter. Inför varje ny års-länk uppdateras dessa urval och vägningstal. Därigenom mäts prisutvecklingen hela tiden i butiker och på varor som är representativa för det aktuella konsumtionsmönstret. Den direkta effekten på hushållens kostnader för livsmedel av exempelvis under året etablerade lågprisalternativ påverkar dock inte index.

Konsumentprisindex är ett kedjeindex med årslänkar. Fram till och med 2004 gällde att varje årslänk beräknades med december föregående år som bas. Från och med 2005 har en ny indexkonstruktion införts i KPI som innebär att index kedjas från år till år istället för december–december. Beräkningarna är upplagda för att möjliggöra prisjämförelser såväl på kort som lång sikt.

Fr.o.m. år 2000 infördes en ny indelning av varuklasserna. Klassificeringen, COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), är en internationell klassificering av hushållens privata konsumtion. Indextal enligt COICOP finns framtagna bakåt till 1980.

Efter att KPI för en viss månad offentliggjorts, sker ett formellt fastställande av totalindextalet. Det omprövas därefter inte och gäller således i alla sammanhang där man i lagar, förordningar och avtal hänvisar till konsumentprisindex. Vid några tillfällen har det skett miss-tag vid upprättandet av beräkningsunderlaget, som inneburit att indextalen gett en i någon mån missvisande bild av prisförändringen. Fr.o.m. våren 2000 redovisas i SCB:s publicering dels de oreviderade fastställda totalindextalen och dels reviderade s.k. *skuggindextal* för KPI totalt samt reviderade index-

tal för produktgrupper, konsistenta med skuggindexetalen. I tabell 19.2 sker för KPI totalt enbart redovisning av skuggindexetal.

Jordbrukets prisindex

Innan livsmedelsråvaran blivit en konsumtionsduglig produkt skall den passera de olika leden i livsmedelskedjan, där den undergår olika slag av prishöjande bearbetningar och förändringar. Härtill kommer kostnaden för distributionen av varan. Det pris som primärproducenten får ut för sin produkt är alltså betydligt lägre än priset för den slutlige konsumenten.

På jordbruksområdet administrerar Jordbruksverket ett indexsystem med syfte att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Även indexetal avseende prisutvecklingen på jordbrukets produktionsmedel ingår i systemet. Beräkningarna har fr.o.m. 2004 år 2000 som basår (tidigare 1995). Indexetalen beräknas per månad. Indexsystemet beskrivs utförligt i kapitel 10.

Annan publicering

Prisstatistik publiceras varje år av SCB i Statistiska meddelanden, senast PR 15 SM 0601 "Konsumentprisindex 1830–2005".

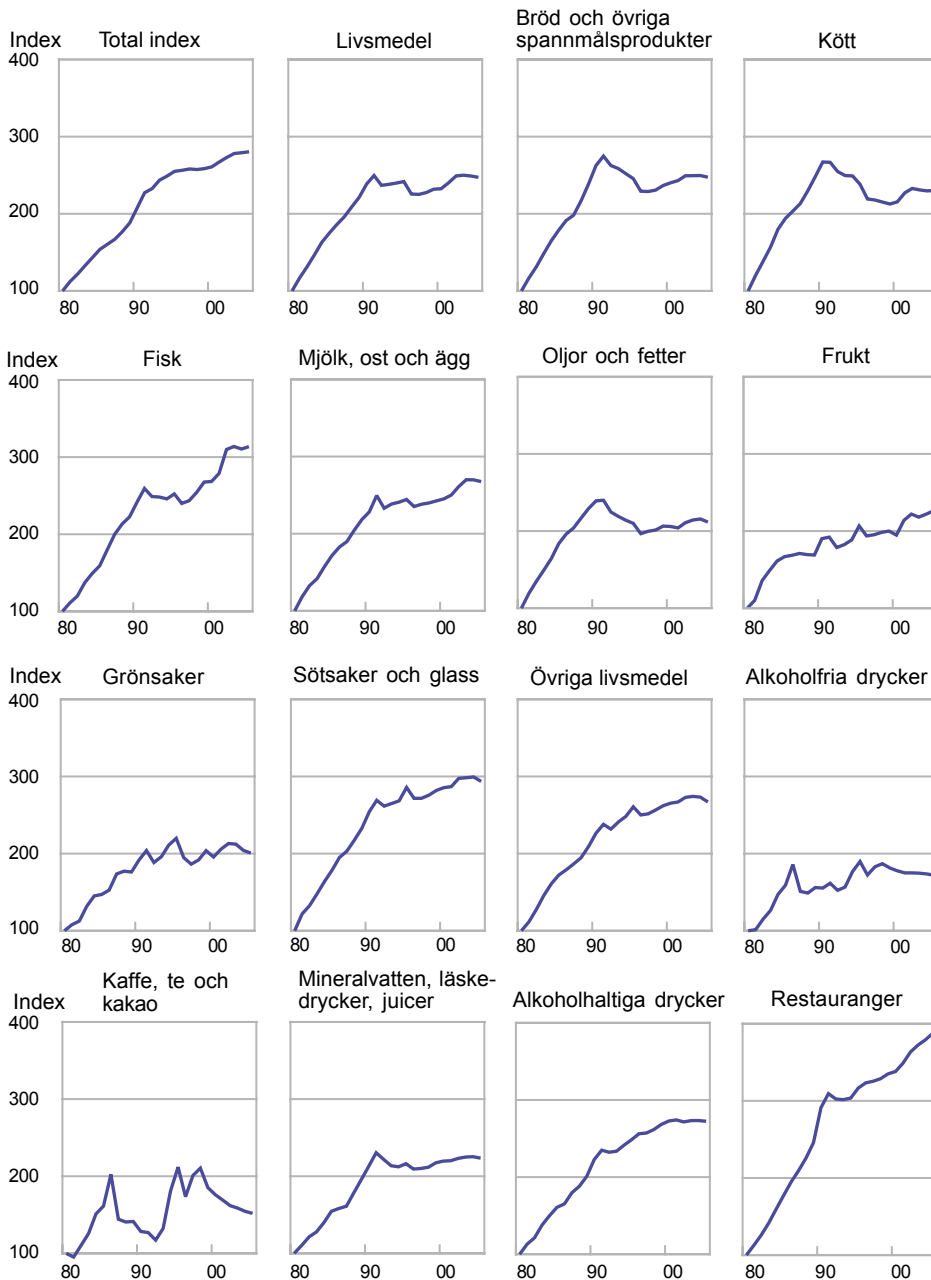
Konsumentprisindex redovisas månatligen och publiceras av SCB i Statistiska meddelanden i serie PR 14, "Konsumentprisindex". Publicering sker också i databas som kan nås från SCB:s webbplats www.scb.se.

I serie JO 46 publiceras "Prisindex på livsmedelsområdet, årsstatistik". Fr.o.m. 2002 publiceras månadsstatistik i Statistiska meddelanden serie JO 49 "Prisindex och priser inom livsmedelsområdet". Fram t.o.m. 2001 publicerades indexberäkningar i publikationsserien "Priser, prisindex, produktion och utrikeshandel inom livsmedelsområdet – Månadsstatistik". Publicering sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se.

Diagram 19A

Konsumentprisindex 1980–2005 (1980 = 100)

Consumer Price Index

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.1**Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr***Average yearly retail prices for selected foods*

	Kvantitet	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vetemjöl	2 kg	8,90	9,30	9,40	9,50	9,60	9,90	9,50
Knäckebröd	400 g	13,30	13,40	13,90	15,10	15,10	14,90	15,40
Vetelängd	350 g	16,30	17,40	17,80	18,50	18,30	..	19,60
Nötkött, stek	1 kg	74,30	77,20	81,70	82,60	82,80	80,00	82,10
Nötkött, högrev	1 kg	57,80	58,10	63,40	63,20	62,70	62,30	67,30
Köttfärs, enbart av nöt	1 kg	43,70	43,90	51,50	51,50	52,40	50,60	54,10
Mellankalvstek	1 kg	101,30	118,90	117,90	129,80	132,00	109,90	111,80
Fläskkotlett	1 kg	52,00	56,60	56,50	56,90	56,00	53,70	55,50
Skinka, rökt, i skivor	1 kg	126,70	130,60	142,40	145,10	136,40	123,50	129,90
Blodpudding	1 kg	22,60	22,10	24,00	24,70	23,70	22,70	21,00
Falukorv	1 kg	40,40	40,60	43,40	43,50	38,90	33,40	32,50
Kyckling, djupfryst	1 kg	30,60	24,50	23,80	24,60	23,40	22,10	22,40
Sill/strömming, färsk	1 kg	33,50	33,60	36,50	41,90	39,90	41,60	44,10
Torskfilé, färsk	1 kg	83,90	89,60	97,40	113,90	119,30	109,00	114,50
Torskfilé, djupfryst	400 g	33,80	33,90	33,20	37,00	35,30	33,20	28,30
Mjök, 3 % fetthalt	1 l	6,30	6,40	6,60	6,90	7,30	7,20	7,20
Filmjök	1 l	7,40	7,60	7,70	8,10	8,60	8,50	8,50
Ägg, lösvikt	1 kg	18,30	18,80	18,40	19,90	21,70	23,10	21,50
Ost, herrgårds-	1 kg	62,40	62,60	62,00	64,90	67,70	66,40	66,40
Smör	500 g	21,40	21,70	21,50	22,30	22,70	22,80	22,40
Hushållsmargarin	500 g	11,50	11,80	12,00	12,00	12,60	12,60	11,90
Potatis	2 kg	16,50	14,20	14,80	16,20	17,00	17,10	15,60
Morötter, tvättade	500 g	6,30	5,60	6,40	6,90	6,70	6,50	6,50
Lök, gul	1 kg	6,40	5,80	7,30	8,80	8,00	8,50	7,80
Tomater	1 kg	19,60	22,10	21,50	26,10	25,70	21,70	24,00
Gurka	1 kg	17,90	20,60	20,30	21,20	22,00	19,00	21,00
Salladskål	1 kg	14,20	12,30	15,40	18,80	17,80	16,80	18,20
Apelsiner	1 kg	11,50	10,70	13,10	13,40	13,80	14,40	13,80
Päron	1 kg	13,30	13,70	15,40	16,60	16,30	16,80	16,00
Kaffe	500 g	31,90	30,50	28,80	27,30	26,20	25,00	24,60
Strösocker	1 kg	9,55	9,45	9,60	9,95	10,10	10,05	9,85
Läskedryck	1/3 l	3,50	3,50	3,60	3,70	3,50	3,40	3,30
Renat brännvin	1/1 but.	199,70	201,70	204,00	204,00	204,00	205,00	..
Öl, klass II, 3,5 %	1/2 l0	9,50	9,80	9,90	10,30	10,40	10,50	..

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2**Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindexantal¹ (1980=100)***Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers*

	Total- index	Varav									
		Livs- medel	Varav								
			Bröd och övriga spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjök, ost och ägg	Oljor och fetter	Frukt	Grön- saker	Söt- saker och glass	Övriga livs- medel
2005	280,4	247,3	247,4	230,2	313,5	267,5	211,6	226,4	200,7	293,6	266,9
2004	279,1	248,9	249,5	229,6	310,4	269,8	215,6	221,8	204,2	299,4	273,3
2003	278,1	250,0	249,3	230,9	313,7	269,9	214,3	218,0	212,2	298,3	274,2
2002	272,9	249,0	249,2	232,8	309,8	261,1	210,9	221,9	213,1	297,5	272,9
2001	267,1	240,2	243,0	227,0	278,9	250,1	204,1	213,7	205,8	286,8	266,9
2000	260,8	232,4	240,1	215,5	268,4	245,1	205,9	194,7	195,5	285,5	265,4
1999	258,5	231,8	236,6	212,6	267,6	242,6	206,4	200,0	203,8	282,0	262,0
1998	257,3	227,4	230,7	215,2	254,2	239,8	201,3	198,2	191,8	275,7	256,5
1997	258,0	225,1	228,8	217,8	243,5	238,2	199,6	195,2	186,3	271,7	251,6
1996	256,3	225,6	229,2	219,2	239,9	235,2	196,5	193,6	194,7	271,7	250,1
1995	254,9	241,8	245,5	238,2	252,2	244,4	209,9	206,6	219,8	285,8	260,7
1994	248,8	239,8	251,9	249,0	245,8	240,9	214,0	188,4	211,1	268,4	248,2
1993	243,6	238,1	258,6	249,5	248,2	238,5	218,9	182,3	196,0	264,9	240,9
1992	232,6	236,8	262,5	254,7	248,8	233,0	224,6	178,6	188,4	261,5	231,8
1990	207,6	238,5	262,5	267,1	241,6	228,2	239,1	190,1	191,6	254,3	226,5
1985	153,8	175,0	178,7	194,0	159,2	171,7	183,6	166,7	147,1	178,3	172,1

1) Benämningen "skuggindexantal" indikerar att indextalen kan revideras i efterhand.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2 (forts.)

	Alkohol- fria drycker	Kaffe, te och kakao	Mine- ral- vat- ten, läske- drycker, juicer	Alkohol- haltiga drycker	Varav Sprit- drycker	Vin	Öl	Res- tau- rang- er
2005	171,9	151,8	223,4	272,4	291,0	285,5	239,8	387,8
2004	173,6	154,4	225,3	273,3	291,4	283,6	245,1	379,1
2003	174,6	158,6	224,8	273,3	290,9	279,1	250,8	372,2
2002	175,0	161,9	223,1	271,5	290,1	276,9	248,9	363,3
2001	175,0	169,0	220,1	274,1	288,0	288,2	245,4	348,9
2000	177,8	176,0	219,6	272,7	284,4	290,1	242,3	338,1
1999	181,3	185,2	217,4	268,3	279,0	283,0	241,7	335,0
1998	186,9	210,4	211,7	261,7	273,9	271,1	239,7	328,7
1997	182,9	201,0	210,0	257,1	267,2	263,4	240,0	325,4
1996	172,3	173,5	209,3	256,2	260,6	259,9	248,0	323,3
1995	189,7	211,8	216,2	248,4	251,7	250,9	242,5	316,6
1994	176,8	181,0	212,2	241,5	246,1	235,1	242,7	303,6
1993	156,6	132,2	213,6	233,6	231,3	224,7	245,7	301,5
1992	152,4	117,2	221,7	232,2	225,8	222,9	250,1	302,4
1990	155,3	128,4	212,8	222,8	217,0	217,5	236,0	291,2
1985	158,9	161,3	154,5	160,9	159,2	164,2	157,5	177,5

Tabell 19.3**Prisindex inom livsmedelsområdet (2000=100)***Price index numbers in the food sector*

		2000	2002	2003	2004	2005
Produktionsmedelsprisindex ¹	PM-index	100,0	107,1	109,3	113,4	115,3
Avräkningsprisindex ¹	A-index	100,0	102,1	100,6	99,2	97,8
Producentprisindex för livsmedels- industrin, jordbruksreglerade livsmedel	PPI-J	100,0	108,6	109,9	109,6	109,4
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms	KPI-J inkl. moms	100,0	105,5	106,5	106,5	105,5
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, exkl. moms	KPI-J exkl. moms	100,0	105,5	106,5	106,5	105,5
Konsumentprisindex för ej jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms		100,0	107,1	106,7	105,7	105,3
Konsumentprisindex för livsmedel, inkl. moms		100,0	106,2	106,6	106,1	105,4
Konsumentprisindex totalt, exkl jordbruks- reglerade livsmedel		100,0	104,6	106,7	107,1	107,7
Konsumentprisindex totalt	KPI	100,0	104,6	106,6	107,0	107,5

1) Revidering av tidsseriens index 2002.

Källa: Jordbruksverket.

20 Internationella uppgifter om livsmedel

I kapitel 20 redovisas konsumtion och självförsörjelsegrad för vissa livsmedel samt uppgifter från Eurostats paritetstalsberäkningar. Dessa möjliggör jämförelser mellan länder vad avser konsumtionsvolym, prisnivåer, prisutveckling m.m. Dessutom redovisas uppgifter om mervärdesskatter i olika länder.

Sammanfattning

Konsumtion

I **tabell 20.1** redovisas konsumtionen per person samt självförsörjningsgraden för vissa livsmedel år 2003. Det framgår att skillnaderna mellan länderna är stor. Finland, Irland, Sverige och Storbritannien har den högsta förbrukningen av konsumtionsmjölk och Grekland och Italien den lägsta. I fråga om grädder och smör har Grekland, Italien, Spanien, Nederländerna och Portugal den lägsta konsumtionen. Frankrike, Grekland och Danmark ligger högst vad avser ostkonsumtionen. Storbritannien och Finland har lägre total köttkonsumtion än övriga medlemsländer.

Flera länder är för alla eller de flesta av de redovisade livsmedlen mer än självförsörjande. Grekland och Storbritannien är dock inte för något av livsmedlen helt självförsörjande. De högsta siffrorna för självförsörjningsgrad redovisas av Irland för smör (1 000 %), nötkött (819 %) och ost (448 %) samt av Danmark för griskött (455 %) och ost (247 %) och av Nederländerna för griskött (227 %) och ost (208 %). De lägsta siffrorna redovisas av Grekland för nötkött (27 %) och smör (22 %).

Priser och prisutveckling på livsmedel är en fråga av hög rang i den livsmedelspolitiska debatten i olika länder. I **tabell 20.2** visas livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen i olika länder inom EU och en del andra länder år 2002. Tabellen visar att länder som t.ex. Litauen, Lettland och Slovakien

har betydligt högre livsmedelandelar än övriga EU-länder. För Irland och Storbritannien var livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen lägst inom EU. För Sverige redovisas 8,7 % av den individuella privata konsumtionen bestående av livsmedelskonsumtion, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet, 10,6 %.

Estland, Ungern, Lettland och Irland har – i kvantitativa termer – den lägsta konsumtionen av livsmedel inom EU räknat per invånare. Sverige har framför allt en låg konsumtion av kött och ”bröd och spannmålsprodukter” där genomsnittet för EU var närmare 30 % högre än i Sverige år 2002 (**tabell 20.3 och figur 20A**).

Prisnivåer

Livsmedelspriserna var år 2003 omkring 23 % högre i Sverige än inom EU. Sverige hade genomgående högre priser än EU. Största skillnaderna mellan de svenska priserna och EU:s var för alkoholhaltiga drycker, 51 %. Även för tobak var prisskillnaden stor, ca. 28 %. Av de nordiska länderna var det lägst priser i Sverige och Finland (**tabell 20.4**).

Den allmänna prisnivån i Sverige var 2004 26 % högre än genomsnittet för OECD-länderna. Prisskillnaden var betydligt större tidigare. Exempelvis under 1990-talet var skillnaden 43 % (**tabell 20.5**).

Prisutveckling

Sedan 1996 har de svenska livsmedelspriserna

liksom för EU stigit med 11,7 %. Inom EU har Grekland och Irland haft den kraftigaste ökningen av livsmedelspriserna, 33 respektive 29 %. Av samtliga länder har Tyskland och Storbritannien haft den långsammaste prisutveckling på livsmedel, 10,7 resp. 11,2 %.

Den allmänna prisutvecklingen har i Sverige varit ungefär som inom EU, 12,3 respektive 13,4 % (tabell 20.6 och figur 20B).

Mervärdeskatter

Sverige har tillsammans med Danmark den högsta basskattesatsen för moms inom EU, 25 %. Sverige kommer dock först på tredje plats när det gäller livsmedelsmoms. Här är den svenska skattesatsen 12 % som kan jämföras med Danmarks 25 % och Finlands 17 %. I Europaperspektiv är dock livsmedelsmomsen ändå hög i Sverige. Högst livsmedelsmoms i övrigt inom EU har Slovakien, 19 %. För resterande länder varierar skattesatsen mellan 0 % (Storbritannien) och 18 % (Estland).

Många länder inom EU har högre moms på alkoholhaltiga drycker än på övriga livsmedel. Nästan genomgående ligger den på basskattesatsens nivå, dvs. för Sveriges del på 25 % (tabell 20.7).

Om statistiken

Allmänt

Paritetstal för köpkraft

För att jämföra den ekonomiska aktivitetsnivån i olika länder används vanligen något mått som baseras på bruttonationalprodukten per capita. Detta mått räknas sedan om till en gemensam valuta för att medge jämförelser. De kraftiga svängningarna i valutakurser under senare år har dock gjort att en direkt omräkning utifrån kurserna på olika valutor inte speglar faktiska förändringar i köpkraft och ekonomisk aktivitetsnivå inom enskilda länder.

I syfte att åstadkomma ett mer rättvisande mått på köpkraften i olika länder genomför bl.a. OECD och Eurostat beräkningar av paritetstal för köpkraft (Purchasing Power Parities, PPP).

En köpkraftsparitet mellan två valutor definieras som kvoten mellan de belopp som i respektive land behövs för att köpa samma mängd varor och tjänster i de båda länderna. PPP kan beräknas för enskilda varor, varugrupper och större aggregat av poster, t.ex. BNP.

Två olika metoder

Köpkraftspariteterna redovisas genomgående enligt två olika grupperingar. Den ena är den som tillämpas i FN:s system för nationalräkenskaper (SNA, System of National Accounts). Den andra tillämpas i FN:s projekt för internationella jämförelser (ICP, International Comparison Project). Metoderna skiljer sig åt främst vad beträffar behandlingen av offentlig konsumtion. I ICP-klassifikationen har den offentliga sektorns utgifter för sådana tjänster som hushållen konsumerar individuellt dragits av från offentlig konsumtion och lagts till hushållens individuella konsumtion. I det följande sker redovisning både utifrån ICP- och SNA-klassifikationen. Den förra lämpar sig bäst vid jämförelser av hushållens totala förbrukning medan den senare skall användas då man vill jämföra vad hushållen köpt.

Köpkraftsparitetsundersökningar

Sverige deltog i det av OECD administrerade PPP-projektet under perioden 1985–1990. Uppgifter lämnades om medelpriser avseende de olika produktområden, som ingår i BNP. Redan vid denna tid administrerade EU:s statistiska kontor (Eurostat) motsvarande beräkningar för EU:s medlemsstater samt för vissa andra länder. Sedan 1991 ingår Sverige i det av Eurostat administrerade projektarbetet.

Köpkraftsparitetsundersökningarnas kvalitet bestäms till stor del av de internationella specifikationerna och metodlösningarna. Av stor vikt är att uppnå och vidmakthålla en enhetlig tillämpning av de lösningar som valts. Undersökningarna anses i de här avseendena numera vara tämligen väl etablerade.

För volymindexberäkningarna anses den allvarligaste felkällan vara brister i jämförbarhet mellan nationalräkenskapernas klassificeringar

i olika länder. För prisjämförelser är huvudproblemet att jämförbarheten påverkas av olikheter i varusortiment, t.ex. kvalitetsolikheter. Skillnader i de jämförda produkternas representativitet för konsumtionen i respektive land kan likaså verka snedvridande på resultaten. Vid jämförelser för små produktgrupper kan också urvalsfelen vara besvärande.

Sammanfattningsvis ger beräkningar av köpkraftspariteter möjligheter att jämföra olika länder i första hand vad avser konsumtion och prisnivåer.

Konsumtion

I **tabell 20.1** redovisas konsumtionen i kg per person av vissa animalieprodukter. Statistiken baseras på varubalansberäkningar och är i princip ingen paritetstalsprodukt.

I **tabell 20.3** visas konsumtionsvolymen per invånare i olika länder varvid EU-25 satts till 100. Eftersom jämförelsen baseras på reala värden i internationella priser uttrycker indextalen skillnader i konsumerade kvantiteter. Avvikelserna från 100 anger hur mycket mindre eller större i procent som konsumtionen av en viss livsmedelsprodukt är i ett visst land jämfört med EU-25.

Prisnivåer

Prisnivåindex definieras som kvoten mellan paritetstalet och växelkursen. Relationen köpkraftsparitet/växelkurs ger uttryck för hur dyrt/billigt ett land är i förhållande till ett annat land.

Om t.ex. en chokladkaka i Norge kostar 10 norska kronor och motsvarande kaka i Sverige 15 svenska kronor blir köpkraftspariteten $15/10=1,5$. Om vi på ett växlingskontor får betala säg 130 svenska kronor för 100 norska kan växelpariteten uttryckas som $130/100=1,3$. Vi får alltså betala mer för chokladkakan i Sverige än vad som är motiverat med tanke på växelkursen. Prisnivåindex blir $1,5/1,3 * 100=115$, dvs. chokladkakan är 15 % dyrare i Sverige än i Norge.

I **tabell 20.4** anges med indextal hur mycket

priserna på olika livsmedel avvek från EU-25:s i olika länder år 2003.

Som komplement till redovisningen av prisnivåerna i **tabell 20.4** visas i **tabell 20.5** prisnivåindex för olika länder inom OECD från 1990 till 2004.

Prisutveckling

Ett av Maastricht-fördragets s.k. konvergenskrav för medlemskap i den europeiska monetära unionen (EMU) är prisstabilitet. För att kunna avgöra om de olika EU-länderna uppfyller detta konvergenskrav krävs att konsumentprisutvecklingen kan jämföras mellan olika länder. Detta nödvändiggör en harmonisering av de olika ländernas konsumentprisindex.

Med 1996 som basår beräknas i detta syfte i Sverige, liksom i övriga länder, en ny index – Harmoniserad Index för Konsumentpriser (HIKP) – vars uppbyggnad bestäms i enlighet med indexens framtida användning som mått på inflationen uppfattad från ett centralbanksperspektiv. Nuvarande konsumentprisindex beräknas även fortsättningsvis och publiceras parallellt med den nya indexen.

I **tabell 20.6** jämförs den allmänna konsumentprisutvecklingen och prisutvecklingen för livsmedel enligt HIKP för EU-länderna samt Norge och Island.

Annan publicering

Uppgifterna i tabell 20.1 är hämtade ifrån EU:s databaser, tema Agriculture and Fisheries. Eurostat redovisade varje år paritetstalsberäkningarna i en särskild rapport, senast i "Purchasing power parities and related economic indicators – Results for 1998" Eurostat, 2000 Edition. Resultat för senare år har endast publicerats elektroniskt. Tabellerna 20.2–20.4 baseras därför på uppgifter hämtade från EUROSTATS databas NewCronos.

Uppgifterna i tabell 20.4 kan även hämtas från SCB:s databaser som är tillgängligt kostnadsfritt på SCB:s webbplats www.scb.se under Priser och konsumtion.

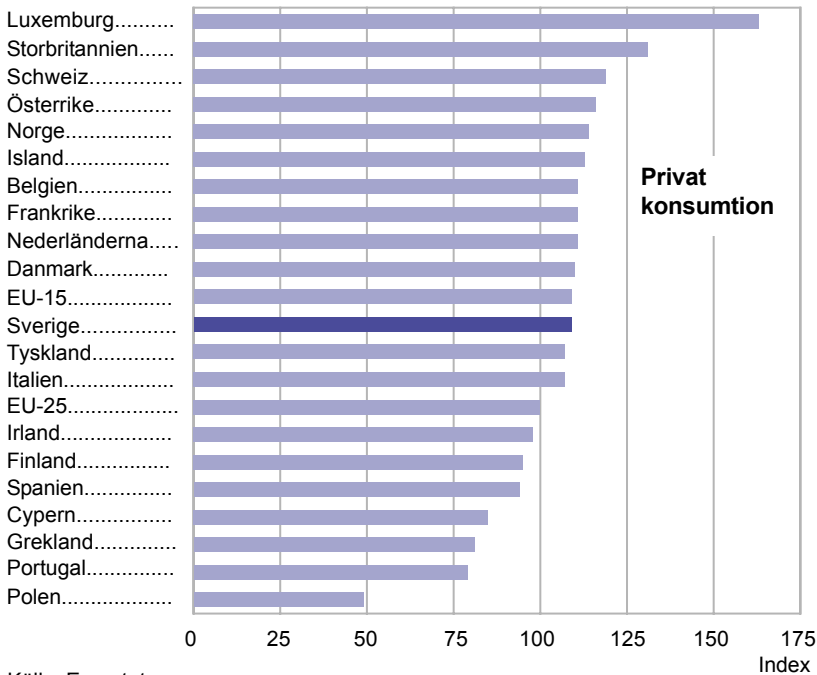
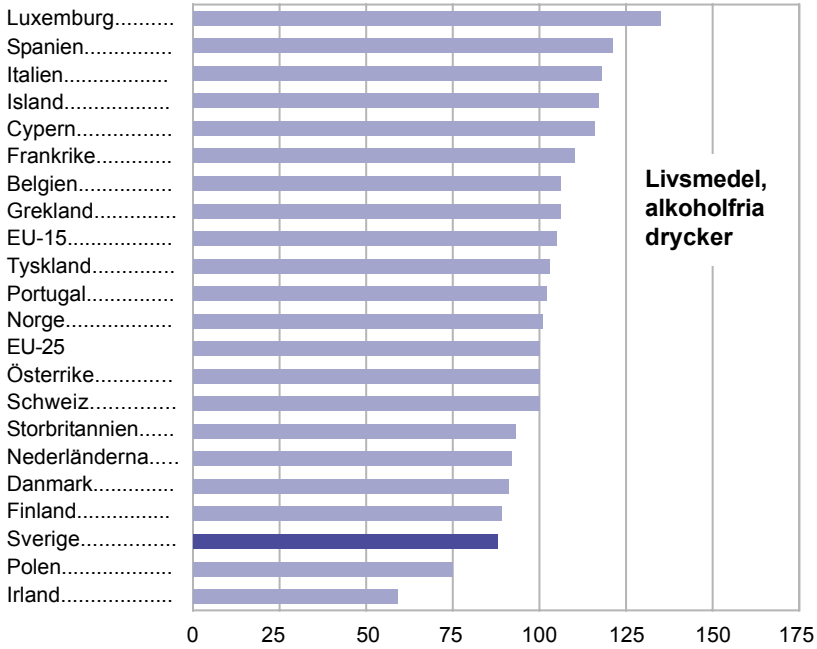
Uppgifterna i tabell 20.5 har hämtats via personligt meddelande från OECD.

Uppgifterna i tabell 20.6 grundas på statistik publicerad av SCB i Statistiska meddelanden PR 15 SM 05 01 "Konsumentprisindex 1830–2004". Indextalen publiceras även av Eurostat.

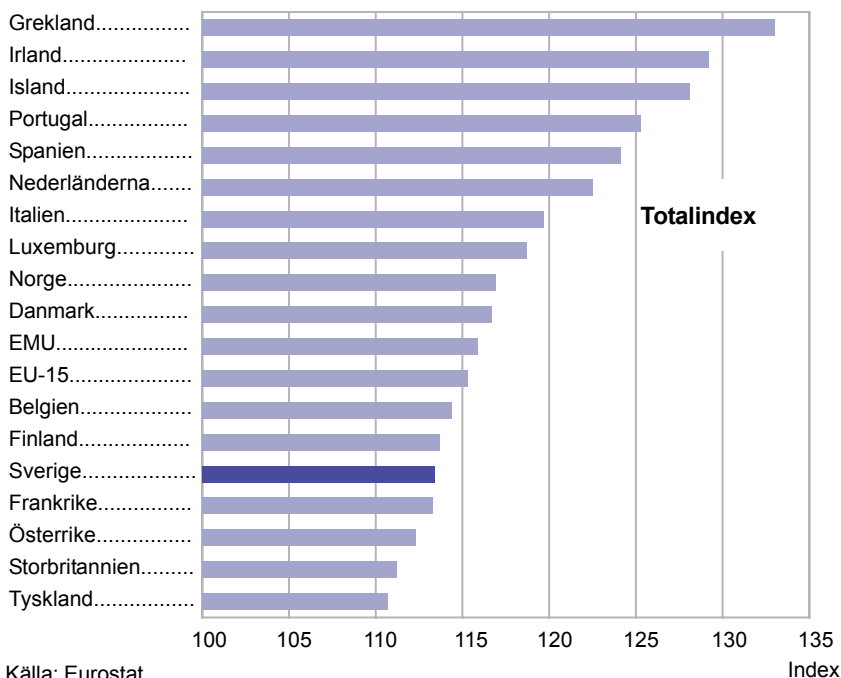
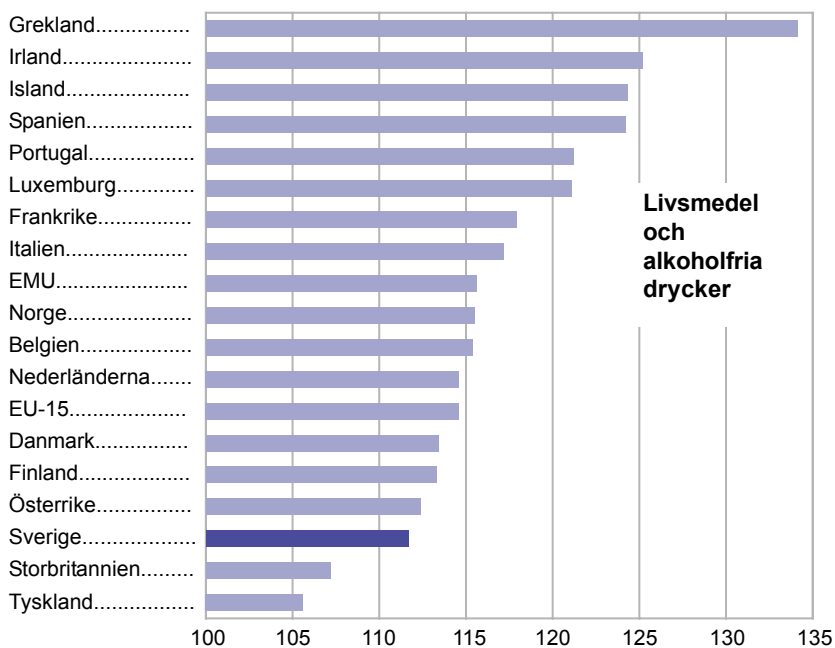
Uppgifter om mervärdesskatter i olika länder (tabell 20.7) redovisas varje år av EU-kommissionen i en särskild promemoria, senast i "VAT-rates applied in the member states of the community. Situation at 1st February 2006". Det påpekas att den är baserad på uppgifter som lämnats av medlemsländerna och att kommissionen inte kan garantera för riktigheten i uppgifterna.

Figur 20A
Indextal för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2002 (EU-25=100)

Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

Källa: Eurostat.

Figur 20B**Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2004 för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100)***Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland*

Källa: Eurostat.

Index

Tabell 20.1**Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 2003, kg per person respektive procent***Human consumption and self sufficiency for certain food products*

Land	Konsumtionsmjölk	Grädde	Smör	Ost	Kött totalt	Därav			Ägg
						Nötkött inklusive kalvkött	Griskött	Fjäderfä-kött	
<i>Konsumtion per person, kilo</i>									
Sverige	132	10	5	17	80	24	36	14	12
Belgien	65	8	5	10	107 ¹	22 ¹	52 ¹	21 ¹	14
Danmark	106	10	2	23	128	28	74	21	14 ²
Finland	158	6	7	18	72	18	33	16	9
Frankrike	74	5	8	25	105	27	37	24	15
Grekland	62	2	1	23	90	18	28	24	11
Irland	158	3	3	6	106 ¹	18 ¹	39 ¹	31 ¹	9
Italien	63	2	3	22	95	25	40	18	12
Luxemburg	..	..	..	..	97 ¹	33 ¹	44 ¹	12 ¹	0
Nederländerna	89	2	7 ³	19	83	19	43	19	13
Portugal	91	2	2	10	101	17	43	28	9
Spanien	108	2	1	10	134	16	67	34	18
Storbritannien	118	6	3	9	68	15	16	27	12
Tyskland	66	7	7	20	101	12	55	1	13
Österrike	88	8	5	18	98	19	57	18	14
EU-15	86	5	..	18	..	..	..	..	..
<i>Självförsörjningsgrad, procent</i>									
Sverige	100	97	119	81	82	67	90	85	90
Belgien	118	135	122	50	166 ¹	143 ¹	198 ¹	147 ¹	115
Danmark	99	120	126	247	329	100	455	180	81
Finland	100	101	151	105	108	100	113	101	116
Frankrike	101	114	90	118	111	114	105	140	98
Grekland	90	51	22	88	54	27	44	67	97
Irland	96	100	1 000	448	272 ¹	819 ¹	163 ¹	100 ¹	84
Italien	91 ¹	93 ¹	73 ¹	90 ¹	76	64	67	107	108
Luxemburg	..	..	..	..	66 ¹	109 ¹	56 ¹	0 ¹	..
Nederländerna	88	128	153 ³	208	188	114	227	161	193
Portugal	107	100	137	79	74	57	67	93	105
Spanien	97	84	132	79	110	98	119	97	114
Storbritannien	100	99	69	61	87	75	72	99	88
Tyskland	112	107	83	104	94	126	90	56	71
Österrike	118	94	83	95	110	142	104	78	74
EU-15	..	..	..	..	..	..	..	..	..

1) Avser 2002.

2) Avser 2001.

3) Avser 1999.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.2**Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2002, procent***Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries***ICP-klassificering**

	Livs- medel och alkoholfria drycker	Bekläd- nads- artiklar och skor	Bostad, bränsle, elström	Övrigt	Total indi- viduell pri- vat kon- sumtion	Andel av BNP, %
Sverige	8,7	3,9	19,8	67,6	100	68,1
Belgien	10,3	4,2	17,9	67,6	100	68,0
Cypern	16,4	7,7	14,2	61,7	100	74,1
Danmark	8,8	3,6	20,3	67,3	100	65,9
Estland	19,7	5,6	21,4	53,3	100	67,1
Finland	9,7	3,5	19,2	67,6	100	64,9
Frankrike	11,6	3,7	19,7	65,0	100	69,2
Grekland	15,6	10,2	15,4	58,8	100	73,5
Irland	6,3	4,9	17,2	71,6	100	54,0
Island	13,6	4,2	14,6	67,6	100	71,1
Italien	12,3	7,8	16,7	63,2	100	71,9
Lettland	21,1	6,4	18,4	54,1	100	73,1
Litauen	24,4	5,2	14,7	55,7	100	76,1
Luxemburg	8,9	4,5	20,2	66,4	100	52,9
Malta	18,6	6,0	9,2	66,2	100	73,3
Nederländerna	8,6	4,6	16,5	70,3	100	63,0
Norge	10,5	4,3	15,2	70,0	100	57,7
Polen	17,7	4,0	21,5	56,8	100	75,0
Portugal	15,7	6,0	9,1	69,2	100	74,0
Schweiz	9,6	3,7	20,7	66,0	100	66,6
Slovakien	19,1	3,7	20,0	57,2	100	66,5
Slovenien	14,5	5,3	17,0	63,2	100	66,5
Spanien	14,3	5,7	13,0	67,0	100	68,2
Storbritannien	7,5	4,8	14,5	73,2	100	78,5
Tjeckien	14,5	4,5	19,0	62,0	100	62,7
Tyskland	9,7	4,8	19,6	65,9	100	70,2
Ungern	15,7	3,7	14,9	65,7	100	66,2
Österrike	9,1	5,7	16,6	68,6	100	67,1
EU-15	10,3	5,1	17,2	67,4	100	70,7
EU-25	10,6	5,1	17,3	67,0	100	70,7

Källa: Eurostat.

Tabell 20.3

Indextal¹ för hushållens individuella konsumtion per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2002 (EU-25=100)

Indices of real value per head of individual consumption by households at international prices for EU-countries and some other countries

ICP-klassificering

	Privat kon- sum- tion	Livs- medel, alkohol- fria drycker	Livs- medel	Bröd, spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjök, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grön- saker, pota- tis	Andra livs- medel
Sverige	109	88	88	77	74	100	111	76	95	90
Belgien	111	106	103	115	110	105	84	84	95	102
Bulgarien	31	44	47	58	51	8	34	44	81	18
Cypern	85	116	116	122	135	87	113	111	148	52
Danmark	110	91	88	77	88	59	103	89	70	127
Estland	46	61	64	66	76	39	80	68	47	59
Finland	95	89	88	80	76	67	125	72	90	94
Frankrike	111	110	110	96	120	139	114	85	106	100
Grekland	81	106	110	55	116	82	109	159	178	79
Irland	98	59	56	70	65	26	39	44	61	46
Island	113	117	105	90	95	170	113	81	72	160
Italien	107	118	119	137	115	147	106	204	120	78
Lettland	41	59	62	64	66	48	70	68	64	43
Litauen	48	80	83	113	93	56	94	100	50	78
Luxemburg	163	135	123	168	105	130	146	118	89	125
Malta	76	109	110	152	119	93	95	49	130	64
Nederländerna	111	92	91	92	66	56	91	67	99	158
Norge	114	101	97	64	85	165	108	74	80	144
Polen	49	75	77	63	96	25	68	75	77	98
Portugal	79	102	106	114	104	245	79	151	114	40
Rumänien	32	61	65	48	116	6	25	48	117	15
Schweiz	119	100	98	107	70	45	139	81	108	129
Slovakien	53	69	70	80	88	14	83	95	61	52
Slovenien	71	78	78	85	86	36	94	75	70	65
Spanien	94	121	123	91	142	259	103	152	135	56
Storbritannien	131	93	91	105	82	64	82	63	104	102
Tjeckien	64	73	73	85	86	25	81	87	66	57
Turkiet	28	46	49	76	36	10	35	73	85	26
Tyskland	107	103	102	113	89	60	124	58	83	153
Ungern	59	65	62	69	70	8	74	81	57	51
Österrike	116	100	96	103	72	36	111	114	100	139
EU-15	109	105	105	105	102	115	105	104	106	104
EU-25	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Indextalen återspeglar enbart volymskillnader mellan de olika länderna eftersom omräkning med paritetstal eliminerat skillnaderna i prisnivå mellan länderna.

2) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa drycker behandlas i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.3 (forts.)

	Alkohol-fria drycker	Alkoholhaltiga drycker ²	Tobak	Restauranger, caféer, hotell
Sverige	95	100	69	51
Belgien	142	137	97	65
Bulgarien	14	28	24	34
Cypern	117	101	131	134
Danmark	123	121	98	55
Estland	38	82	132	23
Finland	95	139	65	61
Frankrike	107	116	85	100
Grekland	62	42	180	167
Irland	88	110	123	171
Island	241	88	80	74
Italien	100	49	106	115
Lettland	30	62	71	17
Litauen	47	86	38	13
Luxemburg	268	407	1 181	168
Malta	102	30	86	132
Nederländerna	99	89	98	68
Norge	145	77	64	62
Polen	54	64	61	14
Portugal	66	56	112	87
Rumänien	23	63	18	17
Schweiz	124	193	137	111
Slovakien	53	76	45	56
Slovenien	87	88	118	59
Spanien	98	58	143	215
Storbritannien	113	92	72	150
Tjeckien	75	124	130	49
Turkiet	24	3	75	17
Tyskland	119	170	113	67
Ungern	99	131	92	31
Österrike	144	89	115	162
EU-15	107	103	105	114
EU-25	100	100	100	100

Tabell 20.4

Prisnivåindex¹ för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2003 för EU-länderna och de nordiska länderna (EU-25=100)

Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and the nordic countries (EU-25=100)

SNA-klassificering

	Privat kon- sum- tion	Livs- me- del	Bröd, spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjöl- k, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grön- saker, potatis	Andra livs- medel
Sverige	122	123	131	122	110	114	127	124	134
Belgien	105	107	103	123	121	101	100	102	95
Bulgarien	36	52	40	48	59	76	68	47	57
Cypern	96	99	106	76	117	120	106	94	133
Danmark	140	137	149	142	119	110	128	140	158
Estland	55	66	60	62	60	71	78	68	74
Finland	124	122	140	120	104	106	116	136	117
Frankrike	103	114	113	125	117	110	112	117	98
Grekland	81	90	93	77	99	116	115	76	109
Irland	124	124	121	119	120	128	97	140	127
Island	133	156	177	155	125	153	153	159	155
Italien	103	115	106	113	124	126	110	120	112
Lettland	48	61	54	54	59	69	79	63	70
Litauen	47	57	51	47	55	68	71	59	76
Luxemburg	114	118	116	129	122	105	110	134	108
Malta	70	82	80	69	92	92	91	84	95
Nederländerna	106	106	103	113	102	109	98	109	99
Norge	146	156	165	185	129	142	144	144	155
Polen	48	53	50	48	56	53	72	53	66
Portugal	87	93	99	82	98	107	105	82	113
Rumänien	36	50	47	42	61	71	73	47	62
Schweiz	143	158	147	218	148	131	179	142	144
Slovakien	45	58	48	51	66	67	80	56	72
Slovenien	76	91	98	88	90	83	99	93	95
Spanien	86	84	103	72	76	87	88	87	92
Storbritannien	106	103	89	116	97	103	101	99	107
Tjeckien	51	59	49	54	62	65	78	62	69
Turkiet	51	68	55	73	69	94	84	52	92
Tyskland	112	106	109	117	113	93	93	107	102
Ungern	54	63	51	53	63	74	75	66	81
Österrike	108	111	122	120	101	97	113	110	106
EU-15	104	106	106	108	102	105	104	106	104
EU-25	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Indextalen speglar hur prisnivåerna i respektive länder i reala värden förhåller sig till motsvarande värde för EU-25.

2) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa varor behandlats i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: SCB, Konsumentprisindex och Eurostat.

Tabell 20.4 (forts.)

	Alkohol- fria dryc- ker	Alkohol- halt- iga dryc- ker ²	To- bak	Res- tau- rang- er, café- er, hotell
Sverige	129	151	128	127
Belgien	110	86	109	101
Bulgarien	69	54	28	35
Cypern	132	149	111	118
Danmark	173	131	141	147
Estland	80	89	42	73
Finland	133	180	124	131
Frankrike	96	87	125	94
Grekland	104	92	74	92
Irland	143	181	182	138
Island	160	216	179	186
Italien	104	102	89	107
Lettland	79	92	29	61
Litauen	69	83	32	63
Luxemburg	102	83	83	105
Malta	106	120	96	75
Nederländerna	98	99	97	105
Norge	165	250	233	168
Polen	66	87	36	61
Portugal	96	105	69	81
Rumänien	78	69	22	39
Schweiz	116	106	101	141
Slovakien	76	69	51	39
Slovenien	88	83	57	70
Spanien	75	77	73	92
Storbritannien	115	149	207	117
Tjeckien	78	79	51	49
Turkiet	80	164	40	49
Tyskland	102	88	104	92
Ungern	81	74	53	56
Österrike	95	91	102	105
EU-15	103	103	110	102
EU-25	100	100	100	100

Tabell 20.5**Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2004***Comparative price levels for total private consumption*

	1990 ¹	1995 ¹	1998 ¹	1999 ^{1,2}	2000 ¹	2001 ¹	2002 ¹	2003	2004*
Sverige	143	124	126	121	110	102	108	122	126
Australien	101	89	86	86	82	77	82	91	97
Belgien	109	113	105	105	92	89	91	102	108
Danmark	138	138	129	124	111	114	121	136	142
Finland	159	133	121	120	107	107	111	124	128
Frankrike	119	117	108	105	93	92	95	104	112
Grekland	77	82	84	84	73	74	73	83	88
Irland	107	98	103	104	97	101	109	124	128
Island	134	117	126	124	119	109	119	133	137
Italien	106	85	93	91	81	83	87	100	107
Japan	136	182	143	158	166	149	137	135	134
Kanada	102	80	84	82	87	87	87	90	92
Korea	68	77	55	65	74	70	74	73	73
Luxemburg	105	114	105	99	87	90	91	103	110
Mexiko	52	43	60	63	72	80	80	70	65
Nederländerna	103	109	102	101	90	90	94	105	109
Norge	142	130	128	126	116	120	133	143	141
Nya Zeeland	85	84	79	76	70	67	76	88	94
Polen	25	45	52	49	49	55	53	52	54
Portugal	66	73	73	72	64	65	68	86	89
Schweiz	138	154	136	137	123	128	131	139	140
Slovakien	–	39	42	39	38	39	40	49	57
Spanien	98	87	85	82	74	74	76	85	91
Storbritannien	97	88	107	108	102	99	99	102	110
Tjeckien	26	40	45	44	41	44	49	54	57
Turkiet	59	49	52	52	52	42	47	55	60
Tyskland	110	118	108	104	92	93	96	107	111
Ungern	–	43	45	45	42	45	51	58	64
USA	92	87	98	97	102	106	106	99	94
Österrike	108	116	106	101	88	89	94	104	108
OECD	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Hela serien har reviderats.

2) Avser "Actual consumption, benchmark year 1999".

Källa: OECD.

Tabell 20.6**Harmoniserat index för konsumentpriser 2003 och 2004 (HIKP) för EU-länderna samt Norge och Island (1996=100). Vissa huvudgrupper***Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and Norway and Iceland. Selected categories of foodstuffs*

	Livsmedel och alkoholfria drycker		Alkoholhaltiga drycker och tobak		Restaurang och logi		Totalt	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Sverige	111,9	111,7	117,6	118,4	117,6	120,1	112,3	113,4
Belgien	114,2	115,4	118,0	123,7	119,9	123,0	112,3	114,4
Danmark	114,6	113,4	109,3	103,9	119,4	122,4	115,6	116,7
Finland	112,4	113,3	113,0	100,9	120,5	121,6	113,5	113,7
Frankrike	117,3	117,9	134,3	153,5	117,3	120,6	110,7	113,3
Grekland	133,0	134,1	151,0	157,8	151,1	157,6	129,0	133,0
Irland	125,5	125,2	148,2	153,3	141,7	147,4	126,3	129,2
Island	123,0	124,3	150,3	152,6	137,6	141,2	125,2	128,1
Italien	114,8	117,2	125,2	135,0	126,4	130,2	117,0	119,7
Luxemburg	118,9	121,1	128,1	136,4	119,6	123,4	115,0	118,7
Nederländerna	118,8	114,6	130,2	139,7	128,8	131,3	120,8	122,5
Norge	113,4	115,5	136,3	146,5	127,1	130,0	116,2	116,9
Portugal	119,8	121,2	131,1	135,0	130,0	136,5	122,3	125,3
Spanien	119,5	124,2	143,1	149,3	132,1	137,4	120,5	124,1
Storbritannien	106,5	107,2	130,9	133,5	127,5	131,2	109,8	111,2
Tyskland	106,0	105,6	118,9	127,1	112,1	112,9	108,8	110,7
Österrike	110,5	112,4	116,1	118,2	116,5	119,4	110,2	112,3
EU-15	113,4	114,6	127,5	135,3	123,8	127,4	113,0	115,3
EMU-12	114,4	115,6	126,6	136,1	122,7	126,2	113,5	115,9
EU-15 samt Island och Norge	113,4	114,6	127,5	135,4	123,9	127,4	113,0	115,3

Källa: Eurostat.

Tabell 20.7

Mervärdeskattesatser inom EU den 1 februari 2006, procent

VAT rates in EU-countries at 1st February 2006, per cent

Land	Livsmedel	Drycker						Restau- ranger	Bas- skatte- sats ¹
		Sprit- dryc- ker	Vin	Öl	Mineral- vatten	Läske- drycker	Frukt- juicer		
Sverige	12 ²								
"	25	25	25	25	12	12	12	25	25
Belgien	6								
"	12								
"	21	21	21	21	21	21	21	21	21
Cypern	0								
"	5								
"	15	15	15	15	15	15	15	8 ³	15
Danmark	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Estland	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Finland	17	22	22	22	17	17	17	22	22
Frankrike	5,5								
"	19,6	19,6	19,6	19,6	5,5	5,5	5,5	19,6	19,6
Grekland	9	19	19	19	9	9	9	9	19
Irland	0								
"	4,4								
"	13,5	21	21	21	21	21	21	13,5	21
Italien	4								
"	10	20	20	20	20	20	20	10	20
Lettland	5 ⁴								
"	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Litauen	5								
"	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Luxemburg	3	15	12	15	3	3	3	3	15
Malta	0 ⁵	18	18	18	18	18	18	18	18
Nederländerna	6	19	19	19	6	6	6	6	19
Polen	3								
"	7	22	22	22	22	22	22	7	22
Portugal	5								
"	12								
"	21	21	12	21	12	5	5	12	21
Slovakien	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Slovenien	8,5	20	20	20	8,5	8,5	8,5	8,5	20
Spanien	4								
"	7	16	16	16	7	7	7	7	16
Storbritannien	0								
"	17,5	17,5	17,5	17,5	17,5	17,5	17,5	17,5	17,5
Tjeckien	5	19	19	19	5	5	5	19	19
Tyskland	7								
"	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Ungern	15	20	20	20	20	20	20	15 ⁶	20
"								25 ⁷	
Österrike	10	20	20	20	20	20	20	10 ⁸	20
"			12						

1) I en del länder är skattesatsen lägre i vissa regioner.

2) För folköl och lättöl i livsmedelsbutik är skattesatsen 12 %.

3) För alkoholhaltiga drycker 15 %.

4) Produkter för barn.

5) För vissa konfektyrer är skattesatsen 5 %.

6) Avser mat.

7) Avser dryck.

8) 10 % för mat, mjölk och choklad, 20 % för kaffe, te, andra alkoholhaltiga och icke alkoholhaltiga drycker.

Källa: Eurostat.

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbrukregistret (LBR), som infördes 1968 och är ett årligt register, används vid produktion av jordbruksstatistik och innehåller uppgifter om landets jordbruksföretag. Uppgiftsinsamlingen till registret var t.o.m. 1994 samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar. I samband med Sveriges inträde i EU 1995 fick registret i stort sett bara rollen som underlag för statistik på jordbruksområdet.

Statistiken ur registret har utnyttjats bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder inom jordbruksområdet, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Utöver den officiella statistik som publicerats har från registret framställts särskild regional statistik åt länsstyrelsernas lantbruksenheter (eller motsvarande).

Registrets omfattning

I LBR registreras fr.o.m. 2000 följande grupper av jordbruksföretag:

- a) företag med mer än 2 hektar åkermark,
- b) företag med högst 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar med nötkreatur, får, svin eller höns.
- c) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Tidigare ingick även vissa företag med enbart skogsmark. För varje jordbruksföretag ingår ett stort antal uppgifter i registret. De viktigaste är följande:

- företagarens namn, adress, personnummer och telefonnummer,
- åkerarealens användning och arealen betesmark,
- antal husdjur av olika slag,
- arealen skogsmark.

Uppgifterna i registret ska avse förhållandena en viss dag i början av juni respektive år. De år, då EU:s strukturundersökningar genomförs, ingår för en del jordbruksföretag också uppgifter om ägda/arrenderade arealer, maskiner, konstbevattning och sysselsättning på företaget

Uppgiftsinsamling

Fram t.o.m. 1995 insamlades uppgifter till LBR genom totalundersökningar, dvs. samtliga uppgifter samlades in från samtliga jordbruksföretag. Därefter har totalundersökningar genomförts endast de år då EU:s strukturundersökningar genomförts, d.v.s. åren 1997, 1999, 2003 och 2005. Övriga år har vissa uppgifter samlats in för ett urval av jordbruksföretag.

Fram t.o.m 1999 samlades alla uppgifter in till LBR genom postenkäter till jordbruksföretagen. Därefter har informationen i några av Jordbruksverkets administrativa register använts som underlag. Dessa register är i första hand registret för arealbaserade stöd (IAKS) och det centrala nötkreatursregistret (CDB). Utöver detta insamlas information till LBR genom kompletterande enkäter.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden

Län, kommun och församling

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län* och till en del även för *kommuner* och *församlingar*. De två sistnämnda redovisas dock inte i Jordbruksstatistisk årsbok.

Under årens lopp har ändringar av gränser skett och även delningar och sammanslagningar av områden. I allmänhet används i statistikredovisningen den indelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker ofta en omräkning till den senast gällande indelningen.

Naturliga jordbruksområden

Produktionsområden och riksområden

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t.ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de

naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 2000 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden.

Dessa kan i sin tur sammanföras till tre *riksområden*. De tre riksområdena sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena Götaland, Svealand och Norrland.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen nedan.

3 Riksområden

8 Produktionsområden

18 Produktionsområden

61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

01 Skåne-Hallands slättbygd

19 F.d. Kristianstads län, slättbygden

22 F.d. Malmöhus län, slättbygden

23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

02 Sydsvenska mellanbygden

10 Kalmar län, Kalmarslätten

16 Blekinge län, slättbygden

18 F.d. Kristianstads län, mellanbygden

21 F.d. Malmöhus län, mellanbygden

03 Öland och Gotland

13 Kalmar län, Öland

14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

04 Östgötaslätten

05 Östergötlands län, Östgötaslätten

05 Vänerslätten, del av

- 27 F.d. Älvsborgs län, slättbygden
  - 31 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
  - 32 F.d. Skaraborgs län, Falbygden
- 4 *Svealands slättbygder (Ss)*
- 05 Vänerslätten, del av
    - 35 Värmlands län, slättbygden
    - 62 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
  - 06 Mälar- och Hjälmärbbygden
    - 01 Stockholms län
    - 02 Uppsala län
    - 03 Södermanlands län
    - 40 Örebro län, slättbygden
    - 43 Västmanlands län, slättbygden
- 2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder**
- 5 *Götalands skogsbygder (Gsk)*
- 07 Sydsvenska höglandet
    - 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
    - 08 Jönköpings län
    - 09 Kronobergs län
    - 12 Kalmar län, skogsbygden
    - 15 Blekinge län, skogsbygden
    - 17 F.d. Kristianstads län, skogsbygden
    - 20 F.d. Malmöhus län, skogsbygden
    - 24 Hallands län, skogsbygden
    - 30 F.d. Älvsborgs län, södra höglandet
    - 34 F.d. Skaraborgs län, sydöstra höglandet
    - 61 F.d. Göteborgs och Bohus län, södra höglandet
  - 08 Östsvenska dalbygden
    - 07 Östergötlands län, södra kustlandet
    - 11 Kalmar län, norra kustlandet
  - 09 Västsvenska dalbygden
    - 25 Hallands län, norra Halland
    - 26 F.d. Göteborgs och Bohus län, utom södra höglandet
    - 28 F.d. Älvsborgs län, dalbygderna
- 6 *Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)*
- 10 Södra Bergslagen
    - 04 Östergötlands län, norra skogsbygden
    - 33 F.d. Skaraborgs län, nordöstra höglandet
    - 39 Örebro län, södra skogsbygden
  - 11 Västsvenska Dalsjöområdet
    - 29 F.d. Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
    - 36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
  - 12 Norra Bergslagen
    - 37 Värmlands län, Bergslagen
    - 41 Örebro län, Bergslagen
    - 42 Västmanlands län, Bergslagen
    - 44 Dalarns län, Bergslagen
  - 13 Östra Dalarna-Gästrikland
    - 45 Dalarnas län, östra Dalarna
    - 48 Gävleborgs län, Gästrikland
- 3 Norra Sverige**
- 7 *Nedre Norrland (Nn)*
- 14 Kustlandet i nedre Norrland
    - 49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
    - 51 Västernorrlands län, kustlandet
  - 16 Nordsvenska mellanbygden
    - 38 Värmlands län, norra Värmland
    - 46 Dalarnas län, mellanbygden
    - 50 Gävleborgs län, inlandet
    - 52 Västernorrlands län, inlandet
    - 55 Jämtlands län, mellanbygden
  - 17 Jämtländska silurområdet
    - 54 Jämtlands län, silurområdet
- 8 *Övre Norrland (Nö)*
- 15 Kustlandet i övre Norrland
    - 57 Västerbottens län, kustlandet
    - 59 Norrbottens län, kustlandet
  - 18 Fjäll- och moränbygden
    - 47 Dalarnas län, fjällbygden
    - 56 Jämtlands län, fjällbygden
    - 58 Västerbottens län, inlandet
    - 60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträfvats beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fem av dessa är fjällområden för vilka skördeuppgifter inte längre insamlas.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen i SKO. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Sedan 1996 är 170 församlingar delade på olika skördeområden.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna, t.ex. särskilda områden för administrering av stöden till jordbruket (stödområden).

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är den regionala indelningen som används inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av åtta riksområden och NUTS 3 av län. NUTS 2 områdena överensstämmer ej med våra åtta produktionsområden. Inom lantbruksstatistiken tillämpas NUTS 2 endast för rapportering till EU:s statistikbyrå (EUROSTAT).

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabell-del. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1998:1.

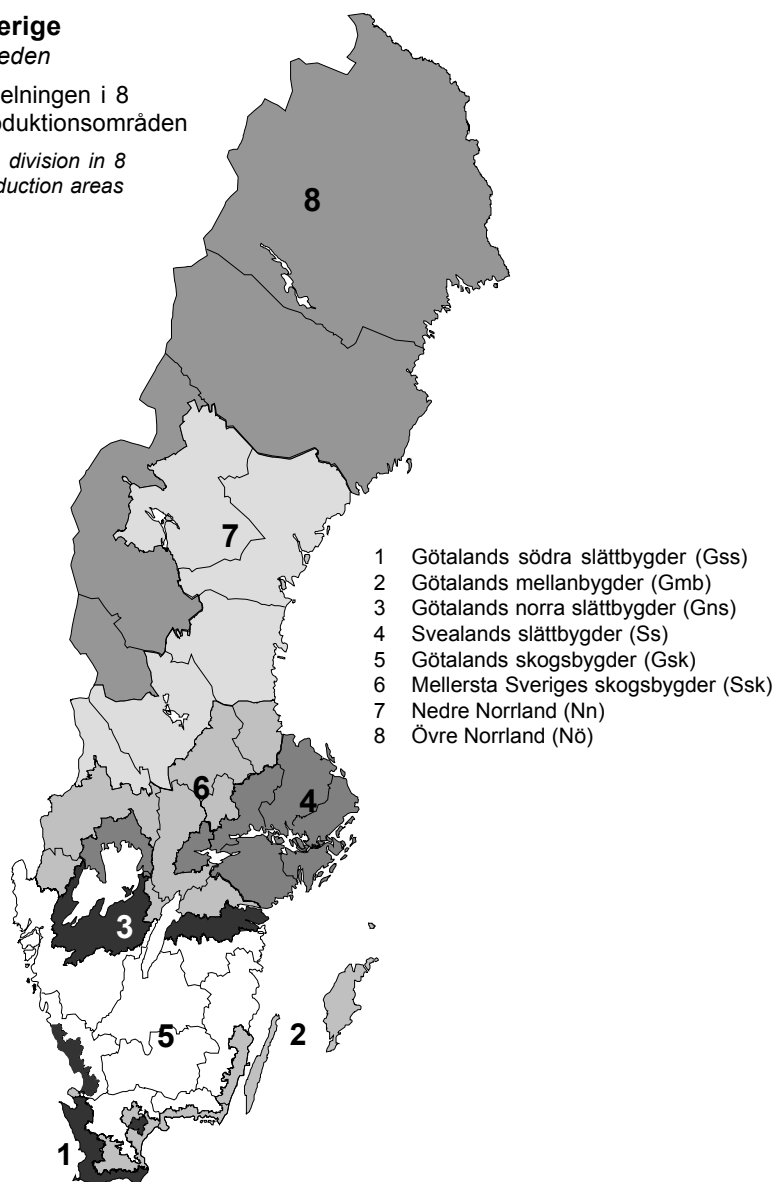
Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Sverige

Sweden

Indelningen i 8
produktionsområdenThe division in 8
production areas

Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation

Upplysningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om jordbruksstatistik i övrigt kan i första hand göras till Daniel Persson och Charlotta Olsson vid SCB:s avdelning för regioner och miljö i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är: SCB, 701 89 Örebro.

Kvalitetsdeklaration

När det gäller årsboksuppgifternas kvalitet hänvisas till:

- angivna källor
- sidan Statistik på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se
- SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksstatistikens organisation

År 1994 infördes ett nytt system för den statliga statistiken och begreppet *Sveriges officiella statistik (SOS)* fick en vidare innebörd. Det nya systemet innebär att ansvaret inklusive finansieringen för den officiella statistiken är decentraliserad. Ansvaret för ungefär hälften av den officiella statistik, är fördelat på 24 myndigheter.

Vid sidan av ansvaret för en del av den officiella statistiken har SCB ett övergripande ansvar för samordning och bevakning av systemet Sveriges officiella statistik (SOS).

Statistikansvarig myndighet för den jordbruksstatistik som ingår under statistikområdet Jord- och skogsbruk, fiske enligt Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100) är fr.o.m. 1999 Jordbruksverket.

Avgränsning av livsmedelssektorn

I merparten av den näringsgrensindelade statistiken i Sverige används Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) för klassificering av arbetsställen. Den baseras på den av FN utarbetade standarden ISIC (International Standard Industrial Classification). Den nuvarande standarden – SNI 2002 – har tillämpats sedan 2003 då den ersatte den tidigare standarden SNI 92.

De fyra första nivåerna i SNI 2002 är identiska med EU:s näringsgrensstandard NACE, Rev.1.1. För specifik svenska behov har gjorts en utbyggnad med en femte nivå.

SNI 2002 är en hierarkisk indelning med fem nivåer. Den första nivån anges av bokstäver, som i avdelning C och D även har en underavdelning utan att bilda en separat nivå. Den andra nivån (Huvudgruppen) anges med två

siffror med efterföljande punkt. De därpå följande nivåerna (Grupp, Undergrupp och Detaljgrupp) anges med vardera en siffra. En näringsgren kan entydigt identifieras utan angivande av avdelning/underavdelning.

Nedan redovisas de branscher enligt SNI 2002 (Avdelning/Underavdelning/Detaljgrupp) som har intresse för livsmedelsstatistiken. Redovisningen innebär inget slutligt ställningstagande till vilka branscher som skall anses konstituera ”livsmedelssektorn”.

I en särskild avdelning nedan redovisas branscher inom vilka verksamheter med anknytning till livsmedel kan förekomma utan att man därmed kan hänföra branschen till sektorn ”livsmedel”, t.ex. transportverksamhet och förpackningstillverkning.

”Livsmedelsbranscher” enligt SNI 2002

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
A	Jordbruk, jakt och skogsbruk
01.111	Spannmålsodling m.m.
01.112	Vallodling
01.113	Potatisodling
01.114	Socketbetsodling
01.115	Odling av jordbruksväxter, blandat
01.117	Odling av växter, blandat, mest jordbruksväxter
01.119	Övrig odling av jordbruksväxter
01.121	Odling av köksväxter på friland
01.123	Odling av köksväxter i växthus
01.125	Odling av köks-, prydnads- och plantskoleväxter, blandat
01.127	Odling av växter, blandat, mest köks-, prydnads- och plantskoleväxter
01.129	Svampodling m.m.

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
01.131	Frukt- och bärodling
01.137	Odling av växter, blandat, mest frukt och bär
01.139	Odling av kryddväxter m.m., bärplockning (vilda bär till försäljning)
01.211	Mjölproduktion
01.212	Nötköttsproduktion
01.213	Produktion av mjölk och nötkött, blandat
01.217	Husdjursskötsel, blandat, mest nötkreatur
01.221	Fåruppfödning
01.222	Getuppfödning
01.223	Uppfödning av får och getter, blandat
01.227	Husdjursskötsel, blandat, mest får och getter
01.231	Smågrisuppfödning
01.232	Slaktsvinsuppfödning
01.233	Uppfödning av smågrisar och slaktsvin, blandat
01.237	Husdjursuppfödning, blandat, mest svin
01.241	Äggproduktion
01.242	Slaktkycklingsuppfödning
01.243	Fjäderfäskötsel, blandat
01.247	Husdjursuppfödning, blandat, mest fjäderfä
01.249	Övrig fjäderfäskötsel (gäss, kalkoner, ankor)
01.251	Renskötsel
01.253	Bi-, mask- och annan smådjursuppfödning
01.300	Blandat jordbruk (växtodling i kombination med djurskötsel)
01.410	Service till växtodling
01.420	Service till djurskötsel utom veterinärverksamhet
01.500	Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill
01.900	Småbruk
B	Fiske
05.011	Trålfiske i saltvatten
05.012	Övrigt saltvattenfiske
05.013	Sötvattenfiske
05.021	Matfiskodling
05.022	Sättfiskodling
05.023	Kräftdjursodling
05.024	Blötdjursodling
DA	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksframställning
15.111	Kreatursslakt
15.112	Styckning av kött
15.120	Fjäderfäslakt, beredning och hållbarhetsbehandling av fjäderfäkött
15.130	Charkuteri- och annan köttvarutillverkning
15.200	Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk och fiskprodukter

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
15.310	Beredning och hållbarhetsbehandling av potatis
15.320	Juice- och safttillverkning
15.330	Annan beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker
15.410	Utvinning av råa vegetabiliska och animaliska oljor och fetter
15.420	Framställning av raffinerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter
15.430	Matfettstillverkning
15.511	Osttillverkning
15.512	Annan mejerivarutillverkning (utom ost)
15.520	Glasstillverkning
15.611	Mjöltillverkning (ej potatismjöl)
15.612	Tillverkning av frukostflingor, mixer och andra beredningar av kvarnprodukter
15.620	Stärkelsestillverkning
15.810	Tillverkning av mjukt matbröd och färska bakverk (ej pastaprodukter)
15.821	Knäckebrödstillverkning
15.822	Tillverkning av kex och konserverade bakverk
15.830	Sockertillverkning
15.841	Tillverkning av sockerkonfektyrer (även tuggummi, kanderade frukter m.m.)
15.842	Tillverkning av choklad och chokladkonfektyrer
15.850	Tillverkning av pastaprodukter
15.860	Tillverkning av te och kaffe
15.870	Tillverkning av senap, ketchup, kryddor och andra smaksättningsmedel
15.880	Framställning av homogeniserade livsmedelspreparat inkl. dietmat
15.890	Framställning av andra livsmedel
15.910	Framställning av destillerade alkoholhaltiga drycker
15.920	Framställning av råsprit ur jästa råvaror
15.930	Framställning av vin
15.940	Framställning av cider och andra fruktviner
15.950	Framställning av andra icke-destillerade jästa drycker
15.960	Framställning av öl
15.970	Framställning av malt
15.980	Framställning av mineralvatten och läskedrycker
G	Agentur- och detaljhandel, reparation av motorfordon, hushållsartiklar m.m.
51.110	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, textilråvaror och textilhalvfabrikat
51.170	Agenturhandel med livsmedel, drycker och tobak
51.210	Partihandel med spannmål, utsäde och djurfoder
51.230	Partihandel med levande djur
51.310	Partihandel med frukt och grönsaker
51.320	Partihandel med kött och köttvaror
51.330	Partihandel med mejeriprodukter, ägg, matolja och matfett
51.340	Partihandel med alkoholhaltiga och andra drycker

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
51.360	Partihandel med socker, choklad och sockerkonfektyrer
51.370	Partihandel med kaffe, te, kakao och kryddor
51.380	Partihandel med andra livsmedel, bl.a. fisk, skal- och blötdjur
51.390	Icke specialiserad partihandel med livsmedel, drycker och tobak
52.111	Varuhus och stormarknadshandel, mest livsmedel, drycker och tobak
52.112	Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad
52.210	Butikshandel med frukt och grönsaker
52.220	Butikshandel med kött och charkuterier
52.230	Butikshandel med fisk, skal- och blötdjur
52.241	Butikshandel med bröd och konditorivaror
52.242	Butikshandel med konfektyrer
52.250	Butikshandel med alkoholhaltiga och andra drycker
52.271	Butikshandel med hälsokost
52.279	Övrig specialiserad butikshandel med livsmedel
52.621	Torg- och marknadshandel med livsmedel
52.632	Ambulerande och tillfällig handel med livsmedel
H	Hotell- och restaurangverksamhet
55.111	Hotellverksamhet med restaurang utom konferensanläggningar (även motell och liknande)
55.300	Restaurangverksamhet
55.400	Barverksamhet
55.510	Drift av personalmatsalar
55.521	Catering för transportsektorn
55.522	Centralköksverksamhet för sjukhus
55.523	Centralköksverksamhet för skolor, omsorgs- och andra institutioner
55.529	Övrig catering (t.ex. för privathushåll och fester)

Branscher inom vilka verksamhet med anknytning till livsmedel förekommer

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
DA 15.710	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksframställning Framställning av beredda fodermedel
DG 24.150 24.200	Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter Industri för gödselmedel och kväveprodukter Industri för bekämpningsmedel och andra lantbrukskemiska produkter
DH 25.220	Tillverkning av gummi- och plastvaror Plastförpackningsindustri
DI 26.131 26.132	Tillverkning av icke metalliska mineraliska produkter Tillverkning av buteljer och glasförpackningar Tillverkning av hushålls- och prydnadsglas
DK 29.310 29.320	Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning Tillverkning av traktorer Tillverkning av andra jord- och skogsbruksmaskiner
G 51.660	Agenturhandel och detaljhandel, reparation av motorfordon, hushållsartiklar m.m. Partihandel med maskiner och verktyg för jordbruket, inkl. traktorer
I 60.100 60.240 61.102 61.200 62.100 62.200 63.110 63.120 63.400	Transport, magasinering och kommunikation Järnvägstransport Vägtransport av gods Annan havs- och kustsjöfart än färjetrafik Sjöfart på inre vattenvägar Reguljär lufttransport Icke reguljär lufttransport Godshantering Varulagring och magasinering Annan transportförmedling (speditörsverksamhet, skeppsmäkleri m.m.)

Varuklassificering enligt SITC/KN

Avgränsningen av varugruppen jordbruksvaror och livsmedel i redovisningen av industrins varuproduktion och utrikeshandeln (kapitel 15 respektive 16) baseras på de redovisningar för utrikeshandeln med sådana varor, som Jordbruksverket publicerat sedan 1995. Uppdelningen på varor och varugrupper bygger på den av FN rekommenderade varugrupperingen SITC rev.3 (Standard International Trade Classification) i kombination med den inom EU tillämpade varunomenklaturen KN (Combined Nomenclature). Fram t.o.m. 1994 tillämpades i den svenska utrikeshandelsstatistiken den internationellt överenskomna nomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). I produktionsstatistiken har

KN använts sedan 1996. KN och HS är jämförbara på KN:s sexsiffernivå.

KN-nomenklaturen bygger på Tulltaxan, i vilken tidvis kan ske ändringar som får till följd att samma KN-kod för en vara ej är tillämplig för samtliga år som ingår i tidsserierna.

Indelningen på huvudgrupper utgår från produktgrupper enligt tvåsiffrig SITC medan underindelningarna följer KN.

I det följande sker också en specificering av varukoderna för förädlade livsmedel i tabell 16.5. Varugrupperingen ansluter till Food From Swedens avgränsning av varuområdet. Jordbruksverket har vissa år publicerat statistik över exporten av förädlade livsmedel.

Jordbruksvaror och livsmedel. Specificering på SITC-/KN-nummer

SITC	Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
00	Levande djur	01	
01	Kött o köttvaror		
	Nöt- o. kalvkött	02.01	Kött av nötkreatur eller andra oxdjur, färskt el. kylt
		02.02	Kött av nötkreatur eller andra oxdjur, fryst
		02.06.10-29	Ätbara slaktbiprodukter av nötkreatur eller andra oxdjur, färskt, kylt el. fryst
		02.10.20	Kött och ätbara slaktbiprodukter, saltat, i saltlake, torkat el. rökt; ätbart mjöl av kött eller slaktbiprodukter
	Griskött	02.03	Kött av svin, färskt, kylt el. fryst
		02.06.30-49	Ätbara slaktbiprodukter av svin, färskt, kylt el. fryst
		02.10.11-19	Kött och ätbara slaktbiprodukter av svin, saltat, i saltlake, torkat el. rökt; ätbart mjöl av kött eller slaktbiprodukter
	Får-, lamm- o. getkött	02.04	Kött av får eller get, färskt, kylt el. fryst

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
Fjäderfäkött	02.07	Kött och ätbara slaktbiprodukter av fjäderfä, färskt, kylt el. fryst
Övrigt kött inkl. vilt	02.05	Kött av häst, åsna, mula el. mulåsna, färskt, kylt el. fryst
	02.06.80-90	Ätbara slaktbiprodukter av andra djur än nöt o. svin, färskt, kylt el. fryst
	02.08	Annat kött (kanin, hare, ren, grodlår, val m.m.) och ätbara slaktbiprodukter, färskt, kylt el. fryst
	02.10.90-99	Kött (val, häst, får, get, ren m.m.) och ätbara slaktbiprodukter, saltat, i saltlake, torkat el. rökt; ätbart mjöl av kött och slaktbiprodukter
	03.07.60	Sniglar, andra än havssniglar
Beredningar av kött	16.01	Korv o. liknande produkter av kött, slaktbiprodukter el. blod; beredningar av dessa produkter
	16.02.20-90	Kött, slaktbiprodukter och blod, beredda eller konserverade på annat sätt
	16.03	Extrakter o. safter av kött, fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur
02 Mejeriprodukter o. ägg		
Mjök, grädde, yoghurt m.m.	04.01	Mjök o. grädde, inte koncentrerade och inte försatta med socker eller annat sötningsmedel
	04.02	Mjök o. grädde, koncentrerade och försatta med socker eller annat sötningsmedel
	04.03	Filmjök, gräddfil, yoghurt, kefir, kärnmjök m.m.
	04.04	Vassle
Smör o. andra smörfettsprodukter	04.05	Smör och andra fetter och oljor framställda av mjök; bredbara smörfettsprodukter
Glassvaror	21.05	Glassvaror, även innehållande kakao
Ost o. ostmassa	04.06	Ost och ostmassa
Ägg o. äggalbuminer	04.07	Fågelägg med skal, färska, konserverade eller kokta
	04.08	Fågelägg utan skal samt äggula, färska, torkade, ångkokta eller kokta i vatten, gjutna, frysta eller på annat sätt konserverade, även försatta med socker eller annat sötningsmedel
	35.02.11-19	Äggalbumin, ej tjänligt till människoföda
03 Fisk-, kräft o. blötdjur m.m.		
Fisk, kräft- o. blötdjur	03.01	Levande fisk
	03.02	Fisk, ej filéer, färsk el. kyld
	03.03	Fisk, ej filéer, fryst
	03.04	Fiskfiléer o. annat fiskkött (även hackat el. malet), färska, kylda el. frysta
	03.05	Fisk, torkad, saltad, i saltlake; rökt (även varmrökt) fisk; mjöl och pelletar av fisk, lämpliga som livsmedel

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	03.06	Kräftdjur, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; kräftdjur med skal, ångkokta el. kokta i vatten, även kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; mjöl och pelletar av kräftdjur, lämpliga som livsmedel
	03.07.10-59, 03.07.91-99	Blötdjur, (ej sniglar andra än havssniglar), även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; ryggradslösa vattendjur, andra än kräftdjur och blötdjur, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade, el. i saltlake; mjöl och pelletar av andra ryggradslösa vattendjur än kräftdjur, lämpliga som livsmedel
Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	16.04	Fisk, beredd el. konserverad; kaviar och kaviarersättning som framställts av fiskrom
	16.05	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur beredda el. konserverade
04 Spannmål och varor därav		
Spannmål (exkl. ris)	10.01	Vete samt blandsäd av vete och råg
	10.02	Råg
	10.03	Korn
	10.04	Havre
	10.05	Majs
	10.07	Sorghum
	10.08	Bovete, hirs, kanariefrö; annan spannmål
Mjöl, gryn, malt m.m.	11.01	Finmalet mjöl av vete el. av blandsäd av vete och råg
	11.02	Finmalet mjöl av spannmål, annat än av vete eller av blandsäd av vete och råg
	11.03	Krossgryn, grovt mjöl (inbegripet fingryn), o. pelletar av spannmål
	11.04	Spannmål, bearbetad på annat sätt (t.ex. skalad, valsad, bearbetad till flingor el. pärlgryn, klippt el. gröpad), med undantag av ris; groddar av spannmål, hela, valsade, bearbetade till flingor el. malda
	11.07	Malt, även rostat
Ris	10.06	Ris
Bakverk o. bröd m.m.	19.05	Bröd, kakor, kex och andra bakverk, även innehållande kakao; nattvardsbröd, tomma oblatkapslar av sådana slag som är lämpliga för farmaceutiskt bruk, sigilloblater och liknande produkter
Okokt pasta	19.02.11-19	Okokta pastaprodukter, inte fyllda eller på annat sätt beredda
Övr. beredningar av spannmål o. mjöl	19.01.20	Mixer o. degar för beredning av bakverk

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	19.04	Livsmedelsberedn. erhållna genom svällning el. rostning av spannmål el. spannmålsprodukter (t.ex. majsflingor); spannmål, annan än majs, i form av korn el. flingor el. andra bearbetade korn (med undantag av mjöl och krossgryn), förkokt el. på annat sätt beredd, inte nämnd el. inbegripen någon annanstans
05 Frukt o. grönsaker		
Färska o. kylda grönsaker	07.01	Potatis, färsk el. kyld
	07.02	Tomater, färska el. kylda
	07.03	Kepalök (vanlig lök), scharlottelök, vitlök, purjolök och lök av andra <i>Allium</i> -arter, färska el. kylda
	07.04	Kål, färsk el. kyld
	07.05	Trädgårdssallat (<i>Lactuca sativa</i>) och cikoriasallat (<i>Cichorium</i> spp.), färska el. kylda
	07.06	Morötter, rovor, rödbetor, haverrot (salsifi), rot-selleri, rädisor o. liknande rotfrukter, färska el. kylda
	07.07	Gurkor, färska el. kylda
	07.08	Baljfrukter o. baljväxtfrön, färska el. kylda
	07.09	Andra grönsaker, färska el. kylda
Frysta grönsaker	07.10	Grönsaker (även ångkokta el. kokta i vatten), frysta
Torkade grönsaker	07.12	Torkade grönsaker, hela, i bitar, skivade, krossade el. pulveriserade, men inte vidare beredda
	07.13	Torkade baljväxtfrön, även skalade el. sönderdelade
Övriga frukt o. grönsaker, tillfälligt konserverade, färska, kylda, frysta el. torkade	07.11	Grönsaker tillfälligt konserverade (t.ex. med svaveldioxidgas el. i saltlake, svavelsyrighetsvatten el. andra konserverande lösningar) men olämpliga för direkt konsumtion i detta tillstånd
	07.14	Maniok-, arrow- och salepsrot, jordärtskockor, batater (sötpotatis) och liknande rötter, stam. eller rotknölar med hög halt av stärkelse eller inulin, färska, kylda, frysta el. torkade hela el. i bitar och även i form av pelletar; märke av sagopalm
	12.10	Humle, färsk el. torkad, även mald, pulveriserad el. i form av pelletar; lupulin
	12.12.10	Johannesbröd, inbegripen johannesbrödfrön
	12.12.91-99	Socketbetor, sockerrör m.m.
Beredda potatisprodukter	11.05	Mjöl, pulver, flingor, korn och pelletar av potatis

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	19.03	Tapioka och tapiokaersättningar, framställda av stärkelse, i form av flingor, gryn o.d.
	20.04.10	Potatis, beredd el. konserverad på annat sätt än med ättika el. ättikssyra, frysta
	20.05.20	Potatis, beredd el. konserverad på annat sätt än med ättika el. ättikssyra, inte frysta
Övriga beredningar av grönsaker	11.06	Mjöl o. pulver av torkade baljväxtfrön av sago el. av rötter, stam- el. rotknölar
	20.01.10	Gurkor beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.01.9020-9085	Grönsaker, frukt, bär, nötter och andra ätbara växtdelar, exkl. gurkor och kepalök, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.01.9093	Kepalök (vanlig lök) beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.02	Tomater, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra
	20.03	Svampar o. tryffel, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättikssyra
	20.04.90	Andra grönsaker samt blandningar av grönsaker (ej potatis), beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra, frysta
	20.05.40-90	Andra grönsaker samt blandningar av grönsaker (ej potatis), beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra, inte frysta
Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	08.01	Kokos-, para- o. cashewnötter, färska el. torkade, även skalade
	08.02	Andra nötter, färska el. torkade, även skalade
	08.03	Bananer, inbegripet mjölbananer, färska el. torkade
	08.04	Dadlar, fikon, ananas, avokado, guava, mango o. mangostan, färska el. torkade
	08.05	Citrusfrukter, färska el. torkade
	08.06	Vindruvor, färska el. torkade
	08.07	Meloner (inbegripet vattenmeloner) o. papayafrukter, färska
	08.08	Äpplen, päron o. kvittenfrukter, färska
	08.09	Aprikoser, körsbär, persikor (inbegripet nektariner), plommon o. slänbär, färska
	08.10	Annan frukt o. andra bär, färska
	08.12	Frukt, bär o. nötter, tillfälligt konserverade (t.ex. med svaveldioxidgas el. i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar) men olämplig för direkt konsumtion i detta tillstånd

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	08.13	Frukt o. bär, torkade (ej 0801-0806), blandningar av nötter el. av torkad frukt el. torkade bär
	08.14	Skal av citrusfrukter el. meloner, färska, frysta, torkade el. tillfälligt konserverade i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar
	12.12.30	Aprikos-, persiko- (inbegripet nektarin) o. plommonkärnor
Fryst frukt o. bär	08.11	Frukt, bär o. nötter, även ångkokta el. kokta i vatten, frysta, med el. utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel
Saft, sylt o. marmelad	20.07.91-99	Sylter, frukt- och bärgeléer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning, med eller utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel, andra än homogeniserade beredningar
	20.09	Frukt- o. bärsaft (inbegripet druvmust), samt grönsakssaft, ojäst och utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker el. annat sötningsmedel
Övriga beredningar av frukt o. bär	20.01.9010	Grönsaker, frukt, bär, nötter och andra växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra; Mango chutney
	20.01.9091	Grönsaker, frukt, bär, nötter och andra växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra; Tropiska frukter o. tropiska nötter
	20.01.9096,9099	Grönsaker, frukt, bär, nötter och andra växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra; Andra
	20.08	Frukt, bär, nötter, o. andra växtdelar, på annat sätt beredda el. konserverade, med el. utan tillsats av socker, annat sötningsmedel el. alkohol, inte nämnda el. inbegripna någon annanstans
06 Socker, sockervaror m.m.		
Socker, melass o. honung	04.09	Naturlig honung
	17.01	Socker från sockerrör el. sockerbetor samt kemiskt ren sackaros, i fast form
	17.02	Annat socker, inbegripet kemiskt ren laktos, maltos, glukos o. fruktos, i fast form; sirap o. andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen el. färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör
	17.03	Melass erhållen vid utvinning el. raffinering av socker

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
sockerkonfektyrer	17.04	Sockerkonfektyrer (inbegripet vit choklad), inte innehållande kakao
	20.06	Grönsaker, frukt, bär, nötter, fruktskal o. andra växtdelar, konserverade med socker (avrunna, glaserade el. kanderade)
07 Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.		
Kaffe o. kaffeersättningar	09.01	Kaffe, även rostat el. befriat från koffein; skal o. hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden
	21.01.11-12	Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av dessa extrakter, essenser el. koncentrat el. på basis av kaffe
	21.01.30	Rostad cikoriarot o. andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser o. koncentrat av dessa produkter
Choklad- o. kakaoberedn.	18.06	Choklad o. andra livsmedelsberedningar innehållande kakao
Te, kakao o. kryddor	09.02	Te, även aromatiserat
	09.03	Matte
	09.04	Peppar av släktet <i>Piper</i> ; frukter av släktena <i>Capsicum</i> o. <i>Pimenta</i> , torkade, krossade el. malda
	09.05	Vanilj
	09.06	Kanel o. kanelknopp
	09.07	Kryddnejlikor, nejlikstjälkar o. modernejlikor
	09.08	Muskot, muskotblomma o. kardemumma
	09.09	Anis, stjärnanis, fänkål, koriander, spiskummin, kummin o. enbär
	09.10	Ingefära, saffran, gurkmeja, timjan, lagerblad, curry o. andra kryddor
	18.01	Kakaoböner, hela el. krossade, även rostade
	18.02	Kakaoskal o. annat kakaoavfall
	18.03	Kakaomassa, även avfettad
	18.04	Kakaosmör (fett el. olja)
	18.05	Kakaopulver utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel
	21.01.20	Extrakter, essenser o. koncentrat av te el. matte samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser el. koncentrat el. på basis av te el. matte
08 Djurfoder		
	12.13	Halm, agnar o. skal av spannmål, oberedda, även hackade, malda, pressade el. i form av pelletar

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	12.14	Kålrötter, foderbetor o. andra foderrotfrukter, hö, lusern (alfalfa), klöver, esparsett, foderkål, lupiner, vicker o. liknande djurfoder, även i form av pelletar
	23.01	Mjöl o. pelletar av kött el. slaktbiprodukter el. fisk, kräftdjur, blötdjur el. andra ryggradslösa vattendjur, olämpliga som livsmedel; grevar
	23.02	Kli, fodermjöl o. andra återstoder, även i form av pelletar, erhållna vid siktning, malning el. annan bearbetning av spannmål el. baljväxter
	23.03	Återstoder från stärkelseframställning o. liknande återstoder, betmassa, bagass o. annat avfall från sockerframställning, drav, drank o. annat avfall från bryggerier el. brännerier, även i form av pelletar
	23.04	Oljekakor o. andra återstoder från utvinning av sojabönlja, även malda el. i form av pelletar
	23.05	Oljekakor o. andra återstoder från utvinning av jordnötsolja, även malda el. i form av pelletar
	23.06	Oljekakor o. andra fasta återstoder från utvinning av veg. fetter el. oljor, andra än de som omfattas av 23.04 o. 23.05, även malda el. i form av pelletar
	23.07	Vindruv, rå vinsten
	23.08	Vegetabiliska ämnen o. vegetabiliskt avfall samt vegetabiliska återstoder och biprodukter av sådana slag som används vid utfodring av djur, inte nämnda el. inbegripna någon annanstans, även i form av pelletar
	23.09	Beredningar av sådana slag som används vid utfodring av djur
09	Diverse livsmedelsprodukter	
Soppor, såser o. buljonger	21.03	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver o. beredd senap
	21.04.10	Soppor o. buljonger samt beredningar för tillredning av soppor o. buljonger
Margarin o. annat matfett	15.17	Margarin; ätbara blandningar o. beredningar av animaliska el. vegetabiliska fetter el. oljor el. av fraktioner av olika fetter el. oljor enligt detta kapitel, andra än ätbara fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor enl. 15.16
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	19.01.10	Beredningar avsedda för barn, i detaljhandelsförpackningar

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	19.01.90	Beredningar av andra slag (inkl. maltextrakt m.m.)
	19.02.20-40	Fyllda pastaprodukter; även kokta el. på annat sätt beredda samt andra pastaprodukter än 19.02.11-19; inkl. couscous
Övriga livsmedel	04.10	Ätbara produkter av animaliskt ursprung, inte nämnda el. inbegripna någon annanstans
	16.02.10	Kött, slaktbiprodukter o. blod, beredda el. konserverade på annat sätt; homogeniserade beredningar
	20.05.10	Andra grönsaker, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra, inte frysta, andra än produkter enligt nr 20.06; homogeniserade grönsaker
	20.07.10	Sylter, frukt- o. bärgeléeer, marmelader, mos o. pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel; homogeniserade beredningar
	21.02	Jäst (aktiv el. inaktiv); andra encelliga mikroorganismer, döda (med undantag av vacciner enligt nr 30.02); beredda bakpulver
	21.04.20	Soppor o. buljonger samt beredningar för tillredning av soppor o. buljonger; homogeniserade sammansatta livsmedelsberedningar
	21.06.10	Proteinkoncentrat o. texturerade proteiner
	21.06.9010	Ostfonduer
	21.06.9030-9098	Andra livsmedelsberedningar
	22.09	Ättika
11 Drycker		
Starksprit	21.06.9020	Sammansatta alkoholhaltiga beredningar, inte baserade på luktämnen, av sådana slag som används för framställning av drycker
	22.08	Odenaturerad etylalkohol med alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör o. andra spritdrycker
Vin	22.04	Vin av färska druvor, inbegripet vin som tillsats alkohol; druvmust, annan än sådan enligt nr 20.09
	22.05	Vermouth o. annat vin av färska druvor, smaksatt med växter el. aromatiska ämnen
Övriga drycker med alkohol	22.03	Maltdrycker
	22.06	Andra jästa drycker, t.ex. äppelvin (cider), päronvin o. mjöd; blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker o. alkoholfria drycker, inte nämnda el. inbegripna någon annanstans

SITC	Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	Drycker utan alkohol	22.01.10 22.02	Mineralvatten o. kolsyrat vatten Vatten, inbegripet mineralvatten o. kolsyrat vatten, med tillsats av socker el. annat sötningsmedel el. av aromämne, samt andra alkoholfria drycker, med undantag av frukt- o. bärsaft samt grönsakssaft enligt nr 20.09
12	Tobak o. tobaksvaror	24	Tobak samt varor tillverkade av tobaksersättning
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	12.01 12.02 12.03 12.04 12.05 12.06 12.07 12.08	Sojabönor, även sönderdelade Jordnötter, även skalade el. sönderdelade men inte rostade el. på annat sätt tillagade Kopra Linfrön, även sönderdelade Raps- o. rybsfrön, även sönderdelade Solrosfrön, även sönderdelade Andra oljeväxtfrön o. oljehaltiga frukter, även sönderdelade Mjöl av oljeväxtfrön el. oljehaltiga frukter, med undantag av mjöl av senapsfrön
4	Oljor o. fetter	02.09 15.01 15.02 15.03 15.04 15.05 15.06 15.07 15.08 15.09	Svinfett, inte innehållande magert kött och fjäderfäfett, inte utsmälta eller på annat sätt extraherade, färska, kyllda, frysta, saltade, i saltlake, torkade el. rökta Ister, annat svinfett o fjäderfäfett, annat än sådant enligt nr 02.09 o. 15.03 Fetter av nötkreatur, andra oxdjur, får el. getter, andra än sådana enligt 15.03 Soarlstearin, isterolja, oleostearin, oleomargarin o. talgolja, inte emulgerade, blandade el. på annat sätt beredda Fetter o. oljor av fisk el. havsdäggdjur samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade Ullfett o. fettartade ämnen erhållna ur ullfett (inbegripet lanolin) Andra animaliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade Sojabönlja och fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade Jordnötsolja och fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade Olivolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	15.10	Andra oljor erhållna enbart ur oliver samt fraktioner av sådana oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade, inbegripet blandningar av dessa oljor eller fraktioner med oljor el. fraktioner enligt nr 15.09
	15.11	Palmolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.12	Solrosolja, safflorolja o. bomullsfröolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.13	Kokosolja, palmkärnolja o. babassuolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.14	Raps-, rybs- o. senapsolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.15	Andra icke flyktiga vegetabiliska fetter o. oljor (inbegripet jojobaolja) samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.16	Animaliska och vegetabiliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, som helt el. delvis hydrerats, omförestrats (även internt) el. elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade
	15.18	Animaliska o. vegetabiliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, kokta, oxiderade, dehydratiserade, faktiserade, blästa, polymeriserade genom upphettning i vakuum el. i inert gas el. på annat sätt kemiskt modifierade, med undantag av produkter enligt nr 15.16; oätliga blandningar el. beredningar av animaliska el. vegetabiliska fetter el. oljor el. av fraktioner av olika fetter el. oljor enligt detta kapitel, inte nämnda el. inbegripna någon annanstans
	15.21	Vegetabiliska vaxer (andra än triglycerider), bivax, andra insektsvaxer samt spermaceti (valrav), även raffinerade el. färgade
	15.22	Degras; återstoder från bearbetning av fetter, feta oljor el. andra fettartade ämnen el. av animaliska el. vegetabiliska vaxer
	38.23.11-19	Tekniska enbasiska fettsyror exkl. tekniska fettalkoholer; sura oljor från raffinering

Varuklassificering i tabell 16.5 (Förädlade livsmedel)

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
1 Styckat kött och köttvaror	
1a Styckat griskött	02.03.12,19,22,29, 02.10.11,12,19
1b Styckat kött av nöt, får, lamm	02.01.2090,30
1c Kött av fjäderfä, färskt o fryst	02.02.2090,30, 02.04.22,23,42,43,50, 02.10.20
1d Övrigt kött inkl. vilt	02.07
1e Beredningar av kött	02.08.10,90, 02.10.90
	16.01, 16.02
2 Ost och ostmassa	04.06
3 Andra mejerivaror och fett	
3a Yoghurt	04.03.10
3b Glassvaror	21.05
3c Fast margarin	15.17.10
3d Flytande margarin och matfett	15.17.9010,9091,9093,9099
3e Hydrerade vegetabiliska fetter och oljor	15.16.20
4 Fisk och skaldjur; beredn. o. konserv.	
4a Rökt fisk	03.05.41,42,49
4b Sill o. strömming beredd o. konserverad	16.04.12
4c Övrig fisk och skaldjur; beredd o. konserverad	16.04.11,13,14,15,16,19,20,30, 16.05
5 Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	
5a Knäckebröd	19.05.10
5b Skorpor	19.05.40
5c Övriga bakverk och bröd	19.05.20,30,90
5d Pasta	19.02
5e Övrig beredningar av spannmål och mjöl	19.01, 19.03, 19.04.10,2091,2095,2099,90
6 Grönsaker, frukt o. bär; färska, frysta m.m.	
6a Frysta grönsaker	07.10
6b Övriga grönsaker; färska, torkade m.m.	07.01, 07.02, 07.03, 07.04, 07.05, 07.06, 07.07, 07.08, 07.09, 07.11, 07.12, 07.13, 07.14
6c Blåbär	08.10.4030, 08.11.9050
6d Annan frukt och bär	08.08, 08.09.20,40, 08.10.1000,20,30,4010,4050,4090,5000,6000,90 08.11.10,20,9011,9019,9031,9039,9070,9075,9080, 9085,9095

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
7 Beredningar av grönsaker, frukt, bär m.m.	
7a Saft	20.09
7b Sylt och marmelad	20.07
7c Beredda potatisprodukter	20.04.10
	20.05.20
7d Andra beredningar av grönsaker	20.01.10,20,9010,9020,9030,9040,9050,9060,9065,9070,9075,9085
	20.02, 20.03, 20.04.90, 20.05.10,40,51,59,60,70,80,90
7e Andra beredningar av frukt, bär m.m.	20.01.9091,9096,9099 20.06, 20.08, 19.04.2010
8 Sockerkonfektyr, choklad m.m.	
8a Sockerkonfektyr	17.04
8b Choklad m.m.	18.06
9 Diverse livsmedel	
9a Rostat kaffe	09.01.21,22
9b Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	21.01.1111,1119,1292,1298
9c Såser och beredningar av grönsaker	21.03
9d Soppor och buljonger	21.04
9e Övrigt (bl.a. smörblandningar)	21.01.20,30
	21.02, 21.06 (exkl. 21.06.9020), 04.05.2010,2030
	33.02.1021,1029
10 Drycker	
10a Vodka	22.08.6011,6019,6091,6099
10b Övriga drycker med alkohol	21.06.9020, 22.03, 22.04, 22.05, 22.06, 22.07, 22.08.20,30,40,50,7010,7090,9011,9019,9033,9038,9041,9045,9048,9052,9054,9056,9069,9071,9075,9077,9078,9091,9099, 33.02.1010
10c Drycker utan alkohol	22.01.10, 22.02
10d Ättika	22.09

Swedish-English vocabulary

Letter Åå, Ää and Öö at the end of the list

The English translations are not always word by word

A	
Administrativa områden	Administrative areas
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Aktiebolag	Limited company
Aktiv substans	Active substance
Aktuell	Current; present
Alkoholfria drycker	Nonalcoholic beverages
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General; common
Am- och diko bidrag	Suckler cow premium
Amkor	Suckler cows
Ammoniak	Ammonia
Andel	Proportion; share
Andra	Other
Andra orsaker	Other reasons
Anhöriga	Relatives
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant; works
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands
Anmälan	Application
Annan	Other
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan mark	Other ground
Annan sallat	Other kind of lettuce
Ansluten till	Connected with; associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Användning	Use
Användning inom	Used in
Apelsiner	Oranges
Arbete	Work
Arbetskraft	Labour force
Arbetskraftsundersökningen	The labour force survey
Arbetsmarknad	Labour market
Arbetsställe	Establishment
Arbetstagare	Employee
Arbetstid	Working hours
Arbetstimmar	Working hours
Areal	Area; acreage
Arealbidrag	Area-based income support
Arealstöd	Area-based support
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrendepriser	Rental prices
Arrenderad	Held on lease
Avbrutna	Discontinued
Avdrag	Deduction
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed
Avkastning	Yield
Avkastningsnivå	Yield level
Avreglerad (marknad)	Deregulated (market)
Avräknad	Discounted

Avräkningsprisindex	Producer price index
Avse	Concern; refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivning	Depreciation
Avslutad	Completed
Avstånd	Distance
Avsändningsland	Country of dispatch
B	
Bagge	Ram
Baljväxt	Leguminous plant
Baspriser	Basic prices
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Befolkning	Population
Behandlad	Processed
Bekämpningsmedel	Pesticides
Bekämpningsmedelsrester	Pesticide residues
Belopp	Amount
Ben	Leg
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated; estimated
Besiktigad	Inspected
Beslut	Decision
Bestämmelseland	Country of destination
Besädd areal	Area sown
Besättning	Stock; herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Bete	Pasture
Betesmark	Grazing land
Betesvall	Pasture
Betmassa	Beetpulp
Betor	Beet
Bevarande	Preservation
Bevattning	Irrigation
Beviljad	Allowed
Bidrag	Grant
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biodynamisk odling	Biodynamic farming
Biologisk	Biological
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden	Biodiversity and cultural values
Bisamhälle	Bee colony
Bisyssla	Side-line occupation
Blandad	Mixed
Blandsåd	Mixed grain
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bortfall	Non-response
Bostad	Dwelling
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadshus	Dwelling house
Branschindelning	Division in branches
Brukare	Holder; farmer
Bruna bönor	Brown beans
Brutto	Gross
Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Bruttoton	Gross tonnage
Buffel	Buffalo

Byggnad	Building
Byggnadsinventarier	Inventories (building)
Byggnadsverksamhet	Construction activity
Byte	Exchange
Bänkgård	Frame; hotbed
Bär	Berries
Bärbuske	Berry-bush
Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Böcker	Books
Bönor	Beans
C	
Charkuterivaror	Cured meat and provision
Choklad- och chokladvaror	Chocolate and chocolate goods
Choklad- och konfektyrvaror	Sweets
Cirka; ca	About; around
Cistern	Cistern
Container	Container
D	
Dagar	Days
Dagsverke	Day's work
Definition	Definition
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Del av	Part of
Delad	Separated
Delbranscher	Subbranches
Deltagare	Participant
Delvis (ägd, arrenderad)	Partly (owned, held on lease)
Detaljhandel	Retail trade
Dikor	Suckler cows
Direktstöd	Direct support
Direktutbetalning	Direct payment
Diskmedel	Dishwashing detergent
Diverse	Other; miscellaneous
Djur	Animal
Djurbesättning	Animal stock
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djurhållning	Animal husbandry
Djurhälsovård	Animal health service
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Dos	Dose
Dricksvatten	Drinking-water
Dricksvattenanläggning	Drinking-water structure
Driftsinriktning	Type of farming
Driftsöverskott	Operating surplus
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Drivmedel	Motor fuel
Drycker	Beverages
Dryckesvaror	Beverages
Dräktig	Pregnant
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which
Därunder	Less
Däröver	More
Dödsbo	Estate of a deceased person
E	
Efterlikvid	Final price adjustment
Egenföretagare	Self-employed person
Egentlig	Real; actual

Eget	Own
Eget kapital	Own capital
Ej	Not
Ej angivet	Not reported
Ekologisk djurhållning	Organic farming with animals
Ekologisk odling	Organic farming
Ekonomi, ekonomisk	Economy, economic
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Elektricitet	Electricity
Emballage	Packing
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensiling	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Exekutiv	Executive
Exklusive	Excluding
Exportör	Exporter
Extensifieringsbidrag	Aid for extensification
Extrapriser	Bargain prices
F	
Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinkomst	Factor income
Faktorpris	Factor price
Familjemedlem	Member of the family
Fasta priser	Constant prices
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Felaktigt	Incorrect
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fisk	Fish
Fiskare	Fisherman
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fiskprodukter	Fish products
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Fjällsamebyar	Mountain sami villages
Fleråriga	Perennial
Fläsk	Pork
Foder	Feed
Foderblandning	Feed mixture
Foderförbrukning	Feed consumption
Fodermedel	Feedstuffs; feeds
Foderråvara	Fodder primary product
Fodersäd	Coarse grain
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Fosfor	Phosphorus
Frakter	Freights
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Out doors cultivation

Fritidshästar	Spare-time horses
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Frukträd	Fruit tree
Frånvaro	Absence
Främjande	For the promotion of
Frö	Seed
Fröburen	Seed born
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person
Fång	Acquisition
Fånggröda	Laminitis
Fångst	Catch
Fångstmängd	Quantity
Får	Sheep
Färkött	Mutton
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskt, kylt och djupfryst	Fresh, chilled and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Föregående	Previous
Förekomma	Occur
Förening	Society; association
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Employer; holder
Företagsinkomst, netto	Entrepreneurial income
Företagsnivå	Level of enterprises
Företagsstruktur	Structure of enterprises
Företagstyp	Type of holding
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förpröva	Pre test
Församling	Parish
Första	First
Försålda mängder	Sold quantities
Försäljning	Sale
Försäljningsställe	Point of sale; outlet
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbete (befolkning)	Economically active (population)
Förvärvsarbete	Gainful employment
Förvärvskälla	Source of income
Förädlad	Processed; refined
Förädling	Improvement; processing
Förädlingsvärde	Value added
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital
G	
Galt	Boar
Generell	General
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Getkött	Goat's meat
Gifter	Poisons
Glas	Glass
Godis	Sweets
Godkänd	Approved

Gram	Gram
Griskött	Pork
Grossist	Wholesale dealer; wholesaler
Grovfoder	Coarse fodder
Grupp(er)	Group(s)
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gränsskydd	Marginal protection
Gräs	Grass
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grön	Green
Gröna växter	Green plants
Grönfoder	Green fodder
Grönsaker	Vegetables
Gurka	Cucumber; gherkin
Gylta	Gilt
Gåva	Gift, bequest
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plains district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plains districts in southern Götaland
H	
Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Handelsgödsel	Fertilizer
Handelsmarginaler	Margins by trade
Handjur	Male animal
Handjursbidrag	Male animal premiums
Hare	Hare
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	Whole of Sweden
Hela världen	Whole of the world
Helt ägd, arrenderad	Totally owned, held on lease
Helträda	Bare fallow
Helårs	Annual
Hemmaförbrukning	Household use
Hemmatillverkat	Home produced
Hemslakt	Home slaughter
Hjordjur	Deer
Hondjur	Female animal
Honung	Honey
Husdjur	Livestock
Husdjurskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Hushållssvinn	Household waste
Huvudsyssla	Main occupation
Huvudtyp	Main type
Hälften av	Half the
Hälsovädlig	Insanitary
Hästar	Horses
Hästkött	Horse meat
Hö	Hay
Högst	At most
Höns	Fowls
Höst	Autumn

Höst- eller vinterbevuxen åkermark	Autumn- or wintergrown arable land
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumnsown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumnsown cereals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsåd	Winter grain
Höstvete	Winter wheat
I	
Icke	Not
Ilandföringar	Landings
Import	Imports
Importör	Importer
Indelning	Division
Industri	Industry
Industriell användning	Industrial use
Industristatistik	Industrial statistics
Industriändamål	Industrial purposes
Ingående lager	Balance brought forward
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomststöd	Income support
Inköp	Purchase
Inofficiell	Unofficial
Inre	Internal
Inriks handelsstatistiken	The domestic trade statistics
Inräknad	Included
Insektsmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Inte	Not
Integrerad svinproduktion	Integrated pig production
Internationell	International
Intäkter	Receipts; income; return
Intäktsfördelning	Breakdown of turnover
Inventarier (levande)	Livestock
Inventarier (döda)	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Investeringstyp	Type of investment
Invånare	Inhabitant
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Invägning	Weighing in
Isbergssallat	Iceberg lettuce
J	
Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksaktiviteter	Agricultural activities
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksmark	Agricultural area
Jordbrukspolitik, jordbrukspolitik	Agricultural policy
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksverket	Swedish Board of Agriculture

Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordbruksväxter	Agricultural plants
Jordgubbar	Strawberries
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Jämförbar	Comparable
Jämförbarhet	Compareability
K	
Kadmiumhalt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffeersättning	Coffee substitute
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalkylerad	Calculated
Kallblodig	Cold-blooded
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalvkött	Veal
Kameler	Camels
Kapitalkostnad	Cost of capital
Karens	Qualifying period
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kemisk-tekniska artiklar	Chemico-technical articles
K-mjölk; konsumtionsmjölk	Fluid milk
Knölar	Tubers
Kokos	Coconut
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kommersiell verksamhet	Commercial activity
Kommun	Municipality; commune
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area
Koncessionssamebyar	Concession samivillages
Kondensmjölk	Condensed milk
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konservärter	Processing peas
Konsumentprisindex	Consumer price index
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kontroll	Control
Kontrolluppgift	Salary statement
Kontrollverksamhet	Official control activity
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigerering	Correction
Kostnad	Cost
Kraftuttag	Power take-off
Kreatur	Livestock
Kronor	Swedish Kronor (SEK)
Krukväxter	Pot-plants
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kurser	Training courses
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality

Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvartal	Quarter of a year
Kviga	Heifer
Kvinna(or)	Woman(men)
Kvinnlig	Female
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kålrötter	Swedish turnips
Källa (ursprung)	Source
Kämmjolk	Buttermilk
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Köpkraftsparitet	Purchasing power parity
Körsbär	Cherries
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttkonserver	Canned meat
Köttras	Beef cattle
L	
Lager	Stock
Lagerändring	Change of stock
Lagfarna köp	Registered purchases
Lamm	Lamb
Lammkött	Lamb
Land	Country
Landareal	Area of land
Landskapsvård	Landscape preservation
Lantbruksnämnd	County agricultural board
Lantbruksregistret	The Farm Register
Lantbruksräkning	Census of agriculture
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Lantras (svin)	Indigenous breed (pigs)
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Alive
Levande djur	Live animals
Leverans	Delivery
Leverantör	Supplier
Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Livsmedelskvalitet	Food quality
Livsmedelssektor	Food sector
Livsmedelsssäkerhet	Food safety
Livsmedelsändamål	Food purposes
Låg avkastning	Low yield
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånegaranti	Loan guarantee
Län	County
Länsgrupper	County groups
Lök	Onions
Lökblommor	Bulbous flowers
Löner	Wages
Löpande priser	Current prices

M

Magert	Low-fat
Majs	Maize
Maka/make	Spouse
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and soft drinks
Manlig	Male
Margarin	Margarine
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markinventarier	Inventories (ground)
Maskin	Machine
Material	Material
Matfett	Edible fats
Matök	Onions
Matpotatis	Table potatoes
Max värde	Maximum value
Med	With
Medelfetthalt	Average fat content
Medelinvägning	Average weighing in
Medelkoantal	Average number of cows
Medelslaktvikter	Average weight of carcasses
Medelstärkelsehalt	Average content of starch
Medeltal	Average
Medelvikt	Average weight
Medhjälpare familjemedlem	Assistant member of the family
Medhjälpare	Assistant
Medlem	Member
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairy husbandry
Mejerimjolk	Dairy milk
Mejeriprodukter, mejerivaror	Dairy products
Mejerismör	Creamery butter
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdeskatt	Value-added tax (VAT)
Micronäringsämnen	Micro nutritive substance
Milj. Kr	Millions of Swedish kronor (SEK)
Miljarder	Milliard, one thousand million
Miljö- och regionalstatistik	Environment- and Regional Statistics
Miljöavgift	Duty for the environment
Miljö kvalitet	Environmental quality
Miljöprogram	Programme for the environment
Miljöstöd	Aid schemes for the environment
Millimeter	Millimetre
Min värde	Minimum value
Mineral	Mineral
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement
Mineralgödsel	Fertilizer
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Mjöl	Flour
Mjök	Milk
Mjökavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Dairy cattle
Mjolkko	Dairy cow
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies

Mjölksproducenter	Milk producers
Mjölproduktion	Milk production
Mjölkpulver	Milk powder
Mjölkraskorsning	Dairy cross breed
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Moms (mervärdesskatt)	Value-added tax (VAT)
Morötter	Carrots
Motoreffekt	Horse-power at crank-shaft
Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
Månad	Month
Män	Men
Mängd	Quantity
Mödrar	Mothers
N	
Nationalräkenskaperna	National accounts
Nationellt	National
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Netto	Net
Nettointäkt	Net receipt
Normskörd	Standard yield
Norra	Northern
Näringsgren	Branch of business
Näringskvalitet	Nutrition quality
Näringsämne	Nutritive substance
Närvarande	Present
Nöt	Cattle
Nötkreatur	Cattle
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötkött	Beef
O	
Obearbetad	Raw
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Offentligt ägda	Publicly owned
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Oliver	Olives
Oljehalt	Oil content
Oljelin	Lin seed
Oljeväxter	Oil seed; oil seed crops
Oljeväxtfön	Seeds from oleiferous plants
Oljor och fetter	Oil and grease
Omalet	Ungrounded
Omfattning	Size; scope
Område	Region
Omställning	Conversion
Omställningsstöd	Conversion grant
Omställningsåtgärder	Conversion measures
Omsättning	Turnover
Organisation	Organization
Orsaker	Causes
Ost	Cheese

Ostmassa	Curd
Osäker	Uncertain
Outnyttjad åker	Unused arable land
Oxdjur	Bullock
P	
Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Per	By
Personer	Persons
Plantor för vidare kultur	Plants for further cultivation
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plast	Plastic
Plommon	Plums
Postenkät	Postal inquiry
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisodling	Potato-cultivation
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Pris	Price
Pris- och marknadspolitik	Price- and market politics
Prisindex	Price index
Prisnivå	Price level
Prisregleringsavgift	Price regulation charge
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Prisstöd	Price support
Prisutveckling	Price development
Privat ägda	Privately owned
Procent	Per cent
Procentuell	Expressed as a percentage
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentprisindex	Producer price index
Producerande	Producing
Produktion	Production
Produktionsgren	Branch of production
Produktionsinriktning	Branch of production
Produktionsmedel	Means of production
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvolymindex	Volume index of industrial production
Produktionsvärde	Gross output
Prognostiserad	Prognosticated
Protein	Protein
Proteinfodermedel	Protein food
Proteinhalt	Protein content
Provtäthet	test frequency
Provyteskörd	Sample plot yield
Prydnadsväxter	Ornamental plant
Publicering	Publishing, publication
Purjolök	Leek
Pälsdjursskötsel	Fur farming
Päron	Pears
R	
Rabatter	Trade-discounts
Raps	Rape
Ras	Breed, stock
Rationalisering	Rationalization
Rationaliseringsinsatser	Rationalization measures
Redskap	Tools; implements

Reducerad	Reduced
Regionala stöd	Regional grants
Registrerad	Registered
Rekryteringsdjur	Replacement animals
Relativ	Relative
Renar	Reindeer
Rennäring	Reindeer industry
Renrasig	Purebred
Rensköttsel	Reindeer husbandry
Representativ	Representative
Respektive	Respectively
Resultat	Result
Riksgenomsnitt	National average
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rovdjursrivna	Torned by beast of prey
Rybs	Turnip rape
Rymd	Capacity
Rådgivning	Counselling
Råg	Rye
Rågvete	Triticale
Råsprit	Crude alcohol
Råvara	Raw material
Räntenetto	Interest net
Rättad	Corrected
Räv	Fox
Rödbetor	Red beet
Rökt	Smoked
Rörelseidkare	Employer; owner of a firm
Rörelseintäkt	Operating income
Rörelsekostnad	Operating expense
Rötskadade	Decay damaged
S	
Saknas	Not available
Sallat	Lettuce
Salt	Salt
Saluvärde	Seleable value; market value
Sambo	Cohabiting man or woman
Sameby	Sami village
Sammanfatta	Summarize
Sammanräknad	Total
Sammansättning	Composition
Samtliga	Total
Sektorer	Sectors
Separat	Separately
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Sjötransport	Sea transport; carriage by sea
Skadad	Injured
Skattad; uppskattad	Estimated
Skatteadministration	Income-tax administration
Skogförråd	Forest supply
Skogsbruket	Forestry
Skogsbärande mark	Forested ground
Skogsimpediment	Barren land
Skogsmark	Forest; woodland
Skogsplantor	Tree plants
Skogsägare	Forest owner
Skola	School
Skuld	Debt; liability

Skummjök	Skim milk
Skyddsgrödor	Barrier crop
Skyddszoner	Barrier zone
Skörd	Harvest; yield
Skördeskadeersättning och bidrag	Crop insurance compensation
Skördetröska	Combine
Slag	Kind; variety
Slakt	Slaughter; slaughtering
Slaktdjur	Slaughter animal
Slaktkropp	Carcass
Slaktkyckling	Slaughter chicken
Slaktsvin	Fattening pigs
Slam	Sludge
Slumpmässigt urval	Random sample
Slättervall	Grass on arable land for hay or silage
Slätteräng	Meadow
Slätköp	Purchase by relatives
Små	Small
Småbruk	Small-sized holdings
Smågrisproduktion	Production of piglets
Smör	Butter
Smörjolja	Lubricating oil
Snittblommor	Cut flowers
Snittgrönt	Cut green
Socialförsäkring	Social insurance
Socket	Sugar
Socketbetor	Sugar beet
Socketbruken	Sugar mills
Sockethalt	Sugar content
Socketmajs	Sweet corn
Socketprodukter, sockervaror	Sugar products, sugar goods
Solrosfrö	Sunflower seed
Sort	Kind; variety
Spannmål	Cereals
Specialkurser	Special courses
Spridning	Spreading
Spritdrycker	Spirits
Spånadsväxter	Fibre plants
Spädgris	Sucking-pig
Spädkalv	Sucking-calf
Stadigvarande	Permanent
Stallgödsel	Manure
Standardtimmar	Standard man-hours
Starköl	Strong beer
Startstöd	Support to new establishments
Staten	Government; state
Statistiksystem	Statistic system
Statlig lånegaranti	Government loan security
Statlig stöd	Government support
Statsbidrag	Government subsidy
Sticklingar	Cuttings
Stickprovsundersökning	Sample survey
Storboskap	Cattle
Storkök	Catering
Storlek	Size
Storleksgrupp	Proportion size
Struktur	Structure; structural
Struktur- och regionalpolitik	Structural and regional support
Strålning	Radiation
Stråsäd	Cereal

Stubb	Stubble
Studerande	Student
Stutar	Steers
Stärkelse	Starch
Stärkelsehalt	Content of starch
Stärkelsestillverkning	Starch production
Stöd	Support
Stöd till norra Sverige	Economic support to the north of Sweden
Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Stödnivå	Level of support
Större	Bigger
Subvention	Subsidy
Sugga	Sow
Sugubesättning	Stock of sows
Summa	Total
Superfosfat	Superphosphate
Svampmedel	Fungus poison
Svarta vinbär	Black currants
Svaveldioxid	Sulphur dioxide
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Svin	Pig
Svinn	Waste; loss
Sysselsatt	Employed; occupied
Sådd	Sowing
Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Säd	Grain
Säljare	Seller
Sämre	Worse
Särskild	Special
Sötade	Sweetened
T	
Tackbidrag	Ewe premium
Tackor	Ewes
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessment units
Taxeringsuppgift	Income-tax statement
Taxeringsvärde	Assessed value
Te	Tea
Tidigare	Earlier
Tidpunkt	Time; date
Tillfällig	Temporary
Tillförsel	Supply
Tillgångar	Assets
Tillgänglig	Available
Tillverkare	Manufacturer
Tillverkning	Production
Tillväxt	Growth
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjur	Bull
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Ton	(Metric) ton
Torkad	Dried
Torkningskostnad	Cost of drying
Torrsubstans	Dry matter
Total	Total
Totalräknade uppgifter	Data from a census
Totalskörd	Total crop production
Totalundersökning	Total survey

Traktor	Tractor
Transport	Transport; conveyance
Transportredskap	Transport equipment
Träd	Tree
Träda	Fallow
Trädgård	Garden
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture; gardening
Trädgårdsprodukter	Garden produce
Trädgårdsräkning/-inventering	Census of horticulture
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvål	Soap
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Typologidata	Typology data
U	
Ull och fårskin	Wool and sheepskin
Underhåll	Maintenance
Undersökning	Survey
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödning förlust	Raising losses
Uppgift	Information; figure
Uppskattad	Estimated
Uppvärmning	Heating
Ursprung	Origin
Ursprungsland	Country of origin
Urval	Sample
Urvalsbaserade uppgifter	Data from a sample survey
Urvalsundersökning	Sample survey
Utan	Without
Utanför	Outside
Utbetalning	Disbursement
Utbildning	Education; training
Utgifter	Expenditures
Utgående lager	Balance carried forward
Utlandet	Foreign countries
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utrotningshotad	Endangered
Utrustning	Equipment
Utsåde	Seed
Utsådesmängd	Quantity of seed
Uttagen areal	set aside land
Utträde	Withdrawal
V	
Vagnar	Carriages
Vall	Grass land on arable land for hay or silage
Vall för fröskörd	Grass land for seed production
Vallbaljväxter	Leguminous plants on grass land
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallgräs	Grass
Vallhö	Hay
Vallskörd	Yield from ley

Vallväxter	Herbage plants
Vallålder	Age of ley
Valuta	Currency
Varav	Of which
Varuhus	Department store
Varukod	Commodity code
Varuslag	Type of goods
Vattenareal	Water area
Vattenhalt	Water content; moisture content
Vax	Bees wax
Vecka	Week
Vegetabilisk	Vegetable
Verksam substans	Active substance
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetegryn	Hulled wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbehandlad	Veterinary treated
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vikt	Weight
Vilt	Game
Vilthägn	Game brackets
Vin	Wine
Vindruvor	Grapes
Vinter	Winter
Vitkål	White cabbage
Vuxna	Adults
Vårkorn	Spring barley
Vårrens	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsådd	Spring-sown
Vårvete	Spring wheat
Våtmarker och småvatten	Wetlands
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdeändring	Change of value
Världsdel	Continent
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värphöns	Laying hens
Värpras	Laying hen
Växelkurs	Exchange rate
Växthus	Greenhouse
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Crop husbandry
Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Växtsort	Variety
Y	
Yrkesmässig	Professional
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
A	
Åker	Arable land

Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk och boskapsskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Beans
Åkermark	Arable land
Ålder	Age
Åldersfördelning	Age structure
År	Year
Årskurs	Form
Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut)
Åtgärd	Measure; act
Ä	
Ägare	Owner
Ägd	Owned
Ägg	Egg
Ägoslag	Type of land
Äldre	Older
Äpplen	Apples
Ärter	Peas
Ö	
Ökning	Increase
Överstiga	Exceed
Översyn	Inspection
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar.

- A**
- Administrativa områden bil 2
  - Am- och dikobidrag, se Stöd
  - Animaliska produkter
    - export 257–260, 261–274
    - import 257–260, 261–274
    - konsumtion per person 275, 311, 280–282, 317
    - priser 152, 165–167
    - produktion 241–242, 247, 248–251
  - Anläggningar
    - antal cisterner för dieselolja m.m. JÅ 2000 50
    - antal företag JÅ 1996 58
    - för bevattning JÅ 1996 60
    - för utfodring JÅ 1996 59
    - för utgödsling JÅ 1996 59
    - systemtäckdikning JÅ 1997 56
  - Anläggningsstöd, se Stöd
  - Annan mark
    - areal 45
    - definitioner 45
  - Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
  - Arbetsbehov 32–33, 42
  - Arbetskraft
    - antal arbetstimmar i jordbruk 113, 120
    - arbetsskador JÅ 2000 37–38
    - avbytarverksamhet JÅ 1997 38
    - förvävsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. 113–115, 116–120
    - olycksfall JÅ 2000 37–38
    - sysselsatta i jordbruk 115, 118–120
    - sysselsatta i skogsbruk JÅ 2000 32
    - sysselsatta med trädgårdsodling JÅ 1997 32
    - sysselsatta på trädgårdsföretag JÅ 1997 110
    - åldersfördelning 113, 117
  - Arbetsskador JÅ 2000 37
  - Arbetstimmar, se Arbetskraft
  - Areal
    - annan mark 45
    - arrenderad 31, 38
    - betesmark 45, 49, 194, 199
    - bevattnad JÅ 1996 60
    - ekologisk 171–172, 182–183, 186
    - fördelning efter företagarekategori JÅ 2000 21, 24
    - företag efter storleksgrupper 31, 37
    - internationella uppgifter 229, 230–231
    - kemiskt ogräsbekämpad 189–190, 197, 208–210
    - markkarterad JÅ 1997 44
    - odlade grödor 43–44, 47–48, 51–58
    - skog JÅ 2000 13, 19
    - åkermark 31, 38, 49–51
    - ägd 31, 38
  - Arealbidrag JÅ 2000 161–162
  - Arealersättning, se Stöd
  - Arrendepriser 149, 167–168
  - Arrenderade företag 31, 38
  - Avbytarverksamhet JÅ 1997 38
  - Avelssvin, se Svin
  - Avkastning per hektar, se Hektarskörd
  - Avräkningsprisindex 152, 304–305, 155, 165, 310
- B**
- Baggar, se Får och lamm
  - Baljväxter
    - antal företag 36, 43, 53
    - hektarskörd 60, 68
    - odlad areal 43, 47, 51, 53
    - priser 166
    - totalskörd 61, 68
    - utsäde, certifierat 121, 126
  - Befolkning
    - folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort JÅ 1997 29
    - förvävsarbetande inom jordbruk m.m. 114, 116
    - jordbrukarnas åldersfördelning 113, 117
  - Bekämpningsmedel 121–122, 189–190, 128, 197, 207–210
    - bekämpningsmedelsrester 290–292, 294–295
  - Bensin, se Drivmedel
  - Besädd areal
    - potatis, slåttervall, spannmål JÅ 1998 89
  - Besättningsstorlek
    - får 84, 93, 99–100
    - höns 85, 93, 107–108
    - mjölkkor 84, 93, 95, 97
    - nötkreatur 93
    - svin 84–85, 93, 102–105
  - Betat utsäde JÅ 2000 53–54
  - Bete, se Betesmark och Betesvall
  - Betesmark
    - areal 43, 187, 194, 49, 199
    - definition 45 JÅ 2000 41
  - Betesvall
    - antal företag 36, 55
    - odlad areal 44, 55–56

- Betodling, se Sockerbetor
 Bevattnad areal JÅ 1996 60
 Bevattningsanläggningar
 antal företag JÅ 1996 60
 Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
 Bidrag, se Stöd
 Biodling
 antal bisamhällen 110
 antal medlemmar i Sveriges Biodlares
 Riksförbund 85, 110
 honung 85, 110
 vax JÅ 1996 153
 Biologiska mångfald och kulturmiljövärden 135–
 137, 139, 142–144
 Blandsäd
 antal företag JÅ 2000 69
 ekologisk odling 172, 182, 184
 hektarskörd 66
 odlad areal 43, 52
 totalskörd 61, 67
 utsäde, certifierat 121, 127
 Blommor, se Trädgårdsodling
 Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska
 undersökningen
 Broiler, se Slaktkycklingar
 Brukningsenhet(er), se Företag
 Bruna bönor
 antal företag 53
 odlad areal 53
 stöd 136–137, 139
 Bruttonationalprodukt
 jordbruk 147, 156
 privat konsumtion 318
 Brödsäd
 odlad areal JÅ 1999 67
 Bufflar JÅ 2000 193
 Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 djurstallar, ny- och tillbyggda JÅ 1997 52
 förprovade djurstallar 121, 126
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och
 tillbyggda JÅ 1996 57
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda
 JÅ 1996 57
 medelyta i nybyggda djurstallar
 JÅ 1996 54
 nyuppförda kreatursplatser JÅ 1996 55
 Byggnadsvärde, se Fastighetstaxering
 Bänkgård
 antal företag 75, 77–78, 81–82
 skörd 75, 81
 yta 75, 77–78, 81–82
 Bär, se Trädgårdsodling
 Bärgad skörd (per hektar) 59–60, 66, 68–70
- C**
 Campylobacter 291–292, 298, 302
 Certifierat utsäde 121, 127
- Chinchilla
 antal JÅ 2000 138
 antal uppfödare JÅ 2000 138
 Cisterner, antal JÅ 2000 50
 Cisternvolym JÅ 2000 50
- D**
 Dagsverken, se Arbetskraft
 Demeterförbundet 171
 Dieseloilja, se Drivmedel
 Direktstöd, se Stöd
 Djurbidrag, se Stöd
 Djurförsäkring JÅ 1997 188
 Djurplatser
 antal ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 Djursjukdomar JÅ 2000 114, 132
 Djurstallar, se Byggnadsverksamhet
 Driftsinriktning 32, 35, 40–42
 Dricksvatten
 dricksvattenanläggningar 289–290, 291,
 293, 299
 Drivmedel
 cisterner JÅ 2000 50
 förbrukning JÅ 1997 71–72
 priser 148, 166
 Dödsfall, se Olycksfall JÅ 2000 37–38
- E**
 EAA
 ekonomisk kalkyl för jordbruket 147, 150,
 157–158
 Ekologisk djurhållning 173, 180–181
 Ekologisk odling
 hektarskörd 172, 184–185
 odlad areal 171–172, 182–183, 186
 totalskörd 172–173, 184–185
 Ekologisk produktion 171–173, 174–186
 Ekologisk produktionsform 136, 139, 142–144
 Ekonomibyggnadsvärde, se Fastighetstaxering
 Eldningsolja, se Drivmedel
 Elever JÅ 2000 175
 Energitillförsel JÅ 1997 158
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 44,
 51, 55
 Ersättningsbelopp JÅ 1997 187
 Ersättningsberäkningar JÅ 1997 187
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Europeiska unionen
 förädlingsvärde jordbrukets JÅ 1997 202
 husdjurskötsel 212, 224–227
 jordbruksareal 211, 216–222
 jordbruksföretag antal 211, 217–218
 livsmedelskonsumtion 311, 315, 318–320
 livsmedelspriser 311–312, 316, 321–324
 mervärdesskatt 312, 325
 skogsmark JÅ 2000 182
 statistiksystem 212

- stöd till jordbruket 131–138, 139–146
 sysselsättning 211, 214–215
 totalskördar 211–212, 219–223
 trädgårdsodling 212, 223
 växtodling 211–212, 219–222
 EU-stöd, se Stöd
 Export
   förädlade livsmedel 258, 270
   levande djur 258, 262–263, 265, 267–268, 273–274
   jordbruksvaror och livsmedel 258, 261–263, 265, 267, 269–270, 273–274
 Extensifieringsbidrag, se Stöd
 Extensiv vall JÅ 2003 135
- F**
- Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris JÅ 2000 144, 151
 Fastighetspriser 149, 155, 168–169
 Fastighetstaxering
   antal enheter med bostad JÅ 2000 47
   antal enheter med ekonomibyggnader JÅ 2000 47
   basvärde medelväde 153, 169
   basvärde totalt JÅ 2000 45
   byggnadsvärden JÅ 2000 44–45
 Fetthalt i mjölk 242, 250
 Fjäderfä, se även Höns
   priser 166
   produktion 241, 247, 249
 Flerårig vallodling 139
 Fläsk
   priser 166
   produktion 241, 236–237, 247, 249, 254
 Foderblandningar
   produktion 122, 129–130
 Fodermedel
   produktion 122, 129–130
 Foderråvara 291, 296
 Fodersäd
   odlad areal JÅ 1999 69
 Foderärter, se Ärter
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 122, 187–188, 129, 194–195, 201–202, 205
 Fotogen JÅ 1997 71
 Friland
   antal företag 75, 77–80
   areal 75, 77–80
   ekologisk odling 173, 186
   skörd 75, 79
 Frukt, se Trädgårdsodling
 Frövall 55
 Fånggrödor 136, 139
 Får och lamm
   antal 83–84, 90–93, 98–99
   antal företag 83–84, 100
   besättningsstorlek 84, 93, 99–100
   fårkontroll JÅ 2000 119–120
   priser 166
   rasfördelning JÅ 2000 119–120
   slakt 241, 228, 236–237, 248, 254
 Förbrukning (inköp) av
   bekämpningsmedel 121–122, 189–190
   driv- och smörjmedel JÅ 1997 71–72
   handelsgödselmedel 122
   kraftfoder 122, 129–130
   livsmedel 276, 288
   maskiner och redskap 121, 125
   växtnäringsämnen 122, 129
   växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel
 Föreningsrörelse
   lantbrukarnas avräkningsvärden med producenter JÅ 2000 178
   medlemmar JÅ 2000 177–178
   organisation JÅ 2000 178
 Företag
   antal arrenderade 31, 38
   antal ägda 31, 38
   besättningsstorlek djur 84–85, 93, 95, 97, 99–100, 102–105, 107–108
   brukningsform 31, 38
   definition 33
   företagarekategori JÅ 2000 20
   husdjur av olika slag 32, 39
   intäkter och kostnader 147–151, 159–162
   odling av olika grödor 31, 36, 43–44, 47–48, 52–58
   storleksgrupper skogsmarkareal JÅ 2000 13, 22
   storleksgrupper åkerareal 31, 37
   trädgårdsodling 75–82
 Företagare
   definition 33
 Företagsregister, se Lantbruksregistret
 Förmalning JÅ 2000 139
 Förmögenheter i jordbruket
   netto JÅ 1996 184
   totala JÅ 1996 184
 Försäkring
   hagelskada JÅ 1997 187
   husdjur JÅ 1997 188
   skördeskada JÅ 1997 187
 Försäkringsbelopp JÅ 1997 187–188
 Försörjningsbalans
   brödsäd JÅ 2000 139
   fodersäd JÅ 2000 140
   kött och fläsk JÅ 2000 141
   potatis JÅ 2000 140
   spannmål JÅ 1996 157
 Förvärvsarbete, se Arbetskraft
 Förädlingsvärde 147, 156
- G**
- Galtar, se Svin
 Garage JÅ 1996 57

- Getter
   antal 84, 92, 98, 225, 234–235
   antal företag 93
   produktion 228, 236–237, 254
 Grisar, se Svin
 Grädde
   produktion 228, 242, 251
 Grödor, se respektive gröda
 Grönfoder- och ensilageväxter
   areal 44, 51, 55
 Grönsaker, se Trädgårdsodling
 Gödselbehållare JÄ 1996 59
 Gödselmedel 122, 187–188, 194, 201–202, 204
 Gödselplatta JÄ 1996 59
- H**
- Hagelskadeförsäkring JÄ 1997 187
 Handelsgödsel, se även Mineralgödsel
   internationella uppgifter JÄ 2000 196
   kostnad till baspris 154
 Handjursbidrag 133–134, 139–140
 Havre
   antal företag JÄ 2000 69
   ekologisk odling 172, 182, 184
   hektarskörd 66
   normskörd 64, 73
   odlad areal 43, 47–48, 51–52
   priser 166
   skördetidpunkt JÄ 1997 100
   såtidpunkt JÄ 1997 100
   totalskörd 61, 65, 67
   utsäde, certifierat 121, 127
   växtperiodens längd JÄ 1997 101
 Hektarskörd
   efter potatisodlingens storlek
   JÄ 2000 87
   efter vallålder JÄ 1997 91
   oljeväxter inkl. lin 60, 69
   potatis, potatis för stärkelse 60, 71
   slättervall 60, 70
   sockerbeter 60, 71
   spannmål 59, 66
   ärter 60, 68
 Helträda
   areal 44, 47, 51, 58
 Honung 85, 110
 Husdjur
   antal 83–87, 88–92, 94–95, 98–99,
   101–103, 106–107, 109–111, 234–235
   antal företag 83–87, 93, 96–97, 100,
   104–105, 108
   försäkrade djur JÄ 1997 188
   produktion 236–237, 241–242, 247,
   248–251, 254
   slakt 241, 248–249
 Husdjursförsäkring JÄ 1997 188
 Hästar
   antal 85, 109, 234–235
   antal företag 93
   antal hästhållare 85, 109
   försäkrade djur JÄ 1997 188
   köttproduktion JÄ 2000 141
   priser 148, 166
 Hö, se Slättervall
 Höns
   antal 83, 85, 90–92, 106–107, 234–235
   antal företag 83, 85, 93, 108
   besättningsstorlek 83, 90, 104
 Höstraps, se Oljeväxter
 Höstrybs, se Oljeväxter
 Höstråg, se Råg
 Höstsädd areal JÄ 2000 68, 72
 Höstvete, se Vete
 Hötork JÄ 1996 58
- I**
- Import
   förädlade livsmedel 257, 269
   jordbruksvaror och livsmedel 257, 261–264,
   266, 271–272
   levande djur 257, 262–264, 266, 268,
   271–272
 Index
   avräkningsprisindex 148, 152, 303–305,
   165, 167, 310
   harmoniserat index för konsumentpriser
   312, 316, 324
   konsumentprisindex 148, 152, 303–305,
   165, 306, 308–310
   livsmedelskonsumtion 311, 315, 318–320
   livsmedelspriser 303, 311, 306, 308–310,
   316, 321–324
   prisregleringsprisindex JÄ 2000
   155, 157
   producentprisindex 148, 152, 303–305, 165,
   310
   produktionsmedelsprisindex 148, 152, 303–
   305, 165, 310
   världsmarknadsprisindex JÄ 1998 155
 Införselavgifter JÄ 1995 197
 Inkomst av näringsverksamhet 148, 164
 Inkomster, utgifter m.m. 147–148, 157–164
 Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
 Inkomststöd JÄ 2000 162
 Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
 Inre rationalisering JÄ 1996 167, 174
 Insektsmedel
   förbrukning 189–190, 197, 207–210
 Inseminationer JÄ 2000 113
 Internationella uppgifter, se även Europeiska
   unionen
   animalieproduktion 229, 236–237
   förvärsarbetande befolkning inom jord-
   bruk 229, 238–239
   handelsgödsel, förbrukning JÄ 2000 196

husdjur 229, 234–235
 livsmedel 311–314, 315–325
 maskiner och redskap JÅ 2000 195
 mervärdesskatt 312, 325
 totalskörd 229, 232–233
 traktorer JÅ 2000 195
 åkerarealens användning 229, 230–231
 ägoslagsfördelning JÅ 2000 190
 Intervention JÅ 2000 163
 Intäkter i jordbruket
   per företag 147–148, 159–164
   totala 147, 154, 156–158
 Intäkter i skogsbruket per företag 160, 162
 Investeringsstöd 137, 145–146
 Invägd mjölk 241–242, 250–251

J

Jordbrukarhushållens inkomst 148, 163–164
 Jordbrukarnas taxerade inkomster 148, 164
 Jordbrukets sektorskalkyl, se EAA
 Jordbruksbefolkning, se Befolkning
 Jordbruksekonomi 147–153, 154–169
 Jordbruksekonomiska undersökningen 147–148,
   150–151, 159–162
 Jordbruksfastighet
   priser 149, 168–169
   taxeringsvärden 152–153
   ägarekategori JÅ 1997 46
 Jordbruksmaskiner 121, 125
 Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
 Jordbrukspolitik 131
 Jordbruksräkning, se Lantbruksregistret
 Jordbruksverket bil 3
 Jordbruksvärde JÅ 2000 44
 Jordförvärvslån JÅ 1996 190

K

Kadmium 189, 196
 Kalium 122, 187–188, 129, 194, 201–203
 Kalkningsmedel 189, 196
 Kalkoner
   antal 83, 85, 92, 106
   antal företag 93
 Kalvar
   kalvningsresultat JÅ 2000 111
   köttproduktion 241, 248
   priser 148, 166
   slakt 241, 248
 Kameler JÅ 2000 193
 Kemiskt bekämpade arealer 189–190, 197,
   208–210
 Kompensationsbidrag 134, 139, 141
 Konsumentprisindex 148, 152, 303–304, 165,
   306, 308–310
 Konsumtion av livsmedel
   försäljningsvärde 276, 285–286
   konsumtionsutgifter 276, 287–288

näringsinnehåll 275–276, 283–284
   per person 275–276, 311, 280–282, 315,
   317, 319–320
 Konsumtionsmjölk
   priser 166, 307
   produktion 242, 228, 251
 Kontrollmätningar JÅ 1997 223
 Kontrollverksamheter JÅ 2000 109–111,
   119–120, 129–131
 Kor, se Nötkreatur
 Korn
   antal företag 47 JÅ 2000 69
   ekologisk odling 172, 182, 184
   hektarskörd 59, 66
   normskörd 64, 73
   odlad areal 43, 47–48, 51–52
   priser 166
   skördetidpunkt JÅ 1997 100
   såtidpunkt JÅ 1997 100
   totalskörd 61, 65, 67
   utsäde, certifierat 121, 127
   växtperiodens längd JÅ 1997 101
 Korrigeringstal JÅ 1998 89
 Kostnader i jordbruket
   per företag 147–148, 150–151
   totala 147, 150, 156–158
 Kostnader i skogsbruket
   per företag 150–151, 160, 162
 Kraftfoder, se Fodermedel
 KRAV 171–173, 174–181
 Kultiverad betesmark
   definition 45
 Kvalitet bil 3
 Kvigor och kvigalvar, se Nötkreatur
 Kväve 122, 187–189, 190–192, 129, 194–195,
   198, 201–203, 205
 Kycklingar, se Höns
 Köksväxter, se Trädgårdsodling
 Köpeskilling för fastigheter 149, 168–169
 Köpeskillingskoefficient 149, 169
 Kött och köttvaror
   export 258, 262–263, 265, 267, 270, 273
   import 257, 262–264, 266, 269, 271
   konsumtion 275–276, 311, 280–284, 317
   produktion 241, 228, 236–237, 247, 248–
   250, 254
 Köttboskapskontroll
   anslutning JÅ 2000 112
   kalvningsresultat JÅ 2000 111

L

Ladugårdar, se Byggnadsverksamhet
 Lamm, se Får
 Landareal JÅ 2000 190
 Lantbrukets föreningsrörelse JÅ 2000 177–178
 Lantbruksnämndernas verksamhet, se
   Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 Lantbruksregistret

- allmänt bil 1
- Lantbruksräkning, se Lantbruksregistret
- Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
- Lantbruksutbildning JÄ 2000 175–176
- Lin
- antal företag 43, 54
  - hektarskörd 60, 69
  - odlad areal 43–44, 54
  - totalskörd 61, 69
  - utsäde 127
- Livsmedel
- arbetsställen 242, 252–253
  - export och import 257–260, 261–274
  - försäljningsvärde 276, 285–286
  - industriproduktion 242, 254
  - internationella uppgifter 311–314, 315–325
  - konsumtion per person 275–276, 311, 280–282, 315, 317, 319–320
  - konsumtionsutgifter 276, 288
  - kvalitet JÄ 2005 289–290, 291–292
  - priser 303–305, 306–310
  - stöd 138, 146
  - sysselsättning 242–243, 252–253, 255–256
  - säkerhet 289–292, 293–302
- Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
- fastighetsinnehav JÄ 2000 174
  - kursverksamhet JÄ 2000 176
- M**
- Majs 219, 221, 230–233
- Markarterad areal JÄ 1997 44
- Maskiner
- fördelning efter företagets driftsriktning JÄ 1996 65
  - inköp av maskiner och redskap 121, 125
- Matpotatis, se Potatis
- Medlemskap i ekonomiska föreningar JÄ 2000 177–178
- Mejerier
- antal 241–242, 250
- Mejerivaror
- priser 166
  - produktion 242, 228, 251, 254
- Melass, priser 166
- Miljöstöd, se Stöd
- Mineralgödsel, se även Handelsgödsel
- förbrukning 187–188, 201–202, 204
  - försäljning 194
  - växtnäringsämnen 187–188, 205
- Mink
- antal 85, 110
  - antal uppfödare 110
- Mjök
- användning 242, 251
  - avkastning per ko 236–237 JÄ 2000 110
  - fetthalt 250
  - invägd mjök 241–242, 250–251
  - konsumtion 275, 281, 317
  - mjökpulverproduktion 242, 251
  - pris 166
  - produktion av mejerivaror 242, 251, 254
  - proteinhalt 250
- Mjölkboskapskontroll
- antal kor och besättningar JÄ 2000 109
  - kalvningsresultat JÄ 2000 111
  - medelavkastning JÄ 2000 110
  - utgångna kor JÄ 2000 111
- Mjölkkvot JÄ 2000 166
- Mjökleverantörer 212, 241–242, 226, 250
- Mjökproduktion
- antal företag 84, 93, 96, 250
  - antal mejerier 241–242, 250
  - antal mjökleverantörer 241–242, 250
  - användning 242, 251
  - invägd mjök 241–242, 250–251
  - produktion 247, 251, 254
- Mjökpulverproduktion 242, 251
- Modersuggor, se Svin
- Mulåsnor och åsnor JÄ 2000 193
- N**
- Nationalräkenskaper 147, 156
- Nationella stöd 134, 139, 141
- Naturligt jordbruksområde bil 2
- Nederbörd JÄ 1997 224
- Normskördar 61, 64, 73–74
- Normskördevärde JÄ 1996 194
- Nybyggnadsverksamhet, se Byggnadsverksamhet
- Nötkreatur
- antal 83–84, 88–89, 92, 94–95, 234–235
  - antal företag 32, 39–40, 93, 96–97
  - besättningsstorlek 93, 95
  - försäkrade djur JÄ 1997 188
  - insemination JÄ 2000 113
  - köttboskapskontroll JÄ 2000 112
  - köttproduktion 241–242, 236–237, 247, 254
  - mjölkboskapskontroll JÄ 2000 109–111
  - priser 166
  - rasfördelning JÄ 2000 110
  - sjukdomar JÄ 2000 114
  - slakt 241, 228, 248
- O**
- Obrukad åker
- areal 44, 51, 58
- Ogräsmedel
- antal hektardoser 190, 197, 207
  - behandlad areal 189–190, 208–209
  - genomsnittlig hektardos JÄ 2003 187
  - total använd mängd 189–190, 208–209
- Oljevaxter
- antal företag 43, 47, 54
  - ekologisk odling 172, 182
  - hektarskörd 60, 69

normskördar 64, 74
 odlad areal 43–44, 47–48, 51, 54
 oljehalt JÅ 2000 85
 totalskörd 61, 65, 69
 utsäde, certifierat 121, 127
 Olycksfall i jordbruk JÅ 2000 37–38
 Områdesindelning
 administrativa områden bil 2
 karta över produktionsområdesindelningen bil 2
 naturliga jordbruksområden bil 2
 produktionsområden bil 2
 riksområden bil 2
 skördeområden bil 2
 Omställningsareal JÅ 2000 162
 Omställningsstöd JÅ 2000 162
 Ost
 priser JÅ 1997 170
 produktion 242, 228, 247, 251, 254

P

Partipris, se Priser
 Pesticider 290, 292, 300
 Plantskolealster, se Trädgårdsodling
 Potatis
 antal företag 44, 47, 57
 ekologisk odling 172–173, 183, 185
 för stärkelse 44, 60, 57, 71–72, 74, 166
 försörjningsbalans JÅ 2000 139–140
 hektarskörd 60, 71
 konsumtion 275, 282
 normskördar 64, 74
 odlad areal 44, 47–48, 51, 57
 odlingarnas storlek JÅ 2000 75
 priser 166
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 spill JÅ 1996 99
 sättningstidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 62, 71
 utsäde, certifierat 121, 127
 vidareförädling JÅ 2000 140

Premieinkomster JÅ 1997 187–188

Priser

animalier 148, 166
 arrende 149, 167–168
 drivmedel 148, 166
 handelsgödsel 148, 166
 jordbruksmark 149, 168
 lantbruksenheter 149, 169
 mejerimjolk 166
 traktorer 166
 vegetabilier 148, 166
 ägg 166

Prisindex, se Index

Prisregleringsprisindex JÅ 2000 155, 157

Prisstöd 146

Producentpriser, se Priser

Producentprisindex 148, 152, 165

Produktion

bivax JÅ 1996 153
 byggnader 121, 126
 djurplatser JÅ 1996 55
 ekologisk 172–173, 184–185
 foderblandningar 122, 129–130
 honung 85, 110
 kött och fläsk 241–242, 236–237, 247, 248–249, 254
 mjölk 241–242, 236–237, 247, 250–251, 254
 oljeväxter 60–61, 69
 råsprit JÅ 2000 140
 slaktkroppar 241, 248–249
 sockerbetor 60, 62, 71
 spannmål, slättervall, baljväxter och potatis 59–62, 65–74
 stärkelse JÅ 2000 140
 trädgårdsväxter 75, 79, 81
 ägg 241, 236–237, 249, 254

Produktionsmedel 121–124, 125–130

Produktionsmedelsprisindex 148, 152, 155, 165

Produktionsområden bil 2

PSE-tal JÅ 2000 161

Pälsdjur

antal 85, 110
 antal uppfödare 110
 sysselsatta med pälsdjursskötsel JÅ 2000 32

Q

Quality Genetics JÅ 2000 129–131

R

Raps, se Oljeväxter

Raser

nötkreatur JÅ 2000 110–112
 svin JÅ 2000 130
 tackor JÅ 2000 119, 121

Redskap 121, 125

Reduceringstal, se Korrigeringstal

Regionala stöd 134–135, 139, 141

Rennäring

antal företag 111
 antal renar 86, 111
 antal renägare 111
 antal samebyar 111
 slakt 241, 250
 statligt stöd 132, 138–139, 146

Riksområden bil 2

Ris 230–233

Rybs, se Oljeväxter

Råg

antal företag 47
 ekologisk odling 172, 182, 184
 förmalning, lager JÅ 1996 157
 hektarskörd 66
 normskörd 64, 73
 odlad areal 43, 48, 52
 priser 166

skördetidpunkt JÅ 1997 100
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 61, 67
 utsäde, certifierat 121, 127

Rågvete
 antal företag 47
 ekologisk odling 172, 182, 184
 hektarskörd 66
 odlad areal 43, 48, 52
 totalskörd 61, 67
 utsäde, certifierat 121, 127

Råsprit och stärkelse
 tillverkning av JÅ 2000 140

Räv
 antal 110
 antal uppfödare 110

S

Salmonella
 djurbesättningar 291–292, 296
 foderproduktion 290–292, 296, 301
 infektion 291–292, 297
 provtagning 290–292, 297, 301

Sektorskalkyl, jordbrukets, se EAA

Silo JÅ 1996 58

Sjukdomar
 nötkreatur JÅ 2000 114
 svin JÅ 2000 132

Självförsörjningsgrad 311, 317

Självrisk vid skördekada JÅ 1997 187

Skador
 olycksfall JÅ 2000 37–38

Skadeutbetalningar JÅ 1997 187–188

Skogar, se Skogsmark

Skogsbruk
 antal sysselsatta JÅ 2000 32
 arbetsåtgång JÅ 1996 36

Skogsbruksvärde JÅ 2000 44–46

Skogsimpedimentsvärde JÅ 2000 44

Skogsmark
 antal företag JÅ 2000 22
 areal JÅ 2000 23–24
 definition 45
 fördelning på företagarekategorier
 JÅ 2000 24
 fördelning på storleksgrupper
 JÅ 2000 22–23

Skogsstatistik JÅ 1996 220

Skolor
 eftergymnasiala skolor JÅ 2000 175–176
 gymnasieskolor JÅ 2000 175
 universitet JÅ 2000 175–176

Skulder (och tillgångar) JÅ 1997 174

Skörd
 bivax JÅ 1996 153
 ekologisk 172–173, 184–185
 hektarskörd 59–61, 66, 68–71
 honung 85, 110
 normskörd 61, 64, 73–74

skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
 totalskörd 61–62, 65, 67–71

Skördeområden bil 2

Skördeskadeskydd
 allmänt JÅ 1997 187
 ersättningar JÅ 1997 187
 finansiering JÅ 1997 187
 självrisk JÅ 1997 187

Skördetidpunkt JÅ 1997 100–101

Skördetröska JÅ 2000 51

Slakt
 antal slaktkroppar 248–249
 marknadsförd slakt JÅ 2000 141
 medelslaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
 produktion av kött och fläsk 254
 slaktade kvatiteter 248–249
 slaktdjurspriser 166

Slaktkycklingar 249

Slaktvikter 248–250

Slättervall
 antal företag 43, 47, 55
 bärgningsförluster JÅ 1996 96
 ej utnyttjad areal 58
 ekologisk odling 172, 183
 hektarskörd 60, 70
 normskörd JÅ 1998 88
 odlad areal 43–44, 48, 55–56, 70
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 61–62, 70
 återväxt 60, 70

Slätterängar 135, 139, 142–143

Smittkälla 291

Smågrisproduktion
 investerings- och startstöd JÅ 2003 139

Smör
 priser JÅ 1996 178
 produktion 228, 251, 254

Socketbetor
 antal företag 47, 57
 hektarskörd 60, 71
 normskörd 64, 74
 odlad areal 44, 48, 51, 57
 priser 166
 sockerhalt 72
 totalskörd 62, 71
 utsäde, certifierat 121, 127

Solskenstid JÅ 1997 225

Sorghum 230–233

Spannmål
 antal företag per gröda JÅ 2000 69
 antal företag per län 52
 försörjningsbalans JÅ 2000 139
 hektarskörd 59, 66
 normskörd 64, 73
 odlad areal 43, 47–48, 51–52
 priser 166
 skördetidpunkt JÅ 1997 100–102
 spill (vid skörd) JÅ 1996 95
 såtidpunkt JÅ 1997 100–102
 totalskörd 61, 65, 67

utsäde, certifierat 121, 127
 Spannmålstörk JÄ 1996 58
 Spill vid (skörd)
   potatis JÄ 1996 99
   spannmål JÄ 1996 95
 Standardtimmar 32, 42
 Startstöd 137–138, 145
 Statlig lånegaranti JÄ 1996 184
 Strukturstöd, se Stöd
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse
   stärkelsehalt 72
   tillverkning av JÄ 2000 140
 Stöd
   anläggningsstöd 133
   arealersättning 131–132, 139–140
   djurbidrag 131–132, 139
   energigrödor 132–133, 139–140
   extensifieringsbidrag 139
   direktstöd 139
   gårdsstöd 131–132, 139–140
   investeringsstöd 137, 145–146
   kompensationsbidrag 134, 139, 141
   kontrakterad stärkelsepotatis 133, 139–140
   kvalitetscertifiering 133
   mervärden i jordbruket 133
   miljöersättning 135–137, 139, 142–144
   mjölkbidrag 134, 139–140
   prisstöd m.m. till rennäring 138, 146
   proteingrödor 132, 139–140
   regionalt stöd 134–135, 139, 141
   startstöd 137–138, 145
   strukturstöd 137–138, 145
   stödrätt 131–132
   utrotningshotade husdjursraser 135–136,
   139, 143
   vallodling 136, 139
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svin
   antal 83–85, 88, 92, 101–103
   antal företag 83–85, 93, 104–105
   besättningsstorlek 84–85, 93, 102–105
   fläskproduktion 254
   försäkrade djur JÄ 1997 188
   priser 166
   sjukdomar JÄ 2000 132
   slakt 241, 228, 249
   suggkontroll JÄ 2000 129–131
   svinstamkontroll JÄ 2000 129
 Sysselsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning JÄ 1997 56
 Sätidpunkt JÄ 1997 100–102

T

Tackbidrag 139
 Tackor, se Får

Taxerade nettointäkter, inkomster 163–164
 Taxeringsenheter JÄ 2000 44–45
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter)
   JÄ 2000 44–45

Temperatur JÄ 1997 225
 Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
 Tomtomsvärde JÄ 2000 44–45
 Totalbefolkning JÄ 1997 29

Totalskörd
   internationella uppgifter 232–233
   oljeväxter 61, 69
   potatis 62, 71
   slättervall, första skörd 61–62, 70
   sockerbeter 62, 71
   sorghum, majs, ris 232–233
   spannmål 61, 65, 67

Traktorer

antal 121, 125
 effekt 121, 125
 inköp 121, 125
 pris 166

Trindsäd 60

Trädgårdsodling

antal företag 75, 77–82
 antal sysselsatta JÄ 1997 32
 areal 75–82
 ekologisk odling 171–173, 176, 178–179,
 186
 KRAV 173, 178–179
 skörd 75, 79, 81, 223
 trädgårdsräkning/inventering 75

Typklassificering 33

Täckdikning areal JÄ 1997 56

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning

Ungnöt, se Nötkreatur

Utbildning, se Lantbruksutbildningen

Utgifter i jordbruket m.m. 147–148, 157–162

Utrikeshandel

jordbruksprodukter och livsmedel 257–260,
 261–274

Utrrotningshotade husdjursraser, se Stödåtgärder

Utsäde

betat JÄ 2000 54
 certifierat 127

Utsädesmängd för spannmål 127

V

Vall, se Slättervall (Betesvall)

Vall till fröskörd 55

Vallbaljväxter

certifierat utsäde 121, 127

Vallgräs

certifierat utsäde 121, 127

Vax JÄ 1996 153

Vegetabiliska produkter

export 258, 261, 263, 265, 267, 270,
 273–274
 import 257, 261, 263–264, 266, 269,
 271–272
 konsumtion 275–278, 279–282
 priser 166
 produktion 59–64, 65–74, 232–233, 254

Vete

antal företag 47 JÅ 2000 67, 69
 ekologisk odling 172, 182, 184
 hektarskörd 59, 66
 normskörd 64, 73
 odlad areal 43, 52
 priser 166
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 såtidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 61, 65, 67
 utsäde, certifierat 121, 127
 växtperiodens längd JÅ 1997 100–101

Vetekli

priser 166

Vicker (och foderärter)

odlad areal 53

Vilt

köttproduktion 241, 250

Vitsenap, se Oljeväxter

Värraps, se Oljeväxter

Värrybs, se Oljeväxter

Värråg, se Råg

Värvete, se Vete

Våtmarker 136, 139, 144

Världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155

Växthus

byggnadssätt JÅ 1997 108
 ekologisk odling 173, 186
 odling 75, 81–82, 179
 yta 77–78, 179

Växtnäringsämnen

handelsgödsel 122, 129, 194, 201–202, 204

Växtperiod JÅ 1997 101–102

Växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel

A**Åker**

arealens användning 43–45, 46–58
 definition 44
 fördelning på företagarekategorier
 JÅ 2000 21
 fördelning på storleksgrupp 31, 37
 internationella uppgifter 229–231
 systemtäcktäckad areal JÅ 1997 56
 ägd respektive arrenderad areal 38

Åkerbönor 43, 53

Åkervärde JÅ 2000 45

Åldersfördelning 113, 115, 117

Åsnor och mulåsnor JÅ 2000 193

Återväxt på slättevall 70

Ä

Ägarkategorier inom jordbruk JÅ 2000 14
Ägd åker 31, 38
Ägda företag 31, 38
Ägg
 beviljade investeringsstöd 146
 export 263, 265, 267, 273
 import 263–264, 266, 271
 indextal för delposter i avräkningsprisindex
 167
 partihandelns invägning 241, 249
 produktion 241, 228, 249, 254
 produktionsvärde 157

Ägoslag

annan mark 45 JÅ 2004 86
 betesmark 43, 45, 49, 51
 skogsmark 43, 45, 49
 åkermark 43–44, 49
 övrig mark JÅ 1997 204

Ärter

antal företag 47, 53
 ekologisk odling 172–173, 183, 185
 hektarskörd 60, 68
 odlad areal 53
 totalskörd 61, 68
 utsäde, certifierat 121, 127

Ö

Öppet odlingslandskap 136, 139, 142–143

Jordbruksstatistisk årsbok 2006

med data om livsmedel

Yearbook of agricultural statistics

including food statistics

Boken ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Den ger dessutom ett sammandrag av den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Vissa internationella jämförelser görs också.

Årsboken innehåller resultat från undersökningar utförda av SCB, Jordbruksverket och andra myndigheter samt av branschorganisationer. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning och information om var utförligare redovisningar finns. I anslutning till varje kapitel ges också en del kommentarer till vad statistiken visar.

ISSN 0082-0199
ISBN 91-618-1331-1
ISBN 978-91-618-1331-5

Statistikpublikationer kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 ÖREBRO, e-post: publ@scb.se, telefon: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44. De kan också köpas genom bokhandeln eller direkt hos SCB, Karlavägen 100 i Stockholm. Aktuell publicering redovisas på vår webbplats (www.scb.se). Ytterligare hjälp ges av Bibliotek och information, e-post: information@scb.se, telefon: 08-506 948 01, fax: 08-506 948 99.

Statistical publications can be ordered from Statistics Sweden, Publication Services, SE-701 89 ÖREBRO, Sweden (phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44, e-mail: publ@scb.se). If you do not find the data you need in the publications please contact Statistics Sweden, Library and Information, Box 24300, SE-104 51 STOCKHOLM, Sweden (e-mail: information@scb.se, phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 8 506 948 99).